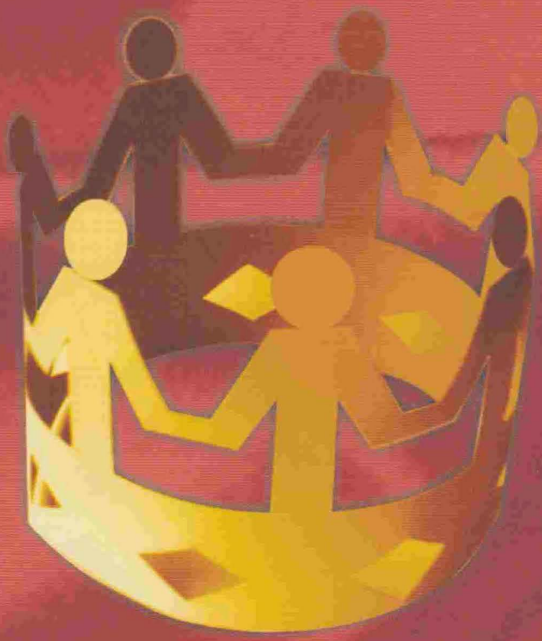
erguvaniler

Türkiye'de İktidar Doğanlar

Tayfun Er

3 BASKI

Sadece İncelemek İçindir
Ücreti Yoktur
İnceledikten Sonra Siliniz ve Bulursanız Satın Alınız.

DUVAR

Levent Şahverdi Arşivi

Tayfun Er (1962)
Balıkesir-Gönen'de doğdu. İlkokulu Bandırma Vecihibey İlkokulu'nda, ortaokul ve liseyi İzmir Karataş Lisesi'nde okudu. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde lisans (İnşaat Mühendisliği) ve yüksek lisans (Deniz Yapıları) eğitimi gördü.

gokyuzutayfuner@gmail.com

Levent Şahverdi Arşivi

Erguvaniler-Türkiye'de İktidar Doğanlar / Tayfun Er

Editör: Hakan Balpetek

Kapak Tasarımı: Kemal Buluş
Grafik: Fuat Akdenizli, Tolga İriyarı

Dizgi-Baskı: Etki Matbaacılık Ltd. Şti.
Mürsel Paşa Cad. 1266 sokak No:4/A Basmane / İZMİR
Tel:0 (232) 482 09 00

Sertifika No: 0905-35-000649

1. Baskı: Nisan 2007
2.Baskı: Mayıs 2007
3.Baskı: Mayıs 2007

ISBN 975-00387-2-3

Duvar Yayınları • 853 Sokak No: 13 P-10 Özyurtsever İşhanı • Kemeraltı/İZMİR
Tel: 0 (232) 484 88 68 - 445 84 15 Faks: 0 (232) 484 88 68
e-posta:duvarkitabevi@hotmail.com

Levent Şahverdi Arşivi

Tayfun Er

Erguvaniler

Türkiye'de İktidar Doğanlar

Levent Şahverdi Arşivi

İÇİNDEKİLER

Sunuş	I
Önsöz	III
GİRİŞ	13
I.BÖLÜM: Zincirde Bir Simge: İsim ve Bağları	25
EK: Germirli Hepsi Bir Yerli	119
II.BÖLÜM: Koç'un Örümcek Ağları	137
EK-1 : Picasso Atlı Köşke Gelmezdi	183
EK-2 : Çetin Altan 47 Yaşında!	193
EK-3 : Kravatının Rengi Yanlış Gazeteci	201
III.BÖLÜM: Bir Nirengi: Keçecizade	207
EK : Kaplumbağa Terbiyecileri	265
KAYNAKLAR	303
FOTOĞRAF KAYNAKÇASI	313
İSİM DİZİNİ	336

Levent Şahverdi Arşivi

SUNUŞ

Genelde bilimin ve yaratıcı çalışmanın gelişmesi iç özgürlük diyebileceğimiz bir durumu gerektirir. Bu tür bir özgürlük toplumsal önyargılardan, otoriteden bağımsız bir düşünce tarzını ve felsefi olmayan rutinler ve alışkanlıkları dışlayan bir tavrı içerir.

İç özgürlük doğanın nadir armağanlarından biridir.

Bu kitabın yazarının değeri bütün verili bilginin dışında özgür kalabilme yeteneğindedir. Her gerçek özgürlük nihilizm ya da şımarıklık gibi bir başıbozukluktan değil, sorumluluk dürüstlük ve spontanlıktan çıkar.

Dünyamızda gittikçe yeri azalan dürüstlüğe hala tutunmaya çalışan çizgi dışı bir mühendistir Tayfun Er...

Bu kitaba ait ilk bilgilerin oluşturulmasında; yaşadığı kentin, İzmir'in tarihini, mesleki bir merakla yapıların geçmişini, öyküsünü öğrenme isteği vardır. İzmir'in köklü aileleri arasındaki ilişkileri bu arada hisseder. Olaylara bilimsel bakabilmek şüpheciliği de gerektirir; ve şüphecilik doğruluk sevgisinin bir başka yüzüdür. Daha çok anı kitapları, biyografiler okurken, giderek ne okursa içindeki bu unsurlara dikkat etmeye ve önünde beliren ilişkilere mühendis kafasıyla işaret koymaya başlar.

Mühendis Kafası, geleneklerden kopabilme yeteneği, zihniyet kalıplaşmalarının dışına çıkabilme özelliği demektir. Ne var ki çoğu mühendis de matematiksel olanın içinde kalır. Geleneklerden kopabilme yeteneğine mizah duygusu, insan duyarlığı ve toplumsal bakışı içerebilen mühendis azdır ve bunu becerenlerin edebiyat ve sosyal bilimlerde önemli imzaları vardır.

Tayfun Er, internet sitesinde Mavera forumunda Gökyüzü imzasıyla ilk bulgularını yayımlar. 1999-2000 yılları henüz konunun gündeme gelmediği bir dönemdir. Rekor sayılabilecek ziyaretçi akınına uğrar. Yazıları okundukça sorumluluk duygusu artar ve neredeyse kendini bu konuya adar. Birçok mail almaktadır: Kimi hayranlığını, kimi ise ancak bu kadar şeyi bir MİT ajanının bilebileceğini söylemektedir. Bunu duyanlar MOSSAD da olabileceğini, daha makul olanlar cemaat içinden olabileceğini iddia ederler. Bu arada sitedeki çoğu bilgiler isim zikredilmeden kendi bulgularıymış gibi *best-seller yazarları tarafından* yağmalanmıştır. Bu tavır *Yeni Harman* dergisinde ***copy-paste'lerin efendisi*** olarak belgelenmiştir.

Levent Şahverdi Arşivi

Tayfun Er'in yazar kişiliği, yüksek inşaat mühendisi kişiliği gibi davranmış, bu konu üzerine rant sağlamak isteyenlerin ne tehdidine ne de rüşvetine dönüp bakmıştır.

Gürkan Hacır'ın davetiyle Yeni Harman'da başladığı yazıları yazarlığında yeni bir dönem olur. Yazıları bir yanıyla "kim kimdir?" türü bir başvuru kaynağı olarak da okunan Tayfun Er, konusunu yeni bilgilerle ve kavramlarla din-etnisite ekseninden iktidarın sürekliliği düzlemine taşıyarak yeni bir paradigma kurmuştur.

Erguvaniler kitabı bu sürecin ürünüdür. Kitabın alt başlığı sınıfsal bir vurgu taşıyor: Türkiye'de İktidar Doğanlar. Sergilediği ilişkiler ağıyla okurlarına, kaderin derinliklerine yuvarlanmak yerine isyanın yokuşuna tırmanma azmini kendisi üzerinden okuruna gösteriyor.

Bilginin bazen sağanak, bazen bombardıman şeklinde üzerimize geldiği bir dönemde biriktirmek ve yığmak yerine seçerek, filtre ederek yan yana getirmek önem kazanıyor. Düşünsel üretkenlik ve yaratıcılık bir *basit*in içindekini fark etme pratiğidir.

Bu açıdan Erguvaniler yeni bir kavram, filtre ve yeni bir bilgidir. Elinizdeki bu çalışma her şeyden önce bir yöntem kitabıdır. Yöneten-yönetilen ilişkilerindeki tarihsel örgüyü ortaya koyuyor. Zaman zaman doğa yasaları, toplum yasalarıyla koşutluklar oluşturarak olaylar arasındaki bütünlüğü kurmamızı sağlayacak bir omurgayı hedefliyor.

Unutturulmaya çalışılan sınıfsal bakışın, bilimsel metodlardan yararlanıldığı sürece önünün nasıl açıldığını bize gösterirken, Tayfun Er duygularını da saklamıyor ve yönetici sınıfı adeta bir köşede kıstırıyor, üzerine gidiyor ve müthiş bir fikr-i takip, hayatlarının her kesitinden toplanmış bilgi parçalarıyla yüzlerce biyografi ve anı kitabını birbirine bağlayarak onun neredeyse tek ve büyük bir aileden ibaret olduğunu başarıyla ortaya koyuyor. "Kahrolsun" yerine anlamayı esas tutuyor. Çünkü anlamadan değiştirmenin öteki uçta benzerini yarattığını biliyor.

Özellikle teori ve ahlak yazanların, yazdıklarıyla yaşamı arasındaki tutarlılık, eleştiri ve değerlendirmede benim en önemli kriterim olmuştur. Tayfun Er arkadaşım, konusuna sevgiyle, tutkuyla ve de en çok da dürüstlükle yaklaştığı için bu konuyu ilk gören ve yazan olma onurunu *Erguvaniler* kitabında kalıcılaştırmış oluyor.

Hasip Akgül

Levent Şahverdi Arşivi

Anam,
Ben topaç çevirirken sokakta,
Benim güzel oğlum,
Paşa olacak derdi...
Halbuki ben hala
Topaç çeviriyorum sokakta.
(Rüştü Onur)

anneme...

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

ÖNSÖZ

"Onlar, aşkın ve hayatın havarileri, büyük serüvencilerdi.
Onlar, bu ihtiyar cadının maskesini parçalamak ve yeryüzü denilen cenneti bize sunmak istediler. Bütün ömürleri bu kavgayla geçti. Ne adları vardı onların, ne ulusları, ne dinleri ne de anıtları

Ama biz onlar için ölüm fermanları hazırlayıp görkemli mangalar kurduk. Savaşlar açtık peşpeşe. Kentleri ele geçirip vahşi birer hayvan gibi avladık onları. Nerde görülseler kurşuna dizdik ve süslü kemerler yaptık onların kafa derilerinden. Biz cellatık ve tarih suratımıza tükürürken, bir kez bile bağışlanmayı istemedi onlar..."
(Ahmet Telli)

Bu kitapta Antik Yunan'dan beri söylenegelen ancak hep kavramsal düzeyde algılanmaktan öteye geçemeyen "Oligarşi"yi, somutlanmaya çalışılan haliyle, yani dünden bu güne Türkiye'deki "anıt sahibi" iktidar mensuplarının "büyük adları" ve "büyük bağları"yla okuyacaksınız.

Kimin kimle ne gibi bir bağı olduğu bilgisi ideolojik ve siyasi açıdan hedeflenmezse malumatfuruş olmaktan öteye geçilemez. Bilgiyi yorumlayabilmek ancak fikir oluşturabilir. Yıllar önce bir tez atmıştım ortaya, **"oligarşi tek bir aileden gelir"** diye. Bunu göstermek için, metodoloji olarak çok zahmetli bir yol olan ilişki ağlarını bulmayı seçtim. Onun dışında, kim kimin nesi olur, ispat ve metodoloji dışında zerre kadar umurumda değildir. "...kimsenin soyunu sopunu bulmak görevim değil, kendi öykümü düzenlemek yetiyor bana" diyor bir şiirinde Turgut Uyar. Bu kadar akrabalık araştırması yapmış birisi olarak, bu dizelere ironi olsun diye değil içtenlikle katılıyorum.

Oligarşinin, nihai noktada kültürel/etnik/dini kimliği beni hiç ilgilendirmiyor. Ancak öne çıkan özelliklerden gördüğüm ne varsa onu vurgulamaya çalışıyorum. Gerçek benim zihnimden bağımsız olarak vardır diyen felsefi akımı yani materyalizmi savunuyorum. Bütün bu kimlikleri görmemek, bu kimliklerin olmadığı anlamına gelmez. Ayrıca vurgulanan bazı aidiyetler sadece üst yapı kurumları içinde değerlendirilemez; hayatın her alanını kapsayan bir kültürel kodlama, zihinsel algılama ve aidiyettir de aynı zamanda.

Benim oligarşiyle ezilenler adına bir "sorunum" var. Kişisel bir sorun değil bu. Kitapta ismi geçen hiçbir kimseyi

Levent Şahverdi Arşivi

şahsen tanımıyorum. İsmi geçen bazı tarihsel şahsiyetlere, örneğin, Tevfik Fikret ve Suat Derviş gibilerine sempatim de var, ama bu kişisel bir sempati-antipati meselesi değildir.

Bu kitabın hazırlanma sürecine gelince... İçerdiği bilgilerin bazıları 2000-2003 arası parça parça yazıldı ve İnternet'te yayınlandı. Yeni Harman'a yazmaya başlayana kadar da hiçbir yerde, hiçbir yazı yazmadım. Bütün bu yazıların kitap olması özel nedenlerden dolayı gecikti. Bu arada bütün bu bilgilerin, yöntemin, orijinal tezlerin ve hatta üslubun kurtlarla birlikte uluyan çakallar tarafından çalındığını duydum; duydum diyorum çünkü o kitapları okumadım. Katil yetiştiren, insanlık düşmanı katilleri aklayan dizilerden kanlı paralarla şöhret yapan sahibinin sesi bu tiplerin ellerine en son Hrant Dink'in kanı bulaşmıştır. Tarihin yargısı ve tokadı güçlüdür...

Bütün bu -az sayıda kişinin okuduğu eski yazılardaki- bilgilerin dışında yepyeni bilgiler ekleyerek ve asıl önemlisi vurgulamak istediğim şeyi yani "iktidarın sürekliliği" kavramını belirgin hale getirecek şekilde bir kurgu yaparak, birinci kitabı hazırladım. Bu kitabın dışında devamı sayılabilecek iki kitap daha çıkaracağım. O kitaplar "iktidarın sürekliliği" kavramını daha da netleştireceklerdir. Bu kitaplar birbiriyle ilgili ama aynı zamanda da bağımsızdırlar. Kavram açısından süreklilikleri olacak, ama kendi içlerinde de tek başına bağımsız olarak okunabileceklerdir.

Tek kitap yapsaydım, konunun genişliği nedeniyle fazla hacimli bir kitap olacaktı. Konu oldukça yoğun olduğu için, bütün bu anlatılanların tek bir kitapta okunması, dolayısıyla anlaşılması da zor olacaktı. Kurgum, üç basamaktan oluşan zincire de uygun üç kitaptan oluşan bir formattır.

Kitapta referans verme zorunluluğu ile okuma güçlüğü yaratma arasındaki çelişki nedeniyle, kendimce bir referans verme düzeni oluşturdum. Bir tek kişinin bile bilgisini çalmamak ile aynı sayfada onlarca referans vererek okuma iştahını kaçıracak düzen arasındaki hassas çizgiyi yakalamaya çalıştım. Metin ile kaynaklar tamamen paralel gitmekte olup, merak eden okuyucu böylece hangi bilginin nereden alındığını anlayabilecektir.

Soyağacı şeklinde bazı şemaların neden olmadığı sorulabilir. Bu bir aile araştırması olmadığı ve bahsettiğim kişilerin bazı yakınlarını tarihsel anlamda önemli görmediğim için yazmadım. Dolayısıyla bir şecere çıkarmak yanlış olacak-

Levent Şahverdi Arşivi

ti.

Adetten olsun diye değil, içten olarak teşekkür borçlarım var...

Ancak vefalı bir kardeşin yapabileceği şekilde hep yanımda olan Yaşar Taşkın Koç, bu dünyaya iyilik saçan bir insandır. Kitap Şenliği'ne konuşmacı olarak çağırıldığım Kaş'taki dostlar (Yusuf Yavuz, Recep İlhan, Sunder Erdoğan, Can Kahvecioğlu) yıllarca karşılıksız bir şey yapmanın "enayilik" dışında da bir şeyler yaratabileceğini -bir kez daha- bana gösterdiler. Senelerdir "Sandal" için ödeme yaparak yayında olmasını sağlayan, Temmuz sıcağında İdris Küçük-ömer'in mezarına bir demet çiçek koymak için eşini, çocuğunu bırakıp benimle gelen Melih Arsun'un; bilgisiyle Sandal'a çok şey katan Savaş Dost'un, Yeni Harman'dan Gürkan Hacır ve Rüştü Paşaoğlu'nun; beni hep yüreklendiren ve her daim sosyalist fişek Hüseyin Çevirgen'in; parlak zekası ve kardeşliğiyle destek veren Atilla Özgün'ün; yılların eskitemediği arkadaşım Meral Uyar'ın; dostlukları benim için çok önemliydi. En başta Kemal Buluş ve sonra Fuat Akdenizli, Tolga İriyarı kapak için ciddi emek veren dostlardır. Ve Sevgili Tülin... Hepinize candan teşekkürler.

Hayatın önceden belirlenmiş bir amacı yoktur; biz ona ne anlam yüklersek o olur. Benim için bu anlam ezilenlerin mücadelesi içinde olmaktır. Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür bu kitap; hiçbir güç odağına sırtını dayayarak yazılmadı. Arkasında ne holdingler, ne tv kanalları, ne yazılı medya, ne de militarizm var... Çocukluk düşlerine ve gençlik ideallerine sadık kalmakta inat eden bir iradenin doğurduğu, emek yoğun bir üründür sadece... İnsanlığın uzun yürüyüşünde söylediği en güzel melodi olan eşitlik ve özgürlük türküsünde bir ses olması dileğiyle...

Tayfun ER
Mart 2007

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

GİRİŞ

Aldatıldığımız önemli değildi yoksa
Herkesin unuttuğunu biz hatırlamasak
Turgut Uyar)

OLİGARŞİ VE ÖRTÜK KAST SİSTEMİ

"Oligoi" (ὀλιγοι) Helencede "küçük sayı", tekil ve yalın hali olan "oligos" (ὀλιγος) ise "az sayıda" demek. Bu kelimelerden türeyen "oligarşi" (ολιγαρχία) de "az sayıda kişinin yönetimi" anlamına geliyor. Atina Polisi'nin basileus'unu yani kralını deviren soyluların, areopagu denen bölümü yasama ve yargı işlerini üstlenirken, arkhon denen sayıları başta üç daha sonra ise dokuz kişiye çıkan bölümü de yürütmeyi götürüyorlardı. İşte, oligoi, oligos ve oligarkhia (oligarşi) bunu anlatıyor.

Atina Polisi'nde insanlar üçe ayrılıyordu: yurttaşlar, yabancılar ve köleler. Yurttaşlar da homojen bir kitle değildi; içlerinde eupatrid (ευπατρίδης) denen bir kesim vardı ki onlar hiyerarşide en tepedeydiler. Aslında okunuşuyla yazmak gerekirken, karışıklık olmasın diye Batı dillerine geçen yazışıyla aldığımız eupatrid'in anlamı gerçekten çok öğreticidir: iyi doğmuş.(1)

Bizans'ta imparatorların çocukları; erguvan renkli sarayda, erguvan rengindeki odada doğuyordu. Bu çocuklar Porphyrogenitos (πορφυρογέννητος) yani "erguvan doğmuş" ya da "erguvan içinde doğmuş" unvanı alıyorlardı. Erguvan rengi giysi ve ayakkabı yalnızca saray mensuplarına özgüydü. (2) Helence porfira (πορφύρα) erguvan rengi demektir.

Erguvan renginin soyluların rengi olması, bu sınıfın beğenisinden değil ekonomik kökenindendir. Erguvan, Antik Çağ'da kırmız böceğinden elde edilen kırmız renginin bir türevi olarak sağlanabiliyordu. Bir böcekten ancak birkaç damla renk maddesi elde edilebiliyordu. Üretim de karmaşık ve çok masraflıydı. O yüzden erguvan rengi giysi giymek son derece pahalıydı; dolayısıyla sadece en üst sınıfın giysilerinde bu renk görülebiliyordu.(3)

Tanzimat-İttihat-Cumhuriyet'i bir üçleme olarak görüyoruz ve Türkiye'nin dünden bugüne yönetici sınıfını,

Levent Şahverdi Arşivi

elitlerini de eupatrid olarak nitelendirip, bu insanların birbirleriyle olan akrabalıklarını, bağlarını, benzerliklerini kısacası ortak paydalarını, sistemi anlamanın anahtarı olarak yazmaya çalışıyoruz.

Abartarak söylersek, yöneticiler, elitler, öne çıkanlar, "başarılı" olarak kabul edilenler hep akraba, tanıdık. Abartmadan söylersek mutlak olarak bir ortak paydaya sahipler.

Kapitalizmin her türüne itirazımız başka bir düzlem, ama mevcut kapitalizm de kurallarına göre işlemiyor. Bu haksızlığın haksızlığına ayrıca itirazımız var; yazdıklarımız itirazımızın dillendirilmesi ve delillendirilmesidir. İddiamız, dünden bugüne bu ülkede örtük bir "kast sistemi" olduğudur. Mehmet Ali Aybar, mensup olduğu aileyi anlatırken "bey takımı" diyor. (4)

Böyle de adlandırılabilir, ancak yetersiz ve bunun da ötesinde gerçeğin üstünü örten bir ifade olacağı için "kast sistemi" demek daha uygun geliyor. Bu kast sistemini anlamadan ne dünü ne bugünü anlamak mümkündür ne de -böyle bir iddiası olanlar için- gerçekten muhalif olunabilir.

Konuya iki açıdan yaklaşılabilir: Birincisi, tarih'i bilim olarak ele alıp reflektif bir düşünceyle tarih felsefesi açısından; ikincisi ise, geçmişte neler olup bittiğini bilmek, bugünü anlamak ve yarına dair kestirimler yapabilmek için yani tarih'i bilmek açısından...

Tarihe bugünden bakıyoruz ve ideoloji yüklü olarak kuruyoruz, değerlendiriyoruz. Tarihi yapan insanın bakışı dışında yaşanan bir tarih yok ve bu tarihi bulunduğumuz noktadan, değer yargılarımızla, sınıfımızla, kimliğimizle, aidiyetimizle, cinsiyetimizle, kültürel ve zihinsel formasyonumuzla, hangi sınıfın yanında olduğumuzla anlıyor ve anlatmaya çalışıyoruz.

Leopold von Ranke'nin olamayacağını bildiği halde, "keşke" anlamında söylediği, tarihte ne yaşandığını gerçekten tam olarak bilebilmek için kendi ben'ini ortadan kaldırmak düşüncesi hiçbir zaman gerçekleşemez. Biz bir sosyalistiz; olguları, borcum olarak gördüğüm, hayatımı anlamlandıran şey olan ezilenlerin mücadelesine destek için, çarpıtmadan seçeriz. Erkek olmak gibi cinsel; orta sınıf aileden gelme gibi sınıfsal; Sünni/Hanefi/Türk gibi kültürel; mühendislik eğitimi gibi zihinsel formasyonlarımız var. Bütün anlatmaya çalıştığımız şeyler bu kimliklerimizle bağlantılıdır. Objektif tarihçilik gibi saçma ve imkansız söylemlere karşı

Levent Şahverdi Arşivi

bunları belirtmekte yarar var.

Kavramak, değiştirmek için gereklidir. Marx, Kapital'de, kapitalizmin çelişkilerini, kapitalizmin yerine başka bir sistemi koymak için, kapitalizmi değiştirmek için incelemiştir. Değiştirmeyi düşünmeyen bir inceleme tam anlamıyla inceleneni anlayamaz; inceleneni anlamak da onun çelişkilerini çözümlemeden mümkün değildir.

Tarihi, dünü ve bugünü anlamak açısından eupatrid faktörünü koymadan tarihin denklemini doğru kuramazsınız. Eupatrid bu denklemde bir katsayıdır ve mutlaka sonuca etkili olmuştur, olmaktadır ve olacaktır. Tarihin anlaşılabileceğine, çözümlenebileceğine inanan birisi olarak tarihin ezilenlerin yararına okumak açısından eupatrid dediğimiz bu "büyük aile" ilişkilerini anlamadan eksik ve hatta yanlış okunabileceğine inanıyoruz.

Mahir Çayan'ın sürekli vurgu yaptığı oligarşi kavramına katkı koymak açısından, oligarşiyi ete kemiğe büründürmeye çalışıyoruz. Oligarşiyi, soyut düzlemden alıp somuta dönüştürmeye çabalıyoruz. Marx'ın Feurbach Üzerine II. Tez'inde dediği gibi (Nesnel hakikatin insan düşüncesine atfedilip atfedilmeyeceği sorunu -bir teori sorunu değil, pratik bir sorundur. İnsan, hakikati, yani düşüncesinin gerçekliğini ve gücünü, bu dünyaya aitliğini pratikte kanıtlamalıdır. Pratikten yalıtılmış düşüncenin gerçekliği ya da gerçeksizliği konusundaki tartışma tamamıyla skolastik bir sorundur.) oligarşinin varlığını pratikte kanıtlamaya çalışıyoruz.

Marksizmin en iyimser deyişle Ortodoks yorumunu kabul edenlerin ya da Marksizmi bayağılaştırarak basitleştirdiklerini sananların yazdıklarımıza itiraz edeceklerini biliyoruz. John Tosh'un deyişiyle, olguları sıralayıp bunları teoriye uydurmaya çalışmıyoruz: "..... *doğrudan Marx'ı ya da eserlerinin akademik yorumlarını okumuş olan bir avuç denebilecek insan dışında herkes onu, insan tabiatına ilişkin koyu bir determinizm ve sinisizm ile özdeşleştirir. Bu yoruma göre Marksizmin temel ilkeleri aşağı yukarı şöyledir: 'Tarih, kayıtsız şartsız ekonomik kuvvetlerin kontrolündedir; bütün toplumlar aynı evrelerden geçerek sosyalizme gider ve kapitalizm de şu anda insanlığın büyük bir bölümünün yaşamakta olduğu evredir. İnsanların davranışlarının ardındaki nedenlere ilişkin iddiaları ne olursa olsun, bütün çağlarda insan davranışının ana saiki maddi çıkarlar olmuştur. Sınıflar,*

Levent Şahverdi Arşivi

bu çıkarların kolektif iradesini temsil ederler ve bu nedenle de bütün bir tarih, sınıf çatışmasının tarihi olmaktan öte anlam taşımaz. İdeoloji, sanat ve kültür de sadece bu temel çatışmanın bir aynasıdır, hiç birinin kendi tarihsel dinamiği yoktur. Birey, kendi çağı ile sınıfının ürünüdür ve ne kadar yetenekli, ne kadar güçlü de olsa tarihin akışını değiştirme gücünden yoksundur; tarihi yapan kitlelerdir, ama onlar bile bunu önceden çizilmiş bir şema doğrultusunda gerçekleştirir.' Bu önermelerin hepsi de, Marx'ın ölümünden bu yana geçen yüzyıl boyunca şu ya da bu zamanda Marksistlerce benimsenmiştir; ama aslında hepsi de, Marx'ın gerçekten yazdıklarının kaba bir şekilde basitleştirilmesinden ibarettir. Marx'ın düşüncesi, otuz yılı aşkın bir araştırma ve akıl yürütme çabası sonucunda gelişmiştir ve bunun ürünü olan teorik yapı da 'vülger' bir Marksizm söyleminin izin verdiğinden çok daha karmaşık ve inceliklidir." (5)

Modern dillere okul diye geçen kelime (school, schule, vb.) Antik Helencede "boş zaman" anlamına gelen "skhole" kelimesinden geliyor. Çünkü ancak boş zamanı olan okula gidebiliyor. Skolastik de, okullarda öğretilen yöntemlerle akıl yürüten, sonuca varan kişi. "Crede ut intelligam" yani "bilmek için inanmak", skolastiğin temel ilkesidir. Skolastikler, bilginin doğruluğunu sınamak için Aristoteles'in yazdıklarına bakıp sonuca varıyorlardı. Aristoteles'e uygun bulunmuyorsa (Kilise'nin menfaatleriyle çatışıyorsa) bilgi reddediliyordu. Tümdengelim, nass'tan sonuç çıkarmadır. Skolastik de işte budur. Skolastik düşünce, varolan durumu değil, olması gerekeni söyleyerek, pozitif bilgiyi değil normatif bilgiyi öne çıkarır. İnsanlar da bu durumda yaşadıkları dünyadaki olayların, sosyal ilişkilerin, çelişkilerin nasıl olduğuna dair yeni şeyler söylemiyordu.

Eskiden okullarda öğrenciler yazarken hata yapınca, mürekkebi yalayarak, dili silgi yerine kullanarak, silip yeniden yazıyorlarmış. "Mürekkep yalamış" deyiminin okumuş, yazmış anlamına gelmesi buradan. Skolastiklerin mutlaka mürekkep yalamış olması gerekiyor. Her siyasi görüşten de skolastik olabilir.

Engels, Alman Sosyal Demokrat Bloch'a yazdığı 21-22 Eylül 1890 tarihli mektupta şöyle diyor:

"..... *Materyalist tarih anlayışına göre, tarihte ensonu belirleyen gerçek hayatın yeniden ve yeniden üretimidir. Ne Marx ne de ben bundan fazlasını hiç bir zaman öne sürmedik. Böyle olunca, eğer birisi ekonomik etkenin biricik belirleyici öğe olduğunu söyleyerek*

Levent Şahverdi Arşivi

sorunu çarpıtırsa, bu önermeyi, anlamsız soyut, ve budalaca bir ifadeye dönüştürmüş olur. Ekonomik durum temeldir ama, üst yapının çeşitli öğeleri -sınıf savaşımının politik biçimleri ile bunun sonuçları, yani: Başarılı bir çarpışmadan sonra, zaferi kazanan sınıfın oluşturduğu anayasal vb. hukuksal biçimler ve hatta, bu gerçek savaşımların bunlara katılan beyinlerinde uyandırdığı yansımalar, politik hukuksal felsefi teoriler, dinsel görüşler ve bunların bir dogmalar sistemi halinde gelişmeleri- de, tarihsel savaşımların gidişi üzerinde etkilerini gösterirler ve birçok hallerde bunların biçimlerinin belirlenmesinde baskın bir rol oynarlar. (...) Gençlerin kimi kez, ekonomik yana gereğinden fazla ağırlık vermelerinde kısmen Marx'ın ve benim de kabahatim vardır. Hasımlarımız karşısında onların yadsıdıkları ana ilkeyi boyuna vurgulamak zorunda kalıyorduk; böyle olunca da karşılıklı etkileşime katılan diğer öğeleri gereği gibi vurgulayacak ne zaman, ne yer, ne de fırsat bulabildik. Ancak, tarihi bir kesimi sergilemeye gelince yani pratik bir uygulamaya gelince sorun farklıydı ve burada hata yapılmamalıydı. Ama ne yazık ki çoğu kez insanlar, yeni bir teorinin ana ilkelerini öğrenir öğrenmez-ki, bu öğrenme her zaman doğru da olmuyordu-bunu tamamiyle anladıklarını ve üzerinde kafa yormadan uygulayabileceklerini zannediyorlar. Ve ben, yeni yetme 'Marksist'lerden pek çoğunu bu yaklaşımın dışında tutamayacağım, çünkü bu konuda akıl almaz saçmalıklar bu çevre de üretilmiş bulunuyor." (6)

Burada tarih teorisi tartışması yapmıyoruz. Aslında söz konusu olan tarih olunca teori yerine kuram demek daha doğru olacaktır. Teori sözcüğünün kökeni görmek'ten geliyor. "Teori", görülen demektir. Teorisyen bu anlamda gören oluyor. Oysa karşılığı olan kuram ise kurmak, kurgu, kurmaca sözcüklerinde olduğu gibi kurma'yı çağrıştırıyor. Oysa Osmanlıca karşılığı çok daha doğru ve anlamlıdır: nazariye. Nazar, göz atmak; buradan geliyor. Theoros, "dünyayı keşfetmek, tanımak için geziye çıkan" demektir. (7)

Tarih bir disiplin olarak, geçmişini yazıcının elinde yeniden oluşturulması, kurulmasıdır. Kuram sözcüğü daha doğru anlatıyor. Niyetlenen tarih felsefesi anlamında bir tartışma değildir. Yazılanların sonucunun tarihsel materyalizmin içinde olduğunu biliyor ve bundan hiç kuşku duymuyoruz. Bunu aforoz edilirim kaygısıyla söylemiyoruz.

Marksizmi çok önemsiyor ve değer veriyoruz; ancak "kitaba" uymayan bir şey olsa da bunu çekinmeden söyleriz. "Kitapçılık" ya da "kitapsızlık" diye kaygılarımız yok. Ancak, bu tarihsel materyalizme bazı itirazlarımızın olmadığı anla-

Levent Şahverdi Arşivi

mına gelmiyor. Marksizme içkin determinizmin tekrar tartışılması gerekiyor.

Platon'un Akademi'sinin kapısında "Geometri Bilmeyen Giremez" (ΑΓΕΩΜΕΤΡΗΤΟΣ ΜΗΔΕΙΣ ΕΙΣΙΤΩ - Ageometretos Medeis Eisito) diye yazarmış. Platon, mücadele ettiği, rölativizme inanmış Sofistlerin aksine kesin bilgiye tapan bir insan. Geometri de, bu kesinlik arayışına yanıt veren bir disiplin. Değişmeyen, insandan bağımsız bir gerçekliğin varlığını kanıtlamaya çalışmış. Durmadan değişen duyular dünyasına karşı, ancak düşünceyle kavranabilen değişmez bir idealar dünyasına inanıyor. Eukliedes, bu dünyanın insanı ve buna göre bir geometri oluşturmuş. Yüzlerce yıl insanlığın düşün dünyasını etkilemiş ve hala da etkilemektedir. Örneğin, Kant bu geometrinin derin etkisindedir.

Marx'ın yaşadığı çağda, bilimin bu atılımı karşısında, sosyal bilimler alanında da toplumsal alanda da bütün olup bitenlerin bir sistematik içinde gerçekleştiği inancı vardır. Marx'ın çağı, pozitif bilimler gibi toplum bilimlerinde de yasaların doğru koyulması halinde, geleceğin, gelecek toplumsal yapıların nasıl olacağının, toplumun nasıl davranacağının da önceden kestirileceğinin söylendiği çağdır.

Engels, Marx'ın mezarı başındaki konuşmasında, *"Nasıl ki Darwin organik doğanın gelişme yasasını bulduysa, Marx da insan tarihinin gelişme yasasını buldu"* der. Newton sisteminde; cisimlerin konumları, hızları ve kütleleri belli bir zamanda belirlenirse, bunların konumları ve hızları sonraki diğer tüm zamanlarda da matematiksel olarak belirlenir. Marx, bir aydınlanma çocuğu olarak Newton'a hayrandır ve düşünce sistematiğinden çok etkilenmiştir. Bir düşünürün görüşleri; bireysel dünyası, çalıştığı alandaki gelinen nokta ve yaşadığı çağın özellikleriyle beraber ele alındığı zaman ancak tam olarak anlaşılabilir.

Cato (MÖ 232-MÖ 149) Roma'lı bir senatör, yaman bir hatip ve her konuşmasını *"Kartaca Yıkılmalı"* (Delenda est Carthago) diye bitirirmiş. Cato'nun daha az bilinen ama bizi ilgilendiren bir diğer yönü de lükse, şatafatlı hayata düşmanlığı. Cato'nun Kartaca düşmanlığının toplumsal nedenlerini anlamak için epistemoloji üzerine yayınlar yapan sosyalist düşünür Celal A. Kanat'tan bir alıntı yapalım:

"Bu ad hoc durumun en sıradan örneklerinden biri 'bilincin yaşamı değil, ama yaşamın bilinci belirlediği' savıdır. Bilindiği gibi bu sav Alman İdeolojisi'nde Marx tarafından ve olasılıkla, kendi

Levent Şahverdi Arşivi

kurumsal yapısını ve oluşumunu güçlü biçimde etkileyen Alman idealizminin (Hegel) ezici ağırlığından kurtulma çabasıyla aşırı kaçmış bir önerme olarak ileri sürülmüştür. Bu önermenin tarihi öncüllerinin gözden yitirilmesiyle ve giderek yadsınması sonucunda marksist geleneğin önemli bir bölümünün indirgemeci bir yönelimle nitelenmesi kaçınılmaz duruma gelmiştir. Oysa Marx'ın bu önermenin katılığı ve tek yanlılığı içersinde çok fazla tutsak kalmadığını gösteren kuramsal belirtiler de vardır. Önceleri (Alman İdeolojisi), toplumsal bilinç ve bunun ideolojik formlarını gerçek eşd. Ekonomik, yaşamın ve üretim süreci yansı ve yankıları olarak gören Marx'ın daha sonra (Politik Ekonominin Eleştirisine Katkı, birincilerin ikinciler temelinde açıklanabileceğini öne sürmeye kaydığına dikkat edilmelidir. Artık, bir 'yankı' olmak değil, yalnızca 'onunla açıklanabilir' olmak söz konusudur ve indirgemeci yaklaşım büyük ölçüde bir yana bırakılmaktadır. Ne var ki, vurgu kayması ve semantik dönüşüm bununla da kalmayacak ve ileride Kapital'de Marx üretim kipinin ve ekonomik formların düşünsel yaşamı, ideolojik formları belirlemesinin ancak sakınımlı biçimde özdeksel ilginin ağır bastığı koşullarda altında geçerli olabileceğini yazacaktır." (8)

Kartaca, Fenike'nin ardılıdır. Fenike sözcüğü Phoinikes'ten geliyor, anlamı "Kızıllar" demek. Fenikeliler çok önemli bir ürün olan kırmızı boyanın üreticisi. Fenikeliler, Kenan'dan kalan insanların oluşturduğu deniz ticaretinde üstün olan tüccar bir halk. Alfabelerinin İbrani Alfabesi'yle doğrudan bir ilişkisi var. Kartaca, Suriye kıyılarından gelen Fenikelilerin kurdukları bir ticaret kolonisi; Kartacalılar ile İbranilerin kültür, ırk ve kısmen dil birliği var. Onlar da tüccar ve denizci bir halk. Kartaca bir ticaret devleti, Roma ise bir militarist devlet; Kartaca ademi merkeziyetçi, Roma ise merkeziyetçi; Kartaca büyük oranda Musevi, Roma ise putperesttir.

Fenikelilerin Yunanlılarla mücadelesini Kartaca devralıyor ve onlar da önce Yunanlılarla sonra da Romalılarla savaşıyor. Tüccar devlet Kartaca, Roma'ya giden deniz ticaret yolunu, Batı Sicilya ve Kuzey Afrika vasıtasıyla denetimde tutuyor ve bu da Roma'nın işini çok zorlaştırıyordu. Roma sonunda Kartaca'yı yıkmıştır. Kartaca'nın yönetim biçimi ve ideolojisi liberalizmin tarihsel dayanağı, ilk modeli sayılır. (9)

Kartaca ile Roma arasındaki çelişki sadece ekonomiye indirgenemez; ancak yalnızca o dönem değil, kapitalizmin gelişmesi sonucu yaşanan çelişkiler de hala sadece ve sadece ekonomik kökenli değildir. Engels'in uzun zaman nasıl yanlış

Levent Şahverdi Arşivi

anlaşıldıklarını anlatmaya çalışmasına rağmen, hala tek boyutlu, indirgemeci bir anlayış hakim ve bu durum sosyalist kesimde -büyük oranda- diğer çelişkileri görmeye engel oluyor.

Mahir Çayan şöyle diyor: *"Bir toplumun bünyesi karmakarışık çelişmeler bütünüdür. Bu çelişmeler arasında, üretim güçleri ile üretim ilişkileri arasındaki çelişme, nihai tayin edici olan temel çelişmedir. Ama o anda 'baş çelişme', bu çelişme olmayabilir. Örneğin yeniden paylaşım savaşında, Alman işgali altındaki gelişmiş kapitalist bir düzene sahip Fransa'da baş çelişki, proletarya-burjuvazi çelişmesi değil, burjuvazinin işbirlikçi kesimi hariç, bütün Fransız halkı ile Alman emperyalizmi arasındadır."* (10)

Murat Belge de bir Althuserci olarak çelişki kavramına dikkat çekmiş: *"Her şey verili, karmaşık bir yapısı olan toplumdan başlar. Toplumsuz çelişki yoktur. Toplumun düzeyi ne olursa olsun, en ilkel toplum bile olsa karmaşık bir yapıdır ve çelişkileri de karmaşıktır. Temel çelişki üretim tarzının çelişkisidir. Ana çelişki ise toplumsal bir olay olabilir. Örneğin, Sovyet Devrimi öncesi Rusya'da ana çelişki savaştır. Ya da çok bilinen örneğiyle Kuzey İrlanda'da ana çelişki dindir. Ana çelişki üst yapı kurumları arasında olur ve temel çelişkiyle belirlenir, ama onun basit bir yansıması da değildir."* (11)

Woods ve Grant'ın söylemeye çalıştığımızı daha iyi ifade edeceğini düşünerek alıyoruz:
"Marx (1818-83) ve Engels (1820-95), tüm insanlığın ilerlemesindeki temel devindirici gücün üretici güçlerin gelişimi sanayi, tarım, bilim ve teknik olduğunu açıkladılar. Bu gerçekten büyük bir teorik genellemedir ve bu olmaksızın genel olarak insanlık tarihinin hareketini anlamak olanaksızdır. Ama bu, dürüstlükten yoksun ya da cahil Marksizm iftiracılarının göstermeye çalıştıkları gibi, Marx'ın 'her şeyi ekonomiye indirgediği' anlamına gelmez. Diyalektik ve tarihsel materyalizm, din, sanat, bilim, ahlâk, yasa, politika, gelenek, ulusal özellikler ve insan bilincinin her türden diğer görünümleri gibi olguları tamamen hesaba katar. Fakat bu kadarla kalmayarak, bunların gerçek içeriğini, toplumun güncel gelişimiyle nasıl ilişkili olduklarını ve toplumun bu gelişiminin, son tahlilde kendi varoluşunun maddi koşullarını yeniden üretme ve geliştirme kapasitesine bağlı olduğunu gösterir." (12)

Günümüzü anlamak için bazı temel kavramlara ihtiyaç vardır: Modernleşme, milliyetçilik, ulus-devlet, bu kav-

Levent Şahverdi Arşivi

ramların ilk akla gelenleridir. Bütün bu kavramların ortaya çıkıp günümüzü belirlemesinde eupatrid dediklerimiz başrolde olmuştur.

Resmi tarihin vazettiği gibi Cumhuriyet bir gecede, tek bir kişiden çıkan bir fikrin sonucu kurulmadı. 1923 tarihi "de jure" olarak vardır ancak gerek kurumları, gerek ideolojisi, gerekse düşünce dünyası bir süreçte oluştu. Bir sürecin başlangıcı olarak kesin tarih vermek doğru olmayabilir ama şematize etmek açısından Tanzimat en önemli nirengi noktalarından biridir.

Ondan önce asıl olarak Lale Devri vardır. Yaşanırken elbette "Lale Devri" değildi, böylesine adlandıran Yahya Kemal'di ve pek çok adlandırmada olduğu gibi bir değer yargısı taşıyordu; bir yaşam biçimi olarak Lale Devri, modernleşmenin ve Tanzimat'ın habercisiydi. Modernleşme derken; geçmişin "modern olmadığı"nı, bu kavramı kullandığımız anda içkin olarak söylüyoruz. Modernleşme ya da bir itiraz anlamında da söylenen batılılaşma ya da batıcılaşma ya da devrin anahtar sözcüğü olarak "medenileşme" kısacası hangi kavramı kullanırsak kullanalım geçmişle bir kopuşu anlatıyor; kavramın içinde "eskide olmayan şeyler" anlıyoruz.

Bizim açımızdan, hangi kavramın nasıl kullanıldığı önemli değil; değil çünkü biz, bu dönemin düşünce sosyolojisini ya da sürecin değerlendirmesini değil, yaşananın olumlu/olumsuz olmasından başka bir şeyi anlatmaya çalışıyoruz.

O "şey" de -günümüz Türkiye'sini anlamanın ve anlatmanın anahtarı olarak- yaşananın zincirleme bir süreç olduğu ve bu süreçte bazı kişileri ön plana çıkararak, yönetici sınıfın sürekliliği de denebilecek bir durumun yaşandığıdır. Başka bir deyişle, Osmanlı ve Cumhuriyet elitlerinin, nasıl dar bir çevreden geldiğini, çok az sayıda ailenin mensupları olduğunu söylüyoruz.

Kuşkusuz kendi içinde, kastedilen anlamda homojen olan bu insanların kişi olarak varlıklarının dışında ideoloji/düşünce/hayat dünyalarının da dünden bugüne hep kutup yıldızı gibi belirleyici olduğunu göstermeye çalışıyoruz. Bir ağ gibi iç içe, adeta spiral gibiler.

Modern sözcüğü için TDK Sözlüğü çok yetersiz olarak sadece "çağcıl, çağa uygun" demiş. Bu sözcüğün ilk kullanılışı Romalıların Hristiyanlığı kabul edip, putperestliği bırakması sonrası yeni durumu tanımlamak için "modernus" şeklinde olmuş. Bugün çok çetrefilli bir sözcük olarak karşı-

Levent Şahverdi Arşivi

mıza çıkıyor; ama genel kabul gören anlamda, gelenekten bir başka duruma, yeniye geçmeyi anlatıyor daha çok. Pek çok yazar, düşünür modernliğin kıstasları olarak değişik şeyler öne sürebiliyor; gerek bu yüzden gerekse de modernliğin bizatihi kendisini ele almak niyetimiz olmadığı için, bu devasa konunun içinden şöyle bir geçip, esas söylemek istediğimize dikkat çekmeye çalışacağız.

Moderniteye geçişi belirleyen dört ana unsur; bilimsel, siyasal, kültürel ve teknik-endüstriyel devrimdir. Bilimsel devrim Newton'la başlar; siyasal devrim devletin modelinin demokrasi olacağı düşüncesidir; kültürel devrim laiklik ilkesidir ve reformasyon başlangıç olarak verilebilir; teknik-endüstriyel devrim de aletten makineye geçiştir. (13)

Bu dört unsur değişik zamanlarda ortaya çıkıp, modernliğin gerekleri olarak birbirini tamamlamışlardır. Bu durum Batı'nın kendi içsel dinamikleri sonucu oluşmuştur. Osmanlı /Türkiye özgülüne baktığımız zaman, modernleşme bir modele bakarak "kerhen" yapılmaya çalışılmıştır. İlk modernleşme çabaları askeri alanda, Batı ile baş edememe sonucu, Batı'nın savaş tekniklerini, yöntemlerini, araçlarını almak amacıyla olmuştur. Teknolojideki bu değişiklik, sınırlı olarak sadece askeri alanda da olsa, modernleşme olarak adlandırılabilir. Bunun başlangıcı olarak da III. Selim Dönemi'ni verebiliriz. Bunun hemen ardından, II. Mahmut Dönemi'nde bürokraside büyük değişikliklerin yaşanması gelir ki bu değişiklikler askeri alandaki reformların bir devamıdır. Siyasi alandaki reformasyon olarak da başlangıçta Tanzimat vardır. Tanzimat da, askeri alandaki reformlar gibi içsel bir dinamiğin sonucu değil, zoraki, gerek yapanların gerekse de halkın inanmadığı bir şeydir. Kültürel devrim de, laiklik (ve ona bağlı bazı kurumların iptali, kılık kıyafet vb. gibi yan unsurları) olarak daha sonra Cumhuriyet'te ortaya çıkmıştır.

Kautksy'in "modernleştiriciler" diye benimsediğimiz bir kavramı var. Bizdeki modernleştiriciler, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e hep eupatridler olmuş. Modern bürokrasinin doğuşu kabul edilen Tercüme Odası'ndan, Mekteb-i Sultani'ye oradan Mülkiye'ye kadar hep eupatridler var. Bu sıralardan sonra da bürokrasinin bütün üst kademelerine onlar gelmiş. Modernleşmenin toplumsal üst organı olarak ulus-devlet var ve gerek ulus-devletin özelliği gerekse de modernleşmenin bir diğer ana unsuru demokrasi gereği modern devletin, ulus-devletin bürokrasisinde de gelenekten bir kopuş yaşanıyor ya da yaşanması gerekiyor. Yani, geleneksel devlet-

Levent Şahverdi Arşivi

ten farklı olarak modern devlette bürokratların seçiminde akrabalık/dinsel/etnik bağların değil, liyakatin esas olması gerekir. Oysa bizde bu durum tam tersidir. Hayatın her alanında öne çıkmanın, güçlüye yakınlığa, sadakate, akrabalığa, aynı din/etnisite mensubu olmaya değil de liyakate bağlı olması gerekirken yaşanan durum bu değil. Kapitalizmin gelişmesi, modernleşmenin siyasal karşılığı olan ulus-devlette de modern-öncesi ilişkiler ağı belirleyici oluyor. Mina Urgan, "Bir Dinozorun Anıları"nda, "*Ben bir toplumsal haksızlığın ürünüyüm.*" diye durumu örtük de olsa itiraf ediyor. Yaşanan haksızlık, bir zümrenin baştan ayrıcalıklı mensuplarının çok iyi donatılmış, öne geçirilmiş olmasıyla sınırlı değil. Bu kapitalizmin doğası gereği böyle zaten; ancak yetenekli, donanımlı olan da "eupatrid" değilse olması gerektiği yere gelemiyor. Kapitalizmin içinde "teorik" olarak olmaması gereken ama bizde yaşanan fiili durum budur.

E. J. Zürcher'in bir dönemin yöneticilerinde dahi dikkatini çeken akrabalık bağları, Türkiyeli araştırmacıların, yazarların dikkatini "nedense" hiç çekmemiştir:

"***Bu yapının altında gayri resmi bağlantılar vardır. Bunlar üstüne hiçbir çalışma yapılmamıştır. Modern Türk tarihini inceleyen herkesin Türk toplumunda kişisel ilişkilerin önemi-nin bilincinde olması gerektiğini düşününce bu daha da şaşırtıcı gözükmektedir. Benim izlenimim, ancak akrabalık, dostluk, eğitim ve himaye üzerine kurulan bu gayri resmi ilişkileri kavradığımız zaman Jön Türk dönemi siyasi hayatını tam olarak anlayabileceğimiz yolundadır.***"(14)

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

Arabesk nedir diye düşünmüştünüz:
Şebboy sesli bir cümbüş, eza içinde;
Eşitlik midir komedya, içtenlik mi,
Erdem diye benimsenmesi mi fırsatsızlığın?
(Cemal Süreya)

ZİNCİRDE BİR SİMGE İSİM VE BAĞLARI

Berin Nadi, Tanzimat-İttihat-Cumhuriyet zincirinde bir simge isim. Rukiye Berin Nadi'nin kendisi ve bağları yerine, benzer bir oligarşi mensubu, bir başka erguvani ve bağları da seçilebilirdi. Berin Nadi bir tipolojidir sadece. Okundukça görülecektir ki başka bir "yoldan" da sonuçta hemen hemen aynı yere çıkardık; ayrıntılar değişirdi sadece. Bu bir tesadüf hele "hoş" bir tesadüf hiç değildir. Elbette doğada ve toplumsal olaylarda tesadüf vardır ve tesadüf ile zorunluluk iç içedir. Biri varsa diğeri de vardır ya da biri yoksa diğeri de yoktur. Bazen birbirlerinin yerine de geçip, tesadüf olan sonra zorunlu olabileceği gibi tersi de olabilir. Tesadüf, zorunluluğun bir görünüş biçimidir ve zorunluluğun yasasını içinde gizler.

Ancak, unutulmamalıdır ki zorunluluk temel, tesadüf ise ikincildir. Zorunluluk içseldir, tesadüf ise dışsal...

Burada yöntemimiz, görünüşten öze doğru gidiş biçiminde olacaktır. Yani soyuttan somuta doğru gideceğiz. Soyut derken günlük dilde kullanılan anlamda değil, bir şeyin (bizim örneğimizde erguvanilerin) bağıntıları ve değişimi hakkında bilgimizin bulunmadığı ilk durum anlamında kullanılmaktadır. Somut derken de o şeyin gerçeği yani özü kastedilmektedir.

Marx, Kapital'de ilk çıkış olarak meta'yı ele alır. Onun soyutu meta'dır. Metaın değişik görünümlerini araştırır; somut'a, meta'ın gerçeğine, özüne dolayısıyla kapitalizmin aslında ne olduğuna ulaşır.

Bu oligarşik yapıyı bir kapalı kap gibi düşünüp, metafor yapmaya çalışalım: Kabın içindeki gaz molekülleri de her bir erguvani olsun. Oligarklar da gaz moleküllerinin birbirlerine ve kabın duvarlarına tesadüfen çarptığı gibi okul,

Levent Şahverdi Arşivi

evlilik, mezarlık yeri, tarikat bağlantıları, masonluk gibi tesadüf gibi görünen fiillerde bulunurlar. Kabın her bir duvarında basınç aynıdır; tesadüf gibi görünen bütün bu çarpmaların (fiillerin) içinde o gazın (oligarşinin) fiziksel ve kimyasal özellikleri (sınıfsal/kültürel/etnik özellikleri) saklıdır. Burada doğa bilimlerini toplumsal olaylara benzeterek kaba bir nedensellik ilişkisi kurduğumuz varsayılabilir.

Öncelikle bu bir metafordur, meramımızı anlatmak için kurulmuştur. Bu ayrıma dikkat edilmezse, doğa bilimlerinin yasalarıyla, toplumsal olguların yasaları aynılaştırılıp, kaba ve mekanik bir nedenselliğe düşülür. Materyalist diyalektik, doğada, toplumda ve bilinçte oluşan değişimin yasalarını açıklar, ama birisinde geçerli olan bir yasayı aynen alıp diğerine uygulamaz.

Berin Nadi

Einstein "Tanrı zar atmaz" demişti; bu düzen de bu oligarşi de zar atmaz.

Şimdi Berin Nadi'den, Perihan Ergun'dan naklederek, kendisini okuyalım:

Bir kış günü Gedikpaşa'da doğmuşum. Doğduğum zaman Halide Edip Hanım da oradaymış. Rukiye diye bana göbek adı takmış. (...) Küçükken bir Fransız Matmazel vardı evde. Ondan Fransızca öğrendim. Okumayı bana şair büyükannem öğretti. Sonra Fevziye Lisesi'ne gittim, şimdiki Işık Lisesi. Yaşamımız Hüseyin Rahmi'nin romanları gibiydi. Sütnine, mürebbiye, çalışan kalfa kadınlar (...) Babam Celal Sahir, bir şair kızıyım. Büyükannem Bebek'te Fransız Mektebi'ne gitmiş. Baba evinde zamanın kültür adamları toplanırdı. O vakit Sultan Ahmet'te üç tane böyle edebi ev vardı. Bir Fuat Köprülü'nün evi, bir Ağaoğlu Ahmet Bey'in evi, bir de babamın evi. İlk eşim Mesut Cemil müzisyendi. Sonra Nadir'le evlendim. (...) Nadir'le tanıştık, sekiz sene sonra evlendik. Çok komik ama aşkımız Atatürk İnkılâpları üzerinde başladı. Nadir'le Viyana'da tanıştık. (...) Baba evi konak yavrusu gibi bir şeydi. Bir yanda 'Türk Yurdu' diye bir mecmua çıkardı. Çok milliyetçi bir mecmuaydı.

Halide Edip

Mesut Cemil

Berin Nadi'nin ölümünden sonra, 11 Kasım 2001 tarihli Cumhuriyet'teki köşesinde Ali Sirmen, Berin Nadi'nin Celal Sahir Erozan'ın kızı olduğunu ve -Berin Nadi'den aktararak-Talat Paşa'nın Berin Nadi genç bir kızken evlerine çok sık geldiğini, Talat Paşa'nın Berin Nadi'nin elini öpecek kadar da nazik olduğunu yazıyordu.

Levent Şahverdi Arşivi

Bir not düşelim: Ziya Gökalp "Türkçülüğün Esasları" isimli kitabını Berin Nadi'nin doğduğu konaktaki fikir alışverişleri etkisinde yazmıştır.

Bu isimleri, bu isimlerin bağlarını ve ilişkilerini, bir spiral gibi olan ağın ortasından başlayarak, geçmiş ve bugün olarak göstereceğiz.

Meteorolog Edward Lorenz, hava tahmini için veri olarak kullandığı uzun ondalıklı sayıların tamamını girmeyip, virgülden sonra altı hane yerine üç hane girmiş ve bunun tahmin sonucunu etkilemeyeceğini düşünmüştü. Uydudan alınan küçücük bir rüzgarın etkisinin dikkate alınmaması gibi bir şeydi yaptığı, ama yeni hava durumu ilkinden farklı çıkıyordu. Kaos Teorisi doğuyordu. Kelebek etkisi denen bu olgu, "Amerika'da kelebek kanat çırpsa Afrika'da fırtına olur" deyişiyle bilinir.

Bu, başlangıç şartlarına hassas bağımlılık durumuydu. Başlangıç değerlerini değiştirdiğiniz an, döngüsel olmayan bir sistem ortaya çıkıyordu ama bu da başka bir düzenliliği doğuracaktı. Düzensiz gibi görünen sistemlerin içinde de bir düzen vardır. Oligarşi gibi karmaşık görünen bir yapının da mutlaka bir "deseni" var.

Bu deseni toplumsal yapıda savaş, doğal felaketler vb. karmaşalar bozar. Bizim yapımızda da örneğin insana dair en saf duygu olan aşk bozabilir ve bir oligark nadir de olsa mensup olduğu sınıf/etnisite/din/kültür aidiyetlerine "ihanet" edip oligarşinin dışında birisiyle evlenebilir. Ya da sistemi bozan şekilde farklı bir okula gidebilir; bu örnekleri arttırabiliriz. Ancak bütün bu ayrıksı örnekler örtük kast sisteminin "desenini" değiştirmez.

Nadir Nadi

Aşk ve Nazenin Kadın Şairi Celal Sahir

Önce Berin Nadi'nin meşhur babasından başlayalım: Celal Sahir Erozan daha çok şair olarak tanınıyor. Celal Sahir, yayıncı, milletvekili (Zonguldak) ve tüccar; daha doğrusu komisyoncu da aynı zamanda. Zincirimizin mantığı gereği, ölümünden doğumuna doğru ters-kronolojik olarak bahsetmemiz gerekiyor. 1935'te veremden ölüyor, tedavisi için -kendisini milletvekili yapan- Atatürk tarafından Viyana'ya da gönderilmiş. Ölmeden önce kendi hali için "Ben bir revenant'ım" diyor. "Hortlağım" demek yerine "revenant"

Celal Sahir Erozan

Levent Şahverdi Arşivi

Atatürk için çok şiir yazmış. "Büyük Kurtarıcıya" isimli şiirinde akrostiş bile yapmış, dizelerin ilk harfleriyle -eski alfabeyle- "Gazi Mustafa Kemal" yazmış. "O Geliyor" şiirinde ise Atatürk için şöyle diyor:

Yıl 1335,
Mayısın on dokuzu.
Yeryüzüne can veren,
Cana heyecan veren
Kızaran ufuklardan kaldırıyor başını
Al yüzlü Ogan güneş
(...)

Recaizade Mahmut Ekrem

Ahmet İhsan Tokgöz

Hüseyin Cahit

Celal Sahir, Fecr-i Ati (Geleceğin Aydınlığı) adlı edebiyat akımına mensup. Eski sanat anlayışını yıkıp yerine Batı değerlerinden beslenen bir sanat yerleştirmek istiyorlar. Yayın organları Servet-i Fünun'dur (Fenlerin Zenginliği). Önce doğa bilimleri alanında yayın yaptığı için bu isimle çıkıyor, sonra edebiyata dönüyor.

Servet-i Fünun dönemi için edebiyat, siyaset ve toplum 12 Eylül sonrasına benzer dersek fazla yanılmayız. Yasaklı bir ortamdır; sorunları ve çözümleri değil tartışmak söz etmek bile tehlikelidir. Bu sorunlar edebiyat içerisine serpiştirilir; doğrudan değil de edebi bir örtü arkasına gizlenerek, hayata dair şeyler söylenir. Edebiyat, insanların kendilerini ve toplumsal sorunları etkili bir biçimde ifade edebileceği çok az kanaldan birisidir.

Servet-i Fünun'u çıkarma fikri "her taşın altından çıkan" Recaizade Mahmut Ekrem'den çıkar. Tevfik Fikret'i elinden tutup Servet-i Fünun'a götüren de Recaizade Mahmut Ekrem'dir. Sonra da Tevfik Fikret'i "Erguvaniler Edebi Merkezi" Servet-i Fünun'un başına geçiren de Recaizade'dir. Derginin sahibi Ahmet İhsan Tokgöz, "Matbuat Hatıraları" isimli kitabının 1. cildini Mahmut Ekrem'in anısına ithaf etmiştir.

Derginin etkili isimleri, çekirdeği olan diğer kişiler de Halit Ziya, Süleyman Nazif, Faik Ali (Ozansoy), Hüseyin Cahit (Yalçın), Ali Ekrem (Bolayır, [Namık Kemal'in oğlu, ismi Recaizade Ekrem'den geliyor.]), Mehmet Rauf, Ahmet Reşit (Rey), Hüseyin Suat (Yalçın) ve Celal Sahir'dir. Hepsi Namık Kemal'e hayrandırlar; Batı'da edebi olarak ne varsa dergide de vardır; toplumsal sorunların din dışı bir kurguyla çözüleceğine inanırlar; geleneksel ahlak anlayışının dışındadırlar; modernleşmeci ve pozitivisttirler.

Levent Şahverdi Arşivi

Servet-i Fünun'u elli dört yıl çıkaran Ahmet İhsan Tokgöz; medyanın "mümtaz" siması, kerameti kendinden menkul dilcisi, Okan Bayülgen'in şov partneri, kadın ismiyle de köşe yazıları yazan Hakkı Devrim'in eşinin dedesidir. Hakkı Devrim'in yazılarında sürekli övdüğü semti Yeşilköy'dür. Bu övgü, Hakkı Devrim'in de oturduğu, Ahmet İhsan Tokgöz'ün köşkünün bu semtte olmasından ileri gelir.

Babası Tapu Müdürü olan Hakkı Devrim'in oğlu da -armut dibine düşermiş misali- Berrin Cankat ismiyle Milliyet'te yazıyordu. "Cankat", Hakkı Devrim'in oğlu Serdar Devrim'in annesinin kızlık soyadıdır. Bu baba-oğlun kadın ismiyle dedikodu yazmalarının nedeni bizim ilmimizi aşar.

Serdar Devrim, Bülent Tanla'nın sahibi olduğu anket şirketinin müdürüydü. Hürriyet'te dış haberler müdürlüğü, köşe yazarlığı gibi unvanları da var.

Ahmet İhsan (Tokgöz), Mülkiye'de okurken hocası Recaizade Mahmut Ekrem'in görüşlerini benimsemiş. Erguvani "eğitim merkezi" Tercüme Odası'na girmiş. Lozan Konferansı sırasında "Lozan Matbuat Bürosu"nu yönetiyor; ondan önce de zaten Ankara Hükümeti'yle paslaşarak yurt dışına çıkmış. Ödülünü de alıyor: Önce Milli Olimpiyat Komitesi'nin ilk başkanı oluyor, sonra da milletvekili yapılıyor.

Ahmet İhsan'ın matbaa işleri kötü gidince yakın dostu Sait Bey tarafından Yüksek Ticaret Mektebi'ne hoca yapılır. Kimdir bu Sait Bey? Mehmet Ali Aybar'ın annesinin dayısıdır.

Sait Gelenbevi(oğlu); Ahmet Muhtar Paşa, Damat Ferit Paşa ve Ali Rıza Paşa hükümetlerinde Maarif Nazırlığı yapmış. Aşiyan Mezarlığı'nda yatan Sait Gelenbevi'nin soyadı bazı kaynaklarda Gelenbevioğlu diye geçiyor. Ahmet İhsan'a yardım ettiği sırada Gelenbevi Sait Bey, Maarif Meclisi Reisi'dir. Onu oraya getiren kişi Maarif Nazırı Emrullah Efendi'dir. Eğitimci Emrullah Bey sıkı bir İttihatçı ve yolsuzluklarıyla da anılan bir kişi. Eğitimle ilgili "Tuba Ağacı Nazariyesi" denen bir teorisi var. Tuba ağacı kökleri yukarıda olan ağaçtır, yani bir başka adıyla hayat ağacıdır. Emrullah Efendi'nin ismi artık pek hatırlanmıyor ama "Mektepler olmasa Maarif'i ne güzel idare ederdim" sözü bir mesel olarak hala çok kullanılıyor.

Hakkı Devrim

Serdar Devrim

Bakınız Hakkı Devrim 24.7.1999 tarihli Radikal'de eşinin ailesini nasıl anlatmış:

Levent Şahverdi Arşivi

Birinci Dünya Savaşı öncesi Ford marka bir otomobil ve iki direkli bir kotra sahibidir. Yeşilköy'e yerleşen ilk Türk ailelerindendir Tokgöz'ler; Halit Ziya Uşaklıgil'lerle, Hakkı Halit Bey'lerle (Refik Halit Karay'ın kardeşi) birlikte... Yaz akşamları Ahmet İhsan Bey Cağaloğlu'ndaki matbaadan Ahırkapı'ya iner, kıyıda bekleyen kotrasına kurulu sofranın başına çoğu zaman misafirleriyle birlikte oturur ve Değirmendere'ye doğru yelken açarmış. O yatar, kaptanı seyri sürdürür, ertesi sabah kır-yalısı açığında demirlenmiş kotrada kahvaltı edildikten sonra karaya çıkılırmış.

İyi de bu değirmenin suyu nereden geliyordu? Hakkı Devrim bunları yazmaz, yazamaz; Ahmet İhsan'ın bu ülkenin insanlarının sırtından kazandıklarını da yazmaz. Ama yazan var; üstelik bizim gibi "servet düşmanı" bir solcu değil, Mina Urgan'ın üvey babası, Atatürk'ün en yakınlarından Falih Rıfkı (Atay) "Çankaya" kitabında, Ahmet İhsan için aynen şöyle yazmış: "*Ahmet İhsan Tokgöz, kitam bir menfaatçi idi.*"

Falih Rıfkı, "Tokgöz" Ahmet İhsan'a çok kızıyor çünkü Atatürk ile İsmet İnönü anlaşmazlığının nedenleri arasında "Tokgöz" Ahmet İhsan'ın çevirdiği işleri de görüyor. Mesele şu: Atatürk, Gazi Çiftliği'nde bira ürettiriyor ve buna çok önem veriyor. O zaman da bira sadece Bomonti Bira Fabrikası'nda üretiliyor; Bomonti bir tekel durumunda. Bomonti'nin hisselerini de "Tokgöz" Ahmet İhsan almış ve İdare Meclisi Başkanı olmuş. Yönetim Kurulu'na İsmet İnönü'nün eniştesi Kudüslü Abdürrezak Bey'i de almış. Bomonticiler, Ankara'da yeni kurulan bira fabrikasının genişletilmemesi için ellerinden geleni yapıyorlar.

Halit Ziya Uşaklıgil

Falih Rıfkı Atay

Meseleyi bir de devrin gazetesi Akın'ın 31.7.1933 tarihli nüshasından okursak bu soygunu daha iyi anlarız:

Bomonti Fabrikası, başka iki bira fabrikası ile birleşerek ve aralarına bazı sorumsuz fakat nüfuzlu kişileri alarak bir tröst oluşturmuşlardır. Arpa 17 kuruş iken, bira 35 satılıyordu. Bugün arpa 100 paraya (2.5 kuruş), 3 kuruşa düşmüş olmasına rağmen bira düşmüyor. Bir şişe biranın maliyeti 4 kuruş (8 kuruş olduğunu söyleyenler de var). Bira şirketlerinin devlete ödedikleri vergi çok az. Bira tröstünün karı en az üç mislidir. Halk rakının litresini 400 kuruşa içiyor; ama verdiği paranın devlet hazinesine gittiğini biliyor. Birada ise, para şunun bunun cebine gidiyor. Bugün devlet inhisarlarına karşı şiddetli eleştiriler getirilirken, birkaç açıkgözün bira alanında "fiili inhisar" oluşturmalarına göz yumulmamalıdır.

Yakup Kadri de anılarında Tokgöz için "çok hesaplı ve işini bilir adam" diyor.

Levent Şahverdi Arşivi

Hakkı Devrim isimli zatın Ahmet İhsan Tokgöz'e övgüler yağdırıp, emekçilere, emeği savunanlara hakaretler yağdırmasından daha doğal ne olabilir ki...

Rukiye Berin Sahir Nadi, Celal Sahir'in ilk eşi Halet Hanım'dan doğan en küçük çocuğudur. İlk eşinden doğan diğer çocukları da Nüzhet Sabit, Nüveyre ve Meliha. İkinci eşi Lütfiye Hanım'dan çocuğu olmamış, üçüncü eşi ise oyun yazarı Aliye Hanım. Aliye Hanım'dan Türkay Erozan ve ABD-'de Hopkins Üniversitesi Histoloji Kürsüsü Başkanlığı da yapmış olan meşhur bir patolog olan Prof. Dr. Yener Erozan doğmuş.

Celal Sahir'in evlatlarından sadece Türkay Erozan'ın çocuğu olmuş. Merhum Türkay Bey'in Yanyalı Ayla (Emiroğlu) Hanım'la evliliğinden doğan oğlu ise dedesinin ismini taşıyan Celal Sahir Erozan. Ayla Hanım ve oğlu, Bodrum-Türkbükü'ndeki meşhur Maça Kızı Pansiyon'un sahibi.

Yener Erozan

Pansiyon deyip geçmeyin, TÜSİAD mensuplarının bile gittiği bir yer. Torun Celal Sahir, babasının öğretim üyesi olduğu İTÜ'den atılmış ve ABD'ye gitmiş. Türkçü dedenin adaşı ve torunu, ABD vatandaşı ve dolar milyoneri olmuş. Şu anda Nişantaşı'nın -yazıldığına göre- çok pahalı mekanı Tuus Restoran'ın sahibi. Torun Celal Sahir, Türk-Amerikan İş Konseyi Yönetim Kurulu Üyesi olup, yakın arkadaşı eski Beyaz Saray Sözcüsü James Rubin aracılığıyla Clinton'la da yakınlık sağlamış.

Celal Sahir Erozan

Celal Sahir, Faik Ali "Zahir" ismiyle Servet-i Fünun'da yazdığı için yakın arkadaşı Celal de aynı dergiye, Dr. Bafralı Yanko delaletiyle yani aracılığıyla, yazarken ona öykünerek Sahir ismini almış. Bu ayrıntıyı yazmamızın nedeni Faik Ali'dir; bu isim sonra karşımıza ailesi ve bağlarıyla ayrıntılı olacak çıkacak. Ziya Gökalp'in, Tekin Alp adıyla yazan Moiz Kohen'in de yazdığı dergileri ya çıkarıyor ya da orada yazıyor. Celal Sahir, Türk Dil Kurumu'nun kurucu üyesi.

TDK belgelerinde şöyle yazıyor:
O akşam, Gazi'nin önerisiyle Sâmih Rifat Bey Başkan, Ruşen Eşref Bey Umumi Kâtip (genel yazman) olurlar. Ruşen Eşref Bey'in önerisi üzerine de Yakup Kadri (Karaosmanoğlu) ve Celâl Sahir (Erozan) Beyler de kurucu üyeliklere uygun görülürler.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Bu isimler de Faik Ali gibi tekrar ayrıntılarıyla karşılaşacağımız isimler. Bir ismi geçiriyorsak, ama orada kendisinden bahsetmiyorsak ilerleyen bölümlerde karşımıza tekrar

Levent Şahverdi Arşivi

çıkacaktır.

Celal Sahir, İttihatçılarla arası bozulmadan önce "bal tutan parmağını yalar" örneği olarak İttihatçı İktidar döneminde imtiyaz daha doğrusu yolsuzluk mertebesinde kayırılarak epey para kazanmış. Bu gelen paraları yiyip bitirmeden önce Makulyan Hanı'nın üst katında bir yazıhane tutmuş.

Süleyman Nazif bu yazıhaneyle ilgili şöyle diyor, daha doğrusu durumu şöyle hicvediyor: *"Celal Sahir'in Makulyan hanının üst katına itilası, itilaların en makulüdür."* Yani, Celal Sahir'in yükseldiği yerlerin içinde en makulü Makulyan Hanı'nın üst katına çıkmasıdır. Çok haklı...

Hubyar Mahallesi Muhtarı bile olan Celal Sahir'in öğretmenlik yaptığı okullar arasında Feyziye yani bugün Işık Lisesi olan okul da var; kızı Berin Nadi'yi de orada okutmuş zaten. Bu okul da iyi doğmuşların ortak paydalarından birisi; ön plana çıkmış bu isimlerle anılan az sayıda okulun içinde önemli bir yeri var. Celal Sahir'in yine ağ içinde en önemli güç odağı olarak göreceğimiz masonluğu da çok önemli. Berin Nadi'nin ilgili olduğu kişilerin hepsi masondur zaten.

Şimdi oligarşinin bazı belirleyici unsurlarını verelim ki oligarşi daha iyi anlaşılsın.

1- Aileden gelen güç
2- Evlilikle kazanılan güç
3- Okul
4- İş ortaklığı
5- Masonluk

Bu beş unsur, oligarşinin şimdiye kadar ön plana çıkan unsurları; bu unsurlara ek başka unsurları daha sonra ekleyeceğiz.

Süleyman Nazif

Celal Sahir'in o devirde oğlundan daha meşhur olan annesi Fehime Nüzhet, Hakkı Paşa'nın kızı olup, şair ve tiyatro yazarıdır. Fehime Nüzhet, 1908'de ilan edilen II. Meşrutiyet'in şerefine yazılan Neşide-i Zafer Marşı'nın söz yazarıdır. Bu marşın bestecisi de Leyla Saz'dır. Yuşa Tepesi Marşı'nın da bestecisi olan Leyla Saz, kitabımızda önemli kavşak noktalarından birisi olacak. O yüzden bu bağ çok önemli. Fehime Nüzhet, Halide Edip'in otobiyografik kitabı "Mor Salkımlı Ev" de bahsedilen kişilerden birisidir. Rukiye Berin Sahir Nadi'nin babaannesi, Celal Sahir'in annesi

Levent Şahverdi Arşivi

Fehime Nüzhet ile Halide Edip arasındaki yakınlıktan dolayı Berin Nadi, isim annesi Halide Edip'in kucağına doğuyor.

Şimdi de Celal Sahir Erozan'la ilgili konuyu dağıtma riskine rağmen önemli bir ilişkiyi açıklamak gerekiyor. Ondan sonra Celal Sahir'in asıl yürüyeceğimiz kolu olan babasına geçeceğiz.

Diyalektik bağıntıların bilimidir. Hiçbir olgu başka olgulardan yalıtılmış değildir. Hiçbir olgu şeylerin tesadüfen bir araya gelmesiyle oluşmaz. Olguların ve süreçlerinin çok yönlü hareket halindeki bağıntılarının kavranması için bir başka deyişle diyalektik ilişkilerin gösterimi için bu bağları açacağız.

Nigâr Bint-i Osman

Ben ölürsem çektiğim derdi bilen yaran desin
Pek de şu biçare Nigar'ın ahteri
Varlığından olmadan alemde bir dem müstefid
Ol felaket-didenin hak-i siyah oldu yeri

Mutsuz Şaire Nigar Hanım, başarısız olan 1848 devrimleri sonrası Osmanlıya sığınan -gerçek ismiyle Adolf Farkaş- sonradan aldığı ismiyle Macar Osman Paşa'nın kızıdır. Nigar Hanım'ın tanımıyla bir ehl-i seyfü kalem olan Adolf Farkaş, ihtida ettikten sonra Osman Nihali ismini alır. İhtida etmek, doğru yolu bulup hidayete ermek ve başka dinden çıkıp İslamiyeti seçmektir. İhtida edenlere erkekse mühtedi, kadınsa mühtediye deniyor. Mesut Yılmaz'ın babaannesinin nüfus kâğıdında ilk isim olarak Mühtediye yazmasının nedeni budur.

Osman Paşa, kimilerine göre beş kimilerine göre ise sekiz dil bilen, müzisyen ve ressamdır. Nigar Hanım'la babası arasında çok güçlü bir sevgi bağı var; Nigar Hanım'ın kültürünü, dünyasını da belirleyen babası olmuş. Osman Paşa'nın en yakın arkadaşlarından, Nigar Hanım üzerinde de etkisi olmuş kişilerden birisi Recaizade Mahmut Ekrem'dir. Daha sonra bahsedeceğimiz Recaizade, ünlü gazeteci Umur (Ekrem) Talu'nun dedesinin babasıdır; Vaniköy'de bir yalıda oturuyor, bu yalı daha sonra Yılmaz Güney'in eşi Fatoş Güney'in dedesine geçiyor. Nigar Hanım'ın annesi Emine Rifati Hanım, aşağıda kendisi ve bağları hakkında geniş olarak değindiğimiz Keçecizade Fuat Paşa'nın mühürdarı İzmirli

Şaire Nigar

Levent Şahverdi Arşivi

Nuri Bey'in kızı.

Mühürdar; sadrazam, nazır ve valinin mührünü taşıyor ve gizli bilgilerine de sahip oldukları için, makam sahibi değişince mühürdar da değişiyor. Her makam sahibi ancak çok güvendiği kişiyi mühürdar yapıyor.

Nigar Hanım'ın çocukken özel Türkçe hocası, dönemin çok meşhur ve "eksantrik" bir ismi olan Ebüllisan Şükrü Efendi'dir. Nigar Hanım'ı çok etkileyenlerden birisidir. Ebüllisan yani dil babası denmesinin nedeni Şükrü Efendi'nin çok dil bilmesidir. Şükrü Bey açık fikirli, dünya edebiyatına vakıf birisi olup Rukiye Berin Nadi'nin kucağına doğduğu, isim annesi Halide Edip'in de Arapça hocasıdır. Bağdat Naibi, Meclis-i Maarif Azası Şükrü Efendi, Fransa İmparatoriçesi Eugénie 1869'da İstanbul'a geldiğinde, Sultan Aziz ile görüşürken tercümanlık da yapar.

Şükrü Efendi'nin bizi daha da yakından ilgilendiren özelliği Celal Sahir Erozan'ın kayınpederi, daha doğrusu kayınpederlerinden birisi, Halet Hanım'ın babası olmasıdır. Afife Jale'nin sahneye çıkmasına da destek veren Celal Sahir, saçlarının güzelliğini öne çıkaran, böyle de tanınan bir çapkın. Yakup Kadri, Halit Ziya Uşaklıgil'in "Mai ve Siyah"ındaki roman kahramanı uzun saçlı Ahmet Cemil'in Celal Sahir'in ta kendisi olduğunu söyler.

Bütün hayatımı onlar verir de ben yaşarım.

Kadınlar olmasa öksüz kalırdı eş'ârım (en iyi şairim)

diyen "Aşk ve Kadın Şairi" o zamanın tabiriyle "Koyu İttihatçı" Celal Sahir'in Nigar Hanım'la da arasında yakın bir ilişki var. Celal Sahir, Nigar Hanım'a yazdığı mektuplarda "Aziz ve Muhteşem Şairem" hitabını kullanıyor. Celal Sahir, "Hanımlara Mahsus" diyerek Demet isminde kadın dergisi de çıkarmış.

Ahmet Cevdet Paşa

Çok sık yurtdışına gezmeye giden Nigar Hanım'ın gittiği evlerden biri de Ahmet Cevdet Paşa'nın kızı Semiye Hanım'a aittir. Semiye Hanım, Tanzimat'ın en büyük ismi Reşit Paşa'nın eşidir. Nigar Hanım'ın ortanca oğlu Salih Feridun'dan doğan torunu Fıtrat Nigar'ın eşi Saniha Hanım, Melami ve Mason Ahmet Mithat'ın ailesindendir.

Ahmet Mithat Efendi, Nazım Hikmet bahsinde deği-

Levent Şahverdi Arşivi

neceğimiz Refik Erduran'ın dedesinin dayısıdır. İki yüzün üstünde kitabı var, ne biliyorsa yazmış. Yüzeysel olup olmaması hiç önemli değil. Murat Belge, her konuda yazması hakkında "Ben Sosyalist Ahmet Mithat'ım" diyordu.

Ahmet Mithat aynı zamanda iyi bir tüccardır. Tavukçu, sucu (Sırmakeş Suları) vs. pek çok ticari işe girmiş. Parayı çok sevdiğini açıkça söylüyor zaten. Kendini "hace-i evvel" yani ilk öğretmen olarak görüyor ve daha çok eğlencelik, gündelik bilgiler veren şeyler yazıyor. Öğretme isteği çok baskın, kitabının bir yerinde konuyu bırakıp, okuyucuya doğrudan aklına gelen bir şeyi yazabiliyor. Bilinç akışı tekniği denebilecek, ama edebi olmayan bir sohbet havasında yazıyor. Tanzimat'ın doğurduğu yapmacık tipleri de ilk hicveden kişidir. Şaire Fıtnat Hanım'a aşıktır ve randevu yeri olarak Ihlamur'u seçer. Fıtnat Hanım, "Neden Ihlamur?" deyince "Lamur Fransızca aşk demektir." diyor. İlginç, renkli ve eğlenceli bir kişiliği var.

Ahmet Mithat Efendi'ye Mithat ismini, Tuna Valisi olduğu dönemde Mithat Paşa vermiş ve kendisini yanına alarak Bağdat'a götürmüştür. Mithat Paşa'nın sağ kolu da Sedat Simavi'nin babası Mutasarrıf (Sancak Yöneticisi, İl Valisi) Hamdi Bey'dir.

Ahmet Mithat, bütün bu yüzeyselliğinin ve tüccarlığının yanında tarihte önemli bir rol oynamıştır. Bunu söylememek hem haksızlık olur hem de Ahmet Mithat'ın asıl önemli yanı atlanmış olur. Ahmet Mithat'ın bazı kimselerle çatışmaları da Ahmet Mithat'ın asıl önemli rolünden kaynaklanır. Bu rolünden dolayı aslında aynı ailenin bireyleri olan muarızları arasında çelişkiler yaşanır. Bu çelişkiler de ta o devirden bu devire kadar gelir. Bugünün AB ekseni etrafında yaşanan çelişkileri de Ahmet Mithat'ı anlamakla anlaşılabilir.

Ahmet Mithat

Tanzimat sonrası Avrupa'dan geri kalışın nedeninin iktisatta olduğunun anlaşılmasıyla birlikte iki farklı yaklaşım öne çıkar: Milli İktisat versus Liberal İktisat... Milli İktisat ile Liberal İktisat çatışması...

Ahmet Mithat milli iktisat taraftarıdır. Daha doğrusu milli iktisadı savunanların ilk temsilcisi sayılabilir. Milli iktisatçılar, Avrupa'yı yakalamak için önce sanayileşmeyi, yerli sanayi için korumacı olmayı ve böylece Müslüman-Türk burjuvazisine dayanan bir devlet yapısını savunmuştur. Liberal iktisatçılar ise Türkiye'nin öncelikle bir tarım ülkesi kalmasını ve tarımsal ihraç mallarının serbest ticaretle Avru-

Mithat Paşa

Levent Şahverdi Arşivi

pa'ya satılmasını savunmuşlardır.

İki temel çelişkileri vardır: Birincisi, önceliğin tarımda mı yoksa sanayide mi olduğu; ikincisi ise dış ticaretin kontrol altına alınıp alınmayacağıdır.

Jöntürkler ve İttihat Terakki, milli iktisadın cisimleşmiş yapılarıdır. Cumhuriyet ise İttihatçı önderler olmadan, kadro olarak İttihatçıların devamı ama liberal iktisadın benimsenmesidir. Devletçilik politikası özellikle 1929 Dünya İktisat Buhranı sonrası zorunlu olarak benimsenmiştir. Cumhuriyet'in iktisadi bağımlılık politikası izlediğinin en iyi örneği Chester Projesi'dir.

8 Nisan 1923'te Meclis tarafından onaylanan antlaşmaya göre Amerikan Chester Grubu, üç liman yapacak, 4440 kilometre demiryolu döşeyecekti. Bunun karşılığında ise demiryollarının yanındaki kırk kilometrelik şeritteki bütün yeraltı zenginlikleri 99 yıllığına, vergi kolaylıkları hatta imtiyazları da sağlanan bu gruba geçecekti. Bu imtiyazlı ve iktisadi bağımlılığın açık göstergesi olan projeye İngilizler ve Fransızlar Lozan'da taş koymuştu.

Peki Ahmet Mithat kendisinden sonra olup biten bu şeylerin başında neredeydi? 1880'de bir hayli "cüretkar" denebilecek ismiyle Ekonomi-Politik'i yazmıştı. Eserinde milli iktisadı savunuyordu. Ahmet Mithat'ı İttihatçılardan ayıran fark ise Abdülhamit'in zorbalığını iktisadi gerekler nedeniyle savunmasıdır. Ahmet Mithat, çocukların günde on beş saat çalıştırılmasını emek gücü olarak doğru bulacak, ancak bu çocukların daha sonra kötü asker olabileceği kaygısıyla kerhen bir muhalefet şerhi düşecekti.

Bütün bunları bugünün anlaşılması için yazıyoruz. Tanzimat'tan beri iktidarı tahterevalli misali bir alıp bir bırakan, fraksiyonları hariç, kabaca iki ana grup vardır. Bu iki grup aynı ailenin mensuplarıdır. İktidar da onlardır, muhalefet de onlar... Liberal de onlardır, devletçiler de onlar... İslamcılar da onlardır, laikçiler de onlar... AB yandaşları da onlardır, karşıtları da onlar... Faşistler de onlardır, sosyalistler de onlar... Bir büyük ailenin mensupları, bu çatışmaların asıl aktörleri olmuşlardır. Elbette bu çatışmalarda eziyet çekmek dışında bir şey kazanamayan milyonlarca İslamcı, Türkçü, sosyalist, erguvan olmayan insanı söylemiyoruz. Bizim de içinde bulunduğumuz, erguvan olmayanların bu ülkede oynadıkları rol figüranlıktan öteye geçememiştir. Ankara Valisi Nevzat Tandoğan'ın "Komünizm gelecekse biz geti-

Levent Şahverdi Arşivi

ririz, size ne! " sözü bu anlamda tekrar düşünülmelidir.

Ahmet Rasim, Ahmed Mithat Efendi için "on iki beygir kuvvetinde yazı makinesi demiş. Ahmet Mithat'ın oğlu Kamil, babasını beygire benzetti diye Ahmed Rasim'e kızar. Bu benzetme Ahmet Mithat'ın kulağına gidince: "Oğlum, insanlara en çok faydası dokunan hayvan beygirdir." der.

Ahmed Midhat ailesinin Nigar Hanım'a hayranlığı o derece büyüktür ki yeni doğmuş torunlarından birisini Nigar Hanım'ın kucağına veren Ahmed Midhat, 'Bu yavruya bir isim bağışlasanız Hanımefendi' deyince, Nigar Hanım 'Müsaade ederseniz kendi ismimi bağışlayayım efendim' şeklinde mukabele eder. Böylece Ahmed Midhat ailesine küçücük bir Nigar katılmış olur

diye anlatıyor Münevver Ayaşlı.

Küçük Nigar'ın annesi Ahmet Mithat'ın kızı Mediha Hanım, babası da meşhur Muallim Naci'dir. Pek çok kaynakta "tutucu" diye anlatılan daha doğrusu dezenformasyon sonucu böyle diye belletilen Muallim Naci bakınız ne yazmış:

ben ne mesihi ve mesiha-demim,
zevki hakikatte arar ademim.

Muallim Naci, Mesih yani İbranice מָשִׁיחַ Maşiah diyor.

Vakanüvis ve Lügat-ı Naci'nin Yazarı Mason ve Bektaşi Muallim Naci'nin, Sait Paşa'nın neden özel katibi olarak seçildiğini de böylece anlayabiliyoruz.

Bir edebiyat eserini (diğer sanat dallarındaki eserler için de geçerlidir) anlamak için kullanılan eleştiri yöntemlerinden biri de edebiyatçıya yönelik olan çözümlemedir. Ya eserinde ele aldığı konular, tipler, olaylar, yaklaşımlar vb. gibi eserde gördüğümüz bazı olgulardan sanatçıyı anlamaya çalışırız ya da sanatçının kimliğinden, kişiliğinden, düşüncelerinden, inançlarından, aidiyetlerinden vb. olgulardan edebiyat eserini anlamaya çalışırız.

Muallim Naci

"Muhafazakar" diye anlatılan Muallim Naci "Gazel"inde de şöyle demiş:

Levent Şahverdi Arşivi

Gönlüme sâkîyi mi'mâr eyledim mey-hânede
Allah Allah Kâ'be i'mâr eyledim mey-hânede
Ol kadar çaktım ki tersâ-zâdegânın aşkına
Berke döndüm neşr-i envâr eyledim mey-hânede
Merkez-î feyzimde oldum müstakar hur-şîd vâr
Encüm-i akdâhı seyyar eyledim mey-hânede
Kâ'be-yi kuyun anıp nûş ettiğim sâgarları
Zemzem-î eskimle ser-şâr eyledim mey-hânede
Gel de cûş-â-cûşunu seyr eyle Mes'ûdî'lerin
Başka bir âlem bedîdâr eyledim mey-hânede

Şimdi burada uzun bir açıklama yapmak gerekiyor. Bu açıklamayı çerçeve içine alıp, Muallim Naci'ye devam edeceğiz. Aslında bahsedeceğimiz konunun anlattığı da Muallim Naci'dir. Ancak sadece Muallim Naci değildir, aynı zamanda Orhan Pamuk'tur da ve bundan sonra bahsedeceğimiz bütün olguları çok yakından ilgilendirmektedir. Celal Sahir Erozan'dan bahsederken Şaire Nigar'ın bağlarına değiniyorduk. Burada bir büyük köşeli parantez açıyoruz.

Mesih'in İbranicesi olan Maşiah, İbranicede yağlanarak kutsanmış demektir. Mesih'in David'in soyundan geleceği açıktır ve bu yüzden David'in soyu yağla kutsanmıştır. Bu yağ da zeytinyağıdır ve "zeytin ağacı" David'in soyunun, ailesinin simgesidir. Osmanlı Bankası'nın simgesi bu yüzden zeytin ağacıdır.

Kabalacılık, Masonluk, Bektaşilik ve Mevlevilik kısaca Batıni olan bütün bu yaklaşımlar arasında inanç, simge ve ritüel benzerlikleri vardır. Bu başlı başına bir kitap konusu olup burada sıkmadan özetlemeye çalışalım.

Batıni inancın yani zahiriye değil, görünenin ardında olana bakmanın en temel yollarından birisi gematriadır. Gematria, bir kelimeyi oluşturan harflerin sayısal değerlerini toplamak demektir. Arapça ve İbranice, diğer bazı alfabelerde her harfin bir sayısal değeri vardır. İslami mistisizmde, tasavvufta gematria'nın karşılığı ebced hesabıdır. Bir kelimeyi sayıya çevirirsiniz, bu sayının da bir anlamı olur; böylece bir kelime açık anlamından çok daha farklı anlamlara da gelir. Gematriası, ebcedi aynı olan kelimeler birbiri yerine de kullanılabilir. Bizde daha çok ebced hesabıyla tarih düşürmekten bilinir. Ebced hesabında harflerin sayısal değerleri Arap Alfabesi'ndeki sıraya göre değil İbrani Alfabesi'ndeki sıraya göredir çünkü kaynağı da orasıdır. Bu yöntemle, olayların, yapıların tarihi, doğum ve ölüm tarihleri ya

Levent Şahverdi Arşivi

da pek çok başka şey verilir.

100	ק	10	י	1	א
200	ר	20	כ.ך	2	ב
300	ש	30	ל	3	ג
400	ת	40	מ.ם	4	ד
		50	נ.ן	5	ה
		60	ס	6	ו
		70	ע	7	ז
		80	פ.ף	8	ח
		90	צ.ץ	9	ט

								ا 1
ي 10	ط 9	ح 8	ز 7	و 6	ه 5	د 4	ج 3	ب 2
ق 100	ص 90	ف 80	ع 70	س 60	ن 50	م 40	ل 30	ك 20
غ 1000	ظ 900	ض 800	ذ 700	خ 600	ث 500	ت 400	ش 300	ر 200

Kanuni Sultan Süleyman'ın ve Hürrem Sultan'ın (Roxelane) oğlu, II. Selim ya da Sarı Selim adına, Mimar Sinan sorumluluğunda emekçilerin yaptığı Selimiye Cami'in Hünkar Mahfili'ndeki çini bezemelerin arasına Sinan'ın gizlice, hat yazısıyla Muhammed ve Ali diye dört defa yazdırmasına ve bunun yüzyıllarca anlaşılamamasına baktığımızda II. Selim, gerçekten Cihan Sahibi midir yoksa adına yapılan cami'in içine inançlarını yansıtan bezemeleri açıkça yaptıramayacak kadar Sünni/Hanefi ulemadan çekinen ve inançlarını bile ifade edemeyen birisi midir?

Sinan'ın kuşkusuz II. Selim'in bilgisi dahilinde, Selimiye Cami'inde ebced hesabıyla mimari oranlar kurması ve bunu da gizli yapması ne kadar dramatiktir. Ali ismi ebced hesabıyla 110, Allah da ebced hesabıyla 66 sayılarına karşılıktır. Selimiye'de kubbe yüksekliği Ali'nin 12 katı yani 12x110'dur ve elbette bu 12 de Bektaşiliğin ünlü simgelerinden 12 İmam'ı temsil etmektedir.

Levent Şahverdi Arşivi

זַיִת İbranicede zeytin demektir.

Zeytin'in gematriası: Zayin (7) + Yud (10) + Tav (400) = 417

"417" sayısı Nuh'un (İbranice Noah) gemisini simgeliyor. Bu simge, Nuh'un gemisindekilerin (her çift hayvandan birer çift, yenmesi dinen caiz olanlardan da yedişer çift aldığı gemi) tufandan kurtuluşunun simgesi olarak, Nuh'un gönderdiği güvercinin gagasında zeytin dalıyla gelmesidir.

Kral Minos'un kızı Ariadne, simyacıların, nesneleri altına çeviren felsefe taşı'nı bulmak için girdiği bir mağarada "Labirentus Canavarı"nı aşar. (Bildiğimiz labirent buradan geliyor; satış rekorları kıran Harry Potter dizisinde bir kitabın ismi Felsefe Taşı.) Labirentlerde kaybolmamak ve sağ salim geriye çıkmak için bir ip kullanıyor (Ariadne'nin İpi). İşte bu ip, Kabalacılara göre, hayat ağacını, on sefirot'u simgeliyor. Bu ip düz şeklilde değil, sarmal biçimdedir; bu ipin sarmal şekilleri İbranice harfleri oluşturuyor. Gematria'nın çıkışı kısaca bu.

Mistik genel olarak, zahiri değil batını olanlardan anlamlar çıkarır ve Tanrı'yı böyle kavrar, ona böyle ulaşmaya çalışır. Bu ulaşma da derece derece, hamlıktan pişkinliğe giderek, kemale ererek olur. Bu Kabalacı için, Adam Kadmon'a yani mükemmel insana ulaşmaktır. Simyanın batını anlamı olarak da bu aşamalar siyah, beyaz ve kırmızı renklerdir. Orhan Pamuk'un kitaplarının ismi buradan geliyor diye 2001 yılında açıklamıştık. Aylarca İbranice çalışarak üstelik İnternet'ten ekran karşısında çalışarak yazmıştık.

אָדָם İbranice Adam demektir; אָדָם, Adad ve אָדָם

Adam: Alef (1) + Dalet (4) + Mem(40) = 45

Sefirot, insan şeklinde yani adam kadmon olarak insan bedeninin (üç sefira olan keter yani taç; hohma yani

Levent Şahverdi Arşivi

bilgelik ve binah yani zeka insan başını oluşturuyor) çeşitli uzuvlarını temsil ediyor. Adam Kadmon bir Kabalacının ulaşmaya çalıştığı durumdur. Adam, Tanrı'nın insan suretindeki görünümüdür. Tanrı, Adam'ı yaratıp Eden'e yani yeryüzündeki cennet bahçesine koyuyor. Havva da onun kaburga kemiğinden oluyor, ama bilindiği gibi Adam yasak meyveyi yiyor ve Eden'den kovuluyor. (Tekvin, Bap 2: 16)

TKP, 1979 Ara Seçimleri'nde bir hanımı -bağımsız olarak- milletvekili adayı göstermişti; ismi, Bakiye Beriya Önger'di. SSCB tarihinde de bir meşhur Beria vardır: Stalin'in bütün cinayetlerini yürüten ve sonunda da kendisi de idam edilen bir zat. Beriya, Beria, Beriyah, Beriah hepsi aynı isimlerdir. İbranicede sondaki "h" illetli harf ve okunmuyor. Dolayısıyla Beria ya da Beriya yazımı doğrudur çünkü Latin Alfabesi dışında yazılan sözcüklerin, Türkçeye transkriplerinde okunduğu gibi yazılması gerekiyor.

Kabalaya göre, maddenin dört haline (ateş, hava, su ve toprak) analoji olarak, dünyanın da dört hali vardır: Azilut, Beriya, Yezira ve Asiya. İşte Beriya, bu on kürenin ikinci seviyesinin yani Merhamet, Adalet, Güzellik ve Sonsuzluk diye isimlendirilen sefira'ların, duygular evreninin ismi. Beriya'nın altında fiziksel beden, üstüne akıl en üstte ise ruh yer alıyor. Bu mevcut durumu tasvir ediyor kozmogonik olarak; bir de 5. Dünya var o da Adam Kadmon'dur yani mükemmel insan ya da tasavvuf terminolojisiyle söylersek insan-ı kamil'dir.

"Kadmon", İbranicede "ilk"; "adam" ise "gibi" demek. Tanrı'nın kendi suretinde yarattığı, aşkın bir dünyadır ve ona ulaşmak için de teorik ve pratik eğitim gerekir. Kırmızının İbranicesinde ek olarak bir "vav" harfi var arada. "Vav" v sesi veriyor ancak birleştirici görevi de var. Bu yüzden gematriyaya dahil edilmiyor.

Peki, 45 sayısı ne anlama geliyor? Asıl önemli olan bu...

Tevrat'ın bir nevi şifrelerini çözenler, Tevrat'ta zahiri değil de batını olanı arayanlar bunu da bulmuş: Bu 45 sayısını Adam olarak İşaya 53'te buluyorlar, burada Mesih'ten bahsediliyor. Mesih tekrar geldiği zaman bu kez Adam Kadmon olarak gelecek; yorum bu. Adam Kadmon da Kabala'nın temellerinden Zohar'da çok geniş yer alıyor.

Levent Şahverdi Arşivi

İşte derin bir mistik olan Orhan Pamuk'un kitabının ismi bunu anlatıyor. Zaten bir mistik asla zahiri olanı kullanmaz. Mistisizmde, ister Yahudilik ister İslami mistisizm Tasavvuf olsun, renklerin hiyerarşisi var; mükemmelliğin ya da İnsan-ı kamil'in rengi de kırmızıdır.

Simya, değersiz madenlerden altın yapma işlemi. İçrek bir öğreti olan simyanın tinsel düzlemdeki amacı ise, sıradan insanı 'tinsel' insana dönüştürmektir. (...) Simyanın sonul amacı Büyük yapıtı gerçekleştirmektir. Bu sürecin üç aşaması, Kara Yapıt, Beyaz Yapıt ve Kırmızı Yapıt'tır.
(...)
Kara Yapıt: Maddenin ilk dönüşüm aşaması; çözülme ve damıtılma aşaması.
Beyaz Yapıt: Ögeler kaynaşarak gümüşsü ya da ayı duruma gelirler; bu durumda maddenin tüm renkleri beyazda birleşir. Kırmızı Yapıt: Elde edilen maddenin gümüşsü duruma geldiği son aşama.

diye yazmış Umberto Eco.

Orhan Pamuk'a saldıran, linç girişiminde bulunan güruhla ne siyasi, ne insani ne de ideolojik hiçbir yakınlığımız elbette yok. Orhan Pamuk'un "Cevdet Bey ve Oğulları"nı, Pamuk'un en iyi kitabı olarak görürüz. Kişilik olarak da Orhan Pamuk sempatik bir insan gelir bize. Çok zeki ve ilginç birisi. AB karşıtlarına göre AB taraftarları görece bize daha yakın gelir. Bir milliyetçinin AB yandaşı olması gerektiğini savunuruz. Biz ise sosyalist olarak sadece Türkleri değil dünyadaki bütün ezilenleri merkezimize aldığımız için AB'nin Türklere ve diğer etnik gruplara yarayacağını ama dünyadaki ezilenlerin daha da ezileceğini düşünerek ideolojik olarak farklılığımızı koyarız. Sosyalistin, liberal ya da milliyetçi ile farkı da budur zaten.

Mevlevihanelerin büyük olanına asitane, küçük olanına ise tekke ya da zaviye deniyor. Asitanelerde matbah-ı şerif denen bölüm (buraya ancak görevliler -ki can deniyor- ve üst düzey Mevleviler girebiliyor) var. Burada

Levent Şahverdi Arşivi

mutfak ve törenlerin yapıldığı meydan-ı şerif bulunuyor ve meydan-ı şerife de tören zamanı dışında görevli ve üst düzey olanlardan başkası giremiyor. Meydan-ı şerifte ortada kırmızı bir post duruyor ve hiyerarşik olarak en üst düzeyi temsil ediyor. Şeyh, Mevlevihane açabilecek dereceye gelmiş Mevlevi dedesine verilen isim. İkinci postun rengi ise beyaz ve Meydancı Dede'ye ait. Meydancı Dede, meydan işlerini gören kişi ve şeyhin postunu da ancak o seriyor ve kaldırabiliyor. Meydan-ı şerifte duran üçüncü postun rengi siyah ve Kazancı Dede'nin postu oluyor. Kazancı Dede, mutfakta yardımcı durumdaki kişidir.

מָשִׁיחַ İbranice "Maşiah" yani Mesih demektir. Mesih'in gematriası yani ebced hesabı 358'dir. Yılan'ın da İbranicesi "Nahaş" yani mitolojideki "serpent" olarak gematriası 358'dir. Dolayısıyla Mesih derken yılan da demek mümkündür.

Yaakov (Hz. Yakup) İbranice "Redul" yani "Aşağıya gidin!" diye oğullarını kıtlıktan kurtarmak için emir verdiğinde redu'nun gematriası 210 olduğu için İsrailoğulları bu sürgünün 210 yıl olduğunu anlıyorlarmış.

İbranice חָלָב Halav" süt demek.

Het + Lamed + Bet = 8 + 30 + 2 = 40'tır. Bu sayı, Hz. Musa'nın Sina Dağı'nda kaldığı gün sayısıdır. O yüzden Şavuot Bayramı'nda süt içilmesi bir gelenek.

Orhan Pamuk'un "Yeni Hayat"ını okuyanlar bilir; bir kitap var ve o kitabı okuyanın hayatı değişiyor. Bir kitabının ismi de Kara Kitap. Kara ve Kitap ve okununca bütün hayatı değiştiren bir kitap...

Kara'nın İbranicesi : שָׁחַר şu harflerden oluşuyor:

Alef (1) + Hay (5) + Vav + Dalet (4)= 10

Levent Şahverdi Arşivi

Adam sözcüğündeki vav'ı gematriaya dahil etmediğimiz gibi burada da dahil etmezsek, vav'ın birleştirici olduğunu düşünerek, bu sözcüğün gematriası 10 olur. İbranice harflerden yud'un sayısal değeri de 10'dur. "Yud" ya da "yod", Zohar'da tüm canlıların başını temsil ediyor. "Sefer (h)a Zohar" yani "Zohar Kitabı", Kabala'nın iki temel metninden birisi. Sefer (h)a Zohar Larousse'a göre "Aydınlığın Kitabı" demek. Zohar aydınlık anlamına geliyor. Zohar'ın diğer anlamı da Çoban Yıldızı yani "Zühre"dir.

Adem, ebced hesabına göre:

elif(1) + dal(4) + mim (40) = 45

45'in de sayı toplamı =9

9, ebced hesabına göre Zühal burcunu temsil ediyor.

Zühal = Ze(7) + Ha(8) + Lam(30) = 45

İslam mistisizmine, tasavvufa göre, Adem Zühal burcundan. Yazmadığımız, dokuz'un Kabalacılara göre neyi temsil ettiği. 9= Satürn Gezegeni. Satürn'ün bir diğer adı da Zühal'dir zaten.

İbrani Alfabesinde 9 sayısını temsil eden harf "tet"tir. Tet'in mistik anlamı ise Tov. "Tov", İbranice iyi, hoş demek. Zaten, Adem, mükemmel insan, kabalacının ulaşmaya çalıştığı, tasavvufçunun ulaşmaya çalıştığı insanla çakışıyor. Bu insanın rengi de simgesel olarak kırmızı.

Zohar'ın yazıcısı olduğu söylenen Rabi Simeon, Kozmik Ağaç'ın da yaratıcısı. Kozmik Ağaç on küreden oluşuyor yani 10 sefirot. Sefirot çoğul, sayılar demek. Tekli ise sefira'dır, anlamı ise şifredir. Kabala'ya göre Tanrı, evreni yaratırken her birine sefira adı verilen 10 aşamada yaratıyor. Zohar'a göre İbranicedeki 22 harf ve 10 adetten oluşan sefirotun harfleri insan bedeninin bölgelerini, organlarını temsil ediyor.

Levent Şahverdi Arşivi

Kabalacılar ise aynen zikir gibi bir meditasyon yapıyorlar. Önce "üç baba" denen, üç İbrani harfini bilmek gerekiyor; bunlar: "yod", "he" ve "vav"dır. Bu harflerin okunuşları dört yöne ve aşağıya yukarıya olmak üzere -altı adet permütasyonu- söyleyerek zikir başlıyor. Daha sonra Kabala'da belirtilen "hayat ağacı" ya da "sefirot ağacı" denen 10 adet kavramı temsil eden oldukça uzun söz ve hareketlerle kendinden geçme başlıyor. Bunlar, Adam Kadmon'a yani mükemmel insana ulaşma durumuna geçmek için yapılıyor ve bu duruma şiur khohma yani akıl ve bilgelik ruhu deniyor.

Masonların toplandıkları yer olan mabetlerde girişte mutlaka iki sütun bulunur. Bu iki sütün Süleyman Mabedi'nden alınma semboller, Süleyman Tapınağı'nda bu sütunlar yıkılmadan önce dururmuş. Süleyman Tapınağı yapılırken aletler, belgeler ve işçilerin ücretleri de bu iki tunç sütunun içinde saklanırmış.

Bu iki sütundan birinciine Boaz (B) deniyor ve şimal yani kuzey sütunu olarak biliniyor. İsmi Rut(h)'la evlenen Boaz'dan geliyor. Rut'un, Yahudiliğe dönüş yapan Moavlı kadın olarak Yahudi Tarihi'nde özel bir önemi var. Rut'un oğlu Kral David'in (Davut) babasıdır. Elimele kuraklık nedeniyle Moav'a gidiyor ve orada evleniyor. Elimele ölünce eşlerinden Rut(h) kayınvalidesini (Naomi) yalnız bırakmıyor ve onun dinini de benimsiyor. Rut(h) daha sonra Boaz'la evleniyor ve bu evlilikten doğan çocuk Oved, David'in büyükbabasıdır. David, Şavuot'ta doğmuş ve ölmüştür.

B Sütununun rengi ise kırmızıdır. Boaz'ın Rut ile evliliğinden doğan çocuklardan peygamber çıktığı ve soy ilerlediği için, B Sütunu erkek cinsel organını temsil ediyor. Diğer sütün Ise Jakin (J) Sütunu, rengi beyaz ve kadın cinsel organını temsil ediyor. Bu sütunda cenup yani güney sütunu olarak bliniyor. Mason mabedindeki siyah renk de malkut'u yani krallığı temsil ediyor. Malka İbranicede "Kralın Oğlu" demektir. (Mal-qul yani Malka, Malaga'dan geldiğini söylüyor; öldürülen Nesim Malki demek ki Malaga orijinliymiş). Malkut ya da malkhut 10. Sefiranın ismi, krallığı, iktidarı temsil ediyor. Malhuyot, krallıklar, hükümdarlıklar anlamına geliyor.

Levent Şahverdi Arşivi

Masonlar kendi sitelerinde şöyle demiş:

Mason ham taşı, yani kendisini yontarak küp taş haline, yani gerçek bir Mason haline getirmek zorundadır. Ham taşı yontma sembolü aynı zamanda Süleyman Tapınağının, dünyanın ilk taş yapısının inşasını hatırlatır.

Nedir bu Süleyman Tapınağı? Ağlama Duvarı (İbr. Kotel, Batı Duvarı, Yahudilerin en kutsal yerleri) denen yer, yıkılan Süleyman Tapınağı'ndan kalan tek duvarıdır; Yahudiler bu tapınağa Bet ha Mikdaş diyorlar ve bu tapınağı tekrar inşa etmek nihai amaçlarıdır. Bu tapınağın taşları ocakta yontularak gelmiştir. Tapınağın yöneticileri Kohenler (Koanim) ve Levilermiş. Pergel, gönye gibi temel mason simgeleri, duvarcı malzemeleri olarak, Hiram'ın kullandığı malzemeler olarak tapınaktan kaynaklanıyor.

Masonlar kendilerini Hiram'la özdeşleştirirler ve yardım istedikleri zaman da "Yoksa dul kadının çocuğuna yardım edecek?" derler. Hiram, dul bir kadının oğludur ve bu tapınağın yüklenicisidir. Hiram, tapınağın inşası sırasında çalışanlar arasında hiyerarşi oluşturuyor (usta, kalfa çırak vb.) ve çalışanların sayısı çok fazla olduğu için ücretlerini almak için geldiklerinde, kimin çırak kimin kalfa vs. olduğu anlaşılsın diye her bir dereceye ayrı işaretler, el değdirmeler ve parolalar saptanmış. Masonluktaki, aşamaların, parolaların, şifrelerin, tokalaşırken parmak tıklatmalarının (lems) kaynağı buradan geliyor.

Üç kalfa, usta gündeliği almak isterler ama parolayı bilmemektedirler (parola Yehova'ymış ustalar için; Yehova, Tanrı'nın söylenmesi yasak olan ismidir ve gematriası yani harflerinin sayısal değerlerinin toplamı 26'dır) ve bu parolayı öğrenmek amacıyla Hiram'ı sıkıştırırlar; ancak Hiram parolayı söylemez ve öldürülür. Masonluktaki sır saklama, ketumiyet, bunun önemi, değeri buradan geliyor.

Hiram'ı öldürenler, gömdükleri yerin üstüne de akasya dalları koymuşlar. Mason mabedlerinde ya da logolarındaki akasyanın nedeni bu. Bir de defne dalını seviyorlar bunun nedeni de tapınağın kapısının defne dallarıyla kaplı olmasından kaynaklanıyor ve mason mabedlerinde bunu uyguluyorlar.

Levent Şahverdi Arşivi

En büyük mason üstadına maşrak-ı azam deniyor. Hiram'ı aramaya çıkan başka üç usta, Hiram'ın cesedini bulduklarında, cesedin derisi soyulmuş, çürümeye başlamış haldedir. İbranice bu anlamlara gelen "Maşrak " diye bağırdıkları için, bundan sonra usta parolası "Yehova" değil (İbranilikte Yehova demek büyük günah sayılıyor) "maşrak" oluyor.

Hiram'ın cesedi toprağa verilirken, ustalar "Hiram'ın kanı üstümüze sıçramadı, biz temiziz" anlamında, beyaz önlük ve beyaz eldiven giyiyorlar. Mason törenlerinde eldiven ve önlük takılmasının nedeni de bu. Koskoca insanlar müsamere çocuklar gibi acayip kılıklara bu yüzden giriyorlar. Çetin Altan bunları yazsa da öğrensek...

Masonlar isimlerinin yanına üçgen şeklinde üç nokta koyuyorlar. Bunun nedeni de, Hiram'ın cesedini bulan üç usta ve bu üç sayısı, üç nokta, üçgen vs; bilim, hoşgörü ve doğruluk olarak simgeleniyor.

Buraya kadar özetlediğimiz bu şeylerin hepsi, İslam mistikliği için de geçerli; örneğin en büyük iki tarikat olan Bektaşilik ve Mevlevilikte de sayı mistikliği, özel kıyafetler, sır tutma, gizlilik, hiyerarşi yani dereceli sistem, özel selamlaşma biçimleri (haricinin anlamayacağı şekilde) ve yine özel yani gizli tanışma, birbirlerini anlama yolları var.

İttihat ve Terakki'nin selamlaşma biçimi de masonluktan alınmadır. Sağ elin üç parmağını büküp hilal şeklinde kalbe götürmek, "Ben İttihatçıyım:"demekti. Yine, parola-şifre olarak da muin ve hilal kullanılmıştır. El kalpteyken, mim, ayn ve ye yani muin'in harfleri söyleniyordu. "Muin", muavin, yardım eden demektir.

Orhan Pamuk'tan başka örnek verelim.

İbranice כָּחֹל mavi demektir.

Mavi = Kaf (20) + Khet (7) + Vav + Lamed (30) =57

"57", Kabala'ya göre ölüm ve günah demek. Bu kadarı da bize yeter. Orhan Pamuk'un "Kar" romanında Laci-

Levent Şahverdi Arşivi

vert olarak kodladığı, katil olarak gösterdiği İslamcı tipolojinin lacivertliği de buradan geliyor.

Bektaşilikte mavi, Muaviye'nin ve Yezid'in rengi olarak lanetlenmiş bir renk. Bektaşilere göre kırmızı, Ali'nin; beyaz, Hz. Muhammet'in; siyah ise Fatma'nın rengi.

Kar'ı biraz daha anlatalım...

Kar, İbranicede şeleg demek.

Şeleg: Şin (300) + Lamed (30) + Gimel (3) = 333

Eski Ahid'in ilk beş bölümüne (Tekvin, Çıkış, Sayılar, Levililer, Tesniye) Tevrat (İbr. Tora) denir. Tevrat'a göre, Hz. Musa (Moşe Rabenau) Yisraeloğullarını Mısır'dan çıkardıktan sonra Amalekler saldırdı. Musa bir tepeye çıktı ve savaş esnasında kollarını kaldırdığı zaman Yisraeloğulları, indirdiği zaman Amalekler kazanıyordu; o yüzden kollarını sürekli havada tutması için Aaron ve Hur da kendisine yardımcı oldu. Tevrat'ın Amalek dediği halk Esav'ın soyudur yani Yitzak'ın kızıl saçlı, tüylü, çoban olduğu için cahil denen ve babasının yerine geçmesi gerekirken, kardeşi Yakov'un hileyle safdışı ettiği kişi. (Y)israeloğulları milletine yapılacak kötülük kavramı Amaleklerle özdeşleştirilmiştir. (Y)israeloğullarına dalma kötülük yapacakları bildiriliyor.

İbranice kar demek olan şeleg'in gematriası ile İbranicede unutkanlık anlamına gelen "şiçça" aynı anlama geliyor. Kar aynı zamanda unutkanlığın da simgesi. İbranice karça sözcüğünün anlamı da soğuk. Bizim bildiğimiz, kullandığımız kar sözcüğü buradan geliyor olabilir. Amalek saldırısı beklenmedik bir şey ve bizim soğuk duş etkisi diye tabir ettiğimiz şekilde İsraeloğulları da şaşırıyor. Ancak Tanrı İsraeloğullarını soğukkanlı yapıyor. Soğuk ile Amalek, düşman burada özdeşleştiriliyor. Tanrı'nın yolundan ayrılıp kötülük yapmak için de Amalek bizi unutkan yapıp, Tanrı'ya hizmetten uzaklaştırıyor.

Unutkanlık, soğuk ve Amalek iç içe geçmiş durumda. Kış ayrıca gerek doğanın gerekse de, insan ruhunun uykuda olduğu bir karanlık dönem kabul ediliyor. Tanrı da

Levent Şahverdi Arşivi

yaz/bahar aylarında ruhsal gelişmeyi, kış/güz aylarında ruhun onarımını öngörüyor. Ancak Kar'ın önemi burada bitmiyor ve Zohar'a göre daha da derin kozmogonik anlamı var.

Tanrı beyaz ve bu beyazlığını da kar yağdırarak gösteriyor. Beyaz da saflığın simgesi, dolayısıyla insanlara iyilikler yağdırdığını anlatıyor. Kar, Tanrı'yı hatırlamak için bir simgedir. Daha da önemlisi ve çarpıcısı Tanrı dünyayı kar'dan yaratıyor; kar burada "kutsal ışık" anlamına geliyor. Her kar yağışında da, Tanrı, insanlara, bunu hatırlatıyor; demiştik ya kar aynı zamanda unutkanlık anlamına da geliyor diye. Kar kışın yağıyor çünkü ruhsal enerji kışın düşük ve bunu hatırlatmak için yağıyor ve her yeri kaplıyor ki her yerde olduğu unutulmasın, yeryüzünün kardan meydana geldiği hatırlansın diye.

Kar diyalektik bir anlayışla hem kötülüğün yani Amalek'in hem de iyiliğin yani Tanrı'nın simgesi oluyor. Paradoksal gibi duruyor ama izahı şu: Unutursan, Tanrı'nın hizmetinden çıkarsan, kötülüğün tarafına geçersin. Bunun kaynağı da Adem ile Havva'nın konduğu Eden'de, yasak meyve yendiği için birden iyilikten kötülüğe geçmeleridir. İyilik de kötülük de, kar'ın içinde saklı; biz yapacağımız seçimle Amalek tarafında mı, yoksa Tanrı tarafında mı olacağımızı belirleriz.

Beyaz לָבָן : Lamed (30) + Kaf (20) + Vav (6) = 56 buluyoruz.

"56" İsrailoğullarına saldıran Amalek'i (Aymaleh, Aymalekh) yani Filistinlilerin bu saldırısını simgeliyor. Filistinlilere düşmanlık sadece siyasi değil, derin inanç temelleri de var.

Kar'da roman kahramanı, otelin 203 numaralı odasında kalıyor. Bu oda numarası romanda iki kez geçiyor; bu bir tesadüf değildir deyip araştırdık. 203'ün Kabala'ya, gematriaya göre anlamlarından birisi yabancı demek. Roman kahramanı da Kars'a yabancıdır. 203'ün bir

Levent Şahverdi Arşivi

diğer anlamı, teslisin yani üçlü birliğin (trinity) kısaltması olan harflerin sayısal değerli olarak teslisi sembolize etmesi.

Masonlukta sözcüklerin eksik harfleri yerine üç nokta kullanma, üçgen (eşitlik-özgürlük-kardeşlik; dün-bugün-yarın) gibi semboller teslisi anlatıyor. Teslis pek çok inançta, Hristiyanlık vs'de de var. Teslis Bektaşilikte "Allah-Muhammed-Ali" ya da "Eline-Diline-Beline" hakim ol şeklinde var. Orhan Pamuk, kitaplarının ismini yabancı dile çevrildiği zaman ne anlama geleceğini bilerek seçiyor. Kar yazıldığı zaman batını anlamı akla gelmiyor ancak Snow ve/veya Şeleg diye kitap basıldığı zaman, anlayan anlıyor. Tıpkı "My Name is Red" diye kitap basıldığı zaman alanların, neyi aldığını bilmeleri gibi.

Pamuk'un "Cevdet Bey ve Oğulları"ndan sonraki düşüşü, Kar'da dibe vuruyor. Cevat Fehmi Başkut'un "Buzlar Çözülmeden"in 21. yüzyıl versiyonu gibi olmuş. Kitabın anlatıcısı Orhan, romancı ve Rüya isminde bir kızı var. Orhan Pamuk anlatıcı olarak, Ka'nın arkadaşı olarak kendisini koymuş. Roman kahramanı Ka'nın ismi Kafka'nın K. diye kodlamasından alınmış. Kars'taki hava da zaten Kafka'nın "Dava"sını andırıyor. Ka'nın evlenmek istediği İpek ile ortak noktaları ikisinin de annelerinin Ferikköy Mezarlığı'na gömülmesiymiş. Hiç böyle bir ortak nokta bilmiyorduk. Ka, Nişantaşılı ve kitabın sonlarına doğru Şişli Terakkili de olduğunu öğreniyoruz. Orhan Pamuk da "kardeş" Feyziye Mektepli zaten.

Orhan Pamuk, soldan, solculardan neden bu kadar nefret ediyor bilmiyorum. 12 Eylül öncesi iç savaş döneminde üç yıl ABD'de yaşamış hatırladığım kadarıyla. Solculara bakışı Ahmet Altan'ın faşist cuntayı yaranmak için yazdığı küfürlerin daha edeplisi. Orhan Pamuk'un solcuları tanımadığı, İslamcıları tanımadığı ne kadar da belli oluyor. Ne kadar da üst perdeden, bir Nişantaşılı olarak konuşuyor; daha doğrusu atıyor ve buyuruyor.

(Türkiye'de kitap okuyucusu içindeki en yoğun kitle, şehirli orta sınıf kadındır. Çok satan kitapları bu kesim alır. Daha doğrusu, bir kitabın çok satması için mutlaka bu kesimin alması gerekir. Genel bir değerlendirme olarak, kadınlar şiir okumadıkları için örneğin şiir kitapları satmaz. Ahmet Altan da, bu kesime, en hassas noktaları olan cinselliklerine yönelik pornografik kaldırım edebiyatı yaptığı için satar. Bu kesimin, rafine bir edebiyat zevki, tarih birikimi vs. olmadığı için soap opera tipi işlere

Levent Şahverdi Arşivi

meyleder. Bu kesim örneğin özellikle Kürt kadını ise şiirde Yılmaz Odabaşı'nı, Yılmaz Erdoğan'ı sever. Bu ikisi, hele Y. Erdoğan, şair değil, veciz sözler yazarıdır. Türk ise Orhan Veli öne geçer, Sezen Aksu dinler vs.)

Siyasal İslamcılara selam çakar gibi görünüp, İslamcı militan Lacivert'in aslında acımasız Kemalist Sunay Zaim ile bir elmanın iki yarısı olduğunu anlatıyor. Kürt Milliyetçileri dışında kitapta olumlu siyasi tip yok zaten. Kitaptaki iki genç İslamcı, isimleri Necip Fazıl'dan gelen, Necip ve Fazıl, sürekli ateist olma korkusu yaşıyorlar. Solcular da tersine ateistlikten uzaklaşma eğiliminde. Sunay Zaim ve Lacivert dışında herkes imanından şüphe ediyor.

Bir romancının gücü, çizdiği bir tipin, temsil iddiasındaki insanlar için bir model, tipolojl olmasıdır ve mesajını, edebiyatın içinde eritmesi, kaba bir siyasi söylemin öne geçmemesindedir. Pamuk'ta bu ikisi de yok.

Siyasal İslamcıya bir laf dokunduracağı zaman mutlaka sola da saldırıyor. Kemaliste bir şeyler söylerken, ilgili ilgisiz sola da hakaret ediyor. Kime ne söyleyecekse ya başında ya sonunda sola da saldırıyor. İslamcılara söyleyeceğini çok dolaylı olarak söylüyor ve sürekli olarak öldürülen laik yazarlardan söz ediyor; bu korkuyla mıdır nedir, lafı dolaştırırken, sola söyleyeceğini doğrudan, en açık şekilde hakaretle söylüyor.

Kitabın arka kapağına basılan Kar Kristali ile Hayat Ağacı arasındaki benzerlik de çarpıcı.

Biraz daha anlatalım...

Sema esnasında her hareketin kutsal bir anlamı vardır ve Mevlevi tarikatının ayini olan sema'nın temel hareketi olan dönme (ki Mevlevilikte buna çark atmak deniyor) Tanrı'nın ışığını her yönden almayı simgeliyor. Mevleviler, teşekkür ya da takdir belirtirken nur ol derler.

"Nur", tasavvufta Allah'ın isimlerinden biridir. Mevlana şöyle diyor:

Sema nedir bilir misin?

Levent Şahverdi Arşivi

Varlıktan sıyrılıp kendinden geçerek,
Mutlak fena içinde beka tadı almaktır.

Burada "fena", benliğin Allah'ı için yitirilmesi; "beka" ise ölümsüzlük, kalıcılık demektir.

Ben, Muhammed'in nuru sırrına dayanarak derim ki,
Tanrı tamamıyla zevktir; tatmayan anlamaz.

Masonlara göre, masonluk dışındaki dünya karanlıktır ve masonluğun amacı kişiyi ışığa ulaştırmaktır. Masonlukta ışık kavramının çok özel bir önemi vardır ve onlar, mason kardeşlerini masonik ziyaya ulaştırmayı amaçlarlar. Masonik ziya ebedi ziyadır yani ölümsüz, kalıcı bir ışıktır ve bir mason ebedi ziya ile nurlanır. Masonların (Hür ve Kabul Edilmiş Masonların) İstanbul'daki binası da Nur-u Ziya Sokak'tadır, yani bu sokağa kendi öğretilerinin ana kavramını isim olarak verdirmişlerdir. Mason olmak isteyenlerin yemin ettiği kürsünün etrafında meşaleler bulunuyor ve mason mabedindeki ışıkların anlamı var. Bu ışıklardan, dış evreni simgeleyenler "Kainatın Ulu Mimarı"nı yani dış evreni de yaratanı, ortada bulunan üç meşaleyle simgeleniyor. Gerçek evren dedikleri yani masonların aradıkları, idealleri olan evreni ise locanın en büyük üstadı olan ve nazır seviyesinde bulunanların oturduğu yerlerdeki meşalelerle simgeleniyor.

Masonluk bir yeni doğuşu simgelediği için mason, masonluğa girdikten sonraki yaşı kadar yaşamış sayılıyor. Ayrıca mabedin yönleri aynen Hz. Süleyman'ın tapınağında (Kudüs Tapınağı, sadece Ağlama Duvarı'nın kaldığı tapınak) olduğu gibi, özel anlamlara sahip ve bu yüzden her yöndeki duvarlara ayrı simgeler yerleştiriliyor. Şark duvarında bir göz resmi ve altında da ışık saçan yıldız var ve bu ışık saçan yıldız da masonların Tanrı karşılığında kullandıkları "Kainatın Ulu Mimarı"nı simgeliyor.

Luria Kabalası'na göre Tanrı bir ışık olarak gelmiş ve bu ışığı toplayan kapların (klipalar) bir kısmı bu ışığın gücüne dayanamayarak kırılmışlardır; ışığın bir kısmı geri dönse de bazıları bu kırılan kaplarda kalmış ve bu kaplarda kalan parçalar da kötülüklerle örtülmüştür. Mesih işte bu kalan parçaları kurta-

Levent Şahverdi Arşivi

racak kişidir ve bu işin adı "tikun" yani "onarım"dır. Kabalacı kozmogoni ışık esası üzerine kurulmuştur. Bu yüzden ışık kavramıyla çok yakın dinsel bağları vardır.

Bektaşi ozanlarından Hatayi şöyle diyor:

Muhammed dünyaya geldi
Şu alem Nur ile doldu
Hacem İmam-ı Cafer'i
Okurum Kur'andan beri

Nesimi de şöyle demiş:

Ateş yanar, kazan coşar
Dalgalanıp, boydan aşar
Şulesi aleme düşer
Bakın bizim nurumuza

Hacı Bektaş halifesi Hacım Sultan'a "Bre ne kolayına söyler şol yabanı ışık" der. Bektaşilere ve Hurufilere ışık da deniyor.

Ölüm, Mevlevi için Tanrı'ya, sevgiliye kavuşmaktır ve ölüm, bir düğün gecesi, şeb-i arus olarak görülür. Evrende var olan can'ın yok olmayacağı, candan cana geçeceğine inanılır.

Bektaşi, "öldü" demez, "Hakk'a yürüdü" der; çünkü Bektaşi ölmez, suret değiştirir. Ölüm, sevgiliye kavuşmak, yeni bir evrene açılmaktır. Bektaşi, ruhun bedenler arasında dolaştığına, gilgul'a yani ruh göçüne inanır. Kabala'da ruhların hareketine ibur deniyor. "Dibuk" da canlı ya da diri bir kişinin ruhuna başka bir ruhun bağlanmasıdır. Bağlanan ruh girtlaktan konuşabiliyor.

Bir Bektaşi, kendisinin Bektaşi olduğunu karşısındakine bazı simgesel selamlaşmalarla ve şifreli sözcüklerle anlatır. Bu selamlaşma yollarından biri, sağ eli başparmağı yukarı kalkık durumda kalbin üstüne koyup baş kesmek diye tabir edilen başını hafifçe öne eğip selamlamaktır. İkinci selamlama yöntemi de ellerini kavuşturup midenin altına koyup, hafifçe öne eğilmek. El sıkışılırken de parmaklar düz olacak bir şekilde uzatılıyor.

Levent Şahverdi Arşivi

Masonlar el sıkarken karşısındakini anlamak ve kendini anlatmak için karşısındakinin işaret parmağına üç kez hafifçe dokunuyor. Buna masonlukta "lems", masonların birbirini tanımaları için yaptıkları şeyler, deniyor. Masonlar eğer yanlarında bir yabancı yoksa yanaktan üç kez öpüşüyorlar. Yine Bektaşilere benzer şekilde ellerini karınlarının üstüne birbirlerine değmeyecek şekilde paralel olarak, sol el altta sağ el üstte olacak şekilde tutmaları da bir işaret. Masonlukta kendini belli edecek davranışlar, masonun derecesine göre değişiyor. Örneğin, ilk derecedeki mason elini boğazına götürüp, işaret ve başparmağıyla gönye yapıyor; bunun anlamı boğazımı kessem de konuşmam, sırları açıklamam, demek.

Çıraklık düzeyinde bir mason, karşısındakinin de çıraklık düzeyinde olduğunu anladığında söze Sizi selamlarım, diye başlıyor ve karşısındaki de cevap veriyor:

—Gizlerim.
—Neyi Gizlersin?
—Masonluğun bütün sırlarını.
—Peki nedir bu?
—Bir tokalaşma şekli
—Neyin toka şekli bu?
—Bir biraderinizin (kardeşinizin) muhtemelen.
—Peki bunun adı var mıdır?
—Evet vardır.
—Bana söyler misin?
—Ben kimseden öğrenmedim. Söyleyemem de.
—Mutlaka açıklaman gerek, nasıl açıklarsın?
—Kelime kelime söyleyerek.
—Peki, o halde başla.
—Yok, sen başla.
—Peki, başlıyorum: B
—O
—A
—Z
—Bo
—Az
—BOAZ

Levent Şahverdi Arşivi

Orhan Pamuk'un "Kara Kitap"ının içinden bir bölüm olan daha sonra da senaryosunu da yazdığı filme de çekilen "Gizli Yüz"de ne anlatmak istediği de hasidizmde gizli. Hasidizm, 18. Yüzyılda ortaya çıkan bir akım. Luria Kabalası'na dayanıyor. Devekut kavramını merkeze alıyor. Devekut, Tanrı ile birlikte olmak demek. Çok sofu ve tutucu bir Yahudi inancı özetle. Hasidizmde insan yüzleri çok önemli ve Hasidikler yüz okuyorlar. Her insanın değil ama bazı insanların yüzünden geleceğini okuyorlar denebilir kabaca. Gizli Yüz hatırlanırsa, orada da bir adamın fotoğrafını gördüğü özel bir yüzün peşinde koşması anlatılır. Rutkay Aziz (gerçek ismi Aziz Rutkay'dır) ve Zuhal Olcay başrollerdeydi.

Kabala'da dört dünya vardır demiştik ve bunlardan birisi olan Berlya'dan bahsetmiştik; bu dört dünyanın bir diğeri de Azilut'tur yani yayılma dünyası. Azilut, sefirotların yani on sefiranın yayıldığı dünya ve Adam Kadmon'dan yani mükemmel insandan bir önceki aşama. Burada Tanrı'nın ışığı yüzde yayılıyor ve bu sonsuz bir ışımadır. İbranicesi ayn sof (sonsuz) or (ışıma) oluyor.

Peşinden koşulan Zuhal Olcay'ın yüzüydü, çünkü yüz, İbranice "pnim" özellikle kadında öne çıkıyor. Çünkü özellikle kadının yüzü, içini, ne olduğunu, ne olacağını yansıtıyor. Kabalacılar bu ışığı özellikle bazı kadın yüzlerinde görüyorlarmış. Böyle iddia ediyorlar. Gerçek ismiyle Aziz Rutkay da bu ışığın yani Zuhal Olcay'ın yüzünün peşindeydi.

İslam Mistisizmi ile Yahudi Mistisizminin en önemli ortak noktalarından biri de vahdet-i vücut kavramıdır. Vahdet: yalnızlık, tekllik; vücut: zat, varlık demektir. Vahdet-i vücut yani varlık birliği Hindistan'dan çıkıp, oradan Antik Yunan'a ve diğer bölgelere yayılmıştır. Vahdet-i vücut'a göre, evrende ne varsa, canlı-cansız, aynı varlığın, tek bir varlığın görüntüsüdür ve varlık, tüm şeylerde belirir. Evrende ne baş ne de son vardır, yaratılış olmadığı gibi son da yoktur. Hallacı Mansur'a "Enelhak" (Ben Tanrı'yım) dedirten ve canından eden vahdet-i vücut inancıdır. Tanrı'yı insanda görmektir bu. Aynı şekilde, Mevlana'nın müridi Süryanos'un başını derde sokan da...

Bektaşilğe göre de Tanrı, evrende ne varsa hepsinde görünür.

Levent Şahverdi Arşivi

Kabala'ya göre de üç temel harf (alef, mem ve şin) evrenin yaratılışındaki bütün varlıkları içerir.

Huruf, harf'in çoğuludur ve Hurufilik, Tanrı'nın insanda harfler aracılığıyla göründüğünü söyler. Ali'nin harflerinin insanın yüzünde olduğuna inanılır.

Tutum aynayı yüzüme
Ali göründü gözüme

Türkiye'de Hurufiler kitap çıkarıyorlar, çok ilginç ve entelektüel düzeyde anlatımları var. Tesadüfen bir sahafta kitaplarını bulduk; az sayıda insanın ilgi gösterebileceği ve aslında Hurufiliğin anlatıldığının biraz zor anlaşılabileceği yayınlar bunlar. Ancak başları belaya girebilir diye bu kaynakları yazmayı uygun bulmuyoruz. Osmanlı döneminde yakılmışlardır.

Hanna Ayscough ve İzak'ın oğlu İzak Newton, amiyane söyleyişle kafasını Tevrat'ın şifrelerine, Tevrat'ın batını anlamlarına takmış. Bütün mistikler gibi Kabala'ya meraklıymış. Dindar bir ailenin çocuğu, dayısı papazdır. Anne karnındayken babasını kaybediyor, üvey babası da papaz.

Newton, Yahudi mistikliğiyle uğraşırken, Platon'la da ilgili saptamalarda bulunmuş. Platon'un felsefesini kurarken, daha önce gittiği Mısır'da gördüğü Yahudi ezoteriklerden etkilendiğini ve felsefesinin çekirdeği olan idea kavramının da buradan gelen etkilenmeyle olduğunu söylüyor. Ünlü mağara eğretilemesinde, insanları ışığa arkası dönük şekilde zincirlenmiş olarak tasvir ederek, gördükleri şeyler gerçek olanlar değil, gerçeğin duvarda beliren gölgeleridir, der. Sayısız çoklukta gördüğümüz şeyler asıllarının, ideaların birer kopyalarıdır diyor.

Platon'a göre duyulabilir şeyler değişmez özellikli ideaların gölgeleridir. Bu gölgelerin ideanın kopyası olduğunu anlamamız da, daha önceki hayatımızdan (Platon'a göre ruh ölümsüzdür) ideaları bilmemizden kaynaklanır. İnsan unutarak doğsa bile sonradan bunları hatırlar. Değerli Aydın, Dilbilimci Chomsky'nin dille ilgili doğuştan özellik saptamaları da bu inanışa benzerdir. Platon da asıl gerçeklikleri öbür dünyaya, aşkın dünyaya bırakır ve bu dünyayı da tali dünya, gerçekliklerin gölgelerinin olduğu bir dünya olarak tasvir eder.

Levent Şahverdi Arşivi

Newton, Platon'un "idea"sının Kabbala'daki sefirot kavramı olduğunu söylüyor. Kabbalacılara göre, Tanrı sefiralar vasıtasıyla aslının bir kopyasını, ideasını dışlaştırıyor. Tanrı asıl, diğer şeyler de suret. On küre yani sefirot da bunun simgesel anlatımıdır.

Vahdet-i Vücut, çoğu mensubu Yahudi olan Yeni-Platonculuğun da temel kavramlarından birisi. Platon, özellikle yöneticilerin boş korkuları bırakıp astronomiyle ilgilenmelerini, astronomi bilmeyen yöneticilerin başarılı olamayacağını söyleyip, insanların da gökyüzüne bakıp, gezegenleri görmelerini isterken, bu göksel cisimler yeni Tanrılar olmaya başladı. Tanrı kavramı, insandan tamamen soyutlanıp insanın ulaşamayacağı göklere çıkıyordu. Ancak bu göksel cisimleri izlerken görüldü ki, bu cisimler başıboş hareket ediyor ve ancak dönüşleri sağduyuya aykırı olarak bilinen çember şekline uymuyordu (İngilizce planet, Helenceden geliyor; anlamı başıboş gezen demek). Platon bu gezegenlerin dönüşlerini hayali kürelerin üzerinde hareket olarak tanımladı.

Platon'un Yahudi Mistiklerden etkilendiği hep söyleniyor. Biz de burada bir iddiada bulunmuyoruz. Kabbalacılar da, Platon'dan etkilenmiştir. Sefirot, on küre şeklinde tasvir edilmiştir.

Platon aslında tektanrıcılığa doğru da bir devrim yapıyordu ve Tanrı kavramını Helen Mitolojisi'ndeki somut Tanrılardan alıp tamamen soyutluyordu. Tek-tanrı kavramı en yaygın şekline Yeni-Platoncular tarafından ulaştırılmıştır.

Kaldığımız yerden devam edelim...

Ahmet Mithat'ın sahibi olduğu Tercüman-ı Hakikat'in edebiyat sayfasını da damadı Feyziye Mektepli Muallim Naci yönetir. Muallim Naci ile Recaizade Ekrem arasındaki edebi çatışmalardan bahseder edebiyat tarihi kitapları. Bu büyük(!) çatışmaya bir örnek vereyim. Recaizade Ekrem, bir şiirinde abes ile muktebes'i (alıntı) birbirine kafiye yapar ve Muallim Naci de hemen saldırır. İki kelimenin sonundaki "s" Osmanlıcada farklı yazılır da ondan...

Kayıkçı kavgası özündeki tartışmalar sonucu "gerici" diye anılan Muallim Naci'den bir şiir daha yazalım.

Levent Şahverdi Arşivi

Köylü Kızlarının Şarkısı

Tepeden iniyor bakın
Şu kızın nişanlısı şanlıdır
Yaradan nazardan esirgesin
Koca dağ delikanlıdır

Fese bak fese ne güzel de al
Ne de hoş belindeki morlu şal
Demedim ya ben sana bak da al
O kadar da bakma ziyanlıdır

Ne kadar da kızardın aman aman
Neden öyle başına çıktı kan
Beri gel bayılma a kız heman
Yüreğin de pek helecanlıdır

Yakışıklıdır seviyor cihan
Onu ben de pek severim inan
Benim olsa bari şu kahraman
Olamaz ne çare nişanlıdır

Ne darıldın Ahmed'in oynaşı
Darılır mı âdeme kardaşı
Sana benziyor şu dağın başı
Ne zaman bakılsa dumanlıdır

Somurtup oturma darıl da git
Bizi ihtiyara şikayet et
Beni istemekte olan yiğit
Daha şanlıdır daha anlıdır.

Bize yine "tutucu" diye anlatılan Ahmet Cevdet Paşa'nın kızlarından Fatma Aliye'nin -üstelik daha yaşarken- hayatını Ahmet Mithat Efendi yazmıştır. Şaire Nigar'ın en yakın arkadaşlarından Fatma Aliye'nin (Faik Paşa'nın eşi) kızlarından birisi (Zübeyde İsmet Faik) rahibe olmuş ve öyle de ölmüştür. Ömrünün son yıllarını da İbraniceye vakfetmiştir.

Fatma Aliye

Haluk yüzünden Tevfik Fikret'e saldıranlar bu bilgiden büyük oranda haberdar değildir ya da görmemezlikten gelirler. Cevdet Paşa'nın muhafazakar olduğu iddiası tarihin en ciddi yalanlarından, dezenformasyonlarından birisidir.

Levent Şahverdi Arşivi

Bizim ülkenin sağcıları da bu yalana inandıkları için Ahmet Cevdet Paşa'yı çok tutarlar, ama birlikte kitap yazdığı en yakın arkadaşı Keçecizade Fuat'a ise çok kızarlar. Ahmet Cevdet Paşa, İngiliz parlamento sistemine hayran bir adamdır.

Eğer Haluk yüzünden Tevfik Fikret'i suçluyorsanız o zaman Mehmet Akif'in oğlu Emin'in uyuşturucudan öldüğü ve cesedinin çöp bidonunda bulunduğu trajedisiyle de yüzleşmeniz gerekir. İkisi de yanlıştır. Asıl yanlış olan ise Tevfik Fikret ile Mehmet Akif'i ideolojik olarak birbirinden çok uzak sanmaktır. Fikret'in -kimseyle kıyaslanamaz- asıl büyüklüğü kişiliğinde, paraya tamah etmez büyük ahlakındadır...

Bileklerini kestikten sonra son ana kadar hissettiklerini yazıya döken Beşir Fuad, veda mektubunu "Ey Hakim" diye hitapla başlayacak kadar saygı duyduğu Ahmet Mithat Efendi'ye yazmıştır. Ziya Gökalp'in şakağında ömür boyu kalan izin nedeni olan intihar girişimiyle, Beşir Fuad'ın (o da masondur) intiharı arasında inanç sistemleri bakımından bir paralellik vardır.

Muallim Naci ve Ahmet Mithat, Sultan Mahmut Türbesi, 1. Ada'ya gömülmüşler. Ahmet Mithat Efendi'nin mezarındaki kitabede Şaire Nigar'ın şu beyiti yazılıdır:

Gayretindir sevdiren fazl-ı ulumu ümmete.
Verzişindir anlatan sevdayı sa'yi millete.

Fatma Nigar Hanım, yani Şaire Nigar'ın ismini verdiği hanımefendi bazıları Lemi Atlı tarafından bestelenen şiirler ve besteler yapmış, Dr. Ali Galip'le evlenmiş ve dedesi öldükten sonra da uzun yıllar Beykoz'daki Ahmet Mithat Yalısı'nda oturmuştur.

Şaire Nigar Hanım'ın üç oğlu var: Salih Münir Nigar, Feridun Nigar ve Salih Keramet Nigar. Devletin Paris'te okuttuğu 102 yaşında ölen Salih Keramet Nigar, Abdülmecit'in Katibi ve Genel Vekili'dir. Salih Keramet ağabeyleri gibi Galatasaray'da okumuş. Tevfik Fikret lisenin müdürüyken Salih Keramet'i müdür yardımcısı yapmış. Nazım Hikmet'in de öğretmeni olmuş. Tevfik Fikret'in görevden alınması üzerine Salih Keramet de protesto amacıyla görevini bırakıyor. Salih Keramet'in Tevfik Fikret üzerine yazılmış kitapları var.

Beşir Fuad

Bülent Ecevit, Robert Kolej'de okurken yatakhanede

Levent Şahverdi Arşivi

değil kendisini çok seven Feridun Nigar'ın evinde –sembolik bir paraya- kalıyor. Feridun Nigar, Robert Kolej öncesi bugün Aşiyan Mezarlığı'nın ana girişinin bulunduğu sokağın ismini taşıyan Kayalar Mektebi'ni açmış. Tevfik Fikret'in meşhur evi Aşiyan'ın arsası, Fikret'e Feridun Nigar tarafından verilmiştir. Feridun Nigar da bu eve yakın olan köşkünü yaptırırken, evin mimarisini Tevfik Fikret çizmiş ve evin dekorasyonundan eşyalarına kadar da tasarlamıştır.

Döneminde serbest yaşantısı nedeniyle dikkat çeken, bu yüzden Padişah'a da şikayet edilen Nigar Hanım'ın iki kayığı var. Birisi tek hamlacılı, günlük işleri için kullanıyor; diğeri çift kürekli ki onu da cuma ve pazar gezmeleri için kullanıyor. Şaire Nigar, yaz akşamları hemen her gece kayığına atlıyor, Recaizade Mahmut Ekrem'in yalısını mutlaka tavaf edip, Boğaz'da uzun bir tur gezi sonrası yalısına dönüyor. Yalı sadece yazları kullanılıyor, kışın Şişli'de bugün adını taşıyan sokaktaki evinde oturuyor.

Şaire Nigar vefat edince, annesi ve babası gibi Aşiyan Mezarlığı'na, ailesinin yanına gömülmüştür. Nigar Hanım'ın çocukları ve gelinleri de yanlarına gömülmüş. Nigar Hanım'ın torunu Mimar ve Ressam (Feridun) Metin Nigar da Aşiyan'daki aile mezarlığını düzenlemiş. Nigar Hanım'ın ölmeden önce "bu benim son şiirim olacak" diye Mehmed Rauf için mersiye yazmıştır.

Yukarıda 1, 2, 3, 4, 5 diye oligarşinin güç unsuru olmasında öne çıkan özelliklerini sıralamıştık; Aşiyan ve Aşiyan Mezarlığı demişken bir tane daha ekleyelim.

6- Mezarlık

Herkesin, her yere gömülmediğini, gömülemeyeceğini, mezarlık hatta mezarlığın içinde ada bazında farklılıklar görüleceğini belirtelim. Aksi takdirde halk aynı mezarlıklara gömülür, vatandaşa yer kalmaz!

Şaire Nigar Hanım'ın Recaizade Ekrem tarafından yapılmış bir tablosunun duvarını süslediği "Şaire Nigar Hanım Odası" bugün müze olan Tevfik Fikret'in Aşiyan'daki evindedir. Bu odada Nigar Hanım'a ait bütün belgeler bulunmaktadır. Nigar Hanım'ın, Tevfik Fikret ve eşi Nazime Hanım'la yakın bir ilişkisi vardır. Tevfik Fikret'i çok severiz, ama bu Tevfik Fikret'in de bir erguvani olduğunu söylememize

Levent Şahverdi Arşivi

engel değil.

Tevfik Fikret'e, Abdülhamit'e yapılan suikasti öven "Bir Anlık Gecikme" yüzünden ölmemesine hayıflanan şiirinden dolayı tepki duyan; Abdülhamit'i onun masonluk ideolojisinin karşısında olduğunu söyleyerek seven İslamcı-Türkçü kesime, Abdülhamit'in masonlukla olan ilişkisini de ikinci kitabımızda göstereceğiz. Bütün bu basmakalıp ve yanlış bilgilendirmelerin yerine doğruları söylemek, göstermek gerekiyor. Ezilen insanların ezilmesini her gün yeniden üreten bu yanlış düşünsel kalıpları kırmak gerekiyor.

Mehmet Tevfik Fikret, İttihatçıların ne tür insanlar olduğunu görünce en başta karşı çıkan kişi olmuş ve hiçbir menfaate aldırmadan muhalefete geçmiştir. Fikret, kelimenin her anlamında büyük insandır. Fikret, bir jurnal sonucu sürgüne gönderilen babasını bir daha göremeyen insandır.

Tevfik Fikret deyince yine sarmalın içinden bir isim vermek gerekiyor, biraz da edebiyatla harmanlayarak, Rahim Tarım'ın özetinden de yararlanarak, verelim.

Mehmet Rauf'un Eylül'ü Türk Edebiyat'ında ilk psikolojik roman olarak kabul edilir. Eylül aynı zamanda, Mehmet Rauf'u anlamak için, hayatından, kişiliğinden haberdar olmak için de bir rehberdir. Eylül'de birbirlerini severek evlenen Suat ve Süreyya, ekonomik zorluklar nedeniyle Süreyya'nın babasının yanında yaşamak zorunda kalırlar. Küçük bir memur çocuğu olan Mehmet Rauf da Tevfik Fikret'in halasının kızı Ayşe Sermet'le evlendikten sonra Tevfik Fikret'le Rumelihisarı'ndaki yalıda birlikte oturur. Mutasarrıf Hüseyin Efendi'nin oğlu Tevfik Fikret de dayısı olan Trabzon Valisi Mustafa Bey'in kızıyla evlenerek büyüdüğü eve iç güveyi olmuştur.

Tevfik Fikret

Mehmet Rauf

"Eylül"de Süreyya ve Suat'ın bütün hayali kendilerine ait bir yalıda oturmaktır; Süreyya zamanının büyük kısmını denizde geçirir, denize aşıktır. Mehmet Rauf da hem bir Bahriyeli olarak profesyonel denizci hem de gerçekten denizi çok seven birisidir. Mehmet Rauf, Bahriyeli olarak Almanya'da, Girit'te ve dönemin egemen devletlerinin gözdağı vermek amacıyla Boğaz'da tuttukları gemilerde görev yapmıştır. Suat'ın yürümeyen evliliği sonucu olan "yasak aşkı" Necip, eşinin akrabasıdır ve aşıkları birbirlerine yakınlaştıran ortak zevk de müzik olmuştur. Mehmet Rauf da yürümeyen evliliklerin, yasak aşkların adamıdır ve müziğe adeta

Levent Şahverdi Arşivi

taparcasına tutkundur. Necip ve Süreyya, yasak aşkın sonunda birlikte bir yangında ölürler. Mehmet Rauf da, bu tarz bir ilişki sonucu intihara teşebbüs eder, ama son anda en sevdiği, etkilendiği insanların başında gelen Halit Ziya (Uşaklıgil), Ahmet İhsan Tokgöz ve Hüseyin Cahit (Maliye Nazırı Cavit Bey'in oğlu Şiar Yalçın'ın manevi babası) tarafından kurtarılır.

Şaire Nigar'ın şiirlerini yayınlayan Mehmet Rauf'un Teşvikiye Cami'inden Maçka Mezarlığı'na götürüldüğü son yolculukta cenazesini kaldıran da Celal Sahir Erozan'dır.

İdeolojik olarak kuşkusuz bir modernleştirici, ama kadınlarla ilişkisi hep sorunludur. Zor şartlarda yetişmesinden mi, fiziksel dezavantajlarından mı bilinmez ama kadınlarla bir gerilim yaşadığı kesindir. Ağaoğlu Ahmet'in evinde ayaklarına kapanan üç çocuğunun annesini o anda terk edecek kadar acımasız olabiliyor. Diğer yandan da kadınların cinselliğine dair çok cüretli bir kitap olan "Bir Zanbağın Hikayesi"ni de yazabiliyor. Kadınların cinsel ve erojen bölgelerini çiçeklere benzeterek yazdığı kitabı yüzünden sekiz ay hapis cezası alıyor, Bahriye'den atılıyor. Kitap sonrası, kitabını okuyan bir kadınla mektuplaşarak, İzmir'de bir köşke içgüvey olarak evleniyor. Ondan da boşanıyor ve sürüklenmeye başlıyor. Kimliği, yaşadığı toplum, düşünceleri hep çatışma içindedir.

Parasız kaldığı yıllarda Yakup Kadri (Karaosmanoğlu) ve Falih Rıfkı (Atay) tarafından İsmet Paşa'ya başvurulmuş ve maaş bağlatılmıştır.

Yakup Kadri'nin halasının oğlu Karaosmanzade Kani Bey de Tevfik Fikret'in yeğeniyle evlenmiştir. Kani Bey, 1918'de Manisa'da "İstihlas-ı Vatan Cemiyeti" isimli partiyi kurmuştur. İstihlas, bir şeyin iyi olmasını istemek demek. Bu parti daha sonra İzmir'deki Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ne katılmış. Partinin diğer kurucusu Eczacı Rıza Bey ise Ferit (Eczacıbaşı) Bey'le birlikte 1923'te -Ertuğrul Özkök'ün bir cemaat takımı olarak kurulduğunu açıkladığı- Altınordu'yu kuranlar arasındadır.

Burada futbol ve modernleştiriciler ilişkisine değinmek gerekiyor.

Levent Şahverdi Arşivi

KSK 1912'de, Altay ise 1914'te kurulmuş. 1914'te İstanbul'da var olan kulüplerden biri de Progrés, daha sonra Altınordu adını alıyor; ismi İttihat ve Terakki'den geliyor. İstanbul'daki Altınordu'nun (İzmir'de de Altınordu var ve halen faal olan asıl Altınordu denince akla gelen kulüp) Başkanı Talat Paşa ve yönetim kurulu üyeleri de aynen İttihat ve Terakki'nin Merkez-i Umumi Üyeleri.

Altay'ın eski Başkanı Mahmut Özgener'in annesi ve yine Altay eski başkanlarından Esen Özgener'in de eşi olan hanımefendi Osman Kibar'ın kızıydı. İzmir'in sahiplerinden olan Özgener Ailesi tütüncülük işiyle uğraşıyor. Esin Özgener de (Mahmut Özgener'in kızkardeşi) milli atletti. Bige Hanım vefat edince ölüm ilanından, eski İzmir Belediye Başkanı Feyziye Mektepli Osman Kibar'ın karısının adının Ulya olduğunu öğrenmiştik. Eski Özelleştirme İdaresi Başkanı Bilderberg Üyesi Uğur Bayar için de ilanda şöyle denmişti: Ulya-Osman Kibar'ın yeğeni. Uğur Bayar, Bilderberg 2003'e katılan Mehmet Ali Bayar'ın kardeşi.

Mahmut Özgener

Mehmet Ali Bayar, büyük gürültüler koparılarak ABD'den getirildi, parti başkanı yapıldı. Hatta Kemal Derviş ve İsmail Cem'le birlikte "triumvira" olarak toplantılara katıldı. Demirel'in adamıydı, basın alladı süsledi, büyük destek verdi; ama bu kez olmadı. Mehmet Ali Bayar "operasyonu" tutmadı. Babası Nuri Bayar, AP'den bakanlık yapmıştı. Dayısı da Menderes'in meclis başkanıydı. Bütün erguvani özellikleri tamdı, ama olmadı. Her zaman olmuyor; ama mutlaka deniyorlar...

Osman Kibar

Spor, batılılaşmanın getirdiği bir anlayışın ürünüdür. İlk uygulaması olan beden eğitimi denince akla ilk gelen isim Selim Sırrı Tarcan'dır. Tarcan, İsveç Jimnastiği'ni getiren kişi; kendisinden önceki jimnastiğe John Amoros Jimnastiği deniyor. Bu jimnastik, Tanzimat Fermanı sonrası Osmanlıya girmiş. Batılılaşma girişimleriyle birlikte alaturka olan güreşin hamisi olan pehlivan tekkeleri zayıflamaya başlıyor ve bunun yerini başka sporlar almaya başlıyor. Bireysel spordan (güreş) takım sporlarına (futbol) geçiş de batılılaşmanın bir yansıması ve batılılaşmanın öncüleri de önce erguvaniler ve daha sonra da kurumsal olarak erguvanilerin örgütü İttihat ve Terakki. İlk futbol karşılaşması da İzmir'de yapılmış.

Mehmet Ali Bayar

Üst yapı kurumlarındaki yönelim, gelenekten

Levent Şahverdi Arşivi

moderne doğru gidiş içinde, alafranga örgüt ve yapılanmaları da dağıtarak yerine, modernitenin kurum ve ilişkilerini getirmiş. İngiltere'de sanayi devriminin fabrika işçisi yaptığı ve şehirlere sürdüğü kitleye oyun olan futbol, Osmanlıda da geniş halk yığınlarını etkileyeceği belli olunca egemenlerce siyasetin ve ideolojinin bir parçası olarak kullanılmıştır.

"Aşiyan Müzesi"ni kurma fikri Halide Edip'in eşi Adnan Adıvar'dan gelir; kuran da Lütfi Kırdar'dır. Açılışı Mason ve Mevlevi Hasan Ali Yücel, yani Halit Narin'in Kuzguncuk'taki yalı komşusu Can Yücel'in babası yapar. Müze'de bugün Fikret ve Nigar Hanım dışında Abdülhak Hamid, Recaizade Ekrem, Samipaşazade Sezai'nin de eserleri ve eşyaları vardır. Bütün bu isimler tesadüf değildir; hepsine değineceğiz.

Mehmet Rauf'un kızı Nihal Hanım, Gazeteci-Yazar Selami İzzet Sedes'in eşidir. Selami İzzet Sedes, en az Bush kadar Irak'ın işgalini ve katliamları destekleyen, "Habertürkçü" açık bir ABD ve İsrail yandaşı Sedat Sertoğlu'nun dedesidir. Sedat Sertoğlu'nun merhum babası Murat Sertoğlu ve dayısı İzzet Sedes de gazetecidir. Kardeşi Vedat Sertoğlu da Habertürkçü ve aynı zamanda Creative Point isimli reklam şirketinin sahibi. Murat Sertoğlu, Sütlüce Sadi Dergahı'nın son şeyhi Hasırizade Mehmet Ali Efendi'nin torunu Beşire Hanım'la evlenir. Beşire Hanım, Gazeteciler Cemiyeti Başkanı (Mehmet) Orhan Erinç'in de teyzesidir. Kemal ve Nazlı Ilıcak'a ait Tercüman'ı Güneri Civaoğlu'ndan önce çıkaran Oktay Verel, Sedat Sertoğlu'nun kuzenidir.

Sedat Sertoğlu

Oktay Verel kimdir? Bugün fazla bilinmiyor, ama basın içinde çok önemli bir yeri vardır. CHP'nin yayın organı Ulus'tan başlayarak Vakit, Yeni Sabah, Tan, Vatan, Hergün, Akşam, Yeni İstanbul, Tercüman, Tanin, Dünya ve İstanbul Ekspres'te gazetecilik ve yöneticilik yapmıştır. Halil Lütfü Dördüncü Tan'ı çıkarırken de başındadır. Rauf Tamero'yu yani Rauf Tamer'i de, Yavuz Donat'ı da "keşfeden" odur.

İzzet Sedes

Büyük gazeteci olarak anlatılan Murat Sertoğlu, "Papazın Günahları" isimli pornografik hikayeyi bir yıla yakın tefrika eden kişidir. Günah çıkarmak isteyen kızları baştan çıkaran papaz ve pornografi ucuzluğu tiraj aldıran gazetecilik(!) başarısıdır.

Besler Mama Fabrikası'nın kurucusu Şükrü Besler'in Saraybosna'dan hemşehrisi ve damadı Sedat Sertoğlu'nun ço-

Levent Şahverdi Arşivi

cukları da ABD'de okumuştur.

Sedat Sertoğlu'nun dayısı İzzet Sedes, Urfa Milletvekili Şeyh Saffet'in torunu Şima Yetkin'le evlenir. Suut Kemal Yetkin, Avrupa Konseyi Türk Protokol Müdiresi Şima Edes'in amcasıdır. Namık Kemal'in oğlu Ali Ekrem Bolayır'la çok yakın dostlar. İlk yazısını Servet-i Fünun'da yayınlayan, Sorbon Mezunu, Milletvekili, Edebiyatçı, A.Ü. Rektörü Ord. Prof. Dr. Suut Kemal Yetkin'in kızı Gülmen de Mustafa Faik Öztrak'ın oğlu, 12 Mart'ın ve 12 Eylül'ün bakan yaptığı İlhan Öztrak'la evlenir.

İşte şimdi Öztrak Hanedanlığı'na geldik... Nigar Hanım çok bölündü ama iç içe geçen ağlar böyle, Nigar Hanım'la devam edeceğiz, ama Öztrak deyince durmak gerekiyor.

Oktay Verel

Mustafa Faik Öztrak, tepedeki isim. İttihatçı, 1939–1942 arası İçişleri Bakanı. Mustafa Faik Bey'in oğlu Orhan İsviçre'de, diğer oğlu Adnan ise Paris'te okumuş. İkisi de kaymakam, sonra Orhan CHP'den milletvekilliği ve bakanlıklar yapmış. Orhan'ın oğullarından Faik, DPT Müsteşar Yardımcılığı, Hazine Müsteşarlığı vs. önemli makamlarda bulundu. Milliyet'te yazıyor. TÜSİAD-Koç Üniversitesi Araştırma Forumu Direktörü. Eşi Nilgün, OYAK'ta MAİS Yönetim Kurulu Üyesi. Orhan Öztrak'ın diğer oğlu Avukat Haluk Bey'in eşi Destan Hanım'ın annesi Türk Kadınlar Birliği'nin meşhur başkanı CHP'li Günseli Özkaya'dır. Günseli Hanım, Halkçı Parti'den yani Necdet Calp'in partisinden milletvekilliği de yaptı. Günseli Hanım'ın eşi Şükran Özkaya Milli Birlik Komitesi Üyesi'dir. Günseli Hanım'ın 27 Mayıs sonrası "önlenemez" yükselişi eşinden kaynaklanır.

Mustafa Faik Öztrak

Orhan'ın küçüğü Adnan Öztrak, TRT Genel Müdürü'ydü. Hiç evlenmemiş. 1992'de vefat etti. En küçük kardeş Ülker Başkut, Metin Başkut'la evlenmiş.

Mustafa Faik Öztrak'ın diğer kızı Handan, Paris'te okumuş; İstatistik Profesörü Şefik İnan'la evlenmiş. Çiftin oğlu Yüksel İnan, Bilkent Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler Profesörü. Handan-Şefik çiftinin kızı Gülen, Özal'ın prenslerinden DPT Müsteşarlığı yapan Ali (Zülfü) Tigrel'le evlenmiş. Dedesi İhsan Hamit Tigrel, milletvekili, senatör ve Ekrem Alican(oğlu) ile Hürriyet Partisi'nin kurucusu. İhsan Hamit Bey'in İttihatçı ağabeyi Zülfü Tigrel de Meclis-i Mebusan Üyesi, Malta Sürgünü. Cumhuriyet kurulunca da Diyarbakır Milletvekili olur. Ali Zülfü lise ve üniversiteyi Londra'da okumuş. ANAP'tan milletvekili adayıydı,

Orhan Öztrak

Levent Şahverdi Arşivi

seçilemedi. O da gitti Tuncay Özilhan'ın Anadolu Holding'inde (Efes Pilsen vs.) Yönetim Kurulu Üyesi oldu.

Mustafa Faik'in en küçük oğlu Prof. Dr. İlhan Öztrak. Eski okuyucular hatırlar; darbeler sonrası bu bakanları nereden bulurlar diye merak edip, kimlerin "bulunmaz Hint kumaşı" olarak bakan seçildiklerini araştırmıştık. İsviçre'de okumuş. 12 Mart'ta bakan yapılıyor, sonra Korutürk döneminde Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Evren'le birlikte yeniden Bakan sonra Evren Cumhurbaşkanı olunca yine Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri. Kaliforniya'da okuyan oğlu Kemal ise İlkay Kutlu'yla evlenir. İlkay Kutlu'nun, annesi Ayla Kutlu, ilk eşinin ölümünden sonra Cumhur Asparuk'la evlendi. Cumhur Asparuk yani eski Hava Kuvvetleri Komutanı ve devleti yöneten MGK'nin Genel Sekreteri.

Şimdi Faik Öztrak'la ilgili bir gazete kesiğini okuyalım:

Faik Öztrak

Derviş, 'Ben bırakınca Öztrak'ı bakan yapın' dedi

Devlet Bakanı Kemal Derviş'in görevini bırakması durumunda seçime kadar yerine kimin geçeceği tartışması başladı. Derviş, yerine kendisi gibi bir teknisyenin geçmesini istiyor ve Hazine Müsteşarı Faik Öztrak'ı öneriyor. DSP kanadı ise Orman Bakanı Nami Çağan'ı düşünüyor.

Adnan Öztrak

***KEMAL** Derviş'in Yeni Türkiye Partisi'ne katılmak üzere Devlet Bakanlığından ayrılması halinde yerine kimin geçeceği tartışması başladı.*

Ankara kulislerinde iki formül üzerinde duruluyor. Kemal Derviş'in arzuladığı formül, teknisyen bir bakanın atanmasını öngörüyor. Buna karşılık, DSP çevrelerinde Prof. Nami Çağan'ın ismi ön plana çıkıyor.

"Teknisyen bakan" formülünün Derviş'in hükümetten ayrılmayı kararlaştırdığı, ancak Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in ağırlığını koyması üzerine istifasını geri aldığı 11 Temmuz tarihinde Başbakan Bülent Ecevit ile yaptığı görüşmede gündeme geldiği ortaya çıktı.

Ali Tigrel

TEKNİSYEN ADAY: ÖZTRAK

Derviş, bu görüşmede Ecevit'in telkini üzerine istifa etme kararını kendisine açıklayınca, yerine kimin atanacağı sorusu gündeme geldi.

Derviş, özellikle seçim menziline girildiği bir dönemde hükümetin

Levent Şahverdi Arşivi

istikrar programı hedeflerinin dışına çıkabileceği ve seçim ekonomisine yönelebileceği yolunda uluslararası finans çevrelerinde belirebilecek soru işaretlerini giderebilmek için "teknisyen bakan" formülünü ortaya attı.
Bu görüşmeden sızan bilgiler, Derviş'in kendisinin yerine son 16 aydır yakın bir ve uyumlu bir şekilde çalıştığı Hazine Müsteşarı Faik Öztrak'ı önerdiğini gösteriyor.
(http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2002/07/26/157664.asp)

Nigar Hanım, kendini hep bahtsız bulmuş; burada da bahtsız çünkü hanımefendinin hayatı sürekli kesildi...

Nigar Hanım, Mehmet İhsan Bey'le evlenir. Mehmet İhsan Bey, devrin en zengin kişilerinden Hacı Salih Efendi'nin oğludur. Mehmet İhsan Bey'in ablası, Senedat (Kambiyo) Umum Müdürü Mehmet Sait Bey'le evlidir; Mehmet Sait Bey, bugün artık daha çok yalısıyla ismi bilinen Sadullah Paşa'nın kardeşidir.

Berlin Sefiri olarak ünlenen vezir rütbeli Sadullah Paşa, Jöntürklerin Finansörü, bir gözü görmediği için arkasından kör denen Mustafa Fazıl Paşa'nın Abdülhamit'e yazdığı Fransızca mektubu Türkçeye çeviren kişidir. Bu mektup çok önemlidir. Bir tür laiklik manifestosudur.

Sadullah Paşa, Viyana Sefirliği sırasında yaşadığı "yasak aşk" esnasında hamile kalan hizmetçisi Anna Schumann'a yaptığı -başkasıyla evlenip skandalı örtbas etmesi- teklifini Schumann'ın reddetmesi üzerine intihar eder. Ünlü Mevlevi Münevver Ayaşlı, Mason Mustafa Fazıl Paşa'nın sağ kolu olan Mason Sadullah Paşa'nın oğlu Nusret'in eşidir.

Mevlevi dedik; oligarşinin, güç odağı olmanın, sıraladığımız maddeler dışında, en belirgin özelliklerinden birisini daha yazalım:

7- Tarikat bağlantısı

Mukaddesatçı olarak bilinen Münevver Ayaşlı'nın fikirdaşlarının ve onların bağlantılarının kimler olduğu Ek olarak yazdığımız "Germirli Hepsi Bir Yerli"de var.

Sadullah Paşa

Münevver Ayaşlı'nın sevdiği insanlar için yazdığı hiçbir şey gerçek değildir; yanlış demiyoruz çünkü bilmeden yapılmış değildir. Çok iyi bilmekte olduğu şeylerin aksini

Levent Şahverdi Arşivi

söylemiştir. Kim tarafından yapılmış olursa olsun, dezenformasyon tarihe ve bu ülkeye yapılmış en büyük kötülüktür.

Sadullah Paşa, Esat Muhlis Paşa'nın oğlu ve Ankara Valisi Vecihi Paşa'nın damadıdır. II. Mahmut Türbesi 1. Ada'ya gömülen Sadullah Paşa'nın yalısı, akrabası Ahmet Ferit Tek'e geçmiştir. Kayınpederi Vecihi Paşa'dan eşine kalan yalı da yine Boğaziçi'nin meşhur yalılarından Vecihi Paşa Yalısı'dır. Bu miras, Sadullah Paşa'nın gelini olan Abbas Halim Paşa'nın kızına kalmış. Bu yalının bir kısmı yine Münevver Ayaşlı'nın gelin olduğu Ayaşlılara ait. Vecihi Paşa, emlak zengini bir kişidir. Hem de öyle bir zengin ki, Esenboğa Havaalanı bile bu zatın uçsuz bucaksız çiftliğinin bir kısmına yapılmış.

Ferit Tek

Bu yalılar "iyi doğmuşlar"ın elindedir. Bu yalıların sahiplerinin dünden bugüne incelenmesi siyasi tarihi de anlatır. Vecihi Paşa Yalısı'nın mirasçısı Abbas Hilmi Paşa, Kavalalı Hanedanlığının temsilcisidir.

Türkçü ve İttihatçı Ahmet Ferit Tek, milletvekilliği, bakanlıklar ve elçilikler yapmış bir zat. Eşi, Mazhar Paşa'nın torunu Müfide Ferit Tek de Türkçü romanlar yazan bir yazar. Müfide Ferit Hanım'ın kız kardeşi Selma Hanım, Yusuf Akçura'nın ikinci eşidir. Müfide Hanım'ın diğer kız kardeşi Fahire Hanım ise Profesör Zühdü İnhan'la evlenmiş. "Süyüm Bike" takma adıyla da yazan Türkçü Müfide Ferit Hanım'ın bu isimlerden ve Hamdullah Suphi Tanrıöver'den etkilendiği biliniyor.

Yusuf Akçura

Ayşegül Nadir Tecimer, kaçak tarihi eserleri bu yalıda saklıyordu. Yalı, Ahmet-Müfide Tek'in kızı Türkçü Tarihçi Emel Esin'e kalmış; Emel Esin, Atatürk'ün ölümünde Londra Büyükelçisi olan Diplomat Seyfullah Esin'in eşidir.

Münevver Ayaşlı

Nazım Hikmet'in Sütannesinin Kızı

Gelelim, Mimi Hanım'a yani Münevver Ayaşlı'ya. Mimi Hanım dedik çünkü evde yakınları ona Mimi diyorlar. Bu ismi ona Fransız mürebbiyesi takmış. Selanikli Baganaoğlu Miralay Caferi Tayyar Bey'in kızı "mukaddesatçı" ve Mevlevi Münevver Ayaşlı'nın mezarı, Aşiyan Mezarlığı'nda, Boğaz'daki alt kapıdan girince, Hisar'dan Bebek'e doğru yürürken, Kayalar Sokak'taki ana girişe gelmeden, sol tarafta vani mezarlığın alt kısmındadır. Bu mezarlığı çok önemseyen

Levent Şahverdi Arşivi

ve defalarca dolaşan birisi olarak söylüyorum: Mezarlığın neresinde olduğunuz da önemlidir.

Münevver Ayaşlı için "asilzade" olmak akan suları durduruyor. Asil değilseniz ne yapsanız fayda yoktur. Maaile mektuplaştıkları ve hayran olduğu Evliyazade Ailesi için "yedi göbekten asildiler" diyor. Bir kişinin tasviri önce asaletiyle başlıyor. Yurt dışında bile kendi ifadesiyle "herkesin çağırılmadığı" yani asilzadelerin çağırıldığı davetleri öven birisidir. Osmanlıda olmayan aristokrasiyi, Ayaşlı ve hayran oldukları örtük bir biçimde kurmuşlar, ama bizim haberimiz yokmuş. Bu bir kast sistemidir. Bu örtük, gizli bir kast sistemidir...

Oligarşi 19. Yüzyıl'ın başında başlayarak, yüzyılın sonuna doğru da keskinleşen bir yol ayrımına geliyor. Bu Tanzimat'la birlikte iyice belirginleşiyor. Ahmet Mithat bahsinde, milli ve liberal iktisat karşıtlığının aynısı yaşanıyor. Birinci grup, Saltanat'ın revize edilerek sürmesini isteyen ve iktidarlarını, ayrıcalıklarını böyle sürdürmeye çalışanlar. Bunlar muhafazakar olarak anılan çevre. İkinci grup ise artık böyle gitmeyeceğini söyleyerek cumhuriyet arayışında olanlar. Bu grupların elbette kendi içinde dalları var, ama kabaca böyle bir çekişme yaşanıyor. Bunlar eş, dost, akraba ve sonuçta galip gelen de oligarşi mensubudur. Bugün AB'ye karşıt veya taraftar olanlar arasındaki çekişmenin sonucunu kim kazanırsa kazansın aynı aile yine üstte olacaktır. Geçmişin çekişmesi bugün liberal-milliyetçi olarak yine sahnededir.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın sevdiği sözle söyleyecek olursak: Turhallı hepsi bir hallı...

Dedesi, kendi deyişiyle "rind meşrepli" Bektaşi Rıfat Bey. Rıfat Bey, yine kendi deyişiyle "ehl-i beyt aşığı" olduğu için oğullarına hep Bektaşi geleneğine uygun isim vermiş. Annesi Hayriye Şerife Hanım'a Nazım Hikmet "sütanne" diyor. Nazım'ın annesi Celile Hanım, Hikmet Bey'le evlenirken gelin başını Hayriye Şerife Hanım yapmış.

Şimdi 28.12.2002 tarihli Hürriyet'ten bir vefat ilanı yazalım:

*Bünyamin Sultar Ahvadıncan, **Ayaşlıoğullarından** merhum İslam ve merhume Zekiye Hanım'ın kızları, merhum Esat ve mer-*

Levent Şahverdi Arşivi

*hum Sait Beyler'in kardeşi, merhum Canbolat Bey ve merhume İsmet Hanım'ın gelinleri, Gülen Sünget ve merhum Laçin Ökmen'in anneleri, merhum Necmettin Sünger ve-merhume Ayla Ökmen'in kayınvalideleri, Ulucan-Şenol Sünget, Aslı-Murat Avcıergun'un ve Yeter Gürman'ın anneanneleri, Çiğdem Ökmen'in babaannesi, Kerem, Deniz ve Elif'in Neneleri, **Ayaşlı**, Oğuz, Korur, Esen Ailelerinin büyüğü, Merhum Mümtaz Ökmen'in eşi **LEMAN ÖKMEN** Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi, 23 Aralık 2002 Cumartesi günü öğlen namazını müteakiben Fenerbahçe Camii'nden alınarak, Zincirlikuyu Mezarlığına defnedilecektir.*

Mümtaz Ökmen, Ahmet Canbolat'ın oğlu, milletvekili ve 1940–1946 arası bakanlıklar ve Başbakan Yardımcılığı yapmış. Yazıda ismi geçen Şerif Remzi Reyent, (1923 İzmir İktisat Kongresi bu kişiye ait Üzüm İncir Depolarında yapılmış) döneminin tartışmasız en zengin kişisi. Papyon takıyor, işe bisikletle gidip gelen, biraz da eksantrik görülen bir zat. En iyisi Ayaşlı Ailesi'nin akrabasını 28.03.2001 tarihli Hürriyet'ten okuyalım.

Kira rekortmeni, mütevazı hayırsever

Gayrımenkul gelirlerini beyan ederek "Türkiye'nin kira rekortmeni" unvanını kazanan İzmirli Ayla Ökmen, sade yaşamı ve hayırseverliğiyle de tanınıyor.

Ökmen'in malvarlığını, babası Ali Fuat Paşa, dayısı "Deste anahtarlı" Şerif Bey, ve eşi Laçin Öktem'den kalan miraslar oluşturdu.

*Kira geliri vergisi ödeyenler listesinde ilk sırayı alarak, Türkiye'nin en büyük gayrımenkul zengini unvanını kazanan **Ayla Ökmen**, tüm dikkatleri üzerinde topladı.*

*Mütevazılığı ve yardımseverliğiyle tanınan 65 yaşındaki **Ökmen**'in geçmiş yıllarda da ödediği vergiyle sıralamada üst sıralarda yer aldığını belirten İzmir Defterdarı **Mete Gönenç**, **"Ancak Türkiye şampiyonu olması bizim için de sürpriz. Kira rekortmeninin İzmir'den çıkmasından onur duyduk"** dedi. **Ökmen**, şu anda sağlık sorunları nedeniyle ABD'deki kızının yanında kalıyor ve tedavi görüyor.*

Levent Şahverdi Arşivi

370 MİLYAR LİRA KİRA VERGİSİ

1 trilyon 113 milyar 495 bin 640 lira kira geliri gösterip 369 milyar 825 milyon lira vergi ödeyeceğini beyan eden ve ***"Türkiye'nin en fazla kira geliri elde eden kişisi"*** *unvanını alan* ***Ayla Ökmen****, ocak ayında Kordon Vergi Dairesi'ne verdiği beyanname dosyasının üzerine,* ***"Bilgi verilmemesi ve gizli tutulması"*** *yönünde şerh de koydurdu.*

Eşi, Şeytan Deresi Cinayeti kurbanı

İzmirli kira rekortmeni ***Ayla Ökmen****'in eşi, İstanbul'da 25 yıl önce işlenen '****Şeytan Deresi Cinayeti****'nin kurbanı, fabrikatör* ***Laçin Ökmen.***

Amerika'da eğitim gören, 45 yaşındaki yüksek makine mühendisi ***Laçin Ökmen,*** *Jokey Kulubü genel sekreterliği ve Fenerbahçe Kulübü Kongre üyeliği, Chrysler firmasında üst kademe yöneticilik yapmıştı. Eyüp'teki fabrikasında otomobil yedek parçaları üretimi yapan* ***Laçin Ökmen,*** *1970'li yılların milyoner işadamlarındandı. 19 Kasım 1976 tarihinde Fatih Ormanı'nın Şeytan Tepesi Mevkii'nde, İzmir plakalı bir otomobilin içinde ölü bulundu.* ***Laçin Ökmen****'in cebinde,* ***"İlgililerin dikkatine. Ölümümden kimse sorumlu değildir"*** *yazılı bir not, 1700 lira, altın bir kol saati çıktı. Cesetin yanında, 7.65 milimetre çapında tabanca bulundu. Adli Tıp Kurumu Morgu'na kaldırılan* ***Laçin Ökmen****'in göğsünde iki, kafasının arka tarafında da bir kurşun girişi tespit edildi.*

ÖLECEĞİNİ BİLİYORDU

Laçin Ökmen*'in eşi* ***Ayla Ökmen,*** *jandarmaya verdiği ifadede,* ***"Eşim Cuma sabahı evden çıkarken, İstanbul dışına çıkacağını, akşama dönmeyeceğini söyledi"*** *dedi.*

Cinayetten günler sonra, fabrikatör ***Laçin Ökmen****'in, eşi* ***Ayla****'ya yazdığı '****veda****' mektubu ortaya çıktı.* ***Laçin Ökmen****'in mektubunda* ***"Uzun zamandır düşündüğümü yapacağım. Sen çok şanssız bir kadınsın. Ben sana hayırlı olamadım. Kızım sana emanet"*** *diyordu.*

Ağır Suç Masası dedektifleri, ***Laçin Ökmen****'in, kendisini tehdit eden bazı kişilerle ravndevulaştığını, onları öldürdükten sonra intihar etmeyi planladığını düşündüler. İntihar mektubu bile*

Levent Şahverdi Arşivi

cebindeydi. Ancak birşeyler ters gitmiş ve cinayete kurban gitmişti. Cenazeye, başta ***Vehbi Koç*** *ve* ***Nejat Eczacıbaşı*** *olmak üzere, pek çok ünlü isim katıldı.*

İngiltere ve Fransa iş çevrelerince de tanınan ***Laçin Ökmen,*** *Jokey Kulübü Genel Sekreteri iken, Türkiye'yi ziyarete gelen İngiltere Kraliçesi* ***Elizabeth'e,*** *dönemin Cumhurbaşkanı* ***Cevdet Sunay'la*** *görüşmeleri sırasında tercümanlık da yaptı.*

1976'DA 200 MİLYONLUK SERVET

Ayla Ökmen'in *kişisel serveti, 1976 yılında 200 milyon lira ile ifade ediliyordu (Bu rakam o günkü kurla yaklaşık 25 milyon mark ediyor). Türkiye'nin en büyük incir ihracatçısı milyoner* ***Şerif Remzi Reyent'in*** *yeğeni olan* ***Ayla Ökmen'in,*** *büyük bir aşk yaşadığı fabrikatör* ***Laçin Ökmen'le,*** *13 yıllık birlikteliğin ardından evlenmişti. Servetlerine rağmen,* ***Laçin Ökmen'in*** *icra takipleri bulunduğu ortaya çıktı.*

ABD'de tedavi görüyor

65 yaşındaki Ayla Ökmen'in avukatı Süleyman Okay, müvekkilinin şu anda ABD'de tedavi gördüğünü söyledi. Okay, yıllardır müvekkili adına vergi dairesine mülkleri ve gelirleriyle ilgili beyananname verdiğini "ismin açıklanmasını istemiyoruz" şerhini koyduklarını söyledi. İsmin nereden çıkartıldığını bilmediğini ifade eden Okay, "Vergi dairesinin de bu gizliliğe bağlı kaldığına inanıyorum" dedi. Okay, müvekkilinin şu anda ABD'de tedavi gördüğünü de bildirdi.

Ayla Ökmen

Deste anahtarlı Şerif Bey'den büyük miras kaldı

Osmanlı paşalarından olan, Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da Harp Akademileri Komutanı olan ***Ali Fuat Erden*** *Paşa'nın tek çocuğu olan* ***Ayla Ökmen'in*** *mal varlığının temelini, dayısı* ***Şerif Remzi Reyent'ten*** *kalan mülkleri oluşturuyor. İzmir'in ilk üzüm ve kuru meyve tüccarlarından olan, 1940'lı yıllarda Ticaret Odası Başkanlığı yapan* ***Reyent,*** *hiç evlenmedi. Erkek kardeşinin de çocuğu olmadı.*

Çiğdem Ökmen

DAYIDAN KALANLAR

Reyent'in *şu mal varlıkları kızkardeşinin tek çocuğu olan* ***Ayla Ökmen'e*** *kaldı: Binlerce dönüm arazi, 1. Kordon'da işhanı,*

Levent Şahverdi Arşivi

Narlıdere Spor Salonu, Dokuz Eylül Üniversitesi arkasındaki trafik eğitim alanı, Sahilevleri'ndeki araziler, Kahramanlar ve Alsancak'taki arsalar, onlarca ev, işyerleri, işhanları. ***Şerif Remzi Reyent*** *İzmir'de, '****Deste anahtarlı Şerif Bey-Anahtarlarının sayısını bilmeyen adam****' olarak da tanınıyordu.*

İzmir'in simgelerinden olan Tarihi Asansör'ün de bir dönem sahipliğini yapan ***Reyent*** *Ailesi,* ***Ayla Ökmen*** *aracılığıyla yaklaşık 11 yıl önce bu tarihi yapıyı İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne bağışladı.*

Ayla Ökmen*'e baba tarafından da miras kaldı. Harp Akademileri eski komutanlarından* ***Ali Fuat Erden****'in ailenin tek çocuğu olması dolayısıyla tüm mirası kızı* ***Ayla Ökmen****'e geçti.*

İzmir Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra, Atatürk'ün Tarım Bakanları'ndan ve Ankara'nın eski zenginlerinden ***Mümtaz Ökmen****'in oğlu* ***Laçin Ökmen*** *ile evlenen* ***Ayla Ökmen****'e, eşinin 1976 yılında Belgrad Ormanları'nda öldürülmesiyle de yüzlerce dönüm arazi kaldı.*

Eşi ölmeden önce İstanbul'a yerleşen ve Londra'da da bir ev satın alan ***Ayla Ökmen,*** *yılın belli dönemlerini İngiltere'de geçiriyor. Son derece sade bir yaşam sürdüren, İzmir'e arada sırada akrabalarını görmek için gelen* ***Ökmen,*** *hayırseverliğiyle de tanınıyor. Dayısı* ***Şerif Remzi Reyent*** *adına Hatay'da son derece modern imkanlarla donatılmış bir ilköğretim okulu yaptırdı.*

Bu haberden sonra Ayla Hanım vefat etti ve bütün mirası ABD'de yaşayan kızı Çiğdem Hanım'a kaldı.

Biraz daha ayrıntı verelim. Şerif Remzi Reyent'in Asansör'ün sahibi olduğu dönemde işletmecisi Şinasi Ertan'ın babasıdır. İzmir'in "mümtaz" simalarından Şinasi Bey, uzun yıllar Yaşar Holding'in başındaki kişiydi. Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) Başkanlığı yaptı. En son, çok büyük bir hipermarketi (KİPA) Metin Akpınar ve Ahmet Priştina gibi isimlerle kurmuştu. Büyük paralar kazandılar ve KİPA'yı sattılar. Ayla Hanım'ın babası Ali Fuat (Erden) Paşa, çok yakını olduğu İsmet İnönü hakkında bir kitap yazmıştır. Latife Hanım'ın Çekoslavakya-Tatra'ya gönderilmesini

Levent Şahverdi Arşivi

öneren de Ali Fuat Erden'dir. Erden, 1952'de çıkardığı İsmet İnönü biyografisinde, Mustafa Kemal Paşa, Ali Fethi ve İsmet Paşa için "İttihat ve Terakki'nin ikinci plandaki adamlarıydı" der. Bunları bu kitabın konusu dışında kaldığı için ikinci kitabımızda anlatacağız.

Ancak Reyent ve ardılı Ökmen Ailesi öyle hemen geçilecek bir aile değildir. Şimdi çok ilginç, çok bilgilendirici bir vefat ilanı vereceğiz. Kaynağımız 13.11.2006 tarihli Hürriyet.

Merhum Mehmet ve merhume Vacide Fesçiler,
merhum General Kazım Dirik ve Merhume Maide Dirik'in kızları,
merhum Nihat ve merhume Siyadet Fesçiler, merhum Vedat ve Emel Fesçiler, merhume Handan ve
Merhum Süreyya Reyent'in kardeşleri,
Dirik, Fesçiler, Generalfeyzioğlu, Eritenel, Karadavut, Balcıoğlu, Reyent, Beler, Savranoğlu, Zeybek, Baykal, Sururi, Aydar, Turna, Karaca, Ökmen, Taranç ve
Tüzmen ailelerinin büyüğü, Serhan, Korhan, Cenan Dirik'in sevgili Babaanneleri,
Ersan ve Sema Dirik, Doğan ve Zuhal Dirik'in sevgili anneleri,
Merhum Turan Dirik'in sevgili eşi

KAMURAN DİRİK

11 Kasım 2006 tarihinde vefat etmiştir.

Bu ilanda ismi geçen ailelerin bazıları İzmir'de tanınmış, zengin ve güçlü ailelerdir. Onlara girmeden İzmir'i aşan isimlere bakalım.

Kazım Dirik, İzmir Valiliği de yapmış önemli bir generaldir. Kendisine "Napolyon Kazım" deniyor. Kazım Dirik'in annesi Hüsniye Hanım, Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın akrabasıdır. Kavalalı Mehmet Ali Paşa her yerde karşımıza çıkar zaten. Hüsniye Hanım oğlu Kazım'ı Manastır'da dünyaya getirmiş. Dirik'in babası ise Plevne Madalyası sahibi Yüzbaşı Tahsin Efendi'dir.

Kazım Bey, İşkodra Kalesi Kumandanı Miralay Fahri Bey'in kızı Maide Hanım'la evlenmiş. Fahri Bey, Rumeli Ordusu Topçu Kumandanı Ferik Aptullah Paşa'nın oğludur. Kazım Dirik, Selanik'te İsmail Canbulat tarafından İttihat ve Terakki'ye alınmış. Çocuklarını Almanya'da okutacak kadar da zengindir. Kazım Taşkent gibi önemli bir oligarşi mensubu

Levent Şahverdi Arşivi

da çok yakın dostlarıdır. Gelelim ilandaki akrabalığa...

Kazım Dirik'in kızı Şükran, İzmir'de -o gün İpekçi Ailesi'nin sahibi olduğu Elhamra Sineması bugün Milli Kütüphane olan binada- Celal Sahir'in yazdığı bir operette oynayan (Ruşen) Muammer Bey'e yani sonraki ismiyle Muammer Karaca'ya aşık olur ve kaçar. Muammer Karaca'ya daha sonra Kazım Taşkent tarafından iş bulunur ve hikaye çocuklarının olmasıyla devam eder.

Muammer Karaca'nın kardeşi İ.Ü. Öğretim Üyesi Halit İlteber'dir.

Kazım Dirik'in kızı Şükran Hanım, Muammer Karaca'dan boşandıktan sonra Gülriz Sururi'nin babası Lütfullah Sururi'yle evlenir.

Gülriz Sururi bilindiği gibi Engin Cezzar'la evli. Gülriz Sururi'nin dedesi Nazif Sururi Paşa tiyatro yazarıdır. Çocukları da tiyatrocu oluyor. Gülriz Sururi, teyzesi Mevdude Refik Hanım'ın sahneye çıkan ilk Türk kadını olduğunu iddia ediyor. Gülriz Sururi'nin diğer teyzesi Melek Hanım yani Melek Kobra, Dublaj Sanatçısı Ferdi Tayfur'un eşidir. Ferdi Tayfur ve kız kardeşi Adalet Cimcoz'un annesi Almandır.

Muammer Karaca

Melek Kobra, yakın zamanda Gülriz Sururi'nin sahneye koyduğu "Ayşe Opereti"ni ilk sahneye koyan Müzisyen Muhlis Sabahattin Ezgi'nin kızıdır. İlk sergilendiğinde başrolleri Gülriz Sururi'nin anne ve babası paylaşır. Çok bilinen bir şarkı olan "Hatırla Sevgili" Muhlis Sabahattin'in bestesidir.

Gülriz Sururi

Hatırla sevgili o mesut geceyi
Bana sen öğrettin, bu aşkı sevdayı
Çamlıca yolunda verdiğin buseyi
Ne çabuk unuttun beni sen hercai
Beni mecnun ettin sende olasın
Aşkımı inkar edersen Allah'tan bulasın

Muhlis Sabahattin, Abdülaziz'in Baş Mabeyincisi Hurşit Bey'in oğludur. Melek Kobra'yı da meşhur eden Muhsin Ertuğrul'dur. Melek Kobra, çok genç yaşta Adalet Cimcoz'un kardeşi Ferdi Tayfur gibi uyuşturucudan ölüyor. Gülriz Sururi'nin amcası merhum Ali Sururi, Yeşilçam'ın komedi filmlerinde oynardı. Ali Sururi'nin oyuncu eşi Alev Sururi de özellikle tv dizilerinden tanıdık bir simadır.

Engin Cezzar

Şimdi Cezzar'ları biraz anlatalım...

Levent Şahverdi Arşivi

Robert Kolejli Engin Cezzar, Robert Kolejli İsmail Cem (İpekçi)'nin dayısının oğludur. Gümüşsuyu'ndaki dairesine çıkmak için tek kişilik asansör yaptıracak kadar benmerkezci birisi. ABD dönüşü hiçbir deneyimi olmadan, bir başka erguvani olan Muhsin Ertuğrul tarafından Hamlet oynatılacak kadar da torpillidir.

Dayı Mehmet Seha Cezzar'ın babası Hüsnü Cezzar ve eşi Leyla Cezzar Selaniklidir ve Bülbülderesi Mezarlığı'na gömülmüştür. Hüsnü-Leyla Cezzar çiftinin çocuklarından Şerife Rikkat Hanım, İsmail Cem'in annesidir. Abdi İpekçi, İsmail Cem'in kuzeni olur. Mehmet Seha Cezzar'ın eşi Fatma Hanım Şamlı Ailesi'ne mensuptur. Fatma Hanım'ın kız kardeşi Afet Hanım ise Operacı Leyla Gencer'in kayınvalidesidir.

Melek Kobra

Mehmet Seha Cezzar'ın kızkardeşi Aliye Şehnaz Cezzar, Cumhuriyet'in köşe yazarı merhum Ergun Balcı'nın annesidir. İsmail Cem'in kuzeni İnci İpekçi de Yazar Erdal Öz'ün kayınvalidesidir. Hayatı boyunca sadece Cumhuriyet'te çizen merhum Karikatürist Ali Ulvi de İsmail Cem'in ablasıyla evliydi. Cumhuriyet'te dış politika yazan merhum İbrahim Çamlı, İsmail Cem'in kuzenidir; Aşiyan'a gömüldü. İbrahim Çamlı daha önce Kazım Taşkent'in sahibi olduğu Hayat'ta çalışıyordu.

İnci İpekçi aynı zamanda Güher ve Süheyl Fansa'yla kardeş çocuğudur. Cemil İpekçi ve Özdemir Erdoğan da bu ailelerin akla getirdiği diğer isimler. Engin Cezzar'ın babası Feyziye Mektepleri Vakfı'nın ilk kurucularındandır.

Muhlis Sabahattin

Bir vefat ilanı verelim ki bağlar daha iyi anlaşılsın...

O da gitti

Osman ve Belkıs İpekçi'nin kızı Rikkat ve İhsan İpekçi, Şehnaz ve Mehmet Balcı, Fatma ve Mehmet Cezzar, Azra ve Kenan İnal, Afet Baler, Adnan İpekçi'nin yeğeni, Alev ve Ulvi Ersoy, Elçin ve İsmail Cem, Nükte ve Uğur Canal, Mine ve Engin Cezzar, İbrahim Çamlı ve Ergun Balcı, Servet ve Mehmet İpekçi, Bilkay, Ferdi, Emel ve Emin Veral, Güner ve Süheyl Fansa, Ahmet ve Sumru İnal'ın kardeş çocuğu, Öz ve Tanaçan ailelerinin dünürü, Saniye ve Erdal Öz ile Zeynep ve Tekin Tanaçan'ın annesi, Ela, Ömer, Can ve Zeynep'in anneannesi,

Leyla Gencer

Levent Şahverdi Arşivi

Çarşamba günü aramızdan ayrıldı. Kendisini, 2 Mart 2002 Cumartesi günü, öğle namazından sonra Teşvikiye Camii'nden Zincirlikuyu mezarlığına uğurlayacağız. Toprağına yıldız yağsın.
(Cumhuriyet, 01.03.2002)

İlanda ismi geçen (İhsan) Azmi Ersoy yani Karikatürist Ali Ulvi'nin oğlu, İsmail Cem'in yeğeni basına şöyle yansımıştı:

"Çilingiroğlu sigortacıymış
Süleyman Kaya Çilingiroğlu, Azmi Ersoy adlı bir kişinin polise verdiği istihbarat nedeniyle gözaltına alındı. Kokain kullandığı suçlamasını Emniyet'teki sorgusunda kabul etmeyen Kaya Çilingiroğlu, mesleğinin sigortacılık olduğunu söylüyor. Uyuşturucu kullanmadığını ancak uyuşturucu satıcısı Azmi Ersoy'u gıyaben tanıdığını belirtiyor. "
(Akşam, 16.02.2004)

İsmail Cem

Kardeşi Tarık Ersoy da Cumhuriyet muhabiridir. İlanda geçen isimlerden Ressam Azra İnal, eski İstanbul Valisi Süleyman Kani İrtem'in kızıdır. S. Kani İrtem tarih kitapları da yazan birisi.

Vehbi Koç, 1956'da ABD'de Henry Ford'la görüşürken yanında Bernar Nahum ve Kenan İnal vardır. Bu görüşmeyi ayarlayan Kenan İnal, Azra İnal'ın eşidir. Kenan İnal, az bilinen ancak oligarşinin önemli bir noktası olan Propeller Club Başkanlığı da yapmıştır.

İsmail Cem'in kızından olan torununun babası eski BJK Başkanı Serdar Bilgili'dir.

Ali Ulvi

Merhum İsmail Cem'in bacanağı da Ercan Arıklı'dır. Basını bu hale getirenlerin başında yer alan merhum Ercan Arıklı'nın -evdeki tüpü patlatarak intihar eden- Eşi İnci Hanım, İsmail Cem'in eşi (Kadriye) Elçin Hanım'ın kardeşiydi. İsmail Cem'in ve Ercan Arıklı'nın kayınpederi Razi Trak'tır. Fenerbahçe Spor Kulübü'nün başkanlığını uzun yıllar yapan, Kazım Taşkent'in sahibi olduğu Yapı Kredi Bankası Yönetim Kurulu Üyesi, Priştineli (Halit) Razi Trak, Ali Şen'i FB Başkanı yapan da kişidir.

Abdi İpekçi

Mason Ercan Arıklı ve İsmail Cem, Fransa'da okurken aynı evde kalmışlardır. Politika Gazetesi'ni birlikte çıkardılar. Ercan Arıklı, Kahraman Arıklı ve Nazmiye Halvaşi'nin oğludur. Kahraman Arıklı, Rusya'dan göç etmiş, Ardahan'a

Levent Şahverdi Arşivi

yerleşmiş zengin bir tüccardır ve altı dönem Kars milletvekilliği yapmıştır.

Ercan Arıklı daha sonra Malik Yolaç'ın kızıyla evlenir. Eski Akşam'ın sahibi olan Malik Yolaç, mason ve çok zengin bir armatördü. İş Bankası'ndan aldığı kredi karşılığı, bir günde DP aleyhtarlığından en büyük destekleyicisi haline gelmiştir. Sonra bakan da olmuştur.

Malik Yolaç'ın kızı Merve Yolaç'ın Arıklı'dan önceki eşinden olan Yasemin de Tuna Kiremitçi'yle evlenmiştir. Hipermarketlerde, otogarlarda satılan kitapların yazarı, naylon şöhret Reklamcı Tuna Kiremitçi'yi hangi mekanizmalar şöhret yapmıştır? Bu işleri tesadüf mü sanıyorsunuz yoksa...

Ercan Arıklı

Yasemin Yolaç, Jeffi Medina ve Yavuz Turgul'un sahibi olduğu Medina Turgul isimli reklam şirketinde çalışan ödüllü bir reklamcıdır. Tuna Kiremitçi, Yasemin Hanım'dan sonra İclal Aydın'la evlendi. İclal Aydın o esnada Yönetmen ve Tv Yöneticisi Erşan Başbuğ'un oğlu Yönetmen Kemal Başbuğ'la evliydi. Kemal Başbuğ daha sonra Levent Yüksel'in evleneceği kadın olarak magazin basınında yer alan Yeşeren Ergin'le evlendi.

Razi Trak

Erşan Başbuğ, eski TRT Genel Müdürü Yücel Yener'in yeğenidir. Mason Yücel Yener, yeğenini TRT İstanbul Müdür Yardımcısı yapmıştı. TRT'de Yücel Yener zamanında köşe başlarını tutan Yıldız Özdemir, Ayşe Örf ve Sedef Başbuğ, Erşan Başbuğ'un kardeşleridir. Yücel Yener'in Dayısı Kenan Öner de TRT Antalya Müdürü'ydü. Şarkıcı Esma Başbuğ da Erşan Başbuğ'un eşidir.

TRT, erguvanilerin ele geçirdiği bir kurumdur. Yücel Yener, kendisinden önce TRT Genel Müdürü, 12 Eylül Faşizmi esnasında TRT'nin başında olan Doğan Kasaroğlu'nun yeğenidir.

Tuna Kiremitçi

Hıncal Uluç'u meşhur eden Kadınca, Erkekçe gibi cinselliği gıdıklayan dergilerden büyük paralar kazanan Ercan Arıklı daha sonra ikiz piyanist kardeşlerden Güher Pekinel'le evlenmiştir. Güher-Süher Pekinel, Salih Paşa'nın torunudurlar.

İpekçi Ailesi'ne akraba diğer tanınmış bazı isimleri, o isimler başka şekilde gündeme geldiği zaman yazacağız. İpekçi Ailesi'yle akraba olmayan pek az oligark aile var zaten. Hepsini yazmak mümkün değil. Abdullah Muradoğlu, İpekçi Ailesi'ni anlatan –bizim de yararlandığımız- bir kitap yazdı.

Levent Şahverdi Arşivi

"Herkesin akrabası" Münevver Ayaşlı'ya devam edelim...

Mimi Hanım'ın kardeşleri, kuzenleri, yakınları Selanik'te hep Feyziye Mektebi'ne gitmişler. İpekçi Ailesi bu okulun hamilerindendir. Mimi Hanım ise babasının görevi nedeniyle başka değişik yerlerde, örneğin Alman Okulu ve Halide Edip'in açtığı okulda okumuş. Mimi Hanım'ın ağabeyi Mehmet Ali Tayyar Bagana, Berlin'de okumuş. Meşhur Mimar Ziya Kocasinan'ın kızıyla evlenmiş. Ziya Kocasinan, İstanbul Limanı Galata Yolcu Salonu Proje Yarışması'nda Muhittin Üstündağ, Yunus Nadi, Reşit Saffet Atabinen gibi kişilerle birlikte jüri üyesi. Birinciliği Seyfi Arkan almış. Bu ayrıntı önemli çünkü Seyfi Arkan ismi önemlidir.

Rana Pirinççioğlu VIP Turizm'in sahibi, bütün büyük davetlerin organizasyonunu o yapıyor. Rana Hanım'ın babası Ali Fevzi Pirinççioğlu; Ziya Gökalp, Cahit Sıtkı Tarancı, Sait Paşa'nın çocukları Süleyman Nazif ve kardeşi Faik Ali Ozansoy kuzendirler. Yasemin Pirinççioğlu'nun anneannesi olan Saadet Hanım'ın kızkardeşi, Yaşar Holding'in kurucusu Durmuş Yaşar'la evlenen -Selçuk Yaşar'ın annesi- Hikmet Yaşar'dır. DYO'nun açılışı Durmuş Yaşar ve Ortakları'dır. Pınar Süt, Altınyunus Çeşme vs. Ege'nin en büyük kuruluşu Yaşar Holding'dir. Hortumlanan Yaşarbank'ın sahibi de Selçuk Yaşar'dır. Yasemin Hanım'ın annesi Hayrünisa İnci Pirinççioğlu, Halide Edip'in asistanıdır. Hayrünisa İnci Hanım'ın babası Dr. Ekrem Arkan'ın ilk soyadı Gelenbevi'dir yani Mehmet Ali Aybar'ın annesinin ailesidir. Arkan soyadı Atatürk tarafından verilmiş. Ekrem Bey'in kardeşi Seyfi Arkan'dır. İnönü'nün köşkünü ve Florya Köşkü'nü yapan kişidir.

Yücel Yener

Doğan Kasaroğlu

Münir Nurettin ve Timur Selçuk, Gelin Nükhet Ruacan

Bugüne kadar –bildiğimiz kadarıyla- hiç kurulamayan bir ilişki verelim: Rana Hanım'ın anneannesi Saadet Arkan'dır. Onun kardeşi Vecahat Oranus'un eşi ise Dr. Mazhar Paşa'nın torunudur. Hatırlanacağı üzere Dr. Mazhar Paşa, Müfide Ferit Tek'in dedesiydi. Yani Münevver Ayaşlı'nn Kayınpederi Sadullah Paşa'nın adını taşıyan yalının miras kaldığı Ahmet Ferit Tek'in eşi.

Rana Pirinççioğlu

Dr. Mazhar Paşa'nın eşi Zübeyde, Hacı Ali Paşa'nın kızıdır. Zübeyde Hanım'ın kız kardeşi Ümmühan'ın kızı Fatma Hanife ise Mehmet Nurettin Avni'yle evlenir. Ord. Prof.

Levent Şahverdi Arşivi

Dr. Mehmet Nurettin Avni, mülkiye sınıfında çok yüksek mertebelere erişmiş bir zat. İşte (Mehmet) Münir Nurettin Selçuk bu kişinin oğludur. Aşiyan Mezarlığı'nın ana girişinde hemen sağ tarafta mezarı vardır. Okumak için Macaristan'a gönderilmiş. İlk bestesini Tevfik Fikret'in şiirine yapmış. İlk solo konser veren, saz ekibini bir örnek giydiren kişidir.

Müzisyen çocukları Timur ve Selim Selçuk'tur. Bir zamanların Maocusu Timur Selçuk o dönemlerde gerçekten paraya pula bakmadan konser verirdi. Samimiydi. 70'li yılların sonuna doğru Hey Dergisi'nde "Artık Sadece Devrimci Müzik Yapacağım" diye bir açıklaması vardı. Fransa'da okutulan Timur Selçuk'un, Ayşegül (Betil) Hanım'dan doğan Avusturya ve ABD'de okuttuğu kızı Hazal da babasıyla birlikte Eurovision Şarkı Yarışması'na katılmıştı. Diğer kızı Mercan ise balerindir. Kardeşi Selim de aile geleneğinden giderek müzisyen olmuş. Şarkıcı (Ayşe) Nükhet Ruacan'la evliydi. Bu çiftin çocuklarının ismi ise Roksan yani Hiram Abas'ın annesiyle adaş. Nükhet Ruacan'ın ağabeyi Mehmet Neşet Ruacan da müzisyen; şarkıcı eşi ise Nükhet Ruacan Verdi'dir.

Selçuk Yaşar

Timur Selçuk'un eski eşi Ayşegül Betil'in İstanbul'un zenginlerinin son sığınaklarından olan Zekeriyaköy'de "Estrella Fugaz" (Kuyruklu Yıldız) isminde bir tango okulu var. Ayşegül Betil, ünlü İbrahim Betil'in kardeşidir. Ayşegül ve İbrahim Betil, Hidayet Osman ve Nevin Rabia (Karakaş) çiftinin çocuklarıdır. Pamukbank, İktisat Bankası ve Garanti Bankası Genel Müdürlüğü yaptı. Eğitim Gönülleri Vakfı'nı kurdu, sonra yönetimi kaybetti. Mehmet Emin Karamehmet'in Robert Kolej'den sınıf arkadaşı.

Münir Nurettin

Eşi Sedef (İnkaya) Betil, Ruşen Eşref Ünaydın'ın varisçisidir. Bakan, Büyükelçi, Büyük Mason ve Yazar Ruşen Eşref Ünaydın, Reşat Nuri Güntekin'in teyzesinin oğludur.

Sedef-İbrahim Betil'in Georgetown'da okuttukları kızları, şimdi sosyete pastacılığı yapıyor. Galatasaray ve ABD'de okumuş pastacıdan pahalı pasta yemek isterseniz www.senembetil.com adresine tıklayın (Bu oligarşi kızlarının başta pastacılık olmak üzere kafe vb. yer merakı neden acaba? Yoksa yoksullar ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler diye hayırsever olarak mı bu işe giriyorlar! Eskiden butik açıyorlardı).

Timur Selçuk

Diğer kardeş Mehmet Betil; İbrahim Betil gibi Robert Kolejli olup, İsmet İnönü'nün oğlu Ömer İnönü'nün karıştığı söylenen kazanın davasında avukatı Zihni Betil'dir. Feyziye

Levent Şahverdi Arşivi

Mektepli (Işık Lisesi) Zihni Betil, okulun yöneticiliğini de yapmış. Bu avukatlık döneminden sonra CHP Tokat Senatörü yapılmış.

Sadettin Arel

"Türk Musikisi" deyimini ilk kullanan kişidir (Hüseyin) Sadettin Arel. Makamları adlandırmıştır. Besteci, Suphi Ezgi'yle birlikte Arel-Ezgi sistemini kuran kişidir. Altı yüz civarında bestesi var. Pek çok üst düzey görevlerde de bulunmuş. Konservatuar Müdürlüğü yapmış. Mevlevi. Babası, Anadolu Kazaskeri Dardağanzade Mehmet Efendi'dir. Eşi Fatma Pakize, Dr. Mazhar Paşa'nın eşi Nüzhet'in yeğenidir. Yani Fatma Hanım, Nüzhet Bey'in ağabeyi Adliye Nazırı Vezir Apturrahman Paşa'nın kızıdır. Kuruçeşme'deki büyük koru (Apturrahman Paşa) içindeki yalıda doğmuş. İkiz ağabeyleri Feyzi Daim Germiyanoğlu ve Ahmet Asım Ruhsel en tepeye çıkmış yargıçlardır. Diğer ağabeyleri de Birinci-Ferik (Orgeneral) Hüseyin Ziyaettin Paşa ve Adliye Nazırı Damat Arif Hikmet Paşa'dır.

İbrahim Betil

Fatma Pakize-Sadettin Arel çiftinin Prag Konservatuarı'nı bitiren kızı Naciye'nin ilk eşi Necil Kazım Akses'tir. Türk Beşleri denen bestecilerden birisi olan ve Viyana'da okutulan Necil Kazım Akses'i yetiştiren Mason Mesut Cemil'dir yani Berin Nadi'nin ilk eşi yani Mason Tanburi Cemil Bey'in oğlu.

Ruşen Eşref Ünaydın

Yıldız Kenter

Münevver Ayaşlı'nın "asilzade" ailesiyle devam edelim...

Mimi Hanım'ın amcalarından Hüseyin Mazlum Bey, Faik Paşa'nın kızıyla evleniyor. Bu aileden gelen torun Diplomat Kenan Bey, Dışişleri Bakanlığı mensubu ve Tiyatrocu Yıldız Kenter'in kızı Leyla'yla evlenmiş. Leyla Hanım'ın babası Yıldız Kenter'in ilk eşi Tiyatrocu Nihat Akçan'dır. Leyla Hanım, Cambridge'i bitirmiş, Bilkent'te hocalık yapıp Kenan Bey'le beraber Afrika'ya yerleşmiş. Kenan Tepedelen'in babası Fatin Rüştü Zorlu'nun sağ koludur.

Saadettin Arel

Yıldız Kenter, 500. Yıl Vakfı'nın kurucularındandır. Yıldız ve Müşfik Kenter'in babası Robert Kolejli Ahmet

Levent Şahverdi Arşivi

Naci, diplomat ve İnönü'nün Özel Kalem Müdürü'dür. Diplomasinin ardından Cumhuriyet Gazetesi'nde çalışır. Yıldız Kenter'in ikinci eşi olan Şükran Güngör'ün babası ise Aydın-Çine'nin belediye başkanıdır.

Münevver Ayaşlı'nın amcası Hüseyin Mazlum'un kızlarından Semiha, Refet Bele'nin Yaveri Hikmet Bey'in kaymakam kardeşi Raşit'le evleniyor. Hüseyin Mazlum'un oğlu Binbaşı Haydar'ın kızı Mehveş de Büyükelçi Orgeneral İzzet Aksalur'la evlenmiş. MGK Genel Sekreteri de olan Aksalur, Genelkurmay II. Başkanlığına kadar yükselmiştir.

Münevver Ayaşlı'nın diğer amcalarının soyundan gelenler de hep "asil" insanlarla evleniyor, uzatmamak için kesiyoruz. Zaten evlenilen kişi yeterince asil değilse Mimi Hanım tarafından ismi bile verilmeden geçilmiş.

Necil Kazım Akses

Yıldız Kenter

İzzet Aksalur

Naci (Eldeniz) Paşa ve Tekin Arıburun

Münevver Ayaşlı'nın annesinin babası Moralı Ali Rıza Paşa, Moralı Bacaksız Ahmet Paşa'nın oğludur. Anne-annesi Hatice Hanım da Abdi Paşa'nın kızı. Mimi Hanım'ın dayısı Miralay Aziz, o kadar alafrangadır ki kendisine Kolonel Aziz deniyor. Pera Palas'ta harakiri yaparak intihar eden Kolonel Aziz Bey, Manastırlı "kibarlardan" Halil Paşa'nın kızı, Naci (Eldeniz) Paşa'nın kız kardeşiyle evleniyor.

Mustafa Kemal'in Tarih Öğretmeni Naci Paşa, padişah yaveri ve sonra da milletvekili olmuştur. Naci Paşa, Sadrazam Kıbrıslı Kamil Paşa'nın kızı Makbule Hanım'la evlenmiş. Milli Eğitim Bakanlığı da yapmış Tarihçi Hikmet Bayur, Kıbrıslı Kamil Paşa'nın torunudur. Açık bir İngiltere yanlısı olduğu için İngilizci olarak tarihe geçen Kıbrıslı Kamil Paşa'nın oğulları; İzmir Saat Kulesi'ni yapanlardan birisi olan, Diyarbakır Valisi de olan Mirliva (Tümgeneral) Sait Paşa, Diplomat Hikmet Kamil Bey ve Piyanist Nazım Kamil'dir.

Kıbrıslı Kamil Paşa'nın, Aydın Valisi'yken beklediği ve dilediği İngiltere'nin Aydın ve civarını himaye altına almasıdır. Bu olası durum için oğlu Sait Paşa ile Whithall Ailesi arasında yakın bir ilişki kurulur. Whithall Ailesi'nin diğer bağları bundan sonraki bölümde anlatılacak.

Kıbrıslı Kamil Paşa'nın kardeşi Udi-Viyolenselist Şakir Paşa'dır. Ud'a 6. bam telini ekleyen kişidir. Çok içki içmesiyle de hatırlanıyor. Bugün Adana'da Şakir Paşa Tren İstasyonu onun ismini taşıyor, çünkü Şakir Paşa Adana Vali-

Levent Şahverdi Arşivi

si'yken tren evinin önüne gelince imdat kolunu çekip iniveriyor. Eh koca vali, imdat kolunu her gün çekmesin diye nerhalde, evinin önüne bir istasyon yapıvermişler...

Devlet Mezarlığı'na gömülen Naci (Eldeniz) Paşa'nın Dame de Sion'lu kızı Perihan Hanım da Hava Kuvvetleri Komutanı da olan Tekin Arıburun'la evlenir. NATO Savunma Akademisi Başkanlığı da yapan Pirlepeli Tekin Arıburun, Adalet Partisi'nden önce Milletvekili sonra Senatör oldu; daha sonra da Senato Başkanlığı yaptı. AP'nin Cumhurbaşkanı adayıydı. Perihan Arıburun da Demokrat Parti'den milletvekili olmuştur. Babası için yazdığı "Atatürk'ün Öğretmeni" isimli bir kitabı var. Türkiye'nin ilk kadın avukatlarından olan Perihan Hanım da ne "tesadüf" ki Mevlana aşığıdır. Şişli'de Şaire Nigar Sokak'ta oturması ise gerçekten tesadüftür.

Naci Eldeniz

Perihan-Tekin Arıburun çiftinin kızı Gülfiliz, Serezli Hulusi Tanman'la evlenir. Gülfiliz Hanım, Ömer Koç'un Başkanı olduğu Geyre Vakfı'nın onur üyesi. Bu vakıfta kurucu ve onur üyesi olarak kimler yok ki... Jack Armam, Ali Karacan, Mustafa Taviloğlu, Ali Koçman, Nevzat Karagözoğlu, Avni Akyol, Ömer Aral, Baha Tanman, Saffet Tanman, Cem Boyner, Sara Bronştayn, Cem Hakko, Selçuk Yaşar, Cemile Garan, Sevgi Gönül, Fuat Bayramoğlu, Sibel Çarmıklı, Suna Kıraç, Güzin Tamaç Poffet, Süha Mermerci, Haluk Özsaruhan, Turgut Menemencioğlu, Vural Gökçaylı, Hamit Batu, Yasemin Pirinççioğlu, İzzet Hatem, Zeynep Tekeli (Cimcoz Ailesi), İlhan Nebioğlu, Hatice Nermin Menemencioğlu; bu isimlerden bazılarıdır.

Hikmet Bayur

(Ahmet) Hulusi Tanman, Ege Çiftçiler Birliği Başkanı, Tanman Süt Üretim Merkezi'nin ve Söke'de babadan kalma büyük bir çiftliğin sahibi. Babası Fahri Tanman, en "sıkı" anti-komünistlerden; Fransa, Almanya ve ABD'de okumuş, Söke'deki arazi mübadil olarak geldiği için kendisine verilmiş. Arazi dediysek öyle büyük falan değil uçsuz bucaksız 40.000 dönümün yani 40.000.000 metrekarenin üzerinde bir yer.

Fahri Tanman'a anti-komünist diye boşuna demedik. Bir "eseri" vardır: "Demokratik Düzen Anarşik Usullerle Nasıl Tahrip Edilir?" Sınıfının bilincini taşıyan Fahri Tanman, komünizm ile anarşizm arasındaki farkı bilmiyor, ama hangisi gelirse gelsin o uçsuz bucaksz arazi gider; işte bunu gayet iyi biliyor...

Tekin Arıburun

Levent Şahverdi Arşivi

Hulusi Tanman'ın ikinci eşi Saffet Tanman, kitabı Yapı Kredi Yayınları tarafından basılan cinsten bir yazar. Bazı "yazarlar" vardır, onları bassa bassa genellikle Yapı Kredi, İletişim basar ki "hamili kart yakinimdir" muamelesi işler bu basım işinde.

Vehbi Koç'un damadı İnan Kıraç'ın ağabeyi Can Kıraç'tır. Can Kıraç da Koç Holding'in en tepesindeydi. Saffet Tanman, Can Kıraç'ın eşi İnci Hanım'ın teyzesidir. Vehbi ve Sadberk Hanım, Tanman Çifti'nin evine ta Söke'ye gidecek kadar da yakın dostlarıdır. Fahri Tanman'ın ilk eşini aşağıda anlatacağız.

Hulusi Tanman

DAFNİden DEFNEye!

Can Kıraç

Halikarnas Balıkçısı Cevat Şakir ile yaşanmış bir günün hikâyesi

Dosyalarımın arasında eski bir not buldum. Yazı, otuzbeş yıl önce 1967 Hazira'ına aitti. Konuyu şöyle tanımlamışım: Vehbi Koç'u ve eşi Sadberk Hanımı'ı İzmir'den Söke'ye götürdüğümüz seyahat boyunca yaşadıklarımız

Can Kıraç

Yüksek Gemi Mühendisi ve eski Havuzlar Genel Müdürü Fahri Tanman (Eşim İnci'nin teyzesi Saffet Tanman'ın eşi) Söke'de modern pamuk tarımı yapan, Ziraat Odaları Başkanı, örnek bir çiftçi ve aydın bir kişiydi. Koç'lar bu aileyi yakından tanımak istemişlerdi. Şöförlüğünü yaptığım 1951 model Mercury marka otomobilimle İzmir'den Söke'ye hareket etmiştik. Öğle molası için durduğumuz Kuşadası'nda Halikarnas Balıkçısı olarak tanınan Cevat Şakir'le karşılaşmıştık. İmbat otelinin lobisinde, Balıkçı, kocaman sesiyle bizlere bir Merhaba çekmiş, davetimizi kırmayarak yanımıza oturmuştu. Rehberlik yaptığı turist kafilesi istirahate çekildiğinden boş zamanını bizlere ayırmış, üç saat olağanüstü bir berabarlik yaşamıştık. Böylece, onun mitoloji dünyasında ilginç olaylarla dolu sanal bir gezintiye çıkmıştık.

İnci Kıraç

Cevat Şakir, o dönemde, Anadolu uygarlığının Hellen uygarlığının temeli olduğunu savunuyordu. Halikarnas Balıkçısı, Batı uygarlığının Anadolu asıllı olduğunu kanıtlayan mitolojik olayları coşku dolu uslûbu ile dünyanın dört köşesinden gelen yabancılara anlatmayı kendisine verilen kutsal bir görev sayıyor, zaman zaman rüz-

Levent Şahverdi Arşivi

gâr gibi esiyor, şimşek gibi çakıyordu. Onu dinlerken, insan, başka dünyalarda, tarih öncesi tanrılarla buluştuğunu sanıyordu.

Beraberce böyle bir duyguyu paylaştığımız sırada, Balıkçı; Ey Koçzade sen Paris'in Koç'unu bilir misin? diye söze başlamış, Truva'lı çoban Paris'in karabaşlı, burgaç boynuzlu, sırtı kestane renkli koçunu şöyle tanıtmıştı bizlere: ? Koç, koca başını yavaş yavaş yere eğdi, toprağı ve otları kokladı, birden bir küheylân gibi sıçradı, ön ayakları ile toprağı kazımaya başladı, sonra yayından boşanan bir ok gibi uçarak sürünün içindeki koyunun birini ayaklarının arasına aldı ve onu ön ayakları üzerine çökertti Yalnız memleket sorunları ile ilgilenen Vehbi Koç, konu Koç olunca, Cevat Şakir'in bu renkli, yüksek sesli ve heyecanlı anlatımının etkisi altına girmiş; Cevat Bey Bunları yaşamış gibi anlatıyorsun Sen ne müthiş adammışsın yahu demekten kendini alamamıştı.

O gün, Balıkçı'nın, kâh eserek kâh kükreyerek anlattığı Apollon ile Dafni hikâyesine gelince:

Batılılar Apollon'u Hellen saymak için kırk dereden su getirdiler ama boşuna oldu Apollo Anadoluludur. Olimpos tanrılarını yaratan Homeros Apollon'u Anadolu'da buldu. Apollon'un dört tapınağı Ege kıyısı boyunca Batı Anodolu'da sıralanır: Grineum, Klaros, Didyma ve Patara'dadır bunlar... Bir gün, Apollon, çiçek kokularının kaynaştığı bir vâdiden geçerken gökkuşağının duvaklar gibi bulutlardan aşağıya süzülüp türküler söyleyen güzeller güzeli bir kızın başına süzüldüğünü gördü ve Güneş Tanrısı Apollon'un yüreği aşkla dağlandı Bu kız Tanrıça Artemis'in meleklerinden Dafnis'ti?

Balıkçı'yı dinlerken etrafımızda kümelenen kalabalığın farkına bile varmamıştık Cevat Şakir, zaman zaman ayağa kalkıyor, kol hareketleriyle hikâyesini görsel bir şölene benzetiyor, bizleri Apollon'un ve Dafnis'in aşk dünyasına götürüyordu:

Vâdi, peri kızı Dafnis için, çiçekten, ışıktan ve renklerden oluşan bir düş âlemiydi. Çırılçıplak göğsü, kar beyaz omuz-ları ve yüzüne yayılan mâsum gülüşü ile, Dafnis, Apollon'u büyülemişti. Ama ne yazık ki, peri kızının kalbi erkeklere karşı sonsuzadek kilitliydi Dafnis daima bâkire kalacaktı.

Otelin lobisi tiyatro sahnesine dönmüştü Hepimiz büyük bir dikkat ve heyecanla Halikarnas Balakçısı'nın teatral oyununun sihrine

Levent Şahverdi Arşivi

kapılmıştık. Apollon'un güzel Dafnis'in peşinden koşuşu, ona duyurmaya çalıştığı ateşli aşk sözleri, nefes alışları, kızın tanrıları yardıma çağırış çığlıkları. Ve sonra, peri kızının yorgunluktan kendinden geçişi ve bedenini Apollon'un kucağına salıvermesi...

Apollon Dafnis'in çıplaklığını örten saçlarını bir yana atarak onu boylu boyunca kavramıştı. Nihayet, peri kızı, kendini Apollon'un güneş gibi ışıyan kollarına ve susayan dudaklarına teslim etmişti.

Bizler, iki aşığın nihayet mutlu sona kavuştuklarını sandığımız bir anda Balıkçı'nın haykırışıyla hikâyenin bitmediğini anlamıştık:

Tanrı Apollon Dafnis'i kollarıyla sararken. onun yere saplanmış gibi hareketsiz durduğunu farketmişti Apollon, tanrısal sesiyle 'Dafnis Dafnis Sen ağaç oluyorsun ' diye bağırmaya başlamıştı. Gerçekten Dafnis'in yüzü soluyor, gerdanı ve memeleri yeşile dönüşüyordu Ayakları kıvrılan kökler gibi toprağa dalıyor, bacakları ve kalçası bir ağaç gövdesi gibi kabuk tutuyordu Şimdi yakarış sırası peri kızına gelmişti: 'Ey Apollon Al beni Sen bir tanrı değil misin? Beni bu topraktan sök, beni kurtar beni kurtar Apollon ' diye yalvarıyordu. Geçen her an, Apollon, çaresiz kaldığını görüyor, Dafnis'in körpe yapraklara dönüşen saçlarını, kırmızılığı kaybolmayan dudakları arasından süzülen nefesini kokluyor ve birden, Olimpos tanrılarının, kıskançlık duygularıyla, Dafnis'i bir 'Defne' fidanına dönüştürdüğünü anlıyordu

Artık, Halikarnas Balıkçı'sının şiirleşen sözlerinde Dafnis'in göz kapakları titreşen iki yaprak, göz pınarlarından süzülen göz yaşları defne fidanının özsuyu oluyordu... Tanrı Apollon, yorgun vucûdu ile ormanların en genç ağacı defnenin altına uzanmış, gökkubbede kayan yıldızları seyre koyulmuştu. Apollon hüzün dolu sesiyle türküler yakıyor, peri kızına olan aşkı vâdiden vâdiye yankılanıyordu. Balıkçı, sahnelediği mitolojik oyunu şöyle tamamlıyordu:

Defne fidanının iki dalı Apollon'un sarı bukleli başını, biri soldan öbürü sağdan sardı ve bir çelenk olarak tanrıyı taçlandırdı. Apollon, Dafnis'in defnesinden aldığı bu armağana şu dileğini sundu: Ey Peri Kızı Bu geceden sonra bütün insanlar senden bir dal ve çelenk isteyecekler. Çelenkler, senin için göğe yükselen duygularımın ölümsüzleşen ilâhileri olsun

Hepimiz, böylesine duygu dolu bir aşk hikâyesinin etkisinde, koyu

Levent Şahverdi Arşivi

bir sessizliğe büründüğümüz bir ortamda, bu defa, Balıkç'nın kaderci bir yaklaşımla şunları söylemiş olmasına şaşırıp kalmıştık:

Koçzade Vehbi Bey Cenaze törenlerine gönderilen defne dallı çelenklerin hikâyesidir bu. Ölümümden sonra bana çelenk gönderirsen defne dalları unutulmasın

Bu buluşmamızdan yedi yıl sonra, 13 Ekim 1973 günü, Halikarnas Balıkçı'sı aşk meleği Dafnis'ine kavuşmak için aramızdan ayrılmıştı. Vehbi Koç, Türk Eğitim Vakfı'nın 27 Ekim 1971 tarihinde başlayan çelenk bağışı kampanyasının sembolü olan Defne Dallı Çelengi nden birinin Bodrum'a gönderilmesi için bana şu uyarıda bulunmuştu:

Halikarnas Balıkçı'sının cenazesine, benim adıma, en seçme yapraklı defnelerden oluşan bir çelenk gönderilsin

Otuz yıldır, Türk Eğitim Vakfı'nın defne yapraklı bağış çelenkleri birbirlerini seven insanların duygularını sonsuzluğa taşıyor ve Apollon'un Dafnis'e olan aşkı, binlerce gencimize, çağdaşlaşma yolunda yeni ufuklar açıyor.
(http://www.cankirac.com/m1.asp?id=206&kat=10)

(Halikarnas Balıkçısı babasını öldürdükten sonra cinayeti başkasının üzerine yıkmak için evdekilere kloroform koklatmıştır. Şakir Paşa Ailesi'ne hiç girmiyoruz. Ancak, "Şakir Paşa Köşkü"nün yazarı ve Cevat Şakir'in yeğeni olan Nermidil Erner Binark, eski İTÜ Rektörü Prof. Dr. Hikmet Binark'ın eşidir. Mason Hikmet Binark, Necmettin Erbakan'ı akademik kariyere alan ve yetiştiren kişidir. Hikmet Binark, mezun olduğu Feyziye Mektepleri Vakfı'nın 1973 ve 1987–1989 yıllarındaki yöneticisidir. Kardeşi İsmet Binark Devlet Arşivleri Genel Müdürü'ydü. Türkçü İsmet Bey, Türk Ocakları'nın da yöneticisidir.)

Cevat Şakir

İsmet Binark

21.10.2004 tarihli Radikal'de bakınız Hakkı Devrim ne yazmış:

Başarılı ve ülke kaderinde etkili aileler olarak sanayicileri, bankacıları, armatörleri biliyoruz. Önümüzdeki yıllarda bu kadroya tarımcılar da katılacak. Hulusi Tanman o dünyanın büyüklerinden biridir; ama Türkiye henüz farkında değil. Hatırlar mı bilmem, ben

Levent Şahverdi Arşivi

onun baba dostuyum. Kırk yıl önce, Söke'deki arazilerini, uçsuz bucaksız pamuk tarlalarını, ekilmiş pamuğun üzeri yağmurdan kaymak bağlayınca, gece karanlığında sekizi onu bir arada harekete geçen traktörleri görmüştüm. (...)Tekrar edeyim, tarım lideri Fahri Tanman'a hayrandım. Hulusi'nin (Böyle anmamı hoş görür mü? Tanıdığımda üniversiteyi henüz bitirmiş pırıl pırıl bir gençti), evet onun baba neslinden daha sakin, daha hoşgörülü bir iş lideri olduğundan ve ondan sonra gelenlerin ve geleceklerin dedelerini de, babalarını da aratmayacağından eminim.

Daha sakin, daha hoşgörülü ol derken, baban gibi komünizm düşmanlığını abartma demek istiyor.

Selanik Belediye Başkanı Ahmet Hulusi Bey'in oğlu Fahri Tanman'ın annesi, Halveti Şeyhi Baha'nın torunudur. Fahri Tanman'ın diğer oğlu Sanat Tarihçisi Prof. Dr. M. Baha Tanman. Bütün akademik makaleleri -başta Halvetilik olmak üzere- tasavvuf ve tekkeler hakkındadır. "İstanbul Tekkelerinin Mimari ve Süsleme Özellikleri Tipoloji Denemeleri" Saint Michel ve Saint Joseph'li Baha Tanman'ın doktora tezinin ismidir.

Ezilenler adına "uğraşmayı" şeref saydığımız, içinde pek solcu(!) bulunan, ilk fırsatta aslında ne olduğunu bu ülke insanına göstereceğimiz Tarih Vakfı'nın da önde gelen isimlerinden de birisidir.

İngiltere ve Fransa arasındaki Yedi Yıl Savaşları sömürge, ticaret ve deniz gücü savaşıdır; savaş, nihai olarak Fransa'nın üstünlüğü İngiltere'ye kaptırmasıyla sonuçlanmıştır. Bu savaşın sonunda en belirgin değişimlerden biri, Fransa'nın Kanada ve Mississippi Nehri'nin doğusundaki Amerika topraklarını İngiltere'ye, batı ve güneyindeki toprakları da İspanya'ya bırakmasıdır. Ancak bu zorunlu bırakmadan on yıl sonra Fransa'nın büyük desteğiyle Amerika bağımsızlığını kazandı. Bu savaşta İngiltere'nin elinden Amerika'yı koparmaya çalışan Fransa ise bu savaş nedeniyle yaptığı harcamaların sonucu girdiği darboğazı 1789 Devrimi ile ödedi.

Baha Tanman

Amerika'nın, İngiltere'nin doğrudan bir parçası olması böylece önlenmişti; ancak İngiltere'nin ABD'nin güney eyaletlerinden pamuk işçisi olarak getirttiği zenci köleler vasıtasıyla ucuza mal ettiği pamuğun İngiltere'ye transferi önlenemiyordu. Bu durum hem İngiltere'nin dünya ege-

Levent Şahverdi Arşivi

menliğini sürdürmesine ve kuzeyde gelişmeye başlayan endüstrinin artan pamuk ihtiyacı için hammadde yani pamuğun İngiltere'ye ucuz yoldan satışının engellenememesine yol açıyor (dolayısıyla rekabet edilemiyordu) ve hem de kuzeyin gelişen sanayisi için gereken iş gücü, köleliğin sonucu serbest dolaşımın olmaması nedeniyle sağlanamıyordu.

Pamuk ve iş gücü, üstelik ucuz iş gücü olan zenci emeği, Amerikan İç Savaşı'nın nedenleridir. Pamuk tarlalarında blues söyleyen zenci emekçilerin dramı kimsenin umurunda değildi. Blues, Blue Devils'in kısaltılmışıdır ve Kara Düşüncelerin Kaynağı Olan Mavi Düşünceler dir. Caz, blues'un öz evladı, rock da torunudur ve ABD, caz ve rock'ı acı çeken, yakınan pamuk işçisi zenci kölelere borçludur.

Ne diyordu o güzelim şiirinde Edip Cansever:

(...)

Ah güzel Ahmet Abim benim

Gördün mü bak

Dağılmış pazar yerlerine benziyor şimdi istasyonlar

Ve dağılmış pazar yerlerine memleket

Gelmiyor içimizden hüzünlenmek bile

Gelse de

Öyle sürekli değil

Bir caz müziği gibi gelip geçiyor hüzün

O kadar çabuk

O kadar kısa

İşte o kadar
(...)

Dünya böylesine birleşik kaplar misali ekonomik ve siyasal gelişmelerden bir bütün olarak etkilenirken Osmanlı da dünyanın bir parçası olarak pamuk ve ucuz iş gücü

Levent Şahverdi Arşivi

savaşının yansımalarını yaşıyordu. Amerikan İç Savaşı nedeniyle, ABD'den pamuk gelemiyor ve pamuk fiyatları bir anda anormal derecede artmaya başlıyordu; pamuğa en çok ihtiyaç duyan İngiltere de pamuk talebini karşılamak için yeni coğrafyalara yöneliyordu. Bu coğrafyalardan biri de Osmanlı idi ve başta Çukurova olmak üzere Ege'de de yeni alanlara ihtiyaç duyuluyordu. Bunun sonunda bataklık olan pek çok alan kurutuldu ve pamuk ekimine açıldı.

Pamuk daha önce özellikle İngiltere'nin müttefiki Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından, İngiltere'nin bu ihtiyacı nedeniyle öncelikle Mısır'da ve sonra da Anadolu'da artık yaratacak, meta olacak şekilde üretilmeye başlanmıştı ve Kavalalı da pamuk için gereken ucuz insan emeğini Afrika'dan getirilen zenci kölelerle sağlamıştı. Bugün Türkiyeli zenci insanlarımızın ataları bu topraklara işte böyle gelmiştir.

Tevfik Paşa

Ancak bu üretim Amerikan İç Savaşı nedeniyle artan talebi karşılamaya yetmiyordu; asıl olarak 1860'lardan sonra yeni ekim alanları açılmıştır ve İngiltere bunun için pek çok imtiyaz ve kolaylık imkanı elde etmiştir. ABD'den tohumlar getirilmiştir. Adana ve civarındaki sanayi de bu yüzden ilk baştan çırçır sanayi olmuştur.

Osmanlıda özellikle Ege'de küçük üreticilik hakimdir, devlet de kendine rakip olabilecek yerel beylerin, batıdaki feodaller gibi, fazla güçlenip karşısına dikilmemesi için küçük üreticiliği desteklemiştir. Bugün Ege'de hala o günlerin devamı olarak küçük üreticilik geniş çapta hakim yapıdır. Ancak bunun istisnası en çok pamuk ekilen arazide görülür ve 19. Yüzyılın başından başlayarak, 1860'dan sonra da çok hızlanarak pamuk ekim alanlarında büyük çiftçilere, ağalara, büyük çiftliklere rastlanır. Toprak mülkiyetindeki bu eşitsiz durumun en çarpıcı örneği de Çukurova'dır ve bunun nedeni de pamuktur.

Şefik Okday

Pamuk, geç gelişmiş dolayısıyla "artık" yaratması görece olarak çok sonradan olmuştur. Yeni ekim alanları açılırken birilerine birdenbire anormal denebilecek büyüklükte araziler verilmiş ve Osmanlıda az rastlanan ölçekte büyük çiftçiler yaratılmıştır.

Peki, bu yeni ekim alanları kimlere verilmiştir?

Bunda kıstas nedir? Bunları verenler kimlerdir?

Osmanlı ve Türkiye'de pamuklu dokuma (ve bir genelleme olarak tekstil sektörü) dünden bugüne kimlerin elinde olmuştur?

Nazlı Ecevit

Levent Şahverdi Arşivi

Ayaşlı'dan Ecevit ve Mehmet Akif'e

Sadullah Paşa'nın oğlu Asaf Sadullah'ın kızı Edibe Hanım, son Sadrazam Tevfik Paşa'nın oğlu Ali Nuri (Okday) Bey'le evlenir. Tevfik Paşa'nın diğer oğlu İsmail Hakkı Okday, Bülent Ecevit'in annesi Nazlı Hanım'ın teyzesi Ferhande Hanım'la evlenmiştir. Ferhande Hanım'ın babası General Ali Kırat'tır.

İsmail Hakkı Okday'ın ilk eşi Ulviye Sultan'ın kızı Hümeyra, İzmir ve Kuşadası'ndaki Kısmet Otellerinin de sahibi olan Özbaş Ailesi'nin oğluyla (Halil Özbaş) evlenmiş. Özbaş'ların Söke'de çok büyük arazileri de var. Murat Bardakçı'nın yazdığına göre Halim Özbaş Evliyazade Ailesi'ne mensup ve kendisine Evliyazade Halim deniyor. Yani Menderes, Dr. Nazım, Tevfik Rüştü Aras ve Fatin Rüştü Zorlu'yu da kapsayan aileden. Özbaş Ailesi, Ecevit'in ölümü sonrası mirasçısı olarak mahkemeye başvurmuş.

En iyisi bu akrabalığı vefat ilanıyla tam olarak aktarmak olacak.

Merhum son Sadrazam Kırımlı Ahmet Tevfik Paşa'nın torunu, Ali Nuri Okday ve merhume Fatma Edibe Okday'ın oğulları, Semra Tanman'ın ağabeyi, Ali Güven Okday, Meral Çiftci, Meryem Julide Chidambaram, Johannes Strele'nin babaları, merhum İsmail Hakkı Okday, merhume Zehra Moran, merhum Nizamettin Ayaşlı'nın yeğenleri, Merhume Hümeyra Özbaş'ın kuzeni, merhum Selami Tanman'ın kayınbiraderi, Hikmet Çiftci, Ayşe Okday, Ravi Chidambaram'in kayınpederi, merhume Sevil Arun, Sezen Vural, Sündüs Tanman, Sadi Tanman, Yonca Kartal, Ömer Tlabar, Tevfik-Hanzade Moran, Erol Moran, Halim Özbaş, Ayşegül Kıpçak, Leyla Volkan, Cevdet Vural'ın büyük dayıları, Ahmet Tevfik Okday, Feride Aylin Okday, Hatice Çiftçi, Hakan Çiftçi'nin büyükbabaları, Nesligül Okday'ın büyükkayınpederi, Yasemin Okday'ın büyükbüyükbabası, Oklar İthalat ve Ticaret Ltd. Şti. Kurucusu, Yıldız Teknik Üniversitesi Kurucusu, Emekli Öğretim Görevlisi Ahmet Şefik Tevfik Okday Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.
(Hürriyet, 29.04.2002)

(Ahmet) Tevfik Paşa, Arslanoğulları Ailesi'ne mensuptur. Babası Süvari Ferik'i İsmail Hakkı Paşa'dır. İsmail Hakkı Paşa'nın babası Mirza Mustafa Kırımlıdır. İsmail Hakkı Paşa, Diyarbakır'da Gülşinas Banu'yla evlenmiş.

Halil Özbaş

Levent Şahverdi Arşivi

Ahmet Tevfik, doğduktan sonra da Gülşinas Banu ölmüş.

Tevfik Paşa'nın torunu Şefik Okday'ın dedesini anlattığı kitaptan bir bölüm alalım:

Galatasaray Lisesi'ne gittiğim o devirde on üç yaşlarındaydım ve çabuk boy attığımdan iki yılda bir yeni bir elbise alınması gerekiyordu. Fakat paramız olmadığı gibi piyasada kumaş da bulmak imkânsız gibi idi. Neyse ki annemin dayısı emekli elçi ***Nusret Sadullah (Ayaşlı)*** *imdada yetişti ve nisbeten yeni olan bir kaç takım elbisesini bana verdi. Ancak bunlar İngiliz stilinde yapılmış düdük gibi elbiselerdi ve terzi bunları ne kadar bana uydurduysa da Galatasaray Lisesi'ne giderken Beyoğlu'nu hep utana utana geçiyordum.*

Fahri Ecevit

Durumumuz düzeltilmeliydi, para kazanılmalıydı, ama nasıl? İlk müsbet fikir annemden geldi. Kendisi güzel piyano çalardı, hemen ***Dellasuda*** *ismindeki bir İtalyan hocadan modern parçalan öğrenmeye başladı, hiç bir imkânımız kalmazsa bir sinemada sessiz filmlere piyano ile eşlik edecekti.*

Kurmay Subayı olan babam ***Ali Nuri*** *ile bizde kalan Hariciyeci dayım* ***Nizamettin Ayaşlı*** *nasıl para kazanabilirlerdi?*

Orhan Koloğlu

Kuvvetli ve pratik bir ticaret anlayışına sahip olan İsviçreli babaannem de fikirleriyle katkıda bulunuyor, konağın yanmış kısmını kastederek: "Buranın manzarası güzeldir, balkonlu odalar yapın ve kiraya verin" diyordu.

(...)

Benim komisyonculuk işlerine yetişmekten, muhaberat yapmaktan başımı kaşıyacak vaktim yokken imalâtçılıkla nasıl uğraşacağım diye düşündüğüm günlerde Nazlı Handaki tek odalı yazıhanemin kapısı açılır ve içeriye ***Bülent Ecevit****'in babası Dr.* ***Fahri Ecevit*** *girer. Halk partisinin kuvvetli mebuslarından olan* ***Fahri*** *Bey'in eşi* ***Nazlı*** *hanım amcamın eşi* ***Ferhande*** *hanımın yeğeni ve* ***Fahri*** *bey amcam* ***İsmail Hakkı****'nın da yakın dostudur.*

Doğan Koloğlu

Tevfik Paşa'nın eşi Elisabeth Wolfisberg'dir. Alp Yalman'ın yeğeni Ahmet Yalman'la evlenen Aylin Okday, Ali Nuri Okday'ın torunu, Şefik Okday'ın da kızıdır. Üstte anlattığımız anti-komünistliğiyle nam salmış toprak ağası Hulusi Tanman'ın kardeşi Selami Tanman, Ali Nuri Okday'ın kızı Semra'yla evlenir. Semra Hanım'ın ikinci eşi ise "Tarihçi" Orhan Koloğlu olur. Orhan Koloğlu, yazdığı her şeye temkinli hatta kuşkuyla yaklaşılması gereken birisidir. Orhan Koloğlu'nun ikinci eşi ise Almandır. Ağabeyi Doğan Koloğlu da

Levent Şahverdi Arşivi

Alp Yalman'ın halasının kızıyla evlidir.

Tevfik Paşa'nın kızı, Ali Nuri Okday'ın ve İsmail Hakkı Okday'ın ablası Fatma Zehra Hanım, Mazlum Moran'la evlenir. Fatma Zehra ve Mazlum Moran'ın çocukları Nazlı (Tlabar), ünlü Atlet Naili Moran ve Memduh Moran'dır. Şair Özdemir Asaf'ın gerçek ismiyle Halit Özdemir Arun'un eşi Robert Kolejli Fotoğraf Sanatçısı Yıldız Moran'dır. Bu çiftin oğlu Olgun Arun yönetmendir. Olgun Bey, Münir Özkul'un ve Suna Selen'in kızı Güner Özkul'la evliydi. Güner Özkul CNN Türk'teki Afiş'i sunuyordu. Moran Ailesi'nin İpekçi Ailesi'yle de akrabalığı vardır.

Peki Mehmet Altan'ın eşi, Çetin Altan'ın gelini Ümit Moran da bu aileden midir? Adli-Zülbiye (Şengün) Moran'ın kızı Ümit Moran, Fransızca çeviriler yapıyor. Babası Adli Moran da Saint Joseph'ten mezundur.

Özdemir Asaf

Şimdi yine Hakkı Devrim'e dönelim, Radikal'deki 09.08.2005 tarihli yazısından okuyalım.

Birkaç gündür Kuşadası'nda Sirmen Perinçek'le evlenen Halil Özbaş'ın haberlerini okuyorum. Sultan Vahideddin'in torununun torunu.

Hayhay

Saygı duyarım, büyük dedesi elbette bildiğim, ama tanışma şerefine eremediğim biri.

Ama bir torununu tanıdım. İzmir'deki güzel otelinde, Hümeyra Hanımefendi'yi; nur içinde yatsın, hayran olmamak mümkün değildi.

Genç damadın dedesini de tanıdım. Saffet ve Fahri Tanman'la, gazeteci Nezihe Araz'la, eczacı Sabahat ve Ahmet Emgen çiftiyle birlikte bir akşam, Bafa Gölü kıyısında kapısın çalmıştık.

Olgun Arın

Üç genç adam ayağa kalktılar. Uzun boylu ve Allah için çok yakışıklı olanı, daha tanıştırılmadan Nezihe ile bana dönerek:

– İyi adam lafının üstüne gelir, biz de gazetecilerden bahsediyorduk, dedi.

– Niçin?

– Kollarını, bacaklarını lime lime kesip üzerine tuz basmak için, dedi.

O akşamki unutamadığım sohbetin başlangıcıydı bu.

O yakışıklı çiftçi, işadamı, balıkçı (aslında mühendisti galiba), neşeli, şakacı adamı hiç unutmadım; sevgili bir hatıra olarak zihnimdeki yerini, Hümeyra Hanım'la birlikte tanıdığım en yakışıklı çift olarak hep korudu.

Güner Özkul

Levent Şahverdi Arşivi

Torun çocuğu hayal eden dede sıfatımla düğün haberlerini okurken, büyük Halil Bey'i bir kere daha kıskandım.

Ona selamlar ve sevgiler Torun Halil Bey oğlumuz ile Sirmen Hanım kızımıza mutlu bir hayat dilerim.

Anti-komünist Fahri Tanman'ın ilk eşi aynı zamanda kuzeni olan Nazlı Hanım'dır. Nazlı Hanım daha sonra Tlabar soyadını alacağı Muazzez Bey'le evlenir.

Kelebek Mobilya Yönetim Kurulu Başkanı ise Ömer Tevfik Tlabar'dır. Peki, Kelebek Mobilya'nın sahibi kimdir, Şarık Tara. Şarık Tara kimdir? Önce Şarık Tara ve bağlantılarına bakacağız, sonra Moran ve Tanman Ailesi'ne devam edeceğiz.

Şarık Tara

"Enka", Enişte ve kayınbirader sözcüklerinden oluşturulmuş; çünkü firmanın sahiplerinden olan ve yıllar önce Ortadoğu'da bir uçak kazasında ölen Sadi Gülçelik, diğer ortak Şarık Tara'nın kız kardeşi Vildan Hanım'la evlenmiş. Fevzi oğlu Şarık Hamza Tara, Üsküp 1930 doğumlu ve 1948–1949 Şişli Terakki mezunu; daha sonra İTÜ'yü bitirmiş. Nişli İbrahim Bey'le Şair Galip'in yeğeni Nakiye Hanım'ın Aşiyan'a gömülen oğlu Yahya Kemal Bayatlı (asıl adı Ahmet Agah olup ilk yazılarını Mehmet Agah ismiyle yayınlamıştır) ile kardeş torunudur.

Reşit Egeli

Enka'yı anlatmaya gerek yok, çok büyük ve büyüklüğü kadar da meşhur bir firma. ENKA, ANAP'ın kuruluşunda şirketin küçük ortağı Vural Arıkan'ı Özal'a verdi. Enka Pazarlama Genel Müdürü Şerif Egeli'nin kardeşi Selim Egeli de Nazlı Semra Yeyinmen'in eşi (Halil) Turgut Özal'ın Propaganda Danışmanı oldu. Halil Turgut Özal'ın gerçekten en yakınlarından birisiydi. Selim ve Şerif Egeli'nin babası Reşit Egeli, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) Genel Müdürü'ydü.

Ekrem Şerif Egeli

Türkiye'de sanayileşmeye dair kim ne araştırma yaparsa bu bankanın verdiği kredilerle zengin yaratılmasından ve kim yolsuzlukların tarihçesinden bahsedecekse bu bankadan bahsetmek zorundadır. Ve yine kim kontrgerillaya dair bir şeyi tarihçesiyle yazacaksa yine bu bankadan bahsetmek zorundadır.

Reşit Egeli, Şerif Yakup ve Emine Egeli'nin 1911'de Bandırma'da doğan oğludur. Ağabeyi Ekrem Şerif Egeli tıp profesörüdür. Eşi Jale Hanım'ın kızlık soyadı Taylan'dır. Çocukları Şerif 1943'te, Selim ise 1947'de doğmuş. Şerif Ege-

Levent Şahverdi Arşivi

li'nin eşi Cenap Hanım, Modacı Rifat Özbek'in teyzesidir. Bu ailenin Rasih Nuri ve Mehmet Ali Aybar'la olan bağı son bölümde anlatılmıştır.

Selim Egeli ise Yırcalı Ailesi'nin kızıyla evlenir. Yırcalı Ailesi çok önemli. Bu aile Balıkesir'in "sahibi" olan ailedir. Aşağıya aldığımız bölümde Rona Yırcalı röportajını yapan Cemal Kalyoncu, Rona Bey için "Türkiye'yi yöneten sınıftan" diyor. Kalyoncu bu ailelerin bir çeşit tanıtım direktörü gibi çalışıyor zaten...

(...) Yırcalızade ailesinin DP ile devam eden siyasete yakınlıkları bugün de sürüyor. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, AP ve DYP başkanlığı sıralarında olduğu gibi şimdi de Balıkesir'e gidince Yırcalızade Sırrı ve oğlu Rona'da misafir olmayı yeğler. Demirel onları kıramaz ve bu yüzden olacak ki beş yıldır aralıksız Balıkesir Sanayi Odasının ödül törenlerine gider. Demirel'in rahat ve sıkıntılı zamanlarında evine giden az insandan biri olur Rona Yırcalı. (Sırrı Bey Mortaş'ın başında, Rona Bey'in amcası Sıtkı Yırcalı ise, şimdi hayatta değil.)

Rona Yırcalı, kamuoyunda taşıdığı birçok şapka ile tanınıyor. Kamuya dönük şapkalarından birkaçı TOBB, TÜSİAD, TEV, MTO, İKV, DEİK üyelikleri idi. Aynı zamanda hem bir profesyonel yönetici hem de işadamı olan Yırcalı, kolejden arkadaşı M. Emin Karamehmet'in teklifi ile 1986'da girdiği Yapı Kredi Bankası yönetim kurulu üyeliğinden başkanlığa getirilince bu banka ile adeta özdeşleşti geçen sürede. Bankada biraz hissesi olmasına rağmen Yırcalı'nın bir de işadamı kimliği var. Babası Sırrı Yırcalı'nın kurduğu Mortaş şirketler topluluğunun da işlerini yürütüyor.

27 Mayıs mağduru 12 Eylül'ü destekliyor.

Rona Yırcalı

Göçmen bir aileye mensup Yırcalızadeler, Osmanlı'nın bir sancağı olan ve bugün Soma'ya bağlı Yırca köyünden Balıkesir'e yerleşir. Büyükbabası Şükrü, nâmı diğer Yırcalızade Şükrü, İttihatçılar arasında önemli görevler üstlenir. Sonra Balıkesir'de Kuvayı Milliye Hareketinin de öncüleri arasında yer alır. Atatürk Samsun'a yol alırken, o ve 40 arkadaşı, işadamı Aydın Bolak'ın babası Mehmet Vehbi'nin başkanlığında Balıkesir'de 40 Bayrak Adam diye anılan bir eylem grubu kurar. Yunan'a karşı kurulan Redd—i İlhak Cemiyeti en büyük toplantılarından birini yine Balıkesir'de bu kişilerin öncülüğünde yapar.

Sıtkı Yırcalı

Levent Şahverdi Arşivi

Rona Bey'in anne tarafından dedesi Muharrem Hasbi Koray da —Balıkesir'in ilk un sanayicisi ve İsveç'in Buhler makinalarını Türkiye'ye ilk getiren kişi— daha sonra kurulacak Demokrat Parti'nin kurucularından birisi olacaktır. Ailede DP ile yakın temas yukarıda da söylediğim gibi amca Sıtkı Bey'in önce 1940'larda DP'nin kurucuları arasında yer alması, sonra 1950'de de milletvekilliğinin ardından çeşitli bakanlıklar yapması ile sürer. Sıtkı Yırcalı, Balıkesir'den Sorbon'a hukuk doktorası yapmak için giden ilk kişilerden birisidir. Dede Yırcalızade Şükrü, 1930'a kadar ticaretle uğraşır, ama 1929 krizinde işleri bozulur. Böyle olunca Sıtkı ve Melahat'tan sonra üçüncü çocuğu olan Rona'nın babası Sırrı Bey'i yurtdışına eğitime gönderemez, yurtiçinde okutur. O da okuldan sonra kayınpederi ile birlikte un işine devam eder. Ardından 1951'de madencilik işine girer. Bor, kömür ve demir işi yaparlar. (1979'da Ecevit başbakan, Deniz Baykal enerji bakanı iken bu madenler devletleştirilince, Yırcalı ailesi bu alandaki faaliyetlerini azaltır.) Sırrı Yırcalı, bor madenini bulan kişilerden birisidir. Bugün Mortaş adıyla bir şirket çatısının altında toplanan yem, gıda, tekstil ve son olarak da rüzgar enerjisi üretecek bir çok şirketi bulunan grubun temelleri işte o zaman atılır. Yırcalızadeler, Best Balıkesir Elektro Mekanik Sanayi, Balyem, Yersa Sentetik Dokuma, Yırcalı Un ile İstanbul'daki The Marmara Oteli'nin işletmecisi İstanbul Otelcilik'te de hissedardır.

Sırrı ve Müşerref (Koray)'ın iki çocuğundan büyüğü olan (diğeri 1950 doğumlu Demet Egeli) Rona Yırcalı daha küçüklüğünden başlayarak, aile şirketlerinde iş hayatına atılır. 27 Mayıs'ta amca ve babasını hapse gönderen Yırcalı, 12 Mart Muhtırası'nda kendisi askerdir: "Bize hemen silah kuşatmışlardı. Sanki bir şey olacakmış gibi". Ankara'da, Genelkurmay Plan ve Prensipler Dairesi'nde askerliğini yaparken bile hafta sonları çalışma hayatından uzak kalamayacaktır. (Amcası Sıtkı Yırcalı, 27 Mayıs davaları sonuçlanıp af ile serbest kaldıktan sonra bu sefer AP'den senatör olur. Sıtkı Bey'i, 12 Eylül İhtilali bu sefer de Meclis'te yakalar. 1960 İhtilali'nde de şirketleri yedd—i eminlerin teftişinden geçen, paralarına el konan ve annesi Müşerref Hanım'ın bu hesaplardan ayda ancak iki bin lira çekebilmesine izin verilen, ihtilallerin sıkıntılarını sonuna kadar yaşayan Rona Yırcalı, 12 Eylül'ü haklı bulur: "60'ta yapılanın yanlış olduğu kanaatindeyim. Ama 80 ihtilalini destekleyenlerden biriyim. Bazı arkadaşlarımız desteklemediler ama.."

Türkiye'yi yönetenler sınıfından

Levent Şahverdi Arşivi

Küçük Rona 1944'te İstanbul'da doğar. Ama ilkokula Balıkesir'de başlar, babasının milletvekili olması ile beşinci sınıfı Ankara'da bitirir. 1956'da lise eğitimine Robert Kolej'de devam eder. Kolejde öyle bir sınıfta okur ki... Bugün o arkadaşlarının hemen hemen hepsi kamuoyunun yakından tanıdığı isimler olmuştur: Bankacı İbrahim Betil, banka sahibi Hüsnü Özyeğin, M. Emin Karamehmet, Osman Berkmen, Servet Hanlıoğlu, Tansu Çiller, Ahmet Leventoğlu, alt ve üst sınıflardan Burhan Karaçam, Özer Çiller, Engin Cezzar, Gülriz Sururi... Daha ismini hatırlayamadığı büyükelçi ve müsteşarlar da arkadaşıdır. 1964'te, üniversite eğitimine devam etmek için Amerika'ya gider. University of Miami'de ekonomi ve iş idaresi eğitimi alır, daha sonraki yıllarda aile şirketlerini yönetmek için gerekli olacağından herhalde... Ama bugün Rona Yırcalı'nın içinde biraz tarihçi olmak varmış. Özellikle Osmanlı tarihi ve İkinci Dünya Harbi tarihine merak sarmış. Edebiyata da bugün olduğundan yakın olmak istermiş. 1972'den itibaren tam mesai ile aile şirketlerinde çalışmaya başlar. Bir yıl sonra da Atalar Mağazası'nın sahibi Atabey Atabek'in kızı Nur Hanım'la evlenir. Babasının ismini verdiği ilk çocuğu Sırrı 1975'te doğar, Sinan ise 1981'de...
(Aksiyon, 29.05.1999)

Vahit Halefoğlu

Eski Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun oğlu Melih Halefoğlu da üst düzey Enka yöneticisidir.

Enka'nın İzmir temsilcisi Melih Gürsoy da İzmir üzerine kitaplar yazan bir başka çok zengindir. Melih Bey'in teyze kızı Nevzit Hanım masonluğu bütün kaynaklarda yazan Şahap Kocatopçu ile evli. Şahap Bey, Sanayi Bakanlığı ve Koç Holding İcra Kurulu Başkanlığı da yapmış bir zattır. Asıl adı Şehabettin Şefkati ve dostları da Şefkati derlermiş kendi aralarında. Kocatopçu'nun kızı Ayşe Kocatopçu da 1969–1970 Şişli Terakki mezunudur.

Şahap Kocatopçu

Melih Gürsoy'un eşi ile Kenan Evren'in ölen eşi Sekine Evren, Alaşehirli ve aynı ailenin mensubudurlar. Melih Bey'in kendi gibi önce Robert, sonra Boğaziçi sonra da ABD'de okuyan kızı Müge Gürsoy Sökmen de Metis Yayınları'nın sahibidir.

Müge Gürsoy Sökmen

Kenan Evren, Anıları'nda, Özal hükümet kurarken, Özal'dan Halefoğlu'nu Dışişleri Bakanı yapmasını istediğini, Özal'ın da yaptığını söylüyor. Bağlar böyle işliyor...

Kocatopçu ve Zehra Halefoğlu'nun bir diğer ortak özelliği de 500. Yıl Vakfı Kurucuları olmaları. Vakıf Kurucu-

Levent Şahverdi Arşivi

ları'na bakınca bir de görüyoruz ki (Hasan) Şerif Egeli de var. Manajans'ta Eli Acıman'ın yetiştirmesi olan Selim Egeli'nin Enkacı Genel Müdür ağabeyi burada da karşımıza çıkıyor. Elbette bir ikinci ismi daha var ve o da Hasan'mış. Siyaset, Holding, Bonapartizm ilişkileri işte böyle iç içedir bu ülkede. Son bir not olarak yazalım ki, Sikorsky Helikopterleri Türkiye Temsilcisi de Enka'dır.

Şarık Tara'nın Mehmet Ali Aybar'la ve Cem Duna'yla olan akrabalığına Nazım Hikmet bahsinde değineceğiz. Şarık Tara'nın baldızının vefat ilanını okuyalım.

Sinan Tara

MERHUM SEDAT AZİZ ERİM VE MERHUME AYŞE SIDIKA ERİM'İN KIZLARI, MERHUM GAZANFER ERİM,LEYLA-ARİF BİLGİN, GÖNÜL-ZEKİ KONUR'UN KARDEŞLERİ, ZEYNEP-HÜSEYİN YARSUVAT, NİLGÜN-NECATİ GÜLER, NAZLI-SİNAN TARA VE GÜLDEN-GALİP BİLGİN'İN TEYZELERİ, ÇİĞDEM ÖZKURDUM'UN KAYINVALİDESİ, ALP VE AYŞE CAN'IN BABAANNESİ, ATIF TUNCALI'NIN EŞİ, AHMET TUNCALI'NIN ANNESİ EMİNE NACİYE NİHAL TUNCALI...
(Hürriyet, 08.10.2002)

Cem Duna

Peki ilanda ismi geçen Yarsuvat kimdir? Kendisini Tapınak Şövalyesi ilan eden "vatan kahramanı (!)" Hüseyin Yarsuvat'ı Zaman'dan okuyalım:

(...)

Kamuoyunda bırakılan izlenim sonucunda olacak ki işçi eylemlerinin tırmanışa geçtiği sıralarda İstanbul'daki 1 Mayıs gibi mahallelerde halk mahkemeleri kurulur ve Hüseyin Derin Yarsuvat ile birkaç arkadaşı ölüme mahkum edilir. Yarsuvat, komprodorların uşağı, kontrgerilla, MİT ajanı olarak suçlanıyordu. Buna bir de CHP'lilerin, İstanbul'da şiddet olayları bir avukatlık bürosunda hazırlanıyor diyerek Yarsuvat Hukuk Bürosu'nu hedef göstermesi eklenince Dev-Yol ve Dev-Sol yazıhaneye basıkınlar düzenler ve bomba koyarlar. Yarsuvat bunların üzerine devletten koruma talep eder. Dönemin İstanbul Emniyet Müdürü Hayri Kozakçıoğlu'dur. Kabul eder, emir verir. Yarsuvat'ın koruma isteği sıkıyönetimden de geçmiştir. Ama hiçbir siyasi şube müdürü bunu kabul etmez. Ve bunun üzerine, aralarında Şükrü Balcı, Mete Alkan, Ümit Bağbek'in de bulunduğu birçok polis müdürü sürgün edilir. Devletin korumadığı Yarsuvat'ı ülkücüler ve bir kısım akıncılar korumaya

Hüseyin Yarsuvat

Levent Şahverdi Arşivi

başlar.

15 yıl çelik yelekle dolaştıktan sonra Hüseyin Derin Yarsuvat, İnançlarım birtakım değişikliklere uğradı diyerek çelik yeleği çıkarmaya karar verir. Onu böyle davranmaya şu düşünce itmiştir: Allah istediği anda, istediği kişinin, istediği sebebi yaratmak suretiyle vücudundaki ruhunu alabilme imkanına sahip olduğuna göre, negativite çekecek olan olayları üstümden uzaklaştırmaya çalışmışımdır. Ve tamamiyle kendimi ona bırakmışımdır. Hastalıklarımda artık kimyevi ilaç kullanmam. Bunun için 4 seneye yakın bir eğitim gördüm.

O bir tamplier

Negatiflik getirecek şeylerden uzak durmak için gerekeni yapma... Yarsuvat şöyle devam ediyor: Vücuttaki enerji birikimini temizleyip bir kanal sayesinde dışarıdaki dünya dediğimiz hakiki dünya ile bir temas kurabilirsiniz. Bu Tamplierleri, yani şövalyeleri temsil eder. Bildiğimiz Tapınak Şövalyeleri. 250 bin kadar Fransız şövalyesine Haçlı Ordusu ile beraber papanın teşvikiyle Kudüs'te cennet bulacakları vaad edilir. Kudüs'e ulaştıklarında aradıkları cennet yerine toz-toprak bir belde ile karşılaşır şövalyeler. Hakiki cennetin bu dünyada olmadığını fark ederler. Ve papanın kendilerini aldattığını anlayıp, dönüşte papalığı sararlar. Papa bunlara büyük miktarda para verir. Ve silahlarını bıraktırarak Fransa'daki Nice ile Monte Carlo arasında Willa France denilen şatoları onlara verir. Bundan sonra çalışmalarını tamamiyle ruhsal şekilde yaparak Hıristiyan dininin tesiri altında kalmakla beraber kendi ritüellerini de yazarlar. Ancak burada da rahat bırakılmazlar. Fransız kralları tarafından siyasi odak olarak görüldüklerinden birkaç defa baskına uğratılır, çok büyük işkence görürler.

1943'te Anadolu Hisarı'nda doğan Hüseyin Bey, iki evlilik yapar. 1959'da Okşan hanımla (Ülker-Bildiğimiz Ülker grubu ile bir bağı yok) tanışır. Bu evliliğinden üç çocuğu olur. Pınar, Billur ve Alikonur. Hüseyin Yarsuvat'ın en küçük çocuğu 10 yaşındaki İhsan Osman ise ikinci eşi Zeynep (Konur) Hanım'dandır. Zeynep Hanım, ilk gazetecilerden Agah Efendi'nin torunudur. Hüseyin bey aynı zamanda ENKA'nın veliahtı Sinan Tara ve milli basketbolcu Necati Güler ile bacanaktır, ikinci evliliğinden. Hüseyin Bey ile Zeynep Hanım'ın resepsiyondan nikah işlemlerine kadar bütün işlerini ENKA Holding'in patronu Şarık Tara yapar.

Hüseyin Bey'in babası İhsan Bey, İstanbul Ağır Ceza ve 3. Asliye

Levent Şahverdi Arşivi

Ceza mahkemelerinde memurdur. Silah kaçırma sonucu yakalanan Almanlar'ın siyasi baskı ile serbest bırakılmasının istenmesi sonucu bu baskıya boyun eğmez ve istifa eder.
İstifadan bir yıl sonra 1941'de de, bugün başında Hüseyin Bey'in bulunduğu İsviçre, Fransa, New York ve Ankara'da büroları bulunan Yarsuvat Hukuk Bürosunu kurar. İhsan Bey, Betül Davası ile tanınır kamuoyunda. Ama İhsan Yarsuvat'ın uluslararası üne kavuşması Neboland davasıyla olur. 1951'de meydana gelen olayda İsveç bandralı Neboland şilebi ile Dumlupınar Denizaltısı Çanakkale'de çarpışır, 81 askerimiz şehit olur. Şilep kaptanı Oscar Lorentzon'u İhsan bey savunur. Türkiye'de 5 yıl süren davanın bir benzeri de İsveç'te yapılır ve 45 dakika sürer. İsveç Kralı şehit ailelere eşit miktarda dağıtılmak üzere tazminat verir, ancak Türk yetkilileri bunu rütbeye göre dağıtırlar. Zamanın önde gelen sanayicilerinin de avukatlığını yapan İhsan Bey, bu davadan sonra Ethem Menderes'in davasını, 'siyasi bir davadır' diye kabul etmez. Daha sonra 2 dönem AP'den İstanbul Belediye Meclis üyeliği ve İstanbul İl Başkanlığına seçilir. 1981'de vefat eder. Hüseyin Derin Yarsuvat'ın dedesi Hüseyin, Ceyhanlı bir köy ağasıdır. Fesini içindeki ter önleyici kısmı koparark kullandığı için köylüler tarafından kendisine yakıştırılan terliksiz lakabı, daha sonra ailenin soyadı olur. Ceyhan nehrinin eski ismi olan Yarsuvat da, İhsan Bey tarafından soyad olarak alınır. Ortada bir aile iki soyad vardır. İhsan Bey'in Erdem, Duygun, Hüseyin Derin ve Ali isminde dört çocuğu olur. Hüseyin Bey'le beraber hayatta olan diğer kardeş Duygun Bey Galatasaray Üniversitesinde ders vermeye devam ediyor. Hüseyin Yarsuvat'ın annesi Nimet Hanım ise Türkiye'nin ilk kadın hukukçularından birisidir. Galatasaray'ın yedinci sınıfında spora başlayan Yarsuvat'ın aletli jimnastik ve boksta Galatasaray Müzesi'ne kazandırdığı birçok kupası bulunuyor. Bunca yoğun işi arasında bugün severek devam ettirdiği merakı ise at binmek. Ne de olsa o bir şövalye.

Medya patronu jokey: Hüseyin Yarsuvat
33 yıllık avukat olan Hüseyin Yarsuvat, 1943'te İstanbul'da doğdu. 1967'de İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Baba tarafı Adana, anne tarafı Rumeli kökenli. Yarsuvat soyadı Adana kaynaklı, Ceyhan nehrinin eski ismi. Babası İhsan Yarsuvat İstanbul'da savcı iken, Atatürk hakim ve savcılara soyadı almaları için 24 saat süre vermiş. "Babam da Yarsuvat soyadını alıp, dedeme telgraf çekmiş. Ama dedem, atla koşarken kafasından uçmasın diye, fesin içerisindeki terliği, deri kısmını çıkartırmış. Bu sebeple, takkesiz manasına terliksiz soyadını almış." Dedesi, çok kıymetli 100 kadar atını o dönemde Kuvay-ı Milliye'nin emrine veriyor. Yarsuvatlar'daki at

Levent Şahverdi Arşivi

merakı bu kadar eski. Hüseyin Yarsuvat'n oğlu klas bir jokey, Avrupa ikinciliği derecesine sahip. Kendisi de Kemerburgaz'daki çiftliğinde yine atlarla haşir neşir. Yarsuvat, Show T'v, Cine 5 ve İktisat Bankası'nın Yönetim Kurulu üyesi. Erol Aksoy ile arkadaşlığı Galatasaray Lisesi'ne kadar gidiyor. Sınıf olarak Aksoy'un önünde olduğu için bu sınıfa etüt abisi olarak gidermiş. Aksoy 32 yaşında Karamehmet Ailesi'ne ait bir bankanın genel müdürü olunca, bankanın takipte olan paralarını onun takib etmesini istemiş. Ama medya patronluğu yeni değil. 1975'te, 16,5 milyona Demokrat Partili bir milletvekilinden isim hakkı ve matbaasını satın aldığı Hergün gazetesinde 80 kişi çalışıyordu. Babasının ölümünden sonra bu gazeteyi Alparslan Türkeş'e sattı. Yarsuvat, 1988'den beri gelir vergisi rekortmenleri sıralamasında üst sıralarda yer alıyor. 1988'de 66 milyon olarak verdiği vergi, 1999'da yarım trilyonu aştı. Raporu bir başkasıyla karıştırılınca kanser teşhisi konulunca, "tedavi" için Amerika'ya gitti. Şimdiki kilolarını Amerika'da yediği iğnelere borçlu. İngilizce ve Fransızca biliyor.
(http://arsiv.zaman.com.tr/2001/02/08/odosya/z-avukatlar.htm)

Billur Kalkavan

Devam edelim...

İsmail Hakkı Okday'ın ilk eşi Hümeyra (Özbaş) ikinci eşi ise Ali Haydar Germiyanoğlu'dur. Ali Haydar'ın kardeşi Celaleddin Germiyanoğlu ise Billur Kalkavan'ın annesi Nuyan Hanım'ın babası, dolayısıyla Billur Hanım'ın da dedesidir.

Aydın Boysan

Rahşan Hanım'ın kuzeni Aydın Boysan'dır. Bülent Ecevit'in babası, Adli Tıp Profesörü ve CHP milletvekili Fahri Ecevit'tir. Fahri Bey' in az bilinen bir özelliği daha var: Fahri Bey; Niyazi Berkes, Pertev Boratav, Niyazi Çıtakoğlu' nu, komünizm propagandası yapıyorlar diye A.Ü. DTCF Dekanlığı' na ve emniyet kuvvetlerine ihbar eden kişidir. Yani aileden çok güvenilir bir zattır.

Bülent Ecevit

Bülent Ecevit'in ABD'ye ilk gidişi USIS (U.S. Information Service) bursuyla olmuş. ABD'ye davet edilen ilk Türk gazetecisi olma şerefine sahiptir. Winston ve Salem sigaralarının üretildiği North Carolina'da yayınlanan Winston-Salem Journal ile Winston Salem Sentinel'de üç ay çalışıp, diğer üç ay da bütün ABD' yi gezmiştir. Toplam burs tutarı o dönem için astronomik bir rakam: 5000 $. Gazeteci dediysek, meziyetlerinden değil, gazeteci olmak istiyorum di-

Levent Şahverdi Arşivi

yor ve CHP'nin yayın organında işe başlatıyorlar.

Rockefeller isimli kötülükler imparatorunun verdiği bursla 1957'de ikinci kez ABD'ye gidiyor. Sosyal Psikoloji ve Ortadoğu Tarihi üzerine çalışıyor. Hocası Henry Kissenger'dır. Hocası Kissinger ile olan yakınlığı bütün hayatı boyunca sürmüştür. 1974'te Kıbrıs Harekatı esnasında her gün saatlerce telefonda konuşuyorlar. 1953'te Fransa, İtalya ve Portekiz'i kapsayan bir NATO gezisine davet ediliyor. Genç gazeteci, NATO'ya akıl verip, "Komünizme karşı sadece askeri silahlanmaya değil, manevi silahlanmaya da ihtiyaç vardır." diyor. Bu sözlerinin semeresini görecektir. 1955'te NATO tarafından, üye ülkelerden toplam yirmi gazeteci Kanada'ya davet ediliyor. Türkiye'yi temsilen davet edilen sadece genç gazeteci Bülent Ecevit'tir.

Bir ara BBC, Londra'da çalışmışlığı da var. O dönem Can Yücel'le aynı evi de paylaşıyor. İsmet İnönü'nün ABD'li yetkililerle görüşmelerinde yanından ayırmadığı bir siyasetçi olarak, yükselen değerlere uygun olarak yıldızı parlamaya başlıyor. Çalışma Bakanlığı esnasında, Ereğli Demir-Çelik (ERDEMİR) tesislerinin müteahhidi ünlü Amerikan firması Morrison'un işten attığı üç yüz işçiye karşı firmayı tutuyor.

Tırmanan sol dalganın önünde set olması için piyasaya sürüldü. İkinci başbakanlığı öncesinden Ataköy'deki otellerde kurulan ünlü milletvekilliği pazarında tarafına geçen milletvekillerinin her birine bakanlık vererek tarihe geçti. 12 Eylül esnasında, telefonla ekibine verdiği ve her sözü Kenan Evren'e giden konuşmalarında, askerlere yardımcı olmak gerekir demişti. Bilderberg mensubuydu.

Refik Halid Karay

Bülent Ecevit'in babaannesi Refik Halid Karay'ın teyzesi olur. Refik Halid'in kardeşi ise Engin Noyan'ın dedesidir. Engin Noyan'ın tv'de anlattıklarını aşağıya aktarırken utanıyoruz.

Engin Noyan

Eser'le birlikte büyük bir sınava gireceğimiz için çok heyecanlıydık. Düşünsenize koskoca Amerikan Başkanı karşısında program yapıyorsunuz. Piyanomun başına geçer geçmez omzumdan aşağı korkunç bir ağrı başladı. Canımı dişime takmış bir halde programa devam ettim ancak ağrılarım dayanılır gibi değildi. Asla yarıda bırakmayı düşünmüyordum ve ağrılarıma rağmen canlı müziğimize devam ettik. Daha sonra Başkan Bush yanıma geldi ve teşekkür etmek amacıyla omzuma ve ağrıyan koluma dokundu. Allahım o ne kadar uhrevi bir dokunuştu öyle... Bush 'un ellerinin dokunduğu yerler aniden tatlı bir uyuşukluğa büründü ve tüm ağrılarım

Levent Şahverdi Arşivi

geçti. Evet, evet bir mucize gerçekleşmişti ve omzumun ve kolumun tüm ağrısı Bush'un o mübarek ellerinin verdiği şifa ile dinmişti...

Baba Bush Türkiye'ye geldiğinde bu kez Eser Noyan'ın ağrıyan sırtı için Engin Noyan, Bush'tan eşinin sırtına dokunmasını istemiş ve Bush da dokunmuştu.

Engin Noyan, Fethullah Gülen'e mübarek olsun...

Ecevit-Refik Halid-Engin Noyan ilişkisini Mahmut Çetin çözmüştür. Bedri Noyan Bektaşiliğin en üst mertebesi olan Dedebabalık makamında otuz yedi sene oturmuştur.

Karaim (Karay) Türklerinden Refik Halid de Servet-i Fünun'da yazmıştır. En yakın arkadaşı Yakup Kadri Karaosmanoğlu'dur. Mevlevi babasının Erenköy'deki köşkünde rahat bir hayat sürerken, Milli Mücadele'ye karşı tutumu nedeniyle 150'lik olup yurt dışına çıkarılmıştır. Milli Mücadele'ye karşıtlığı, İttihatçı karşıtlığından gelir. Bugünkü mizah yazarlığının babası dense çok yanlış olmaz. Şerif Aktaş, "Refik Halid Karay" isimli kitabında Refik Halid için "aristokrat bir ailedendi" diyor. Doğru bir saptamadır. Biz, aristokrasi başka bir kavram olduğu için -kendimizce- daha doğru bir kavramla erguvani diyoruz. Aristokrasi, feodalitenin bir ürünüdür. Bizde ise feodalite yaşanmamıştır. Gizli bir kast sistemi vardır.

Refik Halid'in babası Mehmet Halid Bey (Bala payesi vardır), her sabah zikir yapacak kadar Mevleviliğe bağlıdır. Maliye Baş Veznedarı, zengin birisidir. Diğer oğlu Hakkı Halid'i Avrupa'da okutmuş. Telgraf Umum Müdürlüğü de yapan Refik Halid ise Galatasaray Lisesi'nde okumuştur. İlk eşi Nazıma Hanım'dan olan oğlu Ender Karay, babasının kitaplarını günümüz diline çeviriyor.

Şimdi başka bir koldan bambaşka bir yere ulaşacağız...

Refik Halid'in ikinci eşi Nihal Hanım, 9 Haziran 1954 tarihli Cumhuriyet'te Sermet Sami Uysal'ın yaptığı röportajda şöyle diyor:

—Refik Halid Karay'ın Kırım Hanları ile akrabalığı nereden geliyor?

Esin Noyan

Levent Şahverdi Arşivi

—Anneannesinden. O Kırım Hanı Giraylar'danmış. Babasının anne tarafı Yanyalı (...) oradan da şair Mehmet Akif'le akrabalık var.

Refik Halid'in annesi Nefise Ruhsar'ın babası da Yanyalıdır.

İkinci eş Nihal Hanım, Abdülhamit tarafından sürgüne gönderilen Mahir Said'in kızıdır. Mahir Said, 1902'de Paris'te yapılan ve bütün Jöntürklerin katıldığı çok önemli toplantıda bulunanlardan birisidir. Mahir Said, İttihatçıdır, ancak 1912'de mebus olamayınca Halaskar Zabitan isimli örgüte katılmıştır.

Karay'ın Nihal Hanım'dan doğan oğlu Ömer Uğur Karay'dır. Ömer Uğur Bey, Anadol Tourism Company'nin Jak Kasar'la birlikte sahibidir.

Mehmet Akif Ersoy'un damadı Ömer Rıza Doğrul bugünlerde fazla tanınmıyor, ama geçmişte bilinen bir kalem erbabıdır. Kahire El Ezhar Üniversitesi'ni bitirmiş. İslam Tarihçisi ve Çevirmen Ömer Rıza, Kuran'ın mealini yazıyor. Demokrat Parti Konya Milletvekili'dir. Çok içki içmesiyle de biliniyor. Eli çok açık, her gece hesapları verdiği için de çok seviliyor.

Anlatan Safiye Ayla:

Ömer, bolluk günlerinde meyhanede hesap ödemek isteyenlere karşı çıkar... 'Canım efendim bugün, Yasin Suresi'nin parasını aldık onu yiyeceğiz.' Bir akşam gene meyhanede dostlarını yanına topladı. 'Bu gece son gecemiz. Çünkü Fatiha Suresi'ni yiyeceğiz, bu iş de burada bitecek.'

Mehmet Akif Ersoy

Eyüp Mezarlığı'na gömülen Ömer Rıza Doğrul, aynı zamanda Kültür Locası'na mensup bir masondur. Safiye Ayla, bu esnada Latife Hanım'ın kuzeni Gazeteci Naci Sadullah'ın sevgilisidir.

Anlatılan Mehmet Akif'le, bizim anlatacağımız TKP Genel Başkanı Aydemir Güler'in dedesi olan Mehmet Akif çok farklı olacak; ama bu esas olarak ikinci kitabımızın içindedir. Gerçek ismi Ragıyf olup, aile içinde de bu adla çağrılan Mehmet Akif'in Koç Ailesi'yle olan ilişkisi de Koç bahsinde anlatılmıştır. Ragıyf ismi babası tarafından ebced

Levent Şahverdi Arşivi

hesabıyla verilmiştir. Ebcede göre Ragıyf'ın değeri olan 1290'ın (Mehmet Akif'in doğum tarihi) gematriada ne olduğunu da anlatacağız.

Madem Can Kıraç dolayısıyla Koç Ailesi dedik, bu aileyi mutlaka yazmamız gerekiyor. Ama önce Münevver Ayaşlı'yı "anlamak" gerekiyor. Neden Münevver Ayaşlı'yı - kendisine söylenenle yetinen- sağ kesim göklere çıkarmıştır? Neden Münevver Ayaşlı'nın kendi anlattıklarıyla yola çıkılıp şimdiye kadar asıl belirgin kimlikleri görmemezlikten gelinmiştir?

Ece Ayhan, kendi şiirinin anlaşılması için Lobaçov Geometrisi'nin bilinmesi gerektiğini söylemişti. Münevver Ayaşlı'nın anlaşılması için de Lobaçov Geometrisi'ne ve aydınlanmaya ihtiyaç var.

Aydınlanma, insanın kendi suçu ile düşmüş olduğu bir ergin olmama durumundan kurtulmasıdır. Bu ergin olmayış durumu ise, insanın kendi aklını bir başkasının kılavuzluğuna başvurmaksızın kullanamayışıdır. İşte bu ergin olmayışa insan kendi suçu ile düşmüştür; bunun nedenini de aklın kendisinde değil, fakat aklını başkasının kılavuzluğu ve yardımı olmaksızın kullanmak kararlılığını ve yürekliliğini gösteremeyen insanda aramalıdır.

Sapare Aude Aklını kendin kullanmak cesaretini göster Sözü şimdi Aydınlanmanın parolası olmaktadır. Doğa, insanları yabancı bir yönlendirilmeye bağlı kalmaktan çoktan kurtarmış olmasına karşın (naturaliter maiorennes) , tembellik ve korkaklık nedeniyledir ki, insanların çoğu bütün yaşamları boyunca kendi rızalarıyla erginleşmemiş olarak kalırlar ve aynı nedenlerledir ki bu insanların başına gözetici ya da yönetici olarak gelmek başkaları için de çok kolay olmaktadır. Ergin olmama durumu çok rahattır çünkü.

Kant, "Aydınlanma Nedir?" diye yazdığı tarihe geçen makalesinde bu muhteşem sözleri söylüyordu. Münevver Ayaşlı'yı anlamak için öncelikle, omuzlarımızın üstünde kendi başımızı taşımalıyız.

"İnanırım çünkü saçmadır (credo quia absurdum)."

MS II. yüzyılda yaşamış olan Kilise Babası Kartacalı Tertullian böyle demiş. Tertullian bu sözü Hristiyanlığı kabul ettikten sonra söylemiş. Tertullian imanını sarsacak açmazlara karşı imanını yitirmemek için durumunu "teorize"

Levent Şahverdi Arşivi

ederek kendince bir çıkış yolu bulmuş.

Bilmediğimiz ya da anlamadığımız bir durumda "imandan" olmamak için, özgür düşünceyi, daha doğrusu düşünmeyi dışlamamız gerekir. Bilmemek bunun en kolay yoludur. Cemaatler müritlerini yitirmemek için, müritlerinin hiç bir şey bilmemelerini, sadece cemaat liderlerinin istediklerini ve istedikleri kadar bilmesini isterler. "Tarik" yolcularını avucundan kaçırmamanın en etkili yollarından birisi budur: Bilgiden uzak dur!

Daha modern cemaat (cemaat ve modernlik birlikte garip kavramlar oldu, ama durum böylesine paradoksaldır) üyeleri için bilgi yasak değildir, ancak bilginin muhakeme edilmesi istenmez. İnanca aykırı şeylere zinhar inanmamak gerektiği vazedilir. Bu durum şeyhin postuyla ilgili sıkıntılar yaratabilir. Bu sadece şeyhlerin değil, müritlerin de işine gelir.

Düşünmek, düşünmenin sonucunda ulaşılan sonuçlara katlanabilmek de demek. Bu pek çok gerçekle yüz yüze gelmeyi de zorunlu kılıyor. Düşünmenin varacağı yer genel olarak özgürleşmektir. Özgürleşmek, birey olarak, üstüne düşen sorumlulukları da almayı getirir. Sonu olumsuz biten her bir katılım, karar ya da süreç sonrası, bu eğer gerçekten bireyin kararıysa ve gerçekten kendi düşüncesi sonucu bir şeye girdiyse, sonuçtan da kendisi sorumludur. Oysa bir başkasına emanet edilen "akıl" sonrası, sadece ona kızıp rahatlamak çok kolay bir kaçış mekanizması. Bu bireyin iç dünyasına, düşünceye ket vurmasıdır.

Peki, bu aydınlanma karşıtı, bu sorgulayan aklı dışlayıcı düşünme nereden gelmektedir?

Platon'un Akademi öğrencisi Aristoteles'te üç mantık ilkesi (Klasik Mantık) vardır:

1- A, A'dır; bir şey ne ise o'dur: Özdeşlik İlkesi
2- A, A olmayan değildir; bir şey hem kendisi hem de başka bir şey olamaz: Çelişmezlik İlkesi
3- A ve A olmayan bir dışında bir hal olamaz; bir şey ya A'dır ya da A değildir: Üçüncü Halin Olmazlığı İlkesi

Platon, Eukleides ve Aristoteles bir zincirdir.

Levent Şahverdi Arşivi

Bu zincirin sonuçlarından biri tümdengelim düşüncesi, dedüktif akıl yürütmedir. Yasalardan olaylara, etkenden etkiye geçmedir. Akıl yürütme, en az iki önerme arasında, birini öbürünün kanıtlayanı olarak ele alıp buradan bir sonuç çıkarmadır. Akıl yürütmede, gerekçe durumundaki önermelere öncül, gerekçelendirilmiş önermeye ise sonuç denir.

Çok bilinen bir örneği yinelemekte yarar var.

1. Öncül: Bütün hayvanlar ölümlüdür.
2. Öncül: At, bir hayvandır.

Sonuç: O halde, At da ölümlüdür.

Önerme, doğru ya da yanlış hüküm içeren ifadedir. Aksiyom (belit), her alan için doğruluğu apaçık önermedir. Postulat (koyut) ise belli bir konuda doğruluğu apaçık bir önermedir ve bir bilimde daha sonraki tanımlara taban oluşturur, tanımlanamayan ilkel gerçektir. Aksiyom ve postulat çoğu kez birbirinin yerine kullanılıyor ve karıştırılıyor.

Eukleides Geometrisi ilkokuldan itibaren öğretilen, hepimizin az ya da çok bildiği, geometri adına temel olarak okutulan bilgiler manzumesidir. Eukleides, M.Ö. 300 yıllarında yazdığı Elementler olarak bilinen eserinde geometriyi zirveye taşımış bir matematikçi. Elementler, 465 önermeden oluşuyor ve bu önermelerin çıkışı da beş postulata ve beş aksiyoma dayanıyor.

Sorun, düşünce sistemlerini doğuran bilimsel aşamaları anlamaktadır. Eukliedes Geometrisi'nin felsefi temelleri de, Eukliedes'in Elementler i yazmasından elli yıl önce Platon tarafından atılmıştır.

Eukleides Geometrisi şu postulatlardan oluşur:

1-İki nokta arasında bir doğru çizilebilir.

2- Bir doğru parçası doğrusal hat üzerinde uzatılabilir.

3- Bir daireyi herhangi bir merkez ve uzaklıkla tanımlayabiliriz.

4- Tüm dik açılar eşittir.

Levent Şahverdi Arşivi

Bu dört postulatın bağımsız olduğu yani başka bir postulattan elde edilemeyeceği konusunda hiç bir tartışma yok. Eukleides Geometrisi'nin postulatlarından beşincisi olan ve paralel postulatı denen postulat için yüzyıllarca süren bir tartışma olmuştur. Bu postulatın bağımsız bir postulat mı yoksa diğer postulatlardan elde edilebilir mi olduğu konusunda matematikçiler, belki de matematik tarihinin en tartışmalı konularından birisini yaşadı.

Beşinci postulat şöyledir:

5- İki doğru üzerine düşen bir doğru çizgi, aynı yandaki iç açıları birlikte iki dik açıdan az yapıyorsa, iki doğru çizgi, iç açıların bulunduğu yanda yeterince uzatıldığında birleşebilir.

Bu sadece bir postulat tartışması değildi elbette, bu postulatın yorumlanması aynı zamanda Eukleides-dışı geometrilerin de doğmasını da doğuracaktır.

Matematik yazmıyoruz, matematiğe dair yazıyoruz. Eukleides ve Eukleides-dışı geometrinin yansıması başta fizik olmak üzere, felsefeyi ve düşün dünyasını da derinden etkilemiştir. Düşünce sistematiğimizi, ideolojilerimizi de yakından ilgilendiren, düşüncelerimizi algılamalarımızı da derinden etkileyen şeylere dair yazmaya çalışıyoruz.

Eukleides-dışı geometri terimini kullanan Gauss'tur. Gauss bu konuda düşüncelerini yayınlamadı. Lobaçov isimli Rus ve Macar Bolyai en güçlü karşı çıkışı temsil ederler. Lobaçov, 1829-1830'da bu konuda Rusça bir kitap yayınladı, fazla ilgi görmedi. Daha sonra da Almanca bir kitapla görüşlerini yayınladı, ama Gauss'un dışında pek ilgi görmedi. Kantçı felsefenin egemenliği vardı ve bu görüşler dışlanıyordu.

Kant, Eukleides-dışı geometrilerin bırakın doğruluğunu, tasavvur dahi edilemeyeceğini söylüyordu. Önemini kavrayanlardan birisi de Riemann'dı. Einstein, teorisini oluştururken Riemann geometrisinden yararlanmıştır. Uzayda, ışık, en kısa yolu izleyerek ilerler. Kütlelerin etkilemediği boşlukta bu yol doğrusaldır. Kütlelerin yarattığı çekim alanları kavisli olduğundan, bu alanlardan geçen ışınlar da kavislidir. Güneş çevresinde dolaşan gezegenler de doğrusal değil, eğrisel bir yol izler; çünkü içinde bulundukları çekim alanı eğridir. Böyle bir alanda, tıpkı bir küre üzerinde olduğu gibi, iki nokta arasındaki en kısa yol bir doğru değil, jeodezik bir eğridir.

Levent Şahverdi Arşivi

Lobaçov'da (hiperbolik geometri) üçgenin iç açıları a,b,c olsun):

180-a-b-c= sabit alan 'dır.

Yani iç açılar toplamı 180 dereceden küçüktür ve aradaki fark üçgenin alanı ile orantılıdır. Daha açık bir anlatımla, üçgenin iç açıları toplamı daima 180 dereceden küçüktür ve aradaki fark üçgenin alanıyla orantılıdır.

Eukleides Geometrisi yaşanan dünyanın fiziksel özelliğini çok güzel tanımlar; fakat bu mantıksal bir zorunluluk değil, fiziksel dünyanın gözlenen özelliğidir. Lobaçov Geometrisi'nin kozmolojik ölçekte dünyamızı yansıttığı söylenebilir. Bu söylediğimizi kitabımız için somutlamaya çalışalım: Münevver Ayaşlı ve benzerlerinin görünen yüzleri, gösterdikleri yüzleri sadece Eukleides Geometrisi bilerek anlaşılamıyor. Zihinsel kalıplarımız, mantık uslamlarımız buna engel oluyor. Aristoteles Mantığı zihnimizi bloke ediyor. Çelişmezlik ve üçüncü halin olamazlığı ilkesi algılarımızı kapattırıyor. Münevver Hanım'ın bir görünen, gösterdiği yüzü var. Bu yüz, Eukleides Geometrisi ile algılanan, algılatılan bir yüz. Oysa gerçek Lobaçov'un anlattığına çok benziyor: Düzlemden koparak, Ayaşlı'nın gizlediği yüzünü üçüncü boyut gibi düşünerek anlayabiliyoruz. Üçüncü boyut, Ayaşlı'nın aktardığıyla yetinmeyip, derine bakıp ilişkilerini ortaya koymakla görünebiliyor.

Levent Şahverdi Arşivi

Görsel uzayın en iyi Lobaçov Geometrisi'yle temsil edildiği söylenmektedir. Lobaçov Geometrisi'ni Escher, "Çember Sınırlar" adını verdiği bir dizi gravürle betimlemiştir. Escher'in Çember Sınır 4 adlı eseri bir evren betimlemesidir ve meleklerle, şeytanlarla doludur. Sınırdaki çembere doğru yaklaştıkça sanki resim kalabalıklaşıyor gibi bir görüntü doğuyor. Şöyle bir şanssızlığımız var; Lobaçov Geometrisi'ni, hiperbolik geometriye dair bir tasviri burada Euklides Geometrisi içinde tasvir edebiliyoruz ancak.

Aslında şeytanların tümünün aynı büyüklükte olduklarını, hiperbolik geometrik bir uzayda çizebilseydik görebilecektik. Ortadan kenara doğru yürüdükçe karşılaşacağımız geometri, aynen orta bölümde olduğu gibidir. Böylece ne yöne hareket ederseniz edin, gördüğünüz geometri değişmeyecektir.

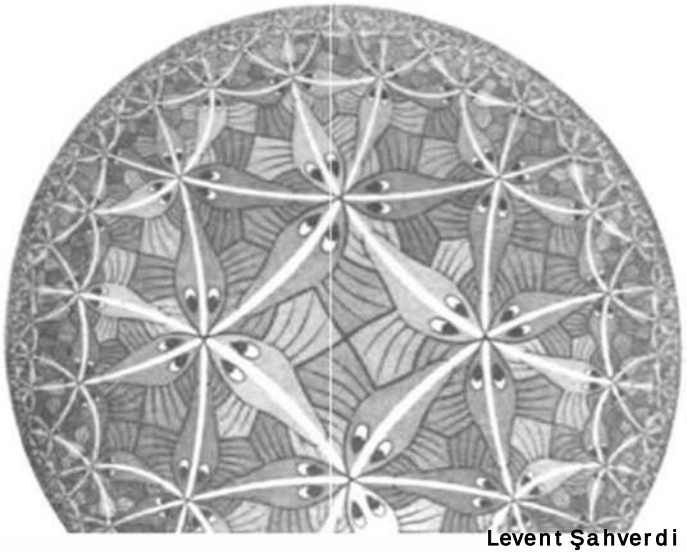
Lobaçov Geometrisi'nin fiziksel bir diğer anlamı da, evrenin oluşumuna dair büyük patlamanın yarattığı evren tasarımlarında üç tür tasarımdan, "k sabiti" denen ve evreni tanımlayan değerle anlatılmak istendiğinde;

k= (-)1 olursa Lobaçov Uzayları'ndan oluşan bir genişleyen evren tasarımı,

k= 0 olursa Euklides Uzayları şeklinde genişleyen evren tasarımı,

k= 1 olursa küresel uzaylardan oluşan önce genişleyen, sonra büzülen (rugby topu gibi) evren tasarımı olur.

Paralellik postulatıyla başlamıştık onunla bitirelim.

Levent Şahverdi Arşivi

Escher'in Çember Sınır III isimli gravüründe düz çizgi şeklinde görünen çizgilere dikkat ediniz. Aslında tam merkezden geçen düz çizgi hariç, bunlar birer yaydır. Tam merkezden geçen düz çizgi dışında (çember çapı) diğer çizgiler üzerinde bir nokta alalım. Bu noktadan çember çapına paralel olan iki ve daha çok çizgi çizilebilir; bu da paralellik postulatının pabucunun dama atılması demektir.

Marksizm de iki değerli mantık, mutlak uzam, zaman ve determinizme dayanan Newton Fiziği'nin çocuğudur. Düşünce ve uslamlamaları, mantıkları buna dayanır. Ortodoks Marksist, Marksizmi dogmaya dönüştürür ve bunun farkında da değildir.

Einstein, iki değerli mantık, izafi uzam ve zamanı ortaya atmıştır. Heisenberg ise, iki değerli mantık ve belirsizlik ilkesini geliştirdi. Günümüzde ise, çok değerli mantık ve belirsizlik ilkesi yani Reichenbach'ın olasılık fiziği geçerlidir.

A şehrinden X kilometre sabit hızla yola çıkan bir arabayla, Z kilometre ötedeki B şehrinden Y hızında çıkan bir araba hangi kilometrede karşılaşır? Bu tür soruları yıllarca sordular ve çözdük.

Newton sisteminde; cisimlerin konumları, hızları ve kütleleri belli bir zamanda belirlenirse, bunların konumları ve hızları sonraki diğer tüm zamanlarda matematiksel olarak belirlenirler.

Klasik Mekanik'te ve özel görelilik'te düzgün doğrusal hareket eden sistemlerin ayrıcalığı vardır. (Galile'nin hareketin birinci yasası ve Einstein'ın birinci görelilik ilkesi bu tür hareket eden sistemler içindir). Bu sıkıntıyı önce Newton görmüş, ama çözememiş, sonra meseleye Mach değinmiş ve Einstein'a kadar gelmiştir.

Kopernik (Copernicus) bir rahip ve astronomdu, evrenin merkezinin Dünya olmadığını ve Dünya'nın da diğer gezegenler gibi, Güneş'in etrafında döndüğünü söyledi; ama inançlarına aykırı sözlerinden korktu ve Papa'ya ithaf ettiği yapıtının sonuna, söylediklerine inanılmaması gerektiğini yazdı. Daha cesur olan Kepler, gezegenlerin güneş etrafındaki yörüngelerinin -akla ilk gelen, sağduyuya en uygun gibi görünen- dairesel değil eliptik olduğunu ve bu hareketin de sabit hızla değil, değişken hızlarla olduğunu söyledi.

Max Planck, Kuantum Teorisi'ni başlatan kişidir.

Levent Şahverdi Arşivi

Ateşte ısıtılan bir masadan çıkan radyasyonları incelerken, istemeden de olsa çok önemli şeyler bulmuştur. Ateşte ısıtlan bir cismin ne kadar kızdırılsa da beklendiği üzere sonsuz enerji vermediğini, sınırsız uzamadığını yani mor ötesi katastrofun (dalga boyunun kısalmasıyla, enerjinin sonsuza doğru artması) tutmadığını gördü. Doğanın sürekliliği teorisi çöküyordu. Enerjinin sürekliliği ilkesi yerle bir oluyordu. Enerji kesik kesik sıçrayarak değişiyordu. Bunun en baştaki önemi şudur: "Natura non facit saltus" yani doğada asla sıçrama olmaz diyen Newton Fiziği çökmüştür.

İstemeden de olsa dedik, çünkü Max Planck tutucu bir pozitivistti ama bulduğu şeye zor da olsa inandı ve bir devrim oldu. Olgulara o kadar saygılıydı ki, bu saygılılık Max Born'n deyişiyle spekülasyondan hoşlanmayan Planck'ı sonuçlarını yayınlamaya götürdü.

Max Planck sonuçlarını ancak Boltzman'ın istatistiksel yöntemiyle gösterebildi. Boltzman, evrendeki bütün olaylarda gidişatın karışıklığın artmasına doğru olduğunu gördü ve söyledi. Bütün tutucular Boltzman'a saldırdılar ve Boltzman intihar etti.

Boltzman'ın mezar taşında şu denklem yazar:

$$S = k. \log W$$

Bu denklem, Boltzman'ın bu buluşu, günümüz bilimimin temel taşıdır ve istatistiksel davranış gösteren her sistemin davranışını anlatır. Bu denklem şunu anlatır: S, entropidir; W ise olasılıktır.

Açık havada beş beyaz, beş de siyah topu yan yana dizelim ve rüzgarın esmesini bekleyelim; rüzgar estikçe bu yan yanalık, bu düzen bozulur ve rüzgar ne kadar eserse essin topların bir daha ilk konumlarına gelme olasılıkları sıfıra yakındır.

Entropi, karışıklığın ölçüsüdür ve düzenli sistemler zaman içinde düzensizliğe yaklaşır. Bütün düzenli sistemler, düzensizliğin dağılımının gösterimi olan çan eğrisine benzer bir eğri olarak, düşey eksene göre simetrik bir eğriye doğru dönüş yapar.

Yeryüzündeki mevcut bütün kapitalist toplumlar entropinin eğrisine uyar, bu eğri simetrik değildir zaten: Ap-

Levent Şahverdi Arşivi

talların sayısı zekilerden, çirkinlerin sayısı güzellerden, korkakların sayısı cesurlardan vb. daha fazladır ve bu eğride bu durum başlangıçtan ortalama etkisel alana kadar olan bölümü kapsar; bu da bütün düzensiz sistemlerde oran olarak % 61'dir. Aziz Nesin'in verdiği % 60 oranı tam isabettir ve bilimseldir. Kapitalizmin toplumsal yapısı böyledir.

Ayrıca verilen ideoloji gereği insanların kendini çoğaltan sistemlere benzer şekilde, bu eğrinin sağında kalan bölümü de sola çekmeye, kendine benzetmeye, farklılıktan hoşlanmamaya eğilimi vardır ve bu tarikat yapılarında çok belirgindir. Bütün toplumu, olmazsa kendi gibi düşündüğünü söyleyeni (İslamcıysa, İslamcıyı; solcuysa solcuyu vs.), tek tip olmaya zorlar. Çünkü böyle bir yapı en düşük enerji sistemine göre işler, aklın çalışmasına gerek yoktur ve zaten sizin yerinize birileri düşünmüştür bile; eğrinin sağında kalanlar o yüzden potansiyel tehlikedir.

Bu eğriyi sağa doğru, iyiye doğru itelemenin tek yolu vardır: Enerji vermek...

Newton Fiziği deterministtir; Kuantum Fiziği ise olasılıklara bağlıdır. Lenin, Kuantum Fiziği'ne karşı çıkıyor ve "diyalektik materyalizme aykırı" diyordu; ama hayat, zaman ve tarih Lenin'i haksız çıkardı.

Marx, devrimi doğuma benzettiği için, bazıları bir analojiyle, çocuğun ters geldiği (devrimin ileri sanayi ülkesinde değil geri bir ülkede olması) için işlerin ters gittiğini söylemektedir. Bu metafizik bir açıklamadır. Marksizm hala çok değerlidir, gereklidir; ama onu 19. Yüzyıl'daki haliyle dondurmak, dogmatizmdir ve Marksizme en büyük kötülüktür.

Kuantum Fiziği bize epistemolojide sıçramalar getirmektedir. Kuantum Teorisi, kesinliklerle değil, olasılıklar düzeyinde yürür. Heisenberg ünlü Belirsizlik İlkesi'nde, "elektron gibi küçük bir parçacığın konum ve hızını saptamak olanaksızdır" der. Deterministik yaklaşım iflas etmiştir. Bugün artık olasılık, doğanın da insanın da davranışında çok etkili nesnel bir kavram olarak bilimde yerini almıştır.

Münevver Ayaşlı'nın anlaşılmasındaki güçlük ya da iktidar mensuplarının tek bir aileden gelmesinin kabul edilmesindeki güçlük, bunun doğru olması durumunda bü-

Levent Şahverdi Arşivi

tün ezberimizin bozulmasından dolayıdır. Bütün söylenenlerin yalan, yanlış olduğunu kabul etmek güçtür. Bütün putların yıkılmasını sindirebilmek güçtür. Yoksa ortaya konanlardan sonra bunun böyle olduğu rahatlıkla görülebilir.

"Bilimsel Devrimlerin Yapısı" kitabında, "Bir paradigma ancak ya çok genç birisi tarafından ya da o disipline dışardan gelen birisi tarafından yıkılır." diyordu Thomas Kuhn.

İzafiyet Teorisi'nin anlaşılmasındaki esas zorluk da teorinin kendisinden çok sonuçlarının insanların sağduyusuna ters gelmesi, dolayısıyla şaşırtıcı ve inanılmasının güç olmasından doğar. Günlük yaşamımız içinde algılayamadığımız, cisimlerin hızlarının ışık hızına yaklaştıkça uzunluğunun kısalması, kütlesinin artması ve saatlerin yavaşlaması gibi sonuçlar veren İzafiyet Teorisi ortaya atıldığında bilim çevreleri tarafından da kuşkuyla karşılanmış ve fazla rağbet görmemişti.

Rivayete göre Einstein'ı o günlerde destekleyen ender kişilerden birisi, Einstein'a "İzafiyet Teorisi'nin" yalnızca üç kişi tarafından anlaşıldığı" yolundaki sözlerinin doğru olup olmadığını sorunca; Einstein "Üçüncü kim?" demiş.

İzafiyet Teorisi, ışığın niteliği, nasıl yayıldığı (ışığın boşlukta nasıl yayıldığı, ışığın ilerlemesi için hala kanıtlanamayan eter ya da esir denen bir madde olduğu) ve hızına dair tartışmalardan doğmuştur. Sonuçlar gerek fizik açısından gerekse felsefi açıdan ışık hızının ötesine taşınmış olsa da çıkış noktası ışıktır.

Işık hızının ne olduğuna dair soruya Descartes "sonsuz" demiş; Galileo ise, ışık hızının sonlu olduğunu söyleyip, bu hızı ölçmeye kalkmıştır. Bu ölçümler yüzyıllarca sürmüş ve en yetkin olarak da 20. yy'de ölçülüp, saniyede 300.000 kilometre olarak bulunmuştur.

Einstein, Özel Teori'de (Özel İzafiyet Teorisi, yalnızca düzgün doğrusal hareket eden sistemlere yöneliktir) bulduğu sonuçları genelleştirmiş ve iki postulat ileri sürmüştü:

1- Tüm hareket izafidir. Mutlak hareketten söz edilemez, ancak başka bir şeye göre hareket söz konusu olabilir. Yan yana aynı hızla giden iki trende bulunan yolculara diğer tren

Levent Şahverdi Arşivi

duruyormuş gibi gözükür. Yolcunun bulunduğu tren de hareket ettiği için, yolcunun (gözlemcinin) bulunduğu konumun ve hızının da hesaba katılması gerekir. Oysa Einstein'ı asıl düşündüren şey 19. yy sonlarında, gözlemcinin konumu ve hızı ne olursa olsun, ışık hızının hiç değişmediğinin ortaya konmuş olmasıydı. Bu sonuç, Newton'un hareket yasalarının ışık için doğru olmadığını söylüyordu.

Biz bugün, saatte 90 km hızla gittik derken, belirtmesek de bunun dünyaya göre bir hız olduğu bellidir. Bir uzay gemisinde iseniz ve tüm yıldız ve gezegenlerden uzaksanız, hızınızı saptamanız mümkün değildir. Hatta böyle bir referans noktanız yoksa hareket edip etmediğinizi dahi asla bilemezsiniz. Bunun bir örneğini kamaranın lombozundan açık denize baktığımızda, geminin gidip gitmediğinden (referans alabileceğiniz ufukta görünen bir kara parçası yoksa) emin olamayarak yaşarız. Buna benzer örneği, son dönemlerde ortaya çıkan ve dışarıyı göstermeyen asansörlerde, sanki hareket etmiyormuş gibi hissederek yaşıyoruz.

2- Bir gözlemciye göre ışık hızı daima sabittir. İzafiyet Teorisi'nin en çetrefilli görünen, sağduyuya en ters gelen yönü de işte budur. Bir yıldıza doğru giden bir roket ile bu yıldızdan gelen ışığın hızı, bu iki cisim birbirine yaklaşırken bu yıldızdan gelen ışığın hızı eksi roketin hızı olmalıydı. Oysa bu durumda ışık söz konusu olunca, bu hız 300.000 olarak sabit kalıyor.

Bu postulatlardan çıkan sonuçlar, deneyler ve gözlemlerle birleştirildiğinde daha da garip idi. Einstein iki adet basit denklem vermiştir. Bu iki formülden şaşırtıcı sonuçlar çıkmaktadır.

Hareket eden bir cismin (mesela roket) uzunluğu L olsun, v roketin hızı, c de ışık hızı olduğunda, v hızıyla hareket eden bir roketin, hareket halindeki boyu (B) şu olur demiştir:

$$B = L \times \sqrt{(1 - v^2 / c^2)}$$

Hız arttıkça, roketin boyu kısalacaktır. Denklemin bize verdiği sonuç, büzülme denen bu olaydır. Hız ne kadar artarsa roketin boyu da o kadar kısalacaktır.

Levent Şahverdi Arşivi

Simdi gelelim bu denklemin asıl şaşırtıcı yanına. V yani hız c'ye yani ışık hızına (300.000 km/sn) eşit olduğunda ise cismin (roketin vs.) uzunluğu sıfır olur. Yani cisim ortadan kalkar

Einstein'ın ikinci formülüne de bakalım...

Hareket eden cismin kütlesi m olsun, hareket anındaki kütlesi (H diyelim) için formül şudur:

$$H = m / \sqrt{(1- v^2 / c^2)}$$

Bu formülün bize verdiği sonuç, hız arttıkça kütlenin de artacağıdır. Bir cisim, gözlemciye göre ne kadar hızlıysa kütlesi de o kadar artar. Işık hızına ulaşıldığında cismin kütlesi sonsuz olacaktır. Bu sonuç, çetrefilli dediğimiz ikinci postulatın sağduyuya aykırı gibi görünen sonucuna da uygundur. Yani hiç bir şey ışık hızından daha hızlı hareket edemez. Işık hızına ulaşıldığında boyu sıfıra iner, kütlesi sonsuza çıkar.

Bu postulatlar atom bombasının da teorik mantığını oluşturmuştur. Görüldüğü gibi, hız artınca kütle artıyor; enerji de artar tabiatıyla. Biliriz ki, ağır bir nesne hafif olandan daha fazla enerjiye sahiptir. Bomba da, (deprem de) bir enerjinin açığa çıkmasıdır aslında.

Bir nesnenin kütlesi, geride hiç kütle kalmayacak şekilde enerjiye çevrilirse elde edilecek enerji:

$$\text{Enerji} = \text{kütle} \times \text{ışık hızı}^2$$

İzafiyet Teorisi'nin zaman açısından da ilginç sonuçları vardır. Işık hızına yakın hareket eden roketi izleyen dünyadaki gözlemcinin saatine göre, roketin içindeki astronotun saati daha yavaş çalışacaktır. Yani, zaman roketin içinde daha yavaş akacaktır. Anlaşılması en zor görünen ve dillere pelesenk olmuş zamanın izafiyeti nasıl böyle olabiliyordu?

İki nokta düşünelim ve aralarındaki mesafe de 300.000 kilometre olsun. Işık, bu mesafeyi 1 saniyede alacaktır. Şimdi bu iki nokta aralarındaki mesafe sabit kalmak şartıyla, ışığın geliş yönüne karşı diyelim saniyede 100,000 kilometre hızla harekete geçsin. Bu durumda Newton Fizi-

Levent Şahverdi Arşivi

ği'ne göre, ışığın bu iki nokta arasındaki hızı = 300.000 + 100.000 = 400.000 km/sn olacaktır. O zaman ışığın bu iki nokta arasındaki mesafeyi geçiş süresi de: 300.000/400.000 = 0.75 saniye olması gerekir. Oysa teoriye göre, ışık hızı referans sisteminden bağımsızdır ve iki nokta arasındaki mesafeyi yine 1 saniyede geçer.

Demek ki, durağan sistemdeki 1 saniyenin, referans sistemindeki 0.75 saniyeye eşit olması için, sistemdeki saatlerin daha yavaş çalışması gerekmektedir. İlk baştaki örneğimize dönüp söylersek, ışık hızına yakın hareket eden roketin içindeki saat, dünyadaki gözlemciye göre daha yavaş çalışacaktır ve roketin hızına, uzaydaki hareket süresine göre astronot, dünyaya döndüğünde örneğin ikiz kardeşine göre artık daha genç olacaktır. Bütün bunların pek çok sonuçlarından birisi de dört boyutlu bir uzay-zaman kavramı oluşmasıdır.

Bütün anlatılan "Tarih" için, Feyerabend'in "A" ile başlayan "Akla" karşı "Hayır" demesi gibi "T" ile başlayan Tarih'e de "Hayır" demek gerekiyor. Aslanların tarihinin avcılar tarafından yazılmasına benzer şekilde bütün Tarih de şimdiye kadar erguvaniler tarafından yazılmıştır. Bu tarih, biz erguvan olmayanlarda "akıl tutulması" yaratmıştır. Aristoteles Mantığı'na hayır demeden olmuyor. Eukleides yetmiyor. Bunun için de Lobaçov'a ihtiyacımız var. Düzlemde gördüklerimiz dışında, uzayda kozmolojik boyutta gerçek başkadır. İki boyutlu uzay bizi yanıltıyor. Derinlemesine bakıp üçüncü boyutu algılamak gerekiyor. Zamanla birleştirip dört boyutlu görmeliyiz. Görünenle yetinen bilim olamaz. O zaman bilime gerek kalmazdı.

Durum o kadar "sürreal"dir ki sonuçlarını kabullenmek de o kadar zordur. Çünkü sağduyuya, şimdiye kadar söylenenlere o kadar aykırıdır ki inanılması çok güçtür.

Ülkemiz büyük bir oyun yeridir. Her sabah uyanınca, biraz isteksiz de olsak, hepimiz sahnenin bir yerinde, bizi çevreleyen büyük ve uzak dünyanın sevimli bir benzerini kurmak için toplanırız. Küçük topluluklar olarak, birbirimizden bağımsız davranarak ve birbirimizi seyrederek günlük oyunlarımıza başlarız. Ben Hikmet IV zamanında-yani Hikmet I olduğum sıralarda- bu oyunu ciddiye almış ve bütün oyunları heyecanla seyretmiştim. Sonunda, kendi oyunumu bütün bu oyunların dışından ve gerçek olarak yaşamaya karar verdim. İnsanlarımız, aynı piyesi yıllardır aynı biçimde oynamanın

Levent Şahverdi Arşivi

yorgunluğu ve gerçeğe bir türlü benzetememenin bezginliği içindeyken ben, bizlere bugüne kadar hiç bir yararı dokunmamış aklındaha doğrusu akıl olduğunu sandığımız akıl taklidinin-zincirlerinden kurtularak, bütün ülkeleri ve onların gerçek kişilerini içine alan büyük oyunun heyecanı içinde bulunuyorum.
(Oğuz Atay, Tehlikeli Oyunlar)

Levent Şahverdi Arşivi

GERMİRLİ, HEPSİ BİR YERLİ

Nuri Ağa'nın, Zekiye Hanım'dan doğan üç oğlundan bugün en çok tanınanı Kadir Hasoğlu'dur; geçmişte diğer çocukları Kemal ve Mahmut da çok meşhurdu. Ailenin soyadı, yasal soyadları Hasoğlu yerine daha çok Has olarak biliniyor. Osmanlı, bir bölgede vergi getirecek ne varsa tahrir defterlerine kaydediyor ve bunları dirlik olarak çeşitli birimlere dağıtıyor. Dirlik sahibi, dirliğinde üretim ve ticarete yönelik faaliyetleri düzenliyor ve tahrir defterlerine işlenen vergileri topluyor. Tımar küçük dirliktir, zeamet orta büyüklükte dirlik, büyük dirliğe ise has deniyor. Has(oğlu) soyadı buradan geliyor.

Kadir Has

Baba Nuri Has'ın Adana'da ortak olduğu Simyonoğlu'ndan "transfer" edilip Milli Mensucat olarak ismi değiştirilen fabrikanın geçmişte en meşhur malı Aslan Marka ipliklerdir. Aslında ilkel birikim, sanayi devrimi yaşamış ülkelerde özellikle İngiltere'de köylülerin topraksızlaştırılmasıyla sağlanır ama bizde el koymayla olmuştur.

Orhan Kemal'in Cemile romanı bu fabrikada yaşananları anlatır. Cemile, bir gerçek kahramandır ve roman da fabrika işçileri üzerine yazılmış ilk romandır. Fabrikanın diğer ortaklarından Kayserili Nuh Naci Yazgan milletvekilidir.

Rezan Has

Oğul Kadir Has'ın eşi Rezan Germirli'nin ailesi de Haslar gibi büyük ve etkin bir aile. Rezan Hanım'ın annesi Yağcızade Şehline Hanım'dır. Rezan Hanım, baba tarafından ise Ali Kamil Germirli'nin torunu, Mehmet Germirli'nin kızıdır. Kayseri-Germir "verimli" bir yer; Germirli Ali Bey'in kızı Pakize Hanım da aşağıda bahsedeceğimiz Halit Narin'in annesidir. Kemal Has ve Halit Narin'in pek çok ortak paydasından biri de "En iyi arkadaşım Süleyman Demirel'dir" demeleri. Dolaksızoğlu Sami Süleyman Gündoğdu'yu yani bilinen ismiyle (Sami) Süleyman Demirel'i çok seviyorlar.

Nuh Naci Yazgan

Germirli Ailesi'nin kızlarıyla evlenen Kadir Has'tan başlayalım. Mercedes-Benz Türkiye (Otomarsan) Koç Holding'le birlikte Karsan (Peugeot), Coca-Cola Türkiye, Kadir Has'ın ve ailenin kurduğu en büyük firmalar. Coca-Cola Türkiye'yi kurarken ortağı 6-7 Eylül'de de -dönemin MİT'i olan-

Levent Şahverdi Arşivi

MAH Başkanı Üstad Mason Behçet Türkmen'dir. 6-7 Eylül günü zamanın CIA Başkanı Allen Dulles Türkiye'de bulunmaktadır. Allen Dulles ve Adalet Bakanı olan kardeşi siyonizmi ABD'de yerleştiren isimlerdendir. Allen Dulles, Bilderberg kurucusu, CFR yöneticisi ve masondur. O zamanki adıyla MAH olan gizli servisin başında da Behçet Türkmen bulunmaktadır. Kimdir bu Behçet Türkmen? Önce daha iyi tanınan oğlu İlter Türkmen'den başlayalım. 12 Eylül'ün Dışişleri Bakanı'dır, eski büyükelçidir ve İlter Türkmen, Dışişleri Bakanı olduğunu ilk olarak, Şükrü Elekdağ'ın yakın dostu Büyükelçi Spain'e haber vermiştir; Türkiye insanı haber almadan, Spain öğrenmiştir. MHP'den İzmir milletvekili adayıydı, seçilemedi. Şimdi Hürriyet'te yazıyor.

Halit Narin

Has Ailesi, açılımı Adana'daki Kayserililer Bankası olan AKBANK'ın da (Sabancı, Yazgan, Sapmaz vs.) kurucu ortağı. Mercedes'i kurarken eşit hisseyle (%32) ortağı Sibirya-Rusya'dan gelen Veli Menger'dir. Ahmet Veli Menger'in Nazilerle yakın ilişki içinde olduğu; o dönemde Naziler ve Türkiye arasında kuryelik yaptığı iddia ediliyor. Uzun yıllar Almanya, Çin ve Moğolistan'da yaşamış. Bosch Türkiye'yi kuruyor. Ünlü Troçkist Nail Satlıgan'ın da mensup olduğu Rusya kökenli bir aile olan Satlıganlar'ın kızı Ayşe Hanım'la evleniyor. Hasan Satlıgan, Mengerler Holding ortağı. Otomarsan, 12 Eylülcülerden askeri araç üretme izni alırken İş Bankası, Kara Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı ve Suudi National Otomobile gibi ortakları da bünyesine kattı.

Behçet Türkmen

Boğaziçi Lisesi'nin o yıllarda çıkan yıllıklarını incelediğiniz zaman, Kadir Has'ın ünlü sınıf arkadaşlarını da görürsünüz. Örneğin, ismi babasının hayran olduğu Emile Durkheim'den gelen Emil Galip, FB'li ünlü kaleci Cihat Arman, Sadık Eliyeşil (Mehmet Emin Karamehmet'in damadı olduğu aile), Şefik Fenmen ve Haldun Simavi. Okulun o dönemdeki yıllıklarını Çapa Ailesi finanse etmiş; Sertel, Yalman ve Halil Lütfü Dördüncü'ye ait Tan Matbaası da basmış.

Veli Menger

Halil Lütfü Dördüncü'nün evlatlığı olan Beyefendi, Selanik'te Atatürk'ün doğduğu evdeki şeref defterine Tayyip Erdoğan'a yazdığı hakaret sözcükleriyle gündeme gelmişti. Ancak yazılmayan şey, Halil Lütfü Dördüncü'nün, Serteller çekildikten sonra önce Yalman ile sonra da tek başına sahip

Levent Şahverdi Arşivi

olduğu matbaasındaki 6 Ocak 1958'de kırk kişinin ölümüne yol açan dinamit patlamasıydı.

Tan yakılıp yıkıldıktan sonra ismi Yeni Tan olan gazetenin sahipleri Ali Naci Karacan ve Halil Lütfü Dördüncü'dür. Milliyet Gazetesi işte bu Yeni Tan'ın ismi değişmiş haliyle kurulmuş olup bugünlere kadar gelmiştir.

Sandalcı Ailesi'nin Feyziati ve Feyziye Mektebi'yle derin tarihsel ilişkileri var. Feyziati'nin kurucusu, Emil Galip'in dedesi Kudret Azmi Sandalcı. Kudret Azmi Bey, Feyziye'de okumuş sonra da Feyziati'yi kurmuş. Emil Galip'in babası Gazmi Alip, kardeşi Metin (Metin Bey, Mehmet Ali Aybar'ın akrabası Gülgün Gelenbevi'nin eşi; Aybar'ın annesi Aliye Hanım, Gelenbevi İsmail Efendi'nin torunu Lezize Hanım'ın kızıdır), oğlu Mert, kızı Yaprak, torunu Rüzgar da Feyziyeli. Emil Galip'in oğlu Mert Sandalcı, Feyziye Mektepleri'nin tarihini anlatan kitap yazdı. Mert Sandalcı'nın babaannesinin dedesi Mehmet Karakaş Feyziye Mektebi'nin kurucusu; babaannesinin babası Tevhidi Karakaş da ilk mezunudur. Mert Sandalcı'nın anne tarafından gelenler de (annesi Ersin Hanım, onun babası İsmail Kunal, İsmail Bey'in eşi ve kayınvalidesi) Feyziye Mekteplidir.

Cahit Uçuk

Kadir Has'ın evlatlığı Feyziye Mektepli Mustafa Can Hasoğlu, Artı Mezat'ın sahibi olarak büyük müzayedelerin ismi; sahte tablo sattığı gerekçesiyle başı derde girmişti. Kadir Has, üniversitesinde yönetici de yaptığı eski Futbol Federasyonu Başkanı Levent Bıçakçı'nın avukatlığını üstlendiği bir davayla, ismi dedesinden gelen yeğeni Nuri Hasoğlu'nu (Has Otomotiv) nüfusuna aldı. Nuri Has(oğlu) evlenirken nikah şahitleri Recep Tayyip Erdoğan ve Deniz Baykal'dı. Can ve Nuri Hasoğlu, Kadir Has Üniversitesi'nin de yöneticileri.

Turhan Feyzioğlu

Can Hasoğlu'nun ilk eşi Behice Muhassıloğlu'dur. Kadir Has'ın kız kardeşi Kadıncık Yıldız Hanım'ın kızlarından birisinin ismi Gonca Muhassıloğlu. Demek ki Behice Hanım da aynı ailenin kızıdır.

Kadir Has, Mehmet Halit Haluk Germirli'yle birlikte İstinye Villaları'nın arazi sahibi. Çocuklarını Şişli Terakki'de okutan M.H.H. Germirli, Berki Özmen ve Kayserili Feyzioğlu Ailesi'nin (Turhan Feyzioğlu) iki mensubuyla Çağdaş Menkul Değerler'in sahibi. Feyzioğlu Ailesi'nin akrabaları arasında Cahit Uçuk, Bahriye Üçok ve Ziya Gökalp vardır.

Bahriye Üçok

Levent Şahverdi Arşivi

Kadir Has hem Menderes hem Demirel dönemlerinde doğrudan milletvekili sonra da bakan atayacak kadar güçlü. Menderes'e önce milletvekili sonra da bakan yaptırdığı Polis Müdürü Ahmet Topaloğlu, 1951-1952'de Sansaryan'da tütün işçilerinin işkencede "çok yakından" tanışmak zorunda kaldığı polis müdürü bir zattır. Mason olan Topaloğlu, Demirel döneminde de değişik bakanlıklar yaptı. Kadir Has'ın üniversitesini kurduğu bina Cibali Tütün Fabrikası'dır.

Bedii Faik anılarını yazdığı son kitabında geçen 'Türkiye Komünistlerinin İçyüzü' adlı dosyayı 'polise satan kişi'nin ünlü yazar Atilla İlhan olduğunu öne sürdü. Tempo Dergisi'nin bu haftaki sayısında yeralan "Atilla İlhan 'Komünistlerin İçyüzü'nü polise sattı" başlıklı röportajda Bedii Faik, kitabında üstü kapalı olarak yazdığı dosya satışının Atilla İlhan tarafından yapıldığı iddia etti. Röportaja göre Bedii Faik, Dünya Gazetesi'nin sahibiyken gazeteye 'Türkiye Komünistlerinin İçyüzü' başlığıyla bir dosya ulaştığını belirterek şunları söyledi: "Baktım bu başlık altında bir sürü isim ve not. Bu isimler dosyayı getiren kişinin arkadaşlarıymış. Ama herkes var. Dönemin 1'inci Şube Müdürü Ahmet Topaloğlu'nu aradım. 'Bu tefrikayı neşredersek devletin tahkikatına zarar verir mi' diye sordum. Güldü, 'Filanca mı, daha önce bu dosyayı bize sattı. Gönül rahatlığı ileyayımlayabirsiniz' dedi.
(Habertürk, 17 Mayıs 2001)

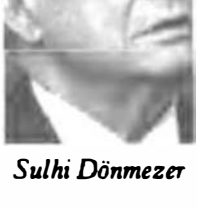

Ahmet Topaloğlu

Attilâ İlhan

Kadir Has, Razi Trak'ın başkanlığı döneminde FB'nin yöneticisi, üstelik dönemin sansasyonel futbol transferlerini gerçekleştiren bir yönetici. Kadir Has, üniversitesini kurarken Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'i de unutmamış. Kullanmadığı ismiyle Osman Sulhi Dönmezer geçmişte bilirkişi olarak önüne geleni 141-142'den suçlu bularak mahkum ettirmesiyle meşhurdu. Eşi 1948 Şişli Terakki mezunu H. Merih Tesal. Merih Hanım'ın üvey annesi de ağabeyi Reşat Dürrü Tesal da Terakki Mektepli. Reşat D. Tesal, İsviçre'de hukuk okuyor; sonra yargıçlık, üst düzey banka yöneticiliği, üniversitede öğretim üyeliği, 1980'de İktisadi Ticari İlimler Akademisi Dekanlığı gibi mevkilerde bulunuyor. Mason olan Tesal, kışları İsviçre'de, yazları ise Büyükada'da yaşayabilecek, çocuklarını kendi gibi yurt dışında okutabilecek bir hayat standardına sahip. Reşat D. Tesal'ın kuzeni, Mehmet Ali Balin. Hariciyeci Balin 6-7 Eylül'de ortaya çıkmış birisi. Diplomatik dokunulmazlıktan yararlanarak bombayı İstanbul'dan Selanik'e götüren kişidir. Bom-

Sulhi Dönmezer

Levent Şahverdi Arşivi

bayı Kavas koyuyor, kendisine yardımcı olan da Yunanistan pasaportlu olup Türkiye'de bursla eğitim gören Oktay Engin. Oktay Engin, polis olarak Türkiye'de görevine devam etmiş ve Demirel tarafından Muğla ve Nevşehir Valisi yapılmıştır. Oktay Engin, 1 Mayıs 1977'de alana ateş açılan Sular İdaresi'nin çatısında da "görev" yapmaktaydı. O esnada resmi sıfatı, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Daire Başkanı'ydı.

Ünlü Mimar Hayati Tabanlıoğlu'nun da Reşat D. Tesal'ın bacanağı olduğunu biliyoruz. Tabanlıoğlu, İstanbul AKM, Yeşilköy Hava Limanı, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Milliyet Binası gibi bazı projelerin mimarı. Reşat D. Tesal'ın ve Merih Hanım'ın ağabeyi Necip Tesal, Nuri Conker'in kızıyla evleniyor. Akrabalık bağı evlenmeden önce de var Nuri Conker, Tesal Kardeşlerin dayılarının eşinin dayısı oluyor. Reşat Bey, Adalet Bakanlığı'nda sıkılıyor, imdadına Prof. Dr. Faruk Erem yetişiyor ve İş Bankası İstanbul Hukuk Müşavirliği'ne geçiyor. Oradan da sıkılıyor, Akademi'ye geçmesi için kendisine Prof. Dr. Reşat Kaynar teklifte bulunuyor. Reşat Kaynar, Şişli Terakki 1964 mezunu Hüseyin Yavuz Kaynar'ın babası oluyor. Babası, Ömer Dürrü Tesal, o dönemde milletvekili ve daha sonra da Mübadele Komisyonu Başkanlığı yapıyor. İttihat ve Terakki Genel Sekreteri Mithat Şükrü Bleda da Tesal'ın akrabalarından birisi.

Reşat Kaynar

Nuri Has'ın Has'ın oğlu Kemal Has, 1975'te sahibi olduğu Metal Kapak Fabrikası'nda ortağı Ahmet Celepçi tarafından öldürüldü. Pe-Re-Ja, Elvan gazoz, dönemin iyi bilinen şirketleri. Yerine eşi Bilge Has geçti. HBB ya da açık ismiyle Has Bilgi Birikim, Bilge Hanım'ın tv kanalıydı. Nazlı Ilıcak, bu kanalda karşısına Susurlukçuları çıkartıp, ne kadar masum olduklarına kamuoyunu inandırmaya çalıştı.

Mithat Şükrü Bleda

Tv'nin başındaki kişi de Bülent Öztürkmen'di. Bu isim ilk kez, tapusu İsmail Cem'in kayınpederi eski FB Başkanı Razi Trak'a ait "kötü ünlü" Ziverbey Köşkü'nde geçmişti. Özal döneminde DPT'de Müsteşar Yardımcılığı ve Başbakanlık Başdanışmanlığı yaptı. Sonra Pembe Tansu Çiller'in yanında yer aldı. Kutlu Savaş'ın resmi Susurluk Raporu'nda kendisinden bahsedilir. Bülent Öztürkmen MHP'nin tanınmış simalarıyla vakıflar kurdu. Bu isimlerden birisi Demirel tarafından bakan yapılan Namık Kemal Zeybek'tir. Komando Namık olarak tanınan Namık Kemal Zeybek, Aydın Doğan'ın bacanağıdır. Gün Sazak'ın bakanlığı döneminde Gümrük ve Tekel Bakanlığı Müsteşarı yapıldı.

Nazlı Ilıcak

Levent Şahverdi Arşivi

Şişli Terakki Lisesi 1976-1977 Mezunu Ayşe Bilgün Sazak, 1959 Ankara Doğumlu, Baba Adı: Gün. MHP'nin ünlü isimlerinden Gün Sazak'ın kızı Ayşe Bilgün Hanım'ın sınıf arkadaşı da İzzet Garih'miş, yani öldürülen Üzeyir Hazakil Garih'in oğlu. Torunun İsrail Ordusu'nda askerlik yaptığı öldürülünce ortaya çıkmıştı. Ayşe Bilgün Hanım daha sonra Boyner soyadını alacaktır; çünkü ilk evliliğini Cem Boyner'le yapacak ve bu evlilikten de üç kızı olacaktır. Nüfus kağıdındaki tam ismiyle Hasan Cem Boyner, Osman Bey'in oğludur.

Gün Sazak

Ayşe Bilgün Sazak'ın dedesi, Gün Sazak'ın da babası olan Emin Sazak denince akla toprak ağalığı, Eskişehir'deki o bitmez tükenmez genişlikteki arazileri gelir. Emin Sazak, 1920'de başlayan 1950'ye kadar değişmez şekilde milletvekili. Yalnız, Emin Sazak, iflah olmaz bir Toprak Reformu düşmanı olarak, CHP'deyken sözü edilen toprak reformu laflarına bile dayanamamış ve oradan DP'ye geçmiş. Fakat bu toprak reformu lafları DP'de de edilince daha fazla dayanamamış ve oradan da ayrılmış. Emin Sazak'ın bir diğer oğlu da Fenerbahçe Başkanlığı da yapan,1999'daki depremde onlarca kişiye mezar olan Yalova'daki Yüksel Sitesi'nin müteahhidi Yüksel İnşaat'ın sahibi olan MHP'li Güven Sazak. Milliyet'teki Derya Sazak da Emin Bey'in oğlu (Dursun) Yılmaz Sazak'ın oğludur.

Emin Sazak

Boyner Ailesi'den Fuat Boyner'den başlayalım. Işık Lisesi 1965 mezunları yıllığına baktığımızda Fuat Boyner'i görüyoruz. Yıllıkta Fuat Boyner için anaokulundan beri Işıklı deniyor. İsmail Hakkı Emre Boyner'i de 1989 Şişli Terakki Lisesi mezunu olarak buluyoruz. Ailenin bir diğer ferdi Ayşin Boyner'i de Şişli Terakki 1992 mezunları arasında buluyoruz.

Cem Boyner'in şu andaki eşi Ümit Hanım daha önce Türkpetrol'ün sahibi olan Aydın Bolak'ın oğlu (Halil) Doğan Bolak'la evliydi. Marks & Spencer'i Türkiye'de açan (Ahmet) Aydın Bolak'ın babası, Balıkesir Milletvekili Mehmet Vehbi Bolak, Yırcalı Ailesi'nin ortağıdır. Aydın Bolak, (Ayşe) Selma Gürsan'la evlenmiş. Doğan Bolak daha sonra kendisi gibi rallici yaptığı aslında eski basketbolcu olan Canan Hanım'la evlenmiş. Canan Hanım, ortağı Ezra Çetin'le birlikte tekstil işi yapıyor.

Ayşe Bilgün Sazak

Cem Boyner'in yeğeni İsmail Boyner de Fahrettin Aslan'ın torunu Zeynep'le evlendi.

İsmail Boyner'le evlenen Zeynep Hanım kimdir? Şişli Terakki 1992 mezunu Zeynep Hande Aslan, Üsküdar

Levent Şahverdi Arşivi

1974 doğumlu Baba Adı Mehmet Yaşar. Demek ki Fahrettin Aslan'ın oğlu Mehmet'in diğer adı da Yaşar'mış.

Basında geniş yankı bulan bir haberi buraya alalım...

Gazinocular Kralı Fahrettin Aslan'ın hayat hikâyesi, "Kral'ın Hayatı" ismiyle film oluyor. Filmde oynayacak isimler arasında Fahrettin Aslan'ın oğlu Selçuk Aslan ile bir dönem evli olan Emel Sayın'ın da adı geçiyor. Ancak Selçuk Aslan'ın kardeşi Sacit'in ünlü sanatçı Emel Sayın hakkındaki iddiaları filmden çok konuşulacak. Gazinocular Kralı'nın oğlu Sacit Aslan, "Babam Fahrettin Aslan, Emel Sayın'ı kendi elleriyle bir komutana götürdü. Sayın, o dönemde kardeşim Selçuk Aslan ile evliydi. Selçuk Aslan çareyi alkolde buldu" dedi.
(http://www.pressturk.com/detay.php?d=13950)

Cem Boyner

Çok "sivil" bilinen Cem Boyner, Özel Harpçi Kemal Yamak'ı partisine, kendisine yardımcı olarak davet etmiştir.

Gün Sazak'ın kızı Ayşe Bilgün Hanım Cem Boyner'den ayrıldıktan sonra Mehmet Sinan Dereli'yle evlenmiş. Bilgün Dereli BPoint Mücevher'in sahibi. Mehmet Sinan Dereli kimdir? İstanbul Motor Piston'un sahibidir. M. Sinan Dereli bir vergi yüzsüzü olarak İstanbul Defterdarlığı'nın açıkladığı isimler arasındaydı. M. Sinan Dereli 1907 Fenerbahçeliler Derneği üyesiymiş aynı zamanda. Sinan Dereli'nin ağabeyi Mehmet (Salih) Dereli, 1987 Türkiye Güzeli Şebnem Dinçgör'le evli. Eski eşi magazin basının mümtaz siması Esra Hanım da Petrolcü Sinan Gürsoy'la evli. Dereli Kardeşlerin Babası Muammer Dereli Mahle Piston'un yani Halit Narin'in enişteşi Tevfik Ercan'ın ortağı. Esra Gürsoy, Cent Koleji'ni bitirmiş; bu okul Mermerci'nin kızlarını gönderdiği Dost Koleji'nin yeni ismidir.

Fahrettin Aslan

HBB'nin başındaki Öztürkmen, Hulki Cevizoğlu'na HBB'de tv programı yaptırıp ünlü yapan kişi. Cevizoğlu, Hürriyet muhabiriyken Turgut Özal'ı öven haberler yapmasıyla tanınıyordu; Özal tarafından -örtülü ödenekten- yabancı dil öğrenmesi için yurt dışına gönderildi. Devletin, askeri akademilere benzer şekilde sivilleri eğittiği Milli Güvenlik Akademisi mezunudur. Althusser'in "devletin ideolojik aygıtları" tanımında yer alan bu akademinin çok ilginç öğrencileri ve hocaları var. Örneğin, Necmettin Erbakan bu akademinin 60'lı yıllarda hocasıdır. Ne dersi anlatıyordu acaba? Motor

Hulki Cevizoğlu

Levent Şahverdi Arşivi

uzmanı Erbakan devletin en gizli kurumlarından birisinde ne iş yapar?

Şimdi sorumuzu soralım: HBB batınca Bilge Has, Halk Bankası'ndan 28,5 milyon dolar kredi almıştı, bu kredi verildiğinde başbakan kimdi? Cevap: Tansu Çiller. Peki, Süleyman Özer Çiller'in Yeşilyurt A.Ş isimli turizm şirketinde ortağı kimdi? Cevap şaşırtıcı gibi gelebilir ama değildir: Erdal İnönü.

Bu sistemde iktidar da muhalefet diye ortaya sürülenler de bir bütündür, aynı büyük oligarşi ailesinin mensuplarıdır. Ha Kasap Ayvaz, ha Ayvaz Kasap...

Özer Çiller

Mahmut Has'ın oğlu Mete Has'tır. Eşinin ismi Feza(l) Has. Kızlarının ismi Berna Kohen ve Zekiye Has. Torunu Jason Susar, kardeşleri ise Mehmet ve Şule Has.

Süleyman Özer Uçuran Çiller, Mete Has'ın sahibi olduğu İstanbul Bankası'nın Genel Müdürü, Pembe Tansu Çiller de bankanın danışmanıydı Özer Bey'in o dönem şoförü ve kuryesi olan şahıs, Özer Bey'in aleyhine ifade veriyordu, Madam Manukyan'ın da yaralandığı bombalı suikastta öldürüldü. İçi boşaltılan İstanbul Bankası, Ziraat Bankası'na geçti. Peki ya giden paralar ne oldu? Ziraat Bankası zararı istemekten (1996/25 sayılı kararıyla) "vazgeçti" ve 650.000.000 $ buharlaştı. O zaman hortumlama tabiri yoktu. Özer Bey hakkında açılan ceza davaları zaman aşımına uğradı, tıpkı MHP ve Ülkücü kuruluşlar hakkında açılan davalar gibi...

Mete Has

BMT (Beynelmilel Mühendislik Taahhüt ya da bir iddiaya göre Berk-Mert-Tansu) şirketinde Özer Bey'in ortağı Mete Has'tır. Özellikle Libya'da iş yapan firmanın genel müdürü kazanılan paraların Jamahiriye Bank üzerinden İsviçre'ye transfer edilip şirketin hileli iflasa sürüklendiğini iddia etmişti. BMT adına Libya'da çalışan işçiler dört yıl Libya'da mahsur kaldılar. Şirketin yönetim kurulu üyesi olarak görünen İsmet Uçuran, Vadi Locası Üyesi Özer Çiller'in annesidir.

Tansu Çiller

Mahir Çayan ve arkadaşları 1971'de Mete Has'ı ve akrabaları Talip Aksoy'u kaçırıp, Kadir Has'tan kayınbiraderi Ali Germirli vasıtasıyla 400.000 TL fidye aldılar. Muammer Toprak'ın canına mal olan Paktaş'ı, Toprak Ailesi'ne satan Talip Aksoy'dur. MHP İstanbul İl Başkanlığı da yapan Mete

Levent Şahverdi Arşivi

Has, amcası gibi FB yöneticiliği yaptı; Göcek'teki Tersane Adası'nın % 25 oranında sahibiydi. Gazeteci Rauf Tamer, içi boşaltılan Egebank'ın sahibi Şişli Terakkili Yahya Murat Demirel'den aldığı çantayı Mete Has'a götürdüğü ortaya çıkınca çalıştığı gazeteden istifa etmek zorunda kalmıştı. Mete Has, kendi deyişiyle "40 yıllık arkadaşı Rauf Tamer"in karıştığı para trafiğinin Tersane Adası'nın satışı nedeniyle gerçekleştiğini iddia etmişti. Ortada dönen para miktarı ise 12.000.000 $. Tersane Adası, 1. dereceden doğal sit alanı; mübadeleyle gönderilenlerin geçmişte yaşadığı bir yer. Ertuğrul Özkök, Türkeş'le Mete Has'ın Boğaz'daki yalısında buluşup, görüşmüştü.

Halit Narin, 12 Eylül'ün hemen ardından söylediği "Şimdiye kadar işçiler güldü, bundan sonra biz güleceğiz" sözüyle tarihe geçti. İşçilere ve sola karşı hep açıktan, en sert tavrı gösterdi. Tekstil İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Başkanlığı, bu tavrın sınıfsal olarak ifade kürsüsü oldu. Asıl olarak tekstilci; Narin Mensucat ve Marmaris Martı Motel, Narin'in en bilinen yatırımlarıdır. Hiram Abas emekli olunca Halit Narin'in yanında çalışmıştı.

Murat Demirel

Hira, Helence χήρα dul kadın demek. Masonlukta en saygın kişi olan Süleyman Mabedi'nin Mimarı "dul kadının çocuğu" Hiram'dır. İbranice Hiram'ı oluşturan he, yod, reş ve mem harflerinin sayısal değerlerinin toplamı yani gematriası 258 yapar. 258'in anlamını yazalım: soylu. İsim buradan geliyor.

Rauf Tamer

Halit Narin'in eşi Özden Hanım resim sergileri açıyor. Halit Narin'in kızı Mine, Ali Ferruh-Ferhunde Verdi'nin oğlu Bülent Verdi'yle evliydi. Bülent Bey'in kız kardeşi Füsun Topbaş Merhum Eymen Topbaş'ın eşi. Verdi Çifti'nin torunu Esra Topbaş, Transteknik Holding ve Delta Petrol'un sahibi Lübnanlı Sami Habbab'la evlendi. Bahariye Mensucat'ın sahibi, Al Baraka'nın ortağıydı Eymen Topbaş.

Al Baraka Türkiye'de örgütlenirken, "Hak Yatırım ve Ticaret A.Ş" öncü oluyor. Hak Yatırım'ın kurucusu Eymen Topbaş ve Korkut Özal. Bir dönemin çok güçlü ve ilginç ismi Eymen Topbaş'ın Turgut Özal'la yakınlığı biliniyor. Eymen Topbaş, ANAP'ın kurucu İstanbul İl Başkanı. R. Tayyip Erdoğan'ın kızı Esra'nın kına gecesi Mustafa Topbaş'ın köşkünde yapılmıştı. Mustafa Topbaş, Eymen Topbaş'ın kuzeni; o da amcası gibi Al Baraka Türk'ün ortağı.

Bülent Verdi

Kemal Unakıtan da Al Baraka'nın yöneticisiydi. Al

Levent Şahverdi Arşivi

Baraka'nın denetçisi M. Zeki Sayın, Kamu Bankaları Ortak Yönetim Kurulu Başkanı. Merkez Bankası Başkanı atamalarında yaşanan tartışmalarda gündeme gelen isimlerin Al Baraka Türk ve/veya Bereket İplik kökenli olması dikkat çekmişti. Bereket İplik'in kurucusu da Topbaş Ailesi'dir. Eymen Topbaş, başkanlık yaptığı "İlim Yayma Vakfı"nda Turgut Özal, Aşiyan'ın alt kısmına gömülen Münevver Ayaşlı, Prof. Dr. Ayhan Songar (devrimcilere yapılan işkenceye bizzat katılan psikiyatr), Fahrettin Kerim Gökay (mini mini valimiz, ne olacak halimiz), Kemal Unakıtan gibi isimlerle birlikte olmuş. Eymen Topbaş, Okan Bayülgen'in de yakın akrabasıdır. Elmalılı Hamdi (Yazır) da Okan Bayülgen'in dedesidir.

Fahrettin Kerim Gökay

Marx ne güzel demiş : "Öz ile görünüş aynı olsaydı bilime gerek kalmazdı" diye...

Mason Ayhan Songar, Turan İtil'le birlikte, kobay yapılan devrimcilerin üzerinde denenen ilaçları ABD'li yetkililerle birlikte test eden birisiydi. Araştırmacı-Yazar Halid Özkul, işkencehanede Ayhan Songar'ın da hekim(!) olarak bulunduğunu defalarca yazmıştır. Bakınız, insanlığını yitirmemiş olanları tenzih ederek yazıyorum, sağ kesimde ölümünden sonra da bütün bunlar açıklandıktan sonra bile hala ne kadar muteber insandır. İnsanlık suçu işkence ve daha da ötesi insan üzerinde deney yapan bir Mengele...

Ayhan Songar

Halit Narin'in turizm şirketlerinin başına geçirdiği kızı Oya, Emre Temelli'yle evli. Emre Temelli, Entez Menkul Değerler'in % 50 sahibi ve genel müdürü. Entez'in diğer ortakları Kürşad ve Tevfik Selimoğlu. Selimoğlu, Temelli, İnönü ve Uşaklıgil akraba aileler. Bu bağ çok uzun, kısacık açalım: Latife Hanım'ın kız kardeşi Vecihe Hanım'ın Müşir (Mareşal) Mehmet Rıza Paşa'dan doğan oğlu Süreyya İlmen, İsmet İnönü'nün kardeşi Hasan Rıza Temelli'nin oğlu Mutlu Temelli'yle evlenir. Süreyya İlmen'in torunu Ayşe Birgül İlmen de 7. Cumhurbaşkanı Fahri (Sabit) Korutürk'ün eşi Emel Cimcoz'un yeğeni Ömer Aral'la evlenir. Ferdi Tayfur'un kardeşi Adalet Cimcoz ve eşi Mehmet Ali Cimcoz, ailenin bir diğer tanınmış kişileri. Bu aileyi Ayaşlı bahsinde anlatmıştık.

Turan İtil

İsmet İnönü'nün oğlu Ömer'in eşi Engin Hanım'ın dedesi, eski İstanbul Valisi Süleyman Sami Ögelman'dır. Işık (Feyziye) Lisesi yıllıklarını incelerken Erdal İnönü'nün eşi n

Levent Şahverdi Arşivi

Sevinç Sohtorik'in akrabalarına rastladık. Sohtorik Ailesi eski zengin, armatör, meşhur bir aile. İsmet İnönü'nün kızı, Ingiltere'de yüksek lisans yaparken İhsan Doğramacı'nın kız kardeşi Emel Doğramacı ile aynı evde kalmıştır. 31 Mart'ı bastırmak için Selanik'ten çıkan Hareket Ordusu'nun Komutanı Mahmut Şevket Paşa'nın kardeşi Irak Başbakanı Hikmet Süleyman'ın damadı, mükemmel İbranice konuşan Mason İhsan Doğramacı'dır.

Bir dönemin ünlü gazetecisi Şinasi Nahit Berker, Mevhibe Hanım'ın kuzenidir. Şinasi Nahit, CHP'nin yayın organı Ulus'un baş sayfasında yazan bir gazetecidir. Yine bir dönemin ünlü gazeteci-yazarı Naci Sadullah Danış'ın (kızdırmak için Saci Nacullah da deniyor) amcası Halit Ziya Uşaklıgil, halası ise Adeviye Hanım. Adeviye Hanım'ın Serasker Rıza Paşa ile yaptığı evlilikten doğan oğlu Orgeneral Süreyya İlmen. Süreyya Paşa olarak tanınıyor. Kadıköy'deki Süreyya Sineması, Süreyya Plajı vs'nin sahibi olan kişi. Naci Sadullah'ın bir diğer halası Latife Hanım'ın annesidir.

Adalet Cimcoz

Kadıköy'de Süreyya ismiyle başlayan sinema, plaj, sanatoryum vs. yerlerin tümü; bunların sahibi, kurucusu Süreyya (İlmen) Paşa'dan geliyor. Nazım Hikmet'in babası Hikmet Bey, Süreyya Sineması'nın müdürüyken, sinemada geçirdiği kalp krizi sonucu ölmüştür.

İhsan Doğramacı

Halit Narin'in oğlu, Nurullah Emre, adaşı ve enistesi Emre Temelli'nin yanında yetiştiriliyor. Nurullah, Halit Narin'in babasının ismidir. Narin'in diğer kızı İnci, Muvaffak Ata Yerlici'yle evliydi, genç yaşta vefat etti. Muvaffak Ata Yerlici, Türkiye'de yapılan en kaliteli doktora tezlerinden birisine sahip olan Boğaziçi Üniversitesi'nde Betonarme Profesörlüğü yapan Dr. Vedat Yerlici'nin oğludur. Büyük Mühendis Vedat Bey'in diğer oğlu Rallici Emre Yerlici'dir.

Muvaffak Ata Yerlici, İnci Hanım'dan sonra Büyükelçi Üner Kırdar'ın kızı, Lütfi Kırdar'ın torunu Asu Kırdar'la evlendi.

Lütfi Kırdar'ın kız kardeşinin oğlu İhsan Doğramacı'dır. Mason olan, 27 Mayıs sonrası Başbakan olması istenen "bulunmaz Hint kumaşı" Doğramacı, İsrail'den gelen heyet üyeleriyle İbranice konuşacak ve hatta heyet üyelerinin ifadesine göre onlardan daha iyi İbranice bilen birisidir. YÖK faciasının büyük aktörü, Kenan Evren'in yıldızıydı. Columbia Üniversitesi'ndeki torunu dedesinin adaşı İhsan Doğramacı, Sam Machiano'yla evlendi. Peki, neden hep Columbia Üni-

Emre Yerlici

Levent Şahverdi Arşivi

versitesi? İsviçre olursa da Lausanne (Lozan) Üniversitesi? İstatistiki olarak böyle bir tesadüf olur mu?

Şimdi "Kim Kimdir"den Vedat Yerlici'ye bakalım: Vedat Asım Yerlici diye geçiyor. Asım Feridun ve Fahriye Müfide İşmen'in çocuğuymuş. Esen Ögelman'la evlenmiş.

Şimdi BİA Haber Merkezi'nin 09.05.2006 tarihli bir haberini aktaralım:

1966-1975 yılları arasında Türkiye İşçi Partisi Kocaeli Senatörü Ziraat Yüksek Mühendisi, Fatma Hikmet İşmen öldü. İşmen'in cenazesi 11 Mayıs Perşembe günü, öğlen İstanbul Şişli Camisi'nden kaldırılarak, Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilecek.

Türkiye'nin ilk kadın Ziraat Mühendisi Yanyalı Fatma Hikmet İşmen, Vedat Yerlici'nin annesi Fahriye Müfide Hanım'ın akrabasıdır. Masonlukla ilgili bütün kitaplarda adı geçen İş Bankası Genel Müdürlüğü yapmış olan Muvaffak İşmen bir diğer akrabadır ki burada bizi daha meşhur birisine götürecek isimdir.

Muvaffak İşmen'in babaannesi Kemale İşmen'in annesi, Kemal Derviş'in babasının hala kızıdır. Biraz karışık oldu ama ne yapalım bağ bu. Başka açıdan yazalım. Söz ettiğimiz Fatma Hayriye Hanım, amcasının oğlu Atıf Paşa'yla evlenir. Atıf Paşa, Fatma Hayriye ve Kemal Derviş'in dedesi Derviş Paşa kardeştir.

Lütfi Kırdar

MHP'li Halit Narin, DP'li Muvaffak İşmen, TİP'li Fatma Hikmet İşmen, CHP'li Kemal Derviş aynı aile tablosu içindedir. Türkiye de, oligarşi de, düzen de, yönetenler de işte budur...

Fatma Hikmet İşmen

Halit Narin, Rotaryen ve Büyük Kulüp üyesi olmakla övünüyor; mason olduğunu da artık gizlemiyor. Can Yücel, Narin'in köpeğinin kendisini ısırdığını yazınca komşu olduklarını öğrenmiştik. Halit Narin'in kayınbiraderi, Ayşe Arman'ın geçmişte yazılarında Zafer diye çok sık bahsettiği eski eşidir. Haldun Dormen - Betül Mardin'in oğlu olan Mustafa Ömer Dormen'in (ismi, dedesi Said Dormen'in babasının ismidir) eşi Ayşe Arman'ın eski eşi Zafer Acar ithalatçı. Malikanesiyle de basında yer alıyor.

Halit Narin ödemediği kredileri alırken Necati Kurmel kendisine kefil olmuş. Necati Kurmel: Saray Halıları'nın sahibi, "az kalsın Başbakan" Hüsamettin Özkan'ın dayısı, Ömer Lütfü Topal'ın ortağı; ağabeyi Hakkı Kurmel, Men-

Levent Şahverdi Arşivi

deres'in bakanlarından.

Yusuf'tan olma, Sırma'dan 1950'de Develi'de doğma. Hüsamettin Özkan'ın eşi, Çiğdem Hanım, Besteci Zeki Arif Ergin'in torunudur. Hüsamettin Özkan'ın ağabeyi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Göz Anabilim Dalı Başkanı Şehirbay Özkan'dır.

250 milyon dolarlık usulsüz kredi idiasıyla, Başbakan yardımcısı Hüsamettin Özkan'ın dünürü Prof. Dr. Erdoğan Alkin dahil Emlakbank'ın 27 eski yöneticisi gözaltına alındı
(Hürriyet, 08.01.2002)

Şişli Terakki Lisesi 1953-1954 Mezunu, Hüseyin oğlu Prof. Dr. Hayri Erdoğan Alkin, Beşiktaş 1936 doğumlu. Oğlu Doç. Dr. Emre Alkin'le birlikte TV-8'de program yapıyordu. Hüsamettin Özkan'ın damadı Emre Alkin aynı zamanda İMKB Başkanı Osman Birsen'in danışmanıydı. Emre Alkin Işık Lisesi mezunu. Erdoğan Alkin'in diğer oğlu da Şişli Terakki mezunudur.

Necati Kurmel

Hüsamettin Özkan'ın geçmişte ağabeyi meşhurdu; ağabey Necdet Özkan Bayrampaşa Belediye Başkanı'ydı. Necdet Özkan'ın eşinin kardeşi ise çok meşhur bir isim: Orhan Aslıtürk. Naylon faturacı Orhan Aslıtürk, yurt dışına kaçan eski Şişli Belediye Başkanı, Işık Lisesi mezunu Gülay (Atığ - Aslıtürk) Çokay'la evliydi. Orhan Aslıtürk daha önce Altemur Kılıç'ın kızıyla evliymiş.

Gülay Aslıtürk

Haldun Taner'in ilk eşi Leyla Pamir, H. Nafiz Pamir'in kızı. Nafiz Pamir de Altemur ve Gündüz Kılıç'ın babası Kılıç Ali'nin eniştesi. Kılıç Ali, Nafiz Pamir'in kız kardeşiyle evlenmiş. Altemur Kılıç'ın üvey annesi de Ayşe Kulin'in kitabını yazdığı Füreyya yani Şakir Paşa Ailesi (Halikarnas Balıkçısı vs.). Leyla Pamir'in babası Türkiye'ye jeolojiyi getiren kişi olarak biliniyor. Haldun Taner'in profesör babası devrinin çok önemli bir ismidir.

Şakir Paşa Ailesi çok geniş o yüzden girmiyoruz demiştik, ama bir not düşelim. Ailenin fazla bilinmeyen üyesi İzzet Melih Devrim, Fahrünisa'nın ilk eşi ve Şirin'le Nejat'ın babasıdır. İzzet Melih, Servet-i Fünuncu olup dönemin çok zenginidir ve önemli bir yer olan Reji İdaresi'nin de başındaki kişidir. Mehmed Rauf'a her başı sıkıştığında yardım eden kişidir. Oligarşiden kimin başı sıkışsa bu şahıs yardım etmiştir. Bu şahsa yazılan mektuplar okunduğunda bu ilişkileri anlarız.

Haldun Taner

Levent Şahverdi Arşivi

Melih Gürsoy anlatıyor:

"Altemur Kılıç İngiltere Kraliçesi tarafından 'Commander of the Victorian Order' ve Alman Hükümeti tarafından 'Grosse Verdient Kreuz' nişanıyla ödüllendirilmiştir. (...) Altemur, Basın Yayın Genel Müdürlüğüni ikinci kez yaparken, 1970'li yılların başında Selçuk Yaşar İzmir'de o zamanki militan ve özel teşebbüs karşıtı sol akımlara karşı gerçekleri ve özel teşebbüsü savunmak için düşünülen bir derginin başına geçmesini teklif etmişti. (...) 1953 yılında İstanbul'da Devir adıyla bir dergi de yayınlamıştı ancak pek başarılı olamamıştı. Şimdi arkasında güçlü sermaye desteğiyle daha şansı olacağına inanıyordu. Nitekim özellikle Selçuk Yaşar'ın sağladığı büyük destekle ortaya yine Devir adlı güzel bir dergi çıkarabildi. Özellikle rahmetli Jerfi Yener ve yardımcılığını kabul eden Güngör Mengi Altemur'a büyük destek olmuştu."

Kılıç Ali

500. Yıl Vakfı Kurucusu Altemur Kılıç, İstiklal Mahkemesi Başkanı Kılıç Ali'nin oglu, GS'li Gündüz Kılıç'ın kardeşidir. Altemur Kılıç, "Pinochet, Şili'yi bir felaketten kurtardı" diyen bir yazıyı Işıkçıların Türkiye Gazetesi'nde yazmıştı. Sadece Türkiye Gazetesi'nde yazmıyor, Gözlem isimli Türkiyeli Yahudilerin gazetesinde de İngilizce köşe yazıları yazıyor. Kendisi Rothmans'ın Türkiye temsilcisi olurlar. Rothmans hani şu "Şark tipi tütün ekiminden vazgeçin" diye şart koşan şirket.

Altemur Kılıç

1944'te ABD'de New For Social Research'de okumuş. Daha sonra da, Antimedya'nın yazdığına göre, hala bilinmeyen hizmetlerde çalışarak ABD'de 13 yıl kalmış. 1949'da Birleşmiş Milletler'de Basın Uzmanı, 1955-59 arası Washington'da Türkiye'nin Basın Ateşesi. 1975-80 arasında da BM'de Daimi Temsilci Yardımcısı. BM Kore madalyası sahibidir. 12 Mart Faşizminin Basın Yayın Müdürü. Adnan Menderes'in propaganda gazetesi olan Vatan'ın Genel Yayın Yönetmeni. Özal döneminde TRT Yönetim Kurulu Üyesi'ydi. Elbette MHP'li...

Gündüz Kılıç

Altemur, Altemur olmadan önce ismi Demir'miş. Bu ismi veren Latife Hanım'dır. Robert Kolej son sınıfta bu ismi beğenmemiş ve çok Türkçü bir isim almış. Leyla Umar'ın akrabasıdır. Pamir Ailesi dolayısıyla Hasefe Ailesi ve Nuri Çolakoğlu'yla da akrabalık bağı vardır. Babasına Kılıç soyadını veren de Atatürk'tür. Kılıç Ali'nin gerçek ismi Emrullahzade Asaf'tır.

Altemur Kılıç, ilkokulu English High School'da okurken sınıf arkadaşı Şiar Yalçın'dır. Maliyeci Cavit Bey'in

Levent Şahverdi Arşivi

oğlu Şiar Yalçın'ın eşlerinden Remide Hanım, Suphi Nuri'nin kızkardeşi Semiha ve İzzet Melih Devrim'in (Şakir Paşa Ailesi'nin damadı, Şirin ve Nejat Devrim'in babası) kızıdır.

Hüsamettin Özkan'ın kayınvalidesi Hatice Behlül Özbay, Egebank'tan paravan şirket olan Goldbis'e aktarılan hortumlama parasından 250.000 $ götüren hanım. Banka sahibi Murat Demirel'dir. Şişli Terakki 1983-1984 Mezunu Yahya Murat Demirel, Yahya ismi Süleyman Demirel'in ve dolayısıyla Şevket'in de babasının ismi olmasından geliyor. Aynı okulun 1979-1980 Mezunu Neslihan Demirel, Sami Süleyman Demirel'in kardeşi Şevket'in kızı, Murat'ın ablası. Diğer kardeş de ODTÜ ülkücülerinin eski başı, DPT Müsteşarı ve milletvekili, ANAP İstanbul B. Şehir Belediye Başkan Adayı İlhan Kesici ile evli. 15 kişilik bir JINSA (Jewish Institute National Security Affairs) heyeti geliyor ve İlhan Kesici'nin evinde gizli toplantılar yapıyor.

Cumhur Ersümer

Geçmişin hızlı ülkücüsü Kesici'nin evindeki toplantılara Üzeyir Garih, İshak Alaton ve Çevik Bir de katılmış. Demirel Ailesi'nin diğer damadı eski MİT Müsteşarı Şenkal Atasagun'dur.

Bir diğer yakın akraba da çok ünlü bir isim: Eski Maliye Bakanı Sümer Oral, Orhan Aslıtürk'ün enişteşi, Necdet Özkan'ın da bacanağıdır Her dönemin değişmez milletvekili ve bakanı olan, mason Sümer Oral AP zamanında Dolaksızoğlu Süleyman Sami Gündoğdu'nun yani Süleyman Sami Demirel'in de en yakın adamlarındandı. Yolsuzluktan dolayı istifa etmek zorunda kalan Cumhur Ersümer'in eşi Suzan Hanım ile Necdet Özkan'ın eşi kardeş.

Berna Yılmaz

Hüsamettin Özkan, mükemmel İbranice konuşabilen, 33. Dereceden mason İhsan Doğramacı'nın şirketi tarafından yapılan ve fiyatlarının 1 ila 2 milyon dolar arası olduğu söylenen Beykoz Konakları'nda iki konak sahibi. İkinci konağında kızı, eşi Emre Alkin'le oturuyor. Komşu konak sahibi ise çok tanıdık birisi: Berna Müren Yılmaz yani Mesut Yılmaz'ın eşi.

Tevfik Ercan

Nezahat Berna Müren: 1969-1970 Şişli Terakki mezunu. Adana doğumlu, babasının adı Raşit İlhan Müren. Bir yaş büyük ablası Mübeccel İnci Müren de 1968-1969 Şişli Terakki mezunu. Babaları Galatasaray Lisesi, Anneleri Avusturya Kız Lisesi mezunu. Nezahat Berna Hanım daha sonra

Levent Şahverdi Arşivi

Boğaziçi Üniversitesi'ni bitirmiş. Ahmet Mesut Yılmaz'ın kız kardeşiyle sınıf arkadaşı.

Bursa Uludağ Gazozları'nın sahibi, Bursaspor'un Başkanı Levent Kızıl'ın eşi Sema Hanım, Melih Sipahioğlu'nun kızı. Bir kaç yıl önce, üç kız kardeşin babası sahibi olduğu Fruko-Tamek'i satınca, aile içi kavga, belden aşağı dahil her tür şey medyada sergilenmişti. Sema Hanım bu kardeşlerin birisi. Fruko Tamek'in kurucu ortaklarından birisi Raşit İlhan Müren. Melih Sipahioğlu, Yer Bilimleri Profesörü (Ali Mehmet) Celal Şengör'ün dayısı oluyor. Meksikalı gibi dört isimli Celal Şengör ilkokula önce Şişli Terakki'de başlıyor, atılıyor. İlkokul ve ortaokulu Işık yani Feyziye Mektebi'nde okumuş. Sonra Robert Kolej ve ABD zinciri gelmiş.

Levent Kızıl

Halit Narin'in merhum enistesi Tevfik Ercan; MAN'ın (kamyon ve otobüs) Meges Boya, Ercanlar Otomotiv, İstanbul Segman, Bomaş Bobin ve Masura, Kar-Çim, Erpek Dış Ticaret, Eltek Elektronik, Akip Tekstil, Semak İnşaat, Mahle Piston gibi pek çok şirketin kurucusu. Celal Bayar'ın himmetiyle yakını Haydar Çınar'a yaptırdığı İstanbul'un ilk beş yıldızlı oteli Yeşilköy Çınar'ın da ortağı. Tevfik Ercan, MAN'ı Alman ortaklarına satmıştı. 1957 Bilderberg Çınar Otel'de yapılmış. Erbakan'ın içkili düğünü de bu otelde yapılmış. Bentley Otel de halen Ercan Holding'in (Murat Ercan) elinde.

Türker İnanoğlu

Gerçek ismi Hüseyin Feyzullah olan Alpaslan Türkeş'in kasasından çıkan belgelere göre, Halit Narin ve Tevfik Ercan 80 öncesi MHP'ye büyük para yardımında bulunuyor. Örneğin, Tevfik Ercan sadece bir seferde 200.000 TL, Mete Has 50.000 TL (toplamda değil) veriyor. Paraları toplayan Sinemacı Berker İnanoğlu, yakın zamanda önce evinde kalaşnikof silah ve uyuşturucuyla basılan, sonra da polisle çatışmaya giren Feyziye Mektepli Sezercik'in (Sezer İnanoğlu) babası, Perihan Savaş'ın eski eşi, Türker İnanoğlu'nun kardeşi, Feyziye Mektepli Yumurcak'ın (İlker İnanoğlu) amcası ve Filiz Akın'ın da eski kayınbiraderidir.

Hakan Uzan

Berker İnanoğlu o dönemde MHP İstanbul il örgütünün mali sorumlusudur. Sezer İnanoğlu, Biricik Suden'den sonra Hakan Uzan'ın eski eşi Yeşim Salkım'la evlendi. Cem (Cengiz) Uzan'ın ilk eşi Şişli Terakkili Feyyaz Berker'in (Tefken Holding) kızıdır. Türkeş'in kasasından çıkan belgelerden Feyyaz Berker ve ortaklarının da MHP'ye karşı çok cömert oldukları anlaşılmaktadır.

Levent Şahverdi Arşivi

Aynı başlığı taşıyan ve bu yazıya omurga teşkil eden yazıyı ***"Veysel Güney* Unutulmasın Diye..."*** *Veysel'e ithaf etmiş ve 12 Eylül Cuntası'nın idam ettiği Veysel Güney'in 25 yıl geçmesine rağmen hâlâ bir mezarının olmadığını belirterek Yeni Harman'ın Haziran 2006 sayısında yayınlamıştık... Bu yazıdan sonra Veysel gündeme geldi. Unutturulmaya çalışılan 12 Eylül faşizmi bir kez daha medyaya, kamuoyuna taşınmıştır...*

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu:
-Maveraünnehir nereye dökülür?
En arka sırada bir parmağın tek ve doğru karşılığı:
-Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbine!dir.
Ece Ayhan)

KOÇ'UN ÖRÜMCEK AĞLARI

Vehbi Koç

Koçzade Mustafa Efendi'den olma, Kütükçüzade Fatma Hanım'dan "Angara"da doğma Ahmet Vehbi Koç hakkında ilk şaşkınlığımızı çocukluğumuzda bir gazetenin "100 Türk Büyüğü"nden birisi olarak ilan etmesinde yaşamıştık. Akrabalıklarını daha doğrusu "bağlarını" gördüğümüzde bir kez daha şaşırdık.

Vehbi Koç'un iki kız kardeşi var; Zehra Hanım, Halim Kütükçü'yle, Hüsniye Hanım ise Emin Aktar'la evlenmiş. Emin Aktar, Vehbi Koç'un teyzesinin oğludur; Sainte Euphemie Fransız Mektepli eşi Sadberk Hanım da teyzesinin kızı. Vehbi Koç ve kız kardeşi Hüsniye iki kardeşle, teyzeleri Nadire (ve Sadullah Aktar'ın) dört çocuğundan ikisiyle evlenmiş. Nadire Hanım'ın diğer çocukları Adile Hanım, İhsan Mermerci'nin; Melahat Hanım ise Osman Cevdet Çubukçu'nun eşidir. Vehbi Koç'un dayısı Fevzi Kütükçüoğlu'nun çocukları Necati, Sabiha (Işık) ve Rıfat. Vehbi ve Sadberk Koç'un ortak teyzeleri Şehime Hanım'ın Ali Gedikoğlu'ndan doğan çocukları da Rasim, Abdullah ve Nazım.

Koçzade Mustafa

Daha şimdiden karışmaya başlar gibi oldu, ama maalesef daha yalın anlatılamıyor; "koskoca" Koç'u da dört başı mamur anlatmazsak ayıp olur! Gelelim V. Koç ve kuşağı teyzezadelerinin çocuklarına...

Fatma Hanım

Vehbi ve Sadberk Koç'un sırasıyla çocukları; Semahat (eşi Nusret Arsel), Mustafa Rahmi (eski eşi Çiğdem Meserretçioğlu), Sevgi (eşi Erdoğan Gönül), ve Suna (eşi İnan Kıraç). En meşhuru M. Rahmi Koç'un Rahmi ismi Vehbi Koç'un dedesinden geliyor. Rahmi Koç ve Suna Kıraç Bilderberg mensubu. İnan ve kardeşi GS'nin ünlü isimlerinden Can

Levent Şahverdi Arşivi

Kıraç'ın babaları Ali Numan Bey'e soyadı, kuru tarımla ilgili yaptığı çalışmalardan dolayı Atatürk tarafından verilmiş. Ali Numan Kıraç, CHP 1946 Eskişehir milletvekili adayı, Atatürk Orman Çiftliği ve Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü yapmış. Ali Numan Bey'i ABD'ye okumaya gönderen Atatürk'tür.

Münevver Ayaşlı'nın dayısının kayınbiraderi olan Naci (Eldeniz) Paşa'nın kızı Perihan'ın Arıburun'un kızı Gülfiliz'in kayınvalidesi, Can Kıraç'ın eşi İnci'nin teyzesi oluyor. Epey uzun ve karışık gibi oldu, ama önceki bölümde parça parça yazdığımız bağlantının özeti bu bilgidir. Can ismi de bizzat Atatürk tarafından verilmiş. İnci-Can Kıraç çiftinin kızı Aslı, Cücü diye çağrılan paintball oyuncusu Cüneyt Gürbüz'le evlendi. 99 Depremi sonrası evlendikleri için tepki çekmesin diye sade bir tören yapıldı. Aslı Hanım, Galatasaray Eğitim Vakfı Üyesi. Cücü Bey'in babası Ertuğrul Gürbüz kimdir? Mülkiye 1958 mezunu, lakabı Gömeçli'dir ama Gömeçli değildir.

Semahat Arsel

Hürriyet'te Divit isimli köşesinde yazan Sevgi Gönül ve eşi Erdoğan Gönül vefat ettiler. Suna-İnan Kıraç çiftinin tek çocuğu var: İpek Kıraç. İpek Kıraç, Koç Holding'deki ortaklık yüzdesi -nedense- düşen tek torun diye yazmış ve bu garipliğe dikkat çekmiştik. Yazıdan sonra basında günlerce Sevgi Gönül yağcılığı yapılırken bu çocuğun evlatlık olduğu da açıklandı. Böylece bu kişinin payının neden düşürüldüğü de anlaşılmış oldu.

Nusret Arsel

Nusret Arsel, eşi Kenan Evren'in akrabası olan ENKA İzmir Temsilcisi Melih Gürsoy'la (Metis Yayınları'nın sahibi Müge Gürsoy Sökmen'in babası) birlikte MEN şirketinin kurucusu. Melih, ?, Nusret ve bir arkadaşları daha, ismi, isimlerinin baş harflerinden oluşan MEN şirketini kuruyorlar. Bir kişiye daha ihtiyaç var, "?" diye yazmadığımız ve E ile başlayacak bir isim... Erol Bükey, o da kim mi diyorsunuz? BM New York çalışanlarından Erol Bükey, akrabası da olan Destine Masar'ın eşidir. Yine çıkaramadıysanız daha da açıklayalım: Erol Bükey'in kızı İnci Hanım, SBF Dekanı Celal Göle'nin eşidir. Daha meşhur bir isim verelim, Kemal Derviş 2002 yılbaşına İnci-Celal Göle çiftinin evinde girmişti. Neden mi, çünkü İnci Bükey Göle, Kemal Derviş'in kuzenidir. Keza tv'de araç sürücülüğü hakkında bilgiler veren Demir Bükey de...

Sevgi Gönül

Celal Göle'nin kız kardeşi Prof. Dr. Nilüfer Göle şu

Levent Şahverdi Arşivi

anda Asaf Savaş Akad'la evli; Akad'ın daha önceki eşi Emine Uşaklıgil'dir. Göle Kardeşler'in babası CHP Milletvekili Turgut Göle, dayıları Prof. Dr. Ali Bozer, ANAP'tan Dışişleri Bakanlığı yaptı; Prof. Dr. Yüksel Bozer ise Hacettepe'nin eski rektörüdür. Yüksel Bozer'in oğlu Fevzi Bozer Finansbank Genel Müdürlüğü yaptı; ismi dedesinden geliyor. Dede Mustafa Fevzi Bozer, eski Yargıtay Başkanı. Fevzi'nin kardeşi Ömer Bozer Koç Holding mensubu. Turgut Göle'nin amcası da devrin İçişleri Bakanı Münir Hüsrev Göle'dir.

Terakki Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi Asaf Savaş Akad daha önce Emine Uşaklıgil'le evliydi demiştik. Emine Hanım, Leyla-Bülent Uşaklıgil'in kızı. Berin Nadi'nin kayınpederi Yunus Nadi'nin ve Halit Ziya Uşaklıgil'in de torunudur. Teyzesi Nilüfer Nun'un mezarı Aşiyan'da, ana kapıdan girince hemen soldadır. Latife Hanım'ın babası ile Halit Ziya kardeş. Kardeşi Emine Uşaklıgil, önce İstihbaratçı olduğu iddia edilen IBS Petrol Analisti David Tongue ile sonra Asaf Savaş Akad'la evleniyor. David Tongue ile Nur-u Ziya Sokak'ta oturmuşlar.

Ali Bozer

Kitabımıza Berin Nadi'yle başladık; o yüzden bu akrabalık önemlidir. Cemal Kalyoncu'dan okuyalım:

Halid Ziya Uşaklıgil, Meclisi Ayan Reisi Emin Ali Efendi'nin Boşnak kökenli Fahriye Hanım'la evliliğinden doğan Memnune Hanım'la evlenir. Çiftin bu evliliklerinden Vedide, Bihin, Güzin, Sadun, Vedat, Bülent adında çocukları olur. Vedide, Güzin ve Sadun erken yaşta vefat eder. Emine Hanım'ın da babası olan Bülent Uşaklıgil hariciyeci olmayı koyar kafasına. Olur da. Bülent Bey, 1933'te Abalioğulları'nın kızı Leyla Hanım'la evlenir ve eşiyle birlikte Fethi Okyar'ın Büyükelçi olduğu Londra'ya gider. (...) Leyla Hanım, İkinci Dünya Savaşı sırasında Alman yanlısı yayınlarından dolayı da 'Yunus Nazi' olarak lakap takılan işte bu Yunus Nadi'nin, kökeni bir şekilde İsfendiyaroğulları'na dayanan Nazime Hanım'la evliliğinden olan dört çocuğundan ikincisidir. NazimeYunus Nadi çiftinin ilk çocukları Nadir Nadi (Berin Nadi ile evlenir) Cumhuriyet'in bir numaralı hakimi olarak tanınır. 1969'da vefat eden küçük oğlu Doğan'ın (Mary Elizabeth ile evli idi. Suzan ve Mina adında iki çocuğu oldu.) dışında çiftin son çocukları olan Nilüfer Hanım avukat Niyazi Nun'la evlenir (Onlar da iki çocuk sahibidir: Lâle ve Ali). (...)LeylaBülent Uşaklıgil çifti Fransa'ya geçtiklerinde ikinci çocukları Emine (birincisi Zeynep, Türkiye'de doğar. Amerikalı Homer Lange ile evlidir.) dünyaya gelir.
(Aksiyon, 25.11.2000)

Asaf Savaş Akat

Nilüfer Göle

Levent Şahverdi Arşivi

Halit Ziya Uşaklıgil'in az bilinen önemli bir ilişkisini yazalım. İzmir'de 1886'da çıkan Hizmet Gazetesi'ni Halit Ziya ve Tevfik Nevzat çıkarır. Tevfik Nevzad, İzmir'in ilk Türk avukatıdır. Tevfik Nevzat'ın şüpheli bir ölümü vardır. Resmi bilgiye göre kendisini kuyuya atarak intihar etmiş, yakınlarına göre ise Abdülhamit tarafından öldürülmüştür. Bu yüzden Meşrutiyet sonrası "Hürriyet Kahramanı" ilan ediliyor. Tevfik Nevzad'ın Şair Eşref'le birlikte gazete çıkarma girişimi de olmuş. Tevfik Nevzad, İzmir'in ilk dergisi Himmet'i de çıkaran önemli bir kişidir. Tevfik Nevzad'ın kardeşi Dr. Refik Nevzad da İzmir'in ünlü Jöntürk simasıdır. Sevr(es)'i imzalamaması için Rıza Tevfik'e mektup yazmıştır. 1919'da Osmanlı Sosyalist Fırkası'ndan milletvekili adayı olmuş, ancak kazanamamış. İlk Kadın Milletvekili Benal İştar Arıman'ın babası Tevfik Nevzad'dır. Benal Hanım, Singer Genel Müdürü Neşet Arıman'ın eşidir.

Benal Nevzad

Koç'a devam edelim...

Çiğdem Meseretçioğlu İzmir'in çok zengin ailelerinden sanayici ve armatör Avni Meserretçioğlu ile eşi Suat Hanım'ın kızı. İzmir Kemeraltı Polis Karakolu'nun karşısındaki Meserret Oteli bu ailenindir.

Çiğdem Simavi

Çiğdem Hanım; Rahmi Koç'tan sonra (Süleyman) Sedat Simavi'nin oğlu, Erol Simavi'nin ağabeyi ve zamanında Günaydın'ın da sahibi Haldun Simavi'yle evlendi. Suat Meserretçioğlu, armatör Kemal Sadıkoğlu'nun kız kardeşi. Kemal ve Vuslat Sadıkoğlu'nun oğlu ise Savarona'nın sahibi, Irak'ta kaçırılan Kahraman Sadıkoğlu'dur. Kızlarından Varlık Hanım, Alp Yalman'la; Berna Hanım bir diğer Bilderbergli Bosfor'un sahibi merhum Feyyaz Tokar'la; Rabia Hanım ise Boğaziçi Lisesi'nin (Feyziati) 1930'lu yıllıklarının sponsoru (çocukları da oradan mezun zaten) ve Çapamarka'nın sahiplerinden Nuri Çapa'nın Nafia Hanım'dan oğlu olan BJK'nin ünlü futbolcusu Vecdi Çapa'yla; Esin Hanım ise en son Milliyet'te yazan Yılmaz Çetiner'le evlenmiş.

Haldun Simavi

Üstteki paragrafın sonundan başlayarak biraz açalım:

Yılmaz Çetiner'in ablası Feyziati (Boğaziçi) Lisesi'nden Murat Sertoğlu'nun sınıf arkadaşıdır ve Sertoğlu, Çetiner'in hamisi olmuştur. Yılmaz Çetiner'in dayıları, Cumhurbaşkanı Korutürk'ün Başdanışmanı E. Amiral Fahri Çoker ve E. Trabzon Valisi Ziya Çoker'dir. İlk eşi, davalara konu olan

meşhur İpar Köşkü'nün sahibi Ali İpar'ın yeğeni İncila İpar. Ali İpar'ın babası "Şeker Kralı" Hayri İpar'dan Banker Kastelli'ye geçen köşkün son sahibi Şadan Kalkavan'dır. Hayri İpar'ın şeker fabrikalarındaki ortağı ise Kazım Taşkent'tir.

Yılmaz Çetiner, ikinci eşi Esin Sadıkoğlu'yla evlenirken eşinin nikah şahidi Ali Sohtorik'tir yani Erdal İnönü'nün eşi Seviç Hanım'ın babasıdır.

Merhum Çetiner'in kızı Aslı, meşhur zengin sosyetenin gözbebeklerinden Tahsin Çiftkurt'la evli. Aslı Çiftkurt matbaacılık ve hobi olarak da oyunculuk yapıyor. Bu aile, Hüsamettin Cindoruk'un eşi ve Hasan Polatkan'ın baldızının kızı (Kadriye) Dilek Çiftkurt'la akraba mıdır?

VEFAT

Eskişehir'in ilk sanayicilerinden merhum Kurt Seyit Çifkurt ve merhume Fevziye Çifkurt'un kızları, merhume Şaziye Çifkurt, Mutahhare Polatkan, merhum Sabri Çifkurt ve merhum Basri Çifkurt'un ablaları, merhum Hasan Polatkan ve merhum Dr. Ali Harputlu'nun baldızları, Figen, Yaman, Amaç, Selim Harputlu merhume Sema Polatkan, Nilgün - İzzet Atlı, Aslı - Tahsin Çifkurt, Hilal - Celal Sadıkoğlu ve Sait Çifkurt'un teyze ve halaları, Serra, Revza Cindoruk ve Nerma - Mehmet ikbal'in anneanneleri, Lale'nin büyükanneannesi, Hüsamettin Cindoruk'un Kayınvalidesi, Dilek Cindoruk'un sevgili annesi,

Hacı MERYEM ÇİFKURT

10 Mayıs 2003 tarihinde Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi 12 Mayıs Pazartesi günü (yarın) öğle namazından sonra Teşvikiye Camiinden kaldırılarak Zincirlikuyu Aile Kabristanı'na defnedilecektir.

(Hürriyet, 11.5.2003)

Yılmaz Çetiner

Aslı Çifkurt

Evet, akrabadırlar. (Pembe) Tansu Çiller'in kolejden sınıf arkadaşı Dilek Çif(t)kurt ile Yılmaz Çetiner dünür oluyorlar. Bu ailenin soyadı kaynaklarda Çiftkurt olarak geçiyor, ancak kendi verdikleri ilanda Çifkurt olduğuna göre buna itibar etmek gerekiyor.

Kırımlı Çifkurt Ailesi, Çiftkurt Traktörleri'nin sahibidir. Çok zengin bir aile, tuğla fabrikaları da var. Banvit'in sahibi Kırımlı Vural Görener'i yetiştiren de Seyit Kaplan Çifkurt'tur.

Hasan Polatkan

Yılmaz Çetiner'in kızı Aslı Çifkurt, Bebek'te büyümüş,

Levent Şahverdi Arşivi

Dost Koleji ve ABD'de okumuş. Eşi Tahsin Çifkurt aynı zamanda dayısının kayınbiraderi oluyor. Yani Celal Sadıkoğlu'nun eşi Hilal Hanım, Tahsin Çifkurt'un kız kardeşidir.

DP döneminde DP'nin yarı resmi gazetesini çıkaran, hiç çalışmadan İsviçre'de yatarken Anadolu Ajansı'ndan maaş alan Sadıkoğlu Ailesi'nin damadı Yılmaz Çetiner, Demokrat Partili ve sonra da Adalet Partili olarak bilinirdi. Eşinin nikah şahidi ise İsmet İnönü'nün dünürü CHP'li Sohtorik'tir. Ne güzel iktidar, ne güzel muhalefet!

Burhan Belge

Hani çok şiddetli tartışmaların yaşandığı 5060 arası DP-CHP kavgasında DP'nin yayın organı Zafer'in Baş Yazarı Burhan (Asaf) Belge'dir. Tanışığı Locası biraderi olarak üstad mason, sonradan Hitlerci olan Belge, Almanya'da okumuş bir mimar ve milletvekilidir. Murat Belge'nin yani tam adıyla Mehmet Kadri Murat Belge'nin babasıdır. CHP'nin yayın organı Ulus'ta ise başyazıları Yakup Kadri Karaosmanoğlu yazmaktadır. Burhan Belge'nin ablası Leman Hanım, Yakup Kadri'nin eşidir. Yani enişte-kayın-birader bu "kavganın" kalemşorlarıdır. Burhan (Asaf) Belge, Mutasarrıf Asaf Paşa'nın oğludur. Münevver Ayaşlı'nın çocukluk arkadaşıdır.

Hüsamettin Cindoruk

Eh Cindoruk dedik dayısının oğlu Emin Çölaşan'dan bahsetmeden geçemeyiz.

1991 Seçimleri öncesinde Mustafa Emin Çölaşan, oyunu DYP'ye vereceğini ilan edip, okuyucuları da DYP'yi desteklemeye çağırdı. Emin Bey, Hüsamettin Cindoruk'un kuzeni, eski Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürü Ali Umran Emin Çölaşan'ın oğlu, Menderes 'in bakanlarından 33. dereceden mason Refik Şevket İnce'nin de (annesinin babası) torunudur. Refik Şevket Bey, 1920'de Meclis'e girmiş ve Adalet Bakanı olmuştur. Emin Çölaşan, masonların dışa açılma dedikleri süreçte üstad-ı azamla röportaj yapmıştı. Röportajın başında "masonlukla ilgili bir şey bilmiyordum, masonları tanımıyordum" mealinde bir şeyler yazmıştı. İnsanın dedesinden "habersiz" olması ne garipti!

Refik Şevket İnce

Emin Çölaşan'ın dedesi İttihatçı Veteriner Albay Giritli Emin Bey'in Edibe Hanım'dan doğan kızı Ganimet Hanım, Umran Emin Çölaşan'ın ablası ve Hüsamettin Cindoruk'un da annesi olur.

Levent Şahverdi Arşivi

Karacaahmet 8. Ada'ya gömülen Hüseyin Nihal Atsız'ın avukatlığını yapan kişi de Selanik Hukuk Mektebi'ni bitiren Refik Şevket İnce'nin kardeşidir; yani Çölaşan'ın dedesinin kardeşidir. Emin Çölaşan, işsiz dolaşırken Abdi İpekçi'nin 35 yaşından sonra gazeteci yaptığı bir kişidir.

Eşi Tansel Hanım'ın Danıştay 2. Daire Başkanlığı'na atanması için, dönemin adalet bakanına "ricada" bulunduğunu da kabul eden Çölaşan, birden Cavit Çağlar'ın NTV'sinde, Mehmet Barlas'ın iddiasına göre astronomik paralarla, program yapmıştı. Elbette o zaman Çağlar neyi soymuş, kimi soymuş yazmadı. Nergis Tv bugün de NTV adıyla devam ediyor, sahibi de Selanikli Ayhan Şahenk'in şirketi Doğuş Holding'dir.

Tansel Çölaşan Danıştay Başsavcısı'dır. Tansel Hanım'ın görümcesi Tülay Tuğcu ise Anayasa Mahkemesi Başkanı'dır.

Tülay Tuğcu'nun eşi Taner Tuğcu'nun kız kardeşinin eşi ise TRT'de Kurtuluş, Kuruluş gibi dizilerin ve "Abdülhamid Düşerken" filminin yönetmeni olan Ziya Öztan'dır. Taner Tuğcu'nun Uyanış Locası'na mensup bir mason olduğu iddiası gazetelerde yazıldı.

H. Nihal Atsız

Emin Çölaşan'ın ana baba bir erkek kardeşi Hüseyin Refik Çölaşan uzun yıllar Tarım Bakanlığı'nda Ziraat Yüksek Mühendisi olarak çalıştıktan sonra, özel sektöre geçmiş. AGRİN Tarım ve Tarımsal Endüstri Mühendislik Danışmanlık Ticaret ve Limited Şirketi ile işleri bir hayli açılmış. Tarım Bakanlığı'nda geçen uzun yıllar boyunca bir türlü kavuşamadığı çil çil dolarlar, özel sektöre geçince Refik Çölaşan'ın ayaklarına halı olmuş. Elini nereye attıysa altın, dolar, euro olmuş.

A. Umran Çölaşan

Refik Çölaşan'ın firması, genellikle yurtdışı kaynaklı tarımsal kalkınma projelerine aracılık ediyor. Yurtdışından kredi ya da hibe projeler getirerek hükümete bunları pazarlıyor. Hükümet ile işbirliği içinde bu projeleri gerçekleştirerek, milyon eurolardan nasipleniyor. Muhalif yazılar, Refik Çölaşan'ın işlerini mi açıyor?

Ancak kafaları karıştıran şey, ağabeyi M. Emin Çölaşan hükümete kıyasıya saldırırken kendisinin aynı hükümetle onlarca milyon dolarlık projeleri tıkır tıkır yürütebilmesi. Bu noktada insanın aklına ister istemez bazı sorular düşüyor... Yoksa Ağabey M. Emin Çölaşan vurdukça, hükümetin kardeş Hüseyin Refik Çölaşan'a yakınlığı mı artıyor? Ağabey vurunca kardeşin işleri mi açılıyor?

Emin Çölaşan

Levent Şahverdi Arşivi

47 Milyon Euro'luk proje

Kardeş Çölaşan'ın içinde bulunduğu konsorsiyumun, Hükümet ile işbirliği içinde gerçekleştirdiği 47 milyon euroluk projeyle ilgili olarak Urfa Haber Gazetesi'nde yayınlanan haber yine Kırmızı Çizgi'de yer aldı. Urfa Haber'in 24 Mayıs 2004 tarihli haberi:

"Geçtiğimiz hafta Devlet Bakanı Abdüllatif Şener'in Diyarbakır'dan startını verdiği GAP Kırsal Kalkınma Projesi'ni anlatmak üzere SOFRECO Konsorsiyum Lideri Syive Monnery (Fransa), GAP Kırsal Kalkınma Projesi Ekip Lideri Andrew Winter Taylor (İngiltere), AGRİN Tarım ve Tarımsal Endüstri Mühendislik Danışmanlık Ticaret ve Limited Şirketi Genel Müdürü Refik Çölaşan ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Müdürü Rafet Yılmazoğlu'dan oluşan heyet Şanlıurfa Valisi Şükrü Kocatepe'yi makamında ziyaret ettiler.

Avrupa Birliği'nce finanse edilen GAP Kırsal Kalkınma Projesi kapsamındaki 20 milyon Euro hibe programının başlatılması ile ilgili bilgi veren uzmanlar, yapılacak çalışmaları anlattılar. GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin AB ile beraber yürüttüğü Bölge Kalkınma programlarından 47 milyon Euro'luk AB Hibe Programı'nın ikinci dilimi ile ilgili çalışmaları anlattıklarını ifade etti.

AGRİN Tarım ve Tarımsal Endüstri Mühendislik Danışmanlık Ticaret ve Limited Şirketi Genel Müdürü Refik Çölaşan, konuşmasında şunları söyledi: AB tarafından finanse edilen GAP Kırsal Kalkınma Projesi'nin uygulanmasında görev alacak ekip olarak Şanlıurfa'ya geldik ve faaliyetlerimize başladık. Bu çerçevede bu işi yürütecek olan danışmanlık firmaları arasında Fransa'da olan SOFRECO firması lider firma olarak görev yapacaktır. Bu firma ve bizlerin Türk firma olarak istihdam etmiş olduğu kilit uzmanlar bugünden itibaren görevlerini üstlenmiş bulunuyorlar.
(http://www.memleket.com.tr/index.php?islem=detay&id=8419)

Bu işler böyle işte; geçmişte Hilafet diyen de Meşrutiyet diyen de aynı ailenin çocuklarıydı. Şimdi de AB karşıtları da taraftarları da aynı ailenin çocuklarıdır. Bunu iki kardeşin durumlarından yola çıkarak yazmıyoruz. Türkiye AB'ye girse de girmese de aynı aile iktidarda olacaktır.

Sadıkoğlu Ailesi'ne devam edelim...

Vuslat Sadıkoğlu'nun kızkardeşi, aile içinde "Tarzan Teyze" dedikleri vefat eden Muazzez Kalkavan, İhsan Kalka-

Levent Şahverdi Arşivi

van'ın halası. Yani, Kahraman Sadıkoğlu, Fethullah Gülen'i çok seven İhsan Kalkavan'ın büyük halasının oğludur. Vefat ilanını yazarsak daha iyi anlaşılacaktır.

Rize Eşrafından merhum Binbaşı Kalkavan ve merhume Hüsniye Kalkavan'ın kızları, Vuslat Sadıkoğlu'nun sevgili kız kardeşi, Berna, Esin Rabia, merhume Varlık, Celal Kahraman'ın biricik teyzeleri, KALKAVAN, SADIKOĞLU, MESERRETÇİOĞLU Ailelerinin TARZAN teyzeleri, Yeniköy'ün göz bebeği.... MUAZZEZ KALKAVAN'ı kaybettik. Merhumenin cenazesi 4.4.2002 Perşembe günü (bugün) Yeniköy Yeni Camii'den öğle namazına müteakiben Zincirlikuyu Aile Mezarlığı'nda toprağa verilecektir.

(Hürriyet, 04.04.2002)

İhsan Kalkavan

(Muammer) İhsan Kalkavan'ın babası Yavuz, annesi ise Meziyet; dünürü Sadık Pişan'ın kayınpederi ise Sabetay Farsi'dir. Küçük oğlu da dedesiyle adaş olan Yavuz'dur. İhsan Kalkavan'ın kızı Yeşim Hanım, Libra Kimya Sanayi AŞ'nin sahibi Emre Özharat'la evli. Emre Özharat ve kız kardeşi Nurcan Özharat Şişli Terakki'yi bitirmişler.

Alyans İsrael Mektepli Mihri Belli'nin eşi Sevim (Tarı) Belli de Kalkavan Ailesi'nin kızıdır ve bu sayede işkence görmez. Armatör Rıza Kalkavan, Sevim Belli'nin annesinin babası oluyor. Sevim Belli bu yüzden Beylerbeyi'ndeki Nazım Kalkavan Yalısı'nda büyümüş. Nazım Kalkavan'ın torunu ise Billur Kalkavan'dır. Fenerbahçe Futbol Şube Sorumlusu olduğu dönemde tanınan Şadan Kalkavan da Billur Kalkavan'ın amcasıdır. İhsan Bey de Şadan Bey'in yeğenidir. Sevim (Tarı) Belli'nin babası Emniyet Müdürü İsmail Hakkı Tarı'dır. Tarı Ailesi'nin büyük çoğunluğu Bülbüderesi Mezarlığı'na gömülmüş.

Sevim Belli

Meserretçioğlu çiftinin Çiğdem Hanım'ın dışındaki diğer iki çocuğundan biri olan Güldem Hanım da, İpragaz'ın sahibi Yücel Kurttepeli'yle evlenmiş. Erkek kardeşleri Aslan Nuri Meserretçioğlu, Yanmar'ın sahibi Aygen Hanım'la evli. Babaları Avni Meserretçioğlu, ünlü Heykeltraş Gerome'un yaptığı çok değerli Timur heykelinin sahibiydi. Kalkavanların yakın akrabası olan Kaptanoğlu Ailesi'nden Deniz Ticaret Odası Başkanı Cengiz Kaptanoğlu AKP İstanbul Milletvekili. Kaptanoğlu Ailesi Türkiye'nin en zenginlerindendir. Cengiz Kaptanoğlu'nun kızı, tersane sahibi Celal Çiçek'le evli.

Mihri Belli

Şimdi bir gazete haberi verelim de ilişki daha iyi

Levent Şahverdi Arşivi

anlaşılsın...

Askeri Savcı Yarbay Halil Çolak iddianamesinde, Türk ordusunun ABD-Türkiye, Uzakdoğu-Türkiye ve Kara Avrupası-Türkiye arasındaki taşıma ihalelerinin özelleştirildikten sonra Deniz Nakliyat ismini alan DB Deniz Nakliyat tarafından yapıldığı anımsatıldı. Savcılık, Türk ordusunun silah ve diğer malzemelerinin nakliyesi sırasında, İstanbul Deniz Ticaret Odası'ndan fiyat alındığını ve Oda'nın fiyatları sürekli yüksek bildirdiğini belirtti. Cengiz Kaptanoğlu'nun ismi de iddianamenin bu bölümünde geçti. Askeri Savcılık iddianamesinde, Kaptanoğlu ve Metin Kalkavan'ın ortakları arasında yer aldığı Deniz Nakliyat A.Ş'nin, Türk ordusunun malzemelerini, yine bu iki ismin eski ve yeni başkanları olduğu İstanbul Deniz Ticaret Odası'nın belirlediği yüksek fiyatlarla taşıdığı belirtildi.

(www.ozgurpolitika.org/2005/06/20/hab04.html)

Cengiz Kaptanoğlu

Kaptanoğlu Ailesi'nin damadı da çok meşhurdur: Güneş Taner, Siyasi yasakların kalkıp-kalkmaması için 1987'de yapılan referandumda yasakların kalkmaması olan hayır'ın rengi olan turuncu yelekle "no, no!" diye dolaşmasıyla tanın-mıştı; şimdi, Yüce Divan'da yargılanıyor. Güneş Taner'in oğlu Kemal de 1. Bölüm'de bahsettiğimiz Rona Yırcalı'nın eşi Nur Atabek'in kuzeniyle evlidir.

Güneş Taner

Güldem-Yücel Kurttepeli'nin kızı Merve Hanım'ın eşi, Kaan Gürsel'dir. Kaan Bey The Marmara zincirinin ve Kiska'nın sahibi Oğuz Gürsel'in (ve eşi Münevver Sağıroğlu'nun) oğludur. Bu çiftin oğlu Emre Kurttepeli Mynet'in sahibi.

Emre Kurttepeli daha önce sahibi olduğu Fornet şirketini kime satmış olabilir? Koç Holding'e. Emre Bey, eski meşhur mankenlerden Maide (Erçelebi) Hanım'la evli. Kız kardeşleri Bike ve yelkenci Ardıç Gürsel. Feyziye Mektebi bursuyla İngiltere'de okuyan oyuncu-şarkıcı Mine Çayıroğlu'nu The Marmara'nın (Taksim) yöneticisi yaptılar. Mine Çayıroğlu'nun babası Feyziye Mektepli İhsan Çayıroğlu eski Şile Belediye Başkanı'dır. İhsan Çayıroğlu'nun döneminde Şile Belediyesi'nde yolsuzluk yapıldığı iddiasıyla "Beton Operasyonu" adı verilen seri gözaltına almalar, peşinden tutuklamalar esnasında, İhsan Bey aranıp bulunamayınca kızı Mine'nin evine de baskın yapılmıştı.

Emre Kurttepeli

Gelelim Yılmaz Çetiner'in en yakın arkadaşı sonra da bacanağı olan (Hidayet) Feyyaz Tokar'a. Almanya'da okumuş. Uzun yıllar Cumhuriyet'te gazetecilik yaptıktan sonra, ayrıca

Levent Şahverdi Arşivi

iş alemine de girip zengin olmuş birisi. Bilderberg'e çağırılacak kadar da önemli bir kişiydi. Şirketi Bosfor yurtdışına otobüs seferi yapar ve çok kazanırdı, çünkü Yılmaz Çetiner'in anılarında "itiraf" ettiği gibi imtiyazlı bir firmaydı. Tokar, Bosfor'u kurarken ortağı da Leyla Umar'dır, yani Refik Erduran'ın eski eşi olan "büyük" gazeteci, yani Abdi İpekçi'nin gazeteci yaptıklarından...

Eczacıbaşı'nın akrabası Leyla Umar'ın dedesi Mithat Alam, milletvekilliği de yapmış zengin ve önemli bir zat. Boğaziçi Üniversitesi'nde kendinin ve adaşı olan torununun adını taşıyan bir film merkezi var. Mithat Alam'ın köşkü bugün İsrail Büyükelçiliği binasıdır.

Peki, Mithat Alam'ın evlilik yaptığı hanımlardan birisi kimdir onu da yazalım: Kılıç Ali'nin kız kardeşi Naime Hanım'dır yani Altemur Kılıç'ın halasıdır. Bir başka deyişle Füreya'nın görümcesidir. Naime Hanım daha sonra Hamit Nafiz Pamir'le yani ilk jeoloji profesörü olan şahısla evleniyor. Bu şahıs Haldun Taner'in de kayınpederidir. Mithat Alam'ın oğlu Vasfiye Akman'la evlenmiş.

Feyyaz Tokar

Akman Ailesi'ne girmeyelim, Feyyaz Tokar'la devam edelim...

Hasan Cemal, kavga yaratan kitabında şöyle yazmıştı:

Nadir Bey öldükten bir süre sonra Berin Hanım tutturdu, bir teşekkür turu yapmak için. Nadir Nadi'nin ölümü dolayısıyla yakın ilgi gösterenleri ziyaret etmek istiyordu. Tuhaftı ama peki dedim. İlk ziyaret Vehbi Koç'a yapılacaktı. Feyyaz Tokar araya girdi. 18 Ekim 1991 Cuma günü üçümüz birlikte Vehbi Koç'un Büyükdere'deki evine gittik.

Leyla Umar

Muhteşem bir düğün

MERHUM işadamı, gazeteci - yazar Feyyaz Tokar'ın kızı Serra Tokar, işadamı Osman Merzeci'yle dünyaevine girdi.

Tokar ve Merzeci'nin Liman Lokantası'ndaki düğünü, iş, sanat, basın ve politika dünyasından çok sayıda ünlü ismi bir araya getirdi. Bahçelievler Belediye Başkanı Saffet Bulut'un kıydığı nikahta, gelinin şahitliğini Başbakan Mesut Yılmaz'ın eşi Berna Yılmaz, damadın şahitliğini ise işadamı Erol Çarmıklı yaptı. Serra Tokar'ın ilk evliliğinden olan kızları Melis (9) ve Şebnem Dural'ın (6) da bulunduğu nikahın sonunda Berna Yılmaz, gelini uzun uzun sarılarak tebrik etti. Serra Tokar, düğünde gelinlik yerine şık bir gece kıyafeti giymeyi tercih etti. 450 davetlinin katıldığı törende, Berna Yılmaz'ın kavalyeliğini küçük oğlu Hasan yaptı.

F. Nafiz Pamir

Levent Şahverdi Arşivi

Serra Tokar ve işadamı Osman Merzeci nikahtan sonra birbirlerini kutladı.

Görkemli gecenin ardından Berna Yılmaz, Hasan Yılmaz, Serra Tokar - Osman Merzeci çifti, Tokar'ın kızları Melis ve Şebnem ile nikah şahidi Erol Çarmıklı hatıra fotoğrafı çektirdi.

(http://www.milliyet.com.tr/1997/12/14/yasam/muh.html)

Feyyaz Tokar-Berna Sadıkoğlu çiftinin diğer kızı "duygusal" Esra'yı da atlamayalım:
Koç Ailesi'nin önceki akşam Kuruçeşme Divan'da verdiği iftar yemeğine katılanlar arasında Esra Tokar da vardı. Esra Hanım'ın bir ara gözyaşlarına engel olamadığı görüldü. Çünkü, Vehbi Koç'un eşi Sadberk Hanım'ın anısına çıkarılan ve gecede misafirlere dağıtılan kitabın giriş yazısı, kendisini çok duygulandırmıştı.
(http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/3433189.asp?yazarid=115)

Serra Hanım'ın daha önceki eşi ise Murat Dural'dır. Bu evlilikten doğan çocuk ise Melis Dural'dır.

***ANAP** Genel Başkanı **Mesut Yılmaz**'ın küçük oğlu **Hasan**, dün arkadaşı **Melis Dural**'la yaz okulunda bir aylık dil eğitimi görmek için ABD'ye gitti. Atatürk Havalimanı VIP Salonu'na annesi **Berna Yılmaz** ile gelen **Hasan**, arkadaşı **Melis Dural** ve ailesiyle buluşarak, bir süre dinlendi. **Melis Dural**'ın **Hasan**'ın tek kız arkadaşı olduğu öne sürülürken, aileler bu soruyu "Hasan ve Melis **çocukluk arkadaşları**" diye yanıtladılar. **Berna Yılmaz** ve **Dural** Ailesi çocuklarını havalimanında birlikte uğurladılar.*
(http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/00/06/30/turkiye/34tur.htm)

Osman Merzeci

Peki Murat Dural kimdir?

Melis Dural

Savunma sanayii alanında isim yapmış pek çok Amerikan şirketinin Türkiye temsilcisi olan işadamı Murat Dural, Ankara'da işyerinde uğradığı silahlı saldırıda yaralandı.

SALDIRININ TANIĞI HALİS KOMİLİ

Olay sırasında büroda olan ünlü işadamı Halis Komili, saldırı olayının tanığı olarak polise ifade verdi. Altay Güvenlik Sistemleri firmasının sahibi Murat Dural'ın geçtiğimiz salı günü Kızılay'daki işyerinde vurulması sırasında işadamı Halis Komili'nin tanık olduğu ortaya çıktı.

BABASI LOCKHEAD SKANDALI'NA KARIŞMIŞTI

Bir dönem ABD'yi sarsan Lockheed skandalının kilit isimleri arasında yeralan Nezih Dural'ın oğlu olan Murat Dural'ın ofisine gelen kimliği belirsiz bir kişi, Dural'ın odasına girerek silahını çekti. Saldırgan, Dural'ı yaraladıktan sonra kayıplara karıştı. Yaralanan ünlü işadamını arkadaşı hastaneye kaldırdı.
(http://www.milliyet.com.tr/2006/12/23/yasam/yas04.html)

Dünyayı yöneten kapitalist güçlerin en altında masonlar bulunuyor; onun üstündeki grupları hiyerarşik sırasıyla yazalım: Bilderberg Group (BB): Kuruluşu 1954, Trilateral Commission (TC): Kuruluşu 1971, Commission of Foreign Relation (CFR): Kuruluşu 1921. Bilderberg'in kurucu eski bir Nazi olan Hollanda Prensi Bernhard. Bilderberg ismi, Mayıs 1954 tarihinde ilk toplantının yapıldığı bu kişiye ait olan Arnhem yakınlarındaki otelin isminden geliyor. Bu Nazi eskisi Lockheed Rüşvet Skandalında baş aktörlerden birisi olarak gruptan ayrıldığı 1976 tarihine kadar da her toplantıda var. Bernhard, hukuk eğitimi görmüş, ama maliye alanına kaymış. Okulu bitirince, Kimya Tröstü Farben'in Paris ofisinde işe giriyor. Paris'te yaşayan amcası ve teyzesi, o esnada Kont Paul de Kotzebue'nin malikanesinde kalıyorlar. Kontes Allene Tew'in eski eşi de General Electric'in üst düzey yöneticisidir. General Electric-Farben ortaklığı var ve bu ortaklık Hitler'i mali açıdan destekliyor.

Halis Komili

Bilderberg toplantılarında, siyasetçiler, büyük kapitalistler, kapitalist kuruluş başkanları, finans dünyasının önemli isimleri ve diplomatlar ilk göze çarpanlar. Toplantılarda, emperyalizmin siyaset ve ekonomi sorunları, dünyadaki siyaset ve ekonomik durum, gelişmeler irdelenip, emperyalizmin çıkarları doğrultusunda kararlar alınıyor. Toplantılara bir de gelecek için "umut" veren isimler çağırılıyor; bunlar emperyalizmin görücülüğünde kendilerini tanıtıyorlar. Bilderberg'e bu açıdan katılanların kısmeti açılıyor ve birden yükseliyorlar.

Prens Bernhard

Lockheed Rüşvet Skandalı bütün dünyada aydınlanmış, bir tek Türkiye'de üstü örtülmüştür. Dönemin Hava Kuvvetleri Komutanı Emin Alpkaya'nın istifasıyla olay örtbas edilmiştir. Bütün dünyada açıklanan rüşvet olayı sonrası Türkiye'deki mahkeme, Alpkaya ve bazı isimleri beraat ettirmekle kalmamış, Alpkaya ve diğer isimleri mahkemeye bil-

Levent Şahverdi Arşivi

direnleri suçlu bulmuştu.

Olay neydi?

1976'da ABD Senatosu Dış İlişkiler Komisyonu, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu Japonya, İtalya, Hollanda, Belçika gibi ülkelere askeri uçak satan ABD firması Lockheed'in, bu ülkelerde milyarlarca dolarlık rüşvet verdiğini açıklamıştı. Lockheed, 1999'da İstanbul ve Çanakkale Boğazı'na dikilen radar kulelerinin de yapımcısıdır.

Lockheed dolayısıyla kısa bir süre de olsa cezaevine giren Mete Nezihi Dural, Lockheed'i organize eden Bilderberg'in kurucusu Bernhard ve Bilderberg'e çağrılan Feyyaz Tokar var ve Tokar, Dural'ın dünürü oluyor. Ne güzel bağlantılar...

Serra Tokar'ın gelin gittiği Merzeci Ailesi, Kerevitaş'ın sahibidir. Baba Mehmet Cemil Merzeci, Serra Tokar'la evlenen oğluna babasının ismi olan Osman'ı koymuş. Merzeci Holding'in bir kuruluşu olan Kerevitaş'ın en tanınmış markası Superfresh'tir. Kerevitaş'ın "Esas Mukavelesi"ne göre Merzeci Ailesi dışındaki ortakları Hayim Farhi, İsak Salis, İda Boton Farhi'dir.

Serra Merzeci

Kerevitaş'ın şirketi Nişfud'un Başkan Yardımcısı Serra Merzeci, İstanbul'un en son gözde alışveriş merkezi olan Kanyon'daki dondurmacı dükkanı Haagen Dazs'ın da patronu. Haagen Dazs'ın esas patronu ise ABD'de yaşayan Reuben (Ruben) Mattus'tur.

Serra Tokar Merzeci'nin annesi Berna Tokar'ın en yakın arkadaşı Nezahat Berna Müren'dir yani Mesut Yılmaz'ın eşi Berna Yılmaz.

Gelelim Sadıkoğlu'nun diğer meşhur damadına...

Berna Tokar

GS Başkanlarından Alp Yalman'ın amcası ünlü gazeteci Ahmet Emin Yalman; dedesi Tatko'nun (Billurtuz, Chrisyler, Goodyear vs.) kurucusu Osman Tevfik Yalman'dır. Billur Tuz'daki ortağı Besim Kuyaş 1990'da şoförü ve aşçısı tarafından öldürülmüştü. Alp Yalman'ın halası Sabiha Hanım'ın kızı, GS'li eski futbolcu ve Spor Yazarı Doğan Koloğlu'nun eşi Bilge Hanım'dır. Alp Bey'in annesi Nilüfer Hanım ise halası Sabiha Hanım'ın kayınpederinin (Malatya Milletvekili Mahmut Nedim Zabcı) ilk evliliğinden doğan kızıdır. Orhan Koloğlu'nun ilk eşi İsmail Hakkı Okday'ın kardeşinin torunudur. İsmail Hakkı Okday da kim mi? Son sad-

Levent Şahverdi Arşivi

razam Tevfik Paşa'nın oğludur. Başka? Bülent Ecevit'in annesinin teyzesi Ferhande Hanım'ın eşidir.

Bu bağ bitmedi, iki kuşak sonra yine bir bağ karşımıza çıkıyor. Alp Yalman'ın yeğeni Ahmet'in eşi Aylin Okday, İsmail Hakkı Okday'ın kardeşinin torunudur. Doğan Koloğlu'nun oğlu, Milliyet'in yazarı ve Bulutsuzluk Özlemi'nin klavyecisi Sina Koloğlu'dur. Peki Bülent Ecevit Başbakan olunca ısrarla TC Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürü olarak hangi ismi seçiyordu? Evet bildiniz, Orhan Koloğlu'nu yani Doğan Koloğlu'nun kardeşini.

Ailenin bir başka tanınmış ismi Sohban Koloğlu'dur. Feriköy Mezarlığı'na gömülen Sohban Koloğlu, Erler Film'in yani Türker-Berker İnanoğlu'nun sanat yönetmeniydi.

A.Emin Yalman

BM eski Protokol Müdürü Sinan Korle (masondur), Gazeteci Sara Korle'nin eşi olup, ablası Rezzan Hanım, Ahmet Emin Yalman'ın eşidir. Cemile Sultan'ın torunu Sara Korle'nin teyzesi ise Mevhibe Celaleddin'dir. Sara Korle'nin babası olan Amiral Ertuğrul Bey, Üsküdar'daki Özbekler Tekkesi'nin müridiidir.

Sara Korle, 6-7 Eylül olaylarının provokasyonu olan Atatürk'ün evine bomba atılmasını Türkiye'ye dezenforme ederek bildiren kişidir; o esnada Anadolu Ajansı'nın Atina muhabiridir.

Sara Korle

Yakın denebilecek bir zaman önce vefat eden Yönetmen Tunç Yalman, Ahmet Emin-Rezzan Yalman çiftinin oğludur. Tunç Yalman'ın gerçek ismi Ali Rezmi, ilkokula ise Rezmi Emin diye kaydedilmiş. Tunç Yalman, Robert Kolej'den Ecevit'in, Şiar Yalçın'ın Ahmet İsvan'ın, Nezih Neyzi'nin ve Altemur Kılıç'ın sınıf arkadaşıdır. Londra'da Can Yücel ve Bülent Ecevit'le aynı pansiyonda kalır.

Alp Yalman, Tansu Çiller'in eşi Süleyman Özer Uçuran Çiller'e yakınlığı nedeniyle DYP'den milletvekilliğine soyunmuştu, ama olmadı.

Tunç Yalman

Feriköy'e gömülen Ahmet Emin Yalman masondu. Kardeşi Mustafa Yalman da herkesin alınmadığı yüksek masonların locası olan Defne'ye bağlı bir masondur. Alp Bey'in FB'li kardeşi Şen Yalman Rotaryen ve Fazilet Locası'na mensup bir mason. Oğullarından Gür Yalman ve ortağı Eyal Trablus Speedy'in sahibidirler. Gür'ün eşi Zümrüt Alp Yalman, Robert Kolejli olup Columbia Üniversitesi'ndeki hocası bir Fethullah Gülen hayranıdır.

Levent Şahverdi Arşivi

Dinçkök İmparatorluğu genelde holdingin asıl adını taşıyan Akkök olarak fazla bilinmez; en fazla bilinen yatırımları ise ünlü Ak Merkez'dir. Oysa Aksu, Dinarsu, Ak-Al, Aksa, Akpa, Atak, Akkim, Afiş, Akmeltem, İleri İplik, Ak Turizm, Akkoy Turizm vs. gibi başta tekstil olmak üzere, turizm, enerji, kimya vs. pek çok alanda faaliyet gösteren bir dev holding. Dede Raif Ali Dinçkök, Selanik'ten önce İzmir'e göç ediyor, sonra da İstanbul'a. Raif Ali Bey'in oğlu Ali Dinçkök'ün oğlu da dedesinin ismini taşıyor ve daha çok Fenerbahçe Spor Kulübü vasıtasıyla kamuoyunda tanındı.

Torun Raif Dinçkök bugün Fenerbahçe içinde çok etkili. Raif Ali Bey'in diğer oğlu da çok meşhur: Ömer Dinçkök, TÜSİAD Başkanlığı da yaptı. Kurucu Raif Ali Dinçkök'ün kızı Nilüfer Hanım da Çiftçiler Holding'e yani Çiftçi Ailesi'ne gelin gitmiş. Ekinciler, Chrysler Türkiye'yi kurarken yanında olan ortakları da Tatko'dur; yani Alp Yalman ve Mehmet Emin Yalman'ın kardeşi olan Vacit A. Yalman'dır. Dinçkök Ailesi ile Çolakoğlu Ailesi yani eski Maocu Nuri Çolakoğlu'nun ailesi de akrabadır.

Raif Dinçkök

İsmail Hakkı Okday'ın torunu Meral, Hikmet Çiftçi'yle evlendi. Ömer Dinçkök'ün Neyra Gençarslan'dan doğan Feyziye Mektepli kızı Ayça Hanım, Can Sandıkçıoğlu'yla evlendi. Azra Akın'ın, Dünya Güzeli seçilmesinde büyük "emeği geçen" Can Sandıkçıoğlu'dur. Ali Dinçkök'ün Sennur Hanım'dan olan kızı Alize de Feyziye Mektepli. Raif Ali Dinçkök'ün kız kardeşi Emine Hanım'ın soyadı Eşkinaz. Veliaht Ali Dinçkök'ün annesi Sennur Çiftçi'dir. Ali Dinçkök'ün evlendiği Esra Hanım CNN Türk'ün Ekonomi Editörü'dür.

Ömer Dinçkök

Onu oraya getiren ise Taha Akyol'dur. Kimdir Taha Akyol?

Mehmet Ali Ağca'nın İtalya'daki avukatının ismi D'Ividio. Bu avukat İtalyan Gizli Servisi Başkan Yardımcısı General Mussumici'nin de avukatı. Mussumici, Bologna'da tren istasyonunu bombalayıp 85 kişiyi öldüren provokasyonun baş aktörüdür. Bu tür eylemleri Gladio vasıtasıyla çok iyi bilen İtalyanlar bu eylemlere "gerilim stratejisi" (strategia *della tensione) diyorlar. Strateji çok açık, sağ ve sol görü*nümlü çeteler birden destekleniyor, kullanılıyor; şiddet yaratılıyor, at izi it izine karıştırılıyor. Esas amaçlanan insanlarda yılgınlık yaratıp, soldan uzaklaştırmaktır. Hükümetin temel hak ve özgürlükleri askıya alması için gereken kamuoyu

Levent Şahverdi Arşivi

ler yaptığı kanısının uyandırılması gibi amaçlarla, sertlik yanlısı bir hükümet ve iktidar arayışı yaratılıyor.

Mehmet Ali Ağca'ya yurt dışında en çok yardım eden kişi Feridun Akkuzu'dur. Feridun Akkuzu, Ağca ve Çatlı'yı yurt dışında buluşturan kişi de aynı zamanda. Feridun Akkuzu'nun avukatı ise Taha Akyol'dur. CNN Türk'ün başında da Taha Akyol var. Taha Akyol daha önce MHP'nin yayın organı Hergün'de ve Kemal-Nazlı Ilıcak'ın sahip olduğu Tercüman'da yazıyordu. CNN Türk'ün sahibi Aydın Doğan, Namık Kemal Zeybek'in bacanağıdır. Komando Namık Kemal Zeybek, 99 seçimlerinden sonra Bahçeli ile Aydın Doğan'ı yemekte buluşturdu. MHP'yi yeterince sert bulmayıp en son BBP'ye geçen Namık Kemal Zeybek, Gün Sazak'ın zamanında müsteşar yaptığı isimdir.

Zeybek önce ANAP milletvekili sonra Demirel tarafından DYP Milletvekili, sonra da bakan yapıldı. Ağca'nın bir üst amiri Oral Çelik'e Panama Pasaportu'nu veren kişi ise "hayali ihracatın babası" Yahya Demirel'dir.

Taha Akyol

Şimdi tekrar Mussumici'ye dönelim...

Mussumici, Propaganda2 (P2) mason locası üyesi. P2 patladığı zaman İtalya'nın en büyük bankacısı olan Calvini de bu loca üyesiydi. Calvini ile Vatikan Bankası IOR ortaktı. Vatikan ile Calvini, P2, Gladio bağını sağlayan kişi Kardinal Mercinkus idi. Papa I. Paul, Mercinkus'un rezilliklerine el koydu ve 33 günlük Papa iken ölü bulundu. Calvini, mafya tarafından İngiltere'ye kaçırıldı ve üyesi olduğu mason locasının adını taşıyan köprüye asılmış bir halde ölü olarak bulundu.

Namık Kemal Zeybek

1988 yılında o zaman Hürriyet'in sahibi olan Erol Simavi, üstad bir mason olarak masonlukla ilgili açıklamalarda bulundu ve (Sami) Süleyman Demirel'in sıradan bir mason değil bir üstad olduğunu, A. Türkeş'in de mason olmak için kendisinden yardım istediğini açıkladı.

Devam edelim...

Çiftçi Ailesi'nin mal varlığını anlamak için, 2004'ün parasıyla 300 trilyonluk bir miras kavgası haberini aşağıya alalım.

300 trilyonluk miras kavgası

Çiftçiler Holding'in sahiplerinden Tahsin Çiftçi'nin 300 trilyonluk mirası aileyi birbirine düşürdü. 33 varis, hastane odasında notere

Kemal Ilıcak

Levent Şahverdi Arşivi

yazdırılan vasiyetin iptalini istedi.

7 Ağustos 2000'de şuur kaybı, düşük tansiyon şikâyetleriyle Florance Nightingale Hastanesi'ne kaldırılan Çiftçiler Holding A.Ş.'nin sahiplerinden Tahsin Çiftçi, 22 Eylül 2000'de by-pass ameliyatında yaşamını yitirdi. Çiftçi, hiç evlenmemişti ve çocuğu yoktu. Çiftçi ölümünden bir hafta önce hastanenin Kalp ve Damar Hastalıkları Servisi'nin 127 No'lu odasına gelen Beyoğlu 7. Noter vekili Berrin Tekin'e, Esma Akbulut ve Safiye Aytekin'in tanıklığında vasiyetnamesini yazdırdı. Çiftçi, 36116 No'lu noter tutanağında, "Fiili ve kavli tasarrufa ehil olarak, serbest irademle bu vasiyetnameyi yazdırıyorum" diyerek, daha önce kendi el yazısı ile imza ettiği ve noter tarafından onaylanan vasiyetnamelerinden vazgeçtiğini belirtti. Çiftçi'nin 36 varisi birbirine düşüren ve hastane odasında kaleme alınan vasiyetnamesi şöyle:

Erol Simavi

Süleyman Demirel

Tahsin Çiftçi

İşte olay yaratan vasiyet

Son 5 yılda ağabeyim Sıtkı Çiftçi'nin benimle görüşmemesi, ilgilenmemesi, saygısız davranması ve sağlık sorunlarına rağmen bana manevi açıdan hiç destek vermeyerek ziyaretime gelmemesi ve telefon dahi açmaması nedenleriyle, kendisini ve miraççılarını vasiyet dışı bırakıyorum. Vefatım halinde ağabeyim Sıtkı Çiftçi ve füruunun sağlığımda benden önce vefat etmiş bulunan kardeşlerimin füruularının mirasımdan yararlanmasına muvaffakatım yoktur. Buna riayet edilmesi son arzumdur. Vefat ettiğim tarihte terekemde yer alacak olan, menkul ve gayrimenkul malların, tüm hak ve alacaklarım, nakti tüm değerlerim, hisse senetlerim ve tüm mal varlığım için diğer kardeşim Hikmet Çiftçi'nin çocukları Hakan Mehmet Çiftçi ve Hatice Ayşe Paksoy'a bırakıyorum. Bütün mirasçılarımın bu vasiyetnameme harfiyen uymalarını istiyor ve arzu ediyorum.

Dava üstüne dava açtılar

Çiftçi'nin vasiyetnamesini yazdırmasından kısa bir süre sonra ölmesiyle, rekor miras kavgası alevlendi. Öz kardeşinin kendisini mirasından mahrum bırakmasını hazmedemeyen vergi rekortmeni Sıtkı Çiftçi, 300 trilyonluk mirasa konan diğer kardeşi Hikmet ile yeğenleri Hakan Mehmet ve Hatice Ayşe Paksoy'u vasiyetnamenin iptali talebiyle mahkemeye verdi. Sıtkı Çiftçi'nin ardından diğer 32 varis de soluğu mahkemede aldı. Sarıyer 1. ve 2. Asliye Hukuk Mahkemelerine aynı sanıklar aleyhine ayrı ayrı toplam 12 dava açıldı.

(http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/01/04/30/turkiye/50tur.htm)

Peki ya bu servetin yanında emekçilerin durumu ne-

Levent Şahverdi Arşivi

dir? Onun da haberi var, çünkü emekçiler en fazla ölünce üçüncü sayfa haberi oluyorlar.

***ZİNCİRLİKUYU**'daki Çiftçiler San. Tic. ve Türk A.Ş.'de teknik servis elemanı olarak çalışan 3 çocuk babası **Sefer Karamustafa (64), Temmuz 2005**'te su borusunu tamir etmek için çıktığı forkliftten düşerek hayatını kaybetti.*

(Takvim Gazetesi)

Miras'ın kaldığı kişilerden birisi olan Ayşe Hatice Paksoy soyadının geldiği Paksoy Ailesi, Kölemenoğulları'nın bir koludur. "Kaplumbağa Terbiyecileri" başlığında son bölümde anlattığımız Osman Hamdi Bey'in damadı Abdullah Kölemen müşir yani mareşaldir. 1918'de Harbiye Nazırı olmuştur.

Hikmet Çiftçi

Çiftçi Ailesi'nin zenginliğine dair bir haber daha verelim; 2003 yılına ait bir haber; dönen paralara lütfen dikkat ediniz.

***Volkswagen** ve Chrysler'in eski distribütörü Çiftçi ailesinin mensubu Sıtkı Çiftçi, Park Maya Sitesi'nden elde ettiği 5.6 trilyon liralık geliri üzerinden ödeyeceği 1.6 trilyon lira kira vergisiyle İstanbul'dan sonra Türkiye rekortmeni de oldu. Sıtkı Çiftçi'yi Ahmet Tatlıcı ve Çiğdem Ökmen izledi. 1980'lere kadar kardeşleriyle birlikte Çiftçiler Holding'de çalışan Sıtkı Çiftçi, daha sonra anlaşmazlıklardan dolayı hisselerini kardeşleri Hikmet Çiftçi ve Tahsin Çiftçi'ye sattı. Artık şirketle bir ilgisi kalmayan 91 yaşındaki Sıtkı Çiftçi, İstanbul Park Maya Sitesi, Merter Meridyen ve Maya Meridyen'in sahibi. Sıtkı Çiftçi'nin sadece Park* Maya Sitesi'nde 120 ile 240 metrekare arasında değişen 400 lüks dairesi bulunuyor.

(http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2003/03/06/257790.asp)

Hakan Çiftçi

Akrabalıklar ve bağlar her zaman olduğu gibi Arşimet spiraline döndü.

Hürriyet'in eski sahibi Feyziye Mektepli Mason Erol Simavi ve Günaydın'ın eski sahibi olan ağabeyi Haldun Simavi tanınmış isimler, babaları Sedat Simavi de öyle. Sedat Simavi'nin babasını Ahmet Mithat bahsinde yazmıştık. Eh oldu olacak bari onun da babasını yazalım: Saffet Paşa, Maarif ve Hariciye Nazırı, Sadrazam, Darülfünun Kurucusu. Kıbrıs'ı İngiltere'ye veren zatlardan birisidir. Bugün TGC Binası olarak kullanılan yapı Saffet Paşa'ya aitmiş. Erol Simavi'nin Gönül (Özyeğiner) Yazar'dan Yasemin isimli bir kızı var. Yasemin Simavi önce Carl Joseph'le evlendi, çocuğuna Erol adını verdi; ikinci eşi Gökhan Akat'tan doğan çocuğuna ise

Hatice Paksoy

Levent Şahverdi Arşivi

Emin Çölaşan'ın ismini vermiş.

Oğullarından Saffet, uyuşturucu bağımlısıydı, yalılarında intihar etti. Domuz Adası, Erol Simavi'nin eşi Belma (Başar) Simavi'ye ait. Belma Simavi'nin ağabeyinin kızı Fulya, Armatör Eşref Cerrahoğlu'yla (Cerrahgil Şirketler Grubu) evli; kızları Serra, büyük paralar ödenen "kendini iyi hissetme kulübü" diye bir yerin sahibi. Bu oligarşinin kızlarının canları çok sıkılıyor. Babalarından bağımsız bir şeyler yapayım diye babalarının sermayesiyle bir yer açıyorlar; oraya da babalarının arkadaşlarının çocukları geliyor, onlar da onların yerlerine gidiyorlar falan kısacası al gülüm ver gülüm... Saadet zinciri...

Gönül Yazar

Bir kuşağı tamamlamak için, bu bölümün başında yer alan paragraftaki bazı isimlere dönmek zorundayız.

Vehbi Koç'un teyzesi Zehra Hanım, Halim Kütükçü'yle evlenmiş dedik; bu evlilikten doğan üç çocuk var: Gülseren, Gülgen ve Nesteren. Gülgen Hanım, Kutlutaş'ın Yönetim Kurulu Başkanı Peyami Çağlar'la, Hariciyeci Nesteren Hanım ise eski Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri (Sunay ve Korutürk dönemi) Büyükelçi Fuat Bayramoğlu'yla evlenmiş.

Belma Simavi

Mehmet Tayyib ve Hüsniye Yağızatlı'nın Mevlana hayranı oğulları Fuat Bayramoğlu, rubailer yazmış ve pek çok şirketin yönetim kurulu üyesi olmuştu. Bu şirketlerden birisi Şark Sigorta, yani bugün değişen, bilinen ismiyle Koç Allianz. 500. Yıl Vakfı'nın kurucu üyesiydi. Eşi Gülseren Hanım, Galatasaray Eğitim Vakfı'nda görev almış. Kandilli'de yalıları vardır.

Melahat Aktar'ın Fizik Tedavi'nin kurucularından Ord. Prof. Dr. Osman Cevdet Çubukçu'yla olan çocuklarından Prof. Dr. Ender Berker, Mustafa Berker'le; Aydın İbrahim Çubukçu da Nükhet Hanım'la evlenmiş. Ender-Mustafa Berker çiftinin kızları Nadire Berker "Osman Cevdet Çubukçu/Tıbbiye'nin ve Bir Tıbbiyeli'nin Öyküsü" isimli kitabında dedesini anlattı. Kitap Vehbi Koç Vakfı tarafından yayınlandı.

Eşref Cerrahoğlu

Aydın İbrahim Çubukçu, Beko Genel Müdürü. Bir vefa örneği göstererek 1991 Şişli Terakki mezunu kızının ismini Merve Sadberk koymuş. A. İ. Çubukçu'nun eşi Nükhet Hanım, Ankara Üniversitesi eski Rektörü Ekrem Rüştü İzmen'in kızıdır. Vehbi Koç, oğlu M. Rahmi Koç'u Robert Koleji'e gönderirken Kazım Çubukçu'ya emanet ediyor. Mustafa

Levent Şahverdi Arşivi

Kazım Çubukçu, A.İ. Çubukçu'nun dedesidir. BEKO ismi **BE**rnard Nahum ve ortağı Vehbi **KO**ç'un isimlerinin ilk hecelerinden türetilmiştir.

Merve Sadberk Çubukçu, Gazanfer Mürşit'le evlendi. Gazanfer Mürşit ve ağabeyi Haşmet Mürşit, Seba İnşaat'ın, BJK yöneticiliği döneminde gündeme gelen Metin Keçeli'yle birlikte sahibidirler. İstinye'deki lüks Seba Sitesi'nin müteahhitleridir. Haşmet Mürşit, Sarıyer Spor Kulübü'nün de başkanıdır. Diğer ortaklar Nedim ve Engin Keçeli yani Orhan Keçeli'nin çocukları.

Kim bu Keçeli Ailesi? 09.12. 2002 tarihli Hürriyet Gazetesi'ne bakıyoruz. Büyük harften dolayı özür dileriz; ilanı aynen alıyoruz.

RİZE-ÇAYELİ EŞRAFINDAN MERHUM HAFIZ MUHARREM VE MERHUME EMİNE KEÇELİ'NİN OĞLU, MERHUM RIZA ÜLKER VE FATMA ÜLKER'İN DAMADI MERHUM HAFIZ MEHMET, AHMET, ŞEVKİ KEÇELİ'NİN KARDEŞLERİ, ORHAN KEÇELİ'NİN AĞABEYİ, YAŞAR, FİKRİ, EMİNE, MUHARREM, ZEKİ, MELEK, DİLEK, BURHAN, TURAN, ENGİN, NEDİM, NİHAT, HİKMET, NECDET, OSMAN, ŞEREF, SEDAT, SUAT, AHMET KEÇELİ'NİN AMCALARI, ERCAN, MUSTAFA, HUSEYİN, VAHDET, BAHRİYE, GÜNER, GÖRSEV, EMİNE VE ERKAN ÜLKER'İN ENİŞTELERİ, HİKMET ENGİN, GÜLNAZ, VE BUKET KEÇELİ'NİN KAYINPEDERİ, BEHÇET, FİKRET, MUSTAFA, KUBİLAY, CENGİZ, VE SELİM KEÇELİ'NİN ÇOK SEVGİLİ DEDELERİ, FATMA ENGİN, METİN VE ÇETİN KEÇELİ'NİN ÇOK SEVGİLİ BABALARI, HACI ATİFET KEÇELİ'NİN ÇOK KIYMETLİ EŞİ, İSTANBUL İL GENEL MECLİSİ ESKİ ÜYESİ, İSTANBUL EKMEK SANAYİ İŞVERENLER SENDİKASI ESKİ BAŞKANI, İSTANBUL TİCARET ODASI MECLİS ÜYESİ, AİLEMİZİN BÜYÜĞÜ, ***İSMAİL HAKKI KEÇELİ*** *HAKK'IN RAHMETİNE KAVUŞMUŞTUR. CENAZESİ 9 ARALIK 2002 PAZARTESİ GÜNÜ ŞİŞLİ CAMİİ'NDE KILINACAK ÖĞLE NAMAZINI MÜTEAKİP ZİNCİRLİKUYU AİLE MEZARLIĞINA DEFNEDİLECEKTİR*

Aydın Çubukçu

Sadberk Koç

Metin Keçeli

Gerçek soyadı Berksan olan Ülker'in sahiplerin damadı, Keçeli Kardeşlerin babası oluyor. Sadberk Hanım'ın kız kardeşinin torunu Merve Sadberk, Ülker'in torunuyla evlenmiş. İlandaki Orhan Keçeli uzun yıllar DYP İstanbul İl

Levent Şahverdi Arşivi

Başkanlığı yaptı. DYP Genel Başkan Yardımcısı'dır. Metin Keçeli halen İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi'dir. Yeğeni Şeref Keçeli de Şişli Belediyesi Meclisi Üyesi ve eski Mecidiyeköyspor Başkanı.

Nedim Keçeli'nin Dündar Kılıç'ın torunu Onur Özbizerdik'le birlikte silahlı işlere girdiği iddiası basında epey yer almıştı. Nedim Keçeli'nin eski eşi Suzan Hanım Ali Şen'in kızı Suzan Şen'dir.

Banker Bako isimli tefeciyle ismi birlikte anılan Hüsamettin Cindoruk'un olduğu her yerde Keçeli Ailesi vardır. Şeref Keçeli'nin ismi de Banker Bako skandalında geçmişti. Banker Bako'nun ortağı da Cenk Koray'dı.

Orhan Keçeli

Geçmiş dönemin Abdullah Çatlı'sı durumundaki "İpsiz Recep" Keçeli Ailesi'nin büyüğüdür.

"Hikayemiz" Berin Nadi'yle başlamıştı, şimdi yumağı bir noktada kapatalım. Berin Nadi'nin sağlığında Cumhuriyet'in künyesi şöyleydi:

Cumhuriyet Vakfı Yönetim Kurulu (Kurucu Listesi):

Başkan: Rukiye Berin Sahir Nadi
Başkan Vekili: Osman Nuri Torun
Genel Sekreter: Atilla Coşkun
Sayman: Alev Coşkun
Üyeler: Aydın Aybay, İlhan Selçuk, Cüneyt Arcayürek, Lale Tokuş, Zeynep Uşaklıgil, Hüseyin Gürer, Bülent Yener, İbrahim Yıldız

Nedim Keçeli

Yürütme Kurulu:

Berin Nadi, Osman Nuri Torun, Atilla Coşkun, Alev Coşkun, Aydın Aybay

Bu listeden Alev Coşkun, CHP'den milletvekilliği ve bakanlık yaptı. 500. Yıl Vakfı Kurucusu'dur. Yıllar önce ilk kez gerçek soyadının Berksan olduğu bizim tarafımızdan yazılan Ülker'in İstişare Konseyi Üye Listesi'ne baktığımızda Alev Coşkun ve İlter Türkmen'i de görürüz.

İpsiz Recep

Siz bu kayıkçı kavgasının neresindesiniz? Laik(!) tarafta mısınız yoksa İslamcı(!) tarafta mı?

Devam edelim...

Sadullah-Nadire Aktar çiftinin dördüncü çocuğu Emin Aktar'ın Vehbi Koç'un kız kardeşi Hüsniye Hanım'la

Levent Şahverdi Arşivi

olan çocukları Samih Aktar, Caroline Hanım'la evlenmiş. Samih Aktar, Sakarya vergi rekortmenlerindendir. Diğer çocuğun ismi de Özmen Aktar; Feyziye Mektebi mezunudur. Hıncal Uluç'un meşhur ettiği Ertekin'in (Dinçay) doğum gününde "Fittala Ya Habib" şarkısını Ertekin'in çocukluk arkadaşı Rahmi Koç'la birlikte söyleyen Gönül Yazar, -Hürriyet'in haberine göre- şarkıyı gençliğinde Özmen Aktar'dan öğrendiğini söylemişti.

Kerim Aktar ve Halime Çubukçu'nun çocuğu Memduh Aktar, Saniha Hanif'le evlenmiş. Feyziye Mektepli Memduh Aktar, Altıntel Melamin A.Ş'nin sahibidir.

Anne tarafından Bulgurluzade İhsan-Adile (Aktar) Mermerci çiftinin çocuklarından Ahmet Suha Mermerci, Klara Gudrun Eichacker'le evlenmiş. Eichaker Ailesi çok büyük bir aile. Bir soyağacı siteleri var. Gudrun Mermerci, briç ekibiyle iddialı bir oyuncu. Çocukları Deniz, Yavuz, Şölen ve Yunus'tur. Deniz Mermerci, Eichacker Ailesi'nin soyağacı sitesinde en büyük dedesiyle ilgili bilgiler veriyor. Magazin basınında "playboy" olarak anılan Yavuz Mermerci yakın zamanda Seda Şentürk'le evlendi. Yavuz Mermerci'nin Emirgan ve Çeşme'de ihtişamlı köşkleri var. Petek Mermerci ise Kuruçeşme'deki denize nazır Aşşk Cafe'nin sahibidir.

Akfil'in kurucusu İhsan-Adile çiftinin çocuklarından Mehmet Ata Mermerci, Ayşe Ender Mermerci'yle evlenmiş. Üzeyir Garih'in öldürülmesinden sonra Vehbi Koç'un kızı Sevgi Gönül, Hürriyet'teki köşesinde, Garih'in ziyaretine gittiği söylenen Nakşibendi Şeyhi'nin müritleri arasında "*teyzezademin eşi Ender Mermerci'nin de olduğunu öğrendim*" diyordu. Üzeyir Garih, 12 Eylül öncesi MHP'ye en büyük para yardımı yapanlardan birisiydi. Ender Mermerci, geçtiğimiz yıllarda Ermeni Soykırım Tasarıları gündeme gelince, ortaya çıkmış ve "*Benim gibi insanlar çoğalsa, yurt dışında lobi yaparız ve bu tasarıları önleriz.*" diyordu. Bu hanımefendinin kızlarından Berrak Derin Koç Holding'in eski CEO'su Uğur Ekşioğlu'nun oğlu Can Ekşioğlu'yla, Sedef Yosun İranlı mücevher tüccarı Olivier Reza'yla evli. Tansa da Ralp Tezman'ın nişanlısıydı.

Alev Coşkun

Yavuz Mermerci

Kim bu Ender Mermerci?

Daha 20 yaşındaki Ender, cildiye uzmanı Prof. Dr. Hasan Reşat Sığındım'ın kızıdır. Bir güzellik yarışmasında üçüncü olmuştur. Avusturya Lisesi'nden sonra bir süre hosteslik ve mankenlik yapar. Anlatılanlara göre, o yıllarda "Türkiye'nin Brigitte Bardot'su" ol-

Levent Şahverdi Arşivi

mayı hayal etmektedir. 1973'te evlenirler. Ender Mermerci kendini sosyetenin içinde bulmuştur. Tansa, Yosun ve Derin art arda dünyaya gelirler.. Kocası cimri'ydi Robert Kolej ve Stanford mezunu Mehmet Bey, kültürlü, sanata düşkün, eğitime katkıda bulunmuş, okullar açmış biridir. En çok yatırımı emlak ve araziye yapar. Boğaz'da aldığı araziler yıllar içinde katlanarak değerlenir.
(http://www.otuzmumlupasta.com/detay.asp?durum=haberayrinti&haberno=1584)

Ender Mermerci'nin babasını da Üzeyir Garih hakkında yapılmış bir röportajdan, Aksiyon-Cem Sökmen'den okuyalım:

Ender Mermerci

Birinci Dünya Harbi'nden sonra diş tabipliğine devam eden Azra Garih'in hastaları arasında İsmet Paşa'nın annesi de vardır. Bir ara Prof. Dr. Hasan Reşat Sığındım'la (Ender Mermerci'nin babası) aynı muayenehaneyi paylaşan Azra Garih, İstanbul'da bugünün şartlarına göre ononbeş kişinin çalıştığı bir atölyefabrika işleterek makara ipliği üreten Nedim ve Sümbül Balıkpazarlı'nın kızları Adile Hanım'la evlenecektir. Bu yıllar ağır savaşlar geçirmiş bir Osmanlı İmparatorluğu'nun ardından kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti'nde herkesin huzur arayışında olduğu yıllardır. İmkansızlıklar had safhadadır. Ama elinde bir mesleği olanların hayatları diğerlerine göre daha bir düzen içerisinde sürüp gitmektedir. Bu şartlar altındaki Türkiye, 1940'lı yılları karşılamaya hazırlanmaktadır. Çiftin, Abdülhak Hamid'in bir romanından etkilenerek adını vereceği Lusien adında bir kızı ve Üzeyir adında bir oğlu olacaktır.
(http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=14825)

Oktay Ekşi

Uğur Ekşioğlu, Sergen'i BJK'den uzaklaştıran zat. Ordu-Mesudiyeli Uğur Ekşioğlu ile gazeteci Oktay Ekşi kardeş torunudur.

Tansa Mermerci

Ralp Tezman'ın ağabeyi Selim Tezman, Necmettin-Maria Eliyeşil'in kızı Melissa Eliyeşil'le evli. Üçkardeş ve anneleriyle birlikte Akfil'i yöneten amcalarıyla miras kavgasındalar; mirastan paylarına istedikleri para da 100.000.000 $. Eliyeşil Ailesi son yıllarda biraz geride kalmış görünüyor, cumhuriyetin ilk büyük zenginlerindendir. 80 öncesi MHP'nin en büyük finansörlerinden olan Mehmet Emin Karamehmet ve Özal'ın prenslerinden Emlak Bankası eski Genel Müdürü Bülent Şemiler de Eliyeşil ailesinin damadıdır. Bülent Şemiler ve Eliyeşil Ailesi hakkında açılan davalar zaman aşımına uğradı.

Levent Şahverdi Arşivi

İhsan-Adile Mermerci çiftinin bir diğer çocuğu Süheyla Nihal Hanım, Nihat Karaveli'yle evlenmiş. Mahmut ve Raife Karaege'nin oğlu Gazeteci (Vatan) Nihat Karaveli, Gazeteci Orhan Karaveli'nin ağabeyi. Aslında ilk soyadları Karaege sonra Karaveli yapmışlar. Ailenin kullandığı bir diğer soyadı da Karaer'dir. Karaveli Kardeşler, Vatan'ı çıkarırken Başyazar Ahmet Emin Yalman'dır. Vehbi Koç, bu aileyi de şirketlerine ortak yapmış. Süheyla Nihal (Mermerci)Nihat Karaveli çiftinin çocukları, Nilgün ve Süheyla'dır. Orhan Karaveli de Selma Ericson'la evlenmiş.

Mehmet Akif Ersoy, İstiklal Marşı'nın sözlerini Tacettin Cami'in avlusunda bulunan arkadaşına ait evde yazmıştır. Bu arkadaş, Nihat ve Orhan Karaveli'nin dedesidir. Dedeleri, cami imamıdır. Mehmet Akif, İstiklal Marşı'nın sözlerini ilk kez Karaveli Kardeşler'in annesine okumuştur.

Melissa Eliyeşil

Rahmi Koç'un "yakın arkadaşı" Azize Taylan'ın babası Krupp'un sahibi Süha Fazlı Taylan'ın kardeşi Mümtaz Fazlı Taylan'dır. 1898 Selanik doğumlu bu zat, Kazım Taşkent'in Yapı Kredi Bankası Yönetim Kurulu Üyesi, U.S. Royal Lastik'in sahibidir. Feyziye Mektebi'ni bitirmiş. Berlin doğumlu kızı (Meryem) Perihan (Demiren) Şişli Terakki'den 1944'te mezun olmuş.

Bülent Şemiler

Bilderberg, CFR (Counsil on Foreign Relations-Dış İlişkiler Konseyi) ve Trilateral'in ardında, piramidin üçüncü basamağında bir örgüt. Vehbi Koç'un kızı Suna Kıraç - saptayabildiğimiz kadarıyla- hem Bilderberg'e hem de en güçlü örgüt olan CFR'ye katılan tek Türkiyeli olmuş. Rahmi Koç'un da CFR üyesi olduğu iddiası var. Talat Turhan'dan ve Jens Mecklenburg'dan alıntı verelim:

Soru: MİT'in tepesinde hep güçlü askerler var. Abas-Eymür ikilisi bu insanlarla nasıl ve neye dayanarak uğraşıyorlar.

Talat Turhan: İtalya'daki P-2 Mason Locası'nın İtalya'daki gücü neyse Abas-Eymür kliğinin Türkiye'deki gücü o.*

Soru: Türkiye'deki MİT Müsteşarlarının çoğunun da loca üyesi olduğu biliniyor. Güç masonluktan kaynaklanıyorsa onlar neden bu kliklerin dışında kalabiliyor?

Talat Turhan: Bunu denizaşırı ilişkilere bağlıyorum. Elbette ilişkilerinin çeşitli siyasal-ekonomik yönleri var

...

Bugün globalleşen dünyayı enternasyonal kapitalizmin sayısız ör-

M.Emin Karamehmet

Levent Şahverdi Arşivi

gütleri yönetiyorlar. Bunların özellikle üçü öne çıkmış görünüyor.
Bilderberg Group (B.B.)
Trilateral Commission (T.C)
Commission of Foreign Relation (C.F.R)

...Özetle, hepsinin ortak niteliği masonik ve siyonist olan ABD istihbarat örgütlere bağlantılı, bu örgütlere üye üç yıldızlı ABD küresel seçkini en çok iki örgüte üye olabilen Avrupalının ya da sadece bir örgüte üye olabilen Türk ve Japon seçkinin lideri durumundadır... Avrupa ülkeleri ve Türkiye'nin düzeni "Bilderberg's Cumhuriyeti" diye tanımlanabilir.

Propaganda 2-Locası politikacılar, yerli ve yabancı gizli servis şefleri, yüksek rütbeli subaylar, polisler, Carabinieri, banka müdürleri, iş adamları ve gazetecilerden oluşan -eski Cumhurbaşkanı Berlusconi de içlerindedir- yaklaşık 1000 kişilik teşkilattır. Gladio'nun sakıncalı bularak dosya açtığı kişilerin listesi P2- Mason Locası Şefi Gelli'nin evinde bulunmuştur.

Suna Kıraç

Gelelim Ostrorog Yalısı'nda oturan M. Rahmi Koç ile Çiğdem (Meserretçioğlu) Simavi eski çiftinin çocuklarına...

Yıllar önce Koç'un yayınladığı aile albümünde Rahmi Koç'un üç çocuğunun annesinin ismi yazılmamıştı. Vehbi ve Rahmi Koç'un Çiğdem Hanım'ın ayrılmasına nasıl tepki gösterdiği, hatta ellerinde doğrudan bir gazete olmamasına da nasıl hayıflandıkları bilinmiyor. Sadberk Hanım'ın Simavi ile akrabalığı olduğu söyleniyor, ama doğrulayamadığımız için bu bilgiye ihtiyatla yaklaşmakta fayda var; ancak Haldun Simavi'nin kızı Aliye'nin annesi Kamuran Fehime Hikmet'in annesinin kızlık soyadı Koç'tur.

Rahmi Koç

Büyük çocuk Mustafa-Caroline Giraud'yla evli. Giraud'lar 18. yüzyılda İzmir'e göç etmiş Levanten bir aile. Bornova'daki ünlü köşkleri uzun yıllar Venedik'in İzmir Konsolosluğu olarak kullanılmış. Kurucusu oldukları İzmir Yün Mensucat'ı ve İzmir Basma Fabrikası'nı yakın zamanda kapattılar. İlk ortakları Whitthal Ailesi. "Barış Manço, Moda-İstanbul" adresi Whitthal Köşkü'dür. İki aileden oluşan İzmir karması futbol takımı, 1906'da Atina'da yapılan "Ara Olimpiyat" ikincisi olmuş. Binicilik, atıcılık deyince Giraud Ailesi akla geliyor hemen. Nazım Hikmet'in mektuplarında da ismi geçen Alparslan'ı fidye için kaçıran Çerkez Ethem'in elinden kurtaran da Caroline Giraud'nun dedesi Henri Giraud.

Mustafa Koç

Nazım Hikmet-Alparslan bağını 3. bölümde açacağız, şimdi kısa bir bilgi verelim.

Levent Şahverdi Arşivi

Alparslan, İzmir Valisi İttihatçı Rahmi Bey'in oğludur. Rahmi Bey, Mehmet Ali Aybar'ın halası Nimet Hanım'la evlenmiştir. Nimet Hanım'ın babası Hareket Ordusu'nun başında İstanbul'a giren Hüseyin Hüsnü Paşa'dır. Aybar'ın babaannesi ile Nazım Hikmet'in anneannesi kardeştir. (Mahmut) Celal Bayar, Evrenoszade Rahmi Bey'in manevi evladıdır. 20 Aralık 2002 günü Aşiyan Mezarlığı'na gömülen E. Albay Canip Orhun, Evrenoszade Ailesi'nin damadıdır. Merhum, aynı zamanda TRT eski Genel Müdürü Diplomat Cem Duna'nın da kayınpederidir. Evrenos Ailesi ile ENKA'nın sahibi Şarık Tara da akraba. Şarık Tara ile Yahya Kemal de kardeş torunlarıdır.

Mustafa-Caroline Koç çiftinin çocuklarının ismi Esra Çiğdem ve Aylin. Elbette Çiğdem ismi anneannesinden geliyor. Ortanca çocuk Ömer Koç. Küçük ise Ali'dir. Ali Koç, Nevbahar Demirağ'la evlendi. Nevbahar Demirağ ile Yasemin Kozanoğlu teyze kızıdır.

Caroline Koç

Kemal Derviş'in DJ oğlu Erol Derviş'in eski nişanlısı Yasemin Kozanoğlu'nun dedesi, eski BJK başkanlarından - devrinin bir çeşit Süleyman Seba'sı- Abdullah Ziya Kozanoğlu'dur. Dede Kozanoğlu aynı zamanda Türklerin tarihi kahramanlıklarını anlatan milliyetçi kitapların (Malkoçoğlu, Battal Gazi, Kolsuz Kahraman, Sencivanoğlu vs.) da yazarı ve oldukça büyük de bir müteahhit. Nazlı Semra Yeyinmen'in yani Semra Özal'ınanne ve babası bu şahsın köşkünde hizmetli olarak çalışmışlar. Semra Özal'ın BJK taraftarlığı buradan geliyor.

Ali Koç

Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun, Emine Mutia Karameşe'den olan kızı Robert Kolejli Prof. Dr. Seyhan Tuğcu, Nejat Tuğcu'yla evlidir. Ahmet Kozanoğlu, Ömer Çavuşoğlu K-Ç İnşaat'ın sahibi olarak büyük paralar kazandılar ve Hisarbank'ın da sahibi oldular. Ahmet Kozanoğlu, Tercüman'da da Kemal Ilıcak'ın ortağıydı.

1978 Tarihinde Kara Kuvvetleri Komutanı olan Namık Kemal Ersun bir anda emekliye sevk edildi ve bu emekliliğin "somut" nedeni hiç bir zaman açıklanmadı. Kenan Evren, Genelkurmay Başkanlığı'nı bu tasfiyeye borçludur çünkü hiyerarşiye göre Ersun, Genel Kurmay Başkanı olacaktı. Ersun'la beraber tasfiye edilenler arasında Orhan Kilercioğlu, Baki Tuğ, Rüştü Naipoğlu, Musa Öğün, Recai Engin gibi meşhur isimler vardı. Musa Öğün, sonra TRT Genel Müdürü yapıldı. Rüştü Naipoğlu, Cevdet Sunay dönemindeki Köşk

Nevbahar Demirağ

Levent Şahverdi Arşivi

görevinden sonra Turgut Özal'ın Başbakanlığı esnasında da Özal'ın danışmanıydı. Recai Engin, Kenan Evren döneminde de Özal döneminde de Köşk'ün danışmanı görevindeydi.

Turgut Özal'ın zaten, Özel Harp Dairesi Başkanlığı yapmış olanlara karşı büyük sevgisi ve ilgisi vardı. Recai Engin de Rüştü Naipoğlu da ÖHD Başkanlığı yapmışlardı. Recai Engin, 12 Eylül sonrası hortumlanan Hisarbank'ın da Yönetim Kurulu Üyesi olmuştu. Menderes'in Bayındırlık Bakanı Muammer Çavuşoğlu'nun ve İbradılı Yüksel Kapanlı'nın oğlu, Nazlı Ilıcak'ın ağabeyi, Orman Bakanı Turhan Kapanlı'nın yeğeni Çavuşoğlu Umur Talu'yu da sahibi olduğu Güneş Gazetesi ile basın camiasına kazandırmıştı. Muammer Çavuşoğlu, Yapı Kredi Bankası'nda Kazım Taşkent'in yar-dımcılığını da yapmıştı.

A.Ziya Kozanoğlu

Nazlı Ilıcak'ın oğlu Mehmet Ali Ilıcak'ın evlendiği Meyra isimli şarkıcı gerçek ismiyle Hümeyra Toparlak, Hasan Tahsin'in nesi olur? İzmir'de ilk kurşunu atan gerçek ismi Osman Nevres Recep olan Hasan Tahsin'in kız kardeşi Binnaz Hanım'ın oğlu Said Toparlak, Nazlı Hanım'ın gelini (Hü) Meyra Hanım'ın akrabası mıdır acaba?

Meyra'nın sesine sağlık

N.Kemal Ersun

*Bugünlerde bir albüm var elimde. "**Başka Bir Kadın**"... Meyra Pop havası ama opera gırtlağıyla süslenmiş. Hele arada İngilizce ve İtalyanca şarkılar yok mu? Bir keyiften başka keyife sürüklüyor insanı. Aldığı opera eğitimini de ustalıkla kullanmış. Ozan Çolakoğlu, Özgür Buldum, Volga Tamöz, Aytuğ Yargıç ve Alper Erinç'in de aranjeleriyle katkıda bulunduğu albümde, sözü ve müziği Meyra'ya ait 4 parça bulunuyor. Onlar da gayet başarılı. Ne diyeyim, sesine sağlık Meyra...*
(Mehmet Ali Birand- Posta 05.11.2005)

M.Ali Ilıcak

Biz ne diyelim peki? Körler sağırlar birbirini ağırlar...

Mustafa Denizli'nin eşi Çiğdem Kayalı'nın kardeşi, Şebnem (Kayalı) Çapa'dır. Şebnem Hanım'ın eşi lüks mekanların işletmecisi (Niyazi) Celal Çapa'dır. Celal Çapa'nın babası Bedii Çapa, Gönül Yazar'la da evlenmiş. Celal Çapa'nın annesi Fikret Şenes, Ajda Pekkan'ın şarkılarının çoğunun söz yazarı. Ömer Çavuşoğlu'nun kızı Esra Çavuşoğlu'nun annesinin ismi Gülsen Çapa.

Levent Şahverdi Arşivi

Çapa müzesi baskını

Çapamarka'nın kurucusu Bedii Çapa'nın torunu Didem Çapa'nın yalısında 363 tarihi eser ele geçti

Ünlü Çapa ailesinin kızı Didem Çapa'nın Beykoz'da bulunan yalısına düzenlenen polis operasyonunda, Hititler'den Romalılar'a kadar uzanan dönemlere ait paha biçilemeyen yüzlerce tarihi eser ele geçirildi

***DİDEM** Çapa... Türkiye onu, Çapamarka'nın kurucusu Bedii Çapa'nın torunu, ünlü sanayici ve eski Beşiktaşlı futbolcu Vecdi Çapa'nın kızı olarak tanıyor. Annesi Rabia Çapa, Maçka Sanat Galerisi'nin sahibi. Sosyetenin seçkin ailelerinden birinin mensubu olarak çocukluğundan beri sanatla iç içe yaşayan Didem Çapa'nın ismi, şimdi bir tarihi eser operasyonuyla gündemde. Polisin sıkı takibi sonucu İç Anadolu'da yapılan kazılarda bulunarak İstanbul'a getirildiği belirtilen Hititler'den Romalılar'a kadar birçok döneme ait toplam 363 parça tarihi eser, Çapa'ların Beykoz'daki yalısına yapılan baskınla ele geçirildi. İlk defa bu kadar farklı dönemlere ait tarihi eser ele geçirildiğine dikkat çeken polis yetkilileri, bu eserlerle bir müze açılabileceğini bildirdi.*
(http://arsiv.sabah.com.tr/2003/12/18/gun101.html)

Meyra

Gülsen Çapa'nın oğlu Tunç Çapa, Gima Yönetim Kurulu Başkanı'ydı. Şimdi anne bir baba ayrı kardeşi Esra Çavuşoğlu'yla ortak olarak G-Mall'ın sahibi. Tunç (Mehmet) Çapa, Gima'nın Finansbak'ın eski sahibi Hüsnü Özyeğin'in yakınıdır. Bazı kaynaklar yeğenidir diyor. Ancak arşivimizde yer alan, 20 Ocak 2003'te Hürriyet'te çıkan vefat ilanına göre merhume Melek Pakize Erden için ikisinin de kayınvalidesi diye not düşmüşüz. Bacanağı ya da yeğenidir sonuçta. Robert Kolej ve sonra da ABD'de okuyan aslen Giritli olan Hüsnü Özyeğin'in annesi de İzmir Amerikan Koleji'nden. Manifaturacı dedesinin şoförlü otomobilinin olduğu dönemde, İzmir'de toplam sekiz adet özel araç varmış. Oğlu Murat Özyeğin, Madam Edvina'yla (Sponza) evli.

Mustafa Denizli

Hüsnü Özyeğin önce Özal sayesinde banka sahibi oldu, sonra Çiller'e yanaştı. Bu yanaşma sayesinde 1994 Krizi öncesinde büyük miktarda dolar almış, büyük devalüasyon olunca da servetine servet kattı. Bu dolar alımını biz uyduruyor değiliz, Devlet Denetleme Kurulu resmi raporlarında yazmıştı. Forbes Dergisi 3,5 Milyar $ servetiyle Türkiye'nin en zengin kişisi olduğunu yazdı.

Didem Çapa

Ömer Çavuşoğlu'nun diğer kızı Ayşe Çavuşoğlu'nun

Levent Şahverdi Arşivi

eski eşi Gökhan Çarmıklı'dır. Gökhan Çarmıklı daha sonra Siren Ertan'la evlendi. Vecdi-Rabia Çapa'nın kızı Didem Çapa yazar Ali Bülent Kutvan'la evliydi. Eğlence dünyasının diğer meşhur ismi İzzet Çapa'nın kullanmadığı ismi Nuri, dedesinden geliyor. Çapa Ailesi'nin eski gelini Gürnar Uğurlu daha sonra Antikacı Muris Ali Uğurlu'yla evlenmiş. M.A. Uğurlu ölünce kalan mirasın miktarı dört yıl öncesinin 40 trilyon TL'sidir. Mustafa Denizli'nin Altay'dan Galatasaray'a gelmesinde Alp Yalman'ın rolü var mıdır?

Hüsnü Özyeğin

Yasemin Kozanoğlu'nun annesi Ahu Tuğbay. Ahu Tuğbay, Yılmaz Güney ve Melike Demirağ'la birlikte "Arkadaş" filminde de oynamış bir eski oyuncu. Ahu Tuğbay'ın kız kardeşi Afet Tuğbay ise 1970 Türkiye Güzellik Kraliçesi ve Turgut Demirağ'ın (Melike Demirağ'ın babası) ikinci eşi. Refik Erduran, anılarında, Nazım Hikmet'i kaçırma işinin aslında önce Tarık Demirağ'ın motoruyla yapılmasının planlandığını yazar. Tarık Demirağ, Boğaziçi (Feyziati) Lisesi mezunu Turgut Demirağ'ın kardeşi, Melike'nin de amcasıdır.

Afet Tuğbay'ın Turgut Demirağ'dan olan kızı Nevbahar Demirağ'dır. Nevbahar Demirağ Koç, ilkokul dahil bütün eğitimini ABD'de yapmış.

Ahu Tuğbay

Yasemin Hanım'ın anne ayrı kardeşi Uğur (Ziya) Kozanoğlu, sol gazete çıkacak diye ödü patlayan Ali Atıf Bir'in "kankası" Seray Sever'le evliydi. Uğur Kozanoğlu'nun kapitalizmin insanı ne hale getirdiğine dair en iyi örneklerden birisi sayılacak röportajını aşağıya alalım.

"Babamın işyerine giderdik, sekreterine 'yok' dedirtirdi"

Ünlü işadamlarından Ahmet Kozanoğlu'nun oğlu Uğur Kozanoğlu, kendisini otomobil hırsızlığıyla suçlayan babasıyla ilişkisini anlattı: "Ben babamla hayatımda bir kere restorana, maça gitmedim. Babam bir gün okulumuza gelmedi"

ELİF KORAP

Melike Demirağ

Manken Yasemin Kozanoğlu'nun uyuşturucu kullandığına ilişkin çıkan her haber şaşırtıyordu Kozanoğlu ailesini tanıyanları. Sosyetenin ünlü isimlerinden Ahmet Kozanoğlu'nun kızıydı Yasemin Kozanoğlu. Uyuşturuculu haberlere adı karışan da, nişanlısı Erol Derviş'i aldattığı yazılan da, yeni sevgilisinden dayak yiyen de oydu! Geçtiğimiz hafta ise Ahmet Kozanoğlu, karısının otomobillerini çaldığı gerekçesiyle ilk evliliğinden olan oğlu hakkında suç duyu-

Levent Şahverdi Arşivi

rusunda bulundu. Bu kez "yaramazlık" yapan oğluydu. Üstelik "uslu" durması için milyarlarca lira maaş da bağlamıştı oğluna!

Uğur Kozanoğlu günlerce gazete sayfalarında evin yaramaz oğlu olarak suçlandı. Suçunu inkar etmiyordu ama; bir de "ama"sı vardı...

Babanızın otomobilini niye çaldınız?

Ben çekiciyle çektirttim. Yazıhanesinin önündeydi araba. Çekiciyi çağırdım. "Al istediğin bir yere çek" dedim. O da sanayiye bırakmış.

Peki ama niye?

O sabah babamın yazıhanesine gittim. Bu hafta sonu evlenecektim. Babamın Polonezköy'deki çiftliği zaman zaman kiraya veriliyor bu tür organizasyonlar için. Onlar da bana, düğünü burada çiftlikte yaparsınız demişlerdi. Arabanın çekildiği gün, babam bana Neslihan hanımın, yani karısının, düğünü orada yapmamızı istemediğini söyledi. Düğüne günler kala bunu bana söylüyor. Tek neden bu değil tabii. Karısı eskiden bizi severdi. Ama sonra kardeşlerimle beni babamızdan ayırmak için her şeyi yaptı. Bugüne kadar yaptıklarının üstüne bu olay da gelince bu tür bir tepki gösterdim.

İyi de daha önce severken, niye sonra sizi ayırmak istesin?

Bakın, babam iflas etti. İflas edince devlet şu an Uzan'a yaptığı gibi bütün mallarına el koydu. Babam da malları kaçırmak için bazılarını halalarımın üzerine yaptı. Benim ikiz halalarım var, Seyhan ve Ceyhan diye. Bu mallar nedir: Levent'te bir ev, Ulus'ta bir daire, arabalar, çiftlik... Daha sonra halalarımla anlaşamayınca her şeyini Neslihan hanımın üstüne yaptı. Neslihan hanım babamın geç bir yaşında onunla parası için evlendi. Babam her şeyini onun üstüne yaptıktan sonra da bize çok kötü davranmaya başladı. Haydi ben çok önemsemiyorum ama Yasemin çok etkileniyor. Ailedeki herkesi babamdan uzaklaştırdı. İki araba çektirdim. Bir de camını kırdım. Birini buldular, öbürünü hâlâ bulamadılar. Araba çekme olayı hiçbir şey.

Epey öfkelenmişsiniz anlaşılan!

Bu hiçbir şey. Çok daha kötüsünü yapacağım.

Öyle her isteyen birinin arabasını çektirebiliyor mu, yoksa siz soyadınızı mı kullandınız?

Levent Şahverdi Arşivi

Yoo, bir şey demedim. Hiçbir şey sormadılar. Şunu istediğiniz bir yere çekin dedim, çektiler.

"Normal değiliz, hepimizin psikolojik sorunları var"

Siz ailenin yaramaz çocuğu musunuz?

Hayır. Ben aslında çok ağırbaşlıyımdır. Bugüne kadar babama karşı ne sesimi yükseltmiştim ne kavga etmiştim. Buna benzer bir olay daha önce bir kez yaşandı. Kız kardeşime bir daire verilme durumu vardı. Yasemin'in dışında bir de öz kız kardeşim var, Ayşe. Ayşe çok çok kısıtlı imkanlarda, çok fakir yaşıyor açıkçası. Ona bir daire verecekti babam. Ama Neslihan hanımın oyunuyla hacizli daire verildi. Sürekli bu tür davranışlarıyla bizimle uğraştı. Ben de bu davranışı nedeniyle çok sinirlenerek arabasını çektirmiştim.

Siz bu davranışınızı çok normal mi buluyorsunuz?

Hiçbirimiz normal değiliz. Yasemin'in de psikolojik problemleri var. Benim de sinirlerim çok bozuk. Ayşe de öyle. Ben çocukluğumuzda sevgi görememenin bedeli olduğunu düşünüyorum bunların. Yasemin'in de 10 yıldır başına gelmeyen kalmadı bu olaylar yüzünden. Kızın psikolojisi bozuldu. Yasemin'in annesi (Ahu Tuğbay) kendi annem kadar sevdiğim biridir. Keşke babam onunla evli kalsaydı. Çok iyi bir ailemiz olurdu.

Yasemin Kozanoğlu uyuşturucu kullandığı yönünde haberlerle basına çıktı zaman zaman. Şimdi siz, babasının arabasını çalan çocuk olarak gazetelere çıktınız... Sizce bunun nedeni ne?

Şirkete giderdik biz. Babam içeriden sekreterine bağırırdı, "Burada yok de" diye. O zaman zannediyorduk ki normal olan bu. Herkesin babası böyle. Ama başka insanların babalarıyla ilişkilerinin böyle olmadığını görünce inciniyorsun tabii. Ben babamla hayatımda bir kere restorana, maça gitmedim. Babam bir gün okulumuza gelmedi. Kardeşlerim de aynı şekilde büyüdü. Ayşe'nin çocuğu oldu. Yani babamın torunu. Doğum günü oluyor. Babam, "Benim yerime 10 milyonluk bir hediye al" diyor. Kendi bile almıyor. Hiçbir zaman babam çocuklarına yeterince vakit ayırmadı. Şu an üçüncü karısıyla evli. Karılarıyla da ilgilendiğini sanmıyorum.

"Eğer Yasemin sevgi görseydi uyuşturucudan medet ummazdı"

Levent Şahverdi Arşivi

Yani bu davranışlarınızın nedenini yeterince şefkat görmemenize mi bağlıyorsunuz?

Babası başında olmadığında çocuklar da sonuçta böyle olur işte. Yasemin ortada, ben ortadayım... Biz hiçbir zaman normal bir aile gibi bir araya gelemiyoruz. Çocukluğunda daha fazla ilgi ve sevgi görseydi Yasemin, uyuşturucudan medet umamazdı. Yasemin hakkında haberler çıktığında ben onun yanındaydım. Onu alıp teyzesinin evine götürdüm. Orada kaldık. Her şeyden uzaklaştırdım onu. Babama dedim ki "Al Yasemin'i tatile götür. Uzaklaştır bu olaylardan." "Sen yap" dedi bana. "Babası sensin" dedim. "Ben onunla sıkılırım. Sen götür, ben sana para veririm" dedi. Böyle olunca o kız nasıl kurtulabilir içinde bulunduğu durumdan?

Anlaşılan siz bir aile özlemi içindesiniz.

Normal bir ailem olsun istiyorum. Eğer çocuğum olursa üstüne titrerim herhalde. Seray Sever'le evliydim daha önce, biliyorsunuz. Yürütemedik. Şimdi hatalarımı görebiliyorum. Çok güzel bir evimiz, iyi bir işim vardı. Seray evde sıkılıyordu. ATV'nin patronlarından rica ettim. Orada bir programda çalışmaya başladı. Her şey çok güzeldi. Ben işten ayrılınca sorunlar başladı. Seray ünlendi, başarılı oldu, iyi paralar kazandı. Ben bunu kaldıramadım. Aramız açıldı. Parasız kalınca her şeyimi sattım. Hatta sağ olsun Seray'ın babası yardımcı oldu bize. Ama babam bana destek çıksaydı evliliğimiz yürüyebilirdi. Seray haklıdır her zaman. İçimde kalmış bir şeydir bu.

Babanız "uslu" durmanız için size milyarlarca lira maaş bağlamış. Ne demek bu?

Polonezköy'deki çiftliği babamla birlikte yaptık. Arabamla çimento taşıdım, para harcadım, emek verdim. Çiftlik bitince satışa çıkardım ama uzun süre satılamadı. Bir süre sonra bir baktım, bunlar yerleşmişler içine. Babam "Sen bunu sattın varsay" dedi. "Ben sana her ay para ödeyeyim, çiftliği bana sattığını farz et" dedi. Bana ayda 700 milyon lira gönderiyordu. İşsiz olmama rağmen milyarları bırakın, bir milyar bile vermedi. Nişanlımın gelinliğini bile onun kredi kartıyla aldık.

"Bu soyadı bana birkaç aptal barın kapısını açmıştırancak"

Kaç yaşındasınız?

Levent Şahverdi Arşivi

40.

Çalışmıyor musunuz? Kendi paranızı kazanmıyor musunuz?

Şu anda hayır. Geçen yaz Ritz-Carlton'ın altında yerim vardı.

Yurtdışında iyi bir eğitim almışsınız. Türkiye'de iyi bir iş bulabilir ve bugüne kadar çok başarılı işlere imza atabilirdiniz. Siz Kozanoğlu adının altında mı ezildiniz? Sanki hayatınız bir türlü rotasına oturamamış, hâlâ bocalıyormuşsunuz gibi...

Bakın ben İsviçre'de okudum. Amerika'da işletme okudum. Üstüne mastır yaptım. Çok iyi İngilizce ve Fransızca biliyorum. Dünyanın en iyi okullarında okudum. Mezun olunca babam aradı, "Burada bir iş kurdum, gel başına geç" dedi. Kabul ettim. Olmayacak bir işti. Yurtdışından bir plastik hammadde ithal ediyorlardı. Bu Türkiye'de satılıyordu zaten.

O yüzden bu iş kapandı. Babam bana "18 yaşını geçtin, kendi işini bul" dedi. Evim bile yok. Hep yatılı okudum ben. Annemin yanına gitmeyi kendime yediremedim. Netbank'a girdim. 2 milyon maaşla memur olarak çalışıyordum. Çalıştığım bankada babamın batan bankasından sonra işsiz kalmış, borcunu harcını ödeyememiş, aylarca iş bulamayıp zor durumda kalmış insanlar vardı. "Babanızın bankasında çalışıyordum" dedi biri. Babamın o zaman iki tane bankası vardı; İstanbul Bankası ve Hisarbank. İnsanlar beni baştan şöyle gördüler: "Bak, bunun babasının eskiden bankaları vardı, şimdi burada memur." O zaman Sabancı'ya, Koç'a eşitti babam. Yani iş hayatına böyle bir baskı altında başladım. Daha sonra İnterbank'a geçtim ve genel müdür yardımcılığına yükseldim.

O niye yürümedi?

Babam Güneş gazetesinin sahibiydi. Gazeteciler Adana'ya, Çukurova Holding'e gitmişler. Rüşvet filan verip yedek parça kaçakçılığı yapıldığına dair belgeleri ele geçirmişler. Haber Güneş'te çıkınca Karamehmet, İngiltere'ye kaçtı. Babamı tehdit etmiş. Babamla kanlı bıçaklılar. Ben Karamehmet'in bankasında genel müdür yardımcısıyım. Durum böyle olunca büyük bir rahatsızlık oldu ve oradan da çıktım. Yani Kozanoğlu adı hayat boyu bana yük oldu. Üzerimde bir lanet varmış gibi.

Bu ad hiç mi kapı açmadı?

Levent Şahverdi Arşivi

Açmıştır. Birkaç tane aptal barda içeri girerken açmıştır ancak! Verdiği zarar kazancından çok daha fazla oldu. O eğitimimle iş hayatında tek başıma çok başarılı işler yapabilirdim. Ama adım yüzünden hep engeller çıktı karşıma.

Şanssızmışsınız ama hiç mi iş bulamazdınız doğru düzgün?

Ben şimdi bir yerde işe girerim. Alacağım maaş belli. Bir-iki milyar alırım. Benim babam çiftlikte oturan, sadece bin tavuğu, iki bin tane kazı olan biri. Bunlara yem için milyarlarca lira harcayan bir insan. Babam lüks içinde yaşayan biriyken başkalarının yanında bu şekilde çalışmak da ağrıma gidiyor.

Bundan sonra planınız ne?
Nişanlımın üzülmesini istemiyorum. Evleneceğiz. İyi bir ailem olsun istiyorum. Bir de tabii bu olanları onların yanına bırakmayacağım.
(http://www.milliyet.com.tr/2004/06/22/pazar/axpaz01.html)

Yasemin Kozanoğlu'nu meşhur eden ve Vakıfbank reklamlarında oynatan kişi de yönetmen Sinan Çetin'dir. Sinan Çetin'in yeğeni Orhan Çetin, Yasemin Kozanoğlu meşhur edildiğinde Melike Demirağ'la evliydi. Melike Demirağ daha önce Şanar Yurdatapan'la evlenmişti. Şanar Bey'in kardeşi Lale Mansur, Cem Mansur'la evli. Şanar Bey'in diğer kardeşi Müzisyen Tuğrul Dağcı'dır.

Melike Demirağ'ın dedesi A. Naci Demirağ'ın oğlu Şahap Demirağ'ın (İzmir'de zengin bir müteahhit, Demirağ Beton, Prefabrike İnşaatın sahibi) da oğlu yani Nedim Demirağ, Hürriyet Ege Bölgesi Temsilcisi'ydi. Çeşme'de beş yıldızlı oteli var. A. Naci Demirağ'ın kardeşi ünlü Nuri Demirağ'dır. Demiryolu Müteahhidi Mason Nuri Demirağ, MKP'yi kurarken sağ kolu da Nazım Hikmet'in teyzesinin oğlu Oktay Rifat'in amcası Cevat Rifat Atilhan'dır.

Milliyet'in kurucusu, Bern Basın Müşaviri, Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak'ın ortağı, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in mason biraderi olarak Lozan'ın "hikayesini" 5000 TL'ye yazdırdığı kişi Ali Naci Karacan'dır. Zincirlikuyu A Adası'na gömülmüştür.

Ali Naci Karacan'ın baldızı Yazar Peride Celal'dir. Babasının ismi Celal'i kullanan Peride Hanım'ın eşi ise Av. Atıf Yönsel'dir. Bazı kaynaklarda Yonsel diye de geçiyor. Yön-

Levent Şahverdi Arşivi

sel Ailesi'nin akrabası meşhur bir isim, bir vefat ilanı verelim.
"Merhume Münevver Telci ve merhum İbrahim Telci'nin kızı Elçin Öngüt ve merhum Nadir Ergin Telci'nin kızkardeşi, İbrahim Öngüt'ün baldızı, Alim Telci ve Ayşe Telci'nin halası, Malta, Bezmen, Esen, Edin, Yonsel ailelerinin kuzeni, Mehmet Öngüt'ün sevgili annesi Gülçin Telci'yi zamansız kaybettik. Cenazesi 8 Nisan 1999 Perşembe günü (yarın) Teşvikiye Camii'nde kılınacak öğle namazından sonra Zincirlikuyu Aile Kabristanı'nda toprağa verilecektir."
(Hürriyet, 07.04.1999)

Afet Tuğbay çok evlilik yapmış, tıpkı Milliyet'in eski sahibi Ali Naci'nin oğlu Ercüment Karacan gibi. Afet Tuğbay, Ercüment Karacan'ın beşinci eşi. Semiramis Pekkan'la evlilik yapan Fikret Hakan (Bumin Gaffar Çıtanak), daha sonra Leyla Sarı ile evlenmiş. Leyla Sarı Ercüment Karacan'la da evlenmiş. Fikret Hakan, Hümeyra'yla da evlenmişti. Yani Fikret Hakan ve Ercüment Karacan'ın iki eşi aynıdır: Semiramis Pekkan ve Leyla Sarı.

Nuri Demirağ

Ercüment Karacan'ın üçüncü eşi Cemile Garan'dır. Cemile Hanım'ın daha önceki evliliğinden doğan NATO'da da çalışan kızı Cemre Güngören, Mehmet Ali Birand'ın eşidir. Mehmet Ali Birand, Vehbi Koç'un teklifiyle Koç Holding'de çalışmaya başlayacakken, Abdi İpekçi tarafından gazeteci yapılan, paylaşılamayan birisidir.

Ali Naci Karacan

Cemile Hanım'ın, Ercüment Bey'den iki çocuğu oluyor: Ömer ve Ali Karacan. Robert Kolejli Ömer Karacan meşhur birisi; Coca-Cola'nın sponsorluğunu yaptığı Number One, Discovery Channel, Nickoledeon, Energy FM, Radyo Klas, Karadeniz FM vs. çeşitli dergilerin de sahibi, ayrıca ünlü parfümlerin de ithalatçısı. Ali Karacan ise ağabeyinin ortağı ve ünlü bir rallicidir. Iryna Zdok'un nişanlısı Ali Karacan, şişman olduğu için görüntü estetiğini bozuyor diye Gazeteci Berrin Yavuzlar'ı Discovery'den atan patrondur. Ali Karacan'ın Boğaz'da yalısı var. Ali ve Ömer Karacan'ın kuzeni Mehmet Garan, Fuji Filmleri'nin Türkiye sahibidir.

Hasan Ali Yücel

Genç TV ve Numberone Televizyonlarının sahibi Ali Karacan, İstanbul Mali Şube Müdürlüğü ekipleri tarafından gözaltına alındı. Karacan'ın gözaltına alınma nedeni olarak devrettiği şirketlerde "dolandırıcılık" ve "sahtecilik" yapması ileri sürüldü. Karacan'la birlikte 4 kişinin daha gözaltına alındığı belirtildi.
(http://www.yenisafak.com.tr/arsiv/2002/AGUSTOS/15/gundem.html)

Posta Nazırı'nın torunu olan M. Ali Birand'ın dayısı Mahmut Dikerdem Türkiye'nin gelmiş geçmiş en genç ve en çabuk büyükelçisi olan kişidir. Barış Derneği Kurucusu Mahmut Dikerdem, Garip Şiir Akımı'nı yayan dergiyi (Yaprak) finanse eden ve başyazılarını yazan kişidir. Dergi 15 kuruşa satılırken Mahmut Bey, Aşiyan'ın üst bölümüne gömülen Orhan Veli'ye 500 TL vermiştir. Mahmut Dikerdem'in oğlu Mehmet Ali Dikerdem, halen Middlesex Üniversitesi'nin Lisansüstü Programlar Başkanı'dır.

Mehmet Ali Birand'ın oğlu Umur (Ali) Birand, dayılarının şirketi Number One'da çalışıyor. Eşinin ismi Catherina Rojo. Umur Birand, Radikal'in dağıttığı Kriter'i de çıkarıyor. Kriter'in sahibi Eurohorizons isimli bir şirket. Kriter'de Yalım Eralp, Mehmet Altan, Can Paker gibi isimler yazıyor.

Esen Ünür'ün oğlunun vefat ilanından Halide Edip, Esen Ünür ve Mehmet Ali Birand'ın akraba olduğu anlaşılıyordu. Mehmet Ali Birand'ın eşi Cemre Hanım'ın akrabaları olan Ayni, Neyzi, İleri, Dino, Aybar, Cebesoy, Atilhan, Osman Hamdi Sülalesi, Rey ve pek çok ismi III. Bölümde "Kaplumbağa Terbiyecileri" başlığında anlattık.

Ercüment Karacan

Ömer Karacan

Aynı ailelere pek çok yerden ulaşılabiliyor, çünkü bu bir spiral, bu bir yumak. İpi nereden çektiğinize bağlı olarak ileri-geri-yana giderek oligarşinin bütün mensuplarına ulaşmak mümkün. Çünkü oligarşi aslında tek bir aileden geliyor. Ağaç dalları gibi kollara ayrılmış sadece.

Koç İmparatorluğu'nun Nakkaştepe'deki merkezi Mehmet Şerif Paşa Konağı'nın restore edilmesiyle oluşturulmuştur. Kim bu Mehmet Şerif Paşa diye sorduğumuzda bakınız nerelere ulaşacağız...

Çavdaroğlu Mehmet Şerif Paşa, Ahmet Şükrü Paşa'nın oğludur ve Abdülaziz'in kızı Emine Sultan'la evlenmiştir. Mekteb-i Mülkiye'yi bitiren Damat Mehmet Şerif (Çavdaroğlu), Ali Rıza Paşa Hükümeti'nde Dahiliye Nazırı olup, pek çok ünlü seyahatnameleri de Türkçeye çevirmiş ve tarih kitapları da yazmıştır. Atatürk, "Nutuk"ta Mehmet Şerif Paşa'dan bahseder. Şerif Paşa'nın İstanbul Valiliği, Şura-yı Devlet Başkanlığı ve Maarif Nazırlığı yapmışlığı da vardır. Hilal-i Ahmer'in yani Kızılay'ın kurucularındandır.

Emine Sultan ölünce konak, Şerif Paşa'ya kalmış ve yapı Feyziati Mektebi (Boğaziçi Lisesi) olarak kullanılmıştır.

Mehmet Ali Birand

Mehmet Şerif Paşa'nın kardeşi olan Rıza Çavdarlı,

Levent Şahverdi Arşivi

Türk Tarihi ve Bektaşilik üzerine kitaplar yazan bir yazar. Diğer kardeş Memduh Süleyman da Darwinizmi anlatan çeviriler yapmış ve asıl olarak felsefe üzerine kitaplar yazmış. Memduh Süleyman, arkadaşı Baha Tevfik'le birlikte pozitivizmin önemli kalemlerinden birisidir.

Mehmet Şerif Paşa, Baban Ailesi'ne mensuptur. Bu aileyi anlatacağız ancak önce Mehmet Şerif Paşa'nın amcasının oğlu Şehabettin Süleyman'dan bahsedeceğiz.

Şehabettin Süleyman, bugün az bilinen ama geçmişte oldukça tanınan Servet-i Fünuncu bir yazardır. Babası İzmir Defter-i Hakani Müdürü Şerifpaşazade Süleyman Şevket Bey'dir. Çavdarlı Ali Ağa Hanedanlığına mensuptur. Yakup Kadri'yi Servet-i Fünun'a götüren Şehabettin Süleyman'dır. Aşiyan'a gömülen Şaire İhsan Raif'le evlenen Şehabettin Süleyman, Yakup Kadri'yle aynı dönemde İsviçre'de tedavi görürken ölür ve Davos'a gömülür.

İhsan Raif Hanım, Vezir Köse Raif Paşa'nın oldukça varlıklı kızı olup, Yeniköy'de bir yalıda yaşamış ve Paris'te ölmüştür. Hocası Rıza Tevfik'tir. Şaire Nigar'ın da hocası Rıza Tevfik'ti. İhsan Raif'in bugün bazıları bestelenmiş şiirlerinden bilinen birisini, "Ağlarım"ı yazalım.

Mehmet Garan

Neden gülmesin gül gibi yüzler;
Niçin ağlasın o güzel gözler;
Niye sevgiye sevimsiz sözler,
Söylenir diye şaşar ağlarım.

Şu gördüğümüz reng-a-reng çiçek,
Sevdalı bülbül, arı, kelebek,
Yek diğerini bırakıp gidecek:
Vefasızlığa bakar ağlarım.

Solmasın dersin sünbülüm, gülüm;
Yarın elinden alacak ölüm;
Bütün dünyayı inletse ünüm;
Çaresizlikten coşar ağlarım.

Neş'e gizlenir, çöker bir melal;
Her vücud, her şey mahkum-i zeval;
Son nefese kadar tükenmez cidal.
Tükenmez derdim sayar ağlarım.

Esen Ünür

Levent Şahverdi Arşivi

Vezir Köse Raif Paşa, Girit Meclisi Reisi İbrahim Ethem Efendi'nin oğludur. Mithat Paşa'nın yetiştirmesidir. Mithat Paşa, Bağdat Valisi'yken muavini de Köse Raif Paşa'dır. Nazırlık, valilik ve pek çok önemli göreve getirilmiş birisi.

Münif Paşa, Raif Paşa'nın sakalsız olarak vezir olması karşısında şu dörtlüğü yazmış:

Üç tuğlu vezir olurmuş evvel,
Üç tüylüsü şimdi oldu peyda;
Üç tuğ ile üç tüyü kıyas et,
Devlet ne imiş, ne oldu hâlâ

Çengelköy'de bulunan Abdullah Paşa Yalısı, Köse Raif Paşa'nın sahibi olup, ikamet ettiği yalıdır. Raif Paşa'nın ayrıca Osmanbey'de bir apartmanı, Yeşilköy'de bir konağı ve değişik yerlerde arsa ve tarlaları varmış.

Köse Raif Paşa'nın oğullarından Mehmet Fuat Köseraif subay olup, 1911'de Türk Derneği'ni kurup başkanı olmuştur. Dilde tasfiyeciliği yani bütün yabancı sözcüklerin atılmasını en keskin biçimde savunanların başında gelmiştir. Diğer oğlu Ethem Ragıp Köseraif büyükelçilik yapmıştır. Kardeşi Abdüllatif Nihat Köseraif de diplomattır; Paris Elçisi Salih Münir Paşa'nın kızı Nimet Hanım'la evlenmiştir. Nimet Hanım, Pierre Loti'nin "Les Desenchantees" (Mutsuz Kadınlar) romanının kahramanı olan hanımefendilerin en yakın arkadaşıdır. Selanikli Abdi Kamil Efendi'nin kurduğu Numune-i Terakki Mektebi, İstanbul Lisesi ismini alarak bir dönem Münir Paşa'nın konağında eğitim vermiştir.

Hece ölçüsüyle yazan ilk kadın şair olan İhsan Raif Hanım, ilk evliliğini Mehmet Ali Bey'le üçüncü evliliğini ise Şehabettin Süleyman Bey'le yapar. İkinci eşinin kim olduğu kesin bilinmemekle birlikte büyük olasılıkla Fehim isimli birisidir. Şehabettin Süleyman'dan sonra da mühtedi Hüsrev Bey'le (Bell) evlenir. İhsan Raif Paris'te ölür.

(Ayşe) İhsan Raif'in ilk eşi Mehmet Ali (Bora) Bey'den doğan kızı Fatma Mehrüba, Enis Akaygen, Fadıl Kibar ve Falih Rıfkı Atay'la evlenmiş. Bir diğer bilgiye göre ise Fadıl Kibar, Fatma Mehrüba'nın eşi değil kardeşidir. Bu iki çelişik bilginin hangisi doğru henüz saptayamadık. İki bilgiyi de aktarmayı uygun gördük.

Falih Rıfkı Atay

Mehrüba Hanım'ın ilk eşi Enis Akaygen'den olan

Levent Şahverdi Arşivi

kızı Hale Türemen'dir. Hale Hanım'ın Robert Kolejli oğlunun ismi ise Toca'dır. Enis Akaygen, Mim Mim (MM) Teşkilatı'ndandır. Bu teşkilatı II. Kitabımızda yazacağız. Diplomat Enis Akaygen, Atina Büyükelçisi'yken Venizelos'un Türkiye ziyaretini sağlayan kişidir. Daha sonra DP'den milletvekili olur ve Millet Partisi'ni kurup, genel başkanı olmuştur. Akaygen'in GS Üniversitesi'nde akademisyen olan torunu Enis Tulça, Türkiye-Yunanistan Dostluk Derneği Başkan Yardımcısı'dır. Tulça, "Atatürk, Venizelos ve Bir Diplomat Enis Bey" isimli kitabın da yazarıdır.

Falih Rıfkı'nın bir diğer eşi Şefika Hanım, Mina Urgan'ın annesidir. Mina Urgan, "Bir Dinozor'un Anıları" isimli kitabında "Ben bir toplumsal haksızlığın ürünüyüm." diyordu. Bu söz, bu kitabın da özetidir aslında...

Falih Rıfkı'nın -babasının ismini verdiği- oğlu Halil Hilmi Atay, büyükelçilik yapmış bir diplomattır.

Seksen yaşından sonra solcu olduğunu söyleyen (Fatma) Mina Urgan'ın babası Şair Tahsin Nahit'tir. Tahsin Nahit de Fecri-i Ati akımının mensubudur. Tahsin Nahit, Galatasaray Lisesi'ni ve Hukuk'u bitirmiş. GS Spor Kulübü'nün de kurucusu ve dokuz numaralı üyesidir. Yakup Kadri, Tahsin Nahit'i "uzun saçlı, şehla bakışlıydı" diye anlatır.

Mina Urgan

Mina Urgan'ın eşi Şair-Aktör Cahit Irgat'tır. Kızı Zeynep Irgat oyunculuk yapıyor.

Gelelim Baban Ailesi'ne...

Babanzade Mustafa Zihni Paşa, Vali ve Mithat Paşa'nın Mühürdarı. Babanzade Ahmet Naim, Mustafa Zihni Paşa'nın oğlu. Darülfunun Emini yani rektördür.

Babanzade İsmail Hakkı, Mustafa Zihni Paşa'nın oğlu, Ahmet Naim'in oğlu. Abdülhamit'e muhalif. Hüseyin Cahit Yalçın'ın (Cavit Bey'in en yakın dostu, oğlu Şiar Yalçın'ı emanet ettiği mason) gazetesinde yazmıştır. Maarif Nazırlığı yapmış, mason ve hukukçudur.

Cahit Irgat

Hüseyin Şükrü Baban, Mustafa Zihni Paşa'nın oğlu, İsmail Hakkı ve Ahmet Naim'in kardeşidir. Paris'ten mezun. Erguvanların önemli makamı olan Matbuat Umumu Müdürlüğü (BYEGM) çalışanı; Hukuk Profesörü ve diplomat. Hüseyin Cahit Yalçın'ın gazetesinde yazmış. Tercüman-ı Hakikat gazetesinin sahibi. Masondur.

Teceddüt Fırkası, 1918'de İstanbul'da kurulmuş.

Levent Şahverdi Arşivi

Kurucuları, İttihad ve Terakki Cemiyeti son kongre üyeleridir. Yöneticiler: Başkan, Senatör Hüsnü Paşa, Senatör Seyid Bey, Mavrokor Dato Efendi, Yunus Nadi (Abalıoğlu), Şemsettin (Günaltay), İhsan, Orfanidis, Hamdi, Faik (Kaltakkıran) Sabri, Reşit Paşa, Galip Bahtiyar, Dr. Tevfik Rüştü (Aras), Babanzade Hikmet, Parsamyan, Mustafa Fevzi, İsmail Canbulat ve Sason Efendi.

Tarih 21 Şubat 1925. TBMM'de Diyanet İşleri Riyaseti'nin (Teşkilatı) bütçe müzakereleri yapılır. Eskişehir mebusu Abdullah Azmi Efendi, Diyanet Teşkilatı'nın diğer kurumlarla ahenk içinde çalışması gerektiğini belirterek, sözü Kuran tercümelerine getirir. 50 mebusun imzasıyla verilen önergeyle Kuran-ı Kerim'in tercüme ve tefsiri için bütçeye 20 bin liralık tahsisat konulur. Ama tercümeyi kimin yapacağı konusu belirsizdir.

Meclis'te bu tartışmalar yaşanırken, İstiklal Marşı'nın yazarı Mehmed Akif Ersoy, Abbas Halim Paşa'nın davetlisi olarak Mısır'da bulunuyordu. 1923 ve 1924 kışını Mısır'da geçiren Mehmed Akif, önergenin kabulünden birkaç ay sonra İstanbul'da gelir. Diyanet İşleri Riyaseti (Teşkilatı) adına Ahmed Hamdi Aksekili tercümenin Mehmed Akif'e yaptırılması için harekete geçer. Fakat Akif her seferinde Aksekili'ye ret yanıtını verir.

Tercüme için Mehmed Akif'in düşünülmesinin nedeni şudur: Kuran'ı tercüme edebilmek için çok iyi derecede Arapça ve Türkçe bilmek gerekiyordu. Akif'in her iki dile olan muvaffakiyeti dillere destandı. Ayrıca Fransızca ve Farsçayı da iyi biliyordu. Kimilerine göre Kuran tercümesi için Atatürk, Akif'e ricada bulunmuştu. Ama Atatürk'ün böyle bir ricada bulunup bulunmadığına dair bir bilgi ve belge yok. Ancak Aksekili'nin araya birçok kişi koyduğu biliniyor. Bunlardan biri de Akif'in çok yakın dostu, ünlü 'Sebilürreşad' mecmuasının sahibi Eşreb Edib Bey. Ancak Akif'i ikna etmek zordur. Akif, 'Hacı Baba' diye hitap ettiği en yakın dostu Babanzade Ahmed Naim devreye girince Elmalılı Hamdi Yazır'ın "Sen yoksan ben de yokum" sözleri üzerine ikna olur. 1925'te Mehmed Akif biraz da 'gönüllü sürgün' olarak gittiği Mısır'da tercüme çalışmalarına başlar.

(Nilüfer Kas, Tempo Dergisi, Haziran 2003)

Cihat Baban

Fuat Baban

Mehmet Akif Ersoy'un üstte belirtilen Babanzade dostluğu sonunda Eyüp Mezarlığı'nda da Ahmet Naim Bey'le mezarı yan yanadır. Mehmet Akif, Mısır'dan yazdığı mektuplarda Babanzade Ahmet Naim'e "iki gözüm", "canım kardeşim", "ellerinden, gözlerinden öperim" diyor. Bu kadar yakın dostturlar.

Levent Şahverdi Arşivi

Cihat Baban, Şirketi Hayriye (Denizcilik İşletmeleri) Genel Müdürü ve Milletvekili Hikmet'in oğlu. Ebuziyya'nın (Rasih Nuri İleri, Nazım Hikmet, Umur Talu vs'nin akrabası) yanında gazetecilik yapmış. Erguvanların kalelerinden Tasvir-i Efkar'ın yazı işleri müdürü. Ercüment Ekrem Talu, Umur Talu'nun dedesi ve Recaizade Ekrem'in oğlu. Umur Talu'nun dedesi ile Ali Naci Tasvir-i Efkar ve Vakit'i birlikte çıkarıyorlar. DP, Hürriyet Partisi ve CHP'den milletvekili olmuştur. Faşist darbeler döneminde sürekli bakan olmuştur. Hasan Pulur, Cihat Baban'ın ölümünden sonra (1984) "MİT mensubu olduğunu bilirdim." diye yazmıştı. Tercüman'ın da ilk sahibidir.

Ayşe Semiha Baban, Tarih Vakfı'nın kurucularından ve yöneticisidir, Yaşar Kemal'in eşi, Cihat Baban'ın da yeğenidir.

7 Şubat 1948 doğumlu olan gelin Ayşe Semiha Baban'ın, Beyrut Amerikan, Boğaziçi (İdari Bilimler, Pazarlama) ve MPA Harvard üniversitelerinde öğrenim gördüğü öğrenildi. Halen Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi olan Baban, iki yıl önce Opel Dış İlişkiler Direktörlüğü yaptı. Tarih Vakfı ve Halkla İlişkiler Danışmanlar Derneği'nin de kurucu üyesi olan Baban, TESEV Yönetim Kurulu'nda da yer aldı. İngilizce ve Fransızca bilen Baban'ın, babası eski gazeteci, amcası ise Turizm ve Kültür eski Bakanı Cihat Baban.
(Star, 11.08.2002)

Ayşe Semiha Baban

Yaşar Kemal daha önce Abdülhamit'in Baş Tabibi Jak Mandil Paşa'nın torunu Tilda (Mathilda) Hanım'la evliydi. Tilda Hanım'ın babası eski Osmanlı Bankası Genel Müdürü'dür.

O gün basında yalnızca Doğan Hızlan ve Zülfü Livaneli'nin sütunları aracılığıyla aktarılan haber üzerine Hakkı Devrim Radikal'de bayağı sitemli bir yazı yazdı.
Meğer nikaha basından bir tek Livaneli davet edilmiş, nikah haberini Doğan Hızlan'a da o bildirmiş...
Takip eden günlerde konuyu ucundan kıyısından haber yapan "gazeteciler" de ünlü BABAN ailesinin mazisine dair yalan yanlış bilgiler aktarmış.
Hakkı Devrim, "Hepsine de mutluluklar dilerim" gibi bir sözle noktalıyordu yazısını...
Bu "ünlü BABAN ailesi" nitelemeleri, bir tarihte bir yerlerde okuduğumuz hayli eski bir olayı hatırlattı...
Hakkı Devrim kazara okur da, "O Baban başka Baban!" derse ne

Yaşar Kemal

Levent Şahverdi Arşivi

deriz, hangi renge gireriz, bilemesek de şuracığa not düşelim:

...) Meşrutiyet devri Meclis'inde hararetli tartışmaların yaşandığı bir gün... Ünlü BABAN ailesinden; İttihatçı Eğitim Bakanı BABANZADE İsmail Hakkı Bey'in gündeme getirdiği bir konu tartışılıyor...

Başkanlık Divanı Katibi Abdülaziz Mecdi Efendi, Babanzade İsmail Hakkı Bey'in ismini, "kazara" süsü verip (ama aslında bilerek) "YABANZADE" diye okuyor...

Başkanlık katibinin, İsmail Hakkı Bey'i ve Baban ailesini çok iyi tanımasına rağmen bilmezmiş gibi yaptığı bu dokundurmayı İsmail Hakkı Bey oturduğu yerden seslenerek düzeltiyor:
Babandır, baban!
(Aydın Arıcıoğlu, Hürriyet, 12.08.2002)

Aileye devam edelim... Bir vefat ilanı:
"MERHUM BAHA BABAN İLE MERHUME MÜEDDEP BABAN VE MERHUM NEJAT SEZER İLE NAİME SEZER'İN TORUNU, NAİL VE LUCİİENNE AVUNDUK'UN DAMADI, İZZET ÖZ VE FARUK AVUNDUK'UN KAYİNBİRADERİ, NAİL VE TARA AVUNDUK'UN ENİŞTESİ, MERHUM FAİK BABAN, MELİH SEZER, GÜNSEL ÖBER, AYSEL KÖYLÜOĞLU, ALİ HATİPOĞLU VE AYŞE SEMİHA BABAN'IN YEĞENİ, OSMAN ÖBER VE EMİR KÖYLÜOĞLU'NUN KUZENİ, MISRA VE İZZET CAN ÖZ'ÜN DAYISI, HANZAT ÖZ'ÜN AĞABEYİ MERHUM FAHİR BABAN VE SUNA BABAN'IN OĞLU YASEMİN BABAN'IN EŞİ ***KAYA A. BABAN*** *ARAMIZDAN AYRILDI."*
((Hürriyet, 21.10.2002)

İzzet Öz

Kaya Alp Baban; Baha Baban'ın ve Nejat Sezer'in torunu, Fahir Baban'ın oğlu ve Ayşe Semiha Baban'ın yeğeni. Nail ve Lucienne Avunduk'un da damadıdır. Çocukları Feyziye (Işık Lisesi) mezunu. Avunduk'un diğer damadı DJ İzzet Öz. İzzet Öz'ün eşi Hanzat Öz, Kaya Alp Baban'ın kız kardeşidir. Kaya Bey, Yılmaz Tecmen'in Türk Petrol'deki ortağı, PETDER Başkanı. Saint Benoit ve Fransa'da okumuş. Cenazesi Teşvikiye - Zincirlikuyu ekseninde gömüldü.

İzzet Baysal

Avunduk Ailesi'nden Üzeyir Avunduk, 6-7 Eylül 1955'te İş Bankası Genel Müdürü'dür. Bolu'da ismine üniversite kuran İzzet Baysal'ın kızının ismi Esin Avunduk'tur. Avunduk Ailesi bir tipoloji olarak Doğan Avcıoğlu tarafından "Türkiye'nin Düzeni"nde yazılmıştır.

Levent Şahverdi Arşivi

Babanzade Fatma Neslihan Hanım; Mustafa Zihni Paşa'nın torunu, Sare Hanım'ın ve Abbas Recai'nin kızı ve Necip Fazıl Kısakürek'in eşidir.

Altan Öymen, Cihat Baban'ın sahibi olduğu Tercüman ve Yeni Gün gazetelerinde en tepedeki isim olduğu zaman 25 yaşındaymış. Hıfzırahman Raşit Öymen (Altan ve Örsan Öymen'in babası) ve Münir Raşit Öymen (eski büyükelçi, şu anda CHP Milletvekili Onur Öymen'in babası), iki öğretmen kardeş. Ancak sıradan öğretmenler değiller elbette... Hıfzırahman Raşit Bey, Milli Eğitim'de çok önemli görevler üstlenmiş, Halkevleri Dergisi'ni çıkarmış ve 1950'ye kadar süren bir milletvekilliği de var. Trabzonspor'un kurucuları arasında da en başta gelen isimlerden birisi olan Öymen Ailesi, Yanyalıdır. Bazıları bu kadar yetenekli oluyorlar işte. 25 yaşında iki gazetenin birden başına geçebiliyorlar. Ancak bu başarının ne kadarının yetenekten, ne kadarının da oligarşi mensupluğundan olduğunu da göstereceğiz.

Hıncal Uluç'u da gazeteci yapan Cihat Baban'dır. Hıncal Uluç'un kuzenleri olan Mehmet Ali Kışlalı ve Ahmet Taner Kışlalı Baban'la birlikte gazete çıkarmışlardır. Hıncal Uluç, Alpaslan Türkeş'e "Aslan Amca" diyordu çünkü babası Fuat Uluç, A. Türkeş'in en yakın arkadaşıdır. Sonradan MHP'ye dönüşen CMKP'nin başına Türkeş seçilirken, Fuat Uluç da partiye genel sekreter olmuştur.

Örsan Öymen

Koç Holding bir "aile" yapılanmasıdır. 7 Mart 2007'de Koç Holding'in yeni CEO'su ilan edilen Bülent Bulgurlu'nun soyadı bu bölümde geçmişti; Bulgurluzade İhsan demiştik. Bülent Bulgurlu; Dr. İnş. Müh., Norveç'te okumuş master ve doktora yapmış. Mehmet Hamdi Bulgurlu ve Fahriye Sarkarya'nın oğlu. Eşi, Vera Geelmuyden. Vera Geelmuyden bir ikona uzmanı; "İkonalar" isimli bir kitabı var. 1991'de vefat eden Hamdi Bulgurlu, DP Çorum Milletvekili; Samet Ağaoğlu'nun yakın dostu. Kızılay ve Türk Hava Kurumu'nda etkili olmuş birisidir.

Bülent Bulgurlu

*Bu yazıya temel oluşturan **"Koç'tan Demirağlar"** başlıklı yazımız Yeni Harman Dergisi'nin Mayıs 2006 sayısında **"kimsesizler mezarlığına atılan devrimcilerin anısına..."** ithafıyla yayınlandı. Bu kadar güçlü ailelere karşı bir mezarı bile olmayan devrimcileri, bir kontrast olarak göstermek ve asıl önemlisi bu devrimcileri gündeme getirip, 12 Eylül'ün insanlık düşmanlığına vurgu yapmak istemiştik. Ancak o yazı için ayrılan yer çok sınırlıydı. Çok daha genişletilmiş halidir.*

Levent Şahverdi Arşivi

PİCASSO ATLI KÖŞK'E GELMEZDİ...

İstanbul-Moda'daki Mahmut Muhtar Paşa Köşkü'nün ya da daha yaygın söylenişiyle Mermer Konak'ın, 20. yüzyılın başında Selma ile Yegane isimli iki genç hizmetçisi vardır. Bir gün bu köşkten bazı mücevherler kaybolur ve her zaman olduğu gibi bu kayıptan önce köşkün emekçileri sorumlu tutulur. Selma ile Yegane çok ağır işkencelerden geçirilir; çığlıkları sabaha kadar Moda'yı inletir, ama kimse bu çığlıklara karşı bir şey yapamaz. Yapamaz çünkü Konak'ın dokunulmazlığı vardır. Yüreklerin sağır olduğu zaman pek çok kişi "duymadık" der. Selma ile Yegane, acı bir ironi gibi 1957'de Kadıköy Kız Lisesi olan Mermer Konak'ta, yıllar sonra yaşıtlarının liseye gittiği o binada, o gece işkencede ölürler. İnsanlık suçunun yanında önemsiz bir ayrıntı ama mücevherleri de onlar çalmamıştır. Köşkün sahibi, işkencenin sorumlusu Mahmut Muhtar Paşa, yıllar sonra bir gün "Adaletin olmadığı yerde yaşanmaz" deyip, Mısır-İsviçre-Türkiye ekseninde yaşarken Türkiye'yi temelli terk edecektir. Selma ile Yegane için ise adalet kimsenin aklına gelmemiş ve herkesin bildiği sır olan cinayetler hakkında bir soruşturma bile açılmamıştır.

İşkenceci Mahmut Muhtar Paşa'nın babası Gazi Ahmet Muhtar Paşa 1912'de Sadrazam olunca oğlunu da Bahriye Nazırı yapmıştır. İngiltere'ye sipariş edilip, paralarının peşin ödendiği söylenen gemiler gelmeyince, Yüce Divan, uçup giden bu paranın valilik ve elçilik de yapan Mahmut Muhtar Paşa'dan tahsiline karar vermiştir. Bu karara kızan Mahmut Muhtar Paşa, işte o zaman adaleti hatırlayacaktır.

Ahmet Muhtar Paşa

Mermer Konak'ın işkenceli dönemde en dikkat çeken tarafı bahçesindeki at heykelidir. Heykeltraş Louis Daumas tarafından 1864'te Paris'te yapılan bronzdan at heykeli, oğlu Sakıp'ın bademcik ameliyatı için İstanbul'a gelen Hacı Ömer Sabancı tarafından 1950'de satın alınıp, bu gün Atlı Köşk olarak bilinen Emirgan'daki, "Prenses" İffet Hanım ve ağabeyi "Prens" Mehmet Ali Hasan'ın mirasçılarından alınan köşke getirilmiştir.

Kavalalı Mehmet

Mehmet Ali ismi büyük dedesi Hidiv Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan geliyor. Modern Türkiye'ye en fazla etkisi

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

olan, Osmanlı tarihinde en önemli kişileri say deseler hiç düşünmeden Kavalalı Mehmet Ali Paşa (ve ailesi) aklıma ilk gelenlerden olur. Hidiv Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Osmanlıda modernleşmeyi başlatan kişidir. Ordusu Kütahya önlerine kadar gelmişti. İffet Hanım ve Mehmet Ali Hasan'ın dedesi Hidiv İsmail Paşa olup, onun da dedesi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dır. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın çocukları; İbrahim, Tosun, İsmail, Mehmet Sait Paşalar ve Zeynep Kamil Hanım'dır. Bugün ünlü Zeynep Kamil Hastanesi'ni yaptıran Zeynep Hanım ve eşi Sadrazam Yusuf Kamil Paşa'dır. Masonluğu, iktidar mücadelesinde çok etkin kullanan "Prens" Abdülhalim Paşa (zamanının en büyük mason üstadıydı, Hidiv İsmail Paşa'nın oğlu Hidiv Mehmet Tevfik'in oğludur) Fazıl ve Halim Paşalar hepsi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın soyundan gelen en üst düzey masonlardır.

Hacı Ömer Sabancı

Jöntürkleri bu ailenin, daha doğrusu yabancı kaynaklarda ve bazı yerli kaynaklarda yapılan daha doğru bir belirlemeyle "hanedan"ın muazzam serveti finanse etmiştir. Çaresiz insanların deprem korkusunu şöhrete ve paraya tahvil eden, kendi uzmanlık konusu dışında da her şeye bulaşan, Rauf Denktaş'ın ülküdaşlarından Prof. Dr. Ahmet Ercan da Kavalalı soyundan geliyor.

Sadıka Sabancı

Abdülhalim Paşa'nın kızıyla Ali Rifat Çağatay evlenir. Ali Rifat Çağatay deyince karşımıza çok büyük bir aile çıkar: Namık Kemal, Nazım Hikmet, Oktay Rifat, Mehmet Ali Aybar, Ali Fuat Cebesoy, Kazım Karabekir, Rasih Nuri, Recaizade Ekrem, Umur (Ekrem) Talu, Çiğdem Talu, Defne Samyeli, İttihatçı Rahmi Bey, Mithat Şükrü Bleda, Ebüziyyalar, Abidin Dino, Turgut Sunalp, Refik Erduran, Cevat Rifat Atilhan, Ayşe Saşa, Bülent Oran, Mehmet Ali Ayni, Leyla Neyzi, Nuri Conker, Sulhi Dönmezer ve daha pek çok isim; bu aileden Rasih Nuri İleri'ye Kaplumbağa Terbiyecisi yazısında biraz değinmiştik.

Sakıp Sabancı

Sabancı Hanedanlığı

Hacı Ömer Sabancı'dan daha az bilinen kardeşi ve ortağı Hacı Mehmet'ten başlayalım. Ailede Hacı isminin çok olmasının nedeni Hacı Ömer ve Hacı Mehmet'in babalarının isminin Hacı olması. Hacı Ömer ve Hacı Mehmet'in ve diğer kardeş Hacı Ahmet'in annelerinin ismi ise Pembe. Mehmet Sabancı önce Saliha Hanım'la evlenir.

Levent Şahverdi Arşivi

Saliha Hanım, Hacı Ömer'in aşağıda değinilen eşi Sadıka Hanım'ın kız kardeşidir. Yani Hacı Ömer ve Hacı Mehmet, iki kız kardeşle, Sadıka ve Saliha Hanım'la evlenerek bacanak da olurlar.

Hacı Mehmet, ilk çocuğunun annesi Saliha Hanım'ın vefatından sonra ise Aysel Hanım'la evlenir. Hacı Mehmet'in çocuklarından Gülten Hanım, Kazım Köseoğlu'yla (çocukları Aziz ve Saliha); Özcan Hanım, amcasının oğlu Hacı Sabancı'yla (çocukları TÜSİAD Başkanı Ömer, Mehmet, Demet ve Figen); Pembe Hanım, amcasının eşi Sadıka Hanım'ın ailesinden Yılmaz Civelek'le (çocukları Figen ve Pakize); Yalçın Sabancı, Neslihan Hanım'la (çocukları Ayşen, İlhan ve Emirhan); Kaya Sabancı ise Hacı Ağabey'inin eşi Özcan Hanım'ın kardeşi dolayısıyla amcasının kızı Aynur Sabancı'yla (çocukları Cem) evlenir.

Hacı Sabancı

Yeterince karışık ama biraz ayrıntı verelim: Kazım Köseoğlu ve Yılmaz Civelek Holding'in aynı zamanda kurucu ortağı. Cem Sabancı bedelli askerlik yaparken, Mehmet Sabancı (eşi Zeynep) da genç yaşta kalp krizinden öldü. Cem Sabancı'nın babasıyla, Mehmet Sabancı'nın annesi kardeştir. Hacı'nın kızı Demet ve eşi Cengiz Çetindoğan (Philsa Genel Müdürü'ydü, aile içindeki anlaşmazlık üzerine bıraktı; Demsa Group isimli tekstil firmasını kurdu) Sabancı Holding, Cengiz Çetindoğan'a ait Önder Tavukçuluk'u satın aldı; Ömür Piliç ismiyle gıda sektöründe büyüyor.

İhsan Sabancı

Hacı Ömer-Sadıka Sabancı'nın altı oğlu olur: İhsan, Sakıp, Hacı, Şevket, Erol ve Özdemir. İhsan Sabancı, Yüksel Tarcan'la evlenir; bu evlilikten Güler (imparatorluğun şu andaki başı) Nur ve Ahmet Yakup doğar. Ahmet Yakup'un Selda Eralp'le evliliğinden doğan çocuğun ismi İhsan Erol. İhsan Sabancı'nın Nevin Tenik Hanım'dan evlilik dışı doğan çocukları ise Sevgi, Murat ve Sevilay.

Güler Sabancı'yla anne farklı kardeşi Sevilay Sabancı arasında büyük bir miras kavgası var. Sakıp, teyzesi Pakize-Mehmet Civelek'in kızı Türkan Hanım'la (çocukları Dilek, Metin ve Sevil) evleniyor. Türkan Sabancı'nın kardeşi Ahmet Civelek'in oğulları Mehmet ve Zafer Civelek, Holding'in üst düzey yöneticisi durumundalar. İki kardeş de Şişli Terakki mezunu.

Özdemir Sabancı

Hacı Sabancı'yı amcasının kızıyla evlendiği için üstte yazdık. Şevket Sabancı, Hayırlı Zerrin Sapmaz'la (çocukları Sadıka, Emine Kamışlı ve Ali İhsan); Erol Sabancı, Belkıs

Levent Şahverdi Arşivi

Hanım'la (çocukları Suzan Dinçer ve Çiğdem Bilen); Özdemir Sabancı, Nazmiye Sevda Girişken'le (çocukları Demir ve Serra) evleniyor.

Şevket Sabancı'nın oğlu Ali İhsan Sabancı (ailedeki anlaşmazlıklar artınca ayrıldı; kardeşleri Emine ve Sadıka'yla birlikte Emine-Sadıka-Ali Sabancı'nın baş harflerinin oluşturduğu ESAS Holding'in sahibi, Pegasus Hava Yolları Yönetim Kurulu Başkanı), Aydın Doğan'ın kızı Vuslat Doğan'la evli.

Sakıp Sabancı'nın kızı Sevil Sabancı, Eran Tapan'la evlenmişti. Eran Tapan'ın babası bir zamanların ünlü zatlarından eski Sümerbank Genel Müdürü Erkan Tapan. Son seçimde baba Tapan AKP'den, oğlu ise CHP'den aday oldular. Suzan-Haluk Dinçer çifti, Kemal-Nazlı Ilıcak'tan Erol Aksoy'a geçmiş olan Boğaz'ın en geniş rıhtımına sahip Tahsin Paşa Yalısı'nın son sahibi.

Güler Sabancı

Demir Sabancı, Hasip Paşa Yalısı'nın sahibi. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın torunlarından Hidiv Abbas Hilmi Paşa'nın kızı Fethiye Hanım'ın eşi Hami Bey, Hasip Paşa'nın torunu. Vaniköy'deki İkiz Yalı'nın sahipleri ise Yalçın ve Kaya Sabancı. Demet Sabancı da Zarif Mustafa Bey Yalısı'nın sahibidir.

Ali Sabancı

Ahmet Nazif Paşa Yalısı ise "ağır top" 500. Yıl Vakfı Kurucusu Sakıp Sabancı'nındı. Sabancı İmparatorluğu hakkında çok az bilinen, endüstriyel tesisleri dışında asıl büyük sermaye birikimini yaptığı müteahhitliğinden bahsedelim:

Hacı Ömer Sabancı, Ankara'da Muzaffer Budak İnşaat (Muzaffer Budak ve Ahmet Sapmaz'la ortak) isimli şirketiyle muazzam işlerin yükleniciliğini üstlenir. Örneğin; Ankara-İstanbul Karayolu, Beyazıt'taki İ.Ü Binaları, T.B.M.M'nin büyük bir kısmı, Anıtkabir'in bir kısmı, Et ve Balık Kurumu Binaları, Keçiören Hastanesi, Emekli Sandığı İş Hanı, Türkiye'deki sanat okullarının tamamına yakınını... Liste böyle uzayıp gider.

Demir Sabancı

Ajda Pekkan ve Sapmazlar

Aydın Doğan'ın kızı Vuslat'ın kayınvalidesi, Şevket Sabancı'nın eşi Hayırlı Zerrin Sapmaz Sabancı'nın ailesi Sapmazlardan bahsetmeden geçemeyiz. Sapmaz Ailesi'nin kamuoyuna daha doğrusu magazin basınına oturması Ajda Pekkan'ın, Hayırlı Zerrin Hanım'ın anne bir kardeşi Coşkun Sapmaz'la evlenmesiyle olmuştu. İsviçre'de tekstil okuyan Coş-

Levent Şahverdi Arşivi

kun Sapmaz'ın bu evliliği babası Ahmet Sapmaz'a epey pahalıya patlamış ve üç-beş gün süren evlilik hemen sona erdirilmişti. Sapmaz Ailesi, Adana Karaisalı. AKBANK ve SASA'nın kurucu ortaklarından; asıl pilot firmaları ise yine Sabancı'yla ortak kurdukları Güney Sanayi'ydi. Aile lakapları Kösebekirler. AKBANK ve SASA'daki paylarını Sabancı'ya sattılar, ama bankadaki kurucu hisselerin fiyatları konusunda Sabancı Ailesi'yle kavgalılar.

Sapmaz Ailesi'nin iki büyüğü var: Bekir ve Ahmet Sapmaz. Bekir Sapmaz'ın hiç çocuğu olmamış. Ahmet Sapmaz'ın ilk eşi Emine Hanım'dan doğan yedi kızından birisi olan Sevim Tekin'in oğlu Orhan Tekin, sosyete kebapçısı diye bilinen TİKE'nin (Tire Kebapçısı) sahibi. Sevim Hanım'ın payına 450 bin dolarlık AKBANK kurucu hissesi düşmüş. Kardeşi Nadide Burduroğlu, Halit Narin'in eşiyle birlikte resim sergileri açıyor. Diğer kardeş Nuran Yaltır vergi rekortmenlerinden.

Ahmet Sapmaz'ın ikinci eşi Gülseren Sapmaz'dan doğan altı çocuktan birisi olan Günay Yemeniciler, Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine burs veriyor. Kardeşi Adnan Sapmaz, Kral Yatçılık'ın sahibi. Coşkun Sapmaz Beylerbeyi'nde kendi adını taşıyan yalısında yaşıyor. Vefat eden Hasan Sapmaz'ın eşi Seyhan Sapmaz, İstanbul'un en lüks lokantalarının sahibi.

Güney Sanayi, 1952'de Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'ndan 3 milyon TL kredi alıyor. Sabancılara da kredi yağdıran bu bankadan, özellikle 19501960 arası kim ne kadar kredi aldı; bunu bilmeden Türkiye kapitalizmini anlayamazsınız.

Picasso ve Kenan Evren

(...)

Eylüldü, mavi dönemiydi sanki Picasso'nun

-Denize inen atlılar-

Sonra sonra Guernica ve

"Chat et oiseau"

Yıl bin dokuz yüz otuz dokuz

Yas içinde bütün dünya

Şehirler yanmış yıkılmış

Levent Şahverdi Arşivi

Gördüktü ne kadar yorgun

Ne kadar çaresizdi İsa

(...)

(Edip Cansever)

ABD ve işbirlikçileri Irak'ın işgali öncesi BM Binası içindeki Picasso'nun Guernica tablosunu indirtmişlerdi. Katiller, sanata -hele faşizme karşı, savaşa karşı sanata- tahammül edemediler. Picasso, Hitler'in uçaklarının 1937'de küçük bir Bask kasabası olan Guernica'yı bombalaması üzerine, Guernica ismini verdiği ünlü yağlı boya çalışmasını yaptı. Faşizmi bir büyük gerçek sanatçı olarak betimlemişti. II. Dünya Savaşı sonrası da, açık faşizmin ne olduğunu yaşamış birisi olarak Fransız Komünist Partisi üyesi olup, barış için yapılan etkinliklerde de hep yer almıştır.

Kübizm, nesneleri görüntüde değil kavradığı gibi yansıtır. Artık resim nesnelerin bire bir taklidi değil, soyutun içinde bir tasarım, bir yeniden yaratmadır. Guernica'da siyah, beyaz ve gri tonlar kullanılmış, siyah-beyaz basın fotoğraflarından oluşan bir kolaj havası yaratılarak, tablo adeta bir "puzzle" şekline dönüştürülmüştür.

Savaşın parçaladığı kol ve bacaklar gibi, faşizmin parçaladığı hayatlar, aileler gibi bir kolaj. Baskli çocukların kopan kolları bacakları, kör olan gözleri yıllar sonra Iraklı çocukların kollarıyla, bacaklarıyla, gözleriyle vahşetin derin kuyusunda buluştu. Baskli anneler de Arap anneleri gibi haykırıyordu.

Bu "puzzle" içindeki tabloda, ana bölüm denebilecek orta bölümde, faşizmi simgeleyen azgın bir at ve faşizmi simgeleyen bu ata, faşizmin karanlığını aydınlatmak için bir kadın ata meşale uzatmaya çalışmakta; at, elinde bir kılıç taşıyan direnişçiyi ezip geçmiş durumda. Bir başka kadın yine kaçmaya çalışmakta, ama bacakları kendisini taşıyamaz durumdadır.

Resmin solundaki boğa İspanya'yı simgeliyor; boğanın yanında bir kadın, kucağındaki bir bebekle gökyüzüne haykırıyor. Sağda bir kadın yangın yerinden umutsuzca kaçmaya çalışmaktadır.

Picasso, faşizme karşı kadını koymakta ve adeta faşizmin cinsiyetinin erkek olduğunu anlatmaktadır. Picasso'nun kadına özel bir bakışı var. Sevgilisi Fransçois'yı "Kadın

Levent Şahverdi Arşivi

Çiçek" olarak resmetmiştir.

Bu resim sonrası sevgilisine şöyle diyor: "*Bizler az ya da çok hayvanlara benzeriz, ama siz değil. Sizde ilkbahardaki bir bitkinin gönül bağı var. Ve ben bu bitki evreni fikrini nasıl ifade edeceğimi bilmiyordum.*"

Guernica'yı gören Nazi subayı, Picasso'ya kızgınlıkla "Bunu siz mi yaptınız" deyince, Picasso "Hayır siz yaptınız" demiş. Guernica, İspanya'ya Franco'nun ölümüne kadar girememişti.

12 Eylül'ün başı Ahmet Kenan Evren, bir sergide Picasso'nun başka bir resmini görünce "Bunu ben de yaparım" demişti. Emekli darbeci tablolarını sermaye sınıfına yüksek fiyatlarla -en çok da Sakıp Sabancı'ya- sattı.

MHP'nin ideologu Agah Oktay Güner'in deyişiyle MHP'nin fikirleri 12 Eylül'de iktidara gelmişti; zaten Sakıp Sabancı da büyük coşkuyla desteklediği 12 Eylül'ün öncesi elinde para çantası ve yanında çalışan Turgut Özal'la birlikte Türkeş'in evine kadar gidip elden para vermişti. Türkeş'in kasasından çıkan belgelere göre de ayrıca Berker İnanoğlu vasıtasıyla MHP'ye büyük para yardımlarında bulunmuştu.

Turgut Özal Sabancı Holding'in en büyük memuruydu, MESS (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası) başkanı yapıldı. İşçi sınıfına karşı verdiği mücadele sonucu darbenin ekonomik altyapısının metni olan 24 Ocak 1980 Kararları'nı hazırlaması için Demirel tarafından müsteşar olarak atanmıştı. 12 Eylül de bu hizmetleri karşılıksız bırakmadı, Sabancı'nın elemanı Turgut Özal'ı ekonominin patronu olarak bakan yaptı.

Bonapartizm, iktidarı emekçilerin alamadığı, burjuvazinin de alacak kadar palazlanamadığı için siyasal gücünü bürokrasiye devrettiği rejimin adıdır. Marx ve Engels'in 19. yüzyıl ortalarında Fransa'daki rejim hakkındaki tanımlarıdır. Asker, sivil bürokrasi ve küçük burjuva aydınlar ittifakı, burjuvazi adına ama burjuvaziye iktidarı tam olarak teslim etmeden erki elinde tutar.

Sabancı Holding'in 1977'de düşmeye başlayan kar oranları 1980'de en alt seviyeye inmiş, 1979'a göre karda % 30 azalma olmuştu. 1986 yılında ise karı 1980'e göre beş misli artmıştı.

Sabancı Ailesi, Rodin Sergisi nedeniyle Atlı Köşk'teki at heykelini geçici süre kaldırarak Rodin'in yaptığı bir

Levent Şahverdi Arşivi

heykeli koymuş. Sabancı Ailesi'ne tavsiyem, önümüzdeki Eylül'ün 12'sinde Rodin'in heykeli yerine Erdal Eren'in heykelini koysunlar ve Kenan Evren'e de açılış yaptırsınlar. Kenan Evren de "Bunu kim yaptı" diye sorarsa, yaşlı adamdır hatırlatmak için şöyle desinler: Unuttunuz mu paşam birlikte yapmıştık!

Bu yazı, Yeni Harman'ın Ağustos 2006 sayısında yayınlanmıştır.

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

ÇETİN ALTAN 47 YAŞINDA!

Hierot eu lieu á Geuz-Tépé dans la villa du général Hassan pacha, membre du tribunal superiur militarie du ministére de la Défense Nationale á Constantinople les fiançailles de sa fille Mll Hayat, avec S.E. Halid bey, Commissaire de la Préfecture auprés des S-tés Industrielles Conccessionnaires

Nous avons remarqué parmi la nombreuse assistance le général Chuhri Naili pacha, Galib pacha (président du tribunal superiur militarie de la Défense Nationale), S. E. Le préfet de la ville Mouheddine bey, le directeur général de la police Ekrem bey, les hauts fonctionnaires de la préfecture, et divers hautes persoanalites de notre ville

Le Journal D'Orient, Nurhayat Hanım ile Halit Bey'in nişanını, bu "önemli" olayı okuyucularına böyle duyurur. Le Journal D'Orient (Doğu Günlüğü), Yahudilere ait İstanbul'da çıkan bir gazete. Fransızca çıkmasının nedeni, Yahudilerin Alyans İsrael okullarında çok iyi Fransızca öğrenmeleridir. Aynı dönemlerde yine aynı cemaate yönelik İzmir'de çıkan Fransızca gazetenin sahibi ise Dinç Bilgin'in babasıdır.

Çetin Altan

Kırımlı Kıpçakisler'in kızı Nurhayat Hanım ile İslimyeli Hacıgözümler'in oğlu Halit Bey, Çetin Altan'ın anne ve babasıdır. Aslında ismi Altan'dır. Dokuz yaşındayken ismi Çetin soyadı Altan olur. Üstte bahsedilen Hasan Paşa'nın konağı bugün Çetin Altan'ın oturduğu apartman olmuştur.

Ahmet Altan

Şapkaya muhalefet ettiği gerekçesiyle zavallı gariban Bohçacı Şalcı Bacı, Çetin Altan'ın dedesi kumandan Hasan Paşa'nın da bulunduğu heyetçe idam edilir.

Dedem Hasan Paşa çok sert bir askerdi. İsmet Paşa topçu okulunda öğrenciyken Hasan Paşa okul müdürüydü. Sonra ünlü komutanlar olan bu dönemin öğrencileri anlatır dururlar Hasan paşanın sertli-ğini... Şapka isyanını bastırmakla görevlendirildiği şehirde hızını alamayıp bir de kadın asmıştı. Sanırsam siyasal suçtan ilk asılan kadın odur tarihimizde. Kadın sehpaya çıkmadan önce 'Ben bir hatun kişiyim. Şapkayla ne derdim ola ki?' demiş galiba.
(http://www.tesbitler.com/akilli_hamdi/cetin_altan.htm)

Mehmet Altan

Hasan Paşa, Alman Ordusu'nda binbaşıyken, Topçu Okulu'na müdür olarak gelir. Nurhayat Hanım'ın amcası da topçu paşasıdır. Hasan Paşa, Alman Feldmareşal Liman von

Levent Şahverdi Arşivi

Sanders'in yaveridir.

Çetin Altan için dönek demek yanlıştır. O hep aynıdır, kapitalizmin çıkarı neyi gerektiriyorsa hep o taraftadır; önceleri "gücünün" masonluktan geldiğini sanıyorduk.

Çetin Altan, neden 60'lı yıllarda devletçiliği kutsuyordu da, şimdi tam tersini söylüyor. Fikirleri mi değişti, yoksa Çetin Altan aslında hep egemenlerin söylediklerini mi söylüyordu?

İkinci Dünya savaşı sonrası, sömürgeciler, sömürgelerin ağır masrafları ve bunun karşılığında yüklendikleri risklerin yerine bir başka siyasi model geliştirdiler. Bu elbette sadece sömürgecilerin dış dinamiğiyle olmadı, iç dinamikler de bu yöndeydi. Milliyetçilikte bir patlama oldu ve pek çok devlet ortaya çıktı ve bu devletlerin hemen hepsi de eski sömürgelerdi. Görünüşte bağımsız, özünde bayrak bağımsızlığından ibaret devletler başta olmak üzere, Türkiye de dahil olmak üzere bir ekonomik model dayattılar: Devlet egemenliğinde, müdahaleciliğinde bir kalkınma. Bunu yaparken de elbette, batıya yetişmek için, Batı'yı taklit etmek gerekir dediler. Oysa kapitalizm, Batı'nın kendi iç dinamiğiyle, a priori olarak ortaya çıkan bir sistemdi. Diğer ülkelerde ise a posteriori olarak sunulan bir model vardı ve bu modele uymak da zorunluydu. Bu ülkelerin biçimsel bağımsızlığı, Batı'nın fayda/masraf analizi sonucu karar verilmiş, bir yeni ve içsel sömürgecilik biçimiydi. Oysa o ülkeler zengin olduğu için diğer ülkeler fakirdi zaten. Bir de yalan uydurdular "kalkınma" dediler adına.

Bu konuda burjuva iktisadı ile Marksizm de maalesef birleşmiştir; değer kavramında, sadece değişim değerinin ele alınması, kullanım değerinin dışlanması Marksizmin en büyük handikaplarından birisidir. Böylece parasal değeri olmayan bir şey değersiz olarak kabul ediliyordu. İnancına göre, yılan'ı atası kabul eden bir Afrikalı elbette yılan derisi ayakkabı giymeyi düşünemezdi. Bu kültürel farklılık, ilkellik olarak kabul ettirildi ve yılan derisi bir değişim değeri ifade etmediği için, meta olamadığı için bu inanca sahip insanlar da ilkel olarak kabul edildi. Oysa kültürler arasında farklılıklar vardı her şeyden önce ve farklı olan kültür aşağılandı. Aşağılık olmasının nedeni sadece Batı'dan farklı olmasıydı.

Çetin Altan o dönemde, yatırımı savunuyordu, çünkü yatırım demek "kalkınma" demekti ve bu da daha fazla Batı'ya

Levent Şahverdi Arşivi

benzemek demekti. Neden köylülerin kültürünü aşağılıyor Çetin Altan? Tenis oynamadıkları, piyano çalmadıkları için çünkü Batı'dan farklılar. Üretkenlik değil asıl mesele; köylülere cumhuriyet boyunca yapılan sübvansiyon, Çetin Altan'a maaşını veren patronlarının hortumlamalarından çok daha azdır.

70'li yılların ortalarından itibaren kapitalizm yapısal bir krize girdi. Refah devleti, müdahaleci devlet anlayışı, Keynesçi ekonomik politikalar gitmiyordu artık. Bu krizden çıkışı da, devletin tamamen ekonomiden çekilmesi gerektiğini ileri sürerek aşmaya çalıştılar. Artık kalkınma sözü ortadan kalkmıştı, sosyal devlet olgusu bitiyordu ve neoliberal dalga esiyordu. Bunu yaparken de o ülkelerin kahve edebiyatı yapan yazarlarını da anormal maaşlarla atlarının terkisine aldılar. Onlar görünürde cahil halka "doğrusunu" öğretiyorlardı

Kapitalizm, geçmişte bir milli pazara ihtiyaç duyuyordu ve bu da ulus-devletle sağlanıyordu. Oysa şimdi "Çok Uluslu Şirketler" (ÇUŞ) dünya sanayi üretiminin yaklaşık % 80'ini gerçekleştiriyor. Burjuvazi adına küreselleşme denen, sermayenin uluslararasılaşması nedeniyle geçmişte bağımsızlığını desteklediği ülkelerin şimdi de çözülmesini, ulus-devletlerin bitmesini istiyor. Çünkü bu devletlerin işleyişi uluslararası kapitalizmi, emperyalizmi olumsuz etkileyebiliyor. Bu bağımsızlıklar da, IMF, Dünya Bankası aracılığıyla pratikte yok ediliyor. Türkiye, artık bayrak bağımsızlığı olan bir ülkedir sadece.

Peder beyi en erken anlayan ve en iyi anlayan Aziz Nesin olmuş; 9 Mart 1961 tarihli Tanin'de, Az Gittik Uz Gittik isimli köşesinde şöyle demiş:

ÇETİN ALTAN

Bir yazar imzasıyla yazdığı yazılarda çok şiddetli muhalefet yapar, sonra gazete sahibinin isteğine uyarak imzalı yazısında savunduğu düşüncenin tam tersini elli liraya yazdığı imzasız baş yazılarda savunur ve hükümeti desteklerse, bu yazarı seven arkadaşı da ona, dört beş kişinin içinde (gazete sahibi ve yazı işleri müdürünün önünde) bu yaptığının ayıp olduğunu, doğru olmadığını açıkça söylerse, bu yüzden uzun ve şiddetli bir tartışmaya girerse (...)

Bir zamanlama ustasıdır; onu izleyerek ülkede ve dünyada hangi fikri dalga yükselmiş anlamak mümkündür.

Levent Şahverdi Arşivi

Sol yükseliyorsa "soldadır" daha doğrusu sol diye bilinen, yutturulan emperyalist politikaların ardındadır. Hatta "soldan" milletvekili bile olur. Askeri darbe olduysa, darbeyi över; iktisadi liberalizm tırmandıysa mutlaka oradadır. Fukuyama, tarihin sonunu ilan edince de aslında başından beri ne olduğunu artık açıkça ortaya koymuştur.

Kahvehane edebiyatı denecek düzeyde fikirlerini Türkiya (malum Türkiye demez Türkiya der) için iyi satmış ve bu sayede de hiç "enseyi karartmamış" olarak durumu idare etmiştir.

Hep dengeleri gözetmiştir. 27 Kasım 1960 tarihinde katıldığı masonluk camiası (Erenler Locası) hep arkasında olmuştur. Mason olduğunu TİP'e girerken kimseye söylememiştir elbette, ama İlhami Soysal bunu ortaya koyunca da itiraf etmek zorunda kalmıştır. Behice Boran ve Mehmet Ali Aybar gibi erguvaniler, sınıfsal dostluklarını ve aynı kökten gelmenin vefasını Çetin Altan'ı milletvekili yaparak göstermişlerdir.

Mason jargonuna göre, mason olunan yaştan itibaren, insan yeniden ve asıl mason olduğu zaman doğmuş kabul edildiği için, 2007 yılı itibarıyla 47 yaşındadır. Mason olmadığı yıllar, bir mason için kayıp, yaşanmamış yıllardır. Masonlar dış dünyaya zulmet derler yani kendileri dışındaki dünya karanlıktır. Bu konudan hiç bahsetmez, mason olduğu açıklanınca da pişkince "evet ama siz masonluğun ne olduğunu bilmiyorsunuz" der... Zaten her şeyi sadece o biliyordur... Biz ne bileceğiz, tenis oynamayı bile bilmeyiz...

Erenler Locası Kasım 1957'de kurulmuş, ilk üstadı İbrahim Memduh Seydol'dur. Seydol, Durkheim'ın yani pozitivizmin şahikası olan zatın fikirlerinin yayılması için yazılar yazmış ve çeviriler yapmıştır.

12 Mart'ta bu dengelerin biraz şaşmasından dolayı cezaevine girmiştir ve cezaevindeyken de Abdi İpekçi biraderanı kendisine, "Balyozcu" Nihat Erim'den haber getirip götürmektedir. Aslında nasıl olur da o cezaevine girerdi, halbuki o hemen durumdan vazife çıkarmış ve 12 Mart'ı destekleyivermişti.

Nihat Erim

24 Mart 1971 tarihli Akşam'da aynen şöyle yazıyordu:

Orgeneral Batur'un imzasını taşıyan muhtırayı ve onu destekleyen güçleri tutuyoruz. Bir devrimci ittifakın içine giriyoruz.

Söz uçar yazı kalırdı ve o dönemde TİP sonrası bir-

Levent Şahverdi Arşivi

denbire sıkı cuntacı oluvermişti; çünkü artık cuntacılık yükselen dalgaydı.

Sosyalistlere kan kusturan Sansaryan'ın ünlü işkencecisi Parmaksız Hamdi'nin hakkında çok ilginç şeyler söylediği Başbakan Nihat Erim "nedense" bu sosyalisti(!) pek sevmektedir; bir takım güçler devreye girerek, "gözlerinin ileri derecede bozuk olması sebebiyle" kendisine özel af çıkartmışlardır ve sistem, has evladına yaptığı yanlışlığı gidermiştir.

12 Mart'ta gözaltına alındığında yanında sabaha kadar oturup, onu koruyan kimdir biliyor musunuz: Sakıp Sabancı... Sabancı, yakın dostu olduğu ve sınıfsal olarak neyi savunduğunu gayet iyi anladığı için oradadır. Çetin Altan'ı gerçekten solcu sanan solculara göre sınıfının temsilcisi olduğunu gayet iyi anlayan bir Sakıp Sabancı çok daha iyi ekonomi-politik bilmektedir.

Dinç Bilgin'in hortumladığı paralardan Fransız Frangı olarak maaşını alıp, genellikle Paris'te yaşayan muhterem, Dinç Bilgin batınca, Can Ataklı'nın anlattığına göre çalışanlar arasında oluşturulmaya çalışılan dayanışmayı ilk bozan kişi olmuştur ve para, para, para ille de para diye tutturup, atılan yüzlerce gazeteciye değil destek vermek aksine köstek olmuştur.

Aslında o ne yaparsa mutlaka doğru oydu, şimdi de doğru odur ve gelecekte de, hangi kılığa gireceği ve neyi savunacağı belli olmaz. O masonsa, masonluk sosyalizmin ta kendisidir. Devrin dünyadan habersiz solcularına göre anti-emperyalist(!) yazılar yazınca (isimsiz olarak yazdığı ve elli lira aldığı ve ismiyle savunduğunun tam aksini savunsa bile ki o kadar olur canım) ilerici ve anti-emperyalist olunmaktadır.

Komünizm de işte gelmiştir ve globalizm denen şey komünizmin ta kendisidir deyince, Engin Ardıç bile kendisini alaya alıp, "tatlı tatlı saçmalıyor" demiştir.

En çok dedesi Hasan Paşa ile övünür. Dedesi Hasan Paşa'nın yanında paşa olamadığı için çok nadir söz ettiği babası da Matbuat Umum Müdürü mü nedir; yani o da öyle, piyano çalmasını bilmeyen, tenis dahi oynayamayan tembel köylüler gibi sıradan birisi değil, üst düzey bir bürokrattır.

Eşi Kerime Hanım Barzani bölgesi kökenlidir.

Levent Şahverdi Arşivi

Çetin Altan'a yıllardır hiç bir halt etmeden, bir kaç yıl milletvekili olduğu için verilen emekli maaşı kaç para acaba? Bağ-Kur ve SSK emekli aylıklarının kaç katıdır; herşeyi yazar ama bunu yazmaz.

Tıpkı hık demiş babasının burnundan düşmüş Mehmet Hasan Altan'ın SHP'li Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın "Danışmanı" sıfatıyla, Ankara'ya bir gün dahi uğramadan, hani o çok kızdıklarını söyledikleri "hazineden beslenme" nasıl olurmuş gösterdiği gibi...

Yatılı okumanın kendisi üzerinde nasıl etkiler yaptığını, bir çocuğu nasıl olumsuz etkilediğini yazıp dururdu; meğer mahdumlarını da yatılı okula vermemiş mi! O ne yaparsa doğrudur zaten dedik ya...

Kafayı çekip Özal'ın sayesinde TRT'de sarhoş olarak program yapıyordu, kendisini geziye götürdüğü için Özal'a, "Büyük adamsın, Atatürk'ten bile büyük adamsın" diye salya sümük bir şeyler mırıldanıyordu. Masondu ve her dönemin adamıydı. Açın bakın Çetin Altan'ın 60'lı yıllarda Akşam'da yazdığı yazılarda devletçiliği nasıl kutsadığını görürsünüz.. O kadar demokrattı ki, Turgut Özal devrimcileri idam ederken, o ve oğulları yaşa! diye naralar atıyordu.

Mine Kırıkkanat

Siyasi yasakların kalkması için verilecek evet oyunun rengi bilerek kahverengi olarak ayarlanmıştı. O kadar demokrattı ki, siyasi yasakların kalkmaması için çalışırken işi abarttı ve 1987'deki referandum öncesi son yazısında, "kahverengi b... rengidir" deyiverdi. O kadar demokrattı yani...

Ama hakkını yemeyelim, hayatında ettiği bir kavga vardır; Melih Cevdet Anday'la hem de tekme tokat... Paylaşılamayan kadın Mine Kırıkkanat yüzünden olmuştur. Diş Hekimi Solmaz Kamuran'ı yazar yapmaya çalışmaktadır; ama vermemiş mabut neylesin Mahmut...

Solmaz Kamuran

Evrensel bir bakış ve değer ortaya koyuyor... Bütün Müslümanlar onun gibi olsa, dünyada Hristiyan kalmaz.

Çetin Altan, Fethullah Gülen'in "Ufuk Turu" adlı röportajı için aynen böyle söylemişti. (Zaman, 1995)

Büyük oğul "Nisaiyeci Ahmet" babası kadar iyi tüccardır. Türkiye'de kitap okuru orta sınıf şehirli kadındır ve çok satılan kitaplar onlara hitap eder. Pornografiyle süslenmiş, hitap ettiği müşterinin cinsel duygularını gıdıklayan bir

Levent Şahverdi Arşivi

kitap tüccarlığından, seks idolü olmaya doğru yürüyor. Hayatları boyunca masonların akıl almaz destekleriyle piyasada tutuldular ve bir diğer büyük mason Erol Simavi'nin gazetesine de onu ve oğlu Ahmet'i de Özal yerleştirmişti. Ahmetçik de o dönemde devrimcilerin seksomanyak, ruh hastası olduklarını yazıyordu.

Ahmet Altan'ın Güner Hanım'dan doğan kızı Sanem Altan; şiddeti teşvik eden, mafyayı ve cinayetleri kutsayan "Deli Yürek" dizisinin senaristlerindendi. Dede, baba liberalizm satarken Sanem Hanım da milliyetçilik satıyordu. Soner Yalçın'ın sevgilisi olarak medyada yer almıştı daha önce de. Baktılar olmuyor; İbrahim Seten, dede, baba, amca bir omuzla Sanem Hanım'ı futbol uzmanı yaptılar. Hey'de müzik yazıları falan derken birden spor uzmanı olan İbrahim Seten de artık büyük gazetelerin spor müdürü olmuştur. Nikah şahidi Selim Soydan'dı.

Sanem Hanım'ın kardeşi Kerem ise amcasının kitaplarını yayına hazırlıyor; yani büyük yazar, köşe yazarı olmak için ısınma turları atıyor şimdilik. Vakti gelince vitrine çıkarılacaktır.

Sanem Altan

Küçük oğul Mehmet (Hasan) Altan, Çevirmen Ümit Moran'la evli. Çocukları Ömer Altan karikatüristtir.

En küçük evlat Zeynep Altan, Maltepe Üniversitesi'nde akademisyendir.

Soner Yalçın

Hukukun üstünlüğü deyince, kapitalizmin sadece sermayedara işleyen yönleri demek istiyorlardı ya da hukuk üstünlüğü derken, başbakanın oğlunun korsan televizyonunda malı götürme hakkı demek istiyorlardı. Canım bir kere olsun sendika, iş güvencesi falan yazmadan liberalizm olur mu demeyin. Oluyor işte...

Ahmet'in işkencehanelerdeki eli kolu bağlı devrimcilere küfrettiği, devrimcilerinse bu küfürlere karşı değil cevap vermek canıyla uğraştığı dönemde, 12 Eylül'e yaranmak için yazdığı romanı hakkında sözü Fethi Naci'ye bırakalım:

Zeynep Altan

Okurun sağduyusunu böyle küçümseyen, kendi kuşağından gençleri böylesine aşağılayan, egemen güçlerin kamuoyuna kabul ettirmeye çalıştıkları "devrimci prototipleri"ni "devrimci gençlik diye" diye böylesine pervasızlıkla betimlemeye çalışan bir başka roman okumadım. Ve ilk kez bir romanı okuduktan duyduğum tek duygu

Levent Şahverdi Arşivi

sadece tiksinti oldu.

...

Siyasal bakış, bu çerçeveyi aşar da bir yargılama durumuna gelirse ne olur? Romancı, ister istemez, yazınsal sorunlar dışında, siyasal sorunlarla da, ahlaksal sorunlarla da karşı karşıya kalacaktır. Ülkemizde yakın geçmişte olup bitenleri nesnel olarak eleştirip değerlendirmek için bilgi de, görgü tanıklığı da, romancı yeteneği de yetmiyor; nesnel eleştirinin karşısında hukuksal engeller de var. Yürürlükteki yasalar "kanunun suç saydığı fiillerin övülmesi"ni yasaklamıştır. Bu yasak, romancının bir dönemi olduğu gibi yansıtabilmesini, bir döneme tanıklık edebilmesini güçleştirmektedir. Ve işte tam bu noktada karşımıza çok önemli sorun çıkmaktadır. Yasaların sanatsal yaratışa sınırlamalar getirdiği bir ortamda bir romancı övülmesi yasak olan bir olayı, bir "fiil"i kötülerken, yererken özgür müdür; övme özgürlüğünün olmadığı yerde yermek, nesnel bir eleştiri midir, yoksa yönetici güçlerin dayattıkları "değerlendirmeye baş eğmek midir, yönetici güçlerle işbirliği midir, "özgür yazar"ın sahibinin sesi durumuna düşmesi midir?

...

Romanda sağlıklı düşünen, ideolojiye değil, demokratik savaşıma inanan, sorunlara uzun vadeli bakmasını, halkla özdeşleşmiş, bilinçli tek genç yok. Ahmet Altan, kendisine çizilen özgürlük alanı içinde, kendisine sunulan yergi özgürlüğünü kullanmakla yetinmiş. Ahmet Altan, "devrimci" gençleri nasıl hor görüyor, nasıl aptal yerine koyuyor onları...

Ne Aptal Çocuklar Bunlar, Ne Kötü Çocuklar!

Ahmet Altan, "devrimci diye betimlediği gençlere horgörüsünü bütün roman boyunca sürdürüyor.

...

Roman boyunca "normal" bir devrimci genç, "normal" bir devrimci davranış yok.
Sudaki İz'de "faşist" gençleri sadece 25. Bölümde görüyoruz. 286 sayfalık romanda üç buçuk sayfa.

... ülkemizde yönetici çevrelerin sermaye çevrelerinin, demokratik özgürlüklerden korkan çevrelerin kamuoyunda yıllardır tekrarladıkları "devrimci prototipler"dir.

...

Ahmet Altan, beylik yakıştırmalar dışında, o gençlerin hiçbir "insani" dramını göremiyor; anlattıkları çiğnene çiğnene sakız haline gelmiş hazırlop yorumlar olmaktan öteye gidemiyor. ... böyle olunca da ister istemez genel siyasi doğrultuda yönetici çevrelerle aynı görüşte birleşmiş oluyor.

Levent Şahverdi Arşivi

KRAVATININ RENGİ YANLIŞ GAZETECİ

Bir kez bile kimseden "Okudun mu Güneri Cıvaoğlu..." diye başlayan bir söz duymadık. Hiçbir yazısı lehte veya aleyhte söz edilebilecek kadar yankı bulmayan gazeteci, tv yorumcusu Güneri Nadir Cıvaoğlu; kerameti kendinden veya patronlarından menkul bir isim. Nadir ismi, babasının babası olan saray doktorlarından Dr. Ahmet Nadir Paşa'dan geliyor. Basında "nadir" olan isimlerden birisi değil, pek çok versiyonu var; türdeşleri içinde en çok ücret alanı olarak biliniyor. Antimedya, ayda 50.000 $ maaş (bu ücrete maaş mı denir bilemiyorum) aldığını yazmıştı. Katıksız bir İsrail yanlısı, ama O İsrail demez; orijinalinden söyler: İzrael der. Erol Aksoy adına Show Tv'yi kurarken basında bu kanalın İsrail yanlısı olduğu yolunda haberler çıkmıştı. Cıvaoğlu'nun mazlumlara karşı hep zalimlerin, ezilenin değil hep ezenin yanında olması değişmez özelliği ve bunu çok açıktan, kelimenin tam anlamıyla pervasızca yapıyor.

Güneri Nadir, iki taraftan da paşa torunudur. Annesi Melahat Hanım'ın babası Ferik Mustafa Cavit Paşa. Babası Sait Cıvaoğlu, Nişantaşı İttihat Mektebi sonrası Almanya'da okumuş, İtibarı Milli Bankası'nda çalışmış. Güneri Nadir'in ablası merhume Sevgi Uluğbay, merhum NATO Güneydoğu Avrupa Müttefik Kara Kuvvetleri eski komutanı Orgeneral Ragıp Uluğbay'ın eşiydi. Merhume, güçlülerin son kez güçlerini gösterdiği şekilde Teşvikiye Cami'inden geçerek, Aşiyan Mezarlığı'na gömüldü. Gazete arşivlerini karıştırdığımızda görüyoruz ki Ragıp Uluğbay'ın yükseleceği çok eskiden belliymiş. 2 Temmuz 1952'de NATO toplantısına katılmaya giden Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut yanında Emir Subayı Üsteğmen Ragıp Uluğbay'ı da götürmüş. Heyette Cevdet Sunay, Fahri Korutürk ve Tekin Arıburun da var. Heyet üyelerinin sonradan hangi makamlara geldiğine bakılınca, "iyi seçilmiş" bir heyet olduğu anlaşılıyor. Bu düzenin de zar atmadığından emin olun.

Güneri Cıvaoğlu

Hikmet Uluğbay

İntihar teşebbüsü hala daha aydınlanmamış olan Hikmet Uluğbay, Ragıp Uluğbay'ın kardeşi. Ragıp Uluğ-

Levent Şahverdi Arşivi

bay, emekli general ve diplomatların çoğunlukta olduğu, devletin "akil" kişilerinden oluşan, "bu devlet sahipsiz değil ha" diyerek 15 günde bir toplanan Encümen-i Daniş üyesiydi.

Güneri Cıvaoğlu, 19.06.2001 tarihli Milliyet'teki yazısında, Büyükelçi Faik Zihni Akdur'un geçmişte Bulgaristan Kralı'na yaptığı davranışından dolayı Akdur'u övüyordu. Olabilir, ne var denebilir ama yazıda belirtilmeyen "minik" bir şey vardı: Faik Zihni Akdur'un, Güneri Nadir'in 29 Temmuz 1969'da evlendiği Fatma Canan Akdur'un babası olduğunu; yani övdüğü kişinin kayınpederi olduğunu yazmıyordu. Faik Zihni Bey'in damadı yani Güneri Nadir'in bacanağı Merhum Diplomat Ahmet İlhan Akant, Halide Edip Adıvar'ın yeğeni oluyor. Akant'ın torununun ismi de zaten Halide.

Reyhan Akant

En iyisi bu ilanı yayınlamak...
Merhumun kızı Reyhan Akant, ABD'de doğmuş.

ACI KAYIP

[illegible]

AHMET İLHAN AKANT

[illegible]

AİLESİ

Necdet Kent

Aile geleneğini devam ettirmiş, Brüksel Büyükelçiliği Müsteşarı'ydı. Sonra da Avrupa Konseyi Arnavutluk temsilcisi oldu. Resim de yapıyor. Teyzesi de Roma Akademisi mezunu bir ressam. Adnan Akant da New York'ta borsacılık yapıyor. İlanda ismi geçen Doğan Akdur'un tam ismi Muammer Doğan Akdur olup, kendileri Venezuella Büyükelçisi olurlar.

Muhtar Kent

24 Ocak 1957, Saat 17:00'de Sirkeci Garı'na giren

Levent Şahverdi Arşivi

tren Sofya'da vefat eden Büyükelçilik Müsteşarı Reşat Akdur'un cenazesini taşımaktadır. Cenazeyi karşılayanlar ise merhumun ağabeyi Faik Zihni Akdur, Ahmet İlhan Akant ve Necdet Kent'tir. Kimdir efendim Necdet Kent? Coca-Cola Yönetim Kurulu Başkanı E. Neville Isdell'in, Coca-Cola'nın Kuzey Amerika dışındaki tüm uluslararası operasyonlarını teslim ettiği Muhtar Kent'in babasıdır. Muhtar Kent'e bu "görev" de az geldi, Coca-Cola'nın ikinci adamı oldu, yani daha da yükseldi. Başka? Necdet Kent, Marsilya'da Yahudileri kurtardığı için Amerikan Sefarad Federasyonu tarafından büyük ödül verilen kişidir.

Güneri Nadir'in eşi Fatma Canan Hanım, Lozan Üniversitesi'nde okurken Nazlı Çavuşoğlu'nun oda arkadaşıdır. Muammer-İhsan Kapanlı Çavuşoğlu'nun kızı Nazlı daha o zaman Ilıcak soyadı taşımıyordu. Ilıcak soyadı sadece İbradılı Nazlı Hanım'a değil, arkadaşının eşi Güneri Nadir'e de ikbal kapılarını açacaktı; Ilıcak'ın sahibi olduğu Tercüman'ın başına geçti.

Demiştik ya mitolojik kahraman Ariadne, labirentlerde kaybolmamak için bir ip kullanıyor diye. İşte bu ip, Kabalacılara göre, hayat ağacını, on sefirot'u simgeliyor. Bu ip sarmal, her yöne doğru şekil alabilen bir iptir. İpin şekilleri İbraniceyi oluşturuyor. İpin alabildiği şekiller, ipin her yöne doğru rahatça kıvrılabilmesi, bize Güneri Nadir ve benzerlerini hatırlatıyor. O kadar "esnek" insanlar ki şaşırmamak mümkün değil.

Özal'ın başbakanlığı döneminde Irak'a en çok kimyasal silah satan şirketlerin biri de Türk Penta idi. Saddam bu silahlarla Halepçe'de yaklaşık beş bin insanı katletti. Murat Vargı, Faruk Erkoç ve Sefa Pelitözü'nün sahibi oldukları Penta'yı hatırlayan kaldı mı?

Murat Vargı hala çok bilinen isim, cep telefonunu alanında ilk isimdir Murat Vargı. K.V.K. diye bilinen firmanın ismindeki V harfi Vargı'nın V'si. Karamehmet'i cep telefonu işine ikna eden kişi; halen de Turkcell'in ortağı.

Penta Dış Ticaret'in bu üç kurucusu hayali ihracattan tutuklandığında, Başbakan Özal, telefon edip Vargı'dan özür dilemiş ve bu üçlüyü serbest bıraktırmıştı. O dönemde Özal'ın dış gezilerinde yıldızı firmalardan biriydi Penta, dış gezilerde mutlaka heyette yer alıyorlardı ve 1984-1988 arası Saddam'a sattıkları kimyasal silahlardan zengin olmuşlardı. Vargı'nın nasıl büyük bir işadamı, önemli ihracatçı olduğu-

Murat Vargı

Levent Şahverdi Arşivi

nu, böylesine insanların tutuklanmalarının ne kadar yanlış olduğunu da en çok yazan Güneri Cıvaoğlu idi. Cıvaoğlu, Saddam'a kimyasal silah satışını destekliyordu. Sonra Saddam kötü oldu... Cıvaoğlu, Saddam'ın katliam yaptığını yazdı. Eh, devir değişmişti...

Halepçe katliamı sonrası Penta'nın Mersin'den Irak'a yıllarca kimyasal silah sattığı gündeme gelince açılan soruşturmayı da Özal durdurmuştu.

Turkcell bugün en çok reklam veren firmadır. O yüzden hakkında doğrudan ya da dolaylı kimse bir şey demez. Turkcell'in merkezinin Hollanda Antilleri olduğunu da söyleseler ya... MHP'li vatansever, MHP'nin finansörü Mehmet Emin Karamehmet'in Tarsus Vergi Dairesi'ne 2001 yılında, dünyanın en zengin 26. kişisi ilan edildiği zaman verdiği kişisel gelir vergisinin de 17 milyar olduğunu söyleseler ya... Bütün bunları kim söyleyecek, "şubuo" mu?

"Büyük Adam" olacağı daha 22 yaşındayken TRT Strasbourg Muhabiri yapılmasından bellidir. Ilıcak'ın Tercümanı'nın başındayken yaptıklarından bahsetmeyen Cıvaoğlu'na, yaptığı yüzlerce "şeyin" içinden öncelikle şunu sormak gerekiyor: Kontrgerilla'nın düzenlediği Maraş Katliamı'nın ertesinde katliamı övmek için gazetenizde katliam, ***"Binicisini beğenmeyen asil kısrağın şahlanışı"*** aynen böyle, mealen falan değil aynen böyle yazılmadı mı?

Cıvaoğlu aynı zamanda bir "kahindir", geleceği önceden görebilen doğaüstü yeteneklere sahip birisidir. Örnek mi, bakınız 29 Nisan 1977'de başında olduğu Tercüman'da ne yazmış:

Bu çağırıdaki (DİSK'in 1 Mayıs'a katılım çağrısını söylüyor-t.e.) açık tahrikin, yüksek tansiyonla gerilmiş sinirler üzerinde kamçılayıcı etkisi tahmin edilemeyecek şey değildir. Ayrıca, ateşin söylevler, toplu yeminlerle havalanan sol yumruklar, toplum psikolojisi, 1 Mayıs takvim yaprağındaki, kaygı verici faktörlerdir. Ve Maocu ırkayrımcılarının, demokrasi kundakçısı diğer akımların da bu çeşit topluluklarda uygun ortam buldukları unutulmamalıdır.

Gerçi geçen yıl da DİSK tarafından 1 Mayıs gösterileri düzenlenmiş ve tahminlerin tersine, olay çıkmamıştı, ama, bu defa şartlar çok değişiktir.

Hayatında hiçbir "kestirimi" doğru çıkmamış olan Cıvaoğlu, büyük olayların çıkacağını önceden kestiriyor.

Levent Şahverdi Arşivi

Neden, bu defa şartlar değişikmiş. Ne değişmiş? Orasını Cıvaoğlu biliyor, ama okuyucuya söylemiyor!

1. Sınıf bir Kontrgerilla katliamı olan, ülkeyi adım adım darbeye götürmek için yapılan 1 Mayıs 1977 öncesi de kamuoyunu katliama hazırlamak için günlerce ***"Moskovacılar-Pekinciler 1 Mayıs'ta çatışacak"*** deyip, katliam sonrası da ***"Moskovacılar-Pekinciler meydanı kana buladı"*** diye gazetenizde yazmadınız mı?

Daha açık yazalım, aynen aktaralım Bay Cıvaoğlu, 2 Mayıs 1977 Tercüman'dan:

(...) Maocular birden ateş etmeye başlamışlardır. Maocuların ateşine mitinge katılan DİSK'çi işçiler de cevap verince ortalık ana-baba gününe dönmüştür.

İlk silahın patlamasından sonra, Taksim Meydanı'nı çevreleyen gruplar da ateşe başlamış, bunu kalabalığın ortasından ateşlenen silahlar takip etmiştir. Silah sesleri ve dinamit lokumlarıyla bir anda savaş alanına dönen meydanı dolduran onbinlerce kişi kendini yerlere atmıştır.

(...)

Ancak gruplar halinde barikatlara saldıran ve ara sokaklara dağılan solcular çatışmalarını ve karşılıklı kurşun yağdırmalarını buralarda da sürdürmüşlerdir. Binlerce merminin yağdığı Taksim Meydanında bombalar ve dinamitler de patlamaya başlayınca olaylar çığrından çıkmış ve solcu gruplar sokaklarda arabaları da devirip barikatlar kurmaya başlamışlardır. Bu arada bir çok arabayı da yakmayan başlayan militanlar yaralıları hastanelere taşıyan cankurtaranlara ve polis araçlarına da ateş açmışlardır. Gözleri dönmüş bir halde sağa sola saldıranlar daha sonra Taksim meydanını bırakıp Kasımpaşa, Şişli, Beşiktaş, Dolmabahçe, Şişhane ve Tarlabaşı gibi semtlerde de çatışmışlar ve kendilerine mani olmak isteyen güvenlik kuvvetlerine kurşun yağdırmışlardır.

Bunların hepsinin yalan olduğu o zaman da biliniyordu, zamanla bilmeyen de kalmadı, sizin okuyucularınız bile doğrusunu öğrendi. Yalan olduğunun artık bir önemi de yok, asıl önemli olan, böyle bir yalanın hemen söylenemeyeceğidir.

Şimdi size 1 Mayıs'ta öldürülenler adına soruyoruz: Bu yalanlar önceden mi yazılmıştı? Bu kadar hayal unsuru, bu kadar dezenformasyon Tercüman'a bile çok fazla. Size önceden verilen bir metni mi gazetenize bastınız?

Levent Şahverdi Arşivi

Geceden kamyon çekilerek inişi tıkanan Kazancı Yokuşu'nda ezilenler bizim hala gözümüzün önünde Bay Cıvaoğlu; Çetin Altan'la olan muhabbetinizi de Allah arttırsın... Sarı ceket ve kravatla pek bir "liberal" oldunuz, ama sizin kravatınızın rengi yanlış; size en çok kırmızı kravat yakışır!

Levent Şahverdi Arşivi

III.BÖLÜM

Ne alnımızda bir ayıp
Ne koltuk altımızda saklı haçımız
Biz bu halkı sevdik
Ve bu ülkeyi.
İşte bağışlanmaz
Korkunç suçumuz...
Ahmed Arif)

BİR NİRENGİ: KEÇECİZADE

Celal Sahir Erozan'ın beş yaşından sonra bir daha görmediği babası İsmail Hakkı Paşa'dır. Yemen Vali ve Kumandanı Ferik İsmail Hakkı Paşa, Paris'te bulunmuş; Fransızca öğreniminde çok önemli bir yöntem kitabını çevirecek kadar iyi Fransızca biliyor. Celal Sahir'in paşa babasının enişteşinin kim olduğu daha önemli. Enişte Bey, ünlü Keçecizade Mehmet Fuat Paşa'ymış ve Celal Sahir'in babası, enişteşinin yanında büyümüş.

Keçecizade Mehmet Fuat Paşa, o kadar çok önemli mevkilerde bulunmuş ki tek tek saymak gereksiz olur, ama asıl önemi kuşkusuz Sadrazam (iki kez) ve Hariciye Nazırı (beş kez) olmasıdır. Çok uzun yıllar devlete hakim olmuş birisi. Aslen hekim ama siyasete meraklı birisi olarak o kadar genç yaşta üst mevkilere tırmandırılıyor ki, şaşmamak elde değil. Kendisi gibi Reşit Paşa'nın yetiştirmesi olan akranı Ali Paşa'yla birlikte üzerlerinde hep koruyucu bir el gezmiş adeta. Ali 26 yaşında Londra Sefiri yapıldığında yanında yardımcısı olarak aynı yaştaki Fuat vardır. II. Mahmut'un bürokrasiyi kurma ürünü. Tam bir -en hafif deyimiyle- Frankofildir. Yürekten ve cüzdandan bağlı olduğu ülkede de (Nice'de) ölmüş. Nükteleriyle, hazır cevaplılığıyla, anormal şaşalı yaşantısıyla, yolsuzluklarıyla da tarihe geçmiş(!) birisi. Cenazesi de o kadar sıra dışı olmuş ki halk uzun yıllar bu cenaze töreniyle alay etmiş. Mezarı, Sultanahmet'te adını taşıyan türbenin 3 no'lu sandukasıdır. Büyükdere'de bugün Fuat Paşa Oteli olan yapı Keçecizade Fuat'ın yalısıdır

İsmail Hakkı Paşa

Keçecizade Fuat Paşa

Yabancı sefirlerle bir araya geldiği bir toplulukta, "Dünyanın en kuvvetli devleti hangisidir?" diye sorulduğunda: "En kuvvetli devlet bizimkisidir; siz dışarıdan, biz içeri-

Levent Şahverdi Arşivi

den bir türlü yıkamadık." dediği rivayet edilir.

Galatasaray Lisesi'ni kuran Fuat Paşa, yabancı ülkelere yaslanarak siyaset yapmayı "teorize" eden de kişidir. Fuat Paşa "bir ülkede iki kuvvet olur:" deyip, -birincisi olarak padişahın kuvvetini, ikincisi olarak da halkın kuvvetini kastederek- "Alttan ve üstten. Bizde alttan gelen kuvvet olmadığı için..." padişaha karşı büyükelçiliklerden yararlanmayı savunarak, bu tür siyasete tarihe geçen ünlü deyimiyle devam ediyor "biz de pabuççu muştası gibi yandan vuruyoruz."

Hür ve Kabul Edilmiş Masonların, "Meşhur Masonlar" olarak gururla ilan ettikleri isimlerden birisi de Fuat Paşa'dır; listede aynen şöyle geçiyor: "Fuat Pasa (18151869) Sadriazam." İlhami Soysal da masonluk hakkındaki çok değerli kitabında Fuat Paşa için mason diyor. Hamisi Mustafa Reşit ve Ali Paşa da masonların kendi sitelerinde "gururla" ilan edilen masonlardır.

Fuat Paşa'nın sadece masonluğu değil Mevleviliği de önemli; Mevleviliği, Larousse'un bile Fuat Paşa maddesinde "Mevlevi" diye yazacak kadar baskın bir özelliğidir. Tarikat olarak konumuz bağlamında sadece Mevlevilik değil Bektaşilik, Melamilik, Nakşibendilik de önemli; ancak Mevlevilik, resmi ideolojinin dünden bugüne en hoşgörülü baktığı tarikat oluşuyla da ayrı bir önem taşıyor.

Pek çok unvan, makam, paye söylüyoruz ve daha da söyleyeceğiz. Erguvani mensuplarının, yönetici sınıfın hangi makamlara geldiklerinin tam olarak anlaşılması, iktidarın sürekliliği diye kavramlaştırmaya çalıştığımız olgu açısından çok önemli. Bunun için de Fuat Paşa'nın ailesine geçmeden önce bir açıklama yapmak gerekiyor. Bu açıklamayı çerçeve içine alıp, aileye devam edeceğiz. Osmanlıda Tanzimat sonrası devlet yönetimine katılanlar üç kategoridir:

1- Mülkiye, Tanzimat sonrası bürokrasinin önce oluşturulması ve sonra da güçlenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Küçük rütbedekilere mülkiye memuru, büyük rütbedekilere ise rical-i mülkiye deniyor. Mülkiyenin en üst noktası vezir olmaktır. Normalde halk gibi giyinirler, tören kıyafetleri ise farklıdır.

2- İlmiye; din işleri, adalet ve eğitim mensuplarıdır. Üst düzey hariç, sarık takıyorlar, cüppe ve şalvar giyiyorlar.

3- Seyfiye, askerlerin yer aldığı grup. Seyf, Arapça kılıç demek.

Levent Şahverdi Arşivi

Bu üç gruba ayrılan yönetici sınıfın birbirine nasıl eşdeğer olduğunu gösterelim:

Mülkiye	İlmiye	Seyfiye
Vezir	Müşir	Kazasker
Rumeli Beylerbeyi	İstanbul Kadısı	Ferik
Ula Sani	Haremeyn	Mirliva
Mütemayiz	Bilad-ı Hamse	Miralay
Saniye Sınıf-ı Sanisi	Mahreç	Kaymakam
Salise	Kibar-ı Müderrisin	Binbaşı

Bu model Platon'dan gelmektedir. Geniş omuzlarından dolayı Platon denen Aristokles, ünlü "Devlet" eserini ideal bir site arayışı için yazmıştı; çünkü Helen'in önemli bir yönetim biçimi olan site çözülüş, çöküş içindeydi ve büyük bir toplumsal karmaşa yaşanıyordu. Platon da Atina'yı bu çöküşten kurtarmak için çözüm arayışları içindeydi.

Toplumun çözülmesine karşı bir model arayışı içinde olan Platon'un en önemli çıkış noktası iş bölümüdür. İş bölümüyle herkesin yeteneklerine, ruhuna, kişiliğine uygun olan işlerde görev almasıyla, ahlaksal ve ekonomik bir üstünlük sağlanacağını söyler. İş bölümü sonucunda, bireylerin birbirlerine olan ihtiyaçları ve yükümlükleri artar, böylece toplumsal temeller sağlamlaşır. Bu dayanışma aynen Durkheim'da da vardır. Durkheim, toplumsal dayanışma modeli olarak bu tarza "organik dayanışma" der.

Organik dayanışma, bireylerin farklılaştığı iş bölümünün oluştuğu modelin sonucudur; karşıtı olan mekanik dayanışma ise ilkel topluluklardaki, bireylerin farklılaşmadıkları, iş bölümünün oluşmadığı toplumlardaki toplumsal bilincin doğurduğu dayanışma türüdür.

Epistemolojinin temel sorunu bilgidir. John Locke tarafından disiplinize edilirken de bugüne kadar da hep bilginin kaynağı, doğruluğu ve sınırları olarak üç ana sorunsalla uğraşmıştır. Pozitivizmin çıkışı da, bilginin kaynağı olarak duyularımızı gösteren İngiliz felsefe disiplinidir (Hume, Mill, Spencer vd.). Duyumcular, tek bilgi kaynağı olarak de-

Levent Şahverdi Arşivi

neylerimizi, bu deneylerde elde ettiğimizi duyumlarımızı gösterirler ve yöntem olarak da tümevarımı kabul ederler.

Pozitivizm de başta kurucusu Auguste Comte olarak, insanların ancak gözlenebilen olayların, fenomenlerin, olguların bilgisine sahip olabileceğini, bilimin de ancak olguların değerlendirildiği bir alan olabileceğini söyler. Bu olgucu tutumun sonucunda; sosyal bilimlerde de bilginin kaynağı olarak, "görülen verilerin" ele alınması ve doğa bilimlerine benzer bir yaklaşımla incelenmesi gerektiği söylenmiştir.

Son yazdığımız cümlenin tabii sonucu olarak da pozitivizm, sosyal bilimlerin amacının "olması gerekeni" değil "olanı" açıklamak olduğu yaklaşımına sahiptir. Pozitivim ortaya çıktığı coğrafyada, yaşanılan üretim ilişkileri/üretim araçlarının durumu gibi tarihin akışından doğarken, bu topraklara ise ithal edilmiştir.

Auguste Comte "alemişul din"e davet için dönemin Paris Ortaelçisi olan Mustafa Reşit Paşa'ya uzun bir mektup yazmış. "Tanrı'nın yerine ilmi ve beşeriyeti ikame eden yeni dinin peygamberi" sıfatıyla Reşit Paşa'ya müracaat edip, ondan Doğu'da bu yeni dini yaymasını istemişti. Mustafa Reşit Paşa'nın koruyuculuğunda Paris'e giden Feyziye Mektepli Şinasi, pozitivist düşünürlerle temasa geçiyor.

Modernleşmenin siyasal ve ideolojik alanda ilk sistematik uygulamalarına baktığımızda Tanzimat'la karşılaşırız. Mustafa Reşit Paşa'nın şahsında, pozitivizm ile modernleşme arasında bire bir örtüşme görüyoruz; bu da modernleşmenin doğası gereği hele de ithal olunca doğal. Modernleştiriciler aynı zamanda, ilk pozitivistler olarak da karşımıza çıkıyor. Pozitivizmin kurumsal olarak baş tacı edildiği, yeni din olarak hayata sokulduğu oluşum ise zincirin ikinci halkası dediğimiz İttihat ve Terakki olmuştur. A. Comte tarafından vazedilen "ordre et progrés" yani Nizam ve Terakki, İttihat ve Terakki için önerilen ilk isimlerdendir; nizam sözcüğü yerine dönemin şiarı olan ittihat sözcüğü seçilmiştir.

Auguste Comte, toplumların değişim teorisi ve bir tarih felsefesi olarak meşhur üç hal yasasını formüle etmiştir. Üç hal yani sırasıyla teolojik-metafizik-bilimsel olarak adlandırdığı aşamaları, toplumların halleri olarak belirtmiştir. Bu üç hal yasasının kuşkusuz sonucu, metafizik karşıtlığı ve bu karşıtlığın pratiği de laiklik olmuştur.

Pozitivizmin İTC içinde en önemli temsilcilerinden

Levent Şahverdi Arşivi

birisi de Cemiyet'in ideologluğunu üstlenmiş olan Ziya Gökalp olmuştur. Ziya Gökalp'i pozitivizmle ve masonlukla tanıştıran aynı isimdir: Abdullah Cevdet. Abdullah Cevdet keskin bir din düşmanlığını en radikal biçimde sergileyen, ölümünden sonra cenaze namazının kılınıp kılınmaması sorun olan birisidir.

Ziya Gökalp'in intihar girişimiyle, Beşir Fuad'ın (o da masondur) intihar girişimi arasında inanç sistemleri bakımından bir paralellik bulunabilir. Bileklerini kestikten sonra son ana kadar hissettiklerini yazıya döken Beşir Fuad, veda mektubunu da, "Ey Hakim" diye hitapla başlayacak kadar saygı duyduğu Ahmet Mithat Efendi'ye yazmıştır. Ziya Gökalp'in, Cemil Meriç'in deyişiyle kırıntılarını ithal ettiği isim Emile Durkheim olmuştur. İlk sosyoloji çevirisi kitap 1912'de yayınlanan Emile Bougle'nin kitabı ve "İlm-i İçtihad Nedir?" ismini taşıyor. Kitabın çevirmeni de tanıdık bir isim: Mustafa Suphi yani İttihatçıyken istediğini alamayınca TKP'yi kuran kişi.

Platon'un ideal devlet tasarımında, üç tip insan karakteri sınıflandırmasından doğan üç ayrı sınıf vardır:

1- Bilge, akıllı, bilgiyi seven: Yöneticiler- Altın Cevherliler
2- Yiğit, soylu, şöhreti seven: Koruyucular- Gümüş Cevherliler
3- Maddiyatı seven, ölçülü: Üreticiler- Demir Cevherliler

Platon, yöneticilerin devletin yararı söz konusu olduğunda yöneticilerin yalan söylemesinde bir sakınca görmez ve bunları yararlı yalanlar olarak nitelendirir. Bu sınıflı, hiyerarşik modelinin kalıcı olması için de, yönetilenlerin bu yalana sürekli inandırılması gerektiğini söyler. Siyasal düşünceleri, felsefi düşüncelerinin yansımasıdır.

Platon, asıl gerçeklikleri öbür dünyaya, aşkın dünyaya bırakır ve bu dünyayı da tali dünya, gerçekliklerin gölgelerinin olduğu bir dünya olarak tasvir eder. Durkheim ile Platon epistemolojinin iki karşıt kampının üyeleri. Bilginin duyumlarımızdan, deneylerimizden geldiğini söyleyen duyumculuğun üstünde yükselen pozitivistlerin (Durkheim sosyolojisi pozitivizmin şahikalarındandır) tam tersine, bilgilerimizin zihinde (anlık) oluştuğunu (anımsama yoluyla) söyler.

Levent Şahverdi Arşivi

Farabi'nin eserleri içinde bizi ilgilendiren iki kitabı var; birincisi: "Kitab ül-Cem Beyne Reyelel-Hakim" yani "İki Bilgenin Düşünceleri Arasındaki Uygunluğu Anlatan Kitap"tır. Farabi'nin iki bilge dediği kişi, Platon ve onun öğrencisi olan Aristoteles'tir. Farabi, gerçek bir Aristoteles yandaşıdır, iki bilgenin görüşleri uyumlu değildir ama burada konumuz bu değil. İkinci eseri de "Kitab üs Siyaset il-Medeniyye" yani "Şehrin (Sitenin) Yönetimi Üstüne Kitap"tır.

Farabi, sitelerin yönetimi için Platon'un görüşlerinin, modelinin "ideal" olarak esas alınmasını, çünkü bu ideaların kaynağının tıpkı Platon'un söylediği gibi, aşkın bir varlıkta yani Allah'ta olduğunu söyler. Farabi, Türkistanlıdır, kadılık yapmıştır; İslamın karşılaştığı teolojik sorunlara Yunan Felsefesi ışığında çözümler getirmiştir.

Farabi'ye göre başkanlık edecek kişi şu erdemler bulunmalıdır: Bedenen sağlam, anlayışlı, hafızası güçlü, akıllı ve ince görüşlü, hitabeti iyi, öğrenmeye gönüllü, doğrucu, dindar, adaletli, sebatkar olmalıdır ama midesine ve eğlenceye düşkün olmamalıdır. Platon'un ütopyası olan devlet de ancak idealar dünyasından indirilerek, felsefeyle kurulabileceği için şu ünlü sözünü söylemiştir: Ya krallar filozof olacak ya da filozoflar kral...

Farabi'nin başa geçecek kişi için çıtayı çok yüksekte tutması Platon'dan geliyor. Platon'un, başa geçecek kişi için öylesine zorlu bir seçme (sınavlar vb.) ve eğitim anlayışı vardır ki bütün aşamaları geçecek olanlar (hem öğretim hem eğitim olarak) ancak bir kaç kişi olabilir. Üstün nitelikleri olduğunu sınavlarla kanıtlamış kişiler, beş yıl diyalektik öğreniyorlar, sonra on beş yıl boyunca -idealar dünyasından bu dünyaya inmek için- çeşitli zorlu işlerde sınanıyorlar vs. Bütün aşamaları geçen kişi en az elli yaşına gelmiş oluyor.

Farabi'nin önemi İslam Felsefesi'ni kurmuş olmasıdır. Kendisinden sonra gelecek İslam alimlerini de (İbn-i Rüşt, İbn-i Bacce, İbn-i Sina vd.) hem felsefe olarak hem de bu felsefesine oturan siyaset teorisi olarak derinden etkilemiştir.

Osmanlı Devleti'nin yapısına baktığımızda da Platon'dan Farabi'ye bu modelin bir benzerini görürüz. Aslında olan, Platon'un görüşlerinin İslamiyet'e uygun hale getirildiği, eklektik bir harmanlamadır. İslam Felsefesi'nin Helen'den aldığı analojiyle, evrenin oluşturan dört unsur

Levent Şahverdi Arşivi

(ateş, su, toprak ve hava) gibi toplum da dört iş bölümünden (asker, ulema, tüccar ve üretici) oluşuyordu ve başına da filozof-kral gibi bilge padişah geçirilmesiyle biçimlenen bir siyaset felse-fesi vardır. İslam Devleti'nin ilahi kaynağa göre meşruiyeti de böylece sağlanır.

Platon, tasarımında devleti korumanın yollarından birisi olarak hiyerarşinin bozulmamasını temel alıyordu ve bu yüzden sınıflar arasında evliliklerin yasaklanmasını şart koşuyordu. Bu dikey hiyerarşinin bozulmaması için alınan önlemlerin benzerlerine Osmanlıda da rastlanır. Osmanlı hiyerarşisinin en tepesindeki saray halkı kesinlikle reaya yani üreticilerle bir araya gelmez, onun altındaki sınıf olan askerlerin yani seyfiyenin de emekçilerden yalıtılması için devşirme usulü uygulanıyordu. Bu toplumsal yapının adı Nizam-ı Alem'dir.

İzzet Molla

BBP'nin (Büyük Birlik Partisi) yan kuruluşu olan Nizam-ı Alem Ocakları'nın (şimdi ismi Alperen Ocakları oldu) isminin düşünsel kaynağı Platon'dur.

Tekrar dönelim Keçecizade Fuat Paşa'ya...

Fuat, Şair Keçeci (Mehmet) İzzet Molla'nın oğludur. Sırasıyla müderris, müfettiş ve kadı olan Mevlevi İzzet Molla'yı, enişteleri Meşalcizade Esat Efendi ile Kazasker Moralızade Hamit Efendi büyütmüş. Asıl koruyucusu ise II. Mahmut'un Mühürdarı Halet Efendi'dir. Halet Efendi, Keçecizade İzzet Molla'yla aynı anda sürgüne yollanmış.

Şeyh Galip

Galata Mevlevihanesi'nde Şeyh Galip'e intisap eden Mevlevi Halet Efendi, Paris Elçiliği yapmış; tarihe, her tür dolabı çeviren kötü bir zat olarak geçmiş ve ölümünden sonra,

ne kendi eyledi rahat ne halka verdi huzur
yıkıldı gitti cihandan dayansın ehl-i kubur

denecek kadar nefret edilen birisi. Ancak asıl en büyük etkisi Tepedelenli Ali Paşa'yla yakın ilişkisi sonucu Mora Ayaklanması'nda oynadığı roldür. Tepedelenli kimdir? Kemal Derviş'in büyük dedesidir. Tepedelenli, Suat Derviş, TKP, Tülay German, Hamdullah Suphi Tanrıöver, bağlarını aşağıda açtık.

Tepedelenli

Tarihin gerçekten sadece hayırlı değil en hayırlı olayı olan 1826'daki Yeniçeri Ocağı'nın yok edilişi sonrası, Ağakapısı Ocağı Şeyhülislam'a tahsis edilir. Bab-ı Meşihat denen bu kurumun kapısının üzerindeki kitabede yer alan,

Ağakapısı'nı verdi bize Sultan Mahmut

Levent Şahverdi Arşivi

Bab-ı tezvir (kötülüklerin işlendiği yer) idi, halk kıldı makam-ı ifta (Allah fetva makamı olmasını nasip eyledi)

beyitini de yazan İzzet Molla'nın babası Rumeli Kazaskeri Mehmet Salih Efendi'dir. İzzet Molla'yı büyüten enişte lerinden (kız kardeşinin eşlerinden) İstanbul payeli Meşalcizade Mehmet Esat Efendi, Kaymakam Mustafa Paşa'nın torunudur. Diğer enişte Mevlevi Apturrahman Nafiz Paşa ise Vezir payesiyle ilk Maliye Nazırı yapılan kişidir. Daha pek çok nazırlıkları vardır. Oğullarından birisi Mekke payeli Mehmet Refi'dir.

Mekke payesi tümgenerale, İstanbul payesi korgenerale, Kazasker payesi ise müşire yani mareşale eşdeğerdir.

Diğer oğlu Abdüllatif, Vezir Mehmet Faik Memduh Paşa'nın kayınpederidir. Mustafa Memduh Paşa da Vezir Fehmi Mazlum Paşa'nın oğludur. İzzet Molla'nın bir diğer enişte si de Abdüllatif Paşa, Kapan Naibi yani Hububat Nazırı'dır. Oğlu da Rumeli Kazaskeri Abdülhalim'dir.

İzzet Molla'yı büyüten diğer enişte si, Nakşibendi Moralızade Hamit Efendi'dir. Hamit Efendi, Mısır Kadısı ve Mekke payeli bir zattır. Oğulları Sofya Kadısı Mehmet Nurettin ve Selanik Kadısı Mehmet Ataullah'tır. Kızı ise divan (şiirlerin toplandığı eser) sahibi Şaire Leyla Hanım (Leyla Saz değil) erkekler gibi sema edemediği için ağlayacak kadar Mevleviliğe bağlıdır ve Galata Mevlevihanesi'ne gömülür. Leyla Hanım, Keçecizade Fuat Paşa'nın halasının kızı oluyor.

Keçecizade Fuat Paşa'nın annesi Hibetullah Hanım, Mekke payesi taşıyan İsmail Mekki'nin kızıdır. Yani o da öyle "sıradan" birisi değildir. Hibetullah Hanım'ın kız kardeşinin eşi yani İzzet Molla'nın bacanağı Sahaflar Şeyhizade Esat'tır. Esat Efendi, Rumeli Kazaskerliği, Bağdat Sefirliği, Takvim-i Vekayi Nazırlığı, Vakanüvislik ve İstanbul Kadılığı yapmış, döneminde önemli birisidir. Hibetullah Hanım, Merzifonluzade diye anılan ailenin mensubudur. Hibetullah Hanım'ın dedesi Abdi Bey'dir. Abdi Bey'in dedesi Damat Genç Ali Paşa'dır ki bu zat da Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın oğludur. Merzifonluzadeler, Köprülüzadelerin bir kolu sayılıyor. (Coşkun Kırca'nın ilk eşi Fuat Köprülü'nün kızıydı diye de bir not düşelim).

Merzifonlu Kara Mustafa

Genç Ali Paşa'nın oğlu Mehmet Bey'in eşi Emine Şerife Hanım, Sadrazam Çelebi Mustafa Paşa'nın kızıdır. Bu soydan gelen bir ünlü isim de Nurettin Aknoz'dur. Orgeneral

Levent Şahverdi Arşivi

Aknoz, Kara Kuvvetleri Komutanlığı yapmıştır. Ancak Aknoz'un asıl önemi(!) 6-7 Eylül'deki insanlık dışı olaylardadır. 6-7 Eylül'ü aytı bir kitapta yazdığımız için buraya sadece Aknoz'un "kahramanlığını" alıyoruz.

İstanbul'da yer yerinden oynarken Cumhurbaşkanı Bayar ve Başbakan Menderes trenle Ankara'ya doğru gitmektedir. Devlet Bakanı Mükerrem Sarol durumu haber alınca Ankara'dan telefonla İzmit tren istasyonunu arar ve Vali'yi devreye sokarak İzmit'e ulaşan treni durdurur, Menderes ile konuşmak istediğini belirtir. Devlet Bakanı Mükerrem Sarol olanları Başbakan Menderes'e anlatır. Daha fazla bilgi isteyip yola devam eden Başbakan Menderes'e vaziyet Sapanca istasyonunda etraflıca anlatılır. Tren İzmit'e geri döner ve devlet erkanı İzmit'ten otomobil ile İstanbul'a geçer. Nihayet gece 00.01'de DP üst yönetimi İstanbul Valisi'nin makamına ulaşır. Toplantı sonucunda sıkıyönetim ilan edilir ve Sıkıyönetim Komutanlığına Korgeneral Nurettin Aknoz getirilir. Ertesi sabah vilayette yapılan basın toplantısına katılan gazeteci Hıfzı Topuz'un izlenimleri çok ilginçtir. Cumhurbaşkanı Celal Bayar suçun basında olduğunu ve halkı basının kışkırttığını belirterek söze başlar. Ayrıca Bayar'a göre işin içinde komünist parmağı' da vardır. Suçlu olan komünistlerin yakalanacağını söyler.

Olayların sorumluluğunu komünistlere yıkma işi o kadar acemice tezgahlanmıştır ki, sanık olarak gösterilenlerden birinin altı ay önce öldüğü, bir diğerinin ise o günlerde Doğu illerimizin birinde askerliğini yapmakta olduğu ortaya çıkar. Son derece kötü şartlarda uzun bir tutukluluk süresi geçiren bu insanlar 1955 yılı Aralık ayının sonunda serbest bırakıldılar.

(...)

Korgeneral Aknoz, hemen basına sansür uygular ve olayların 'komünistler dışında birileri' tarafından yapıldığı yönünde herhangi bir yayın olursa, o gazeteyi kapatacağını belirtir. Tutuklananlar arasında çok sayıda sendikalı işçi bulunması nedeniyle 34 sendika Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından hemen kapatılır.

Korgeneral Nurettin Aknoz, ayrıca sıkıyönetim hakim ve savcılarını da toplayarak aynı telkinleri onlara da yapar. Merhum Hakim Tümamiral Fahri Çoker Yassıada mahkemeleri sırasındaki sorgusunda şunları söylemiştir: 24 Eylül 1955 tarihinde ilk toplantıya gittim. Bu toplantıya mevcut 26 hakim ve 3 adli davet edilmişlerdi. MİT şefleri de orada bulunuyordu. Bize, Nurettin Aknoz, bu hadiselerin tamamen komünistlerin tertibi ve eseri olduğu hakkında uzun boylu nutuklar verdi ve "meydanlarda salkım salkım insanların asılı olduğunu görmek istediği" hakkında sözler söyledi Böylece,

Nurettin Aknoz

Levent Şahverdi Arşivi

komünistlerin suçlu olduğu baştan ilan edildiği için askeri savcı ve hakimlerin eli kolu bağlanmış ve tahkikat sürecinin ciddiyeti ortadan kalkmıştır. Merhum Hakim Tümamiral Fahri Çoker'in Tarih Vakfı'na bıraktığı belgeler içinde bulunan MİT'in Sıkıyönetim Mahkemesi'ne yolladığı fezlekeye göre olaylar uluslararası komünist örgütü olan 'Kominform' tarafından çıkarılmıştır.
(http://arsiv.sabah.com.tr/2005/09/07//gnd112.html)

Sadrazam Fuat Paşa'nın teyzesinin kocası, Rumeli Kazaskeri Sahaflar Şeyhizade Mehmet Esat Efendi'dir. Esat Efendi'nin kayınpederi de Rumeli Kazaskeri Mustafa Edip Efendi'dir. Edip Efendi de Şeyhülislam Şerifzade Mehmet Efendi'nin oğludur.

Fuat Paşa'nın ilk eşi İkbal Hanım'ın annesi Mevlevi Afife Hanım, kardeşi ise "Mahşer Midillisi" lakaplı Hariciye Teşrifatçısı Kamil Bey'dir. Mahşer Midillisi, kısa boylu, dedikoducu kişilere deniyor. Mevlevi Kamil Bey, Tanzimat Protokolü'nün düzenleyicisi olup bugün karşılığı Beyoğlu Belediye Başkanlığı olan makamda otururken Beyoğlu'nu "alafranga" duruma getiren kişidir. Kamil Bey'in damatlarından birisi Mutasarrıf Mir-i Miran (Beyler Beyi) Mehmet Reşit Paşa'dır. Diğer damadı Ferik (Korgeneral) Hilmi Paşa'dır.

Hilmi Paşa'nın babası yani Kamil Bey'in dünürü Sadrazam Giritli Mustafa Naili Paşa'dır. Osmanlıda modernleşmeyi başlatan, Osmanoğulları yerine kendi ailesini geçirip, hanedan değiştirmeye kalkışacak kadar kuvvetli Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın yetiştirmesidir. Giritli Mustafa Naili Paşa'nın oğlu, yanına gömülen Vezir Veliyüddin Paşa, damadı da Mehmet Memduh Paşa'dır.

Giritli Mustafa Naili Paşa'nın torunlarından birisi Aylin (Devrimel) Radomisli'dir. Hani şu Ayşe Kulin'in çok satan "Adı Aylin" kitabında anlatılan "çok garip" ilişkileri olan hanımefendi. Aylin'in ablası Nilüfer'in ilk eşinin babası Ali Tanrısever, Kazım Taşkent'le birlikte Yapı Kredi'nin ilk kurucularındandır. Diğer kuruculardan birisi de Leyla Umar'ın babası İhsan Umar'dır.

Ayşe Kulin

Larousse'a bakarsak Kazım Taşkent uzun süre kamuda çalıştıktan sonra, birden Yapı Kredi'yi kurmuş. Devlet memurlarının maaşları o dönem iyiymiş ama memuriyetten ayrılan her kişi de bir banka kuramıyor. Geçmiş döneme dair, 40'dan 70'e kadar, ne okuduysak karşımıza hep Kazım Taşkent çıktı.

Levent Şahverdi Arşivi

Çocukluğumuzda 75 kuruşa aldığımız, kuşe kağıda basılı renkli Doğan Kardeş'in sahibinin Kazım Taşkent olduğunu, isminin de İsviçre'de çığ altında kalan oğlu Doğan'dan geldiğini çok sonra öğrenmiştik.

Kazım Taşkent, Avrupa'da okumuş, Kimya Yüksek Mühendisi. Babası Naki Bey yargıç, kayınpederi de meşhur Faik Paşa'dır. Taşkent'in diğer meşhur olan yakınları ise amcaları Esat ve Vehip Paşalardır. Babaları Yanyalı Mehmet Emin Efendi'dir. Kazım Taşkent'in soyadı, ailenin büyük dedesi Taşkentli Mehmet Ağa'dan geliyor.

Mehmet Emin Efendi, Yanya'nın ilk Belediye Başkanı'dır. Esat ve Vehip'in kardeşi Nakiyedin Bey, Kazım Taşkent'in ve Rabia Adakan'ın babasıdır. Rabia (Naki) Adakan'ın eşi Enver Adakan, Giritli, Almanya'da okumuş bir mühendis. Yat sahibi, Vatan Gazetesi'nin Yönetim Kurulu Başkanı ve DP'den milletvekili. Oğlu Mehmet Adakan, Avcılık Federasyonu Başkanı. Babasının kurucusu olduğu İstanbul Yelken Kulübü'nün de başkanı. Elbette onun da yatı var. Babasının ismini verdiği oğlu Ali Enver Adakan da yelken şampiyonu, İsviçre'de yaşıyor. Sponsoru ise Visa'dır.

Bu aile, Dino Ailesi'yle (Abidin ve Arif Dino, Rasih Nuri İleri vs.) akrabadır. Bu ailenin bir diğer akrabası da çok meşhur bir isimdir: Uğur Mumcu... Daha pek çok meşhur Bu isimlere "Kaplumbağa Terbiyecileri"nde değindik.

Esat Paşa, Çanakkale'de Mustafa Kemal'in komutanıdır ve Mustafa Kemal'in kendisini çok önemsediğini yazılanlardan biliyoruz. Ali Fuat Cebesoy, Vehip Paşa'nın, Manastır İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin en başında gelen isimlerinden birisi olduğunu söylüyor. Vehip (Kaçi) Paşa, Milli Mücadele esnasında yurt dışına çıkıyor, Habeşistan'da İtalyanlara karşı savaşıyor. Esat ve Vehip Paşa'nın Acıbadem'de konakları var.

Kazım Taşkent

Mehmet Esat (Bülkat) Paşa, Bahriye Nazırı, Ferik; ada numarası açısından çok önemli bir yer olan Karacaahmet 1. Ada'ya gömülmüş. Karacaahmet Mezarlığı'nda 1., 7. ve 8. Adalar önemlidir.

Esat Paşa

Ailenin en küçük ferdinin ismi Kemal Daniel Bülkat. Annesinin ismi Silvia Diana, babasının ise Ahmet Esat Bülkat. İnterpol'ün İnternet kayıtlarına göre bu küçük çocuk halen kayıptır.

Nilüfer Hanım ikinci evliliğini, cenaze namazını biz-

Levent Şahverdi Arşivi

zat Fethullah Gülen'in kıldırdığı, CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek'le yapmış. Kasım Bey, Galatasaray'dan sonra ABD'de okumuş. Adana'ya dönünce Atatürk tarafından polisle Ankara'ya çağrılıyor, ABD'yi anlatıyor ve Atatürk yaşı dolar dolmaz milletvekili yapılması için emir veriyor. Bu emir dokuz yıl sonra, 1940'ta yerine getiriliyor. Oturduğu evin duvarına kocaman kabartma harflerle ismini yazdırmış birisi.

YABANCI DİL

Beş dil biliyormuş ünlü kişi
Ünlü ve saygıdeğer
Bir de Türkçe öğrense
Altı eder
(Cemal Süreya)

sekiz yabancı dil biliyormuş
kasım gülek efendi;
bir de türkçe öğrense
dokuz ederdi."

Nilüfer Gülek

Bu evlilikten doğan ve ilkokuldan sonra ABD'de okutulan Tayyibe, Türkçe sınavında kaldığı için Dışişleri Bakanlığı'na giremiyor ama Emre Gönensay kendisini Başbakanlık'a alıyor. Fethullah Gülen'in ABD'ye kaçışı sırasında büyük yardımları dokunduğu için Bülent Ecevit kendisini önce milletvekili sonra da bakan yaptı. Tayyibe Gülek, Murat Birsel'le evliydi. Murat Birsel, Yeni Yüzyıl'daki köşesinde saatlerin geç vakitte ileri/geri alınmasına kızıp "Neden 24:00'te yapmıyorsunuz, bekleyip uykusuz kalıyoruz" diyen - şaka değil gerçek- eleştiri yazısıyla tarihe(!) geçen mümtaz bir şahsiyettir.

Kasım Gülek

Zeynep Oral'ın yeğeni Murat Birsel, Ali Kırca Star Tv'ye transfer olunca, akrabası ve kendisini "yazar" yapan Dinç Bilgin'e yardım için Atv Ana Haber Bülteni'ni sunmaya başlamıştı. Birsel Ailesi'yle akraba olan Evliyazadeler için pek çok yazıyı 2001 ve 2002'de yazmıştık. 2003'te bu yazıları tekrar yayınlamıştık. Adnan Menderes ile Berin (Evliyazade) akrabadırlar. Biraz açalım...

Tayyibe Gülek

Ömer Faruk Huyugüzel şöyle diyor:

Evliyazade Makbule Hanım, II. Meşrutiyet devrinde İzmir basınındaki yazılarıyla tanınmış ilk kadın yazarlarından, Kamil Dursun'un deyişiyle (İzmir Hatıraları, s.149) İzmir'in kayda değer kalem erbabındandır. (...) Makbule Hanım, İzmir'in en eski ve önemli ailelerinden Evliyazadeler'e mensuptur ve Cumhuriyet devrinde u-

Levent Şahverdi Arşivi

zun yıllar dışişleri bakanlığı yapmış Tevfik Rüştü Aras'ın eşidir. Hem Makbule Hanım hem de kardeşi Naciye Hanım, İzmir'in ilk kadın yazarları olmak bakımından ayrı bir yere sahiptirler. (...) Bezmi Nusret, hatıralarında ondan (Naciye Hanım'dan-t.e.) şöyle söz etmektedir: 'İzmir'in ilk kadın muharriridir. Mektubi kalemi birinci mümeyyizi İzzet Bey'in refikası idi.' (...) Tevfik Rüştü Aras, hemşiresi Makbule Hanım'la evlidir.

Evliyazade Naciye Hanım, Berin Menderes'in annesidir. Adnan Menderes'in halasının soyadı da Evliyazade çünkü aile içi evlilik yapmış.

İzmir'i bilenler için yazalım: Kemeraltı'na Hükümet Konağı'nın yanından girdiğinizde, sağda Ankara Palas Oteli vardır; onu geçince Milli Kütüphane Caddesi gelir ve köşede Yapı Kredi Bankası yer alır (Ali Galip'in yanı). Burası, eskiden Evliyazade Hanı'dır.

Murat Birsel

Biz bu soyad, bu aile lakabıyla ilk kez, yıllar önce Yaşar Aksoy'un İzmir'deki futbol takımlarını anlattığı ve Tanıl Bora'nın derlediği "Futbol ve Kültürü" kitabında karşılaşmıştık. Aksoy, Nijat Evliyazade'yi anlatıyor, Adnan Menderes'in eşi Berin Menderes'in de Evliyazade Ailesi'nden olduğunu, Berin Hanım'a o dönemde Evliyazadelerden Berin dendiğini söylüyordu. İzmir'de Amerikan Koleji'nde okuyan Adnan Menderes KSK'de futbol oynamış.

Refik Evliyazade

Bu bilgilerden sonra, araştırarak bu aileyi ilk kez pek çok kaynaktan dişimizle, tırnağımızla çalışarak ayrıntılı biçimde ve gerçekten ne olduğuna dair önemli gerçekleri yazmıştık. Burada kısaca belirtiyoruz sadece.

Evliyazade Ailesi'nin büyüğü Evliya Bey, onun oğlu Refik Evliyazade, İzmir Belediye Başkanlığı (1913-1918) ve İzmir Valiliği yapmış. Refik Bey'in kızı ünlü İttihatçı, idam edilen Dr. Nazım'la evlenmiş. Refik Bey'in büyük kızı Makbule, Tevfik Rüştü Aras'la evlenir; bu evlilikten doğan hanım da Fatin Rüştü Zorlu'nun eşidir. Makbule Hanım'ın küçüğü Naciye Hanım'ın kızı Berin Hanım ise Adnan Menderes'le evlenir.

Dr.Nazım Bey

Dr. Nazım, Bektaşi ve masondur. Dr. Tevfik Rüştü Aras ve Fatin Rüştü Zorlu da masondur.

Müzehher Va-nu, anılarında şöyle diyor:

Serteller'in sofraları her zaman açıktı. Moda'daki komşuların dışında da evlerine çok gelen giden olurdu. (...) Örneğin Celal Bayar ve sonradan 'MİT' ajanı olduğu Yassıada'da kendi itiraflarıyla

Levent Şahverdi Arşivi

riyla kanıtlanan Özdemir Evliyazade de bunların arasındaydı. Menderes'in yeğeniymiş. Tevfik Rüştü de eniştesi. (...) Ayrıca Zekeriya'nın da Sabiha Sertel'in de ailesi çok kalabalıktı. Ama pek seyrek görürdük çoklarını. Ancak bizim aramıza karışmış, bize kaynamış olan dostumuz Sabiha Sertel'in ağabeyi Neşet Deriş'ti.

MİT Ajanı Özdemir Evliyazade için bir başka alıntı, vefat ilanı, verelim; Hürriyet, 28.01.2002

Merhum Nejat-Merhume Mesude Evliyazade'nin oğlu, Merhume MEHMET ÖZDEMİR EVLİYAZADE'nin kardeşi, Sibel-Osman Refik Evliyazade ve Aylin-Melih Ataca'nın saygıdeğer babaları, Neslişah-Ulviye ve Mesude Emel Evliyazade ile Enis ve Dalya Ataca'nın sevgili dedeleri, Merhume ve May Evliyazade'nin kıymetli eşi MUSTAFA YILMAZ EVLİYAZADE hakkın rahmetine kavuşmuştur.

Sabiha Sertel

Fatin Rüştü Zorlu'nun kayınpederi Tevfik Rüştü Aras, Evliyazade Makbule Hanım'la yani Berin Menderes'in teyzesiyle evlenir. Sabiha ile Mehmet Zekeriya (Sertel) evlenirken, Sabiha'nın tarafını temsilen Talat Paşa, Mehmet Zekeriya'nın tarafını temsilen de Dr. Tevfik Rüştü Aras, nikahta şahit olarak hazır ve nazır bulunuyorlar. Nikah, anılardan anlaşılacağı üzere İttihat ve Terakki'nin adeta bir resmi geçidi haline geliyor.

Fatin Rüştü Zorlu

Masonların kendi sitelerinde açıkladıkları ünlü masonlar listesinde şöyle geçiyor: Dr. Tevfik Rüştü Aras: Dışişleri Bakanı (1925-1938)

Altemur Kılıç doğarken hekim olarak bulunan Tevfik Rüştü Aras, Selamet Locası'na mensuptur.

Şimdi bazı sorular soralım: İzmir'de Rumlardan ve Ermenilerden kalan malların sahipleri kimler olmuştur? Bu malları dağıtan komisyonun üyeleri kimlerdir? Bu komisyon hangi malları, kime kaç liraya vermiştir?

Tevfik Rüştü Aras

Bu soruları düşünmeden ve cevaplarını bilmeden, bu ülkedeki burjuvaziyi, sermaye birikimini, zenginliklerin kaynağını ve bugünü anlamak mümkün değildir. Bu soruları ikinci kitabımızda cevaplayacağız.

Evliyazade Ailesi'nin akrabası Birsel Ailesi'ne devam edelim...

MERHUM ŞERİFZADE SÜREYYA BEY VE MERHUME SEZA BİRSEL HANIMEFENDİ'NİN OĞLU, İSTİKLAL SAVAŞI GAZİSİ MERHUM VET. DR. TURGUT ARGUN VE CEMİLE ARGUN'UN DAMADI, MERHUME

Levent Şahverdi Arşivi

NÜVEYRE SÜREYYA, MERHUM SEMİH BİRSEL VE SELÇUK BİRSEL'İN KARDEŞLERİ, AYŞE BİRSEL, MURAT İŞÇİMENLER, ZEYNEPAHMET ORAL'IN AMCALARI, NİL-HAMİ SAMİ VE AHMETZEYNEP BİRSEL'İN SEVGİLİ BABALARI, ÖMER, SELİM SAMİ VE SİNAN BİRSEL'İN BİRİCİK DEDELERİ, LEYLA BİRSEL'İN KIYMETLİ EŞİ, GALATASARAY LİSESİ 1938 MEZUNU, MİMAR MELİH S. BİRSEL'İ KAYBETMENİN DERİN ÜZÜNTÜSÜ İÇİNDEYİZ. 4 OCAK CUMARTESİ GÜNÜ TEŞVİKİYE CAMİİ'NDE KILINACAK ÖĞLE NAMAZINI MÜTEAKİP ZİNCİRLİKUYU MEZARLIĞI'NDA DEFNEDİLECEKTİR.
(Cumhuriyet, 03.01.2003)

Zeynep Oral

İlanda ismi geçen Semih Birsel, Murat Birsel'in babasıdır. Zeynep Oral da Murat Birsel'le kuzen oluyor. Reha Muhtar'ın sevgilisi olarak ünlenen Piyanist Mehveş Emeç'in amcası Yazar Aydın Emeç, Birsel Ailesi'nin yakınıdır. Hürriyet'in başındayken öldürülen Çetin Emeç de Mehveş Emeç'in babasıdır. Çetin-Aydın Emeç ve babaları Selim Ragıp Emeç masondular. DP döneminde "besleme basın" diye tabir edilen yayınların sahibidirler.

Gülse Birsel

(Selim) Ragıp Emeç "Son Posta"yı çıkarırken ortakları Zekeriya Sertel, Halil Lütfi Dördüncü ve Ekrem Uşaklıgil'dir. Gazetenin başına sonra oğlu Çetin Emeç geçmiştir. Çetin Emeç'i bilmeyenler için, geçmişin Ertuğrul Özkök'ü dersek gücü ve konumu daha iyi anlaşılabilir. Hayat ve Ses Dergileri'ni de çıkaran kişidir.

Çetin-Bilge (Taşçıoğlu) Emeç'in kızı Mehveş Emeç Birol, Nükhet Duru'nun eski eşi Özalp Birol'la evlidir. Oğulları Mehmet Emeç, Disneyworld'ün (Walt Disney) Orlando'daki temsilcisidir. İngiltere ve ABD'de okumuş.

Çetin Emeç

Bakınız Bilge Taşçıoğlu, Galatasaray Lisesi mezunu Çetin Emeç'le nasıl tanışmış:

Arnavutköy Kız Koleji'nde okurken, yazları ailemle, Erenköy'deki evimizde geçirirdik. Zaman zaman, denize girmek için Suna'ların (Kıraç) Çiftehavuzlar'daki yalılarına giderdim. Yine bir hafta sonu, sene 1956, denizde hafif hafif yüzüyorum. Birden farkına vardım ki, sahilden bir hayli açılmışım. Baktım hemen ilerimde demirli bir kotra var, hemen oraya doğru yönelerek, gidip ona tutundum. Tam o sırada kıçtan takma motorlu bir tekne yanımdan geçti ve bir-

Levent Şahverdi Arşivi

den durdu. Motorun içi dolu, iki de kız var, Çetin kullanıyor. Bana, "Çok açılmışsınız, yüzerek geri dönemezsiniz, biz sizi gideceğiniz yere bırakalım" dedi. Dönerken önce o kızları, daha sonra da beni eve bıraktılar. Çetin'le ilk tanışmamız böyle oldu.

Şimdi bir vefat ilanı verelim:

Merhume Rebia Emeç ve merhum Selim Ragıp Emeç'in oğlu, Hadiye Emeç'in yeğeni, Çetin Emeç, Zeynep Gezgin ve Leyla Tavşanoğlu'nun kardeşi, Nakime Çullu ve Tayyar Çullu'nun damadı, Ahmet Çullu'nun enişte si, Bilâl Gezgin, Bilge Emeç, Sedat Tavşanoğlu ve Semra Çullu'nun kayınbiraderi, Mehveç Emeç, Mehmet Emeç'in amcası, Revan Gezgin ve Doğan Gezgin'in dayısı, Leyla Çullu ve Canan Çullu'nun enişte si, Ali Selim Emeç'in babası, Naziye Emeç'in eşi, ***AYDIN EMEÇ*** *hayata veda etti. Cenazesi 25 Nisan 1986 Cuma günü (bugün) Teşvikiye Camii'nde kılınacak öğle namazından sonra Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilecektir.*

(Hürriyet, 25.04.1986)

Mehveş Emeç

İlandan da anlaşılacağı üzere Cumhuriyet'te söyleşiler yapan Leyla Tavşanoğlu da Aydın ve Çetin Emeç'in kız kardeşidir. İlanda ismi geçen Çullu Ailesi, Birsel Ailesi'nin dünürüdür. Sedat Tavşanoğlu, Terakki Vakfı'ndandır.

Leyla Tavşanoğlu bakınız başka kimlerle akrabadır:

Reha Muhtar

Rahmetli Ahmet Rasim Paşa ve Besime Hanım'ın torunu, Rahmetli Fikri Servet TÖR ve Hayriye Hanım'ın kızı, Ord. Prof. Dr. Abdülhak Kemal YÖRÜK'ün Kerimesi, Rahmetli Cafer Ali ve Nazmiye SOLAKSUBAŞI'nın Gelini, Rahmetli Emel Muzaffer HARUNOĞLU, Refik, Nihal, ERTUĞ'un kardeşi, Muhtar Mualla ALEMDAR, Prof. Faik Emine TAVŞANOĞLU, Eşref-Melihat İÇLİ'nin Gelinleri Merhum Gül ve Uğur DERMAN, Servet Gülden HARUNOĞLU, Ferit Füsun ERTUĞ, Yavuz GÜL ALEMDAR, Mete, Jane, ALEMDAR, Sedat, Leyla, Vedat, Ayşe TAVŞANOĞLU, Adnan, Suna İÇLİ, Altan Şimşek ALÖÇ, Handan ALTINOK'un teyze ve yengeleri Melek, Erdem KARAKAŞ, Mahmut SABA SOLAKSUBAŞI, Ali, Kelly SOLAKSUBAŞI, Fikret, Selma BAĞCAĞIZ'ın Sevgili Anneleri, Pelin, Suğla, Selim, Sinan, Fulya, Seray, Leyla, Melis'in Anneanne ve Babaanneleri, YÖNDER, EDİN, TÖR, YÖRÜK, TÜRKMEN, AYSAY, SELGİL, TİMURKAN Ailelerin Kuzeni, Tevfik Solaksubaşı'nın Sevgili Eşi, ***Fatma Sevinç SOLAKSUBAŞI*** *30 Mart 2003 Günü Vefat Etmiştir.*

(Hürriyet, 01.04.2003)

A. Kemal Yörük

Ahmet Rasim Paşa; Vezir, Bahriye Nazırı (1879-1891),

Levent Şahverdi Arşivi

Vali, İstanbul Şehremini, Aşiyan Mezarlığı'na gömülmüştür.

Fikri Servet Tör, Mason Maşrık-Azam'ı yani dönemin en büyük mason üstadıdır. Gelelim Vedat Nedim Tör'e...

bu adam sattı arkadaşını
sattı altın bir tepside
arkadaşının
kanlı, kesik başını

bu adamın ayaklarında
dolaşıyor korku
gölgesi gibi
karanlık bir su gibi yaşıyor
bu adam

güneş batınca her akşam
kaldırımlarda karısının donunu sürüyerek
parmaklarının ucuna basıp
yürüyerek size doğru yaklaşan odur

siz tanıyın onu
kalbinin boynunda sallanarak
seslenen
mel'un çıngırağından
ve bilin ki onun
döküyor parça parça
cüzzam illeti
ruhunun etini

bu adam bugün açtır
açtır ama
kaybetti bu adamda
kudretli ve büyük açlık bile
kutsiyetini

a dostlar, bu adam
güneş batınca bir akşam
sattı arkadaşını
sattı altın bir tepside
arkadaşının
kanlı, kesik başını

Bu şiir, Vedat Nedim Tör için Nazım Hikmet tarafından yazılmıştır. Vedat Nedim, TKP Genel Sekreteri olduğu 1925'te polise gidip bütün partiyi teslim eden adamdır. Masondur, Selamet Locası'na mensuptur. Bu ihbarı sonrası ödül-

Vedat Nedim Tör

Levent Şahverdi Arşivi

lendirilir. Radyo Müdürü, Kültür Müdürü ve Matbuat Umum Müdürü (Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürü) yapılır. Devletten ayrıldıktan sonra Kazım Taşkent'in yani Yapı Kredi'nin elemanı olmuş. Doğan Kardeş'i çıkaranlardandır.

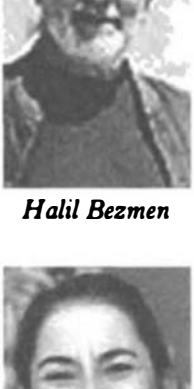
Fikri Servet'in ve M. Vedat Nedim'in babaları Şair-Yazar Ahmet Nedim Servet Tör'dür. Vedat Nedim'in oğlu Engin Tör, Şişli Terakki 1947 mezunudur.

İlanda geçen Edin Ailesi en son Kemer Country'i yapan Mehmet Edin'le duyulmuştu. Mehmet Edin sonra cezaevine girdi, İngiltere'de okumuş. Ailenin asıl işi manifaturacılık daha doğrusu kumaş ticareti. Ailenin büyüğü Rıfat Edin, Fuat Bezmen'le (Halil Bezmen'in babası) birlikte Mensucat Santral'i kuran kişidir. Nova Dış Ticaret, Nova Baran Plaza da bu ailenindir. Hürriyet'te yazan Gülçin Telci de Şişli Terakki mezunuydu.

Ulucanlar Residence!

Ulucanlar Cezaevi'nde kalan Mehmet Nazif Edin ve Erol Maks Kohen'in, koğuşlarında 'beş yıldızlı' hayat sürmeleri diğer mahkûmları öfkelendirdi

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU Ankara

Halil Bezmen

Neşter Operasyonu' kapsamında tutuklanarak Ankara Ulucanlar Kapalı Cezaevi'ne konulan Kemer Country Club'un sahibi Mehmet Nazif Edin, 'Örümcek Ağı' operasyonunda tutuklanan Erol Maks Kohen'le "yakın koğuş arkadaşı" oldu

Cezaevindeki diğer mahkumlar, daha önce Murat Demirel ve Nail Keçili gibi isimlerin kaldığı koğuşta tutulan ikiliyi "ABD - İngiltere koalisyonuna" kendilerini de "Iraklılar"a benzetiyor.

'5 çayı partisi' bile var

Gülçin Telci

İstanbul'un hızlı gece yaşamından sonra kendisini bir anda Ulucanlar'da bulan Edin, cezaevine düzenli olarak aldırdığı magazin dergileri aracılığıyla sosyeteyi takip ediyor. Ulucanlar Cezaevi'nin en meşhur koğuşu olan 12 / 2'de kalan Edin ve Kohen, mahkumlar için çıkartılan günlük yemekleri de yemiyor.

Ahçılara para vererek, kendilerine biftek veya pirzoladan oluşan mönüler yaptıran Edin ve Kohen, koğuşlarında sık sık "5 çayı partileri" de düzenliyor. Demirel'in cezaevinde kaldığı dönemde koğuşa aldırdığı buzdolabı, fırın gibi eşyaları kullanan ikili,

Levent Şahverdi Arşivi

koğuşa elbiselerini korumak amacıyla tahta dolaplar da yaptırdı. Edin ve Kohen, cezaevinin avukat görüşü yapılan kısmında, kendilerinin sürekli kullandığı tahta koltuğu deriyle kaplatıp, gardiyanların kaldığı bölüme de tahta elbise dolapları yaptırdı.

İki mahkum 'hizmet' ediyor!

Kohen ve Edin'in kaldığı koğuşta sadece dokuz kişinin kalmasına, bunların ikisinin de koğuştaki diğer kişilere "hizmet" amacıyla koğuşa konulmasına rağmen, yandaki iki koğuşta yaklaşık 90 kişinin bulunduğu bildirildi.

Günlük gazetelerle birlikte, magazin ve haber dergilerinin tamamının alındığı koğuşa Kohen'in onayı olmadan kimsenin giremediği ifade ediliyor. Ortak avukatlar tutan Kohen ve Edin'in, yapacakları savunmalar üzerinde birlikte çalıştıkları öğrenildi.
(www.milliyet.com.tr/2003/04/14/indexmil.html)

Mehmet Edin

Gülçin Telci'nin vefat ilanını, Ali Naci Karacan'dan bahsederken baldızı olan Peride Celal'in gelin olduğu Yonsel Ailesi nedeniyle vermiştik. Telci, ölümünden önce Bilgi Üniversitesi Sahibi + Dinç Bilgin + Nevzat Ak'la, Şişli Terakki'nin arsası yüzünden mücadele içindeydi. Edin, Bezmen Malta, Öngüt, Yönsel aileleri ile de yakın akraba olan Gülçin Telci, Teşvikiye'de kılınan namaz sonrası Zincirlikuyu'da toprağa verilmişti.

Dinç Bilgin

Terakki Mektebi, 1908 yılında Yadigar Terakki Mektebi ismini alıyor. 1911 yılında okulun kızlar için de bir şube açması (İnas) gündeme geliyor. Osman Telci Efendi'nin eşi Emine Dudu Telci, okulu yaptırıyor. Terakki Mektebi binalarının inşaatının öncülüğünü dönemin Selanik Valisi Hasan Tahsin Paşa yapıyor; daha sonra göreve gelen Vali Hasan Fehmi Paşa da yardım kampanyası düzenliyor. Selanik Belediyesi'nin de içinde olduğu bir arsa bedavaya alınıyor. Manuel Efendi isimli birisi de faizsiz borç veriyor.

"*Mevlevi Şeyhi Hakkı Efendi vasıtasıyla vuku'bulan bir çocuğun meccanen kabulü teklifi takrir olunur*"
(Selanik Terakki Mektebi 1326-1332 Zabıt Defteri, 21 Eylül 1327 tarihli toplantı)

Nevzat Ak

Terakki Mektebi'nde Mevleviler çok etkindir. Bunun ayrıntılarını İttihat Terakki bahsinde II. Kitabımızda okuyacaksınız.

Birsel Ailesi'nin diğer bir tanınmış ismi Şair Salah Birsel'dir. Şimdi ailenin bir diğer yakınının vefat ilanını verelim:

Levent Şahverdi Arşivi

Nevres İren ve Yunanistan Parlamentosu eski Türk ekalliyet mensuplarından Kemalettin İrenin'in oğulları, Şermin Kayın ve Nejat İren'in kardeşleri, Dr. Saada Emin Kaatçıların enişteşi, Sibel Terzioğlu İren'in kayınpederi, Enis İren'in dedesi, Emin İren'in babası,

Gülfem İren'in eşi;

1938 Mülkiye Mektebi Mali Şube,
1946 Lozan Üniversitesi Hukuk Fakültesi,
1948 Cenevre Üniversitesi İktisat Fakültesi Doktora Bölümü Mezunu;

Maliye Bakanlığı eski mensubu, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademesi eski Öğretim Üyesi, Ticaret Bakanlığı eski Müsteşarı, Ticaret eski Bakanı

Cihat İren
19 Kasım 2001 tarihinde vefat etmiş ve vasiyeti gereği aynı gün İstanbul Feriköy aile kabrine defnedilmiştir.
(Hürriyet, 21.11.2001)

Cihat İren; Şahap Kocatopçu, Hazım Kuyucak, Daniş Koper, Kazım Taşkent'in de içinde olduğu İktisadi Araştırmalar Vakfı'nın kurucusudur. Bu vakıf ve erguvani mensupları çok önemlidir. Cihat İren, Şahap Kocatopçu, Daniş Koper ve Kazım Taşkent masondur.

Ayşe Kulin'e devam edelim...

Ayşe Kulin'in hayatını yazdığı Aylin Devrimel Radomisli Aksekilidir.

Şimdi Antalya'nın Akseki ilçesine bağlı İbradı bucağının bir dağ köyü olan Ormana'nın nüfusu (1955) 977'dir. Bu köy hakkında başka bilgi yoktur, ama Akseki ilçesine ilişkin bilgilerin 25 km kadar doğusunda bulunan Ormana köyü için için de geçerli olabileceği varsayılabilir. Ahalisinden çoğu gezgin satıcılıkla işe başlayarak, yetecek kadar anapara sağlayınca bir yerde yerleşir. Birçok şehir ve kasabadaki aktarlar arasında pek çok Aksekili'ye rastlanır. (...) Aksekililer için söylenenleri Ormanalılar için de söyleyebiliriz. Bunların mezarlarında ilk göze çarpan, büyük ve pahalı mezarların gösterdiği refah seviyesidir. Bu da buradan göç edenlerin tamamen ticaretle uğraştıklarını göstermektedir.

Salah Birsel

Yukarıda alıntı yaptığımız Hans - Peter Laqueur, mezar taşlarını araştırdığı kitabında bu anomaliye dikkat çekiyor. Bu satırların yazarı da yıllar önce defalarca Akseki ve İbradı (ve Kayseri) hakkında pek çok şey yazıp, bu garipliğe ilk

kez dikkat çekip, ünlü İbradılıları da yazmıştı.

Evliya Çelebi, "yolunun kötülüğünden dolayı İbradı'ya ulaşamadım" diyor. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa, ordusuyla Kütahya'ya doğru giderken geçtiği İbradı için "İbradı'da mühim mevki sahibi çok kimse vardır, ama yolu fenadır" diyor. İbradılı Prof. Dr. Tarık Minkari, Minkari sülalesinden olmasına rağmen soyadı farklı olan ailelerin soyadlarını şöyle açıklamış: Sururi, Boratav, Türegün, Esen, Türel, Eset, Keşmir. İzmit Körfezi'nin katlinde büyük sorumluluğu olan Aydın Boysan'ın şov partneri olan Tarık Minkari soyağacını XII. Kuşak boyunca çıkarabilen bir "asilzade" mesela. Kadıların neden hepsi İbradı'da gösterişli konaklar yaptırmış?

Oligarşi mensupları, iyi doğmuşlar için önemli bir ortak paydayı daha önce yazdığımız ilk beş maddeye ekleyelim.

6- Nereli olunduğu...

Şimdi geldik en can alıcı akrabalığa: Keçecizade Fuat Paşa'nın Eşi İkbal Hanım'ın Kızkardeşi Nafia Hanım, Sadrazam İbrahim Ethem Paşa'nın eşidir. Yani İbrahim Ethem Paşa, Fuat Paşa'nın bacanağıdır. İşte şimdi müthiş bir zincir karşımıza çıkar: İbrahim Ethem Paşa- Osman Hamdi Bey-Ali Fethi Okyar-Cemal Reşit Rey-Ali Fuat Cebesoy- Kazım Karabekir-Hiram Abas-Rasih Nuri İleri-Abidin Dino-Nazım Hikmet-Turgut Sunalp-Mehmet Ali Aybar- Recaizade Ekrem-Çiğdem Talu-Umur Talu-Oktay Rifat- Cevat Rifat Atilhan-Bülent Oran ve daha pek çok ama pek çok ünlü isme ulaşırız. "Kaplumbağa Terbiyecileri" olarak bu aileyi anlattık.

Fuat Paşa'nın kayınbiraderi "Mahşer Midillisi" Kamil Bey'in kızlarından Sare Hanım, Vezir Mehmet Kani Paşa'nın oğlu Şair-Yazar Ahmet Rifat Paşa'yla evlenir. Bazı kişiler vardır, isimleri unutulur ama yazdıkları genel geçer yargı olarak tarihe çoğu kez yanlış- olarak düşer. Bugün tarihte Ali Suavi için oluşmuş yargıların hemen hepsi Ahmet Rifat Paşa'nın yazdığı "Hezeyanname"den kaynaklanır. Kani Paşa'nın kızı Ümmü G(k)ülsüm, Vezir ve Şair Mustafa Eşref Paşa'nın eşidir. Namık Kemal'e takma ismi olan Namık'ı veren kişidir.

Kani Paşa'nın diğer kızı Fatma Sadiye Hanım'ın soyundan da bugün tanınmış bir isim vardır: Türk-İslam sentezcisi Tarihçi Yılmaz Öztuna.

Tarık Minkari

Levent Şanverdi Arşivi

Keçecizade Fuat Paşa'nın iki oğlundan küçük olanı Kazım Bey, binbaşıyken genç yaşta ölmüş. Eşi Gülbiz İkbal'dır. Gülbiz İkbal Hanım daha sonra Katolik oluyor Belçikalı bir diplomatla evleniyor. Kazım Bey ile Gülbiz İkbal Hanım'ın oğlu İzzet Fuat Paşa, Fransız Harp Okulu'nu bitirmiş, 1. Ferik rütbesi almış bir asker ve diplomat. Mevlevi İzzet Fuat Paşa, Sevr Antlaşması'nı imzalayanlardan birisidir. Eskrim üzerine ilk Türkçe kitabı yazmıştır. Kavalalı Hanedanlığından Mustafa Fazıl Paşa'nın kızı Prenses Azize Emine'yle evlenir.

Keçecizade Fuat Paşa'nın büyük oğlu Mevlevi Ahmet Nazım Bey, Meclis-i Vala üyesi olmuş; Yenikapı Mevlevi Dergahı'na gömülmüş. Ahmet Nazım Bey'in iki oğlu vardır: Mustafa Hikmet Fuat Bey ve Yahya Reşat Fuat Bey.

Yılmaz Öztuna

Mustafa Hikmet Fuad Bey'e Abdülhak Hamit bahsinde değineceğiz. Önce Yahya Reşat Fuat Bey'e değinmemiz gerekiyor.

Fuat Paşa'nın torunu Mevlevi Yahya Reşat Fuat, Tunuslu Hayrettin Paşa'nın (Tunuslu değil Kafkasyalıdır) kızlarından Behiye Hanım'la evlenir. Diplomattır ve en üst düzeylerde de bürokratlık yapar. Yenikapı Mevlevi Dergahı'na gömülmüş. Yahya Reşat Fuat'ın antikalarla dolu olan kona-ğı çok meşhurdur.

İzzet Fuat Paşa

Tunuslu Hayrettin Paşa'nın oğullarından dördü padişahın yaveri olur. Beşinci oğlu Mehmet Talip Paşa ise Mir-i Miran Paşa olarak Mütareke'de Ziraat Nazırı'dır; Kavalalı Hidiv İsmail Paşa'nın kızı Tevhide Hanım'ın oğlu Kadri Bey'in damadıdır. Yaver olan oğullardan Mirliva Mehmet Salih Paşa, Münire Sultan'la evlenmiştir. Bu çiftin çocuğu ise Sul-tanzade Ahmet Kemalettin Keredin'dir.

Behiye-Yahya Reşat Fuat çiftinin çocukları, Güzin Çelebi, Mehmet Hayrettin Fuat Keçeci, Mehmet Salih Keçeci, Mehmet Fuat Keçeci ve Ali Şevket Fuat Keçeci'dir.

Tunuslu Hayrettin Paşa

Mehmet Hayrettin Fuat Keçeci, Melek Hanım'la evlenir. Melek Hanım, Hasan İzzet Paşa'nın kızıdır. Hasan İzzet Paşa ismi bakın bizi bir zamanların hangi solcu(!) şahsına götürecek...

Osman Saffet, baba tarafından bir paşazadedir. Dedesi Hasan İzzet Paşa, Sarıkamış Harekatı sırasında bölge komutanıdır. Enver Paşa askerlerin Sarıkamış'a sevkini emrettiğinde İzzet Paşa, ona bu harekatın yapılmayacağını söyler. Enver Paşa'nın Harp Oku-

Levent Şahverdi Arşivi

lu'ndan hocası Hasan İzzet Paşa'ya cevabı sert olur: "Benim hocam olmasan başka türlü davranırdım. Ayrıl git." Bunun üzerine Hasan İzzet Paşa ordudan ayrılır. Bir süre Reji İdaresi'nde müdürlük yapar. Ardından da tavukçuluk ile meşgul olur. Bu zamana kadar paşazade olan ailede ticaret ayıp sayıldığı için okuma yazmaya önem verilir veya devlette görev alır aile fertleri. Hasan İzzet Paşa'nın Kel Hasan Paşa'nın kızı Refia Hanım'dan beş çocuğu olur: Malike (Malikgil), Ali Mümtaz, Melek (Keçeci), Talat (Altınanıt) ve Mehmet İzzet. Osman Saffet Arolat'ın babası Ali Mümtaz Bey, dönemin önemli şairlerindendir. Ali Mümtaz Bey, kuruluşundan çok kısa bir süre sonra 1926'da gireceği İş Bankası'nda çalışmaya başlar ve genel muhasebe müdürlüğü yapar. 1962'de emekli olur.

Siyasete uzak durmayı prensip edinen Ali Mümtaz Bey, Ahmet Dalli'dan aldığı İş Bankası genel müdür yardımcılığı teklifini 'siyasal bir makamdır' diye reddeder. Emekliliğinden sonra getirileceği Turizm Bankası Genel Müdürlüğü görevini de ancak iki ay yapabilir, sırf bu nedenle. Ali Mümtaz Bey, 1923 yılında Şamlı Mehmet Efendi'nin beş çocuğundan üçüncüsü olan Fitnat Hanım'la evlenir. Fitnat Hanım'ın en küçük kardeşi İzzet Hanım, Mevlana Hazretleri'nin soyundan bir kişiyle evlenince, Arolat ailesi Hz. Mevlana'nın soyu ile uzaktan da olsa hısım olur. Geçen yıllarda vefat eden Celalettin Çelebi işte bu İzzet Hanım'ın oğluydu.

Soyadları Cengizhan'ın kabilesinin adı olan Fitnat ile Ali Mümtaz Arolat ailesinin de beş çocukları olur. Hasan İzzet (Sanatçı Metin Arolat'ın babası), ailenin en büyüğü olarak 1925'te doğar. Ardından Ahmet Talat (1932), Mehmet Neşet (1934), Mustafa Kemal (1939) ve en küçükleri olarak da Osman Saffet (1942) dünyaya gelir. (...)

İsmail Paşa

Dadılar ve kalfaların nezaretinde bir çocukluk geçirir... Osman Saffet Arolat, 1962'de Hıncal Uluç'un Spor Şefi olduğu Öncü gazetesinde atletizm yazıları yazarak gazeteciliğe adım atar. Bu sırada henüz gazetecilik okumaya başlamamıştır. Önce İstanbul Üniversitesi Klasik Diller Bölümü'nde eğitim almak ister ama kazanamaz. Latin dillerinde okuma kararı alır, okula başlar ama bu sefer de kendi isteği ile vazgeçer. (...)Bu arada iki de sinema filminde rol alır. Devlet Devrim'in başrol oynadığı On Korkusuz Kadın adlı filmde Celal Bayar'ı oynar. 1962-68 yılları arasında sinema ve tiyatroda reji asistanlığı yapar. 1963'te bu sefer Yaşar Kemal'in oğlu Reşit'le birlikte Şişli İlçe Yönetimine gireceği Türkiye İşçi Partisi'nden politikaya soyunur: 'Çok acemi idik. 1964'te başkaları geldi hemen devrildik.' Çok aktif olmamakla beraber kapanana kadar TİP'te siyasetle uğraşır. Öğrenci hareketlerinin de

O.Saffet Arolat

Levent Şahverdi Arşivi

öncülerinden birisi olan Osman Saffet, Türkiye Milli Talebe Komisyonu'nda basın yayın başkanlığı yapar. Ardından Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun İstanbul Sekreterliğinde çalışır. Kemal Sunter'in yanında Maden İş Sendikası'nın gazetesinde bulunur. 1966'da ise daha sonra yargılanmasına da yol açacak dönemin solcu yayın yapan Ant dergisinde yazılar yazmaya başlar. Alpay Kabacalı, Yaşar Kemal, İlhami Soysal ve Çetin Altan'ların bulunduğu Ant dergisinde röportaj yazıları yazar. Derginin sorumlu müdürü Alpay Kabacalı'nın evlilik iznine çıkmasıyla yazı müdürü olur. Dergi özellikle Demirel'le çatışma içerisindedir. Bu dönem dergiye birçok davanın açıldığı dönemdir. Davaların sebebi komünizm propagandası ve hükümete hakaret yazılarıdır. Ant'ın yanında Yeni Ufuklar, Yeni Dergi ve Ortam adlı dergilerde de yazı yazar.

(...)1970'te TRT'nin açtığı yarışmada Türkiye'de gençlik hareketleri çalışmasıyla Bilimsel Araştırma Ödülü'nü alan Arolat, 1972'de de Amnesty International tarafından dünyada Yılın Fikir Suçlusu Mahkûmu seçilir. 1974'te normal afla değil anayasal afla çıkar hapisten. Sonra Aydın Engin'le gazete kurmaya çalışır...Bu arada 1974'te girdikleri şiir yarışmasında Aziz Nesin'in önünde, Işıl Özgentürk'le beraber birinci olur.
(http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=15985)

Metin Arolat

Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin soyundan gelen Çelebiler, Amerikalılarla birlikte Mevlana'nın hayat felsefesinin anlatıldığı bir internet sitesi hazırladı. Sitedeki soyağacında tanıdık bir isim de var. Metin Arolat, Mevlana'nın 23'üncü kuşaktan torunu...
(Hür, 16.05. 2001)

Kahire Büyükelçisi Ali Şevket Fuat Keçeci'nin eşinin ismi de Melek'tir. Melek Keçeci, Moralızade Mehmet Ali Bey'le amcası Moralızade Ahmet Celalettin Paşa'nın kızı Aliye Hanım'ın kızıdır. Karışık oldu, çünkü Melek Keçeci'nin annesi ve babası amca çocuklarıdır. Burada Moralızadeler ile bir kesişme daha oluyor. Melek Keçeci'nin kardeşi Hilmi Naci Ali Moralı, Kavalalı Abbas Halim Paşa'nın (Sadrazam Sait Halim Paşa'nın kardeşi) kızı Nesibe Vicdan ile evlenir ve Keçecizade Ailesi ile Kavalalılar bir kez daha kesişirler. Kavalalı Hanedanlığı Keçecizade Fuat Paşa'ya büyük miktarlarda rüşvet de vermiştir. Bu rüşvetler ayyuka da çıkmıştır. Moralı İbrahim Paşa'nın torunu Melek Keçeci'nin ağabeyi Damat Selahattin Ali'dir.

Sait Halim Paşa

Körfezdeki dalgın suya bir bak, göreceksin
Geçmiş gecelerden biri durmakta derinde

Levent Şahverdi Arşivi

Mehtap, iri güller ve senin en güzel aksin
Velhâsıl o rüya duruyor yerli yerinde

Ahmet Rasim'in torunu Osman Nihat Akın'ın Yahya Kemal'in bu sözlerine bestelediği şarkıyı hepimiz biliriz. Burada işi ne diyecek olursanız, bu sözlerin Yahya Kemal tarafından aşık olduğu Melek Keçeci için yazılmış olmasıdır deriz.

Büyükelçi Ali Şevket Fuat-Melek Keçeci çiftinin çocuğu Ali Fuat ise teyzesi Hasene Cimcoz'un kızı Saynur Aral'ın kızı Şen Hanım'la evlenmiş. Ali Fuat Bey, 1975 yılında trafik kazasında ölmüş. Melek Keçeci'nin kız kardeşi Hasene Hanım, Mason ve Bektaşi İttihatçı (Hüseyin) Selahattin (Selah ya da Salah diye bilinir) Cimcoz'la evlenmiş. Bu evlilikten doğan Emel Cimcoz daha sonra 7. Cumhurbaşkanı olan Fahri Sabit Korutürk'le evlenmiş. Yani Saynur Aral ile Emel (Cimcoz) Korutürk kardeştirler. Selah Cimcoz, 1946 yılına kadar CHP'den milletvekilliği yapar.

Şimdi bu önemli akrabalığa bir vurgu için belirtelim: Latife Hanım'ın kız kardeşi Vecihe Hanım'ın Müşir Mehmet Rıza Paşa'dan doğan oğlu Süreyya (İlmen) Paşa, İsmet İnönü'nün kardeşinin çocuğu Mutlu Temelli'yle evlenir. Süreyya İlmen'in torunu Ayşe Birgül İlmen ise Fahri (Sabit) Korutürk'ün eşi Emel Cimcoz'un yeğeni, Saynur Aral'ın oğlu Ömer Aral'la evlenir. Mutlu Temelli, Halit Narin ilişkisini "Germirli Hepsi Bir Yerli" de yazmıştık.

Bu aile çok önemli; karmaşık bağlarını aile mensubu Vedii İlmen'den okuyalım:

(...) Süreyya Paşa'nın babası, Sultan Abdülhamit'in 17 sene seraskerliğini, yani bir nevi genelkurmay başkanlığını yapmış Rıza Paşa idi. Onun da babası, bugün Bilecik'e bağlı ve adı Osmaneli olan Lefkeli Emiroğlu Mustafa Şükrü Efendi idi. Mustafa Şükrü, sır katibi Mustafa Efendi'nin divan efendiliğini yapmıştı. 1874 yılında, o zaman babasının vazifesi sebebiyle bulundukları Yugoslavya'daki Potgoriçe'de doğan Süreyya Paşa'nın annesi de Çerkes Adviye Hanım'dı. Süreyya Paşa'nın Şükrü ve Ziya adında iki kardeşi daha gelmişti dünyaya. Kız kardeşi İffet ise yaşamamıştı.

Asker olan Şükrü Paşa'nın çocuklarından İffet Hanım, ünlü muhaliflerden Rıza Nur ile kısa süren bir evlilik yapmıştı. Şükrü Paşa'nın diğer kızı Hayat Hanım da Turing Otomobil Kurumu Başkanı, tarihçi ve diplomat, üçüncü ve dördüncü dönem milletvekili Rasit Saffet Atabinen'le birlestirmisti hayatını.

Fahri Korutürk
Levent Şahverdi Arşivi

Süreyya Paşa'ya gelince... Sultan Abdülhamit'in, kızlarından biriyle evlendirmek istediği Süreyya Paşa, babası Serasker Rıza Paşa'nın böyle bir hısımlığı düşünmemesi sebebiyle, padişaha onun nişanlı olduğu söylenmesi sonucu Adalet Hanım adlı bir subay kızı ile nikahlanır.

Serasker Rıza Paşa'nın ailesinin asıl lakabı Emiroğulları'dır. Fakat kardeşleri ile arasındaki anlaşmazlıktan sonra Süreyya Paşa İlmen soyadını alır. Süreyya Paşa'nın torunu Vedii İlmen, dedesiyle ilgili bugün şu bilgileri veriyor: "Süreyya Paşa'nın babası Serasker Rıza Paşa bütün rütbeleri tek tek aşmış ve birçok yerde savaşmış, Şıpka'da esir düşmüş, gelmiş biriydi. Ama Süreyya Paşa? Ben bunu babamla da konuştum; babam 'Süreyya Paşa büro subayı idi' demişti. Yani muhalif bir subay değildi. Fakat benim düşündüğüm, bu, bayağı rahat ve lükse alışmıştı. Kalkıp da Erzurum'un veya harbin meşakkatini çekmezdi. Ordudan ayrılıp para kazanmaya kaydı."

Süreyya Paşa, 1914 yılında kendi adını taşıyan mensucat fabrikasını faaliyete geçirir. İplikten başlayıp kumaş üretimine kaydırır işi. Ticarette oldukça başarı sağlar. Vedii İlmen anlatıyor: "Yol aldı tabii. Harp zengini oldu."

Kadıköy Kızılay Başkanlığı yapan Süreyya Paşa, bu arada gerek topladığı paralarla gerekse kendisi de katarak Ankara Hükümeti'ne yardımda bulunur.

(...)

1927'de İstanbul Milletvekili olarak 1930 yılına kadar TBMM'de yer alır.
Adalet Hanım'la evliliğinden Atıf, Hayri ve Melahat adında üç çocuğu dünyaya gelen Süreyya Paşa(...)

İkinci çocuğu Hayri İlmen, Atatürk'ün eşi Latife Hanım'ın kızkardeşi Vecihe Uşaki ile evlenir. İki çocukları olur. Gönül, Mehmet Erboy ile, Gülümser de Prof. Dr. Nevzat Öke ile birleştirir hayatını.

Süreyya Paşa'nın kızı Melahat da Uşaki ailesine gelin gider. Latife Hanım'ın kardeşi İsmail Uşaki ile evlenir. Şimdi vefat etmiş olan Kemal adında bir çocuğu olan Melahat Hanım, ikinci evliliğini de İhsan Şükrü Aksel'le yapar. Bundan da Atıf dünyaya gelir. Süreyya Paşa'nın, Darüşşafaka'ya bağışladığı Kadıköy'deki Süreyya Sineması'nı kiracı olarak Atıf Aksel ve kızı Bige Aksel işletmektedir bugün.

Vedii İlmen

Bir şirket kurtarma operasyonu

Levent Şahverdi Arşivi

Süreyya Paşa'nın en büyük oğlu ise Atıf İlmen'dir. Onun da Vedii, Sinan ve Şehval adında üç çocuğu olur. Mühendislik tahsili yaptıktan sonra babasından işleri devralan Atıf İlmen, babası gibi yenilikleri öngöremediği için olsa gerek Adalet Mensucat'ı ileriye götüremez ve zamanın rekabetçi ortamında şirketin gerilemesine neden olur.

Ama bundan önce 1936'da büyük bir mali sıkıntı yaşar Süreyya Paşa Mensucat Fabrikası. Ve o zamanlar fabrikanın ismi Adalet olarak değiştirilir. Bunun hikâyesine de yer vereceğim ama önce fabrikanın devlet tarafından nasıl kurtarıldığını, o tarihlerde 11-12 yaşlarında olan Süreyya Paşa'nın torunu Vedii İlmen'den dinleyelim: "Fabrikada biz de çalıştık. Çok büyük bir fabrikaydı. 1936'da falan çok kötü duruma düşüyor. Süreyya Paşa satmak, kapatmak istiyor. Devlet yardımı almadan kurulmuştu. Ama devlet yardımını sonradan aldı. O kötü günlerinde gittiler Celal Bayar'a. Tam tarihini bilemiyorum ama Celal Bayar'ın İsmet İnönü'nün yerine başbakan olduğu zamandı. O vakit dediler ki 'Bu milli bir müessesedir. Bu kadar işçi çalışıyor. İşte iflas ederse çok yazık olur.' Bir şirket kurtarma operasyonu. Celal Bayar'a bu teklif edilince o da 'Peki' diyor. Telefon ediyor İş Bankası'na. 'Alın fabrikayı işletin' diyor 'İpekiş'e. İpekiş'e veriyorlar."

Elinizden çıkıyor mu şirket?

"Hayır. Şirket kurtarma operasyonu olduğu için yönetim onlara geçiyor. Fakat bizlere belirli bir aylık ödüyorlar, herkese. Ve borçlarını ödüyorlar fabrikanın. Borçlar 1943 senesinde temizleniyor. Ondan sonra 'Buyurun, alın fabrikanızı' deyip gidiyorlar. Fabrika yine bizim oluyor."

Fabrikanın isminin Adalet olmasının hikâyesi ise şöyle: "Sıkıntıya düştükleri zaman babaannem koruyor fabrikayı. Süreyya Paşa'ya 'Paşa, satmayalım bunu' diyor. Paşa kızıyor, bağırıyor, çağırıyor. Fakat babaannem direniyor ve sattırmıyor. Onun için de çocukları fabrikanın ismini Adalet Mensucat'a çeviriyorlar. Babaannemin ismi Adalet'ti. Futbol takımı da vardı Adaletspor diye."

Evet, birçoklarının hatırlayacağı gibi 1959-61 sezonlarında ligde yer alan Adaletspor, işte Süreyya Paşa'nın sahibi olduğu o takımdı. Sonra ne mi oldu? Belki yine birçoklarının, Türkiye'de adalet mekanizmasının bir takımı zannettiği Adaletspor iki sezonun ardından küme düştü. O yıllarda Fenerbahçe'den dört önemli transfer yaparak adından da oldukça söz ettirmişti. Atatürk adına düzenlenen ve ilki 7-19 Mayıs 1955'te düzenlenen kupayı da Adaletspor almıştı.

Levent Şahverdi Arşivi

1936'da maddi durumu zayıflamış mıydı Süreyya Paşa'nın?

"1936'da Süreyya Plajı yoktu. Sinema vardı. Beyoğlu'ndaki şimdiki Halep Pasajı bir apartmandı. (Şimdi yüzde 48'i ailenin) Bir de fabrika vardı. Ayrıca, sanatoryumun olduğu yer vardı. Bizim yazlığımızdı orası. Moda'da köşkü vardı. Sonra Süreyya Paşa şöyle demiş çocuklarına. 'Avrupa yakasındaki mallar sizin, Anadolu yakasındakiler benim.' Ve tutmuş hepsini bağışlamış. Süreyya Sineması'nı Darüşşafaka'ya, plajı Kartal Belediyesi'ne... Yani Süreyya Paşa bunu gerek kendi ismini duyurmak, gerekse hayır için yapmış.

(...)

1925'te doğan, Şişli Terakki İlkokulu'nda Feyyaz Berker, Nihat Gökyiğit gibi arkadaşları ile birlikte Robert Kolej'in 1946 mezunlarından olan Vedii İlmen'in, evliliği yüzünden babası ile de arası açılır. Bu sebeple, o zamanki adı Şose ve Köprüler Reisliği olan Karayolları'nda mühendislik yaparak çalışma hayatına girer. 1955'te, Süreyya Paşa'nın vefatıyla, babası ile arasındaki buzları eriten İlmen, aile şirketlerinde çalışmaya başlar. Şirketin iyiye gitmediğini görünce tekrar Karayolları'ndaki işine geri dönen İlmen, babasının 1976'da vefat etmesinden sonra da işi devralır. Şimdi işlerini, Melek ve Rıza adında iki çocuğundan Rıza İlmen'e devretmiştir.
(Cemal Kalyoncu-Aksiyon, 04.04.2005)

Emel Korutürk

Selah-Hasene Cimcoz'un çocukları Emel Korutürk, Bülent Cimcoz, İbrahim Cimcoz, Saynur Aral ve Fatma Barşal'dır. Fatma Barşal'ın eşi Kavalalı Hanedanlığından Ali Haydar Barşal. Ali Haydar Barşal, Galatasaray Spor Kulübü'nün 19321933 yıllarında başkanlığını yapmış. Ali Haydar-Fatma Barşal çiftinin çocukları Sina, Fethi Gürel'le evlenir.

Mason Fethi Gürel, ünlü MİT'çi Mehmet Eymür'ün dayısıdır. Mehmet Eymür'ün babası da MİT'te üst düzey görevli Mazhar Eymür'dür ve masonluğuyla da bilinir. Doğuş Locası'na mensup olan Mazhar Eymür, bugün Yunanistan içinde kalan Serfice doğumludur. Babası Kolağası Sıtkı Efendi Selanik'e gömülmüş. Oğlunun anlattığına göre MİT'in Elektronik ve Teknik İstihbarat Daire Başkanlığı'nı kuran kişidir.

Ali Haydar Barşal

Doğuş Locası'nın kurucusu ve en önemli ismi Ahmet Salih Korur'dur. Menderes'in Başbakanlık Müsteşarı ve dönemin Mason Maşrık-ı Azamı Ahmet Salih Korur, masonluğun ikinci doğuşunu sağlayan kişidir. Bakanlardan çok daha üstte ve güçlü birisi olmuştur.

Levent Şahverdi Arşivi

Masonların en büyük üstadının adını taşıyan Hiram Abas ile Mehmet Eymür'ün yakınlığı sadece iş arkadaşlığından gelmemektedir. Keçecizade Fuat Paşa'dan yola çıkılarak ikisine de ulaşılabilmektedir. Böylece Hiram Abas'ın Halit Narin'le ilişkisi de daha anlaşılır olmaktadır.

Emel Korutürk'ün babasının dedesi Bosna Valisi Yenişehirli İbrahim Paşa'dır. Emel Hanım'ın anne tarafı üstte bağını kurduğumuz Moralızade olduğu için Moralı soyadını alıyorlar. Emel Hanım'ın dayısı Selahattin Bey, Adile Sultan'la evlenmiş. Annesinin dedesi ise Moralı İbrahim Paşa'dır. Emel Hanım'ın dayısı Naci Moralı'nın kızı Sina Abbase'nin, (İbrahim) Şadi Kavur'dan doğan oğlu ise 2005'te vefat eden Sinemacı (Celal) Ömer Kavur'dur. Ömer Kavur, geçmişte Hümeyra'yla bir evlilik yapmıştı. Hümeyra daha önce de Fikret Hakan'la yani gerçek ismiyle Gaffar Bumin Çıtanak'la evliydi.

Gelelim soyadını bizzat Atatürk'ün verdiği Fahri Sabit ve Emel Korutürk çiftinin çocuklarına...

Ahmet Salih Korur

Büyük çocuk, Büyükelçi, Irak Özel Temsilcisi Osman Korutürk, Prof. Dr. Münci Kapani'nin kızı Suzan Hanım'la evlidir. Münci Kapani'nin babası Kapanizade Tahir Bey'dir. Kapanizade Tahir Bey'in kızı Atıfet Hanım da Latife Hanım'ın kardeşi Ömer Bey'le evlenir. Atıfet Hanım'ın bu ilk evliliği-dir. Monte Carlo Kumarhaneleri'nde "kaptırdığı" Ömer Bey'den sonra da Dr. Nail Karabuda'yla evlenir ki bu evlilikten de Güneş Karabuda doğar.

Osman Korutürk

Güneş Karabuda, İsveçli eşi Gazeteci Barbro Karabuda nedeniyle İsveç'te yaşayan bir gazeteci. "İndim Zaman Bahçesine" isimli kitabında dayıları Münci ve Osman Kapani'yi de anlatır. Menderes iktidara gelince, taşra doktoru olan babası Nail Karabuda'yı Sağlık Bakanlığı Müsteşarı yapar. Zaten Osman Kapani yani Karabuda'nın kayınbiraderi de bakandır.

Karabuda'nın enişteşi Ceza Hukukçusu Ord. Prof. Dr. Baha Kantar'dır. Eupatridlerin ceza hukukunda nasıl egemen olduğunun anlaşılmasında önemli bir isimdir Baha Kantar. Yetiştirdiği öğrencileri Prof. Dr. Faruk Erem ve Prof. Dr. Muammer Aksoy'dur.

Güneş Karabuda

Bu ayrıntıları niye yazıyoruz denebilir. Açıklayalım:

Levent Şahverdi Arşivi

1- Bilgin Ailesi'nin Selanik'te kurduğu sonra İzmir'e taşıdıkları gazete Yeni Asır'dır. Bu gazete geçmişte çok etkili bir gazeteydi, hala daha çıkıyor ama eski gücünde değil. Yerel gazete kalıplarının dışına çıkan baskı tekniğiyle, etkinliğiyle, bağlarıyla taşra gazetesi olarak değerlendirilemeyecek bir gazetedir. Yeni Asır'ın sahibi Şevket Bilgin'in ortağı ve eşinin dayısı Abdi Sokullu'dur. Yeni Asır'ın Avukatı Prof. Dr. Faruk Erem'di. Faruk Erem, Abdi Sokullu'nun yeğenidir.

2- İbradılı Muammer Aksoy, Güneş Karabuda'nın avukatıdır.

3- Nazlı (Kapanlı) Ilıcak'ın annesi İhsan Hanım, Kapanizade Tahir-Mediha çiftinin kızı yani Osman ve Münci Kapani'nin de kardeşi olur. Nazlı Ilıcak da İbradılıdır.

Dinç Bilgin'in enişte si, Bilgin Ailesi'nin merhum damadı Cemil Devrim ölene kadar Yeni Asır'ın başındaki kişiydi. Kim bu Cemil Devrim?

Danıştay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No	*: 1955/14*
Karar No	*: 1955/17*
Karar Tarihi	*: 30.05.1955*

Muammer Aksoy

Cemil Devrim

Belçika vatandaşı ile evlenen Türk kadından doğan ve 19 yıl Türkiye'de oturup ilk ve orta öğrenimini yaptıktan sonra İsviçre'de yüksek öğrenimini bitiren kişinin, 1312 sayılı yasanın 6.maddesi uyarınca Türk vatandaşlığına alınmasının mümkün olduğu hk.

1927 yılında Belçika tebaasından Güstav oğlu Rene Alber nam diğeri mühtedi Osman Kemal ile evlenen Türk tebaasından Fatma Cazibe'nin o zamanki cari Tabiiyet Kanununun kabul ettiği rejime göre kocasının tabiiyetini iktisap ettiği ve izafe muamelesinin yapılarak sicilli nüfusa şerh verildiği ve 1930 yılında da oğlu Cemil Devrim'i dünyaya getirdikten sonra Belçika tebaası olarak vefat ettiği dosyasındaki meşruhattan anlaşılmıştır.

Öksüz kalan Cemil Devrim, büyükannesinin himaye ve müzahereti altında istihsal eylediği nüfus kağıdı ile Türk topraklarında bir Türk çocuğu gibi Türk terbiyesi ile büyümüş ve yurt içinde Türk okullarında, ilk,orta, lise tahsilini yapmak suretiyle de gerek dil, gerek hissiyat ve gerek kültür bakımından tamamiyle Türk çocuğu gibi yetişmiş ve nüfus hüviyet cüzdanının usulsüz tesis addedilerek istirdad edilmesi üzerine yüksek tahsilini ikmal etmek üzere İsviç-

Levent Şahverdi Arşivi

re'ye gitmiş ve 1943 yılında yurda avdetle 23.6.1954 tarihinde Türk vatandaşlığı talebinde bulunmuştur.
(www.nvi.gov.tr/attached/NVI/nufusmevzuati/yargi_kararlari/ANAYASADANISTAYUYUSMAZLIK.doc

İzmir'in tanınmış zenginlerinden Müzdat Yemişçi anne tarafından dedesi Kapanizade Tahir Bey'dir. Bu ailenin bir diğer ferdi olan Oktay Yemişçi halen anne dedesinin ismini taşıyan apartmanda oturuyor. Ailenin diğer meşhur ferdi Tuğrul Yemişçi, İzmir Ticaret Odası Başkanı'dır.

Fahri- Emel Korutürk'ün ortanca oğulları, dedesinin ismini taşıyan Büyükelçi Selah Korutürk, kendi gibi Büyükelçi Zergün Hanım'la evli. Küçük kardeş Ayşe ise Şerif-Nimet Nimet Arzıklı'nın oğlu Ahmet Arzık'la evlidir.

Şerif Arzık, Menderes'in Londra yolculuğu esnasında düşen uçakta öldüğünde Anadolu Ajansı Genel Müdürü'dür. Aslen radyocu, dedesi Şeyhülislam, babası da Kazasker olan, aileden çok zengin Şerif Arzık'ın "tarihe geçen" haberciliği de bu makamlara nasıl gelindiğinin ve kalındığının en güzel örneklerindendir. Celal Bayar, 1954'te ABD'ye gittiğinde yanında "First Lady" Reşide Bayar da vardır. Şerif Arzık, Reşide Bayar'ın kendisini karşılayan Başkan Eisenhower'ın eşine "thank you" dediğini ve bu İngilizce söz üzerine ABD'de hayranlık uyandırdığını "haber" geçer.

Şerif Arzık, 1957'de Hatay'dan milletvekili adayı olur ama seçilemez. Çiftin oğullarından birisinin ismi, Şerif Bey'in ailesinin Tarihçi Ahmet Cevdet'le olan yakınlığından dolayı Ahmet Cevdet'tir.

Nimet Arzık'ın annesi Polonyalı olup, babasını kaybedince kendisini büyüten amcası Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Diplomat-Yazar Fuat Carım'dır. Nimet Arzık'ın kardeşi ise Diplomat Taha Carım'dır. Taha Carım, 1977'de Vatikan Büyükelçisi'yken ASALA tarafından öldürüldü. Taha Carım'ın kayınpederi Diplomat (Ali) Kenan Gökart, Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreterliği ve İstanbul Belediye Başkanlığı yapmıştır.

Taha Carım'ın Nazan Gökart'la Süreyya Salonu'nda yaptığı görkemli düğünün konukları arasında Mina Türkmen, Mina Hanım'ın anne ve babası Nüzhet ve Fikret Özdoğancı da vardır. Mina Hanım, 12 Eylül'ün Dışişleri Bakanı İlter Türkmen'in eşi, dolayısıyla MAH Başkanlığı da yapan

Zergün Korutürk

Tuğrul Yemişçi

Levent Şahverdi Arşivi

Behçet Türkmen'in gelinidir.

Basında ne kadar yer aldı bilmiyoruz; Sermaye Piyasası Kurulu'nun açtığı bir davadan bahsedelim. SPK'nin 47/A-4 sayılı suç duyurusu üzerine Beyoğlu 4. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından E. 95/1088, K. 2001/2474 sayılı davada sanık Behçet Güner Türkmen (Camondo Secuties LtD. İstanbul Liason Office) hakkında 05.06.2001 tarihli kararda, "4616 sayılı kanun hükümleri uyarınca sanıklar hakkında açılan kamu davasının kesin hükme bağlanmasının ertelenmesine" karar verilmiş. 4616 sayılı kanun 23.04.1999 tarihine kadar işlenen suçlara erteleme getiriyor.

İlter Türkmen, "Kim Kimdir"e göre 1952'de evlenmiş ve çocukları olarak Lale Apa ve Güner Türkmen yazılmış. Nimet Arzık ise anılarında, "İlter Türkmen çirkindir, kardeşi Güner Türkmen güzeldi" deyip Güner Türkmen'in, eşi Şerif Arzık'la aynı uçak kazasında öldüğünü yazıyor. Ölenlerin listesinde ise bu isim bulunmuyor. Yaralılar arasında Dışişleri Bakanlığı Katibi Güner Türkmen var. Anlaşılan o ki Nimet Arzık yanılıyor ve İlter Türkmen oğluna babasının ismi Behçet'le, kardeşinin ismi Güner'i koymuş.

Nimet Arzık

İlter Türkmen'n kızı Lale Apa, Bedriye Renda Medina ile ortak yemek kitabı yazdı.

İlter Türkmen

Gelinin babası (Ali) Kenan Gökart, daha sonra, düğündeki konuk Nüzhet Özdoğancı'yla yani Mina Türkmen'in annesi, İlter Türkmen'in de kayınvalidesi olan hanımla evlenecektir. Gelinin annesi Tiynet Gökart da sonradan GS'li eski futbolcu ve Büyükelçi Kemal Nejat Kavur'la evlenir.

Ekrem Alican

Nimet Arzık, MİT'in yani o dönemin MAH'ının Başkanı Hüseyin Avni Göktürk'ün teşkilata ait iş aramak için gittiğini söylediği- bir evde kendisine uygunsuz sözler söylediği için Menderes'e başvurur ve Göktürk görevinden alınır. Tuncay Özkan'ın iddiası budur. Tuncay Özkan bilmeyecek de kim bilecek! Ayda 64.000 $ maaş ve milyonlarca dolar transfer ücreti alan "Yapı Kredi Bankası Fatihi" bir zat ne de olsa...

Nimet Arzık'ın bu "garip" randevusu için yorum yapmak sözü uzatmak olur. Nimet Arzık'ın sevgilileri ise ilginç kişilerdir: 49'lar Davası'nda yargılanan Ali Karahan ve sonra da Kinyas (Ağa) Kartal... Ali Karahan, Yargıtay Savcı Yardımcısı'dır ama Molla Mustafa Barzani'yle telsizle görüştüğü iddiasıyla tutuklanır. Cezaevi'nde YTP (Yeni Türkiye Partisi kurucusu) Milletvekili olur. Bu partinin "ilginç" kişileri ayrı

bir kitap konusudur. Parti Başkanı Ekrem Alican diye bilinir, Ali Ekrem Alicanoğlu gerçek ismi budur, 1934 Şişli Terakki mezunudur; oğlu Yusuf Alican da aynı okulun 1975 mezunudur.

Keçecizade Fuat Paşa'nın torunu Yahya Reşat Fuat'ın diğer oğlu Salih Fuat Keçeci, DP'den İstanbul milletvekili olmuştur. 1951-1955 arası BJK Başkanlığı da yapmıştır.

Abdülhak Hamit Tarhan: Her Şeyi Yalan

Yârimdi o, yoktu bir rakîbi,
Olmuş idi ruhumun tabîbi.
Şimdiyse elimde yok ilâcım,
Lâkin onadır hep ihtiyâcım.
Urmak neden böyle bir garîbi? .
Gurbetlerinin bu mu akîbi.
Ben bari türâb olaydım evvel,
Mâdâm türâb imiş nasîbi...

Yâ Rab, öleyim mi neyleyim ben? .
Ayrı yaşayım mı sevdiğimden? ..
Verdin bana böyle bir musibet,
Ettin beni düşmen-î muhabbet.
Yâ bir kulu sevmiyor musun sen? .
Yâ böyle ölüm değil mi erken? ...
Hiç bulmamak üzre gaaib ettim,
Mecnun gibi ben onu severken.

Allah işini gör ey birader,
Etmez mi bu iş beni mükedder...
Lâkin ne mükedder, âh sorma! ..
Kimdir, kim o bî-günâh? Sorma! ..
Olmuştu yetimlik mukadder,
Bilmezdi nedir pederle mâder.
Bil sinnini: yirmi altı var, yok;
Tut, sonra anı mezara gönder...

Abdülhak Hamit Tarhan ya da Süleyman Nazif'in ona taktığı adla "Şair-i Azam" yani şairlerin en büyüğü(!) üstteki dizeleri şehbender yani konsolos olduğu Bombay'dan dönerken yolda vefat eden eşi Fatma Hanım için Makber'de yazmış.

Abdülhak Hamit, İstanbul'a dönünce derin üzüntü içinde olduğunu söyleyerek Hariciye'den izin ister. Hariciye

Abdülhak Hamit Tarhan

Levent Şahverdi Arşivi

de yol parası ve ikamet tahsisi vererek, kendisini izinli olarak Paris'e yollar. Akrabası ve yakın dostu Samipaşazade Sezai Bey, Paris'te başsağlığına gidince bir de bakar ki Abdülhak Hamit Afrika kökenli bir hanımla kol kola geziyor. Sorar: "Aman Hamit bu ne hal?" Şair cevap verir: "Sezai biliyorsun matemim çok büyük; matemde olduğumu göstermek için bu zenci kızı buldum!"

Abdülhak Hamit'in yakın arkadaşı İbnülemin Mahmut Kemal'in, "Abdülhak Hamit çok çekti." diyen birisine dediği gibi: "Hamit Bey, hayatta çok şey değil üç şey çekti: mey, sineye dilber ve hazineden para!"...

Abdülhak Hamit'in dedesi Ruzname'nin yazarı Hekimbaşı Rumeli Kazaskeri Abdülhak Molla'dır. Babası ise Tarihçi ve Mektebi Tıbbiye Nazırı, Bağdat Büyükelçisi Hayrullah Efendi. Dede Abdülhak Molla'nın babası Mehmet Emin Şukuhi Efendi'dir. (Pek çok kaynakta Şukuhi ismi Şükrü diye yanlış geçmektedir. Mezar taşının Şukuhi yerine yanlış olarak Şükrü diye okunmasından olabilir.) Şükrü Efendi'nin babası da Hayrullah Mehmet Efendi'dir. Hayrullah Mehmet Efendi'nin Başhekim, Selanik, İstanbul ve Mekke payeleri var; Anadolu ve Rumeli Kazaskeri. Kısacası devrinin çok önemli bir kişisi ve ailenin de en büyüğüdür. Mehmet Şükrü'nün, Mustafa Behçet Efendi ve Abdülhak Molla'dan sonraki oğlu Hızır İlyas Efendi'dir. Hızır İlyas Efendi, İstanbul payesi taşıyor, Encümen-i Daniş üyeliği yapmış. Asıl tanınması "Letaif-i Enderun" isimli kitabından dolayıdır.

Ailenin tümü Üsküdar'daki Şabaniye Tarikatı'nın Nasuhiye kolunun kurucusu olan Nasuhi Mehmet'in adını taşıyan Şeyh Nasuhi Cami'in bahçesine gömülmüş. Tarikat bağlantısı vardır; Makber'deki mistisizm de buradan gelmektedir.

Şabaniye, Halvetiliğin bir koludur. Bakınız Halvetiler kendilerini nasıl anlatıyorlar:

Arapça bir kelime olan halvet, tenha, tenhaya çekilme, yalnızlık ve yalnız kalma anlamlarına gelir. Halvet etmek, istenilen tenha ve her şeyden boş bir mahalde, zihne takılan ve takılacak olan şeylerden kurtularak feragat köşesini her şeye tercih etmektir. Bir başka ifade ile büsbütün yalnız durmak, biri ile tenhaca konuşmak üzere yalnız kalıp kimseyi içeri almamaktır. Halvete girmek, ibadet, zikir, riyazet ve murakabe ile meşgul olmak üzere yalnız başına tenha bir odaya, tekkelerde halvethane denilen bir hücreye, kapanmaktır.

Levent Şahverdi Arşivi

Halvete çekilmek, tenha bir yerde yalnız başına oturmaktır.

*Halk arasında kırk günlük halvet eğitimine çile de denir. Bilindiği gibi "Çile" sözü, Farsça'daki çihil (kırk) kelimesinden alınmıştır. Bu deyim zamanla zorluk ve ızdırabı göğüslemek anlamında "**Çile doldurmak**" ya da "**Çile çekmek**" şeklinde kullanılmış; tekkelerdeki halvethanelere çilehane de denilmiştir.*

*Tasavvufi bir ıstılah olarak halvet, Hak ile gizli konuşmak şeklinde tanımlanabilir. Sofiyyede halvet ise, şeyhin emir ve tensibi ile müridin karanlık ve dar bir hücreye çekilip ibâdet, riyazet, murakabe, zikir ve fikirle vakit geçirmesi yerinde kullanılan bir tabirdir. Bununla birlikte tekkelerde halvet, genellikle kırk gün sürdüğü için buna "**erbain çıkarmak**" da denir.*

Mehmet Dumlu hazretleri, sohbetlerinde buyurdukları üzere:

"***Halvet birdir; nev'i namütenahidir. Aslında kâinat bir halvethane-i Hak'tır ve dünyaya gelen insanların hepsi ve var olan eşyanın tamamı birer halvetçidir. İnsanlar, isteseler de istemeseler de bu halvethanede eğitim görürler. Bu eğitimin dışında kalmak mümkün değildir. Kabullenmek, hoş karşılamak, kişiye huzur verir. İtiraz etmek, işe yaramaz ve kişi ancak kendini yorar.***"

Halvet, rivayete ve tarihlere geçmiş olan malûmata göre Hz. Musa (a.s.)' dan kalmıştır. Filhakika Hz. Musa (a.s.), Medyen' de Hz. Şuayb (a.s.)' ın yanında kaldığı müddetçe muhtelif çileler çekmiştir.

Halvet, Hak ile gizli konuşmak imiş. İddia bu, kendileri böyle söylüyor. Mistik, Allah'a zikir ve eğitim yoluyla ulaşıyor. Bunun Müslümanlığa uygunluğunu takdirinize bırakıyorum... Aktarmaya devam edelim:

Turuk-ı Halvetiyye'de halvete girme müridin arzusu ve mürşid-i kâmilin himmetiyle olur. Asırlardır devam eden uygulamalarda üç çeşit halvete girme söz konusudur ve bunlar şöyle sıralanabilir:

Erbain, nısıf, urûb.

*Erbain, bilindiği gibi kırk anlamına gelen Arapça bir sözcüktür. Dolayısıyla kırk gün için halvete girene "**Erbaine girdi**" ifadesi de buradan gelir. Genelde erbaine girme, asırlardır tekkelerde şöyle olagelmiştir:*

Ramazandan on gün önce halvete girilir ve otuz gün ramazan boyunca halvet devam eder. Bu müddet içinde derviş, zaruri haller haricinde dışarı çıkmaz. Dışarı çıktığında hemen geri döner. Derviş, gece gündüz ibadet, tezekkür, tefekkür ve riyazatla meşgul olur. Böylece kırk gün tamamlanır.

Levent Şahverdi Arşivi

Halvete ramazan öncesi giren sâlik, oruca ramazandan on gün önce başlar. On gün nafile oruç ve otuz gün ramazan orucuyla erbaini tamamlar. Bayram sabahı ihvan-ı kiram toplanır. Erbaini tamamlayan derviş, mürşid-i kâmilin huzurunda ilâhîlerle, dualarla ve kendine has geleneksel merasimleriyle yüzü peçeli bir halde çıkarılır. Diğer tarikat mensuplarının katılımıyla da büyük bir coşku, manevi haz ve zevkler yaşanır. Çok derûnî ve suzîşli bir merasim olur. (Halveti Dervişi halvetten çıkarken o şehirdeki diğer tarikat mensupları da merasime davet edilir.)

Tekkelerde erbaine, genellikle bu şekilde olmakla beraber bu halvete senenin başka aylarında da girilir.

Halvete girenin bir günlük nafakası, bir bardak bal şerbeti ya da başka bir şerbet ve yaklaşık elli gram ağırlığında bir yufkadır.

Diğer nısıf ve urûb halvetlerine gelince:

Nısıf halvet yirmi gün, urûb halvet on gündür. Bunlar senenin herhangi bir ayında gerçekleşebilir.

Bir mürşid-i kâmil, dergâhında çok sayıda dervişi halvete sokabilir. Halvete koyduklarının bütün masraflarını şeyh efendi karşılar. Dergâhın diğer bütün giderleri, yine şeyh efendi tarafından tedarik edilir. Bunun dışında bazı tekkelerin masrafları, Osmanlı döneminde padişahlar tarafından verilen maaşlarla karşılanırdı. Bunlara da zaviye adı verilirdi.

*Bunun içindir ki; "**Turuk-ı Halvetiyye ve Halvetiyye-Şabaniyye**" de devam eden teamül şudur:*
Dergâhın masrafları için aciz kalmasın diye irşat görevi fukaraya verilmediği gibi onların ekonomik durumları, vasatın altına düşmez. Çok zengin olanları da vardır.
(http://www.halveti.net)

Abdülhak Hamit'in babaannesi, Sadrazam Ahmet Vefik Paşa'nın halası Hasenetullah Hanım'dır.

Ahmet Vefik Paşa, Melami ve masondur. Türk Milliyetçiliğinin ilk eseri sayılan, Orta Asya Türklerinin tarihini anlatan "Evşal-i Şecere-i Türki" isimli kitabın çevirisi Ahmet Vefik Paşa tarafından yapılmış ve Tasvir-i Efkar'da beş ay boyunca tefrika edilmiş.

Ahmet Vefik Paşa, 1876'da "Lehçe-i Osmani"yi yayınlamış. Ahmet Vefik Paşa Osmanlı Türkçesinin eski Oğuz dilinin bir diyalekti olduğunu söylüyor. Modernleştiriciler ilk milliyetçilerdir. Ahmet Vefik Paşa, bir Türkçü olarak "millet kavramını yaratan milliyetçilerdir" sözünün en tipik

Levent Şahverdi Arşivi

örneklerinden birisidir.

Ahmet Vefik Paşa'yı biraz daha tanıtalım: 197. Sadrazam Dahiliye Nazırı, Elçi, Maarif Nazırı, Evkaf Nazırı, Ilk Meclisi Mebusan Reisi, Vali, Tarihçi ve Yazar. Robert Kolej arazisini Amerikalı misyonerlere -36 bin liraya- satan kişidir; Aşiyan Mezarlığı'na gömülmüş. Aşiyan'a gömülmesiyle ilgili Abdülhamit'in bu satışa kızdığı için "ömür boyu çan sesi dinlesin" diye ceza olarak oraya gömdürdüğü iddialarının doğruluğu hakkında kuşkularımız var.

Ahmet Vefik Paşa, Divan-ı Hümayun'da çevirmenlik yapan Bulgarzade Yahya Naci Efendi'nin torunu, Paris Elçiliği İşgüderi Ruhittin Efendi'nin de oğludur. Mustafa Reşit (Paşa) Paris Elçiliği'ne atanınca yanında Ruhittin Efendi'yi de götürüyor. Ahmet Vefik, Paris'te Saint Louis Lisesi'ni bitirmiş. Babıali Tercüme Odası'nda meslek yaşamına başlamış. Mustafa Reşit Paşa'nın ekibindendir. Molière çevirileri yapmış.

Bursa Devlet Tiyatrosu, Ahmet Vefik'in ismini taşıyor. Bursa Valisi'yken faytonuyla şehri dolaşıyor, faytonun giremediği kadar dar bir sokak görürse, hemen evleri yıktırarak sokağı genişletiyor. Keçecizade Fuat "Ahmet Vefik Paşa, binek taşı cesametinde bir elmastır, ne yüzüğe takılır ne de sokakta bırakılır" demiş. Hakkında pek çok rivayet hatta "efsane" vardır. Eksantrik birisi olduğu muhakkaktır, ancak Keçecizade Fuat Paşa'nın rüşvetçi olduğu ne kadar kesinse Ahmet Vefik Paşa'nın dürüst olduğu da o kadar kesindir. Fuat Paşa gibi birisiyle ismi geçerken, özellikle bu en değerli insan olmanın olmazsa olmaz- özelliğini vurgulamak gerekiyor. Tarihin yargısı güçlüdür.

Abdülhak Hamit, Bebek'te, Hekimbaşı Yalısı'nda (Pembe Yalı) doğup büyümüş. Bu yalı dedesine geçmeden önce, dedesinin ağabeyi Hekimbaşı Mustafa Behçet Efendi'ye aitmiş. Mustafa Behçet Efendi de İstanbul ve Mekke payesi taşıyan, Anadolu ve Rumeli Kazaskeri olmuş önemli birisi. En önemli işi ise Tıbbiye'yi kurmasıdır. O ve kızı da aynı yere gömülmüş. Abdülhak Hamit'e kadar bütün aile aynı yerdeler.

Mustafa Behçet Efendi Latince ve İtalyancayı Ahmet Vefik Paşa'nın dedesi Yahya Efendi'den öğrenmiş. Mustafa Behçet'in, Hekimbaşı Abdülhak'ın ve Hızır İlyas Efendi'nin annesi Hekimbaşı Rumeli Kazaskeri Mehmet Hayrullah

Ahmet Vefik Paşa

Levent Şahverdi Arşivi

Efendi'nin kızı Nefise Hanım'dır.

Abdülhak Hamit'in ağabeyi bala rütbesi taşıyan Vali Abdülhalik Nasuhi Bey'dir. Abdülhak Hamit Tarhan'ın kız kardeşlerinden birisi, Keçecizade Fuat Paşa'nın torunu Mustafa Hikmet Fuat Bey'in eşi olan Şaire Abdülhak Mihrünisa'dır. Çocukları Keçecizade Ahmet Nazım'dır. Babası Hayrullah Efendi ile kayınpederi Keçecizade Fuat Paşa yakın arkadaştır. Abdülhak Hamit, bayramlarda Keçecizade Fuat Paşa'nın elini öpmeye gidermiş. Mihrünisa Hanım Feriköy'e gömülmüş.

Diğer kız kardeşi F. Hayrünisa Hanım. Hayrünisa Hanım'ın eşi Şeyhülislam Pirizade Sa(h)ip Molla. Bu çiftin çocukları ise Adliye Nazırı İbrahim Hayrullah'tır. İbrahim Bey'in eşinin ismi Sara'dır.

Pirizade Ailesi deyince I. Bölüm'de Şerif Egeli'den bahsederken ismi geçen Modacı Rifat Özbek'e tekrar ulaşıyoruz. Yumağın neresinden çekerseniz çekin aynı isimler çıkar karşınıza. O yüzden Berin Nadi sadece bir tipolojidir deyip, başka birisi de olsa hemen hemen aynı isimlere ulaşırız demiştik başlarken.

BÜYÜK BÜYÜK DAYI ABDÜLHAK HAMİD

Annesi Melike Pekiş ve babası İsmet Özbek, Yeniköy'de yalı komşusuydu. Soylu, varlıklı ailelerden geliyorlardı. Melike Hanım'ın Saraybosna göçmeni babası Mehmet Rıfat Pekiş, ipekçiliğin yanı sıra resimle ilgilenmişti. Kızları Melike, Yüksel, Cenap'a iyi bir koleksiyon miras bıraktı.

İsmet Bey'in babası Azerbeycan Bakü hanlarından İskenderhan, annesi Pirizade Ailesi'nden Sare Pirioğlu'ydu. Hz. Muhammed'in soyundan gelen Sare Hanım "gelorum, gidorum, öporum" diye konuşur, torunu Rıfat'a "Paşa Bey" derdi. Mehmet Barlas'ın tanımıyla: "Kristal kahkahalı, sarı peruklu bir masal saraylısı"ydı.

Pirizade Ailesi Osmanlı Devleti'ne üç şeyhülislam vermiş ulema ailesiydi. Sayısız devlet adamı, bilgin yetiştirmişti. "Şair-i Azam Abdülhak Hamid Tarhan büyük büyük dayım. Eşi Fatma Hanım'ın ölümü üzerine 1886'da yazdığı ağıt Makber'de ailesine şöyle der: 'Pirizadedir nam-ı şan-ı, 500 yıllıktır hanedanı.' Paris, Londra ve Hindistan'da konsolosluklarda görev yaptı. Biri Paris'te Lüsiyen

Levent Şahverdi Arşivi

adlı Fransız hanım olmak üzere dört kez evlendi. Mütareke yıllarında gittiği Viyana'dan Cumhuriyet'in ilanından sonra döndü. 1928'de İstanbul milletvekili seçildi."

İsmet Özbek hayatı boyunca birçok işle ilgilendi. Bir ara Ankara Palas'ı işletti, uzun yıllar ticaret yaptı. Haşimi Ürdün Krallığı Türkiye Fahri Konsolosu'ydu. Melike Hanım'la evlendikten sonra üç oğulları oldu: Rıfat, Mithat ve Murat. Murat'ı talihsiz bir ev kazasında kaybettiler.

İlk çocukları Rıfat, 8 Kasım 1953'te Nişantaşı Pakize Tarzi Kliniği'nde doğdu. Çift o yıllarda Nişantaşı'nda, Yekta restoranın bulunduğu, içi silme mavi çini kaplı apartmanının en üst katında oturuyordu. "Hayatım boyunca o çinilerin güzelliğini unutamadım. Ne zaman çocukluğum aklıma gelse doğduğum apartman gözümün önünde belirir. Lobisi, merdivenleri inanılmaz güzeldi."

Kışları Nişantaşı'nda yazları Bostancı'da geçirdiler. Büyükbabası vefat edince Yeniköy'deki yalıya taşındılar. Rıfat ilkokula Yeniköy İlkokulu'nda başladı. Güzel şeylere meraklı, yaramaz bir çocuktu. Her tür oyuncağı olmasına rağmen Arap bebeğini yanından hiç ayırmazdı. Yeniköy'deki yalı kadınlarla doluydu. Tarz sahibi, kolej mezunu, İngilizce konuşan, moda mecmualarına meraklı kadınlar. Annesi, teyzeleri, teyzelerinin kızları... Kuzenleri Zeynep Fadıllıoğlu ve kardeşi Aslı'yla birlikte büyüdü: "Çocukken onları kardeşim zannederdim. O zamanlar farkı anlamıyorduk."

LONDRA'DA ÖNCE KULAĞINI DELDİRDİ

Ortaokul ve liseyi F.M.V. Özel Işık Lisesi'nde bitirdi. Aklı erdiği ilk günden beri mimar olmak istiyordu. İngiltere'ye mimari öğretimine gitti. 16 yaşında ve çok cesurdu. Londra'ya iner inmez ilk iş, kulaklarını deldirdi. Çünkü o yıllarda "Cemiyete aykırı ne yapabilirim" diyerek dolaşıyordu. 1969 yılıydı. Erkeklerin kulak deldirmesi Londra'da bile marjinal bir tavırdı. "Birinde gördüm, değişik geldi. Gidip, deldirdim. Ne olacağım o yıllardan belliymiş."

Mimarlık fakültesi Liverpool'daydı. Üç yıl sonra şehirden sıkıldı, Londra'ya gelmenin yollarını aramaya başladı. O yaz tatilini İstanbul'da Cemil İpekçi'nin atölyesinde geçirdi. Kendi deyimiyle, içindeki moda aşkını Cemil İpekçi ortaya çıkardı. Yaz sonu kararını vermişti. Moda tasarımı okuyacaktı.
Babası onay verdi: "Git, iyi bir okul bul, kaydını yaptır." En iyisini buldu. Central Saint Martins College of Art and Design'a kayıt yaptırdı. Ve daha ilk günlerde kararını verdi. "Aradığım budur" dedi.
(http://www.isikliyiz.biz/mezun-Rifat-Ozbek.htm)

Rıfat Özbek
Levent Şahverdi Arşivi

Feyziye Mektepli Pirizade Rifat Özbek'in kuzeni Modacı Zeynep Fadıllıoğlu'dur. Zeynep Hanım'ın babası Fehmi Bey'in (BOSSA'nın sahibi) amcasının oğlu Hakan Behlil, Mehmet Ali Aybar'ın kızı Güllü Hanım'la evlenmiştir. Güllü Aybar'ın ABD'de okutulan eşi Hakan Behlil, Unilever Yönetim Kurulu Üyesi'dir. Algida'yı Hakan Bey pazarlıyor. Ne güzel!

Zeynep Fadıllıoğlu'nun halası Bedia Hanım ise Rasih Nuri'nin eşidir. Rifat Özbek'in ve Zeynep Fadıllıoğlu'nun teyzesi ise Şerif Egeli'yle evlenir. Şerif Egeli kardeşi Selim Bey de Rona Yırcalı'nın kız kardeşi Demet Hanım'la evlenir. Egeli Ailesi'nin, Turgut Özal, TSKB ve ENKA bağını anlatmıştık. Zeynep Fadıllıoğlu'nun ve Rifat Özbek'in büyük dayıları ise Abdülhak Hamit Tarhan oluyor.

Meşrutiyet sonrası yani 1908'den sonra "yıldızı parlayan" İttihatçıların Şeyhülislam yaptığı Kazasker Pirizade Sahip Molla'nın babası Kazasker İbrahim İsmet Bey, dedesi ise Şeyhülislam Mehmet Sa(h)ip Efendi'dir. Pirizade Mehmet Sahip Molla daha önce dikkat çektiğimiz Karacaahmet 8. Ada'ya gömülmüştür. Mehmet Sahip Efendi'nin diğer oğlu yani İbrahim İsmet'in kardeşi Şeyhülislam Osman Sahip'tir. O da aynı yere gömülmüştür. Hayrünisa Hanım da orada yatıyor. İstisnası, II. Mahmut Türbesi'ne (3. Ada) gömülen Abdülhak Molla'dır.

Bir kez daha yineleyelim, mezarlık çok önemlidir; o mezarlığın içinde bizim gibilere ayrıntı gibi görünen, hangi adaya gömüldüğünüz de çok önemlidir.

Pirizade Sahip Molla'nın Beykoz'da adını taşıyan koruda antikalarıyla bilinen muhteşem bir yalısı varmış. Abdülhak Hamit, ilk eşi Fatma Hanım'la eniştesinin bu yalısında evlenmiş. Abdülhak Hamit Tarhan'ın erkek kardeşi Büyükelçi Abdülhalik Nasuhi'dir. Nasuhi Paris'te, Mekteb-i Osmani'de okumuş, Saint-Cyre Fransız Harp Okulu'nu bitirmiş; Vali-lik ve Ayan Üyeliği yapmış. Çamlıca'daki Bektaşi Tekkesi'ne devam eden birisidir.

Zeynep Fadıllıoğlu

Abdülhak Hamit'in Paris'e birlikte gittiği özel öğretmeni Hoca Tahsin Efendi'dir. Yanyalı Hoca Tahsin Efendi, Darülfünun'un ilk rektörüdür ve Hamit üzerinde çok etkili olmuştur.

Levent Şahverdi Arşivi

Cehalet mültezem, kesb-i kemaldir cünhamiz bildim

Bilgisiz kalmak şart, okuyup olgunlaşmak büyük suç)
Ilahi, cürm-ü tahsil-i ilimden tövbeler olsun.

Allahım, bilim öğrenmek suçundan tövbe ederim.)

Hoca Tahsin Efendi'nin oksijenin önemini anlatmak için bir güvercinin havasız bir fanus içinde öldüren deneyi ve Cemaleddin Afgani'nin derslerinde "Peygamberlik bir sanattır" demesiyle Darülfünun kapatılınca üstteki dizeleri yazmış.

Hamit Bey, Londra'da diplomatken Nelly Claver'la evlenmiş. Onun ölümünden sonra Cemile Hanım'la evleniyor, yirmi gün sonra boşanıyor. Brüksel'e gidiyor ve orada da Luicienne Sacarè ile evleniyor. Kitaplara Lüsyen Hanım diye geçen "meşhur" hanımefendidir.

Lüsyen Hanım'ın en yakın arkadaşı Mimi Hanım yani Münevver Ayaşlı'dır. Münevver Ayaşlı, Hamit Bey'in "mürit" tayfasındandır. Lüsyen Hanım'ı kendi eliyle Duc de Soranzo ile evlendirip, gelinle damadın oteldeki ilk gecelerinde yan odada kalır. Lüsyen Hanım Venedik'ten döner ve Hamit Bey'le yeniden evlenir. Bu arada Hamit, Ayan Meclisi Başkanı ve 1928'de de Milletvekili olur; ölümüne (1937) kadar da milletvekili kalır.

A. Hamit'in son döneminde yaşadığı ve vefat ettiği erguvanilerin apartmanı Maçka Palas'ta kapı komşusu, akrabası Keçecizade Fuat Bey'dir. Bu daire Belediye tarafından Hamit Bey'e ücretsiz verilmiştir. Hamit Bey dairede Lüsyen Hanım, ölen oğlu Abdülhak Hüseyin'in İngiliz eşi ve iki torunuyla (Cynthia ve Ivonne) oturmuştur.

Abdülhak Hamit, Zincirlikuyu Mezarlığı A Adası'na ilk gömülen kişidir. Bu ada daha önce bahsettiğimiz bazı adalar gibi çok önemlidir.

Abdülhak Hamit Tarhan'ın 1935'te basılan "Hakan" isimli kitabı Boğaziçi Lisesi Talebe Kooperatifi'nin matbaasında basılmış.

Lüsyen Hanım

Abdülhak Hamit'in torunu Erentok, Azerbaycan'da fırsatları görüp 1999'dan itibaren o ülkede yatırım yapmaya başladı. Şu anda yumurta fabrikasından inşaat şirketine açılışını İlham Aliyev'in

Levent Şahverdi Arşivi

yaptığı beş yıldızlı bir otelden bankaya büyük bir holdingin sahibi. Mal varlığının toplamı yaklaşık 400 milyon doları buluyor ve petrol şirketleri sayılmazsa Azerbaycan'ın en büyük beş şirketinden birinin sahibi...

Dönemin ünlü isimlerinden Yusuf Ziya, Abdülhak Hamit için şöyle diyor: "Ne şık, ne güzel, ne kibar bir adamdı o. Galiba bizim kuşağın gördüğü ilk Avrupalı Türk Abdülhak Hamit'tir..." Bir asır sonra Hamit'in torununu tarif et deseler belki şöyle demek lazım: Bu kuşağın gördüğü ilk "Azerbaycanlı Türk" Ahmet Erentok'tur. Nedenini şöyle anlatabiliriz:
Erentok kendi deyimiyle "Nişantaşı çocuğu". Türkiye'de çeşitli şirketlerde kurucu üye ve murahhas aza olarak yer almış. Arı Hareketi kuran ilk beş kişiden biri. ANAP'a katılım kararı alan ekibin içinde. Sonra bir beyin fırtınasında dönemin lideri Mesut Yılmaz'a; "partinin başındaki kişi olarak başarısız olduğunu" söylemiş. 2000'in başlarında ekonomik açıdan zorlu günlerinde Global Menkul Kıymetler'in Azerbaycan Emlak Yatırım Fonu'nun Kurucusu ve Fon Yönetim Direktörlüğü'nü yaparken ülkenin geleceğinden etkileniyor. Ve bir girişimci olarak yatırıma başlıyor. 5.5 yıllık bir sürede Azerbaycan'da büyük bir servetin, gücün sahibi oluyor.
(www.milliyet.com.tr/2005/08/19/ekonomi/eko03.html)

Jöntürk Samipaşazade Sezai ve Türkçü Hamdullah Suphi

Ali Şevket Keçeci'nin eşi Melek Keçeci için, Moralızade Mehmet Ali Bey'le amcası Moralızade Ahmet Celalettin Paşa'nın kızı Aliye Hanım'ın kızıdır demiştik. Moralızade Mehmet Ali Bey, Moralı İbrahim Paşa'nın oğludur. Bahriye Müşiri ve iki kez de Bahriye Nazırı olmuştur. Büyük oğlu Moralı İbrahim Paşa, Vezir Abdurrahman Sami Paşa'nın amcasının torunudur. Moralızadelerin bu koluna Sami Paşazadeler deniyor.

Samipaşazade

Abdurrahman Sami Paşa'nın oğlu Ahmet Necip Paşa, Mediha Sultan'la evlenmiş. Çocukları Sultanzade Abdurrahman Sami Bey'dir. Sami Paşa'nın büyük oğlu Abdüllatif Suphi Paşa da Hamdullah Suphi Tanrıöver'in babasıdır.

Vezir Abdurrahman Sami Paşa'nın babası Şeyh Ahmet Efendi olup, onun da babası Eşşeyh Elhac Abdülbaki Efendi'dir. Abdurrahman Sami Paşa, 15 yaşındayken Sami mahlasını almış. Mısır'a kaçıyor. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın himayesine giriyor. Ferik yapılıyor. Tedavi için

gittiği Toskana, Paris ve Londra'da çok rahat bir hayat sürüyor. Mus-tafa Reşit Paşa Paris'teyken sık sık görüşüyorlar. İstanbul'un hizmetine girince mutasarrıf, vali ve vezir yapılmış. İlk Ma-arif Nazırı'dır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın üç kuşak boyunca ilk temsilcisidir.

Abdüllatif Suphi Paşa, babasıyla birlikte İstanbul'a gelince önce Evkaf Nazırı ardından da Maarif Nazırı olmuş. Babasından sonra bu görevdeki ikinci kuşaktır. Belki de en ilginç icraatı başkanı olduğu mahkemenin Namık Kemal'i beraat ettirmesidir. İbranice, Latince Fransızca, Arapça, Farsça ve Rumca bilen, iyi yetiştirilmiş birisi.

Küçük Sait Paşa, Suphi Paşa'nın yetiştirmesi olduğu için kızına Suphiye ismini vermiş.

"Yuşa-yı Sami"nin yazarı Sami Paşa'nın on iki çocuğundan meşhur olan diğer çocukları yani Hamdullah Suphi'nin Necip Paşa dışında diğer meşhur amcaları Vali Abdurrahman Hasan Bey, Adliye Nazırı Halim Bey ve Samipaşazade Sezai'dir.

Samipaşazade Sezai, Mora'nın Trepoliçe şehrinde doğduğu zaman dedesi yani Ahmet Necip Efendi şehrin Cerrahi Tarikatı'nın şeyhidir. Bağımsızlık için isyan başlayınca babası Abdurrahman Sami Paşa Mısır'a, Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın yanına kaçar.

Sezai Bey'i en çok etkileyen kişi Namık Kemal'dir. Namık Kemal'le çok sık görüşür. Sergüzeşt'in yazarı Jöntürk Samipaşazade Sezai, Londra Elçiliği'ndeki görevi nedeniyle dört yıl Londra'nın banliyösü -Çamlıca'ya benzettiği için tercih ettiği- Bannet'te yaşamış. Sergüzeşt yüzünden göz hapsine alındığını düşünerek Paris'e gidiyor ve Meşrutiyet'in ilanına kadar orada kalıyor. Tunuslu Mahmut bin Ayat'ın kızı Latife Hanım'la kısa süren bir evlilik yapıyor. İttihat ve Terakki'nin Paris yapılanmasında yer almış. Meşrutiyet kendisini Madrid Elçisi yapıyor. Birinci Dünya Savaşı başlayınca Madrit'ten İsviçre'ye geçip, savaşın sonuna kadar kalmış. Mütareke döneminde İstanbul'a dönüyor. Büyük Millet Meclisi'nin kararıyla "Hidamat-ı Vataniyye Tertibinden" maaş bağlanmış. Belediye'ye ait bir evde ömrünün sonuna kadar yaşar. Küçüksu Mezarlığı'na gömülür. Melami ve masondur.

Abdurrahman Sami Paşa ve Abdüllatif Suphi Paşa, Abdülhak Molla gibi II. Mahmut Türbesi 3. Ada'ya gömülürler.

Levent Şahverdi Arşivi

Abdülhak Hamit'in, Paris Elçiliği'nde "görevli" olduğu esnada Elçi Salih Münir Paşa'dır. Bu ayrıntı önemlidir. Münir Paşa, Şaire İhsan Raif'in oğlu Nihat'ın eşi Nimet Hanım'ın babasıdır. Nimet Hanım, Naci (Eldeniz) Paşa'nın da yakın akrabasıdır. Münir Paşa'nın kızı ise Ressam Osman Hamdi Bey'in gelinidir. Münir Paşa'nın oğlu Cemil, St. Cyr Fransız Harp Akademisi mezunu. Cemil Bey'in eşi Samiye Hanım'ın dayısı Samipaşazade Sezai'dir. Samiye Hanım'ın babası ise Viyana Sefiri Mahmut Nedim Paşa'dır. Samiye Hanım, Sami Paşa'nın kızının kızıdır. Vaniköy'deki yalısının Kandilli Rasathanesi'ne kadar giden bir koruluğu ve bu korulukta da birkaç köşk daha varmış. Bu yalıyı Samiye Hanım'dan alanlar ise Salah Cimcoz'un kızı ve damadıdır. Yani Fahri Korutürk'ün baldızı ve bacanağı bu yalıyı satın alıyorlar.

Gelelim Suphi Paşa'nın oğluna yani Samipaşazade Sezai'nin yeğenine...

Hamdullah Suphi, 1885'te -yüz kişiden fazla insanın şaşalı olarak yaşadığı- Abdüllatif Suphi Paşa'nın konağında dünyaya gelmiş. Galatasaray'da okumuş, ama bitirememiş. Teknik anlamda mezun sayılmıyor, sadece Türkçe Bölümü ehliyetnamesi alabilmiş. Hamdullah Suphi, kendisini parasız olarak Galatasaray'da okutan Abdülhamit için şu dizeleri yazmış:

Belinde kabza-yi Osman, elinde bir Kur'an
Beşiklerinde çocuklar boğan Kızıl Sultan

Bu dizeler amcası Samipaşazade Sezai'nin başyazarlığını yaptığı -Jöntürklerin Paris'te çıkan yayın organı- Şura-yı Ümmet'te yayınlanmış. Elbette erguvanilerin edebi merkezi Servet-i Fünun'da da şiirleri yayınlanıyor. Namık Kemal ve Mithat Paşa hayranlığı, onlar için şiirler yazmasına kadar varıyor. Celal Nuri (İleri) tarafından çıkarılan Jöntürk'e de yazmış. Kendisini edebiyat dünyasına asıl tanıtan Halit Ziya Uşaklıgil'dir.

Hamdullah Suphi

Selanik'te Ziya Gökalp'in çıkardığı Genç Kalemler'e Celal Sahir'le birlikte katılırlar. Artık tamamen Türkçü bir çizgidedir. İttihatçıların iktidarında öğretmen sonra da mü-

derris (profesör) yapılmış. Profesör yapıldığında 24 yaşındadır. Milliyetçilik o zaman da epey getirisi olan bir şey. Bal tutan parmağını yalıyor...

Bugün kullanılan "günaydın" ve "tünaydın" sözcüklerini Hamdullah Suphi Bey dilimize yerleştirmiştir.

Hamdullah Suphi'nin eşi Ayşe Saide Hanım; baba tarafından İsfendiyaroğlu (babası Ahmet Muhtar), anne tarafından da Ramazanoğulları Ailesi'ndendir. Ramazanoğullarından ilk akla gelen kişi Adliye Nazırı ve Selanik Valisi Rıza Paşa'dır. Rıza Paşa'nın kızı Nafia Hanım, önce Pertev Paşa'yla sonra da Reşit Ben Ayyad'la evleniyor. Tunuslu Reşit Bey, Münevver Ayaşlı'nın eşi Nusret Sadullah Ayaşlı'nın en yakın dostu. Münevver Hanım'ın ifadesiyle arkadaştan öte kardeş gibi yakınıdır. Üsküdar'daki Tunusbağı'nın adı bu aileden geliyor.

Bahriye Nazırı Cemal Paşa, Hamdullah Suphi ve eşini, balayı için iki aylığına Almanya'ya gönderiyor, ama yollar kapandığı gerekçesiyle on bir ay kalıyorlar. Çocuklarının ismi Altemur ve Özkul.

Cemal Paşa'nın Suriye'de Araplara Türkleri sevdirmek için gönderdiği Halide Edip dışındaki kişi de Hamdullah Suphi'dir. Bu uzun balayı öncesi Hamdullah Suphi, Türk Ocakları Başkanı olmuş ve kendisine epey fayda sağlayan ünlü nutukları buradaatmaya başlamıştır.

Bu nutuk yeteneğini, Mehmet Akif'in yazdığı şiir için kullanınca "İstiklal Marşı"nın sözleri olarak Meclis'te kabul ettirmiştir. Abdülhak Hamit'in -kırdığı cevizler bini aşıp, büyükelçilikten alınması üzerine- kendisine destek toplantısında da hatip olarak hünerini sergilemiştir.

İki kez Milli Eğitim Bakanı olmuş. Böylece, dede-baba-torun üç nesil aynı koltuğa oturmuşlardır. Türk Ocakları kapanınca Romanya'ya büyükelçi olarak tayin ediliyor. Ondan sonra CHP ve sonra da DP'den milletvekili seçiliyor.

Abdülhak Şinasi Hisar şöyle diyor:

Hamdullah'ın babası Subhi Paşa ve büyük babası Sami Paşa'dan evvelki ecdadı da Edirnekapısı'ndaki Nakşibendi tekkesinin bütün cemaat işleriyle uğraşan şeyhleri, aynı zamanda mevrus (miras kalmış) mutasarrıfları idiler.

Cemal Paşa
Levent Şahverdi Arşivi

Mutlaka tarikata bulaşmışlık var. Ailede Cerrahi, Halveti ve Nakşibendi bağları var.

Hamdullah Suphi'nin ağabeyi Mehmet Ayetullah Bey, Abdülhamit rejimine karşı çıkmasıyla tanınmış birisidir.

Dulle Griet ya da Suat Derviş

Suat Derviş, bize hep "Dulle Griet"yi hatırlatır ya da Dulle Griet, Suat Derviş'i...

"Dulle Griet" Baba Bruegel'in üzerinde hala tartışılan, ne anlattığı konusunda ortak bir görüşe varılamayan resimlerinden birisi. "Griet" Hollanda dilinde "şirret, cadaloz" anlamına geliyor. Griet aynı zamanda Margaret'in kısaltılmışıdır.

İlk yorumla "cadaloz" kadınların cehenneme gideceği, oraya girmeden daha kapısında bile cehennemi nasıl karıştıracağı söylenebilir. Bruegel, oyunları, deyimleri, özdeyişleri betimleyen bir büyük sanatçıdır. Kadınlar, cehennemin dahi altını üstüne getirirler ve onlara bir şey olmaz gibi bir sözün betimlemesi, orayı bile karıştırırlar gibi bir özdeyişin betimlemesi olduğu iddia edilebilir. Bunu destekleyen tarihi bilgi de tablonun yapıldığı esnada Hollanda, İskoçya, Fransa ve İngiltere'yi kadınların yönettiğidir. Özellikle de Hollanda'yı yöneten kadının Parmalı Margherita olduğu düşünüldüğünde ilk akla gelen yorum bu olabilir. Olabilir, ama Baba Bruegel anlaşılması öylesine güç bir deha ki olmayabilir ve hatta Bruegel'in hümanist bir Rönesans öncüsü olduğu düşünüldüğünde, tam tersi bir yorum dahi yapılabilir. Bir sanatçının eseri, yaşadığı çağ göz önüne alınmadan anlaşılamaz. Bruegel'in dönemi, askerlerin yağmalama ve talan yaptığı, geçimlerini böyle kazandığı bir dönem. Bu yağmacıların önüne köylü kadınlar geçiyor sonunda ve hayatı cehenneme çeviren savaşa karşı direniyorlar da denebilir. Savaş karşıtı bir eser olduğu da çok rahat söylenebilir. Brecht'in Bruegel'e olan hayranlığından dolayı, "Cesaret Ana"nın modern Dulle Griet olduğunu söyleyenler de var.

Suat Derviş

Bruegel, ayrıntıların ressamı ve "gerçek" de hep ayrıntılarda gizlidir. Resimdeki kadınların asıl dikkat çeken noktaları yoksul ve silahlı olmaları. Bu kadınlar cehenneme karşı, zebanilere ya da askerlere karşı da direniyorlar. Dinsel açıdan ya da güç dengesi açısından imkansızın ne kadar zorlandığı açık olan büyük simgeler toplamında, cehennem toplumsal koşullar ise, yoksul kadınlar da silahlarıyla, adeta im-

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

kansıza direnen, pes etmeyen ezilenler, kaybedenler (hem sınıfsal hem de cinsiyet olarak) için mücadelenin "orada" dahi devam edeceğini, "zebaniler" karşısında pes etmek, diz çökmek yok dediğini düşünelim... Doğrusu Bruegel'e de bu yakışır...

İki zıt yorum ve bizim gönlümüz de, aklımız da ikinciden yana. Hele son zamanlarda yaşananlar karşısında, öfke ve umut adına, ikinci yorum gibi anlamak, böylesine yorumlamak geliyor içimizden.

Bilim lojik anlatım yoluysa, sanat da imgesel olarak derdini ifade eder. Kafka, kapitalizmin insanı hamam böceğine çevirdiğini yazdığı için yaşıyor ve hep yaşayacak.

İnsanlığın ilerleme dönemlerinde, örneğin Rönesans'ta, biçim çoğu kez içerikten geridedir. Rönesans, çok büyük bir kavramı, insan'ı ortaya çıkardı ve insanlığa, insanı kazandırdı. Gidilen coğrafyalar, görülen güzellikler; önce fiziki sınırların dolayısıyla zihinsel sınırların da aşılması, dünyanın insanlar için çok geniş ve bir o kadar da yaşaması güzel bir yer olduğunu gösterdi. İnsan sınırları aşıyordu, aciz değildi ve cennet tasavvuru, ruhani düzeyden dünyevi bir kavrama indirgendi. Cennet bu dünyada da yaşanabilecek bir şeydi ve insan; münzevi, bütün hayatı öbür dünyaya hazırlanmaktan ibaret olan, aciz, sınırları çok dar, miskin olmamalıydı dedi. İnsanı birey olarak tanıyan, şans veren, yaratıcılığına güvenen, ona kişilik kazandıran yani insanı "yeniden doğuran" bir kavramdır Rönesans. Dante'nin "İlahi Komedi" sindeki kahramanlar geleneğin kalıplarını parçalayan, yaratıcı, meraklı, coşkulu insanlardır. Dante dönemin en önemli edebi temsilcilerinden biri olmak dışında aynı zamanda bir siyasetçiydi; yeni doğan insanı anlatıyordu.

İnsan önceleri o kadar insana uzaktı ki, o zamana kadar olan sanat yapıtlarında (heykel, resim, edebiyat) bir figürandı. Başrolde olan dinsel temalar, öyküler, nasihatler vardı ve içinde insan yoktu. Sadece insan değil, doğa da yoktu ve bu sanat yaşamı sadece dinsel boyutuyla ele alıyordu. Sanat, bir estetik kaygı için değil, dinsel bir ibadet olarak yapılıyordu. Leonardo, Mona Lisa'da insanın, insan olarak güzelliğini anlatıyordu. Büyük hayranı olduğumuz Baba Brueg(h)el de insanı doğayla birlikte, doğanın uyumlu bir parçası olarak ve üstelik sıradan insanları da insan yerine koyarak resmediyordu. Yaklaşık bin yıldır, insana uzak olan insan, yeryüzüne ve kendine dönüyordu kısacası... İnsan,

Levent Şahverdi Arşivi

sürünün dışında bir varlık olarak, bir birey olarak yaşama büyük bir ivme kazandırıyor, yaratıcı olabiliyordu.

Sürünün dışında insan olan Suat Derviş, 4,5 aylık hamileyken bir tevkifat sırasında çocuğunu kaybediyor. 1968'de tanıdığı Mustafa Lütfi Kıyıcı'ya (dönemin eylemci öğrencilerinden) oğlu gibi yaklaşıyor. Hale Kıyıcı (Taylan Özgür'ün ablası, T. Özgür'ün kim tarafından vurulduğunu bilen Hasan Fehmi Güneş'e çağrıda bulundu; ama nafile elbette) Mustafa Lütfi Kıyıcı'nın eşidir.

Sokak Dergisi'nde (12. sayı, 1989) Hale Kıyıcı anlatıyor:

Yil 1971. İstanbul, Haziran ayında Fırtına1, Fırtına2 harekatlarıyla altüst. Peşimizde polis var. Suat Derviş ne yapıyor ediyor, Koşuyolu'nda çok zor koşullarda kaldığımız evi araya araya buluyor. 'Akıllarına bile gelmez benim eve bakmak, hadi yürüyün" diyor. (...) Mustafa Gürkan, Kayhan Edip Sakarya, annem, Tarhan hep birlikte bugünkü Gazi Sineması'nın bulunduğu binadaki eve taşındık. Daha önce de bu evde Suat Derviş'le birlikte kalmıştık.

Ama ancak 1520 gün sürdü rahatımız. Meğer polis, ne olur ne olmaz diye Suat Derviş'i izlermiş. Aşağıda bir spor toto bayii vardı. Polisin biri de toto doldurıyor orada. Mustafa Gürkan evden çıkarken yanlışlıkla ayağına basmış polisin, sonra da dönüp özür dilemiş. Polis Mustafa'yı sesinden ve gamzesinden tanımış (saçları boyalı). Hırsız var diye bağırarak peşine düşüp yakalatıyor. Sonra ev basıldı

Suat Derviş'in polise karşı tutumu inanılmazdı. Uzun tırnaklarıyla üstlerine saldırdı ve yüzlerini tırmaladı. Sonra da pencereden sarkıp, hamile kadın var öldürüyorlar diye bağırdı. (Ben 8,5 aylık hamileydim) Polisler dolaptan su içmek üzere davrandıklarında, benim evimde izinsiz buzdolabı açılmaz, buyrun musluk suyu için demişti. Hastaydı. Bizimle uzun yıllar yatacak diye canımız çok sıkkındı. O ise, 'Ne güzel, eylem içinde öleceğim' diyordu. Evden götürülürken bizi sarı çöp arabasına bindirdiler. Ona da çok canı sıkıldı, buna mı layık gördüler diye. Çünkü kapının önüne bir gelin arabası getirmişlerdi.Sansaryan'da, Dev-Genç İstanbul bölge yürütmeyi işkenceden geçirirlerken, o 'faşistler' diye bar bar bağırıyordu. Alıp yanımızdan götürdüler.

Komünistlerin canavar olarak gösterildiği dönemde, bu insanlardan herkes kaçmaktayken, Suat Derviş'in dördüncü eşi TKP Genel Sekreteri Reşat Fuat Baraner'in (Atatürk'ün teyzesinin oğlu) cezaevinde ziyaretine, pavyonda

Levent Şahverdi Arşivi

çalışan bir kadın, onu hiç tanımadan bütün bu yapılanlara karşı bu insana bir yardımım olabilir mi diye gelmiştir. Ziyarete tanıklık yapan Suat Derviş, Fosforlu Cevriye'yi bu esinlenmeden dolayı yazmıştır.

Suat Derviş'in ilk eşi Seyfi Cenap Berksoy'dur. Berksoy, güreşçidir; sonra güreş hakemi ve Güreş Federasyonu Başkanı olmuştur.

İkinci eşi ise Selami İzzet Sedes'tir. Selami İzzet Sedes'in eşlerinden birisi de Mehmet Rauf'un kızı Nihal Hanım'dır. Selami İzzet Sedes, I. Bölüm'de anlattığımız gibi, Habertürk'te çalışan, ABD ve İsrail yandaşı olan Sedat Sertoğlu'nun dedesidir.

Üçüncü eşi Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'dur. Yüksel Baştunç'tan aktarıyoruz:

Devir Vali Mümtaz Tarhan devri. İstiklal Caddesi'nde çöp atmak, kadınlara laf atmak ve onları elle taciz etmek yasak. Nizamettin Nazif yanlarından geçen bereli zarif bir kadının yolunu kesip 'Hala güzelsin ciğerparem' der. Yanındakiler telaşlanır (...) Nizam Hoca 'Şikayet etmez, yabancımız değil' der ve yürür. Sonradan yanlarından geçen kadının Nizamettin Nazif'in yedinci eşi romancı Suat Derviş olduğu anlaşılır

Nizamettin Nazif (Tepedelenlioğlu) Taşoz doğumlu, dönemin çok ünlü, etkili ve renkli gazetecilerinden birisi. Kahramanlık romanlarıyla da tanınan birisidir. Ailesi çok önemlidir, o yüzden bölüm sonuna bırakıyoruz.

Suat Derviş, bütün evliliklerini kendisi gibi erguvanilerle yapar. Bu Marksist ve feminist kadın, erguvani kimliğini bu açıdan hiç bırakmamıştır. Bu bir çelişkidir elbette ama ait olduğu sınıf, kültür ve ruh dünyası da böyledir. İnsan böylesine karmaşık bir yaratıktır. Gerçek ismi Hatice Saadet olan Suat Derviş'in babası Dr. İsmail Derviş, annesi Mızıka-yı Hümayun'un Şefi Kamil Bey'in kızı Hesna Hanım'dır. Suat Derviş, Berlin'de okutulmuş bir erguvanidir ama sınıfına "ihanet" ediyor.

Suat Derviş'e yazarlık yolunu, kendisine aşık olan Nazım Hikmet açmıştır. Nazım Hikmet, Suat Derviş için yazdığı "Gölgesi" şiirinde şöyle diyor:

Ağlasa da gizliyor gözlerinin yaşını;
Bir kere eğemedim bu kadının başını.
Kaç kere sürükledi gururumu ölüme
Fırtınalar yaratan benim coşkun gönlüme

Levent Şahverdi Arşivi

Cevapları o kadar heyecansız ki onun
Kaç kere iman ettim, hiçliğine ruhunun
Kaç kere hissettim ki, yine bu gece gibi,
Güzelliğin önünde dolup, çarpmadı kalbi.
Ne mehtabın aksine yelken açan bir sandal,
Ne de ayaklarında kırılan ince bir dal
Onun taştan kalbini sevdaya koşturmuyor.
Bir çiçeğin önünde bir dakika durmuyor...
Dönüyoruz yine biz bir uzun gezintiden
Gönlümün elemini döküyorken ona ben.
O bana kendisini gülerek, naklediyor
Bilseniz mavi boncuk nasıl yaraştı diyor.
Ya bu kadın delidir, yahut ben çıldırmışım
Ben ki, bir çok kereler kırılmışım, kırmışım
Ömrümde duymamıştım böyle derin bir acı;
Birden onun yüzüne haykırmak ihtiyacı
Alev, alev tutuştu yangın gibi,
Bir dakika kendimin olamadım sahibi
Hiç olmazsa hıncımı böyle alırım dedim,
Yola mağrur uzanan gölgesini çiğnedim.

Hasan İzzettin Dinamo o günleri şöyle anlatıyor:

Sonra bir gün Suat Derviş'le tanıştık. Vakit Gazetesi'nde fıkralar yazıyordu. Hakkı Tarik Us, solculuğa bakmadan ona iş veriyordu. Suat Derviş hanım, sekiz-on yıldır Türk işçisinin hikayesini, romanını yazmağa çalışıyordu. Asker doktor Derviş Paşa'nın kızı olan Suat Derviş, soylular soylular sınıfındandı. Pek genç yaşlarında hikayeler, romanlar yazmağa, Babıali'de bir kadın zeka olarak görünmeğe başlamıştı. Nazım Hikmet'in gençliğinde menekşe rengi güzel gözlerine aşık olduğu kadınlardandı. Nizamettin Nazif'ten ayrıldıktan sonra Atatürk'ün teyzesinin oğlu Reşat Fuat'la evlenmişti. (...) Reşat Fuat, Almanya'da mühendislik eğitiminde bulunduğu sırada patlayan Spartakist devriminden esinlenmiş, Türkiye'ye döndüğünde sol eylemde bulunduğundan tutuklanıp, hüküm yemiş, bunu bitirmiş, şimdi, yasamak kavgasının içinde bulunuyordu. Atatürk'ün Çankaya çevresinde kendisine bir iş verme önerisini benimsememişti.

(...)

Suat Derviş ve Reşat Fuat, bugünlerde gazete biçiminde dört sayfalık on beş günlük bir edebiyat-siyaset dergisi çıkarmak üzereydiler. Buna benim de yazmamı istemişler, ben de yazı kadrosuna girivermiştim. Derginin sahibi Neriman Hikmet'ti. O, henüz, bir

Levent Şahverdi Arşivi

lise öğrencisiyken güzel şiirler, hikayeler yazan çevresince bir yetenek olarak görülen bir kızdı. Yazılarını yayımlayabilmek üzere Doğuş adlı bir dergi çıkarmağa başladı. Bu, bir kaç sayı sürdü. Sonra, Yeni Edebiyat diye başka bir imtiyaz alarak iki sayı çıkarmıştı. Bu sırada üniversiteye giren genç sanatçı, Suat Derviş'le tanıştı. Ondan sonra dünya görüşü değişti.

Bu aktarmadan sonrayı özetleyelim: Neriman Hikmet, Yeni Edebiyat'ın yönetimini Suat Derviş'e bırakır; Dinamo da orada yazar ve bundan çok memnundur. Reşat Fuat, S. Derviş ve Dinamo bu dergide, savaş yıllarında yapılması çok zor bir şeyi yaparak, sürekli olarak savaşa karşı yayın yaparlar.

Suat Derviş'in dedesi Kimyacı M. Emin Derviş Paşa, Mühendishane-i Berri-i Hümayun'a öğrenci olarak girmiş ve Hoca İshak Efendi tarafından yetiştirilmiş. Mekteb-i Harbiye-i Şahane'ye öğretmen olması için Avrupa'ya gönderilmiş. Kimyager Derviş Paşa olarak da anılır. Derviş Paşa, 1859'da Maarif Reisi, 1861'de Maarif Müsteşarı ve 1867'de ise Umum Mekatib-i Askeriyye Nazırı olmuş. İlk Osmanlı üniversitesi olan Darülfünun'un açılış dersini Derviş Paşa vermiş. 1848 yılında Usul-i Kimya adlı ilk Türkçe kitabı yayınlamış. Bu kitap Türkiye'de Kimya üzerine yazılan ilk kitaptır.

Suphi Paşa'nın torunu, Suat Derviş'in ve Hamdullah Suphi Tanrıöver'in yeğeni Erdem Buri'dir. Saint Joseph mezunu Erdem Buri'nin ismi Atatürk tarafından içki sofrasında konmuş. Sanat üzerine yazılarıyla ve müzik programlarıyla tanınıyor; Çiğdem Talu'nun eşi Selahattin Hilav'la birlikte çeviriler yapıyor. Eşi Şarkıcı Tülay German Amerikan Kız Koleji mezunu. "Burçak Tarlaları" türküsünün yorumuyla hala hatırlanıyor. Paris'e yerleşiyorlar. Erdem Buri ölünce Paris'e gömülüyor.

Gelelim tekrar Suat Derviş'in üçüncü eşi Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'na...

Tülay German

Soyadından anlaşıldığı gibi Tepedelenli Ali Paşa'nın torunudur. Nizamettin Nazif'in babası Mehmet Nazif Süleyman, hakim olup Selanik'te gazetecilik de yapmıştır. Ansiklopedik bir bilgi aktaralım:

Tepedelenli Ali Paşa 1744 yılında bugünkü Arnavutluk'un Tepedelen (Arnavutlukça Tepelena) kasabasında doğdu. Zengin ve nüfuzlu bir ailenin çocuğu olmasına rağmen 1758 yılında babasının öldürülmesinden sonra ailesi nüfuzunu büyük ölçüde kaybetmişti. 1768 yılında zengin bir paşanın kızıyla evlendi ve Osmanlı Devleti

Levent Şahverdi Arşivi

hizmetinde hızla yükselmeğe başladı. 1788 yılında Yanya valiliğine getirildi.

Bu dönemde bölgedeki Rumlar Filiki Eterya Derneği gibi dernekler kurarak Osmanlı Devleti'den bağımsızlıklarını kazanmak üzere çalışmalara başlamışlardı. Tepedelenli Ali Paşa bu bağımsızlık hareketlerini bastırmak için sert önlemler aldı. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki zayıflığından yararlanarak Arnavutluk ile Yunanistan arasındaki Epir bölgesinde nüfuz bölgesini genişletti. Osmanlı Devleti'nden yarı-bağımsız bir şekilde davranmağa başladı. Değişik Avrupa ülkeleriyle çıkarlarına göre doğrudan ilişkiler kurdu. 1809 yılında İngiliz yazar/şair Lord Byron Tepedelenli Ali Paşa'yı ziyaret etmiş ve bu ziyareti yazılarına konu almıştır. Ayrıca Fransız yazar Alexandre Dumas Monte Cristo Kontu romanında Tepedelenli Ali Paşa'nın kızını konu almıştır.

Tepedelenli Ali Paşa'nın oğullarıyla birlikte bağımsız bir devlet kurma aşamasına gelmesi üzerine II. Mahmut mühürdarı Halet Efendi'nin de etkisiyle Tepedelenli Ali Paşa'yı görevden aldı. Fener Patriğinin de II. Mahmut'un bu kararı üzerinde etkili olduğu söylenir. Tepedelenli Ali Paşa bu kararı dinlemedi ve bir isyan başlattı. Bu isyanı bastırmak üzere II. Mahmut sadrazam Hurşit Ahmet Paşa'yı Tepedelenli Ali Paşa'nın üzerine gönderdi. Hurşit Ahmet Paşa, Tepedelenli Ali Paşa'nın işgal ettiği yerleri geri alarak oğullarıyla birlikte ordusunu yendi. 24 Ocak 1822'de de Tepedelenli Ali Paşa kurşunla vurularak öldürüldü. Daha sonra da başı kesilerek İstanbul'a gönderildi.
(Wikipedi)

Bu kadar uzun bilgi aktarmamızın nedeni Kemal Derviş'in de Tepedelenli soyundan gelmesidir. Şimdi de Faruk Bildirici'yi okuyalım.

Evdeki Tepedelenli Ali Paşa tablosu

İkinci eşi ***Catherine*** *ile birlikte Washington'da oturdukları eve gelen konukların en çok dikkatlerini çeken, duvardaki eski bir tabloydu.* ***Derviş****, tabloyu soran konuklarına hep gururla anlatıyordu:*

- Bu resimdeki, benim büyük dedem Osmanlı paşası *Tepedelenli Ali Paşa.*

Arkadaşı ***Cengiz Çandar*** *da aynı yanıtı almıştı.* ***Derviş****'in Türkiye'ye dönüşünden sonra, aralarındaki bu konuşmayı anımsayan* ***Çandar****, bir yazısında,* ***"Derviş'in soyağacının Arnavut kökenli Tepedelenli Ali Paşa'ya uzandığına"*** *yer verdi.*

Ancak bir süre sonra farklı bilgiler yeraldı gazetelerde. ***Derviş****'in* ***"Tepedelenli Ali Paşa ile bir akrabalık bağı olmadığı, soya-***

Kemal Derviş

Cengiz Çandar

Levent Şahverdi Arşivi

ğacının sadrazam Halil Hamid Paşa'ya uzandığı" vurgulanıyordu. Bu haberler üzerine Çandar, Derviş'e telefon etti. Derviş, o günlerde Amerika'daydı, uykulu bir sesle yanıtladı Çandar'ı.

- Tepedelenli Ali Paşa mı dedelerinden biri, yoksa Halil Hamid Paşa mı?

- Çok mu önemli bu?

- Önemli. Türkiye'de gazeteler bunları yazıp duruyor.

- Soyağacımız babaanne tarafından Tepedelenli Ali Paşa'ya, büyükbaba tarafından da Sadrazam Halil Hamid Paşa'ya uzanıyor.

(http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2001/06/25/308766.asp)

Kemal Derviş'in ilk eşi Neslihan Hanım, Aktör Turgut Boralı'nın kızıdır. Neslihan Hanım daha sonra Erol Taki'yle evlenmiş. Erol Taki'nin önceki evliğinden doğan Mehpare Hanım, Edin Ailesi'ne gelin gidiyor. Edin Ailesi'ni ve akrabalarını bu bölümde yazmıştık. Şimdi Derviş Ailesi'nin ayrıntısına girmeden, Şişli Terakki'nin kuruluş dilekçesini belge olarak aşağıya alalım:

Maarif Nezaret-i Celilesine

Arz-ı çakeranamezdir,

Leyli ve nehari ve çocuk yuvası aksam ve şuabatını havi ve ibtidayiyesinden sultaniye kadar sunufu muhtevi olarak zükur ve inasa şamil (Lisan Mektebi) namıyla halen Şişli'de bir mekteb te'sisi arzusunda bulunduğumuzdan tanzim edilecek tarife ve programları ve nizamnameleri ayrıca takdim edilmek üzere ahval-i kanuniyesine tevfikan teşkiline ve bu babda yed-i acizanemize ruhsatname i'tasına müsaade-i celilenizi istirham eyleriz. Olbabda emr ü ferman hazret menlehülemrindir.

5 Nisan 335 Sultanhamam'da 12 nümroda Tüccardan Fahri Refik

İstanbul'da Türkiye Hanı'nda mukim Da'va Vekili Celal Derviş

Belgenin anlaşılması için dilekçede geçen bazı sözcüklerin anlamlarını verelim: Çakerane: köle gibi, Leyli: yatılı, Nehari: Gündüzcü (yatılı olmayan), Şuabat: Şubeler, Sunuf: Sınıflar, Zükur: Erkekler, İnasa: Kızlar, MenlehülX: X sahibi kimse.

Dilekçede adı geçen Celal Derviş, Kemal Derviş'in amcasıdır; Mevlevidir, Necat Locası mensubu bir masondur

e Çocuk Esirgeme Kurumu'nu (Himaye-i Etfal) kuranlar-
landır. Bu kurum, doğrudan mason locasında kurulmuştur.
Dilekçedeki ilk isim olan Fahri Refiğ, Celal Derviş'in
eyzesinin oğludur. Fahri Refiğ in küçük kardeşi Ata
Refiğ'dir. Soyadı Kanunu çıkınca Refik'i Refiğ yapmışlar.
Anlaşılacağı üzere Yönetmen Halit Refiğ'in ailesidir. Celal
Derviş de soyadı kanunu çıkınca Derviş'i Deriş olarak
değiştirmiş.

Terakkinin irfan dolu kucağında uyandım
Gece gündüz çok çalıştım her güçlüğe dayandım
Ben öz Türküm granitten yaratılmış temelim
Atam gibi vatanımı yüceltmektir emelim

Bu dizeler, Terakki Lisesi'nin 1941'de okul müzik öğretmeni tarafından yazılan ve bestelenen marşının ilk kıtasını oluşturuyor.

Suphi Ziya Özbekkan

Geleneksel Türk Sanat Müziği'nin son halkası sayılan Suphi Ziya Özbekkan, Samipaşazade Suphi Paşa'nın kızı Ayşe Behiye ile Yusuf Ziya Paşa'nın çocuğudur. Bir başka deyişle Hamdullah Suphi Tanrıöver, Suphi Ziya Özbekkan'ın dayısıdır. Besteci Yusuf Ziya Paşa; Evkaf ve Maliye Nazırı, Washington Büyükelçisi ama en çok Darüşşafaka'nın kurucusu olarak hatırlanıyor. Kardeşi Reşit Paşa da diplomattır.

Reşit ismi dedeleri Hariciye Nazırı Reşit Paşa'dan (Mustafa Reşit Paşa değil) geliyor. Reşit Paşa'nın babası Hasan Haydar Paşa, dedesi ise Dramalı Mahmut Paşa'dır. Reşit Paşa Sultan Abdülaziz'in intihar süsü verilmiş cinayetine, mason darbesine ortak olan isimlerden birisidir. Bu yüzden cinayetin planlayıcısı Serasker Hüseyin Avni Paşa'yla bir toplantıdayken, toplantıyı basan Abdülaziz'in kayınbiraderi Çerkez Hasan tarafından Hüseyin Avni Paşa'yla birlikte öldürülmüştür.

Abdülhak Hamit, Paris'te görevliyken elçi Reşit Paşa olduğu için Hamit Bey'i epey kayırmıştır. Bu sistem böyle işliyor, ama bitmedi... Cezaevindeyken Nazım Hikmet'le aynı yerde kalmasına izin verilen Hüseyin Alaaddin Özedar, Reşit Paşa'nın torunudur. Babası Hasan Haydar Bey pek çok ülkede başkonsolosluk yapmış. Annesi Rus olan Alaaddin Özedar, kendi gibi Suphi Paşa'nın torunu olan halasının kızı Adeviyye Hanım'la evlenir. Adeviyye Hanım, Hamdullah Suphi'nin yeğenidir ve Nazım Hikmet için başlatılan af kam-

Suphi Ziya Özbekkan

Levent Şahverdi Arşivi

panyasının en önde bulunan üç isminden (diğerleri Ahmet Emin Yalman ve Ali Fuat Cebesoy) birisidir.

Nazım Hikmet'i cezaevine devletin bir kesimi sokuyor, başka bir kesimi çıkarıyor. Nazım Hikmet'i devletin bir kesimi süründürüyor, başka bir kesimi ve erguvaniler ise yardımcı oluyor. Ancak Nazım Hikmet her zaman ayrıcalıklı oluyor, buna kuşku yok.

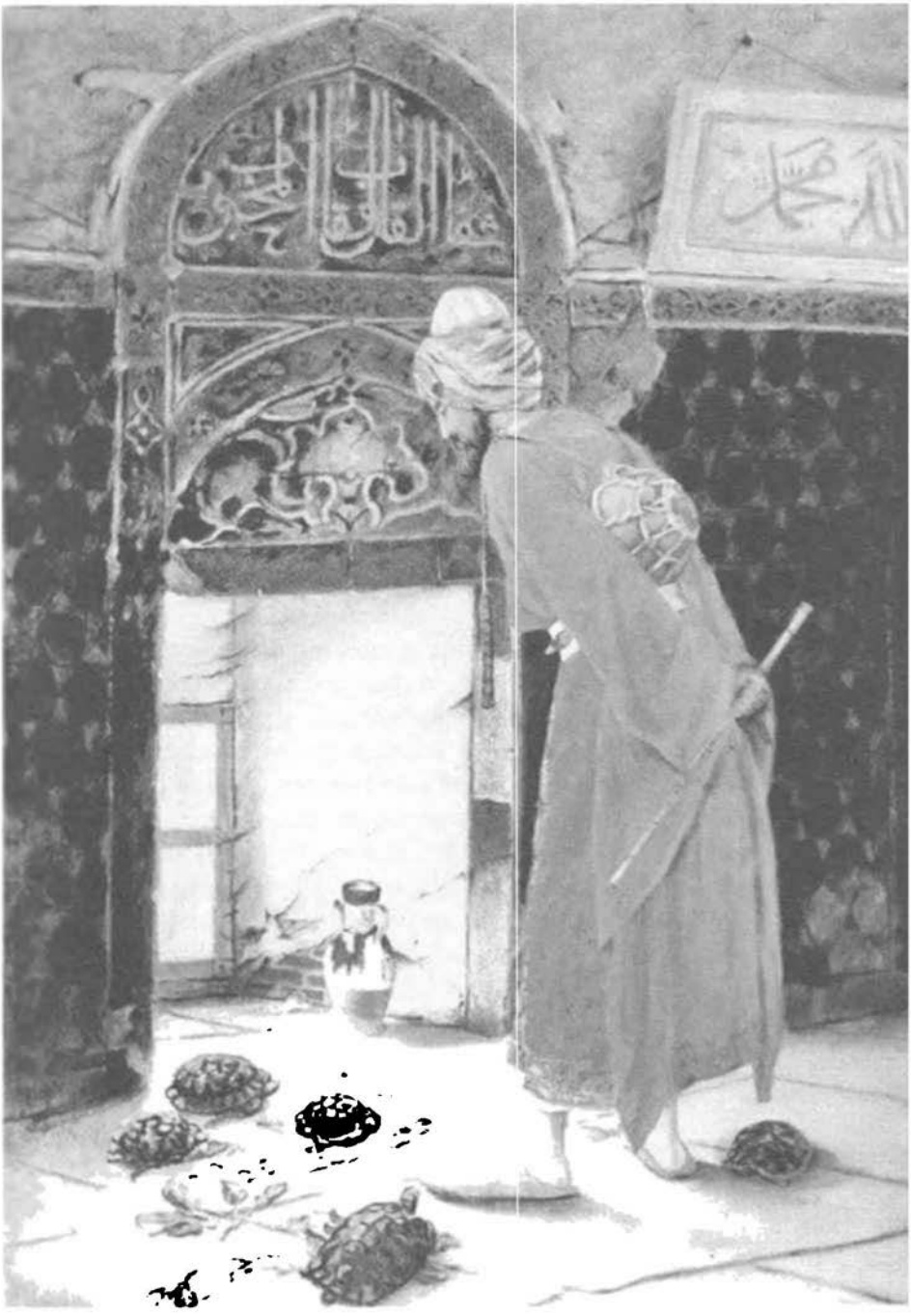
Oligarşiyi bizzat tanıyan Taha Toros, Alaaddin Özedar'ın gizli servis görevlisi olduğunu iddia ediyor. Özedar, cezaevine de "sır ifşası" nedeniyle girmiş. Demek ki ifşa edebilecek sırlar biliyor ya da en azından bu bilgilere sahip olunabilecek bir yerlerde görevliymiş. Özedar cezaevi sonrası baldızı Seniha Samiye Moralı'yla aynı köşkte yaşıyor. Burada Moralızadeler ile bir kesişme daha oluyor. Yumak bir noktada yine üstüne kapanıyor ve aynı isimlere ulaşıyoruz.

Suphi Ziya Özbekkan, Fransız mürebbiyelerle büyümüş, Galatasaray Lisesi ve Hukuk mezunu. Amcası Reşit Paşa, Roma Büyükelçisi olunca yanına Suphi Ziya'yı aldırmış. Suphi Ziya Bey, bürokraside üst düzey görevler yapmış, Türk Ticaret ve Sanayi Bankası Genel Müdürü ve Ankara Radyosu Müdürü olmuş. "Küçük Koro"yu kuran kişidir.

Suphi Ziya'yı kemençe çalmaya yönlendiren Ali Rifat Bey'dir. Şair Oktay Rifat'ın amcası olan Ali Rifat Çağatay, Suphi Ziya Bey'in ağabeyi İbrahim Ziya Özbekkan'ın ud hocasıdır.

Suphi Ziya Bey ilk bestesini Fazıl Ahmet Aykaç'ın sözlerine, "Titrer yüreğim her ne zaman yadıma gelsen" isimli bestesini ise Viyana'da ölen kızı Hümeyra için yapmıştır.

Levent Şahverdi Arşivi

Kaplumbağa Terbiyecisi

Levent Şahverdi Arşivi

Levent Şahverdi Arşivi

KAPLUMBAĞA TERBİYECİLERİ

Koç ve Eczacıbaşı gibi her daim dayanışmış iki holding bile "Kaplumbağa Terbiyecisi"ni, bu ülkenin en pahalı tablosunu, satın almak için rekabete giriyor. Neden acaba? Bu tablo, ülkenin tanınan tek resmi haline getirildi. Neden?

Mistik, zahiriye değil batını (ezoterik) olana anlam yükler; meramını açık değil örtük olarak ifade eder. Resimdeki kaplumbağa terbiyecisi Osman Hamdi Bey'in bizzat kendisidir. Osman Hamdi, YÖK sonrası Mimar Sinan Üniversitesi, ondan önce Devlet Güzel Sanatlar Akademisi olan Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kurucusu; 25 yıl da müdürlüğünü yapmış.

Osman Hamdi Bey, öğrencilerini bir kaplumbağa olarak görüyor. Zavallı kaplumbağalar, hızı ve bir şey öğrenememesi açısından küçümsenmiş, ama üstüne mum dikilerek gece eğlencelerinde fener yerine, bir "hoşluk" yaratmak amacıyla, özellikle de Sadabat eğlencelerinde kullanılmış. Ortada yavaş yavaş dolaşan, azıcık bir ışık veren, daha çok görsel bir eğlence malzemesi olan kaplumbağa ile öğrenciler özdeşleştiriliyor. Ressam ise elinde ney, sırtında keşkül-i fukara olan bir derviş. Hindistan cevizinden yapılan keşkül-i fukara ya da sadece keşkül, dilenci çanağıdır; dervişlerin ilahi okuyarak dilenirken uzattıkları çanaktır. Boynunda asılı olana maşa diyorlar, ama bizim görebildiğimiz maşa değil, kaşağı ya da şeşper (altılı topuz). Bektaşilikte, el (pençe) "al-i aba"yı (Hz. Muhammed, Fatma, Ali, Hasan ve Hüseyin'den oluşan aile) simgelediğinden kutsal sayılıp, vücudun bir yerini kaşımak için el yerine kaşağı kullanılıyor. Şeşperlerin topuzu ise dervişin ait olduğu tarikatın sikkesi oluyor.

Ülkenin en pahalı resminde anlatılandan kimse rahatsızlık duymuyor. Aşağıda Ezop diliyle anlatacağım Osman Hamdi Bey'e, Kanlıca'daki yalısından kendini derviş gibi resmettiği için bile, çok sevdiği ve ait olduğu mistik dünyanın jargonuyla önce bir "Edep Ya Hu!" demek ve sonra da eklemek gerekiyor:

Osman Hamdi Bey

Dade-I Hakka kanaat edici derviş isen

Levent Şahverdi Arşivi

Kim dedi keşkül-i cerri bahşiş-i sultana tut.

Osman Hamdi Bey'in babası, ilk maden mühendisi İbrahim Ethem Paşa, Avrupa'ya tahsile gönderilen ilk beş öğrenciden birisi. Hüsrev Paşa'nın yetiştirmesi olan Ethem Paşa; Hariciye Nazırlığı, Ticaret Nazırlığı, Adliye Nazırlığı, Dahiliye Nazırlığı, Valilik, Berlin Elçiliği, Viyana Elçiliği, Tanzimat Meclisi Üyeliği, Encümen-i Daniş Üyeliği, Şura-yi Devlet Üyeliği ve Sadrazamlık yapmış. Abdülmecit'in de Fransızca öğretmenidir. Rivayete göre Pasteur'ün sınıf arkadaşı, kesin olansa döneminin gerçekten çok önemli bir ismi olduğu.

İbrahim Ethem Paşa

Ethem Paşa, Osman Hamdi'nin de Paris'te öğrenim görmesini istemiş ve Osman Hamdi Bey de bu yüzden Paris'te öğrenim görmüş. 1857'de (bazı kaynaklar 1860 yazıyor) Paris'e gönderilmiş. Osman Hamdi Bey, modernleştirici olarak bir kadın resmini de ilk yapan Türk Ressam. Eşi Naile Hanım'ın portresini 1897'de yapmış. Eşinin ismi Naile, gerçek ismi Marie; bir Fransız. Naile Hanım, Osman Hamdi'nin ikinci eşi; ilk eşi de bir Fransız ve onun ismi de Marie.

Osman Hamdi, evinde çocuklarıyla dahi Fransızca konuşan, Nazlı isimli kızına bir şey yazarken, ismini bir Fransız nasıl okur da Nazlı diye telaffuz eder diye kaygılanan bir zat. Von der Voltz'un tercümanlığını da yapan, 1918'de Harbiye Nazırı olan Müşir Abdullah (Kölemen) Paşa, Osman Hamdi Bey'in damadıdır.

Naile Hanım

Osman Hamdi'nin bir oğlu üç kızı olmuş. Büyük kızı Leyla'nın eşi Vahit Bey (annesinin ismi Sara) intihar etmiş. Bu çiftin kızı Nimet bir ABD vatandaşıyla evlenip ABD'ye gitmiş ve bir daha dönmemiş. Oğlu Hamdi Vahit, Çüruksulu Ahmet Paşa'nın kızı Belkıs Hanım ile Diplomat Ethem Menemencioğlu'nun kızları, Nihal (Bebiş) Hanım'la evlenmiş. Menemencioğlu Ailesi çok geniş ve büyük aile; Namık Kemal'in de soyunun devamı olan bu aileye neden girmediğimizi bölüm sonunda açıkladık.

Nazlı

Osman Hamdi'nin diğer kızı Nazlı, Diplomat Esat Cemil Bey'le evlenir. Bu evlilikten doğan Canan Hanım, ilk evliliğini eski İstanbul Valisi Celal Bey'in oğlu Prof. Dr. Ömer Sarç'la yapar. Ömer Sarç, devrin İstanbul Üniversitesi Rektörü'dür.

Osman Hamdi'nin oğlu Ethem Bey'in eşi Kamuran Hanım'ın babası Salih Münir Paşa'dır. Naci (Eldeniz) Paşa'nın yakın akrabası Münir Paşa'nın Şaire İhsan Hanım, Sami-

Levent Şahverdi Arşivi

paşazade Sezai ve Suphi Paşa'yla olan akrabalığı anlatılmıştı.

Osman Hamdi Bey'in ressamlığı kadar ünlü bir diğer yanı da müzeciliğidir. Osman Hamdi Bey, İzmir Arkeoloji Müzesi'ni (Asar-ı Atika) Kazım Dirik'le beraber çok yakın dostu Aziz Ogan'a kurduruyor. Aziz Ogan, Oğuz Atay'ın "Bir Bilim Adamının Romanı" kitabında anlattığı üstad masonlardan Prof.Dr. Mustafa İnan'ın kayınpederi, Prof.Dr. Jale (Ogan) İnan'ın da babasıdır. Osman Hamdi Bey, babasından kalan Halil Ethem Paşa Yalısı'nda yaşıyor, sonra beğenmeyip başka yalıya taşınıyor.

İbrahim Ethem Paşa'nın dört erkek iki kız çoğundan birisi olan Halil Ethem Bey, Viyana'da okutulmuş; jeoloji mühendisliğinin kurucusu, aynı zamanda müzeci ve yurtdışında ilk doktora yapan Türk. Halil Ethem Bey, milletvekilliği ve Milli Müzeler Müdürlüğü de yapmış. Hala hakkında pek çok kuşku bulunan Piri Reis Haritası'nı da bulan kişi. Yalılara vuran dalga seslerinden rahatsız olduğu için yalıda yaşamayı sevmiyor. Halil Bey'in oğlu Dr. Süleyman Bey, Münevver Ayaşlı'nın nikah şahidi olmuş. Kızı Belkıs Hanım'ın ilk eşi Kaptan Paşa namıyla tanınan Hasan Hüsnü Paşa; ikinci eşi Diplomat Cevat Bey'dir. Cevat Bey'le evlenirken düğünü bizzat Atatürk tarafından Ankara Palas'ta yapılmış.

Halil Ethem Bey

Enver Paşa

Hiram Abas

Ailede bağlar kuvvetli, şahıslar önemli. Enver Paşa öldükten sonra dul eşi Naciye Sultan, Enver Paşa'nın kardeşi Mehmet Kamil Killigil'le evlenmiş. Naciye-Mehmet Kamil çiftinin çocuğu Rana Hanım, Ethem Paşa'nın torunu Sadi Eldem'le evleniyor. Diplomat Sadi Eldem, Fuat Köprülü Dışişleri Bakanı'yken Özel Kalem Müdürü. Osman Hamdi Bey'in diğer meşhur kardeşi Nümizmat İsmail Galip Bey, Girit Vilayeti Müsteşarlığı da yapmış. İsmail Galip Bey'in oğlu Mübarek Galip Eldem'in kızı Roksan Hanım'ın oğlu da ünlü MİT'çi Hiram Abas.

Roksan Hanım, Hiram Abas'ın babasıyla evlenmeden önce Dr. Zekai Tahir Bey'le nişanlıymış. Zekai Tahir Bey, SSCB Büyükelçiliği'nde çalışıyor, bir skandal patlıyor ve Roksan Hanım ile Zekai Tahir Bey ayrılmak zorunda kalıyorlar. Ankara'daki Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne ismini veren işte bu zattır.

Hiram Abas

Levent Şahverdi Arşivi

Zekai Tahir Bey'in kardeşi ise ünlü Karikatürist Ratip Tahir'dir. Çizgi romanlarıyla tanınan Ratip Tahir Burak, Paris'te resim öğrenimi görmüş. Milletvekilliği de yapan Ratip Tahir'in eşi Behin Hanım'ın dedesi, Şura-yı Devlet Reisi Reşat Bey olup babası ise Zihni Paşa'dır. Ratip Tahir-Behin Hanım çiftinin oğlu Rasin Burak'ın eşi Semra Hanım'ın ağabeyi ise "Bal" Mahmut'tur. Sohbetinden dolayı Mahmut Baler'e bu lakap verilmiştir.

Bugün itibarıyla bir önceki mason büyük üstadı olan ve yolsuzlukla suçlanan Diplomat Kaya Paşakay, Enver Paşa'nın yaşı kendisinden küçük amcası Halil Kut'un kızı Şükriye Hanım'ın oğlu. Gülseren-Kaya Paşakay'ın kızı Ahu Paşakay, Arnavutköy'deki Halil Paşa Yalısı'nda intihar etti.

Ratip Tahir

Toparlamak için bir daha belirtelim: Osman Hamdi Bey, Hiram Abas'ın dedesinin amcası oluyor. Halifebaba Turgut Koca'dan kalan evraka göre Enver Paşa aynı zamanda Bektaşidir.

Kaya Paşakay

19 Şubat 1972'de Ulaş Bardakçı "El ke toka a cudyo, le paga el Dyo" denerek, sonra Mahir Çayan ve arkadaşları Elrom'un intikamı için üstteki özdeyişe sadık kalınarak öldürülüyorlardı. El, İbranice Tanrı ama günlük hayatta Tanrı'nın yerini İsrael alıyor ve "Cudyoya dokunanı Tanrı cezalandırır" sözü "Cudyoya dokunanı İsrail cezalandırır" olarak uygulanıyor.

Sedad Hakkı Eldem

Ünlü Mimar Sedad Hakkı Eldem, Nümizmat İsmail Galip'in kızı Azize Hanım'ın oğlu. Yani Osman Hamdi Bey, S. H. Eldem'in dedesinin kardeşi. Ulusal Mimarlık deyince ilk akla gelen S.H. Eldem, Başbakanlık Binası, Hilton Oteli, Rahmi Koç Köşkü, Zeyrek SSK Binası, Yalova Termal Oteli, Amerikan Hastanesi ve daha pek çok önemli yapının mimarı.

S.Hakkı Eldem

Ali Fethi Okyar

Sedat Hakkı Eldem'in babası Alişanzade İsmail Hakkı Bey. İsmail Hakkı Bey, Halveti Sünbül Sinan Kolu'nun son şeyhinin kuzenidir. Sedad Hakkı Eldem, Ali Fethi Okyar'ın (İttihat ve Terakki Gen. Sekreteri, Cumhuriyetin İlk Millet

Levent Şahverdi Arşivi

Meclisi Başkanı, II. Başbakan, İçişleri Bakanı, Adalet Bakanı, Serbest Fırka Kurucusu) da kayınbiraderi. Sedad Hakkı Eldem'in kız kardeşi Galibe Hanım, Ali Fethi Bey'le evlenmiş. Toparlarsak; Ethem Paşa'nın, oğlu Galip Bey'den doğan kızı Azize Hanım ile Diplomat İsmail Hakkı Bey'in evliliğinden doğan kızları Galibe Hanım'dır. Galibe Hanım, Ali Fethi Okyar'ın eşidir.

Ali Fethi Okyar'ın Cambridge'de okuttuğu oğlu Prof. Dr. Osman Okyar 2004'te vefat etti. Osman Hamdi Bey'in ilk eşinden olan kızı Fatma Hanım'ın Feyziye Mektepli oğlu Cemal Sait Bark da büyük dedesi gibi Paris'te okutulmuş bir maden mühendisi olup, Menderes'in Devlet Bakanı Feyzi Lütfi Karaosmanoğlu'nun bakanlık sekreteridir.

A.Fethi Okyar

Cemal Reşit Rey ve Mimar Vedat Tek

Müzisyen Cemal Reşit Rey'in annesi Fethiye Hanım'ın babası da İbrahim Ethem Paşa. Yani Osman Hamdi Bey, Cemal Reşit Rey'in dayısı oluyor. Fethiye Hanım, Ethem Paşa'nın oğlu Mustafa Bey'in kızıdır. 10. Yıl Marşı'nın da bestecisi olan Cemal Reşit Bey'in kardeşi Ekrem Reşit ise yazar. Babaları Ahmet Reşit Bey, bugün fazla bilinmeyen ama geçmişte önemli bir şahsiyettir. Mutasarrıflık, valilik ve nazırlık yapmış. Fransa ve İsviçre'de geçen yılları nedeniyle çocukları da orada yetişiyor. Cemal Reşit Rey'in babaannesi Huriye Hanım, ünlü Leyla Saz'ın yakın akrabası.

Cemal Reşit Rey

Giritli Sırrı Paşa önemli, ağ bundan sonra bu kişiden kaynaklanan bağ üzerinde gidecek. Şaire ve Bestekar Leyla Saz'ın "Yaslı gittim şen geldim" en tanınmış eseridir. Giritli Sırrı Paşa'nın ve Leyla Saz'ın birinci ünlü çocuğu, ünlü mimar Vedat Tek; TBMM Binası, Haydarpaşa ve Moda Vapur İskele Binaları gibi pek çok bilinen yapının mimarı. Vedat Tek'in eşi Firdevs Dino. Dino soyadı futbola aşina olanlar için BJK'nin ünlü kalecisi Sabri Dino'yu, sanata aşina olanlar için de hemen Abidin Dino'yu çağrıştırır ki iki çağrışım da doğrudur; çünkü hepsi aynı ailenin mensuplarıdır. Dino Ailesi'ne burada bir virgül koyalım, nokta olamıyor çünkü sarmalda az sonra yine karşımıza çıkacak.

Mehmet Vedat Tek

İbrahim Ethem Paşa; eşi Şeşka Fatma Hanım, İsmail Galip Bey, bir diğer oğlu Mustafa Bey'den olan torunu Ali Sami Bey, kayınbiraderi Bahriye Müsteşarı Mehmet İsmet Efendi'yle birlikte Üsküdar İskelesi'nin karşısındaki Mihrimah Sultan Cami'in içinde adını taşıyan türbeye gömülmüş.

Levent Şahverdi Arşivi

Sırrı Paşa-Leyla Saz'ın diğer ünlü çocukları da Yusuf Razi Bel. Leyla Saz, soyadını Fransız eşinden alan oğlu Yusuf Razi Bel ve Halil Ethem Eldem, Edirnekapı Mezarlığı 4. Ada'ya gömülmüş. Giritli Sırrı Paşa'nın ilk ünlü kardeşi Ahmet Fuat Paşa'dır. İkinci ünlü kardeşi Mustafa Nuri Bey, Rasih Nuri İleri'nin dedesi olur.

Kayınpeder-Damat Vali, 180 Bin Dönüm Arazi

Cemal Süreya, Rasih Nuri İleri için "devrim olsa devrimi değil belgelerini önemser" mealinde güzel bir saptama yapmıştı. Müze ve kütüphane görünümündeki evinde, 40'lı yıllarda beyaz ceketle servis yapan bir uşak, çocuklara Fransızca öğretsin diye İsviçre'den getirilen bir de madam varmış. Bugün TKP'nin en önemli isimlerinden birisi olan Rasih Nuri, dedesi Abidin Paşa'nın sadece Adana'daki arazilerinin 180 milyon metrekare olduğunu ve bu muazzam malı mülkü nasıl yitirdiklerini hayıflanarak anlatıyor. Dedesinin bu inanılmaz servetini nasıl yaptığını değil bir "komünist" olarak, insan olarak dahi sorgulamamaktadır. Rasih Nurilerin evi adeta bir mahfel gibi ve zamanın ne kadar tanınmış ismi varsa orada.

Leyla Saz

Rasih Nuri İleri

Hıfzı Topuz, kendi deyişiyle ilişkilerinin temelinde en az yüz yıllık bir ilişki olan Rasih Nuri'den bahsederken şöyle diyor:

Zaten İstanbul halkı iki bölümdür. Abidin Paşa ve Sırrı Paşalarla akraba olanlar ve olmayanlar. Kimden söz edilse Rasih'in akrabası çıkar.

Hıfzı Topuz, milyonların karşısına bir avuç insanı koyuyor. Aslında "haksız" değil, değil çünkü bir avuç insanın gücü ve etkisi geriye kalan "halk"tan, bizim gibi "soğan kafalı" lardan çok daha fazla.

Hofzı Topuz

Rasih Nuri İleri'nin dedesi Hazine-i Hassa Nazırı Mustafa Nuri Bey, Abidin Dino'nun da dedesi Abidin Paşa'nın (Hariciye Nazırı, Ankara ve Adana Valisi) damadıdır. Abidin Paşa, Adana Valisi'yken Mustafa Nuri Bey de Vali Muavini'dir. Kayınpeder vali, damat vali muavini ve sonuç Adana'da 180 bin dönüm arazi.

Mustafa Nuri Bey, Aşiyan'a gömülmüş. Abidin Paşa ise Fatih Cami'in içine gömülmüş, yanı başında ise Dinozade

Levent Şahverdi Arşivi

Veysel Paşa var. Vezir Veysel Paşa yukarıda virgül koyduğumuz, daha sonra açacağımız Dino Ailesi'nin büyüklerinden. Suphi Nuri İleri ve eşi Leyla Hanım kardeş çocukları. Birinci Meclis'in Anayasa Komisyonu Başkanı Celal Nuri, İstanbul Radyosu'nun kurucusu Karikatürist Sedat Nuri ve Rasih Nuri'nin babası Prof. Suphi Nuri İleri kardeştirler. Rasih Nuri İleri, babası ve dedesi tümü üstad masondurlar ve aileden İttihatçıdırlar.

Rasih Nuri İleri'nin eşi Bedia Hanım, Fehmi Behlil'in kardeşidir. Yani BOSSA'nın kurucusu Salih Bosna'nın torunudur. Dolayısıyla Rifat Özbek, Abdülhak Hamit Tarhan, Zeynep Fadıllıoğlu ve Mehmet Ali Aybar'ın kızı Güllü'yle bağı vardır. Güllü Hanım'la sadece evlilik yoluyla değil, soydan da akrabadır.

Kemalizmi, komünizm diye satan Rasih Nuri'nin merhum oğlunun ismi Mustafa Suphi'ydi. Atatürk'ün "serseri" ve "ajan" dediği TKP'nin kurucusu Mustafa Suphi'nin ismini oğluna koyuyor.

TKP, baştan sona liderlerinin oligarşi mensubu olduğu bir harekettir. Emekçilerini ayrı tarafa koyarak söylüyoruz. TKP'nin radyosu, Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan asıldığında "Emperyalizm kendi ajanlarını astı" diye yayın yapmıştır. Şimdi aynı ismi kullanan parti, Deniz Gezmiş'in adını kullanarak siyaset yapıyor, üstelik de sol görünümünde milliyetçi siyaset. TKP, 1982'ye kadar 12 Eylül faşizmini açıkça desteklemiş, "maceracı solu temizliyor iyi oluyor" diyebilmiştir. Faşizmi desteklemiş tek komünist(!) partidir.

Celal Nuri

Rasih Nuri ve Çetin Altan Neden Üç Kere Öpüşür?

Mason Mozart'ın üç operasının konuları ile Fransız Devrimi'nin sloganları paraleldir. Saraydan Kız Kaçırma'nın konusu özgürlük, Figaro'nun eşitlik, Sihirli Flüt'ün ise kardeşliktir. Bu üçlemenin ne anlama geldiğini yazmıştık. Rasih Nuri ile Çetin Altan karşılaştıklarında bir harici yani mason olmayan birisi yoksa- bu yüzden üç kere öpüşürler.

Güllü Aybar

1789'un asıl ve en büyük etkisi milliyetçilik olmuştur; milliyetçilik, Fransa'dan dalga dalga yayılmaya başlamıştır. Jön Türkler'in ismini aldığı Jön Avrupa, Giuseppe Mazzini isimli bir masonun önderliğinde bir örgüttü ve çalışma yerleri

Levent Şahverdi Arşivi

mason localarıydı. Masonlar, Avrupa'da monarkların karşısına çıkan hareket ve örgütlere destek veriyorlardı. Masonluğun karşısına dikilen en büyük isim de, bugünkü Avrupa'nın mimarı kabul edilen Metternich olacaktı. Metternich karşısında gizli örgüt Carbonari devreye girecek ve masonlarla bütünleşecektir. Fransa'da oluşturulan Carbonari, Bourbon Hanedanı'na karşı tamamen masonlardan oluşan bir kadroyla kurulurken İttihat ve Terakki Cemiyeti (İTC) de örgütlenme yapısı olarak Carbonari'yi dolayısıyla masonları örnek model olarak alacak ve elbette İTC'nin önderleri de masonlar olacaktı. İTC'ye katılacaklar önce mason localarında denenecekti, özellikle de sır saklama açısından. Monarşiye karşı cumhuriyet (bizde önce meşrutiyet) için monarkın gücüne karşı gizli örgüt, devletin aygıtlarına karşı da masonik örgütlenme modeli vardı.

Fransız Devrimi'nin ünlü sloganları da sloganları oluyor. Milliyetçilik homojen kültür, din, dil istemiştir. Burjuvazinin ihtiyacı olan pazar, homojenite sağlayan bir milli pazardı, bu da ancak ulus-devletle gerçekleşebilirdi; bundan dolayı burjuvazi kapitalizmin önünde engel olarak gördüğü feodal yapıların, monarkın karşısına milliyetçilik ideolojisi ve ulus-devlet modeliyle çıkacaktı. Modernleşmenin siyasi yansımalarından, bileşkelerinden birisi ve/veya toplumsal üst organı olarak ulus-devlet vardır. Erguvaniler olarak tanımladığımız kişiler, masonlar, ilk Türkçüler oldukları gibi kuşkusuz ilk modernleş(tir)meciler de oluyor. Türk milliyetçiliği, örtük kastın tepesinde bulunan oligarşi mensuplarınca bu topraklara getiriliyor. İnsanlığın başına gelen en büyük en felaket, kapitalizmin dini olan milliyetçiliktir.

Çalıkuşu Kızılderili midir?

Leyla Hanım'ın ailesinin bir kolu Aslanpaşa Ailesi. Sabahattin Ali, Aslanpaşa Ailesi'ndendir. Aslanpaşa Ailesi'ne değinmemiz gerekiyor. Bu ailenin Rana Pirinççioğlu, Reha Oğuz Türkkan (Kızılderililerin Türk olduğunu iddia eder) gibi isimleri de var. Reha Oğuz Türkkan, 1944'teki ünlü Irkçılık Davası'nda Türkeş, Nihal Atsız, Zeki Velidi Togan, Orhan Şaik Gökyay, Sait Bilgiç ve Tarkan'ın dedesinin kardeşi Fethi Tevetoğlu gibi isimlerle birlikte yargılananlardan birisi.

Reha Oğuz Türkkan

Türkkan'ın babası Tapu Kadastro Genel Müdürlerinden Halit Ziya Bey. Büyükada'da köşkleri var, Türkkan da

Levent Şahverdi Arşivi

orada büyümüş. Türkkan, Reşat Nuri Güntekin'in baldızıyla evlenmiş, yani bacanaklar. Üstad Mason Reşat Nuri'nin de Büyükada'da köşkü var. Büyükada'da iskeleden çıkıp sağa dönerseniz, ada Nizam ve Maden olarak iki bölümdür, daha zenginlerin oturduğu Nizam'a girersiniz. Bu bölgede Reşat Nuri'nin adını taşıyan bir sokak vardır. İzmir'de Frerler okulunda okuyan Reşat Nuri'nin kayınpederi damadının soyadını almış. Diğerleri ise Generalfeyzioğlu soyadını alır.

Ruşen Eşref Ünaydın, Reşat Nuri'nin teyzesinin oğludur. Ruşen Eşref de masondur. Reşat Nuri'nin kızı Ela Hanım, ünlü Diplomat Tanşuğ Bleda'nın eşidir.

Fethi Tevetoğlu

Reha Oğuz Türkkan, yayıncılık hayatına "Ergenekon" isimli bir dergiyle başlamış. Ondan sonra çıkardığı dergin in adı ise Bozkurt'tur. Reha Oğuz, askere çağırılınca bu tür kişilerde sıkça rastlandığı üzere askere gitmemiş; kardeşi Atilla Türkkan gibi ABD'ye gitmiş. ABD vatandaşı olup, Konstantinidis isimli birisiyle Türkkan-Konstantinidis Denizcilik Şirketi'ni kurmuş. Askerliğini yapmadığı için vatandaşlıktan da atılan bu milliyetçi teorisyen Turancılığı da bırakmamış elbette. Kızılderililer Türktür iddiası işte bu meşhur zatın iddiası.

Reşat Nuri Güntekin

Aşiyan Mezarlığı'na ana kapıdan, Kayalar Sokak'tan girince 10-15 metre sonra sağ tarafta Ömer Fahrettin Türkkan'ın (Korgeneral, Medine Müdafai, Büyükelçi; General Selim Türkkan ile General Orhan Türkkan'ın babası) mezarını görürsünüz. Ömer Fahrettin Türkkan, Prof. Dr. Reha Oğuz Türkkan'ın da amcasıdır.

Cahit Sıtkı Tarancı ve Ziya Gökalp

Anne tarafından Aslanpaşa Ailesi mensubu Rana Pirinççioğlu'ndan I. Bölüm'de bahsetmiştik. Yasemin Pirinççioğlu'nun anne tarafından Yaşar Holding'le akrabalığını da yazdık. Şimdi annesinin vefat ilanını yazalım:

Cahit Sıtkı Tarancı

Bir Duayen
Bir Çınar
Bir Kadın
Alnı Açık

Levent Şahverdi Arşivi

Atatürk'e Şükran
Halide Edip'e Asistan
Cumhuriyet'le Doğdu
Hep Gençti
Hepimizin Öğretmeni
İlkleri Yaratan Turizmci
Dünyaları Gezdiren
Türkiye'yi Sevdiren
Bir Düşünür, Bir Lider
Bir İş Kadını
Bir VIP
Sadece Türkiye'de değil
Tüm Dünyada da Dost İnsan

Ziya Gökalp

Hayrunisa
İNCİ PİRİNÇCİOĞLU

Şirketimizin Kurucusu
Hepimizin ANNESİ
17 Aralık 2001
Bir Bayram Günü Aramızdan Ayrıldı.
Ruhu Şad, Mekanı Cennet Olsun

VIP Turizm Ailesi
Merhumenin cenazesi 19 Aralık 2001 Çarşamba (Bugün) Teşvikiye Camiinde- Öğle Namazını takiben Zincirlikuyu Mezarlığına defnedilecektir.
(Hürriyet, 19.12.2001)

Ceylan Pirinçcioğlu

Aslanpaşa Ailesi bahsini kapatmadan bir başka bağa daha değinmemiz gerekiyor. Dr. Fuat, Diyarbakır-Çermikli, Hacıkadiroğlu Ailesi mensubu. Dr. Fuat, Şeyh Sait İsyanı dolayısıyla asılmış. Dr. Fuat, duruşmalarda sürekli olarak Kürt değil Türk olduğunu söylemiş. Dr. Fuat'ın ailesi soyadı kanunu sonrası Erkmen soyadını alıyor. CHP Senatörü, Danıştay'da Daire Başkanı Kamuran Erkmenoğlu, Dr. Fuat'ın yeğeni. Dr. Fuat'ın oğlu Mehmet Fuat Erkmen, öğrenciliği sırasında Musa Anter'in yurdunda kalıyor ve Musa Anter kendisinden hiç para almıyor. Dr. Fuat'ın kız kardeşi Cahit Sıtkı Tarancı'yla evlenmiş. Akrabalık bununla sınırlı değil, Pirinççizade Cahit Sıtkı'nın kız kardeşi Sabiha Nihal Hanım'ın da soyadı Erkmenoğlu.

Musa Anter

Yasemin Pirinçcioğlu'nun dedesi Arif Fevzi Pirinççioğlu'nun babası ile mason Ziya Gökalp'in annesi kardeş. Arif Fevzi Bey, Ziya Gökalp'in dayısının oğlu. Arif Fevzi'nin babasının kız kardeşlerinden, diğer üç kız kardeşten olan ço-

Levent Şahverdi Arşivi

cukların birisi Cahit Sıtkı Tarancı, diğeri Ziya Gökalp ve Süleyman Nazif. Cahit Sıtkı Numune-i Terakki mezunu. Faik Ali Ozansoy'un oğlu Munis Faik Ozansoy, Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği yapmış. Yine bir soru soralım: Pirinççizade ya da modernize edilmiş ismiyle Pirinççioğlu Ailesi'nin Diyarbakır'daki büyük arazilerinin 1914'teki miktarı ne kadardır, 1916'da ne kadar olmuştur?

Ziya Gökalp ve diğerlerinden asıl olarak II. Kitabımızda bahsedeceğiz.

İlk Türkçüler

Suavi Aydın, milliyetçilik ile modernleşmeyi incelediği kitabında şöyle diyor:

1848 Polonya - Rus Savaşı ertesinde Türkiye'ye iltica eden ve Mustafa Celaleddin Paşa adını alan Konstantin Polzokic-Borzecki (18261876) Les Turcs, ancients et modernes (İstanbul 1869) adlı kitabında Gobineau'nun kuramının etkisinde kalarak Turanoaryanizm kuramını geliştirdi. Bu kuramında Türklerin 'beyaz ırktan' olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır. Bu kuramı Paşanın oğlu Enver Celaleddin Paşa geliştirmiş ve 1917'de kaleme aldığı 'Türklerin Aslı' başlıklı uzun makalesinde kamuoyuna sunmuştur. Edebiyat'ı Umumiye Mecmuası'nda yayınlanan makalede Paşa, özellikle dil analojileri yaparak Türklerin Ariyen olduklarını ispata çalışmıştır.

Munis Faik Ozansoy

Aydın'ın dil analojisi dediği, Mustafa Celaleddin'in kitabında yaptıklarına birkaç örnek verelim. Latince "comes" yani arkadaş, Türkçe komşudan; Latince "conderes" yani şehir kurmak, Türkçe kondurmaktan geliyor diye iddia ediyor. Böylece Latince ile Türkçenin akrabalığını ispatlamaya çalışıyor. Kitabını Sultan Abdülaziz'e ithaf etmiştir.

Nazım, "Lehistan Mektubu" şiirinde şöyle diyor:

Constanty Borzecky

Lehistan'dan gelmiş dedelerimden biri
Lehistan'da millet
Sosyalizmi kurmakla meşgul
Göğsümüzü kabartmıyor değil
Dedelerimden birinin Lehli oluşu.

Levent Şahverdi Arşivi

Constanty Borzecky daha sonra aldığı isimle Mustafa Celaleddin Paşa, Nazım Hikmet'in annesinin baba tarafından dedesidir. Mustafa Celaleddin Paşa, Serasker Ömer Paşa'nın kızı Safvet Hanım'la evlenmiş. Serasker, ordunun komutanı olan vezirdir. Ivo Andriç'in "Ömer Paşa" isimli kitabında çok olumsuz olarak bahsettiği Ömer Paşa, Avusturya Ordusu'nda yetişmiş, sonradan Müslüman olmuş.

Andriç, şöyle diyor:

Osmanlı Ordusu'nun içinde eski Hristiyanlar'dan oluşan, halk arasında murtad tabur olarak bilinen bir grup asker var ki, halka en çok kötülük eden görevlilerin başında bulunur: 'Serasker Ömer Paşa ve askerlerinin kötülükleri arasında en çok yabancılardan, Hristiyan veya Yahudiler'den oluşan askerlerden murtad taburdan konuşuluyordu. B'unlar Osmanlı Ordusu üniforması giyen Müslüman isimleri olan, fakat hala dinsiz ve Müslüman olan her şeyden nefret eden bir grup askerdi.

Ömer Paşa

Ömer Paşa'nın soyundan gelenler içinde diğer tanınmış kişiler; Halide Nusret Zorlutuna, kızı Emine Işınsu, kardeşi İsmet Kür ve onun kızı Pınar Kür'dür. Bu akrabalıkların ayrıntısına girmiyoruz; bu ünlü edebiyatçılar Ömer Paşa'nın torunlarıdır deyip geçiyoruz.

Pınar Kür

Mustafa Celaleddin Paşa, Varşova Üniversitesi'nde okumuş. Fransızca, Almanca, Ruşca ve Latince biliyor. Devrin gazetesi Basiret'te yazıyor. Bektaşi, aldığı isim de zaten bunu anlatıyor. Sarışın, mavi gözlü; Nazım Hikmet fiziksel özelliklerini ondan almış.

Hasan Enver Paşa

Mustafa Celaleddin Paşa'nın oğlu Hasan Enver (Paşa), Galatasaray Lisesi'nden sonra devlet tarafından Paris'e mühendislik okuması için gönderiliyor. Babası Karadağ'da şehit olunca, Abdülhamit tarafından İstanbul'a çağrılıyor ve kendisine sarayda yaver olmak ile Paris'te tahsiline devam seçenekleri sunuluyor. İstanbul'da kalıp subay oluyor. Abdülhamit tarafından el üstünde tutuluyor; İspanya ve Küba'ya gönderiliyor.

Mirliva Enver Paşa önce Müşir Mehmet Ali Paşa'nın kızı Leyla Hanım'la evleniyor. Müşir Mehmet Ali Paşa yani gerçek ismiyle Julien Dietrich ve ilk ismiyle Charles de Dedroit Fransız asıllı bir Alman. Magdeburg'lu "Mehmet Ali" Paşa, 1878 Berlin Antlaşması'nı imzalıyor ve bu imza nedeniyle önce hain ilan ediliyor, ardından da yerlerde sürüklenerek

Levent Şahverdi Arşivi

linç ediliyor

Müşir Mehmet Ali Paşa'nın kızları meşhur kişilerle evleniyor: Büyük kızı Hayriye Hanım, Hareket Ordusu Kumandanı Hüseyin Hüsnü Paşa'yla evleniyor. Hüseyin Hüsnü Paşa'nın torunu Mehmet Ali Aybar'dır. Kızı Nimet Hanım (Aybar'ın halası) Evrenoszade İttihatçı Rahmi'nin eşidir.

İkinci kızı Leyla Hanım, Enver Paşa'yla yani Nazım Hikmet'in dedesiyle evleniyor.

Üçüncü kızı Zekiye Hanım, Ali Fuat Cebesoy'un babası İsmail Fazıl Paşa'yla evlenmiştir.

Dördüncü kızı Rabia Adeviyye Hanım ilk evliliğini Miralay Selahattin Tevfik'le, ikinci evliliğini ise Mutasarrıf Selami Bey'le yapıyor.

Beşinci kızı Saniye Hanım ise Sabahattin Ali'nin babaannesidir.

Pek çok kaynak dört kızı olduğunu yazıyor. Beşinci kızı olduğu bilgisi (Hıfzı Topuz tarafından) yeni ortaya atılmış bir iddiadır.

Charles de Dedroit

Sultan tarafından Çin'e gönderilen dokuz kişilik heyetin başkanı Hasan Enver Paşa olup heyetin içinde iki tanıdık isim daha vardır: Binbaşı Nazım Bey ve Bülent Ecevit'in dedesi Mustafa Şükrü Efendi. Nazım Hikmet'in dedesiyle, Mustafa Bülent Ecevit'in dedesi aynı heyette, yıl 1901... Bugün kim "meşhur" ise 4050 yıl önce babası sahnededir ve/veya bugün kim meşhursa 100 yıl önce dedesi sahnededir...

Sabahattin Ali

Hasan Enver Paşa bu yolculuk esnasında Dalmaçyalı Hortense Leffine ile evleniyor. Matmazel Hortense'ın babası heyette tercüman olarak bulunuyor. Hasan Enver Paşa'nın Hortense Leffine ile yaptığı evlilikten de Ömer Songar, Suzan (Rakim Özkök'le evlenmiş) ve Hasan Enver Songar doğmuş. Songar'ı soyadı olarak seçen Enver Paşa'dır. Babasının ideolojik izinden gidiyor, ama bir boyut daha atlıyor: Ailesinin Orta Asya Türkleri olduğunu, oradan Polonya'ya yerleşen Songar Kabilesi olduğunu söylüyor.

Matmazel Hortense

Orta Asya Türkleri meselesinin aslında ne olduğuna dair bazı ipuçları yazdığımızı eski okurlar bilir. Bu orijinal bir iddiamızdır. Bu kök arayışının ideolojik/etnik/dinsel temeli MÖ 722'ye dayanıyor. İkinci kitabımızda, asıl olarak milli-

Levent Şanverdi Arşivi

yetçiliği anlatırken buna değineceğiz.

Enver Paşa, Fransızca eğitim yapan özel bir okul açar ve okula sadece Türk ırkından öğrenci alınmasını şart koşar. Bu okul bir dönem Zühtü Paşa Köşkü'nde eğitim yapar. Kadıköy-Kızıltoprak civarında pek çok yere ismini veren Zühtü Paşa kimdir? Şükrü Saraçoğlu'nun nesidir? Saraçoğlu'nu III. Kitapta okuyacaksınız. Enver Paşa'nın en yakın dostlarından birisi de Münevver Ayaşlı'nın dayısı Kolonel Aziz Bey.

Enver Paşa'nın, "Sahte Derviş Reşit" adıyla tanınan Macar Türkolog Herman Arminus Vámbéry ile yakınlığı ve uzun yazışmaları var. Vámbéry, Yahudilerin Filistin'i yurt yapması için çok çalışmış, Abdülhamit'in yakınına sokulmuş siyonizmin en önde gelen isimlerinden birisidir. Vámbéry'nin sahteliği, "Reşat Efendi" sahte ad ve kıyafetiyle devrin ünlü isimlerinden Mehmet Sadık Rıfat Paşa'nın İstanbul'daki konağında dört sene "misafir" kalmasından geliyor. Daha sonra Orta Asya'ya gider. Casus ve seyyah bu kişinin maceraları müthiştir ve yapmak istedikleri bizim anlatmaya çalıştıklarımızı da doğrular.

Ömer Songar

Ferik Hasan Enver Paşa'nın Leyla Hanım'la evliliğinden; Ayşe Celile (Nazım Hikmet'in annesi), Mehmet Ali, Mustafa Celalettin (eşi Gabriela Taron), Sara Hanım (Şevket Mocan ve sonra da Avni Okçu'yla evlenmiş) ve Münevver Hanım (önce Kadri Bey'le sonra da Oktay Rıfat'ın babasi olan Samih Rifat'la evlenmiş) doğmuş.

Vámbéry

Nazım Hikmet'in babası Hikmet Bey, Mehmet Nazım Paşa'nın oğludur. Mevlevi olan, pek çok yerde -Selanik dahil- valilik yapan, Nazım Hikmet'e Mevleviliği tanıtan Mehmet Nazım Paşa, Akşehir Kaymakamı Şakir Efendi'nin oğludur. Mehmet Nazım Paşa aynı zamanda yazardır. Nazım'ın babası Hikmet Bey, Galatasaray Lisesi mezunudur. Uzun yıllar Selanik'te Umur-ı Ecnebiye Müdürü olarak çalışmış. Nazım da bu görevi esnasında doğuyor. Hikmet Bey, İttihatçı olduğu için Matbuat Umum Müdürü (Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürü) yapılıyor. Bu görevi sırasında Berlin ve Viyana'da kalıyor. İttihatçılardan sonra Kadıköy'deki Süreyya Sineması'nda müdürlük yapmış. Ticarete de girmiş, sütçülük yapmış. Ölümüyle ilgili iki farklı bilgi var. Birincisi, sinemada kalp krizi geçirerek öldüğüdür. İkincisi ise Mussolini ismini verdiği köpeği tarafından ısırılınca kuduz aşısı olduğu sonra da tetanos aşısı yapıldığı için öldüğüdür.

Mehmet Nazım Paşa

Levent Şahverdi Arşivi

Turgut Sunalp

Hikmet Bey, Celile Hanım'dan sonra Cavide Hanım'la evleniyor, bu evlilikten Melda (Kalyoncu) ve Metin (Yasavul) isimli ikiz kardeşler doğar. Melda Hanım, Kemal Tahir Vakfı'nın başkanlığını yapıyordu. Refik Erduran'ın ilk eşi olan Melda Kalyoncu'nun teyzesinin oğlu, yani annesi Cavide Hanım'ın kız kardeşi olan Macide Hanım'ın oğlu ise Orgeneral Turgut Sunalp'tir. Kore'de rütbelerinin tutmamasına rağmen Turgut Sunalp ve Refik Erduran'ın aynı çadırlarda kalmalarının nedeni budur. O esnada Refik Erduran, Melda Hanım'la evlidir ve eşinin teyzesinin oğluyla aynı çadırda kalmaktadır. Refik Erduran, Kore'ye gönüllü olarak gitmiş.

Turgut Sunalp'in babası defterdarmış. 12 Eylül'ün kurdurduğu Milliyetçi Demokrasi Partisi'nin başına geçen Sunalp, devrimci kadınlara cop sokulması için "elimizde taş gibi askerler var, niye cop sokulsun" diyebilmiş birisidir.

Halid Özkul'dan okuyalım:

NATO üyesi olmadığı halde en önemli Gladio şebekelerinden biri de küresel finans merkezi İsviçre'de kurulmuştur. ... Gizli Ordu Gladio'nun İsviçre organizasyonu "P.26" adı altında faaliyete geçirmiştir. P.26'nın eski şeflerinden Albay Backmann (ya da mason localarındaki bilinen ünvanı ile Dr. Backmann) 1979'da İsviçre'de 'Albay Backmann-Karanlıklar Ordusu Skandalı" ile ünlenmiştir. Albay 'Dr.' Otto Backmann İsviçre'deki Montreux kentinin Caux kasabasında kayak merkezindeki şatosunda, Moral Re-Armanent-MRA 'Manevi Cihazlanma Dereneği"nde Avrupa'nın çeşitli yerlerinden gelen misafirlerini de Avrupa Gladiolarına devşirmek için misafir etmiştir. Bunların arasında pek çok ünlü Kıbrıslı (Dr. Küçük, Rauf Denktaş gb.) ve Türk Politikacıları (Kasım Gülek gb.) subay ve MİT/Özel Harp Dairesi'nde görevli general vardır. Türk Gladiosu 'X' (ya da Ergenekon!) örgütünün ünlü kontr şeflerinden emekli general Turgut Sunalp de Dr. Backmann'ın yakın dostlarındandır. (T. Sunalp familyadan masondur). P.26'nın bugünkü şebeke reisi Eprahim Catalan (Kod adı Rico) adlı MOSSAD bağlantılı-Backmann gibi- İsviçre yahudisidir. Basel'de (Zionist Wolrd Organization merkezi buradadır) bir sigorta şirketinde başkan yardımcısı olarak görünmektedir.

Turgut Sunalp

Melda Kalyoncu

Turgut Sunalp, "derin" bir zat olduğu için kendisinden Netaş ve Garanti Bankası Yönetim Kurulu Üyesi olarak da istifade edilmiştir.

Levent Şahverdi Arşivi

Refik Erduran

Refik Erduran, Nazım Hikmet'i motorla kaçırırken Boğaz Komutanı olan kişi Erduran'ın dayısı Münci İlhan'dır. İkinci evliliğini Leyla Umar'la yapan Erduran, halen üçüncü eşinin kızıyla dördüncü evliliğini sürdürmekte. Yani üvey kızıyla evlidir. Nazım Hikmet'i önce Melike Demirağ'ın amcası olan Boğaziçi Lisesi mezunu Tarık Demirağ'ın motoruyla kaçırmayı planlayan Erduran'ın ailesi de güçlü ve zengin: Refik Erduran'ın anne dedesi Mustafa Refik Bey, okul müdürlükleri ve gazetecilik yapıyor; Salacak'ta bir yalıda oturuyor ve Ekmekçizadelerin kızıyla evlenmiş. Ahmet Mithat Efendi de Refik Erduran'ın dedesinin (Mustafa Refik Bey'in) dayısı. Refik Erduran'ın babası Avukat Hüsamettin Erduran. Annesi ise Refika Erduran. Refik Erduran'ın kızkardeşi Leyla Hanım, Abel Turnier'le evlenmiş.

Refik Erduran

Nazım Hikmet'in iki halası var: Mediha ve Güzide. Mediha Hanım'ın eşi Hukuk Profesörü Memduh (Ezine) Bey, Selanik Ticaret Mahkemesi Reisliği yapmış. Çocukları Yazar (Mehmet) Celalettin Ezine ve Gazeteci Mustafa Orhan Ezine'dir. Celalettin Ezine'nin en tanınmış eseri 1938'de Kenan Basımevi'nin yayınladığı oyun kitabı "Yakub ve Ötekiler"dir. Heidelberg ve Leipzig Üniversitesi mezunu, ayrıca Paris'te Siyasal Bilgileri de bitirmiş. Celalettin Ezine, sosyalist olarak bilinen bir yazardır. Hergün'de başyazılar yazmış, daha sonra da Cumhuriyet'e geçiyor.

Celile Hanım

Diğer hala Mediha Hanım, Kolağası Necip Bey'le evlenir.

Celile Hanım ve Yahya Kemal

Nazım'ın annesi Ayşe Celile Hanım, Padişah II. Abdülhamid'in yaverliğini yapan babası Enver Paşa vasıtasıyla padişahın ressamı Fausto Zonaro'dan ders almış bir ressam. Mehmet Akif Ersoy'un da bir portresini yapmıştır. Soyadı kanunu çıkınca Uğuraldım soyadını almış. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Nur Baba" romanında anlattığı Bektaşi dergahında, Yakup Kadri'nin yanında gelen Yahya Kemal'e aşık olur, ama evlidir. Yahya Kemal'le evlenmek için boşanır; ancak Yahya Kemal, sözünü tutmaz ve Celile Hanım'la evlenmez. Dergahtaki tanışma sonrası Yahya Kemal, Nazım Hikmet'in özel öğretmeni de olur.

Yahya Kemal

Cânan aramızda bir adındı,
Şîrin gibi hüsn ü âna unvan,
Bir sahile hem şerefti hem şan,

Levent Şahverdi Arşivi

Çok kerre hayâlimizde cânan
Bir şi'ri hatırlatan kadındı.

Doğmuştu içimde tâ derinden
Yıldızları mâvi bir semânın;
Hazzıyla harâb idim edânın,
Hâlâ mütehayyilim sadânın
Gönlümde kalan akislerinden.

Mevsim iyi, kâinât iyiydi;
Yıldızlar o yanda, biz bu yanda,
Hulyâ gibi hoş geçen zamanda
Sandım ki güzelliğin cihanda
Bir saltanatın güzelliğiydi.

İstanbul'un öyledir bahârı;
Bir aşk oluverdi âşinâlık...
Aylarca hayâl içinde kaldık;
Zannımca Erenköyü'nde artık
Görmez felek öyle bir bahârı.

Yahya Kemal bu şiiri Celile Hanım için yazmış.

Aslında Celile Hanım, Hikmet Bey'den önce Naci (Eldeniz) Paşa'yla evlenecekken son anda bu evlilik gerçekleşmez. Naci Paşa'yı yazdık; burada bir kez daha Münevver Ayaşlı'yla yollar kesişiyor.

Hikmet Nazım Bey

Nazım Hikmet'in Dayıları

Ferik Hasan Enver Paşa'nın Leyla Hanım'la evliliğinden; Ayşe Celile (Nazım Hikmet'in annesi) iki erkek, iki de kız çocuğu olur. Yani Nazım Hikmet'in iki dayısı iki de teyzesi vardır.

Büyük dayısı Mustafa Celalettin, Galatasaray ve Paris Hukuk Fakültesi mezunu, diplomattır. Fransız uyruklu Gabrielle Taron'la evlenmiş. Bu aile Andaç soyadını almış. İtalya ve Fransa'da okuttukları iki kızları var. Büyük kızı Leyla İpekçiler Galatasaray Lisesi'nde öğretmen olmuş. Küçük kızı Münevver, Nazım Hikmet'le evlenen hanımdır. Münevver (Andaç) Hanım ilk evliliğini Ressam Nurullah Berk (Fransa'da okumuş) ile yapıyor; bu evlilikten Renan isimli kızı, Nazım Hikmet'le olan evlilikten ise halen Fransa'da yaşayan Mehmet Nazım doğuyor. Münevver Hanım, Nazım Hikmet'ten sonra oğluyla birlikte Fransa'ya yerleşiyor; orada da vefat etti. Münevver Hanım, Nazım'ın dördüncü eşidir.

Münevver Andaç

Nazım'ın küçük dayısı Mehmet Ali Bey Çanakkale'de

Levent Şahverdi Arşivi

şehit olmuş.

Nazım Hikmet'in Büyük Teyzesi

Büyük teyzesi Münevver Hanım, önce Kazasker Rıza'nın oğlu Gazeteci Kadri Bey'le evlenir. Bu evlilikten doğan Rıza Seyda Yaltırım, Fransa'da okumuş bir mühendis. Seyda Bey, Nazım Hikmet'in kız kardeşiyle, Nazım'ın "Samoş" diye bahsettiği Ayşe Samiye Hanım'la evlenmiş. Yani iki teyze çocuğu evlenmişler. Oğulları Dr. Hikmet Kadri Yaltırım, Şubat 2007'de vefat etti. Jinekolog Hikmet (Kadri) Bey, Ergül Özerman'la evlenmiş. Çocukları Arzu, Nazım ve Aslı'dır.

Kızları ise Ressam Ayşe Yaltırım'dır. Ayşe Yaltırım'ın oğlu Murat Germen, ABD'de MIT'te master yapmış bir mimar. Sabancı Üniversitesi'nde akademisyen olarak çalışıyor. Koç Holding'e de çalışmalar yapıyor.

Nurullah Berk

Atatürk'ün KBB Doktoru Ziya Naki Yaltırım; soyadı bizzat Atatürk tarafından verilmiş.

Şair Oktay Rifat

Münevver Hanım, ikinci evliliğini Sami(h) Rifat'la yapıyor. Samih Rifat, valilik ve milletvekilliği yaptıktan sonra Türk Dil Kurumu Başkanı oluyor. Asıl tanınması dil alanındadır. Şairliği de var. Bütün kültürlerin Türklerden türediğini ileri süren keskin bir Türkçüdür. Samih Rifat Horozcu, kayınpederi Hasan Enver Paşa'nın ve onun babası Constanty Borzecky'in fikirlerini sürdürüyor. Samih Rifat Bey Bektaşi nefesleri de yazıyor. Kardeşi Rifat Bey, Kavalalı Prens Halim Paşa'nın damadı Udi Rifat Bey.

Samih Rifat

Samih Rifat'ın kızı Hüsnü Aşk, oğlu ise ünlü Şair Oktay Rifat'tır. Hüsnü Aşk, Mevlevi Şeyh Galip'in ünlü mesnevisidir. Samih Rifat da elbette Mevlevidir. Orhan Pamuk'un "Kara Kitap" romanında, roman kahramanları Rüya ve Galip amca çocukları olup, Hüsnü Aşk'ı okurken birbirlerine aşık olurlar. Hüsnü Aşk'ta da mesneviyi okurken birbirlerine aşık olan kardeş çocuklarının hikayesi vardır. Rüya, Orhan Pamuk'un kızının ismidir. Orhan Pamuk çok derin bir mistiktir; benim adım adam kadmon yani insan-ı kamildir diyecek kadar...

Oktay Rifat

Oktay Rıfat'ın baba dedesi Macar Ali Rifat Bey. Macar diyorlar çünkü 1848'den sonra Osmanlıya sığınan bir Macar.

Levent Şahverdi Arşivi

Bektaşi oluyor ve ilk operalardan birisi olan Bülbül'ün de bestecisi. Oktay Rıfat'ın amcası Ali Rifat (sonradan Çağatay soyadını almış) da bugün söylenmeyen ama ilk kabul edilen İstiklal Marşı'nın da bestecisi. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın torunuyla evlidir. Ali Rifat Çağatay'ın torunu da Şişli Terakki Mezunu.

Oktay Rıfat'ın amcası Cevat Rifat Atilhan, üstad masonlardan Nuri Demirağ, ilk faşist parti MKP'yi kurarken sağ kolu da Cevat Rifat Atilhan'dır. Atilhan soyadı da Macarların Türk olduğu safsatasından dolayı Atilla'dan geliyor. Sol cenah bu ismi pek bilmez ama sağcılar arasında çok iyi tanınır ve saygı görür. Atilhan'ın büyük özelliği Masonlar aleyhine yazdığı kitaplardır. İslamcı Sebilülreşat'ta Cevat Rifat Atilhan, Raif Ogan ve Yusuf Ziya Kösemen'le birlikte yazar. İlk İslamcı parti olan "İslam Demokrat Partisi"ni de o kurmuş. Cevat Rifat Atilhan, "Bineceğim dolmuşun, otobüsün önce lastiklerine bakarım ve Davut Yıldızı görürsem binmem" dermiş. Bu kadar anti-semitist! yani... Çok şükür sola bulaşmamış...

Cevat Rifat Atilhan

Devlet tarafından Fransa'ya doktora yapması için gönderilen Oktay Rifat Horozcu'nun babasının adını verdiği oğlu Samih Rifat, Yapı Kredi Yayınları'nda Enis Batur'un sağ koluydu.

Bülent Oran ve Bedirhan Ayşe Şasa

Cevat Rifat Atilhan, Yeşilçam'da en çok senaryo yazan, şapkasını hiç çıkarmayan adam Bülent Oran'ın babasıdır. (İkinci Bahar filminde T. Şoray'ın babası rolündeydi) Amerikan Kolejli olup sonradan tarikata girdiği için pek sevilen Yazar Ayşe Şasa'nın da kayınpederidir. Ayşe Şasa, Bedirhan Ailesi'ne mensup yani Halide Edip, Fatin Rüştü Zorlu, Vasıf Çınar, Musa Anter, Cüneyt Zapsu (eski GS Başkanı Mehmet Cansun'un kuzeni), Mithat Cemal Kutay, Sermet Akgün (eski Ege Üniversitesi Rektörü) vs. ile akrabadır. Ayşe Şasa daha önce Atıf Yılmaz'la evliydi. Atıf Yılmaz şu anda Deniz Türkali ile yani Vedat Türkali'nin kızıyla evli. V. Türkali'nin oğlu Barış Pirhasan'la uzun yıllar birlikte olan Hale Soygazi şu anda Murat Belge'nin sevgilisi.

Bülent Oran

Ayşe Sasa

Şevket Mocan, TKP ve Nihat Sargın

Gelelim Nazım'ın küçük teyzesi Sare Hanım'a...

Kemal Derviş Eylül 2001 tarihinde Londra'da "ço-

Levent Şahverdi Arşivi

cukluk arkadaşım" dediği Kemal Nebioğlu'nun evinde kalmıştı. Kemal Nebioğlu'nun eşi Rüya Hanım, Nazım Hikmet'in küçük teyzesi Sare Hanım'ın üvey kızıdır.

Sare Hanım ilk evliliğini Şevket Mocan'la yapar. Ünlü Mocan Yalısı'nın, bir başka ismiyle Pembe Yalı'nın sahibi Şevket Mocan, fanatik bir sağcı, üst düzey bir mason ve DP milletvekilidir. Şevket Mocan'ın önceki eşlerinden birisi olan Nihal Hanım'ın babası eski milletvekili Ahmet Refik Uluçay; Nihal Hanım, Necmettin Sadak'ın da baldızı. Sedef Adası'nın eski sahibi Reyan Şahsuvaroğlu, Şevket Mocan'ın kuzeni. Reyan Şahsuvaroğlu'nun kızı Esra Bereket'tir. Necmettin Sadak, eski Dışişleri Bakanı, mason ve Ali Naci Karacan'ın da ortağı, Akşam Gazetesi'nin eski sahibi. Şevket Mocan'ın babası Deli Remzi Paşa, annesi ise Ayşegül Mediha Hanım'dır. Ayşegül Mediha Hanım'ın babası da İngiliz Sait Paşa. Mehmet Sait Paşa İngiltere'de okuduğu için İngiliz deniyor. Müşir, Vali, Rasathane Müdürü; Divanyolu 2. Ada'da gömülü. Şevket Mocan'ın baba dedesi de Fethi Ahmet Paşa, Pembe Yalı'yı yani Mocan Yalısı'nı da yaptıran odur; ilk Viyana Sefiri. Fethi Paşa Korusu diye bilinen yerin adı bu zattan geliyor. Atiye Sultan'la evlenen Fethi Ahmet Paşa, cam endüstrisini Paşabahçe'de kuran kişidir.

Sare Okçu

Fethi Paşa Korusu'nun eski ismi Nuri Demirağ Korusu'dur. İçindeki köşkle birlikte Nuri Demirağ'a aitmiş.

Nihat Sargın

Şevket Mocan'ın Sare Hanım'dan doğan kızı Ayşe Baştımar'dır. Ayşe Baştımar, TKP Genel Sekreteri Zeki Baştımar'ın amcasının oğlu Dündar Baştımar'ın eşidir. Dündar Kılıç, Zeki ve Dündar Baştımar'la aynı köyden, yani Baştımar ya da Başdamar diye bilinen köy. Bu köyün komşu köyü de Banker Kastelli'nin köyüdür. Banker Kastelli yani Abidin Cevher Özden ile Zeki ve Dündar Baştımar, kardeş torunudurlar. Dündar Baştımar, Şişli Terakki mezunudur.

Türkiye İşçi Partisi'nin TKP ile birleşmesinden doğan Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nden (TBKP) genel başkan olarak tanıdığımız Nihat Sargın'ın eşi Yıldız Hanım, Dündar Baştımar'ın kardeşidir.

Banker Kastelli

Rüya Mocan Nebioğlu'nun eşi İlhan Nebioğlu, Osman Nebioğlu'nun oğlu. İzmirli Nebioğlu Ailesi geniş ve güçlü bir aile. Feyziye Mektepli Osman Bey, Göttingen Üniversitesi'ni bitirmiş ve yayıncılık yapmış. Bu kitapta yararlandığımız "Kim Kimdir"in 1962'deki basımını da o üstlenmiş. Kemal Derviş, evinde kaldığı arkadaşı -tam ismiyle- Mehmet İlhan Nebioğlu'nu BBDK Başkanı yapmak istemişti.

Levent Şahverdi Arşivi

Cumhuriyet'in künyesinde "Kurucusu Yunus Nadi" diyor; bu doğru değildir. Cumhuriyet'in kurucuları Yunus Nadi, Zekeriya Sertel ve Nebizade Hamdi'dir. Anlaşılacağı üzere Hamdi Bey, Nebizade yani Nebioğlu'dur.

Rüya Hanım'ın daha önceki eşi ise Mustafa Kemal Ağaoğlu'dur. Mustafa Kemal Ağaoğlu, Samet Ağaoğlu'nun oğlu, Ahmet Ağaoğlu'nun ya da gerçek ismiyle Ahmet Agayef'in torunudur. Ünlü Türkçü İttihatçı Ahmet Ağaoğlu ve oğlu DP Milletvekili Samet Ağaoğlu masondu. Samet Bey de Feyziye Mektebi'ni bitirmiş. Samet Ağaoğlu'nun oğullarından Tektaş Ağaoğlu ise Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) kurucularından ve önemli isimlerinden birisiydi. Bu aileye diğer kitaplarımızda genişçe değineceğiz.

Samet Ağaoğlu

Mocan Ailesi'nin ünlü de bir gelini var. Bir dönemlerin ünlü oyuncusu, Türkan Şoray'a benzerliğiyle tanınan Zeynep Aksu, Mocan Ailesi'ne gelin gitmiş. Feyziye Mektepli Zeynep Aksu'nun gerçek ismi Füsun Demiroğlu'dur. Eski İstanbul Üniversitesi Rektörü Cem'i Demiroğlu'nun yeğenidir. İtalya'da yaşayan kardeşi ünlü Yönetmen Ferzan Özpetek'tir.

Zeynep Aksu

Mevlevi Sara Hanım, Şevket Mocan'dan ayrıldıktan sonra Avni Okçu'yla evlenmiş.

Ebruli Hanımeli

Nazım'ın ilk eşi ve muhtemelen de en çok sevdiği kadın Nüzhet Hanım'dır. Nüzhet Berkin ile Nazım Hikmet'in tanışıklıkları İstanbul'dan komşu çocuğu oldukları döneme dayanıyor. Zaman içinde Nüzhet Hanım, ablası ve enişteşi ile birlikte Tiflis'e yerleşir. Yıllar sonra burada tekrar karşılaşırlar. Nazım o yıllarda Moskova'da KUTV Üniversite'sinde öğrencidir. Nüzhet Hanım da Moskova'ya, biraz da Nazım'ın da ısrarları sonucu okumaya gider. Nazım ile Moskova'da evlenirler. Nüzhet Hanım sağlık sorunları yüzünden Bakü'ye gider; bir süre sonra Nazım da gelir. Nüzhet Hanım'ın İstanbul'da tedavi olması gerektiğine karar verirler ve Nüzhet Hanım İstanbul'a gider. Nüzhet Hanım, kısa bir tedavi sonrası iyileşince bir daha Nazım'ın ailesine görünmez olur. Nazım uzun süre Nüzhet Hanım'dan haber alamaz ve İstanbul'a gelir. Nüzhet Hanım, Nazım Hikmet ile ayrılma sürecindeyken, bir gece tiyatroda karşılaşırlar, ama Nüzhet Hanım, Nazım'ı görmemezlikten gelir. Nazım Hikmet'in

Ferzan Özpetek

Levent Şahverdi Arşivi

"Mavi Gözlü Dev, Minnacık Kadın ve Hanımelleri" isimli şiirinde kimi yerdiği pek bilinmez. Piraye Hanım öldükten sonra bu konuda bir tartışma olmuştu. Şiir Piraye Hanım için değil, Nüzhet Hanım için yazılmıştır.

O mavi gözlü bir devdi.
Minnacık bir kadın sevdi
Kadının hayali minnacık bir evdi
bahçesinde ebruliii
hanımeli
açan bir ev.
Bir dev gibi seviyordu dev
Ve elleri öyle büyük işler için
hazırlanmıştı ki devin
yapamazdı yapısını
çalamazdı kapısını
bahçesinde ebruliiii
hanımeli
açan evin
O mavi gözlü bir devdi
Minnacık bir kadın sevdi
Miniminnacıktı kadın
Rahata acıktı kadın
yoruldu devin büyük yolunda
Ve elveda deyip mavi gözlü deve
girdi zengin bir cücenin kolunda
bahçesinde ebruli
hanımeli
açan eve
Simdi anlıyor ki mavi gözlü dev
Dev gibi sevgilere mezar bile olamaz
bahçesinde ebruliiiii
hanımeli
açan ev...

Nüzhet Berkin

Nazım'ın "zengin cüce" dediği Nüzhet Hanım'ın eşi Mehmet Servet Berkin'dir. Macit Gökberk'i etkileyen, yönlendiren Feyziye Mektebi'ndeki hocası Mehmet Servet Berkin, yurt dışında okumuş; genel müdürlük gibi bürokrasinin en üst kademelerinde bulunmuş bir zat.

Nazım, ayrılmadan önce de Nüzhet Hanım'ı yeren bir şiir yazmış:

Levent Şahverdi Arşivi

Gövdemdeki Kurt
Sen
benim
minare boyunda çam gövdeme
yumuşak beyaz
bir kurt gibi girdin,
kemirdin!
Ben, barsaklarında solucan Makdonaldı besleyen
İngiliz işçisi gibi taşıyorum
seni içimde!
Biliyorum
kabahat kimde!
Ey ruhu Lordlar Kamarası kadın!
Ey uzun entarili tüysüz puvankare!
Karşımda:
demirleri kıpkızıl
bir şömendöfer ocağı gibi yanmak
senin en basit hünerin;
yine en basit hünerin senin;
buzun üstünde paten gibi kıvranmak
soğuk
sıcak
Kaltak
dur!
Yumuşak,
beyaz
kıvrılışlarınla
beynime giriyorsun,
kemiriyorsun!
Oraya giremezsin!
Onu kemiremezsin!
Yumuşak,
beyaz
kıvrılışlarıyla
beynime giren kurdu
çürük bir diş çeker gibi söktüm!
Epeyce ter döktüm!
Bu sonuncusuydu

Nüzhet Hanım bu şiirin neden yazıldığını şöyle anlatıyor:

Nazım çok kıskançtı. Nazım' in bir arkadaşı vardı, Dağıstanlı bir genç. Bir ders arasında Nazım, hocayla bir şeyler konuşurken biz

Levent Şahverdi Arşivi

dışarıdaydık. Dağıstanlı genç bir şeyler anlattı, ben de güldüm. Bu sırada Nazım bize doğru gelirken, gülüşümü duymuş, o Dağıstanlı gençle sohbet edişim onu çileden çıkarmış.

Nazım Hikmet'in ikinci eşi Rus Diş Hekimi Ludmilla (Lena) Yurçenko'dur. Vize alamadığı için eşini Türkiye'ye getiremez. Nazım Hikmet'in beşinci eşi Galina Grigoryevna Kolesnikova, Nazım'ın doktorudur. Nazım'ın son eşi ise Vera Tulyakova'dır

Şiirlerde Yaşayan Piraye

Vedat Örfi Bengü

Nazım üçüncü evliliğini Piraye Hanım'la yapar. Piraye Hanım'ın ilk eşi, Mehmet Ali Paşa'nın oğlu Vedat Örfi Bengü'dür. Mehmet Ali Paşa, çok zengin birisi, Kadıköy'de adını taşıyan köşkte yaşıyor. Köşkün bahçesinin büyüklüğünü tasavvur etmek için yazmak gerekiyor. Bahçe satılırken kırk beş parçaya bölünüyor, parçaların her birisi 600-1100 m^2 arası büyüklükteymiş.

Piraye Hanım

Oğlu Vedat Örfi, uzun yıllar Fransa ve Mısır'da kalmış bir oyuncu ve yönetmen. Piraye Hanım'ın ilk çocuğu Suzan Hanım, Nazım Hikmet'in baba bir anne ayrı kardeşi Metin Yasavul'la evlenmiş. Nazım Hikmet'in kardeşi, Nazım Hikmet'in eşinin ilk eşinden doğan çocuğuyla evleniyor. Piraye Hanım'ın Vedat Örfi'den olan ikinci çocuğu ise Memet Fuat ismiyle bilinen, gerçek ismiyle Memet Fuat Engin Bengü'dür. Şaire Nigar, Memet Fuat'ın doğumuna tarih düşürecek kadar yakın dostlarıdır. Fuat ismi, Paris'te sürgünde bulunan dedesinin kardeşi Fuat Paşa'dan geliyor. Abla-kardeş dedelerinin Mehmet Ali Paşa Köşkü'nde büyüyorlar. Sabiha Sertel'in sahibi olduğu "Kindergarden" isimli anaokuluna gidiyorlar ve Sabiha Hanım kendilerinden ücret almıyor. Memet Bey, Robert Koleji'e, Suzan Hanım da muadili olan Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ne gidiyor.

Memet Fuat

Nazım ile Piraye, önce Mithat Paşa Köşkü'nde sonra da Nuri Demirağ'ın Mühürdar'daki apartmanında, Nuri Demirağ'ın çok indirim yaptığı, kolaylıklar sağladığı apartmanının bir dairesinde oturuyorlar. İlk faşist parti olan Milli Kalkınma Partisi'nin Başkanı, Melike Demirağ'ın ve Ali Koç'un eşi Nevbahar Demirağ'ın dedesi mason Nuri Demirağ, Nazım Hikmet'e çok yardım ediyor. Nazım o esnada İpekçi Ailesi'ne ait İpek Film'de çalışıyor.

Memet Fuat, teyzesinin kızı İzgen Öksüzcü'yle evle-

Levent Şahverdi Arşivi

nir. İzgen Öksüzcü, babasının yakın arkadaşı -devrin Ertuğrul Özkök'ü- Ecvet Güresin'in himayesinde Şişli Terakki Lisesi'nde önce yatakhane ablalığı, sonra da Edebiyat öğretmenliği yapıyor. Memet Fuat-İzgen çiftinin tek çocuğu olan (Mustafa) Kenan Bengü de Şişli Terakki mezunudur. Memet Fuat, Voleybol Milli Takım antrenörlüğü de yapmıştır.

Piraye Hanım, Hatice Piraye Altınoğlu, Seyit Paşa'nın (Erenköy'de adına çeşme vardır) oğlu Ahmet Muhtar ile Altunizade Necip Bey'in kızı Nurhayat Hanım'ın kızıdır. Altunizade Necip Bey zengin bir bankerdir. Kandilli'deki Abud Efendi Yalısı'nı yaptıran kişidir.

Mehmet Ali Aybar

Türkiye solunun başına Kuzguncuk'taki yalısından gelip geçen Aybar, ailesi için "bey takımı" diyor. Aybar'ın babaannesi ile Nazım Hikmet'in anneannesi kardeş. Aybar, "İstiklal Harbi esnasında sıkıntıya düştük ve bazı mücevherleri sattık" diyor ama bu esnada Fransızca öğretmesi için getirilen madam bu "sıkıntılı" günlerde dahi yalıda kalmaya devam edebiliyor.

Aybar'ın baba dedesi Hüseyin Hüsnü Paşa, 31 Mart'ı bastırmak için Selanik'ten İstanbul'a yürüyen Hareket Ordusu'nun Mahmut Şevket Paşa'dan önceki komutanıdır. (Mahmut Şevket Paşa'nın kardeşinin damadı da YÖK "kahramanı" mason İhsan Doğramacıdır). Hüseyin Hüsnü Paşa, Hareket Ordusu 3. Birlik Komutanıyken, kolağası da Mustafa Kemal'dir. Hüseyin Hüsnü Paşa, serasker ve vali olarak Divanyolu 1. Ada'ya gömülmüş.

Mehmet Ali Aybar, Aşiyan'da Baştımar Ailesi'nin hemen yanına gömülmüş. İlişki ölümden sonra da sürüyor.

İzgen Öksüzcü

Aybar'ın babası Tahsin Bey, Sultan Reşat'ın ve Veliaht Yusuf İzzettin'in yaverliklerini ve en son olarak da Bursa Harp Divanı Başkanlığı yapmış bir asker. Babası Hüseyin Hüsnü Paşa, Abdülhamit tarafından Karaman'a sürüldüğünde Paris'e kaçmış. Hüseyin Hüsnü Paşa'nın damadı ise İzmir Valisi 33. Dereceden mason İttihatçı Rahmi Bey'dir. İzmir'de benzin istasyonu işleten Alp Arslan'ın eşi Zeynep Mümtaz, İzzet Holo Paşa'nın torunudur. Çerkez Ethem'in fidye için kaçırdığı, Mustafa Koç'un dedesi Giraud'un kurtardığı Alp Arslan'dan Nazım Hikmet de mektuplarında bahsetmektedir. 3 Mart 1909'da Tokatlıyan Otel'de yapılan ve en yüksek

Mehmet Ali Aybar

Levent Şahverdi Arşivi

derecedeki 12 masonun katıldığı toplantıda en yüksek dereceye çıkartılan 13. isim İttihatçı Evrenoszade Rahmi Bey olacaktır. Evrenoszadeler ile Evliyazade (Berin Menderes vs.) Cem Duna ve Şarık Tara akrabadır.

Evrenoszadeler ile Ulvi Uraz da akrabadır. Bir vefat ilanı verelim:

MERHUM GAZİ EVRENOSZADE MEHMET VASFİ VE MERHUME AHESTE GÜLİZAR'IN KIZLARI, MERHUM ULVİ URAZ'IN EŞİ, BURHAN ALİ EVRENOSOĞLU'NUN KIZ KARDEŞİ, NERMİN EVRENOSOĞLU'NUN GÖRÜMCESİ, SELİM, SERAP VE CANSIN'IN HALALARI
SELÇUK URAZ
11 MAYIS 2003 PAZAR GÜNÜ VEFAT ETMİŞTİR. CENAZESİ 13 MAYIS SALI GÜNÜ ÖĞLE NAMAZINI MÜTEAKİP BEBEK CAMİİ'NDEN KALDIRILARAK RUMELİHİSARI (AŞİYAN) KABRİSTANINDA TOPRAĞA VERİLECEKTİR
(Hürriyet, 13.05.2005)

Aybar'ın anne tarafı da ünlü bir aile: Gelenbeviler. Sait Gelenbevi'yi yazmıştık. Aybar'ın eşi Siret Uncu, Arnavutköy Amerikan Kız Koleji mezunu, yüksek tahsilini ABD'de yapmış, daha sonra da bu okulda görev almış.

İhap Hulusi'nin Kulüp Rakısı'nın etiketinde resmettiği iki kişiden biri olan Nono Bey, Nimet Hanım'ın (Rahmi Bey'in eşi ve Hüseyin Hüsnü Paşa'nın kızı) kardeşidir. "Sergüzeşt" Nono Bey'in gerçek ismi Muhsin'dir. Etiketteki ikinci kişi ise Boğaz'da yalısı olan mason Fazıl Ahmet Aykaç'tır. (Fazıl Ahmet Aykaç, GS'li eski futbolcu, antrenör, spor yazarı kendi gibi mason olan Eşfak Aykaç'ın babasıdır).

Ali Fuat Cebesoy

Ali Fuat Cebesoy

E. J. Zürcher şöyle diyor:

Ali Fuat (Cebesoy) ile Kazım Karabekir akrabaydılar. Ali Fuat, Harp Akademisi'nde Mustafa Kemal'in en yakın arkadaşıydı. Kazım Karabekir daha sonra Millet Meclisi başkanı olan Kazım'ın (Özalp) ve Süleyman Askeri'nin sınıf arkadaşıydı. Kazım Karabekir, 1921'de Doğu cephesinde kurmay başkanını (Kazım Orbay. Enver'in kayınbiraderi olduğu için görevinden uzaklaştırmak zorunda kaldı. 1909 Nisan'ında 31 Mart olayı patlak verdikten

Levent Şahverdi Arşivi

sonra Rahmi (Evranos) Hüseyin Hüsnü Paşa'ya telgraf çekmiştir. Yalnızca Selanik'teki fırkanın komutanından yardım istemek için değil, aynı zamanda kaynatasına kızının iyi olduğunu bildirmek için telgraf çeker.

Kazım Zeyrek'in yani Karabekir'in akrabası olan Ali Fuat Salacak yani Ali Fuat Cebesoy, İsmail Fazıl Paşa'nın oğludur. Nazım Hikmet'le iki taraftan akrabalık var: Birincisi; İsmail Fazıl Paşa'nın eşi Zekiye Hanım, Nazım Hikmet'in anneannesiyle kardeş. İkincisi, İsmail Fazıl Paşa'nın babası İsmail Zühtü Paşa, Mustafa Nuri İleri'nin (Rasih Nuri İleri'nin dedesi, Abidin Paşa'nın damadı) kuzeni. Mirliva İsmail Fazıl Paşa, Cebecioğlu Ailesi'ne mensup, Girit'te doğmuş. II. Abdülhamit'in yaveriyken sürgüne yollanmış. Balkan Savaşı sırasında İzmir Valisi olmuş. Milli Mücadele'de Yozgat Milletvekili ve Nafıa Vekilliği (Bayındırlık Bakanlığı) yapmış. Yolsuzluk iddiasıyla bakanlıktan düşürülmüş. Oğlu Ali Fuat da sonra Nafıa Vekili olur.

Ali Fuat yakın arkadaşı Mustafa Kemal Paşa'nın Harbiye Nazırı olması için akrabası Mehmet Ali Bey'i devreye sokmuş, ama başarılı olamamışlardır. Ali Fuat Cebesoy ve babası İsmail Fazıl Paşa masondur. Cebesoy Ailesi'nin daha önce söz ettiğimiz Edin Ailesi'yle de akrabalığı var. Bu akrabalıkların hepsini Ali Fuat Cebesoy'un yeğeni Ayşe Cebesoy Sarıalp'in kendisinden okumak gerekiyor:

Nâzım Hikmet, Oktay Rifat, Mehmet Ali Aybar gibi tanınmış birçok kişinin çıktığı bir aileye mensup olan Ali Fuat Paşa'nın yeğeni Ayşe Cebesoy Sarıalp, paşalarla Atatürk'ün arasını bozmak isteyen bir ihanet zümresi olduğunu söylüyor. Ali Fuat Paşa'nın, 27 Mayıs'ta arabuluculuk yaptığını söyleyen Cebesoy, Atatürk'e Samsun'a çıkarken gerekli parayı da büyükbabasının verdiğini anlatıyor.

(...

İsmail Fazıl Paşa iki çocuk sahibi olur. Küçük oğlu, Ayşe Cebesoy'un da amcası olan Ali Fuat Cebesoy'dur. Millî Mücadele'deki sicili bilinen Ali Fuat Paşa, Saint Josef Lisesi'nden sonra Harbiye'ye girmiş ve Atatürk'le aynı sıraları paylaşmıştır. Çeşitli cephelerde vatan savunmasına büyük katkıları olan Paşa, Moskova Büyükelçiliği'ne tayin edilir. İzmir Suikasti ile ilgili davaların görüldüğü 1927-31 yılları arasındaki üçüncü dönem hariç, 1960 yılına kadar TBMM'de milletvekili olarak bulunur. Bakanlık ve Meclis Başkanlığı yapar.

Kazım Karabekir

İsmail Fazıl Paşa

(...)

Ali Fuat Paşa Millî Mücadele ve sonraki süreçte vakit bulamadığı için de bir türlü evlenemez: "Babaannem amcam için annemle birlikte görücüye gidiyor. Gelin adayının resmini alıyorlar. O sırada amcam Moskova Büyükelçisi. Resmi kurye ile yolluyorlar. Fakat o kadar geç ulaşıyor ki resim eline. Hanımefendi burada, 'Herhalde beni beğenmediler' diyor, başkası ile evleniyor. Paşaya da kısmet olmuyor. 'Vakit bulamadım evlenmeye' diyordu."

Diğer oğlu Mehmet Ali Cebesoy da ailenin, hatta sülalenin diğer erkekleri gibi askerdir. İçlerinde askerliğe en çok âşık olanlardan biridir Mehmet Ali Cebesoy.

Fakat sağlık nedeni ile, albay iken 1934 yılında askeriyeden ayrılmak durumunda kalır. Ankara'da Gümrük ve İnhisarlar Vekaleti'nde yani Tekel Bakanlığı'nın Seferberlik Şubesi Müdürlüğü'nde çalışır. Mehmet Ali Cebesoy ise evliliğini Dahiliye nazırlarından Mehmet Ali Bey'in kızı Leyla Makbule Hanım'la gerçekleştirir.

Ailede Mehmet Ali ismi, Müşir Mehmet Ali Paşa'dan dolayı sık tekrar eden bir isimdir. Tekrarlayan bir diğer isim de Ayşe'dir.

Leyla Hanım'ın büyükbabası Zaptiye Nazırı Kamil Paşa'dır. Kamil Paşa, Almanlar, İngilizler, Polonyalılarla mozaik bir örgü ören ailede Batmanlı Kürt aşiret reisinin kızı Hafize Hanım'la evlenir.

Zaten Kamil Paşa'nın babası da, ihtilalden kaçarak Osmanlı'ya sığınan Macar Ali Paşa adını almış birisidir. Gerede'ye yerleşen padişahın kendisine yer ve arazi tahsis ettiği aile, soyadı olarak Gerede'nin adını alır.

Ayşe Cebesoy

Geredeli Ali Paşa'nın diğer oğlu ise Plevne'de Gazi Osman Paşa'nın erkan-ı harp reisliğini yapmış Müşir Tahir Paşa'dır. Kamil Paşa ve Hafize Hanım'ın evliliklerinden Kemal, Selahattin Makbule ve Mehmet Ali (Gerede) adında çocukları gözlerini açar dünyaya. İçlerinden Kemal Bey, İstiklal Savaşı sırasında idam edilir. Makbule Hanım Yahya Kaptan ile evlenir ve Belkıs ile Nihal isminde çocukları olur. Belkıs, ünlü Selanikli Bezmen ailesinden Edinler'in çocuğu Hulki Edin ile, damadın ailesinin zorla kabul etmesi neticesinde evlenir. Nihal Hanım ise, korgeneral Fahri Belen ile birleştirdiği hayatında Alp ve Tülin adında iki çocuk getirir dünyaya. Tülin Yalçın, 'Osmanlı'da Bir İngiliz Gelin' adıyla Mehmet

Levent Şahverdi Arşivi

Ali Gerede'nin İngiliz eşi Nelli'nin hayatını kaleme almış bir yazardır.

Sıra geldi Mehmet Ali Gerede'ye. Mehmet Ali Bey, Ayşe Cebesoy'un da anne tarafından dedesidir. İngiltere, Cardiff doğumlu Eleanor Loisa Bendon, ya da kısa adıyla Nelli ile evlenen Mehmet Ali Bey, Halep Mutasarrıflığı ve başka görevlerinden sonra Damat Ferit Kabinesi'nde Posta Telgraf Nazırlığı yapar. Daha sonra da Dahiliye Nazırlığına, yani İçişleri Bakanlığı'na getirilir.

Mehmet Ali Cebesoy ile Makbule Leyla Hanım'ın evliliğiyle, Kuzguncuklu İsmail Fazıl Paşa ve Büyükdere'de ikamet eden Mehmet Ali Gerede aileleri dünür olur. Mustafa Kemal Atatürk de, Harbiye'den sıra arkadaşı Ali Fuat Cebesoy'ların Kuzguncuk'taki köşküne hafta sonları ve sair zamanlarda kalmaya gelmektedir. Damat Ferit Kabinesi'nin Dahiliye Nazırı Geredeli Mehmet Ali Bey de Atatürk'ü buradan tanıyıp, fikirlerini beğenmektedir: "Maalesef yanlış bilgi veriyorlar. Bakın belgesi vardır bende. Annemin babası Mehmet Ali Bey, Damat Ferit Paşa'yı ikna ediyor. O sırada Samsun'da Rumlarla Türkler arasında olaylar başlamış. Diyor ki, 'oradaki asayişi sağlamak için oraya ehil bir kumandanın gitmesinde fayda mülahaza edildiği için, birisi lâzım.' Damat Ferit'in, büyükbabama karşı güveni var. Çünkü çok kültürlü bir adam büyükbabam. Mehmet Ali Bey, orada Damat Ferit'i, ısrarla Mustafa Kemal'in ordu müfettişi olarak Samsun'a gitmesi gerektiğine, onun bu isyanı bastırıp, asayişi sağlayacağına ikna ediyor. Ve belgede yazdığı gibi, Mustafa Kemal'e örtülü ödenekten para veriyor. Mustafa Kemal'in kendi el yazısı ile şöyle yazıyor belgede: 'Dahiliye Nezareti Hususi, Yalnız Bin Lirayı Osmani'dir. Asayişi dahiliyede görülecek lüzum üzerine sarfedilmek ve badehu teferruatlı hesap ile tebdil olunmak üzere işbu balada muharrer (yazılı) bin lirayı Osmani'nin Dahiliye Nezareti celilesinden alındığını mübeyyin makbuzdur. 13 Mayıs 1335 (1919), 9. Ordu Kıtaatı Müfettişi Mirliva M. Kemal (imza)' Atatürk'ün Samsun'a çıkmasına yardım eden büyükbabam Mehmet Ali (Gerede) Bey'dir. Herkes yanlış bir şeyler söylüyor. Çok üzülüyorum efendim. Millî Mücadele tarihimizle ilgili yapılacak konuşma, panel ve sempozyumların behemahal bir redaksiyondan geçmesi lâzım. Hatalı birçok şey çıkıyor, 70 milyon da yanlış biliyor sonra."

Mustafa Kemal, o zaman Şişli'de oturmaktadır. Ve bu belgeyi de orada kaleme alır. Ayşe Cebesoy bu tarihî belgeyi, daha sonra yurtdışında yaşamak zorunda kalan ve Roma'da ikamet eden dayısı Kamil Bey'den edinir.

Levent Şahverdi Arşivi

Yurtdışında yaşama mecburiyetine gelince. Millî Mücadele'den sonra Atatürk bazı isimlerden müteşekkil bir liste yaparak adı geçenleri yurtdışında ikamete mecbur bırakır. Kendisine Dahiliye Nezareti adına 1000 Osmanlı Lirası veren Mehmet Ali Bey'in ismi de bu 150'likler arasındadır. Ve o da, ailesiyle birlikte evvela Romanya'da, oradan da Paris'te ikamete mecbur bırakılır: "Çok sıkıntılı zamanlar yaşadılar. Ama bakınız benim ailemde, gerek amcamın İstiklal Mahkemeleri olsun, gerekse büyükbabam Mehmet Ali Bey'in yaptığı bu büyük hizmete karşılık 150'liklerden olup memleket dışına sürülmesi olsun, bunlar tabii bir ailede olumsuz etkiler yapar. Bizde asla bu olmadı. Ben olayım, ağabeyim olsun hep Atatürk sevgisi ile büyütüldük."

Buna rağmen Mehmet Ali Gerede bu hadiselerden dolayı küskün bir hayat sürer: "Amcamdan dinledim. Demiş ki Atatürk amcama. 'Fuat, çok isterdim Mehmet Ali Bey gibi bir hariciye vekilim olsun.' Atatürk, büyükbabamın dönmesi için affı umumi çıkarttırdı. Herkes döndü fakat büyükbabam Atatürk vefat ettikten bir sene sonra, 1939'da döndü. Ve 15 gün sonra da vefat etti."

Bu Mehmet Ali ve Leyla Cebesoy çiftinin de iki çocukları doğar. Ayşe Cebesoy Sarıalp ve kendisinden beş yaş büyük ağabeyi Prof. Dr. İsmail Fazıl Cebesoy. İsmail Fazıl, tıp tahsili yapar. Reha Uzel ile birlikte Türkiye'de kanser tedavisini ilk başlatan kişidir. O da sanki ailedeki mozaiğin bir parçasını teşkil etmek için evliliğini Meri adlı bir Rum hanımla yapar.

İkinci çocukları olan Ayşe, 1926'da dünyaya gelir. Ayşe, babasının 1934-41 yılları arasında bulunduğu Ankara'da, şimdiki adı TED olan Maarif Koleji'ne devam eder. Burada tüm mebus çocukları onun arkadaşları arasında yer alır. Aslında kimyager olmak isteyen Ayşe Hanım, Halide Edip Adıvar'ın telkini ile İngiliz Filolojisi okur. Üniversiteyi bitirdiğinde babası Mehmet Ali Cebesoy'u kaybeden Ayşe Hanım, çalışmaya başlar. Bir süre üniversitede asistanlık yaptıktan sonra Amerikan Haberler Ajansı'nda mesai harcamaya başlar. Harp ofisi olarak açılan ajans, 2. Dünya Savaşı bittikten sonra Amerikan kültürünü tanıtmak, Amerika ve Türk kültürleri arasında bir alışveriş oluşturmak amacıyla faaliyet göstermektedir: "Onların mahrem evraklarını açma yetkisine de sahiptim. Amerikan vatandaşı olmayanlara bu hak verilmiyordu. Aslında Mc Carthy döneminde Amerika'da başlayan komünist ve antikomünist hareketlerle ilgili şeyler gelirdi. Meşhur yazarlar Steinbeck ve Hamingway gibi yazarlar komünizmle ilgili oldukları için onların kitaplarını Amerikan Haberler Merkezi'nin kütüphanesinde

Levent Şahverdi Arşivi

çıkartıyorduk. Talimatlar bize geliyordu." Burada Kültür işleri müdür muavinliği de yapan ve 18 yıl boyunca çalışan Ayşe Hanım, 1965'ten itibaren ise, bugün halen genel müdürlüğünü yürüttüğü Türk Amerikan Üniversiteliler Derneği'ne geçer.

(...)

Ayşe Cebesoy, 1950 yılında, 'spora smokin giydiren adam' diye bilinen, sporun daima bilim ve tıp ışığı altında yapılmasını savunan, aslen Manisalı fakat Söke'de ikamet eden Saruhanoğulları ailesinden Ali Rıza Bey ile Hamdiye Hanım'ın çocukları Ruhi Sarıalp'le evlenerek Sarıalp soyadını alır. Ruhi Bey, 1948 Londra Olimpiyatları'nda üç adım atlamada bronz madalya kazanmış, yine bunun kadar mühim olan 1950 senesinde Avrupa'da üçüncülük elde etmiş birisidir. Hocalık yönü de olan, Denizcilik Okulu ile İstanbul Teknik Üniversitesi'nde dersler veren Ruhi Sarıalp, ünlü sanatçı Tanju Okan'ın da dayısıdır.

Nazlı Defne adında bir kızı olan Ayşe Cebesoy Sarıalp, babasının vefatından sonra kendisine hamilik yapan amcasının vefat edeceği 1968'e kadar ondan Milli Mücadele'nin tüm detaylarını dinleme fırsatı bulmuş bir kişidir.

(Cemal Kalyoncu- Aksiyon, 12.09.2005)

Nazım Hikmet, Ali Fuat için "Büyük Dayı Ali Fuat" veya "Paşa Dayı" diyor. Ali Fuat Cebesoy, Nazım Hikmet'in annesi Celile Hanım'ın teyze çocuğudur. Cevat Rifat Atilhan'ın babası Macar Ali Paşa görüldüğü gibi Ayşe Cebesoy Sarıalp'in de büyük dedesi olur. Sürekli olarak akraba evlilikleri yapıyorlar.

Abidin Dino

Abidin Dino'nun babası Divan-ı Muhasebat Reisi Rasih Bey, Balkan Savaşı sonrası Yanya'da kendisine düşen 99.000 (doksan dokuz bin) dönüm arazi için Paris'e yerleşir. Abidin Dino bebek yaşında Paris'e gider ve oradan da İsviçre-Geneve'ya geçerler. İstanbul'a dönmeden önce o esnada İtalyan hakimiyetinde bulunan Korfu Adası'nda yaşarlar. İstanbul'da Abidin Dino'nun halasının Yeniköy'deki yalısına yerleşirler ve Rasih Bey de Adana'daki o muazzam arazinin başına geçer. Abidin Bey de Robert Kolej'e başlar, ama Matematik dersinden başarısız olup okuldan atılır.

Abidin Dino'nun Sovyet Yönetmen Yutkiviyeç'in yanına gönderilmesini Rasih Nuri şöyle anlatıyor:

Abidin Dino
Levent Şahverdi Arşivi

(...) babam (Suphi Nuri) Girit'ten yakın akrabası olan Ali Fuat (Cebesoy) Paşa'dan aracı olmasını ister. Abidin böyle seçilerek (...)

Buna "seçilme" değil kayırılma deniyor. Abidin Dino, kendisini böyle gönderttiriyor. Abidin Dino hep kayırılıyor. O kadar çok örnek var ki, birisini yazalım. Kendisine pasaport verilmesinde sorun çıkınca bu kez devreye Suphi Nuri'nin yazı arkadaşı DP'den İçişleri Bakanı Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu devreye giriyor ve bu "komünist" ressam geri dönmemek üzere Paris'e gidiyor. TKP'de sürekli olarak Zeki Baştımar'ın yandaşı oluyor. Paris'te vefat edince cenazesi İstanbul'a getirildi ve Aşiyan'da toprağa verildi.

Eşi Güzin Dikel, Kenanpaşazade Sait Bey'in oğlu Osmanlı Bankası Resmi İşler Müdürü Asım Bey'in kızıdır. Eric Auerbach'ın asistanı Güzin Hanım Paris'e gitmeden önce DTCF'de doçenttir. Abidin Bey'in ağabeyi Şair Arif Dino, her sıkıntılarında İsviçre'den yakın arkadaşı olan Şükrü Saraçoğlu'nu devreye sokmuştur.

Umur (Ekrem) Talu

Abidin Paşa'nın, muavini yaptığı Mustafa Nuri'nin eşi Nefise Hanım dışındaki kızlarından birisi olan Sabire Hanım, Umur Talu'nun tam ismiyle Umur Ekrem Talu'nun büyükannesidir. Umur Talu'nun üzerinde durmak gerekiyor, hem tipoloji olarak hem de aile bağları olarak. Kendi dağıttığı ansiklopediye bile ikinci ismi Ekrem'i yazdırmayan Umur Talu'yu anlamak, bütün bu bağları ve sistemi anlamak için şarttır. Aydın Doğan'a yakınlığı nedeniyle "manevi oğlu" olarak biliniyordu.

Güzin Dino

Talu Milliyet'in başındayken, Demirel'in aile fotoğrafında yer alan "İnterbank Fatihi" Cavit Çağlar'ın eski koruması Necdet Menzir İstanbul Emniyet Müdürü'ydü ve kan renginde icraatlar yapıyordu. Menzir'e en büyük desteği de Milliyet veriyordu. Demirel de "Polisin elini soğutmayın!" diyordu, Umur Talu da öyle yapıyordu. Umur Talu, şimdi çok duyarlı oldu, göz yaşartan yazılar yazıyor. Aydın Doğan'ın aldığı tripleks villasında gözyaşları döküyor...

Umur Talu

Ercüment Ekrem Talu, Umur Talu'nun dedesi ve Recaizade Ekrem'in oğlu. Umur Talu'nun dedesi ile Ali Naci Karacan Tasvir-i Efkar ve Vakit'i birlikte çıkarıyorlar. Umur Talu'nun babası Muvakkar Ekrem Talu da gazeteci ve spiker; İtalya'da bankacılık eğitimi görmüş. Ali Naci Karacan'ın oğlu

Levent Şahverdi Arşivi

Ercüment Karacan'ın yakın dostu. Namık Kemal, oğluna Recaizade Ekrem'in ismini verecek kadar yakın dostturlar. Tasvir-i Efkar'ın ilk imtiyaz sahibi Şinasi'dir. Şinasi'den sonra Namık Kemal'e ondan da Recaizade Ekrem'e kalıyor. Gazete daha sonra Ebuzziya Tevfik tarafından çıkarılmaya başlanıyor. Şimdi bütün bu isimlerin bir ortak noktası olabilir mi, elbette var hem de çok var, sadece bir akrabalık bağını yazalım: Aslanpaşa Ailesi mensubu Ebuziyya Tevfik, Rasih Nuri'nin yakın akrabasıdır.

Dört kuşak gazeteci olmakla övünen (herhalde genetik bir yetenek!) Umur (Ekrem) Talu'yu "keşfeden" Yasemin Kozanoğlu'nun babası Ahmet Kozanoğlu ve Ömer Çavuşoğlu'dur. Güneri Cıvaoğlu da Umur Talu'yu "keşif" esnasında Güneş'in Genel Yayın Yönetmeni'ydi.

Ercüment Ekrem Talu

Galatasaray Liseli Muvakkar Ekrem Talu'nun ilk eşi Haslet Uncu, Mehmet Ali Aybar'ın eşi Siret Uncu'nun kardeşidir. Yani Muvakkar Ekrem Bey ile Mehmet Ali Aybar bacanak olmuştur. Bu evlilikten Çiğdem Talu ve Erdem Talu doğar.

Galatasaraylı Umur (Ekrem) Talu'nun ablası Çiğdem Talu, Feyziye Mektebi'nde İngilizce Öğretmeniydi; kamuoyu Çiğdem Hanım'ı asıl söz yazarı olarak tanıyor. Aşiyan'a gömülen Çiğdem Talu'nun kızı Zeynep Talu Kurşuncu'nun babası Felsefeci Yazar Selahattin Hilav'dır. Kardeşi Erdem Talu da Galatasaraylı meşhur bir mimardır. Oğlu Eren Talu bütün büyük projelerin iç mimarisinde ismi geçen zattır ve eski Güzellik Kraliçesi Spiker Defne Samyeli'nin eşidir. Eren Talu, Karayolları'nın Zincirlikuyu'daki 800 milyon $ fiyatla satılan arazisinin satışına girecek kadar da zengindir.

Çiğdem Talu

Umur Talu'nun annesi, Muvakkar Ekrem Bey'in ikinci eşi Gülsüm Güzin Kızılırmak'tır. Umur Talu'nun eşi Gazeteci Şule Ersözlü'den olan kızı, halası Çiğdem Talu'nun ismini taşıyor. Öldükten sonra gazeteler tarafından "aziz" ilan edilen gelmiş geçmiş en kötü İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Priştina, Dilara Sürgü Ersözlü'yü Fuar Müdiresi yapmıştı. Zaten Priştina bütün gazeteci ve gazete yöneticilerinin eşlerini işe alıp, bir yerlere getirmişti. Dilara Hanım makamında kurşunlandı, ama bu kurşunlamanın tam olarak nedeni hiçbir zaman anlaşılamadı. Dilara Hanım, Priştina tarafından Konak Belediye Başkan Adayı ilan edildi, ama Dilara Hanım tepkiler yüzünden geri çekildi. Aziz Kocaoğlu göreve gelince İZFAŞ'ta 1,5 trilyonluk yolsuzluk iddiası gün-

Zeynep Talu

Levent Şahverdi Arşivi

deme geldi ve Dilara Hanım, Belediye'den uzaklaştırıldı. Dilara Hanım'ın eşi Ünal Ersözlü, İzmir'den Antalya'ya gitti ve Sabah Akdeniz Bölge Sorumlusu oldu. Şule Ersözlü Talu da Sabah Yayın Koordinatörü idi...

Umur (Ekrem) Talu'nun halası merhume Esin Talu Çelikkan iyi bir çevirmendi. Eşi Ali İhsan Çelikkan TMTF Başkanlığı yapmış, Ekrem Alican'ın başkan olduğu Yeni Türkiye Partisi kurucusu ve sonra da milletvekilidir. Bu partinin çok ünlü ve çok çok ilginç kurucuları, milletvekilleri vardır.

Uğur Mumcu

Eren Talu

Babası Tapu Kadastro Genel Müdürü olan ve Güldal Homan'la evlenen Uğur Mumcu anlatıyor:

(...)Babamın babası, Albay İbrahim Ethem. Anneannem, Ankara'nın Oğulbey köyünden. Dedemin Babası, Mumcu Halil Ağa. Mumcu Halil Ağa Zengin bir adammış. Büyükdedem Halil Ağa'nın Ankara'da Eryaman köyünde geniş bir çiftliği varmış. Annemin babası da Ankaralı: Ağır ceza yargıcı İbrahim Ethem Peksimetçioğlu. Annesi, Yanya'da Oruç bey ailesinden. Anneannem, eski Meclis başkanlarından Abdülhalik Renda ile kardeş çocuğu."
(Cumhuriyet, 01.10.1989)

Dilara Ersözlü

Abdülhalik Renda da masondur ve Renda'nın akrabaları da epey ünlü kişilerdir Bir alıntı daha yapmamız gerekiyor, çünkü karmaşık bağ ancak böyle anlaşılabilir.

Ünal Ersözlü

Yanya'nın ilk Belediye Başkanı Mehmet Emin Efendi'nin üç oğlu vardır. Mehmet Emin Efendi'nin eşi anneannemin halası, yani Namık (Bülkat) Efendi'nin kız kardeşidir. Çocukları Esat (Bülkat), Vehip (Kaçi) ve Nakiyeddin. Esat ve Vehip Paşalar I. Dünya Savaşı sırasında Yanya'nın savunmasını üstlenmiş kişilerdir. Nakiyeddin ise Yapı Kredi Bankası'nın kurucusu Kazım Taşkent ve kızkardeşi Rabia (Adakan) Teyze'nin babalarıdır. Esat ve Vehip Paşalar ilk ve orta öğrenimlerini Yanya'da gördükten sonra Kuleli Askeri Okulu'nda okumuşlar ve Yanya Kolordusu'nda görev almışlardır.

Esat Paşa Yanya'da yapılması gerekli siyasal, askeri, idari, bayındırlık ve maarifle ilgili önlemleri ayrıntılı bir biçimde layiha olarak yazmıştır. İleri görüşleri Abdülhamit tarafından pek hoş karşılan-

Levent Şahverdi Arşivi

mamış olmalı ki İsmail Arar'a göre bu süre Acıbadem'deki köşkünde gözaltında tutulmuştur. (...) Vehip veEsat Paşaların Acıbadem'de ayrı ayrı konakları bulunuyordu. Esat Paşa'nın konağı ailedeki düğünlerin yapıldığı yer olmuştur. Anneannem Zahu ve kardeşi Nesimuş (Nesime Akdoğan) burada evlenmişlerdir. Diğer halalarının kızı olan Makbuluş (Makbule teyze) bu düğün gecelerinde oynanan sirtoları (sirtaki tipi dans) gevrek kahkahaları ile anlatır, biz çocukları bol bol güldürürdü.

Esat Paşa'nın Balkanlar'daki karışıklığı bilmesi, ailenin hemen harp öncesinde İstanbul'a göçmesinde etken olduğunu gösterir. Bu dönemde Yanya'dan çok sayıda aile göç etmiştir. Bir kısmı İzmir'e, bir kısmı İstanbul'da Pendik'e yerleşmiştir. Son kalanlar ise içinde Esat Paşa'nın da bulunduğu 1924 Mübadele Komisyonu kararıyla gelmiş olmalıdır(...)

Dinolar ise Manisa'ya yerleşmiş. Ankara'da yaşayan dostum Hediye Dino'nun anlattıklarına göre ailenin başı Yusuf (Dino) Paşa ile Ressam Abidin Dino'nun babası kardeşlermiş. Yusuf Paşa'nın kızı Fahriya Hanım ise Hediye'yi büyüten halası. Kocası asker doktor Hamit Abidin ise Esat Paşa'nın kızkardeşinin oğluymuş.

Yanya'dan İstanbul'a göçlerden önce de gelenler olmuş, örneğin babamın babası. Yanyalı genç Aziz Efendi, akrabaları veya tanıdıkları aracılığıyla İstanbul'lu olan babaannem ile evlenmiş. Servet-i Fünun edebiyatına konu olabilecek romantik bir yaşamları olmuş. Babaannemin babası Abdülhamit'in sürre emiri imiş, yani padişah yerine hac görevini yerine getirirmiş. Beylerbeyi'nde yaşarlarmış, baba kütüğümüz halen İstavdoz Mahallesi, Küplüce Sokak'tır. Genç Aziz Efendi'ye Bab-ı Ali'de bir katiplik görevi bulunmuş ve böylece büyükbabam saray bürokrasisine girmiş. Babaannem eşini o kadar çok sevmiş ki, Aziz Efendi geceleri geç çalıştığı için, hele sisli havalarda Beylerbeyi'ne dönmesi zor oluyor diye, babasına Aksaray'da bir konak aldırmış. Babaannem yorulmasın diye, günaşırı Beylerbeyi'nden Aksaray'a sandalla yemek giden bu büyük ev, yüzyıl başındaki ünlü Aksaray yangınında yanıp kül olmuş.

Uğur Mumcu

Abdülhalik Renda

İzzettin Çalışlar ve Abdülhalik Renda ile beraber ailenin Cumhuriyet dönemindeki katkıları görülmeye başlanır. Aziz Efendi ve İzzettin Paşa'nın babaları Ataullah ile Abdülhalik Renda'nın annesinin babası Ali kardeştirler. İzzettin Çalışlar, Milli Mücadeleye Atatürk'ün silah arkadaşı olarak katılırken, Abdülhalik Renda da yeni kurulan hükümetlerde yer almış ve ayrıca Meclis başkanlığı da

Levent Şahverdi Arşivi

yapmıştır. Münevver Teyze'ye göre Cicianne (Kevser Çalışlar) Anafartalar'da Atatürk'e kendi elleriyle yaptığı Yanya baklavasından gönderiyor ve baklavayı çok beğenen Atatürk sık sık bu baklavadan istiyor.

Öte yandan Cumhuriyet için şehitlerde veriyor. Kaniye (Ertürk) Teyzenin amcası Nusret Karaosmanoğlu, 19191922 İstanbul işgali sırasında, işgalciler tarafından asılıyor. Yengem (Güzün Bülkat) kendisi gibi güzel gözlü olan Kaniye Teyzenin babası Darülfününün fizik hocası ve Meclis-i Kebir Maarif azası Cevdet Karaosmanoğlu, annesi ise Yanya Müftüsü Mehmet Emin Bey'in kızı. Rahmetli dedem emekli Vali, Ahmet Durmuş Evrendiler, damat girdiği kadınlarının hepsinin zeki olduğunu ancak en bilgili ve akıllı olanın Kaniye Teyze olduğunu söylerdi. Cumhuriyet Dönemi bürokrasisinde İbrahim Aktan Kastamonu valiliği yapıyor. Takma adı Manevraca olan Raşit Bigay ise 1930'larda İstanbul'da valilik yapıyor.

(http://www.lozanmubadilleri.org/Yanya.htm)

Adaletsiz 12 Mart'ın Adalet Bakanı ve Cemre Birand

İsmail Hakkı Arar

12 Mart'ın Adalet Bakanı İsmail Hakkı Arar, Atatürk'ün ölüm raporunu imzalayan hekimlerden birisi olan Dr. Asım Arar'ın oğludur. Şaire Leyla Hanım'ın da torunun oğludur. İsmail Hakkı Bey, babası Sağlık Bakanlığı Müsteşarı pozisyonundayken, Bakan Hulusi Alataş'ın kızı Güher Hanım'la evlenmiş. 12 Mart faşizmi esnasında Kocaeli CHP Milletvekili sıfatı taşırken, aynı ilden parlamenter Nihat Erim kendisini bakan yapıyor. Kanunları geriye doğru yürütmeyi (makabline şamil) öneren bir "hukukçu" olarak tarihe geçmiştir. Gerçi 12 Mart'ın Adalet Bakanı olmakla Macaristan Denizcilik Müsteşarı olmak arasında bir fark da yoktur...

Hulusi Alataş

İsmail Hakkı Bey'in dedesinin ismi Mehmet Ali Ayni; Bektaşidir. Mehmet Ali Ayni, Manastır doğumlu. Selanik'te büyümüş. Babası Mehmet Necip Efendi. Pek çok ilde valilik yapmış, Ziya Gökalp'in de hocası. Hacı Bayram Veli üzerine kitapları var. İ. H. Arar'ın babaannesi Feride Hanım'ın babası ünlü Giritli Sırrı Paşa. İsmail Hakkı Arar. Milli Eğitim Bakanı olunca kendi kitabını bakanlığa satan kişidir. Ferit Melen'in kabinesinde de Devlet Bakanı yapılmıştır.

Mahmut Çetin'den bir vefat ilanı verelim:

Merhum Prof. Dr. Hasan Tahsin Ayni ve merhume Nimet Hanımefendi'nin kızları, merhume Nevin Tektaş ve merhume Berin Öker'in kardeşleri, Merhum Besim Tektaş, Nimet Kerimzade.

Levent Şahverdi Arşivi

Yıldız Gölönü ve Mine Koyuncuoğlu'nun teyzeleri, merhum Gündüz Garan, Cemile Garan, İnci Sayman, Ömer Garan'ın yengeleri, Süheyla Altundağ'ın ablası, Saliha Söymez'in dünürü, Mutlu, Neyzi, Oralbi, ve Tarcan ailelerinin kuzini, E. Büyükelçi ve Elinor Garan'ın kaynvalidesi, Nur Söylemez ve Porf. Dr. Hasan Garan'ın sevgili anneleri, Belmin, Timur, Reşat ve Nesrin'in büyükanneleri ve merhum Prof. Dr. Reşat Garan'ın çok sevgili eşi Emine Nesrin Gayan'ı kaybettik

Şimdi yukarıdaki vefat ilanından bir isim seçelim: Cemile Garan.

1- Cemile Garan, M. Ali Birand'ın eşi Cemre Hanım'ın annesidir.
2- Cemile Garan, Milliyet'in kurucusu ve sahibi Ali Naci Karacan'ın, gazeteyi devrettiği oğlu Ercüment Karacan'ın eski eşidir.

Hasan Tahsin Ayni

Prof. Dr. Hasan Tahsin Ayni devrin Darülfünun Emini yani rektörü olup, Kabataş Lisesi'nin de ilk müdürüdür. İlandaki Neyzi Ailesi mensubu merhum Nezih Neyzi, Cumhuriyet Gazetesi Denetleme Kurulu üyesiydi. Nezih Neyzi, Ecevit tarafından 1978'de Denizcilik Bankası Genel Müdürü yapılmıştı. Nezih Neyzi'nin yeğeni Leyla Neyzi Sabancı Üniversitesi'nde akademisyendir; sözlü tarih çalışmalarını kitaplaştırıyor. Nezih Neyzi anılarında, Nakşibendi bildiği babası ölünce gizli sandığından Bektaşi giysileri çıktığını anlatır.

Ömer Madra

Ömer ve Piyale Madra

Rasih Nuri İleri'nin kuzenlerinden birisi de Ömer Madra'dır. Eski Maocu, Açık Radyo'nun "sahibi" Ömer Madra, English High School ve Robert Kolej mezunu. Madralı Zeytinyağları'nın oğludur. Maoculuğun teorisyenleri ergüvani kolejli çocuklardır. Ömer Madra'nın eski eşi Karikatürist Piyale Madra eski İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil'in kızı; Fransa'da okumuş. Demirel'in adamı Mustafa Gülcügil, Çorum Katliamı'nda solcuları diri diri fırınlarda yakan (abartma değil ayniyle vakidir) insanlık düşmanları için "devleti yıkmak isteyen komünistlere karşı devlete yardımcı olanlar" diye tanımlayabilmiş birisidir.

Piyale Madra

Isparta için 1979'da yapılan amblem yarışmasında Pivale Madra birinci ilan edilir. "Tesadüf" bu ya o esnada

Levent Şahverdi Arşivi

Mustafa Gülcügil de İçişleri Bakanı'dır. Piyale Hanım'ı birinci ilan eden de babasına bağlı olan Isparta Valisi'dir. Ancak ne var ki Piyale Hanım'ın amblemi şartnameye uymamaktadır. Bir tesadüfü daha yazalım: Daha önce DP'den de milletvekili seçilen Bakteriyolog İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil de Isparta senatörüdür. Soyadı ailesinin yaptığı işi ve coğrafyayı tanımlıyor zaten.

Piyale Madra'nın ağabeyi emekli Elektronik Mühendisi Ateş Gülcügil de 57 yaşında başladığı karikatür hayatında büyük başarı kazandı ve Aydın Doğan Vakfı Uluslararası Karikatür Yarışması'nda birinci oldu.

Namık Kemal

Namık Kemal, Mustafa Kemal'in Kemal isminin kaynağı, kendisine olan sevgiden ve saygıdan dolayı isminin verildiği kişidir. Namık Kemal, Abidin Paşa'yla kardeş torunudur. Namık Kemal, 21. yüzyıla kadar sarkan düşünce ve akrabalıklarıyla 19. yüzyılın en etkili, belirleyici kişisi olmuştur. Namık Kemal'in Menemencioğlu, Şükrü Kaya, Tekfen Holding vs. akrabalığı vardır. Daha hiç yazılmayan pek çok önemli bağı da vardır. Namık Kemal başlı başına bir bölümdür, ama kavramsal çerçevede II. Kitabımızın konusudur. Orada bütün bu ilişkilerini, akrabalıklarını yazacağız.

Mustafa Gülcügil

Namık Kemal

Levent Şahverdi Arşivi

KAYNAKLAR

Giriş

(1) Ağaoğulları, M.A., Kent Devletinden İmparatorluğa, s.26, İmge Kitabevi Yayınları, 2000
(2) Rice, T. T. Bizans'ta Günlük Yaşam, s.40, Göçebe Yayınları, 1998
(3) Friedell, E., Antik Yunan'ın Kültür Tarihi, s.47, Dost Yayınları, 1999
(4) Mumcu, U., Aybar ile Söyleşi, s.10, umag Yayınları, 1996
(5) Tosh, J., Tarihin Peşinde, s.153, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1997
(6) Marx, K., Engels, F., Seçme Mektuplar, s.101-103, Evrensel Basım Yayın, 1996
(7) İnam, A., Bilimin Binbir Yüzü, s.78, Vadi Yayınları, 1999
(8) Kanat, C. A., Meta-İdeoloji, s.33, Küyerel Yayınları, 1997
(9) Çulcu, M., Marjinal Tarih Tezleri, s.16, Erciyaş Yayınları, 1995
(10) Çayan, M., Sağ Sapma, Devrimci Pratik ve Teori, Aydınlık Sosyalist Dergi, 15. Sayı, Ocak 1970
(11) Belge, M., Sosyalizm Türkiye ve Gelecek, s.272, Birikim Yayınları, 1989
(12) Woods, A., Grant, T.; Aklın İsyanı, s. 17, Tarih Bilinci Yayınları, 2001
(13) Jeanniere, A., Modernite Nedir?, Modernite Versus Postmodernite içinde, s.15-25, Vadi Yayınları, 1993
(14) Zürcher, E. J., Milli Mücadelede İttihatçılık, s.84, Bağlam Yayınları, 1995

1. Bölüm

(1) Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Sözlüğü içinde zorunluk maddesi, Remzi Kitabevi, 1989
(2) Aydın Çubukçu, Diyalektik Materyalizm, Evrensel Basım Yayın, 1998
(3) James Gleick, Kaos, Tübitak Yayınları, 2000
(4) Alan Woods & Ted Grant Aklın İsyanı, Tarih Bilinci Yayınları, 2001
(5) Güngör Gündüz, Kargaşa Kaos ve Şekil Oluşumları, METU Press, 2002
(6) Perihan Ergun (Turgut), Cumhuriyet Aydınlanmasında Öncü Kadınlarımız,Tekin Yayınları, 1997
(7) Nesrin Tağızade Karaca, Celal Sahir Erozan, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992
(8) www.ucomparehealthcare.com/drs/maryland/pathology/Erozan_Yener.htm
(9) Sibel Arna, Hürriyet, 18.02.2006
(10) Yener Süsoy, Hürriyet, 02.09.2002
(11) http://www.tdk.gov.tr
(12) Ahmed İhsan Tokgöz, Matbuat Hatıralarım, İletişim Yayınevi, 1993

Levent Şahverdi Arşivi

(13) http://www.yenisafak.com.tr/diziler/ihtilal/ihtilal04.html
(14) Hakkı Devrim, Radikal, 24.07.1999
(15) Falih Rıfkı Atay, Çankaya, Pozitif Yayınları, 2004
(16) http://kisi.deu.edu.tr/hakki.uyar/11.pdf
(17) Nazan Bekiroğlu, Şair Nigar Hanım, İletişim Yayınları, 1998
(18) http://www.geocities.com/nbekiroglu/nim2.htm
(19) http://dosyalar.hurriyet.com.tr/ecevit/olmaz.asp
(20) http://www.geocities.com/nbekiroglu/nim1.htm
(21) Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü içinde mühürdar maddesi, MEB Yayınları, 1993
(22) http://nucleus.istanbul.edu.tr/~cfe/ardindan/index.html
(23) M.Orhan Bayrak, İstanbul'da Gömülü Meşhur Adamlar, Milenyum Yayınları, 2002
(24) Aykut Kansu, 20. Yüzyıl Başı Türk Düşünce Hayatında Liberalizm, Tanzimat ve Meşrutiyet'in Birikimi içinde, İletişim Yayınları, 2001
(25) Gregoire François Georgeon, Osmanlı Türk Modernleşmesi (1900-1930), Yapı Kredi Yayınları, 2006
(26) Bülent Can Bilmez, Demiryolundan Petrole Chester Projesi (1908-1923), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2000
(27) Korkut Boratav, Türkiye İktisat Tarihi (1908-2005), İmge Kitabevi Yayınları, 2006
(28) Melih Pekdemir, Kemalistler Ülkesinde Cumhuriyet ve Diktatörlük 2 Cilt, Yurt Yayınları, 1997
(29) Abdülhak Şinasi Hisar, Geçmiş Zaman Edipleri, Selis Kitaplar, 2005
(30) http://www.kalan.com/scripts/Dergi/Dergi.asp?t=3&yid=4530
(31) Abdülhak Şinasi Hisar, Seçmeler, Yapı Kredi Yayınları, 1992
(32) İbrahim Doğan, Aksiyon, 13.02.2006
(33) Münevver Ayaşlı, Dersaadet, Bedir Yayınları, 1975
(34) http://www.c2kb.com/gematria
(35) İsmail Yakıt, Türk-İslam Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme, Ötüken Neşriyat, 1992
(36) Michael Drosnin, Tevrat'ın Şifresi, Cep Kitapları, 1999
(37) http://www.jewishpath.org/essaytheorginsofgrace.html
(38) http://milon.morfix.co.il/Default.aspx
(39) http://dictionary.co.il
(40) Yusuf Besalel, Yahudilik Ansiklopedisi, 3 Cilt, Gözlem Yayınları, 2002
(41) William G. Gray, Condensation of Kabbalah, Tarihsiz
(42) Arzu Cengil, Kabbalah, Ayna Yayınevi, 2002
(43) The Dictionary of Torah, Aleph bet Document Centre & Translation, 2003
(44) Orhan Pamuk, Kar, İletişim Yayınevi, 2002
(45) http://www.sevivon.com

Levent Şahverdi Arşivi

(46) İlhami Soysal, Masonluk ve Masonlar, Der Yayınları, 1980
(47) A. Nevzat Odyakmaz, Bektaşilik, Mevlevilik, Masonluk, İnkılap Kitabevi, 1988
(48) Abdülbaki Gölpınarlı, Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri, İnkılap Kitabevi, 2005
(49) Tevfik Çavdar, İttihat ve Terakki, *İletişim Yayınevi, 1994*
(50) http://mason.org.tr
(51) Umberto Eco, Focault Sarkacı, Can Yayınları, 1997
(52) Hall Helman, Büyük Çekişmeler, TÜBİTAK Yayınları, 2001
(53) Mehmed Kemal, Şairler Dövüşür, Çağdaş Yayınları, 1981
(54) Taha Toros, Mazi Cenneti, *İletişim Yayınları, 1998*
(55) Murat Bardakçı, Hürriyet, 30.10.2005
(56) http://www.kultur.gov.tr
(57) Rahim Tarım, Mehmed Rauf, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1998
(58) İsmail Parlatır, Tevfik Fikret, Akçağ Yayınları, 2004
(59) Mehmet Törenek, Kadın Dergiciliği ve Mehmet Rauf, Toplumsal Tarih, Mart 1998
(60) Mübeccel Kızıltan, Gizemli Bir Öykünün Peşinde, Toplumsal Tarih, Nisan 1995
(61) Fadime Geleş, Bir Sanatçının İstanbul'a İzdüşümü-Aşiyan, Arkitekt, Mayıs-Haziran 2003
(62) Tanıl Bora, R. Horak, Wolfgang Reiter, Futbol ve Kültürü, İletişim Yayınevi, 1993
(63) Cemal A. Kalyoncu, Aksiyon, 26.05.2001
(64) Azer Bortacina, Milliyet, 12.09.2000
(65) Müşerref Hekimoğlu, Başkent Günleri, Çağdaş Yayınları, 1990
(66) Cemal A. Kalyoncu, Aksiyon, 30.10.1999
(67) Münevver Ayaşlı, Rumeli ve Muhteşem İstanbul, Timaş Yayınları, 2003
(68) Münevver Ayaşlı, İşittiklerim Gördüklerim Bildiklerim, Timaş Yayınları, 2002
(69) Avni Özgürel, Radikal, 10.07.2005
(70) Teber Kireçci, Yalıların Gizemi, Çapraz Kitaplar, 1994
(71) http://www.istanbul.com/KesfetDetail.aspx?Cat=110
(72) Toplumsal Tarih, Ocak 2002
(73) Cemal Demircioğlu, Aydemir Müellifi Müfide Ferit Hanım, Toplumsal Tarih, Kasım 1998
(74) Ali Fuat Erden, İsmet İnönü, Burhanettin Erenler Matbaası, 1952
(75) Orhan Dirik, Babam Kazım Dirik ve Ben, Yapı Kredi Yayınları, 1998
(76) Gülriz Sururi, Bir An Gelir, Doğan Kitapçılık, 2003
(77) Gülriz Sururi, Kıldan İnce Kılıçtan Keskince, Doğan Kitapçılık, 2002
(78) Gökhan Akçura, Melek Kobra: Hatıratım, Everest Yayınları, 2006
(79) Abdullah Muradoğlu, Selanik'ten İstanbul'a İpekçiler ve İsmail Cem,

Levent Şahverdi Arşivi

Bakış Yayınları, 2002
(80) http://www.propeller-club.org.tr/
(81) http://www.otokoc.com.tr/75_yil/oykusu.jsp
(82) Arda Uskan, Güle Güle Bebeğim, Doğan Kitapçılık, 2005
(83) Ahmet Erçakır, Koltuk Sevdası, Çiviyazıları, 2001
(84) Murat Bardakçı, Hürriyet, 10.10.1999
(85) Cemal A. Kalyoncu, Aksiyon, 24.02.2001
(86) Yılmaz Öztuna, Keçecizade Fuat Paşa, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988
(87) http://www.betilay.com/
(88) http://www.senembetil.com/
(89) Yılmaz Öztuna, Sadettin Arel, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. 1986
(90) Can Dündar, Yüzyılın Aşkları, İmge Kitabevi Yayınları, 2006
(91) Cemal A. Kalyoncu, Aksiyon, 10.11.2001
(92) http://www.wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=23719&start=0
(93) Beşir Ayvazoğlu, Defterimde 40 Suret, Ötüken Neşriyat, 1996
(94) Durmuş Odabaşı, Yeni Asır, 28.09.2004
(95) Fahri Tanman, Demokratik Düzen Anarşik Usullerle Nasıl Tahrip Ed... 1976
(96) Nermidil Erner Binark, Şakir Paşa Köşkü, Remzi Kitabevi, 2000
(97) http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/kisisel_sayfalar/kisisel_btanman.t...
(98) Oral Sander, Siyasi Tarih- İlkçağlardan 1918'e, İmge Kitabevi Yayınla... 1992
(99) Murat Bardakçı, Hürriyet, 18.05.2000
(100) Şefik Okday, Büyükbabam Son Sadrazam Ahmet Tevfik Paşa, 1986
(101) Mahmut Çetin, Teyze ile Prenses, Biyografi Net Yayınları, 2005
(102) Melih Gürsoy, İzmir Mozaiğinde Belirgin Taşlar, MG, 1999
(103) Kenan Evren, Zorlu Yıllarım(2), Milliyet Yayınları, 1994
(104) Suat Parlar, Osmanlı'dan Günümüze Gizli Devlet, Bibliotek Yayınları. 1997
(105) Şerif Aktaş, Refik Halid Karay, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. 1986
(106) Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Gençlik ve Edebiyat Hatıraları, İletişim Yayınevi, 2003
(107) Tahsin Yıldırım, Eşlerinin Gözünden Edebiyatçılarımız, Selis Kitapla... 2003
(108) Nalan Seçkin, Musalladan Şöhrete Safiye Ayla, Bilgi Yayınevi, 1998
(109) Nejat Bozkurt, Eleştiri ve Aydınlanma, Say Yayınları, 1994
(110) Doğan Özlem, Mantık, Anahtar Kitaplar Yayınevi, 1996
(111) Cemal Yıldırım, Matematiksel Düşünme, Remzi Kitabevi, 1996
(112) Cemal Yıldırım, Bilim Tarihi, Remzi Kitabevi, 1997

Levent Şahverdi Arşivi

(113) Cemal Yıldırım, Bilim Felsefesi, Remzi Kitabevi, 1996
(114) Roger Penrose, Büyük Küçük ve İnsan Zihni, Sarmal Yayınevi, 1998
(115) Albert Einstein, İzafiyet Teorisi, Say Yayınları, 1996
(116) James A. Coleman, Herkes İçin Görelilik, V Yayınları, 1987
(117) Taner Timur, Osmanlı Çalışmaları, İmge Kitabevi Yayınları, 1996
(118) http://www.khas.edu.tr/hasvak/index.swf
(119) Kadir Has, Vatan Borcu Ödüyorum, ABC Basın Ajansı, 2002
(120) Cemal A. Kalyoncu, Paranın Efendileri, Zaman Kitap, 2003
(121) Mustafa Sönmez, Türkiye'de Holdingler, Arkadaş Yayınları, 1992
(122) http://www.avm.com.tr/abo.html
(123) Mert Sandalcı, Feyziye Mektepleri, FMV, 2005
(124) Ayten Serin, Hürriyet, 16.11.2005
(125) http://www.tumgazeteler.com/?a=640023
(126) http://www.imkb.gov.tr/uyeler/genelbilgi/cad.htm
(127) Reşat D. Tesal, Selanik'ten İstanbul'a Bir Ömrün Hikayesi, İletişim Yayınevi, 1998
(128) Kemal Yamak, Gölgede Kalan İzler ve Gölgeleşen İzler, Doğan Kitapçılık, 2006
(129) Doğan Bilgin, Uçuran Holding, Bilgi Yayınevi, 1995
(130) Maskeli Leydi, Faruk Bildirici, Ümit Yayıncılık, 1998
(131) http://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem20/yil4/bas/b033m.htm
(132) Cahit Uçuk, Erkekler Dünyasında Bir Kadın Yazar, Yapı Kredi Yayınları, 2003
(133) Mahmut Çetin, Genetik İhanet, Emre Yayınları, 2006
(134) Uğur Mumcu, Tarikat Siyaset Ticaret, Tekin Yayınevi, 1994
(135) http://www.sabah.com.tr/2005/02/11/eko113.html
(136) Feza Kutanoğlu, Hangi Lider Daha Zengin Kim Nereden Nasıl Buldu, Öteki Yayınevi, 1998
(137) Soner Yalçın, Hangi Erbakan, Öteki Yayınevi, 1996
(138) Nüket Esen, İki Gözüm Aziz Kardeşim Efendim, Yapı Kredi Yayınları, 1995
(139) Faruk Bildirici, Hanedanın Son Prensi, Ümit Yayıncılık, 2003
(140) Cengiz Kuşçuoğlu, Hüsamettin Özkan, Metis Yayınları, 2001
(141) Mehmed Kemal, Elli Yıl Haber Peşinde, Afa Yayınları, 1993

II. Bölüm

(1) Ayşe Üçok, Sadberk Hanım, Vehbi Koç Vakfı Yayınları, 2005
(2) http://www.vehbikoc.gen.tr
(3) Can Dündar, Vehbi Koç, Doğan Kitapçılık, 2006
(4) Can Kıraç, Anılarımla Patronum Vehbi Koç, Milliyet Yayınları, 1996
(5) Yılmaz Çetiner, Otomobilin Öyküsü, Milliyet Yayınları, 1996

Levent Şahverdi Arşivi

(6) Cemal A. Kalyoncu, Aksiyon, 07.04.2001
(7) http://www.mulkiye.org.tr
(8) Cemal A. Kalyoncu, Aksiyon, 03.04.1999
(9) Nadire Berker-Selim Yalçın, Osman Cevdet Çubukçu, Vehbi Koç Vakfı Yayınları, 2003
(10) Fuat Bayramoğlu, Hacı Bayram-ı Veli (2 Cilt), Türk Tarih Kurumu, 1989
(11) İbrahim Şahin, İzmirli Bir Şair Tevfik Nevzad, Akademi Kitabevi,1993
(12) Ö. Faruk Huyugüzel, İzmir Fikir ve Sanat Adamları, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000
(13) Yılmaz Çetiner, Nefes Nefese Bir Ömür, Epsilon Yayınları, 2006
(14) Aydın Boysan, Yüzler ve Yürekler, Yapı Kredi Yayınları, 2002
(15) Haldun Taner, Ölürse Ten Ölür Canlar Değil, Bilgi Yayınevi, 1986
(16) Cemal A. Kalyoncu, Derin Gazeteciler, Zaman Kitap, 2002
(17) Sevim Belli, Boşuna mı Çiğnedik?, Belge Yayınları, 1994
(18) Hasan Cemal, Cumhuriyeti Çok Sevmiştim, Doğan Kitapçılık, 2005
(19) Betül Uncu, Ses Duvarındaki Generaller, Bilgi Yayınevi, 1990
(20) Halid Özkul, Yeni Dünya Düzeni, Anahtar Kitaplar Yayınevi, 1992
(21) Halid Özkul, RT-CFR-BG-TC, Sorun Yayınları, 2005
(22) Sinan Korle, Kızıltoprak Günlerim, İletişim Yayınları, 1997
(23) Leyla Neyzi, İstanbul'da Hatırlamak ve Unutmak, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999
(24) http://tr.fgulen.com/content/view/2409/76/
(25) Mahmut Çetin, X İlişkiler, Edille Yayınları, 2002
(26) Uğur Mumcu, Papa-Mafya-Ağca, Tekin Yayınevi, 1984
(27) Uğur Mumcu, Ağca Dosyası, Tekin Yayınevi, 1990
(28) Uğur Mumcu, Saklı Devletin Güncesi, um:ag Yayınları 1997
(29) Orhan Karaveli, Bir Ankara Ailesinin Öyküsü, Pergamon Yayınları, 199[illegible]
(30) Orhan Karaveli, Tevfik Fikret ve Haluk Gerçeği, Pergamon Yayınları, 2[illegible]
(31) Cemal A. Kalyoncu, Saklı Hayatlar (2 Cilt), Zaman Kitapları, 2002
(32) Talat Turhan-Orhan Gödemir, Mehmet Eymür, Sorun Yayınları, 1999
(33) Jens Mecklenburg, Gladio, Sorun Yayınları, 2001
(34) http://www.koc.com.tr/User/Hmerkezi.aspx?LANGUAGE_CODE=TR
(35) http://www.uskudar-bld.gov.tr/portal/rehber/tl.jsp?PageName=rehberAyrinti&ID=784
(36) Cemil Öztürk, İhsan Raif Hanım, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2002
(37) Cemil Öztürk, İhsan Raif Hanım'ın Yayınlanmamış Şiirleri, Toplumsal Tarih, Eylül 1998
(38) Müfid Ekdal, Kadıköy, Kadıköy Belediye Başkanlığı, 1996
(39) Müfid Ekdal, Kadıköy Konakları, Yapı Kredi Yayınları, 2004
(40) http://muze.sabanciuniv.edu/index.php
(41) Murat Bardakçı, Hürriyet, 22.07.2001
(42) http://www.zeynepkamil.gov.tr/

Levent Şahverdi Arşivi

(43) Sadun Tanju, Sadıka Ana, 1987
(44) Sadun Tanju, Hacı Ömer, 1983
(45) http://www.sakipsabanci.gen.tr
(46) http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2004/11/13/552631.asp
(47)http://www.pbs.org/treasuresoftheworld/guernica/glevel_1/1_bombing.html
(48) Beate Zimmerman-Elke Linda Buchholz, Picasso, Literatür Yayıncılık, 2005
(49) Karl Marx, Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i, Sol Yayınları, 1990
(50) Solmaz Kamuran, İpek Böceği Cinayeti, İnkılap Kitabevi, 2006
(51) Emin Karaca, Türk Basınında Kalem Kavgaları, Gendaş Kültür, 1998
(52) Sırrı Öztürk, 12 Mart 1971'den Portreler I, Sorun Yayınları, 1993
(53) Çetin Altan, Milliyet, 10.04.2002
(54) Sekan Seymen, Amiral Battı, Metis Yayınları, 2001
(55) Ahmet Altan, Sudaki İz, Can Yayınları, 1985
(56) Fethi Naci, 50 Türk Romanı, Oğlak Yayıncılık, 1997
(57) Ayşe Arman, Hürriyet, 21.05.2006
(58)http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/AyinTarihi/1952/Temmuz1952.htm
(59) Çetin Yetkin, Bab-ı Ali'den Müdafaa-i Hukuk'a, Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Yayınları, 2007
(60) http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/AyinTarihi/1957/ocak1957.htm
(61) Nail Güreli, İki 1 Mayıs, Gür Yayınları, 1979

III. Bölüm

(1) Yılmaz Önay, Keçecizade Fuat Paşa, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988
(2) Ali Haydar Bayat, Keçecizade Mehmed Fuat Paşa, TDAV Yayınları, 1988
(3) Yılmaz Öztuna, Keçecizade Fuat Paşa, Kültür ve Turizm bakanlığı Yayınları, 1988
(4) Sina Akşin, Siyasal Tarih, 3. Cilt, Cem Yayınları, 1988
(5) Necdet Saka, Bu Mülkün Sultanları, Oğlak Yayıncılık, 1999
(6) Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü içinde içinde ilmiye ve mülkiye maddeleri
(7) Doğan Özlem, Felsefe ve Doğa Bilimleri, İnkılap Kitabevi, 1997
(8) Doğan Özlem, Kavramlar ve Tarihleri, İnkılap Kitabevi, 2002
(9) Mehmet. Ali Ağaoğulları, Kent Devletinden İmparatorluğa, İmge Kitabevi Yayınları, 2000
(10) Nurettin Şazi Kösemihal, Durkheim Sosyolojisi, Remzi Kitabevi, 1971
(11) Afşar Timuçin, Düşünce Tarihi, *BDS Yayınları, 1992*
(12) Hilmi Ziya Ülken, İslam Felsefesi, Ülken Yayınları, 1983
(13) Bayraktar Bayraklı, Farabi'de Devlet Felsefesi, Şehir Yayınları, 2000

(14) Farabi, Farabi'nin Üç Eseri, Morpa Kültür Yayınları, 2004
(15) http://www.diyanet.gov.tr/turkish/sureliyayinoku.asp?sayfa=10&sayi=124
(16) Ayşe Kulin, Adı Aylin, Remzi Kitabevi, 1999
(17) Sadi Abaç, Kazım Taşkent ve Yapı Kredi Bankası, Binbirdirek Matbaacılık, 1981
(18) Sermet Atacanlı, Atatürk ve Çanakkale'nin Komutanları, MB Yayınevi, 2007
(19) Ali Fuat Cebesoy, Sınıf Arkadaşım Atatürk, İnkılap Kitabevi, 1996
(20) Müzehher Va-nu, Bir Dönemin Tanıklığı, Sosyal Yayınlar, 1997
(21) Doğan Avcıoğlu, Türkiye'nin Düzeni, Bilgi Yayınevi, 1968
(22) Zekeriya Sertel, Hatırladıklarım, Remzi Kitabevi, 1968
(23) Yener Süsoy, Hürriyet, 04.12.2006
(24) Yalçın Küçük, İtirafçıların İtirafları, Haziran Yayınevi, 1987
(25) Mehmet Ö. Alkan, Terakki Vakfı ve Terakki Okulları, Terakki Vakfı Yayınları, 2003
(26) Hans - Peter Laqueur, Hüve'l Baki, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1997
(27) Tarık Minkari, Bir Cerrahın Anıları, Milliyet Yayınları, 1993
(28) İsmail Doğan, Tanzimat'ın İki Ucu: Münif Paşa ve Ali Suvai, İz Yayınları 1991
(29) Gülsün Bilgehan, Mevhibe II, Bilgi Yayınevi, 1998
(30) Adalet Cimcoz, Mine Söğüt, Yaı Kredi Yayınları, 2000
(31) Güneş Karabuda, İndim Zaman Bahçesine, Yapı Kredi Yayınları, 2001
(32) Haluk Cansın, Unutmaya Kıyamadıklarım, Yapı Kredi Yayınları, 2004
(33) Melih Gürsoy, İzmir Mozaiğinde Belirgin Taşlar, MG, 1999
(34) Mehmet Eymür, Analiz, Milliyet Yayınları, 1991
(35) Oktay Ekşi, Hürriyet, 01.02.2004
(36) Nimet Arzık, Tek At Tek Mızrak Anılar2, Kaynak Yayınları, 1984
(37) Tuncay Özkan, MİT'in Gizli Tarihi, Alfa Basım Yayın, 2003
(38) http://www.spk.gov.tr/hid/cezanet.pdf
(39) http://www.gelawej.org/modules.php?name=News&file=article&sid=117
(40) Yılmaz Taşçıoğlu, Abdülhak Hamid Tarhan, Şule Yayınları, 1999
(41) Sakin Öner, Abdülhak Hamid Tarhan, Toker Yayınları, 1998
(42) Gündüz Akıncı, Abdülhak Hamid Tarhan, AÜ DTCF Yayınları, 1954
(43) Taha Toros, Mazi Cenneti, İletişim Yayınları, 1998
(44) Sevim Güray, Ahmet Vefik Paşa, AKDTYK Türk Dil Kurumu Yayınları. 1991
(45) Necdet Sakaoğlu, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi, İletişim Yayınları. 1993
(46) Halim Serarslan, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 1995
(47) Beşir Ayvazoğlu, 1924 Bir Fotoğrafın Hikayesi, Kapı Yayınları, 2006
(48) Abdülhak Şinasi Hisar, Geçmiş Zaman Edipleri, Selis Kitaplar, 2005

Levent Şahverdi Arşivi

49) Zeynep Kerman Sami Paşazade Sezai, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1986
50) Uğur Kökden, Seslerin Resmi, Yapı Kredi Yayınları, 1995
51) Çimen Günay, Toplumcu Gerçekçi Türk Edebiyatında Suat Derviş'in Yeri, Bilkent Üniversitesi Master Tezi, 2001
52) Yüksel Baştunç, Babıali'nin Saklı Dünyası, Bas-Haş Yayınları, 2001
53) Hasan İzzettin Dinamo, İkinci Dünya Savaşı'ndan Edebiyat Anıları, De Yayınevi, 1984
54) http://www.kimyager.org/eski/bulten.htm
55) Taha Toros, Nazım Hikmet, Cumhuriyet Kitapları, 1995
56) http://www.turkmusikisi.com/bestekarlar/suphi_ziya_ozbekkan.htm
57) Ferid Edgü, Osman Hamdi Bey'in Düşsel Bir Portresi, Sanat Dünyamız, Sayı 73, 1999
58) Mustafa Cezar, Çok Yönlü Bir Değer: Osman Hamdi, Sanat Dünyamız, Sayı 73, 1999
58) http://www.cemalresitrey.com
59) Abdullah Muradoğlu, Yeni Şafak, 19.03.2006
60) Erkan Serçe, İzmir ve Havalisi Asar-ı Atika Muhibleri Cemiyeti ve İzmir Arkeoloji Müzesi'nin Kuruluşu, İzmir Kent Kültürü Dergisi, Şubat 2002
61) Cemal A. Kalyoncu, Aksiyon, 10.02.2001
62) Hıfzı Topuz, Eski Dostlar, Remzi Kitabevi, 2000
63) Aydın Aydemir, Nazım, Broy Yayınları, 1986
64) Nazan Mengü, Hürriyet, 17.01.2002
64) Hıfzı Topuz, Başın Öne Eğilmesin, Remzi Kitabevi, 2007
(65) Mahmut Çetin, Boğaz'daki Aşiret, Biyografi.Net, 1998
(66) Uğur Mumcu, Kürt Dosyası, um:ag Yayınları, 1997
(67) Halid Özkul, Gizli Ordular CIA, Sorun Yayınları, 2001
(68) Abdullah Uçman, Samih Rifat ile Rıza Tevfik Arasındaki Zerdüşt Münakaşası, Toplumsal Tarih, Kasım 1995
(69) Kemal Sülker, Nazım Hikmet'in Bilinmeyen İki Şiir Defteri, Yazko Yayınları, 1980
(70) Mahmut Çetin, Kart-Kurt Sesleri, Biyografi.Net, 2005
(71) Uğur Mumcu, Aybar ile Söyleşi, um:ag Yayınları, 1996
(72) Barış Ünlü, Mehmet Ali Aybar, İletişim Yayınevi, 2002
(73) Memet Fuat, Gölgede Kalan Yıllar, Adam Yayınları, 1997
(74) Nezih Neyzi, Kızıltoprak Hatıraları, İletişim Yayınevi, 1993
(75) Rasih Nuri İleri, Abidin Dino Hakkında Bir Kronoloji Denemesi, Toplumsal Tarih, Ocak 1994
(76) Güzin Dino, Gel Zaman Git Zaman, Can Yayınları, 2000
(77) http://selman.kuzgun.net/girisimciguc/dergi2/ispartaamblemi.htm

Levent Şahverdi Arşivi

Genel Başvuru Kaynakları

Türkiye'de Kim Kimdir, Nebioğlu Yayınevi, 1962
Günümüz Türkiyesinde Kim Kimdir 1989, Profesyonel Yayıncılık, 1988
Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi (10 Cilt), Anadolu Yayıncılık, Tarihsiz
Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi (24 Cilt), Milliyet Yayıncılık, Tarihsiz
http://www.biyografi.net
http://tr.wikipedia.org
http://www.kimkimdir.gen.tr

Levent Şahverdi Arşivi

FOTOĞRAF KAYNAKÇASI

1. BÖLÜM

Berin Nadi
http://arsiv.sabah.com.tr/2001/11/06/i/g0201.jpg
Halide Edip
http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2003/01/13/images/halide.jpg
Mesut Cemil
http://www.goldenhorn.com/content/images/ghp013_cover06.jpg
Nadir Nadi
http://tbn0.google.com/images?q=tbn:-IyhhyJPiQrxTM:http://www.tourism.gov.tr/EN/resimgoster
CelalSahir
http://www.dildernegi.org.tr/TR/resimgoster.aspx?DIL=1&BELGEANAH=4&RESIMISIM=CelalSahir.JPG
Recaizade Mahmut Ekrem http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/1560.gif
Ahmet İhsan Tokgöz
http://www.ideefixe.com/Kitap/tanim.asp?sid=A4FLCDSCCM8AHVQKXVR6
Hüseyin Cahit
http://haydut.cmpe.boun.edu.tr/engl01burlı/HTML/SPRING2003/edebiyat/y01/image1.jpg
Hakkı Devrim
http://www.dilimiz.com/kimkimdir/hakkidevrim2.JPG
Serdar Devrim http://www.hurriyet.com.tr/images/SerdarDevrimSagMenuUst.jpg
Halit Ziya Uşaklıgil
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/812.jpg
Falih Rıfkı Atay
http://www.turkcebilgi.com/images/imgk/falihrifki_atay2.jpg
Yener Erozan
http://www.papsociety.org/images/erozanbig.jpg
Celal Sahir Erozan
http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/arsiviimage.aspx?picid=1092068
Süleyman Nazif
http://www.obarsiv.com/dokumantasyon/portreler/img/600/APO00031.jpg
Şaire Nigar
http://www.literaturca.de/assets/images/nigar75.jpg
Ahmet Cevdet Paşa
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/9/94/Ahmet_cevdet_pasa.jpg

Ahmet Mithat
http://felsefe.info/img/ahmet_mithat.jpg
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9a/Midhatpasha.jpg/250px-Midhatpasha.jpg
Muallim Naci
http://www.kitapyayinevi.com/kapaklar/mehmetmuzaffer_b.jpg
Fatma Aliye
http://www.petrol-is.org.tr/kadin/html/sayi12/image107.jpg
Beşir Fuad
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/1697.jpg
Tevfik Fikret
http://www.cnnturk.com/images/yasam/tfikret2412h.jpg
Mehmet Rauf
http://static.ideefixe.com/images/57/57503_2.jpg
Mahmut Özgener
http://www.ebso.org.tr/ENGLISH/ebso/2003/16-3.jpg
Osman Kibar
http://www.izmir.bel.tr/UploadedPics/baskanlar/osmankibar.jpg
Mehmet Ali Bayar
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/2637.jpg
Sedat Sertoğlu
http://arsiv.sabah.com.tr/yenisabah/img/y1102.jpg
İzzet Sedes
http://www.dogankitap.com/images/yazarResimleriBuyuk/izzetsedesB.jpg
Oktay Verel
http://sanattasarim.iku.edu.tr/ogretim/overel.jpg
Mustafa Faik Öztrak
http://www.basbakanlik.gov.tr/source.cms.docs/basbakanlik.gov.tr/images/hukumetresim/basbakanlik.123985.jpg
Orhan Öztrak
http://www.icisleri.gov.tr/Web/eski%20bakanlar/ORHAN%20OZTRAK.jpg
Faik Öztrak
http://eaf.ku.edu.tr/images/foztrak.jpg
Adnan Öztrak
http://www.trt.net.tr/Tarihce/1964_1.jpg
Ali Tigrel
http://www.boraxtr.com/boraxtr/images/alitigrel.jpg
Sadullah Paşa
http://www.radikal.com.tr/veriler/2005/07/10/32.gif
Münevver Ayaşlı
http://www.sanatalemi.net/Resim/mayaslii2.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

Ferit Tek
http://www.icisleri.gov.tr/Web/eski%20bakanlar/FERIT%20TEK.jpg
Yusuf Akçura
http://www.turkocagi.org.tr/resim/akcura_.JPG
Ayla Ökmen
http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2001/03/28/simages/hur/turk/01/03/28/turkiye/03tur.jpg
Çiğdem Ökmen
http://arsiv2.hurriyet.com.tr/hur/turk/01/06/02/dizi/01diz.jpg
Şinasi Ertan
http://www.ebso.org.tr/ENGLISH/ebso/sinasier.gif
Ahmet Priştina
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/3166.jpg
Kazım Dirik
http://tbn0.google.com/images?q=tbn:LgPXVUQtWBDmSM:http://www.pehl
ivankoy.gov.tr/resimler/koyler/kazimdirik.jpg
Muammer Karaca
http://www.gezgin.com/39718/t/muammer+karaca.jpg
Gülriz Sururi
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/thumb/c/c9/Gulrizsururi.jpg/150px-
Gulrizsururi.jpg
Engin Cezzar
http://www.milliyet.com.tr/ozel/kitap/081205/resim/1.jpg
Melek Kobra
http://www.sehirtiyatrolari.com/ustalar/muze-fot-melek-kobra.jpg
Muhlis Sabahattin
http://www.kapba.de/Muhlis_Sabahattin_Ezgi.jpg
Leyla Gencer
http://www.lacoctelera.com/myfiles/operasiempre/1407067.jpg
İsmail Cem
http://news.bbc.co.uk/media/images/38129000/jpg/_38129183_cem_150ap.jpg
Ali Ulvi
http://arsiv3.hurriyet.com.tr/displayimage/0,,32670,00.jpg
Abdi İpekçi
http://www.cnnturk.com/images/yasam/ipekci0102h.jpg
Ercan Arıklı
http://arsiv.zaman.com.tr/2003/06/04/resim/ercan.jpg
Razi Trak
http://www.turkfutbolu.net/tarih/images/razi_trak.jpg
Tuna Kiremitçi
http://www.groupcsa.com/csa/photos/large/NJXEEAtunakiremitci.jpg
Yücel Yener
http://www.byegm.gov.tr/yayinlarimiz/kitaplar/turkiye2002/imagesall/toplumsal
/412.jpg

Doğan Kasaroğlu
http://www.trt.net.tr/Tarihce/1979_1.jpg
Rana Pirinnçcioğlu
http://www.alem.com.tr/arsiv/2003/alem10200229/resim/vip1.jpg
Selçuk Yaşar
http://www.izmirsj.k12.tr/images/selcuk_yasar.jpg
Münir Nurettin
http://www.sinemadusun.com/if/images/4.jpg
Timur Selçuk
http://www.nazanoncel.net/aktifler/portal/haber/img/5.jpg
İbrahim Betil
http://www.tog.org.tr/abs/articlefiles/539-iboo.jpg
Ruşen Eşref Ünaydın
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/591.jpg
Sadettin Arel
http://www.musikimarket.com/img/productImages/prozodidersleri.jpeg
Necil Kazım Akses
http://www.radikal.com.tr/1999/02/17/resim/be.gif
Yıldız Kenter
http://www.tiyatrom.com/images/yildiz_kenter.jpg
İzzet Aksalur
http://www.mgk.gov.tr/Turkce/genelsekreterler/izzet_aksular.jpg
Naci Eldeniz
http://www.zafer.aku.edu.tr/komutan/eldeniz.jpg
Hikmet Bayur
http://www.basbakanlik.gov.tr/source.cms.docs/basbakanlik.gov.tr/images/huku
metresim/basbakanlik.124174.jpg
Tekin Arıburun
http://www.tbmm.gov.tr/biyog/cumsen4.gif
Hulusi Tanman
http://www.star44.net/soke/img/vs/h_Tanman.jpg
Can Kıraç
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/2755.jpg
İnci Kıraç
http://www.cankirac.com/images/y4.gif
Cevat Şakir
http://www.intersinema.com/haber/resimler/200210/cevat_sakir.jpg
İsmet Binark
http://www.milliyet.com.tr/1997/08/19/resim/basarili.jpg
Baha Tanman
http://www.tarihvakfi.org.tr/pht%5Ctarihcinin_mutfagi%5Cbaha_tanman.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

Tevfik Paşa
http://www.kultur.gov.tr/TR/resimgoster.aspx?DIL=1&BELGEANAH=117716&RESIMISIM=tevfikpasaahmet.jpg
Şefik Okday
http://www.anlamak.com/tanimak/turk/resimler/sokday/b/Okday---Ahmet-Sefik-Tevfik-(b4).jpg
Nazlı Ecevit
http://www.istkadinressamlar.org.tr/albumler/mihri_musfik/mihri_Sayfasi_resimleri/nazlı%20ecevit.jpg
Halil Özbaş
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/08/06/im//31F49CC91460A94691B6A0C9b.jpg
Fahri Ecevit
http://www.anlamak.com/tanimak/turk/resimler/sokday/s/DSC02347.jpg
Orhan Koloğlu
http://www.apikam.org.tr/images/bagis/OrhanKologlu.jpg
Doğan Koloğlu
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/1882.jpg
Özdemir Asaf
http://www.ergir.com/sm4.jpg
Olgun Arun
http://www.radikal.com.tr/veriler/2006/08/03/masu.gif
Güner Özkul
http://www.sinematurk.com/images/kisi/5161.jpg
Şarık Tara
http://www.ntvmsnbc.com/news/39219.jpg
Reşit Egeli
http://www.tsrsb.org.tr/NR/rdonlyres/DFF8F324-FB25-4C35-86DD-97CCEC2580BA/5/image002.jpg
http://www.istanbul.edu.tr/iletim/550.yil_ozel/haberler/foto/ord_prof_dr_ismail_ekrem.jpg
Rona Yırcalı
http://icc.tobb.org.tr/imaj/ICC%20CHAIR_MILLER%2017.jpg
Sıtkı Yırcalı
http://www.turkmusikisikulliyati.com/turizm/sitkiyircali.jpg
Vahit Halefoğlu
http://arsiv3.hurriyet.com.tr/displayimage/0,,133904,00.jpg
Şahap Kocatopçu
http://www.tisk.org.tr/images/isveren/032005/kocatopcu-1.jpg
Müge Gürsoy Sökmen
http://www.metiskitap.com/ToolBoxVA%5CData%5CDataFiles%5CMds%5CImage/General/Size0/MPic4689.jpg

Sinan Tara
http://www.enka.com/images/deneme_resim.jpg
Cem Duna
http://www.dyh.com.tr/eng/images/k_cduna2.jpg
Hüseyin Yarsuvat
http://tbn0.google.com/images?q=tbn:vGuAvp7zfabcoM:http://www.orientern
et.de/Mavera/huyarsuvat.jpg
Billur Kalkavan
http://www.magazinci.com/pic_lib/billur_kalkavan_port.jpg
Aydın Boysan
http://tbn0.google.com/images?q=tbn:YKDvRWQ0Iw_L3M:http://www.mima
rlarodasitrabzon.org/images/resimler/1.jpg
Bülent Ecevit
http://www.devletarsivleri.gov.tr/yayin/genelmd/basbakanlik/images/basbakanl
r/image038_ecevit.jpg
Refik Halid Karay
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/824.jpg
Engin Noyan
http://www.hilaltv.org/resimler/programlar/iftar-saati.jpg
Eser Noyan
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/05/01/gny/im/61B20A6C93BFDB4D9B240328b.jpg
Mehmet Akif
http://www.cnnturk.com/images/yasam/istiklalmarsi1203h.jpg

EK

Kadir Has
http://www.khas.edu.tr/khasalbum/photos/8eller.jpg.jpg
Rezan Has
http://www.khas.edu.tr/khasalbum/photos/20has24.jpg.JPG
Nuh Naci Yazgan
http://www.kayseri.gov.tr/images/milletvekilleri/nuhnaci_yazgan.jpg
Halit Narin
http://image.haber7.com/haber/7637.jpg
Behçet Türkmen
http://www.atin.org/images/zamanhatti/1953/Behcet_Turkmen_small.jpg
Veli Menger
http://www.avm.com.tr/ahmet1.jpg
Cahit Uçuk
http://www.cahitucuk.com/images/solres2.jpg
Turhan Feyzioğlu
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/2983.jpg
Bahriye Üçok
http://www.himbim.deu.tr/foto/2706.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

Ahmet Topaloğlu
http://www.icisleri.gov.tr/Web/eski%20bakanlar/AHMET%20TOPALOGLU.jpg
Attila İlhan
http://www.anlamak.com/tanimak/turk/resimler/attila-ilhan.jpg
Sulhi Dönmezer
http://www.belgenet.com/foto/sdonmezer.jpg
Reşat Kaynar
http://dmc.dogus.edu.tr/dogusuniv/2005-2006/KonuklarNisan/ResatKaynar/DSC09517.JPG
Mithat Şükrü Bleda
http://www.turquie-memoire.com/Mithat_Sukru_Bleda.jpg
Nazlı Ilıcak
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/930.jpg
Gün Sazak
http://www.atin.org/images/guncel/image008.jpg
Emin Sazak
http://www.atonet.org.tr/turkce/hakkinda/tarihce/img/odabaskan/eminsazak.gif
Ayşe Bilgün Sazak
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/01/02/gny/im/7467D296CFA6204BAFA4C9D9c.jpg
Cem Boyner
http://www.tempodergisi.com.tr/life_style/07105/imperiaflex_0_34_0.jpg
Fahrettin Aslan
http://img469.imageshack.us/img469/8559/h026tj.jpg
Hulki Cevizoğlu
http://www.turkcan.org/FT/hc.gif
Özer Çiller
http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/arsivimage.aspx?picid=190467
Mete Has
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/02/11/im//A49E693A3EFF1C4F9C0ED55Bb.jpg
Tansu Çiller
http://userblogs.free-radio.de/media/TansuCiller.JPG
Murat Demirel
http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2005/01/11/images/2.jpg
Rauf Tamer
http://www.circassiancanada.com/tr/info/unlu_cerkesler/rauf_tamer.gif
Bülent Verdi
http://www.sabah.com.tr/2006/06/05/gny/im/40B7A4673B4CE64DAC6ABDAAb.jpg
Fahrettin Kerim Gökay
http://www.cnnturk.com/images/yasam/fkgokay2010h.jpg
Ayhan Songar
http://www.yesilay.org.tr/img/baskanlarimiz/04_ayhan_songar_thumb.jpg
Turan İtil
http://www.milkeninstitute.org/events/speakers/titil.jpg

Adalet Cimcoz
http://www.sinematurk.com/images/kisi/7284.jpg
İhsan Doğramacı
http://www.turkishdailynews.com.tr/photo/122005/m29631.jpg
Emre Yerlici
http://www.ralliajansi.com/mrk/kimkimdir/web/eyerlici/foto/eyerlici.jpg
Lütfi Kırdar
http://img133.imageshack.us/img133/994/14152nh.jpg
Fatma Hikmet İşmen
http://www.tpb.org.tr/tpb/images/stories/tpb/kaybettiklerimiz/fatmahikmetismen.JPG
Necati Kurmel
http://www.turklider.org/TR/Portals/57ad7180-c5e7-49f5-b282-c6475cdb7ee7/image/necati_kurmel_edited.jpg
Gülay Aslıtürk
http://www.milliyet.com.tr/ozel/okur/991227/images/okur00.jpg
Haldun Taner
http://www.cnnturk.com/images/yasam/halduntaner0705h.jpg
Kılıç Ali
http://www.kultur.gov.tr/TR/resimgoster.aspx?DIL=1&BELGEANAH=117698&RESIMISIM=kilic.jpg
Altemur Kılıç
http://www.byegm.gov.tr/BASIN-YAYIN/Fotograflar/Altemur%20Kilic.jpg
Gündüz Kılıç
http://wiki.omuz.net/resimler/gunduz_kilic3.jpg
Cumhur Ersümer
http://www.anap.org.tr/images/MKYK/E316168385.jpg
Berna Yılmaz
http://www.zorlu.com/INDEXMEDIA/PRESS/zorlu-bernayilmaz1.jpg
Levent Kızıl
http://www.bursasporum.com/haber/images/leventkizil.jpg
Tevfik Ercan
http://fteal.com/tarihce/tevfikercan.jpg
Türker İnanoğlu
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/2823.jpg
Hakan Uzan
http://arsiv.zaman.com.tr/2003/10/20/resim/uzan.jpg

II. BÖLÜM

Vehbi Koç
http://www.vehbikoc.gen.tr/araSayfalar/fotograf/fotoframe.htm

Levent Şahverdi Arşivi

Koçzade Mustafa
http://www.vehbikoc.gen.tr/araSayfalar/fotograf/galeri/ailesi/Sayfalar/12.jpg
Fatma Hanım
http://www.vehbikoc.gen.tr/araSayfalar/fotograf/galeri/ailesi/Sayfalar/12.jpg
Semahat Arsel
http://www.arcelikas.com.tr/NR/rdonlyres/DAB36626-E5C2-49D2-8092-75E65DF3A2BE/12311/semahat.jpg
Nusret Arsel
http://www.vehbikoc.gen.tr/araSayfalar/fotograf/galeri/ailesi/Sayfalar/ek4.jpg
Sevgi Gönül
http://www.milliyet.com.tr/1996/11/29/resim/davet.jpg
Ali Bozer
http://www.yenisafak.com.tr/arsiv/2002/OCAK/06/4017rop.jpg
Asaf Savaş Akat
http://www.xerox.com.tr/images/haber/Xerox_Asaf%20Savas_Akat%20_2.JPG
Nilüfer Göle
http://www.tempodergisi.com.tr/eglence/kitap/09617/imperiaflex_0_2_0.jpg
Benal Nevzad
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/thumb/c/c1/Benal_Nevzat_İstar_Arı man.gif/180px-Benal_Nevzat_İstar_Arıman.gif
Çiğdem Simavi
http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2005/05/09/images/3.jpg
Haldun Simavi
http://arsiv.sabah.com.tr/2006/03/27/im/55FA539A5E0EC44C812BF506b.jpg
Yılmaz Çetiner
http://www.milliyet.com.tr/2006/02/26/pazar/resim/axpaz01.jpg
Aslı Çifkurt
http://www.sinematurk.com/images/kisi/10307.jpg
Hasan Polatkan
http://www.atin.org/images/zamanhatti/1956/hasan_polatkan_small.jpg
Burhan Belge
http://www.milliyet.com.tr/2006/02/26/pazar/resim/axpaz017.jpg
Hüsamettin Cindoruk
http://www.byegm.gov.tr/yayinlarimiz/kitaplar/fmd/images/0421.jpg
Refik Şevket İnce
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/thumb/6/62/Refik_%C5%9Eevket_%C 4%B0nce.gif/180px-Refik_%C5%9Eevket_%C4%B0nce.gif
H. Nihal Atsız
http://www.cnnturk.com/images/yasam/natsiz1012h.jpg
A. Umran E. Çölaşan
http://www.meteor.gov.tr/2005/fotograf/genelmud/colasan1.jpg

Emin Çölaşan
http://www.internethaber.com/images/news/292.jpg
İhsan Kalkavan
http://www.kenthaber.com/Resimler/2005/08/08/00004483.jpg
Sevim Belli
http://dukkan.dharma.com.tr/img/books/b/975-344-065-0.jpg
Mihri Belli
http://www.kenthaber.com/Resimler/2006/03/12/00133500.jpg
Cengiz Kaptanoğlu
http://www.cengizkaptanoglu.com/images/icana2.jpg
Güneş Taner
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/923.jpg
Emre Kurttepeli
http://www.kobifinans.com.tr/images/article/9581.jpg
Feyyaz Tokar
http://filistindavasi.netfirms.com/harun/Yeni/606.jpg
Leyla Umar
http://www.aksiyon.com.tr/resim/512/12.jpg
H. Nafiz Pamir
http://www.biltek.tubitak.gov.tr/sandik/deprem/kaf9.jpg
Osman Merzeci
http://arsiv.sabah.com.tr/2006/09/19/gny/im/AA2125C79A1AB84DA0CAFF02b.jpg
Melis Dural
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/06/21/gny/im/B66D0AF66828184D9E7C8CC5b.jpg
Halis Komili
http://www.haberturk.com/foto2/mansetkomili140320061.jpg
Bernhard
http://www.nndb.com/people/213/000029126/bernhard-sm.jpg
Serra Merzeci
http://arsiv.sabah.com.tr/2006/08/26/gny/im/447CFB52C2EF4D47945533E5b.jpg
Berna Tokar
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/09/21/gny/im/F67F9D2B7001DF4583B3D433b.jpg
A. Emin Yalman
http://www.turkishpolitics.us/1938-46/ahmet-emin-yalman.jpg
Sara Korle
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/05/28/cpsabah/im/1EECD9A83762AA4BA1E3E-18b.jpg
Tunç Yalman
http://www.ntvmsnbc.com/news/223895.jpg
Raif Dinçkök
http://www.atin.org/images/guncel/raif_dinckok2.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

Ömer Dinçkök
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/04/02/im//888F83DECB37574A98831BD8b.jpg
Nuri Çolakoğlu
http://www.thy.com/images/skylife/4-2006/81/10_81nmcolakoglu.jpg
Taha Akyol
http://www.platformdergisi.net/yazi_images/taha_akyol%20Kopie_06.Sep.2006_07:09:05.jpg
Namık Kemal Zeybek
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/2339.jpg
Kemal Ilıcak
http://www.vatanim.com.tr/pics/news/6191000.jpg
Erol Simavi
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/03/27/im//4CA4B4ACD7FE894891ADE0E1b.jpg
Süleyman Demirel
http://www.nato.int/turkey/images/demirel.jpg
Tahsin Çiftçi
http://arsiv.sabah.com.tr/2004/10/14/im//D3722C4AF51E254BA5EDDC95b.jpg
Hikmet Çiftçi
http://arsiv.sabah.com.tr/2004/10/14/im/9803C414809E7146A98040B5b.jpg
Hakan Çiftçi
http://arsiv.sabah.com.tr/2004/10/14/im/02E8FE82CEC0A94488C0F4DBb.jpg
Hatice Paksoy
http://arsiv.sabah.com.tr/2004/10/14/im//A823FE1F96FE7D4B8C4292D8b.jpg
Gönül Yazar
http://img.gittigidiyor.com/143/1439084_0.jpg
Belma Simavi
http://arsiv.sabah.com.tr/2006/07/25/gny/im/1B15B1D43AD5304C9102FB0Eb.jpg
Eşref Cerrahoğlu
http://arsiv.sabah.com.tr/2006/09/20/gny/im/2D764C37944B594DA352DC87b.jpg
Aydın Çubukçu
http://www.tempodergisi.com.tr/life_style/06595/imperiaflex_0_0_0.jpg
Sadberk Koç
http://www.sadberkhanimmuzesi.org.tr/images/sad.jpg
Metin Keçeli
http://www.besiktas.bel.tr/images/misc/Metin%20YAVUZ%20KE%C3%87EL%C4%B0%20ANAP.jpg
Orhan Keçeli
http://www.dypistanbul.org/00admin00/foto/01/orhan%20ke%C3%A7eli.jpg
Nedim Keçeli
http://arsiv.sabah.com.tr/2004/11/29/gny/im/853894211D12D441A2666E1Bb.jpg
İpsiz Recep
http://www.karasu.gen.tr/index.php?go=1,9,1

Alev Coşkun
http://www.basbakanlik.gov.tr/source.cms.docs/basbakanlik.gov.tr/images/hukumetresim/basbakanlik.125248.jpg
Yavuz Mermerci
http://arsiv.sabah.com.tr/2006/09/20/gny/im/5C9B9F5CD4FCEB4A8E67DBC4b.jpg
Ender Mermerci
http://arsiv.sabah.com.tr/2006/07/16/gny/im/E54C5C154F7DFE42B6C3FCECb.jpg
Oktay Ekşi
http://www.platformdergisi.net/yazi_images/oktayeksi.jpg
Tansa Mermerci
http://www.tempodergisi.com.tr/life_style/06447/imperiaflex_0_1_0.jpg
Melissa Eliyeşil
http://arsiv.sabah.com.tr/2006/09/19/gny/im/6341B06773551F45B26DC073b.jpg
Bülent Şemiler
http://yenikibris.com/img/news/2005.06.28_08-05-26bulentsemiler.jpg
M. Emin Karamehmet
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/1678.gif
Suna Kıraç
http://www.yeniasir.com.tr/ya2006/06/22/ilanlar/ik1-1.jpg
Rahmi Koç
http://www.milliyet.com.tr/2004/06/08/pazar/resim/axpaz02.jpg
Mustafa Koç
http://www.tupras.com.tr/docs/mustafakoc_150.jpg
Caroline Koç
http://www.milliyet.com.tr/2006/05/27/yazar/resim/t.jpg
Ali Koç
http://www.milliyet.com.tr/2006/06/25/son/resim/sonspo07.jpg
Nevbahar Demirağ
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/10/23/im/3170AD6DB66D43478E295F4Fb.jpg
A. Ziya Kozanoğlu
http://www.webkartallari.com/besiktas/images/baskanlar/Abdullah_Ziya_Kozanoglu_1.jpg
N. Kemal Ersun
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/2797.jpg
M. Ali Ilıcak
http://www.internethaber.com/images/news/240.jpg
Meyra
http://www.radiooscar.net/admin/resimler/meyra_150.JPG
Mustafa Denizli
http://www.tfutbol.com/menejer/mustafa_denizli.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

Didem Çapa
http://www.barobirlik.org.tr/calisma/basinda_yargi/2006/01/06_dosyalar/image012.jpg
Hüsnü Özyeğin
http://www.ntvmsnbc.com/news/245854.jpg
Ahu Tuğbay
http://www.sinematurk.com/images/kisi/1025.jpg
Melike Demirağ
http://arsiv.sabah.com.tr/2004/07/17/cpsabah/im/8D81AE827B746A468A1CC75Db.jpg
Uğur Kozanoğlu
http://www.milliyet.com.tr/2004/06/22/pazar/resim/axpaz01.jpg
Seray Sever
http://www.magazinalemi.com/haber_imaj/seray%20sever%20guvenmez.bmp
Yasemin Kozanoğlu
http://www.aksiyon.com.tr/resim/294/45.jpg
Nuri Demirağ
http://www.uted.org/dergi/2006/temmuz/nuri%20demirag.jpg
Ali Naci Karacan
http://www.fbsk.com/images/baskanlar/ali_naci_karacan_k.jpg
Hasan Ali Yücel
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/1906.jpg
Ercüment Karacan
http://www.vatanim.com.tr/pics/news/6309000.jpg
Ömer Karacan
http://kelebek.hurriyet.com.tr/_newsimages/1361849.jpg
M.A. Birand
http://www.thy.com/images/skylife/11-2005/37/6_37mehmet%20ali%20birand.jpg
Mehmet Garan
http://www.sabah.com.tr/2005/09/20/gny/im/D37CEF0952E7B[illegible]F8b.jpg
Esen Ünür
http://www.kolej.org/dergi/sayi80/resim/esen_unur.jpg
Falih Rıfkı
http://www.ata.boun.edu.tr/chronology/kim_kimdir/kimkimdir_images/falihrifki_atay.jpg
Mina Urgan
http://akyaka.org/pictures/cakirhan/pics_cakirhan/mina_urgan_b.jpg
Cahit Irgat
http://www.sehirtiyatrolari.com/ustalar/muze-fot-cahit-irgat.jpg
Cihat Baban
http://www.basbakanlik.gov.tr/source.cms.docs/basbakanlik.gov.tr/images/hukumetresim/basbakanlik.125249.jpg

Fuat Baban
http://www.byegm.gov.tr/BASIN-YAYIN/Fotograflar/Fuat%20Baban.jpg
Ayşe Semiha Baban
http://www.avestakurd.net/avesta30/xanima-yasar-kemal.jpg
Yaşar Kemal
http://www.amude.de/amude/foto/ykemal.gif
İzzet Öz
http://www.sinematurk.com/images/kisi/1594.jpg
İzzet Baysal
http://www.kddb.ibu.edu.tr/izzet1.jpg
Örsan Öymen
http://www.milliyet.com.tr/2002/07/21/guncel/resim/gun10.jpg
Bülent Bulgurlu
http://tbn0.google.com/images?q=tbn:xfVxZV0QvMVWRM:http://www.koc.c
om.tr/images/HTMLPlaceHolder/eb5a0042-2c1e-48ea-9a96-
46569539c21a_bulgurlu.jpg

II. BÖLÜM EK-1

Atlı Köşk
http://muze.sabanciuniv.edu/images/tanitim.jpg
Ahmet Muhtar Paşa
http://www.isiklar.kkk.tsk.mil.tr/internet/english/images/AHMETMUHTAR.jpg
Kavalalı Mehmet Ali Paşa
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/98/Muhammad_Ali
_Pascha.png/250px-Muhammad_Ali_Pascha.png
Hacı Ömer Sabancı
http://www.vaksa.org.tr/tanitim/ho_sab.gif
Sadıka Sabancı
http://www.sabanci.com/images/unutma_sadika_b.jpg
Sakıp Sabancı
http://www.cnnturk.com/images/yasam/ssabanci1004h.jpg
Hacı Sabancı
http://www.sabanci.com/images/haci_sabanci.gif
İhsan Sabancı
http://www.sabanci.com/images/ihsan_sabanci.jpg
Özdemir Sabancı
http://www.sabanci.com/images/ozdemir_sabanci.gif
Güler Sabancı
http://www.platinonline.com/yeniadmin/resimler/SABANCI.jpg
Ali Sabancı
http://www.patronlardunyasi.com/images/news/2514.jpg
Demir Sabancı
http://www.hurriyet.com.tr/_newsimages/3122963.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

Ajda Pekkan
http://www.geocities.com/nostaljininsesi/ajda2.jpg
Kenan Evren
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/23.jpg
Guernica
http://www.terra.es/personal/asg00003/picasso/grguer2.jpg

II. BÖLÜM EK-2

Çetin Altan
http://www.ceng.metu.edu.tr/~e112908/Calta672.jpg274- Ahmet Altan
http://www.azad-hye.com/media/gl/ahmetaltan.jpg
Mehmet Altan
http://www.mehmetaltan.com/tr/resimler/mehmet_altan_konusurken.jpg
Nihat Erim
http://www.devletarsivleri.gov.tr/yayin/genelmd/basbakanlik/images/basbakanla
r/image031_erim.png
Mine Kırıkkanat
http://image.haber7.com/haber/15053.jpg
Solmaz Kamuran
http://www.ebrueginlioglu.com/roportaj_image/solmaz.jpg
Sanem Altan
http://www.tempodergisi.com.tr/spor/06388/images/imperiaflex_0_0_0.jpg
Soner Yalçın
http://www.cnnturk.com/images/sunucular_muhabirler/soner-yalcin.jpg
Zeynep Altan
http://www.geocities.com/altanzeynep/zeynepresim2.jpg

II. BÖLÜM EK-3

Güneri Cıvaoğlu
http://www.dyh.com.tr/tr/images/gcivaoglu.gif
Hikmet Uluğbay
http://www.mu.edu.tr/t/bulten/2003/mayis/007.jpg
Reyhan Akant
http://www.anadolu.be/FOTOKIM/kim-0131.jpg
Necdet Kent
http://www.tallarmeniantale.com/pics/necdet-11.jpg
Muhtar Kent
http://www.thecoca-
colacompany.com/presscenter/img/imagepeople/downloads/lg_kent_muhtar.jpg
Murat Vargı
http://www.radikal.com.tr/veriler/2005/10/29/24.gif

III. BÖLÜM

İsmail Hakkı Paşa
http://www.hipernex.com/im/pr/b/dyyesszaudyye.jpg
Keçecizade Fuat Paşa
http://www.fuatpasa.com.tr/images/Fuatpasa.gif
İzzet Molla
http://medya.zaman.com.tr/2005/12/27/kultur.jpg
Şeyh Galip
http://www.40ikindi.com/icerik/images/seyhgalip.jpg
Tepedelenli Ali Paşa
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/thumb/4/46/Ali_pasha.jpg/300px-Ali_pasha.jpg
Merzifonlu Kara Mustafa
http://www.osman.livenet.pl/images/articles/karamustafa.jpg
Nurettin Aknoz
http://www.kkk.tsk.mil.tr/Komutanlarimiz/HizmetiGecenler/KuvKom/00img/Aknoz.gif
Ayşe Kulin
http://www.medyaline.com/resimupload/files/AySe%20Kulin%20a.jpg
Kazım Taşkent
http://www.sabah.com.tr/2004/09/09/im/42EFDB0EBB52E448AF04E52Db.jpg
Esat Paşa
http://www.comu.edu.tr/Turkce/Akademik_Birimler/Aras_Uyg_Mrk/ACS/kisiler_files/image010.gif
Nilüfer Gülek
http://www.kasimgulek.com/NGvesikalik.jpg
Kasım Gülek
http://www.kasimgulek.com/KasimGulek.JPG
Tayyibe Gülek
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/1839.jpg
Murat Birsel
http://www.ntvmsnbc.com/ntv/programlar/i/bes_cayi.jpg
Refik Evliyazade
http://www.izmir.bel.tr/UploadedPics/baskanlar/evliyazaderefikbey.jpg
Dr. Nazım Bey
http://www.turquie-memoire.com/Dr._Nazim_Bey_1918.gif
Sabiha Sertel
http://www.petrol-is.org.tr/kadin/html/sayi7/tarihten.jpg
Fatin Rüştü Zorlu
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/325.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

Tevfik Rüştü Aras
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/126.jpg
Zeynep Oral
http://www.tarihikentlerbirligi.org/i/haberler/ilkgun2_ZO_y.jpg
Gülse Birsel
http://www.medyaline.com/resimupload/files/gulse_birsel77.jpg
Çetin Emeç
http://www.istanbul.edu.tr/iletim/81/haberler/foto/cetinemec.jpg
Mehveş Emeç
http://www.sabah.com.tr/2005/01/12/gny/im/2F36BAC47999AC4FB8004073b.jpg
Reha Muhtar
http://www.medyaline.com/resimupload/files/reha_muhtar3.jpg
A. Kemal Yörük
http://www.atin.org/images/zamanhatti/1963/Kemal_Yoruk_small.jpg
Vedat Nedim Tör
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/2817.jpg
Halil Bezmen
http://www.sabah.com.tr/2006/04/30/cpsabah/im/5581E24734304848851491B8b.jpg
Gülçin Telci
http://www.pankitap.com/images/gulcint.gif
Mehmet Edin
http://www.milliyet.com.tr/2004/01/16/guncel/resim/gun01.jpg
Dinç Bilgin
http://www.aksiyon.com.tr/resim/596/6.jpg
Nevzat Ak
http://arsiv.zaman.com.tr/2001/03/07/images/fikir1.jpg
Salah Birsel
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/636.jpg
Tarık Minkari
http://www.dogankitap.com/images/yazarResimleriBuyuk/TarikmirkariB.jpg
Yılmaz Öztuna
http://medya.zaman.com.tr/2007/02/17/kutuoztuna.jpg
İzzet Fuat Paşa
http://www.obarsiv.com/dokumantasyon/portreler/img/600/APO00025.jpg
Tunuslu Hayrettin Paşa
http://kafkasfederasyonu.org/v1/uploads/resimbankasi/kimkimdir/tunuslu_hay
reddin-.jpg
İsmail Paşa
http://www.geocities.com/hazemsakr/royal/media/ismail.gif
Salih Fuat Keçeci
http://www.webkartallari.com/besiktas/images/baskanlar/Salih_FuatKECECI.jpg

O. Saffet Arolat
http://www.aksiyon.com.tr/resim/241/44.jpg
Metin Arolat
http://www.michaelshow.net/haber_img/3504.jpg
Sait Halim Paşa
http://www.patikalar.net/saidhalim/yeniresim/shpasa6.jpg
Fahri Korutürk
http://kurt.norgaz.de/Grafik/image21.gif
Vedii İlmen
http://www.aksiyon.com.tr/resim/539/26.jpg
Emel Korutürk
http://www.aksiyon.com.tr/resim/560/20.jpg
Ali Haydar Barşal
http://www.galatasaray.org/images/kurumsal/baskanlar/haydarbarsal.jpg
Ahmet Salih Korur
http://www.devletarsivleri.gov.tr/yayin/genelmd/basbakanlik/images/mustesarla
r/image009_korur.png
Osman Korutürk
http://www.tcberlinbe.de/tr/images/koruturk.gif
Muammer Aksoy
http://www.burak-guemues.com/assets/images/muammeraksoy.jpg
Güneş Karabuda
http://www.sinematurk.com/images/kisi/1462.jpg
Cemil Devrim
http://www.sabah.com.tr/2006/06/25/im//0A4E0FF72C16F24C9F1AC945b.jpg
Tuğrul Yemişçi
http://ya2005.yeniasir.com.tr/05/01/gunluk/himgs/ekon1-1.jpg
Zergün Korutürk
http://www.milliyet.com.tr/2007/01/06/siyaset/resim/axsiy01.jpg
Nimet Arzık
http://www.bkd.org.tr/biyografiler_ac.asp?id=185
İlter Türkmen
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/1936.jpg
Ekrem Alican
http://www.basbakanlik.gov.tr/source.cms.docs/basbakanlik.gov.tr/images/hur
metresim/basbakanlik.125128.jpg
Abdülhak Hamit
http://www.geocities.com/biyografi/atarhanl.jpg
Ahmet Vefik Paşa
http://www.bursadakultur.com/images/ahvefikpasa.JPG
Rifat Özbek
http://www.bleublancturc.com/TurcsconnusFR/images-TRconnus/r_ozbek

Levent Şahverdi Arşivi

Zeynep Fadıllıoğlu
http://www.milliyet.com.tr/2002/06/09/pazar/resim/apaz.jpg
Lüsyen Hanım
http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/yuzyil/images/1930-1939/Image83001.jpg
Samipaşazade Sezai
http://www.aruz.com/grafs/resim/hi_ssezai.jpg
Hamdullah Suphi
http://www.byegm.gov.tr/BASIN-YAYIN/Fotograflar/Hamdullah%20Suphi%20Tanriover.jpg
Cemal Paşa
http://www.ntvmsnbc.com/news/190666.jpg
Suat Derviş
http://haydut.cmpe.boun.edu.tr/eng101burh/HTML/SPRING2003/edebiyat/d02/suat%20dervi%FE%20resmi.jpg
Tülay German
http://static.ideefixe.com/images/87/87816_2.jpg
Kemal Derviş
http://www.tempodergisi.com.tr/soylesi/06482/imperiaflex_0_0_0.jpg
Cengiz Çandar
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/7/7b/Cengiz.gif
Suphi Ziya Özbekkan
http://www.turkmusikisi.com/bestekarlar/suphi_ziya_ozbekkan.jpg

III. BÖLÜM EK

Osman Hamdi Bey
http://www.adiyamanli.org/nemrut_pics/n21.jpg
İbrahim Ethem Paşa
http://www.istanbul.edu.tr/eng/jeoloji/tarihce/halilethembey_files/image001.jpg
Naile Hanım
http://www.sanalmuze.org/images/oh07.jpg
Nazlı
http://www.sanalmuze.org/images/oh05.jpg
Halim Ethem
http://www.istanbul.edu.tr/eng/jeoloji/tarihce/halilethembey_files/image002.jpg
Enver Paşa
http://www.firstworldwar.com/photos/graphics/gw_enver_01.jpg
Hiram Abas
http://www.aksiyon.com.tr/resim/466/28.jpg
Ratip Tahir
http://www.seruven.org/blog/uploaded_images/ratip-786451.jpg

Kaya Paşakay
http://image.haber7.com/haber/18114.jpg
S. Hakkı Eldem
http://www.fotoajans.com/turk_unlu/s/sedat_hakki_eldem.jpg
Ali Fethi Okyar
http://www.icisleri.gov.tr/Web/eski%20bakanlar/ALI%20FETHI%20OKYAR.jpg
Cemal Reşit Rey
http://www.tuluyhanugurlu.com/CRR/picture/Chef.jpg
Vedat Tek
http://www.mimarlikmuzesi.org/koleksiyon/imajlar/12/vedat_tek1K.jpg
Leyla Saz
http://www.tombak.com.tr/sayi27/muzik3.gif
Rasih Nuri İleri
http://a.alisahin.sitemynet.com/mynet_resimlerim/rilgaz_semp_057k.jpg
Hıfzı Topuz
http://www.remzi.com.tr/yazarlar/146.jpg
Celal Nuri
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/thumb/c/c1/Celal_Nuri_İleri.gif/180p
x-Celal_Nuri_İleri.gif
Güllü Aybar
http://www.alem.com.tr/alem11200212/resim/gul1.jpg
Reha Oğuz Türkan
http://www.hizliokuma.com/images/rot-resim3.jpg
Fethi Tevetoğlu
http://almila.8k.com/tevetoglu.jpg
Reşat Nuri Güntekin
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/265.jpg
Cahit Sıtkı Tarancı
http://www.antoloji.com/siir/sair/rs/56/56_b_8817.jpg
Ziya Gökalp
http://www.masonmuzesi.org/dokuman/fotograf/unlu_turk_mason/1870_1945_
yunus_nadir.jpg
İnci Pirinççioğlu
http://www.stargazete.com/resimler/cumartesi/03032007/c09.jpg
Musa Anter http://www.pdk-
xoybun.com/nuceimages/Ape_Musa_Anter_003.jpg
Munis Faik Ozansoy
http://www.devletarsivleri.gov.tr/yayin/genelmd/basbakanlik/images/mustesarla
r/image021_ozansoy.png
Constanty Borzecki
http://arama.yore.com.tr:8081/cumhuriyet/0510/10/i/c090600.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

Ömer Paşa
http://dukkan.dharma.com.tr/img/books/o/975050211-6.jpg
Pınar Kür
http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/kitaplar/turkiye2004/images/images_13/456a.jpg
Hasan Enver Paşa
http://arama.yore.com.tr:8081/cumhuriyet/0510/10/i/c090400.jpg
Charles de Dedroit
http://arama.yore.com.tr:8081/cumhuriyet/0510/10/i/c090500.jpg
Sabahattin Ali
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/825.jpg
Matmazel Hortense
http://arama.yore.com.tr:8081/cumhuriyet/0510/10/i/c090400.jpg
Ömer Songar
http://arama.yore.com.tr:8081/cumhuriyet/0510/10/i/c090200.jpg
Arminus Vambery
http://www.logoi.com/notes/img/arminus_vambery.jpg
Mehmet Nazım Paşa
http://arama.yore.com.tr:8081/cumhuriyet/0510/10/i/c090900.jpg
Turgut Sunalp
http://www.radikal.com.tr/1999/08/29/resim/05sun.gif
Melda Kalyoncu
http://www.milliyet.com.tr/2004/02/23/guncel/resim/gun01.jpg
Refik Erduran
http://www.wearetheturks.org/images/Refik_Erduran.jpg
Celile Hanım
http://www.evkultur.com/portre/nazimhikmet/konubasliklari/anasi.jpg
Yahya Kemal
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/806.jpg
Hikmet Nazım Bey
http://www.nazimhikmetran.com/images/fotolar/48.jpg
Münevver Andaç
http://www.nazimhikmetran.com/images/fotolar/43.jpg
Nurullah Berk
http://www.ntvmsnbc.com/news/188010.jpg
Samih Rifat
http://www.tdk.gov.tr/TR/resimgoster.aspx?DIL=1&BELGEANAH=913&RESIMISIM=kurucular.jpg
Oktay Rifat
http://www.buyukkeyif.com/uploads/images/5000000000002240.gif
Cevat Rifat Atilhan
http://www.geocities.com/atilhan67/images/portre.jpg

Bülent Oran
http://img.blogcu.com/uploads/sinemasinema_db_BULENT_O1.jpg
Ayşe Şasa
http://www.yenisafak.com.tr/arsiv/2005/subat/14/1418.jpg
Sare Okçu
http://www.kadincalismalari.org/aynurilyasoglu.pdf
Nihat Sargın
http://www.tustav.org/_goruntu/900_gun.jpg
Banker Kastelli
http://www.sabah.com.tr/2006/05/09/im/120390A06922FB4FA69F04B0b.jpg
Samet Ağaoğlu
http://dukkan.dharma.com.tr/img/books/s/9750805313.jpg
Zeynep Aksu
http://www.sinematurk.com/images/kisi/2461.jpg
Ferzan Özpetek
http://www.ntvmsnbc.com/news/236432.jpg
Nüzhet Berkin
http://www.nazimhikmetran.com/images/fotolar/09.jpg
Vedat Örfi Bengü
http://memetfuat.com/turkish/images/album/big/3.jpg
Piraye Hanım
http://www32.brinkster.com/melani/cart2/piraye.JPG
Memet Fuat
http://www.voleybolum.com/m_fuat.jpg
İzgen Öksüzcü
http://memetfuat.com/turkish/images/album/big/24.jpg
Mehmet Ali Aybar
http://www.biyografi.net/biyografi/resim/kisi/1143.jpg
Ali Fuat Cebesoy
http://www.kimkimdir.gen.tr/foto/125.jpg
Kazım Karabekir
http://www.erz-kazimkarabekir.bel.tr/kazimkarabekir%20pasa.JPG
İsmail Fazıl Paşa
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/thumb/6/66/İsmail_Fazıl_Cebesoy.gif/
84px-İsmail_Fazıl_Cebesoy.gif
Ayşe Cebesoy Sarıalp
http://www.aksiyon.com.tr/resim/562/20.jpg
Abidin Dino
http://www.cnnturk.com/images/yasam/adino0712h.jpg
Güzin Dino
http://img87.imageshack.us/img87/9646/12911f.jpg

Umur Talu
http://www.avusturyaadd.at/IMAGES/umurtalu.jpg
Ercüment Ekrem Talu
http://www.byegm.gov.tr/BASIN-YAYIN/Fotograflar/Ercument%20Ekrem%20Talu.jpg
Çiğdem Talu
http://www.ossimuzik.com/images/cdkapak/275-cigdem.jpg
Zeynep Talu
http://arsiv.sabah.com.tr/2005/04/12/im//879463B59801EC4EA5C5C2E7b.jpg
Eren Talu
http://www.yurekli.com/2004/et.gif
Dilara Sürgü Ersözlü
http://www.milliyet.com.tr/2004/02/19/ege/resim/ege11.jpg
Ünal Ersözlü
http://arsiv.sabah.com.tr/i/y/1297.jpg
Uğur Mumcu
http://kahvemolasi.com/sayilar/images/edi/mumcu.jpg
Abdülhalik Renda
http://www.tbmm.gov.tr/biyog/tbmmbas4.gif
İsmail Hakkı Arar
http://www.basbakanlik.gov.tr/source.cms.docs/basbakanlik.gov.tr/images/hukumetresim/basbakanlik.125016.jpg
Hulusi Alataş
http://www.t-hasak.org/sb/imageOLT.JPG
Hasan Tahsin Ayni
http://www.koopkur.org.tr/image/kur2.bmp
Ömer Madra
http://www.turkishtime.org/ekim/images/113_1_1.jpg
Piyale Madra
http://www.milliyet.com.tr/2001/10/23/cumartesi/resim/pet011.jpg
Mustafa Gülcügil
http://www.basbakanlik.gov.tr/source.cms.docs/basbakanlik.gov.tr/images/hukumetresim/basbakanlik.124082.jpg
Namık Kemal
http://www.anafikir.com/img/112.jpg

Levent Şahverdi Arşivi

İSİM DİZİNİ

A

Abas, Hiram 127,227,235, 267, 268
Abas, Roksan 267
Abbas Halim Paşa 68, 177, 230
Abbas Recai 180
Abbase, Sina 235
Abdi Paşa 82
Abdullah Cevdet 211
Abdullah Paşa 175
Abdullah Paşa (Kölemen) 155, 175
Abdurrahman Hasan Bey 249
Abdurrahman Sami Paşa 248, 249, 250, 251
Abdülbaki Efendi 248
Abdülhak Molla 240, 249
Abdülhalik Nasuhi 244, 246
Abdülhalim Paşa 184
Abdülhamit 36, 61, 67, 104
Abdüllatif Paşa 214
Abdullatif Suphi Paşa 248, 249, 250
Abdulmecit 266
Abidin Paşa 270, 291, 296, 302
Acar, Zafer 130
Acıman, Eli 98
Adakan, Ali Enver 217
Adakan, Mehmet 217
Adakan, Rabia (Naki) 217
Adıvar, Adnan 64
Adıvar, Halide Edip 26, 32, 33, 34, 64, 79, 173, 202, 251, 274, 283, 294
Adile Sultan 235
Afife Jale 34
Agah Efendi 99
Ağaoğlu, Ahmet 285
Ağca, Mehmet Ali 152, 153
Ahmet Cemil 34
Ahmet Cevdet 34
Ahmet Cevdet Paşa 58, 59, 237
Ahmet Fuat Paşa 270
Ahmet Mithat Efendi 34, 35, 58, 59, 211, 280
Ahmet Mithat Paşa 35, 175, 176, 250, 288
Ahmet Muhtar 29, 183, 251, 289
Ahmet Nadir Paşa, Dr. 200
Ahmet Naim 176, 177
Ahmet Nazım Bey 228
Ahmet Nazif Paşa 186
Ahmet Necip Efendi 248, 249
Ahmet Rasim 37, 231
Ahmet Rasim Paşa 222
Ahmet Rifat Paşa 227
Ahmet Şükrü Paşa 173
Ahmet Talat 229
Ahmet Vefik Paşa 242, 243
Ak, Nevzat 225
Akad, Asaf Savaş 139
Akant, Adnan 202
Akant, Ahmet İlhan 202, 203
Akant, Reyhan 202
Akaygen, Enis 175, 176
Akaygen, Mehrüba 175
Akbulut, Esma 154
Akçan, Nihat 81
Akdur, Doğan 202, 203
Akdur, Faik Zihni 202, 203
Akdur, Reşat 203
Akın, Azra 152
Akın, Filiz 134
Akın, Osman Nihat 231
Akkuzu, Feridun 153
Akman, Vasfiye 147
Aknoz, Nurettin 214, 215
Akpınar, Metin 73
Aksalur İzzet 82
Aksalur, Mehveş 82
Aksel, Atıf 232
Aksel, Bige 232
Aksel, İhsan Şükrü 232
Akses, Necil Kazım 81
Aksoy, Erol 101, 202
Aksoy, Muammer 235, 236
Aksoy, Talip 126
Aksoy, Yaşar 219
Aksu, Sezen 51
Aktar, Adile 159
Aktar, Emin 137, 158
Aktar, Hüsniye 137
Aktar, Kerim 159
Aktar, Melahat 156
Aktar, Memduh 159
Aktar, Nadire 158
Aktar, Özmen 159
Aktar, Sadullah 137
Aktar, Sami 159
Aktar, Saniha Hanif 159
Aktaş, Şerif 103
Akyol, Avni 83
Akyol, Taha 152, 153
Alam, Mithat 147
Alaton, İshak 133
Alemdar Mualla 222
Alemdar, Jane 222
Alemdar, Mete 222
Alemdar, Yavuz Gül 222
Ali Fuat Paşa 70, 291, 292
Ali Galip 59, 219
Ali Rıza Paşa 29, 82, 173
Ali Suavi 227
Ali Ulvi 76, 77
Alican, Yusuf 239
Alicanoğlu, Ekrem 65, 239, 298
Alişanzade İsmail Hakkı Bey 268
Alkan, Mete 98
Alkin, Emre 131, 133
Alkin, Erdoğan Hayri 131
Alöç, Altan Şimşek 202
Alp, Tekin (Mohiz Kohen) 31
Alpkaya, Emin 149
Altan, Ahmet 50, 199, 200
Altan, Çetin 47, 93, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 206, 230, 2[illegible]
Altan, Güner 199
Altan, Kerem 199
Altan, Mehmet Hasan 93, 173, 198, 199
Altan, Ömer 199
Altan, Sanem 199
Altan, Zeynep 199
Althuser, Louis 20
Altınanıt, Talat 229
Altınok, Handan 222

Levent Şahverdi Arşivi

Anter, Musa 274, 275, 283
Apa, Lale 238
Apturrahman Nafiz Paşa 214
Aral, Ömer 83, 128, 231
Aral, Saynur 231
Aral, Şen 231
Aras, Ismail Hakkı 300
Aras, Tevfik Rüştü 91, 177, 219, 220
Araz, Nezihe 93
Arcayürek, Cüneyt 158
Ardıç, Engin 197
Arel, Fatma Pakize 81
Arel, Hüseyin Saadettin 81
Argun, Cemile 220
Argun, Turgut 220
Arıburun, Perihan 83, 138
Arıburun, Tekin 82, 83, 201
Arıkan, Vural 94
Arıklı, Ercan 77, 78
Arıklı, Kadriye Elçin 77
Arıklı, Kahraman 78
Arıman, Neşet 140
Aristoteles 16, 106, 109, 117, 212
Arkan, Ekrem 79
Arkan, Saadet 79
Arkan, Seyfi 79
Arman, Ayşe 130
Arman, Cihat 120
Arman, Jack 83
Arolat, Ali Mümtaz 229, 230
Arolat, Metin 229, 230
Arolat, Osman Saffet 228, 229, 230
Arsel, Nusret 137, 138
Arsel, Semahat 137
Arun, Olgun 93
Arun, Sevil 191
Arzık, Ahmet 237
Arzık, Ayşe 237
Arzık, Nimet 237, 238
Arzık, Şerif 237, 238
Asaf Paşa 142
Aslan, Fahrettin 124, 125
Aslan, Mehmet 125
Aslan, Sacit 125
Aslan, Selçuk 125
Aslan, Yusuf 271
Aslan, Zeynep Hande 124
Aslıtürk, Gülay 131
Aslıtürk, Orhan 131, 133
Asparuk, Cumhur 66
Atabek, Atabey 97
Atabek, Nur 146
Atabinen, Reşit Saffet 79, 231
Ataca, Aylin 220
Ataca, Melih 220
Ataklı, Can 197
Atasagun, Şenkal 133
Atay, Oğuz 118, 267
Atuf Paşa 130
Atilhan, Cevat Rifat 171, 184, 283
Atsız, Hüseyin Nihal 143, 272
Ayşe Sermet 61
Aziz, Rutkay 55

B

Baban, Ayşe Semiha 178, 179
Baban, Cihat 178, 180
Baban, Fahir 179
Baban, Hüseyin Şükru 176
Baban, Kaya Alp 179
Baban, Nergis 179
Babanzade İsmail Hakkı 176, 179
Babanzade Mustafa Zihni Paşa 176
Babanzade, Ahmet Naim 176, 177
Babanzade, Fatma 180
Babanzade, Hikmet 177
Bagana, Mehmet Ali Tayyar 79
Baganaoğlu Caferi Tayyar 68
Bağberk, Ümit 98
Bağcağız, Fikret 222
Bağcağız, Selma 222
Balcı Ergun 76
Balcı, Mehmet 76
Balcı, Şehnaz 76
Balcı, Şükrü 98
Baler, Mahmut 268
Balıkpazarlı, Sümbül 160
Balıkpazarlı, Nedim 160
Balin, Mehmet Ali 122
Baraner, Reşat Fuat 228, 239, 255, 257, 258
Bardakçı, Murat 91
Bardakçı, Ulaş 268
Bark, Cemal Sait 269
Barlas, Fatma Canan 202, 203
Barlas, Mehmet 143, 244
Barşal, Ali Haydar 234
Barşal, Fatma 234
Barşal, Sina 234
Barzani, Mustafa 238
Başbuğ, Erşan 78
Başbuğ, Esma 78
Başbuğ, Kemal 78
Başbuğ, Sedef 78
Başkut, Cevat Fehmi 50
Başkut, Metin 65
Başkut, Ülker 65
Baştunç, Yüksel 256
Batu, Hamit 83
Batur, Enis 283
Bayar, Celal 134, 163, 215, 219, 229, 233, 237
Bayar, Mehmet Ali 63
Bayar, Nuri 63
Bayar, Reşide 237
Bayar, Uğur 63
Baykal, Deniz 96, 121
Bayramoğlu, Fuat 83, 156
Bayramoğlu, Nesteren 156
Baysal, İzzet 179
Bayur, Hikmet 82
Bayülgen, Okan 29, 128
Behlil, Fehmi 271

Levent Şahverdi Arşivi

Belli, Mihri 145
Belli, Sevim (Tarı) 145
Bengü, Mehmet Fuat Engin 288
Bengü, Mustafa Kenan 288
Bengü, Piraye 288
Bengü, Vedat Örfi 288
Berk, Nurullah 281
Berker, Ender 156
Berker, Feyyaz 134
Berker, Mustafa 156
Berker, Nadire 156
Berker, Şinasi Nahit 129
Berkes, Niyazi 101
Berkin, Mehmet Servet 286
Berkin, Nüzhet 285
Berkmen, Osman 97
Berksoy, Seyfi Cenap 256
Berlusconi 162
Besler, Şükrü 65
Beşir Fuad 59, 211
Betil, Ayşegül 80
Betil, İbrahim 80, 97
Betil, Mehmet 80
Betil, Sedef (İnkaya) 80
Betil, Zihni 81
Beyatlı, Yahya Kemal 21, 94, 163, 231, 280
Bezmen, Halil 224
Bezmen, Fuat 224
Bıçakçı, Levent 121
Bigay, Raşit 300
Bildirici, Faruk 259
Bilen, Çiğdem 186
Bilgiç, Sait 272
Bilgili, Serdar 77
Bilgin, Arif 98
Bilgin, Galip 98
Bilgin, Gülden 98
Bilgin, Leyla 98
Bilgin, Şevket 236
Bilgin, Dinç 193, 197, 218, 225, 236
Bimark, Nermidil Erner 87
Binark, Hikmet 87
Binark, İsmet 87
Bir, Ali Anıf 166
Bir, Çevik 133
Birand, Cemre 300
Birand, Mehmet Ali 164, 173, 177, 301
Birand, Umur Ali 173
Birol, Mehveş Emeç 221
Birol, Özalp 221
Birsel, Ahmet 221
Birsel, Ayşe 221
Birsel, Hami 221
Birsel, Leyla 221
Birsel, Melek S. 221
Birsel, Murat 218
Birsel, Ömer 221
Birsel, Salah 221
Birsel, Sami 221
Birsel, Semih 221
Birsel, Seza 221
Birsel, Zeynep 221
Birsel, Nil 221
Birsen, Osman 131
Bleda, Mithat Şükrü 123, 184
Bleda, Tanşuğ 273
Bloch 16
Bolak, Aydın 95, 124
Bolak, Doğan 124
Bolak, Mehmet Vehbi 95, 124
Bolayır, Ali Ekrem 28
Bora, Tanıl 219
Boran, Behice 196
Boratav, Pertev Naili 101
Bougle, Emile 211
Boyner, Cem 83, 124, 125
Boyner, Fuat 124
Boyner, İsmail Hakkı Emre 124
Boyner, Ümit 124
Boyzan, Aydın 227
Bozer, Ali 132
Bozer, Mustafa Fevzi 139
Bozer, Yüksel 139
Bronştayn, Sara 83
Bruegel 252, 254
Budak, Muzaffer 186
Buldum, Özgür 164
Bulgarzade Yahya Naci 243
Bulut, Saffet 147
Burak, Behin 268
Burak, Rasin 268
Burak, Ratip Tahir 268
Burak, Semra 268
Burak, Zekai Tahir 267
Bordoroğlu, Nadide 187
Buri, Erdem 258
Bükey, Demir 138
Bükey, Erol 138
Bülkat, Ahmet Esat 217, 298
Bülkat, Güzin 300
Bülkat, Kemal Daniel 217
Bülkat, Silvia Diana 217

C

Cafer Ali 222
Calvini 153
Can, Alp 98
Can, Ayşe 98
Canal, Nükte 76
Canal, Uğur 76
Canbolat, Ahmet 70
Canbulat, İsmail 74
Canikat, Berrin 29
Canisever, Edip 89, 188
Carım, Fuat 237
Carım, Taha 237
Catalan, Eprahim 279
Cato 18
Cavit Bey 62, 132, 176
Cebesoy, Ali Fuat 173, 184, 217, 227, 262, 277, 290, 291, 293, 295, 296
Cebesoy, Ayşe (Sarıalp) 291, 293, 293, 294, 295
Cebesoy, İsmail Fazıl 294
Cebesoy, Leyla 294
Cebesoy, Mehmet Ali 292, 294
Celal, Peride 177, 225
Celepci, Ahmet 123
Celile Hanım 69, 279, 280, 281, 295
Cemal, Hasan 145
Cemal Paşa 251
Cemal Süreyya 25
Cemalleddin Afgani 247

Levent Şahverdi Arşivi

Cemil, Mesut 81
Cevizoğlu, Hulki 125
Cezzar, Engin 75, 76, 97
Cezzar, Ali Şehnaz 76
Cezzar, Hüsnü 76
Cezzar, Leyla 76
Cezzar, Mehmet Seha 76
Chidambaran, Ravi 91
Chomsky, Noam 56
Cimcoz, Adalet 75,128
Cimcoz, Bülent 234
Cimcoz, Emel 128, 231
Cimcoz, Hasene 231
Cimcoz, İbrahim 234
Cimcoz, Mehmet Ali 128
Cimcoz, Selah 231, 234, 250
Cimcoz, Selahattin 231
Cindoruk, Hüsamettin 141, 142, 158
Cindoruk, Nerma 141
Cindoruk, Semra 141
Civaoğlu, Güneri 201, 202, 204, 205, 206, 297
Civaoğlu, Sait 201
Civelek, Ahmet 185
Civelek, Mehmet 185
Civelek, Pakize 185
Civelek, Yılmaz 185
Civelek, Zafer 185
Claver, Nelly 247
Comte, Auguste 210
Conker, Nuri 123, 184
Coşkun, Atilla 158

Ç

Çağan Nami 66
Çağatay, Ali Rifat 184, 262, 283
Çağlar, Cavit 143, 296
Çağlar, Peyami 156
Çalışlar, Kevser 300
Çamlı, İbrahim 76
Çandar, Cengiz 259
Çapa, Bedri 165
Çapa, Didem 165, 176
Çapa, Gülsen 164, 165
Çapa, İzzet Nuri 165
Çapa, Mehmet Tunç 165
Çapa, Nafia 140
Çapa, Niyazi Celal 140
Çapa, Nuri 140
Çapa, Rabia 165, 166
Çapa, Vecdi 140, 165
Çarmıklı, Erol 147, 148
Çarmıklı, Gökhan 166
Çarmıklı, Sibel 83
Çatlı, Abdullah 158
Çavdarlı, Memduh Süleyman 173, 174
Çavdarlı, Rıza 173
Çavdaroğlu Mehmet Şerif Paşa 173
Çavuşoğlu, Ayşe 165
Çavuşoğlu, Esra 164, 165
Çavuşoğlu, Muammer 164
Çavuşoğlu, Nazlı 164
Çavuşoğlu, Ömer 164
Çayan, Mahir 15, 20, 126, 268
Çayıroğlu, İhsan 146
Çayıroğlu, Mine 146
Çelebi Mustafa Paşa 214
Çelik, Oral 153
Çelikkan, Ali İhsan 298
Çelikkan, Esin Talu 298
Çerkez Ethem 162, 289
Çetin, Ezra 124
Çetin, Mahmut 103, 300
Çetin, Orhan 171
Çetin, Sinan 171
Çetindoğan, Cengiz 185
Çetindoğan, Demet 185
Çetiner, Esin 140
Çetiner, Yılmaz 140, 141, 142, 146, 147
Çınar, Haydar 134
Çıtakoğlu, Niyazi 101
Çiçek, Celal 145
Çiftkurt, Aslı 141
Çiftkurt, Kadriye Dilek 141
Çiftkurt, Tahsin 141, 142, 153, 154
Çiftçi, Hakan Mehmet 154
Çiftçi, Hikmet 152, 154
Çiftçi, Sıtkı 154, 155
Çiftçi, Şennur 152
Çiftkurt, Basri 141
Çiftkurt, Fevziye 141
Çiftkurt, Meryem 141
Çiftkurt, Sabri 141
Çiftkurt, Saniye 141
Çiftkurt, Seyit Kaplan 141
Çiftkurt, Tahsin 141, 142
Çilingiroğlu, Kaya 77
Çiller, Özer 97, 126
Çiller, Tansu 97, 126
Çolakoğlu, Nuri 132, 152
Çubukçu, Merve 156

D

Dallı, Ahmet 229
Damat Arif Hikmet Paşa 81
Damat Ferit Paşa 29, 293
Damat Genç Ali Paşa 214
Danış, Naci Sadullah 129
Dardağanzade Mehmet Efendi 81
Daumas, Louis 183
Demirağ, A. Naci 171
Demirağ, Melike 280, 288, 166,171
Demirağ, Nedim 171
Demirağ, Nevbahar 163, 166, 288
Demirağ, Nuri 171, 283, 284, 288
Demirağ, Şahap 171
Demirağ, Tarık 166, 280
Demirağ, Turgut 166
Demirel, Neslihan 133
Demirel, Süleyman 95, 119, 133, 153
Demirel, Şevket 133
Demirel, Yahya Murat 127, 133
Demiren, Perihan Meryem 161
Denizli, Mustafa 164, 166
Denktaş, Rauf 184, 279
Dereli, Sinan Mehmet 125
Deriş, Neşet 220
Derman, Gül 222
Derman, Uğur 222
Derviş Paşa 130
Derviş, Celal 260
Derviş, Erol 163
Derviş, İsmail 256

Levent Şahverdi Arşivi

Derviş, Kemal 63, 66, 130, 138, 163, 259, 260, 283, 284
Derviş, Suat 213, 252, 255, 256, 257, 258
Detriot, Charles de Troit 276
Devrim, Cemil 236
Devrim, Fahrünisa 131
Devrim, Hakkı 29, 30, 31, 87, 93, 178
Devrim, İzzet Melih 131, 133
Devrim, Nejat 131
Devrim, Serdar 29
Devrim, Şirin 131
Dietrich, Julien 276
Dikerdem, Mahmut 173
Dikerdem, Mehmet Ali 173
Dinamo, Hasan İzzetin 257
Dinçer, Suzan 186
Dinçgör, Şebnem 125
Dinçkök, Ayça 152
Dinçkök, Esra 152
Dinçkök, Ömer 152
Dinçkök, Sennur 152
Dinçkök, Raif Ali 152
Dino, Abidin 227, 269, 295, 296, 299
Dino, Arif 296
Dino, Firdevs 269
Dino, Hediye 299
Dino, Sabri 269
Dino, Yusuf 299
Dinozade Veysel Paşa 271
Dirik, Cenan 74
Dirik, Doğan 74
Dirik, Ersan 74
Dirik, Kamuran 74
Dirik, Kazım 74, 75, 267
Dirik, Korhan 74
Dirik, Maide 74
Dirik, Sema 74
Dirik, Serhan 74
Dirik, Turan 74
Dirik, Zuhal 74
Doğan, Aydın 153, 186, 296, 302
Doğan, Vuslat 186
Doğramacı, Emel 129
Doğramacı, İhsan 129, 133, 289
Doğrul, Ömer Rıza 104
Dormen, Haldun 130
Dormen, Mustafa Ömer 130
Dormen, Sait 130
Dönmezer, Sulhi 122, 184
Dördüncü, Halil Lütfü 64, 120
Dulles, Allen 120
Dumas, Alexandre 259
Dumlu, Mehmet 241
Duna, Cem 98, 163, 290
Dural, Melis 148
Dural, Murat 148
Dural, Nezih Mete 147
Dural, Şebnem 147
Durkheim, Emile 120, 211
Dursun, Kamil 218
Duru, Nükhet 221

E

Ecevit, Bülent 60, 66, 91, 96, 101, 102, 103, 151, 218, 277, 301
Ecevit, Fahri 92, 101
Ecevit, Nazlı 91, 92
Ecevit, Rahşan 101
Eco, Umberto 42
Eczacıbaşı, Ferit 62
Eczacıbaşı, Nejat 72
Eden, Şima 65
Edin, Mehmet 224
Edin, Mehpare 260
Edin, Rıfat 224
Egeli, Cenap 95
Egeli, Ekrem 34
Egeli, Emine 94
Egeli, Jale (Taylan) 94
Egeli, Reşit 94
Egeli, Selim 94, 95, 98, 246
Egeli, Şerif 94, 98, 244, 246
Egeli, Şerif Ekrem 94, 98
Eichakcer, Klara Gudrun (Mermerci) 159
Einstein 26, 108, 111, 114, 115, 116
Ekşi, Oktay 160
Ekşioğlu, Can 159
Ekşioğlu, Uğur 159, 160
Eldem, Mübarek Galip 267
Eldem, Sadi 267
Eldem, Sedat Hakkı 268, 269
Eldeniz, Naci 82, 83, 138, 250, 266, 281
Elekdağ, Şükrü 120
Eliyeşil, Maria 160
Eliyeşil, Melisa 160
Eliyeşil, Necmettin 160
Eliyeşil, Sadık 120
Emeç, Ali Selim 222
Emeç, Aydın 221, 222
Emeç, Çetin 221,222
Emeç, Hadiye 222
Emeç, Mehmet 222
Emeç, Mehveş 221,222
Emeç, Ragıp 221, 222
Emeç, Rebia 222
Emeç, Naziye 222
Emin Ali Efendi 139
Emrullah Efendi 29
Engels 16, 18, 19, 20, 189
Engin, Aydın 230
Engin, Fatma 157
Engin, Oktay 153
Engin, Recai 163, 164
Enver Paşa 228, 267, 268, 276, 277, 278, 280
Eralp, Seldağ 185
Eralp, Yalım 173
Erbakan, Necmettin 87, 125, 126, 134
Ercan, Murat 134
Ercan, Tevfik 125, 134
Erçelebi, Maide 146
Erden, Ali Fuat 72, 73, 74
Erden, Melek Pakize 165
Erdoğan, Özdemir 76
Erdoğan, Recep Tayyip 120, 121, 127
Erdoğan, Yılmaz 51
Erduran, Hüsamettin 280
Erduran, Refik 35, 166, 184, 279, 280
Erduran, Refika 280
Erem, Faruk 123, 235, 236
Eren, Erdal 190
Ergin, Yeşeren 78
Ericson, Selma 161
Erim, Ayşe Sıdıka 98
Erim, Aziz Sedat 98

Levent Şahverdi Arşivi

Erim, Gazanfer 98
Erim, Nihat 196, 197, 300
Erinç, Alper 164
Erinç, Mehmet Orhan 64
Erkmen, Mehmet Fuat 274
Erkmenoğlu, Kamuran 274
Erkoç, Faruk 203
Erol, İhsan 185
Erozan, Celal Sahir 27, 31, 33, 34, 38, 62, 207
Erozan, Yener 31
Erozan, Türkay 31
Ersoy, Alev 76
Ersoy, İhsan Azmi 77
Ersoy, Mehmet Akif 104, 161, 177, 280
Ersoy, Tarık 77
Ersoy, Ulvi 76
Ersözlü, Dilara Sürgü 297
Ersözlü, Şule 297, 298
Ersözlü, Ünal 298
Ersun, Namık Kemal 163
Ersümer, Cumhur 133
Ersümer, Suzan 133
Ertan, Siren 166
Ertan, Şinasi 73
Ertuğ, Ferit 222
Ertuğ, Füsun 222
Ertuğ, Nihal 222
Ertuğ, Refik 222
Ertuğrul, Muhsin 75, 76
Ertürk, Kaniye 300
Esat (Bülkat) Paşa 217
Esat Cemil Bey 266
Esat Muhlis Paşa 68
Escher 110, 111
Esin, Emel 68
Esin, Seyfullah 68
Eşkinaz, Emine 152
Ethem Bey 266, 267
Eugénie 34
Eukleides 106, 107, 108, 109, 117
Evliya Çelebi 227
Evliyazade, Evliya 219
Evliyazade, Makbule (Aras) 218, 220
Evliyazade, Mehmet Özdemir 220
Evliyazade, Mesude Emel 220
Evliyazade, Mustafa Yılmaz 220
Evliyazade, Naciye 219
Evliyazade, Neslişah 220
Evliyazade, Nijat 219, 220
Evliyazade, Refik Osman 219, 220
Evliyazade, Sibel 220
Evren, Kenan 97, 102, 129, 138, 164, 187, 189, 190
Evren, Sekine 97
Evrendiler, Ahmet Durmuş 300
Evrenosoğlu, Burhan Ali 290
Evrenosoğlu, Nermin 290
Evrenozade Mehmet Vasfi 290
Evrenozade Rahmi Bey 163, 277, 290
Eymür, Mahzar 234
Eymür, Mehmet 234, 235
Ezgi, Muhlis Sabahhatin 75
Ezgi, Suphi 81
Ezine, Mehmet Celalettin 280
Ezine, Memduh 280
Ezine, Mustafa Orhan 280

F

Fadıllıoğlu, Zeynep 246, 271
Faik Paşa 58, 81, 217
Faik, Bedii 122
Faik, Mustafa 65, 66
Fansa, Gülher 76
Fansa, Süheyl 76
Farabi 212
Farbi, Hayim 150
Farbi, İda Boton 150
Farsi, Sabetay 145
Fehmi Mazlum Paşa
Fenmen, Şefik 120
Ferik Apdullah Paşa 74
Ferik İsmail Hakkı 207
Fesçiler, Emel 74
Fesçiler, Mehmet 74
Fesçiler, Nihat 74
Fesçiler, Siyadet 74
Fesçiler, Vacide 74
Fesçiler, Vedat 74
Feurbach 15
Fikret Hakan 172, 235
Fikret, Haluk 58
Fikret, Tevfik 28, 58, 59, 60, 61, 62, 80
Ford, Henry 77
Fuat Paşa 33, 70, 207, 208, 213, 214, 216, 227, 228, 230, 235, 239, 243, 244, 270, 288, 291, 292

G

Garan, Cemile 83, 172, 301
Garan, Elinor 301
Garan, Gündüz 301
Garan, Hasan 301
Garan, Mehmet172
Garan, Ömer 301
Garan, Reşat 301
Gazib, Adile 160
Gazib, Azra 160
Gazib, İzzet 124
Gazib, Lüsien 160
Gazib, Üzeyir Hazakil 124, 133, 159, 160
Gauss 108
Gayan, Emine Nesrin 301
Gazi Osman Paşa 292
Gedikoğlu, Abdullah 137
Gedikoğlu, Ali 137
Gedikoğlu, Nazım 137
Gedikoğlu, Rasim 137
Gedikoğlu, Şehime 137
Gelenbevi İsmail Efendi 121
Gelenbevi, Gülgün 121
Gelenbevi, Sait 29, 290
Gencer, Leyla 76
Gençarslan, Neyra 152
Gerede, Mehmet Ali 292
Geredeli, Ali Paşa 292
German, Tülay 213, 258
Germirli, Ali Kamil 119, 126
Germirli, Mehmet Halit Haluk 119, 121
Germirli, Rezan 119
Germiyanoğlu, Ali Haydar 101
Germiyanoğlu, Celaleddin 101
Germiyanoğlu, Feyzi Daim 81
Gerome 145

Levent Şahverdi Arşivi

Gezgin, Bilal 222
Gezgin, Doğan 222
Gezgin, Revan 222
Gezgin, Zeynep 222
Gezmiş, Deniz 271
Giraud, Henri 162
Girişken, Nazmiye Sevda 186
Giritli Naili Mustafa Paşa 216
Giritli Sırrı Paşa 269, 270, 300
Gökalp, Ziya 27, 31, 59, 79 ,121, 211, 250, 273, 274, 275, 300
Gökart, Ali Kenan 237, 238
Gökart, Nazan 237
Gökart, Tiynet 238
Gökay, Fahrettin Kerim 128
Gökçaylı, Vural 183
Göktürk, Hüseyin Avni 238
Gökyay, Orhan Şaik 272
Gökyiğit, Nihat 234
Göle, Çelal 138
Göle, İnci Bükey 138
Göle, Münir Hüsrev 139
Göle, Nilüfer 138
Göle, Turgut 139
Gölönü, Yıldız 301
Gönenç, Mete 70
Gönensay, Emre 218
Gönül, Sevgi 83, 138, 159
Görener, Vural 141
Grant, T. 20
Gülcügil, Ateş 302
Gülcügil, Mustafa 301, 302
Gülçelik, Sadi 94
Gülçelik, Vildan 94
Gülek, Kasım 218, 279
Gülek, Tayyibe 218
Gülen, Fethullah 103,145, 151, 198, 218
Güler, Aydemir104
Güler, Necati 98, 99
Güler, Nilgün 98
Günaltay, Şemsettin 177
Güner, Agah Oktay 189
Güneş, Hasan Fehmi 255
Güney, Fatoş 33
Güney, Yılmaz 33, 166
Güntekin, Reşat Nuri 273
Gürbüz, Aslı 138
Gürbüz, Cüneyt 138
Gürbüz, Ertuğrul 138
Gürel, Fethi 234
Gürer, Hüseyin 158
Gürkan, Mustafa 255
Gürsel, Andıç 146
Gürsel, Kaan 146
Gürsel, Merve 146
Gürsel, Oğuz 146
Gürsoy, Esra 125
Gürsoy, Melih 97, 137, 138
Gürsoy, Sinan 125

H

Hacı Ali Paşa 79
Hacı Salih Efendi 67
Hacım Sultan 53
Hakkı Efendi 255
Hakkı Paşa 32, 91
Hakko, Cem 83
Halefoğlu, Melih 97
Halefoğlu, Vahit 97
Halefoğlu, Zehra 97
Halet Efendi 213, 259
Halil Ethem Paşa 267
Halil Hamid Paşa 260
Hallacı Mansur 55
Halvaşi, Nazmiye 78
Hamit Efendi 213, 214
Hanlıoğlu, Servet 97
Harputlu, Ali 141
Harputlu, Amaç 141
Harputlu, Figen 141
Harputlu, Selim 141
Harputlu, Yaman 141
Harunoğlu, Emel Muzaffer 222
Harunoğlu, Servet Gülden 222
Has, Bilge 126
Has, Fezal 126
Has, Kadir 19, 120, 121, 122, 126
Has, Kemal 119, 123
Has, Mahmut 119
Has, Mete 126, 127, 134
Has, Nuri 119, 121, 123
Has, Şule 126
Has, Zekiye 126
Hasan Enver Paşa 276, 277, 278, 281, 282
Hasan Hüsnü Paşa 267
Hasan Paşa 193, 197, 229
Hasan Tahsin (Osman Recep Nevres) 164
Hasan Tahsin Paşa 225
Hasenetullah 242
Hasoğlu, Mustafa Can 121
Hatayi 53
Hatem, İzzet 83
Hayrettin Paşa (Tunuslu) 228
Hayrullah Mehmet Efendi 240
Hızır İlyas 240,243
Hidiv Abbas Hilmi Paşa 68, 186
Hidiv İsmail Paşa 184, 228
Hidiv Mehmet Tevfik Paşa 184
Hikmet Kamil Bey 82
Hikmet Süleyman 129
Hikmet, Kamuran Fehime 162
Hilav, Selahattin 258, 297
Hisar, Abdülhak Şinasi 251
Hitler, Adolf 142, 149, 188
Hoca Tahsin Efendi 246, 247
Homan, Güldal 298
Homeros 85
Horozcu, Hüsnü Aşk 282
Horozcu, Oktay Rifat 171, 184, 227, 262, 282, 283, 291
Horozcu, Samih Rifat 278, 282, 283
Hurşit Ahmet Paşa 259
Hurşit Bey 75
Hümeyra Toparlak (Meyra) 164
Hürrem Sultan (Roxelane) 39
Hüseyin Efendi 61
Hüseyin Hüsnü Paşa 163, 277, 289, 290, 291
Hüseyin Mazlum Bey 81
Hüseyin Ziyaettin Paşa 81
Hüseyin, Saddam 203, 204
Hüsrev Paşa 266
Hz. Ali 265
Hz. Hasan 265
Hz. Hüseyin 265

Levent Şahverdi Arşivi

Hz. Muhammed 48, 244, 265
Hz. Musa 43, 48, 241
Hz. Süleyman 52
Hz. Yakup 53
Hz. Fatma 48
Hz. Şuayb 241

I

Ilıcak, Kemal 123, 153
Ilıcak, Mehmet Ali 164
Ilıcak, Nazlı (Kapanlı) 64, 123, 153, 164, 186, 236
Irgat, Cahit 176
Irgat, Zeynep 176
Isdell, E. Neville 203
Işınsu, Emine 276

İ

İbn-i Bacce 212
İbn-i Rüşt 212
İbn-i Sina 212
İbrahim Ethem 175, 227, 298
İbrahim Ethem Paşa 227, 266, 267, 269
İffet Hanım 183, 184, 231
İhap, Hulusi 290
İhsan Raif 174
İkbal, Gülbiz 141
İkbal, Mehmet 141
İkbal, Nermi 141
İleri, Mustafa Nuri 291
İleri, Rasih Nuri 291
İleri, Suphi Nuri 271
İlhan, Attilla 122
İlhan, Münci 280
İlmen, Atıf 233
İlmen, Ayşe Birgül 128, 231
İlmen, Hayri 232
İlmen, Melahat 232
İlmen, Melek 234
İlmen, Rıza 234
İlmen, Sinan 233
İlmen, Süreyya 128, 231
İlmen, Şehval 233
İlmen, Vedii 233
İlteber, Halit 75
İnal, Ahmet 76
İnal, Azra 77
İnal, Kenan 77
İnal, Sumru 76
İnan, Handan 65
İnan, Hüseyin 271
İnan, Jale (Ogan) 267
İnan, Mustafa 267
İnan, Şefik 65
İnanoğlu, Berker 134, 151, 189
İnanoğlu, İlker 134
İnanoğlu, Türker 134
İnönü, Erdal 128
İnönü, Engin 128
İnönü, İsmet 30, 74, 81, 102, 128, 129, 142, 231, 233
İnönü, Ömer 81
İnönü, Sevinç 129
İpar, Ali 141
İpar, Hayri 141
İpekçi, Abdi 76, 147, 172, 196
İpekçi, Adnan 76
İpekçi, Belkıs 76
İpekçi, Elçin 76
İpekçi, İhsan 76
İpekçi, İnci 76
İpekçi, İsmail Cem 76
İpekçi, Mehmet 76
İpekçi, Osman 76
İpekçi, Rikat 76
İpekçiler, Leyla 281
İren, Cihat 226
İren, Emin 226
İren, Enis 226
İren, Gülfem 226
İren, Kemalettin 226
İren, Neşet 226
İren, Nevres226
İshak Efendi 258
İsmail Fazıl Paşa 277, 291, 293
İsmail Galip Bey 267, 269
İsmail Hakkı Paşa 91, 207
İsmail Zühtü Paşa 291
İsvan, Ahmet 151
İşçimenler, Zeynep 221
İşmen, Asım Feridun 130
İşmen, Fahriye Müfide 130
İşmen, Fatma Hikmet 130
İşmen, Kemale 130
İtil, Turan 128
İzmen, Ekrem Rüştü 156
İzzet Fuat Paşa 228
İzzet Holo Paşa 229

K

Kabaağaçlı, Cevat Şakir 84, 85, 87
Kahacalı, Alpay 230
Kafka 50, 254
Kalkavan, Billur 101, 145
Kalkavan, Hüsniye 145
Kalkavan, İhsan 144, 145
Kalkavan, Metin 146
Kalkavan, Meziyet 145
Kalkavan, Muazzez 145
Kalkavan, Nazım 145
Kalkavan, Nuyan 101
Kalkavan, Rıza 145
Kalkavan, Şadan 141, 145
Kalkavan, Yavuz 145
Kalkavan, Yavuz (Torun) 145
Kalyoncu, Cemal 95, 139, 234, 295
Kalyoncu, Melda 279
Kamışlı, Emine 185
Kamil Paşa 292
Kanık, Orhan Veli 51, 173
Kantar, Baha 235
Kanuni Sultan Süleyman 39
Kapani, Münci 235, 236
Kapani, Osman 235
Kapanizade Tahir Bey 235, 236, 237
Kapanlı, İbradalı Yüksel 164
Kapanlı, İhsan 203
Kapanlı, Muammer 203
Kapanlı, Turhan 164
Kapıanoğlu, Cengiz 145

Levent Şahverdi Arşivi

Karabekir, Kazım 184, 227, 290, 291
Karabuda, Güneş 235, 236
Karabuda, Nail 235
Karaca, Muammer 75
Karacan, Ali 83, 172
Karacan, Ali Naci 121, 171, 225, 284, 296, 297, 301
Karacan, Ercüment 172, 301
Karacan, Ömer 172
Karaçam, Burhan 97
Karaege, Mahmut 161
Karaege, Raife 161t
Karahan, Ali 238
Karakaş, Erdem 222
Karakaş, Mehmet 121
Karakaş, Melek222
Karakaş, Tevhidi 121
Karamehmet, Mehmet Emin 95, 101, 120, 160, 170, 203, 204
Karameşe, Emine Mutia 163
Karamustafa, Sefer 155
Karaosmanoğlu, Fevzi Lütfi 269
Karaosmanoğlu, Leman 142
Karaosmanoğlu, Nusret 300
Karaosmanoğlu, Yakup Kadri 31, 142, 280
Karaveli, Nilgun 161
Karaveli, Orhan 161
Karaveli, Süheyla Nihat 161
Karay, Ender 103
Karay, Nazıma 103
Karay, Nefise Ruhsar 104
Karay, Nihal 104
Karay, Ömer Uğur 104
Karay, Refik Halit 30, 102, 103
Kartal, Yonca 91
Kasaroğlu, Doğan 78
Kautsky 22
Kavalalı Abbas Halim 230
Kavalalı Hidiv İsmail Paşa 228
Kavalalı Mehmet Ali Paşa 74, 90, 183, 184, 186, 216, 227, 248, 249, 283
Kavalalı Prens Halim Paşa 282
Kavur, Kemal Nejat 238
Kavur, Ömer (Celal) 235
Kavur, Şadi 235
Kaya, Şükrü 302
Kayalı, Çiğdem (Denizli) 164
Kayalı, Şebnem (Çapa) 164
Kaymakam Mustafa Paşa 214
Kaynar, Hüseyin Yavuz 123
Kaynar, Reşat 123
Keçeci Mehmet İzzet Molla 213
Keçeci, Ali Şevket Fuat 228, 230, 231, 248
Keçeci, Mehmet Fuat 228
Keçeci, Melek 228, 229, 230, 231, 248
Keçeci, Salih Fuat 239
Keçecizade Ahmet Nazım 244
Keçecizade Fuat Paşa 33, 59, 207, 213, 214, 227, 228, 230, 235, 239, 243, 244
Keçeli, Ahmet 157
Keçeli, Atıfet 157
Keçeli, Buket 157
Keçeli, Çetin 157
Keçeli, Engin 157
Keçeli, Fikri 157
Keçeli, Gülnaz 157
Keçeli, Hikmet 157
Keçeli, İsmail Hakkı 157
Keçeli, Mehmet 157
Keçeli, Melek 157
Keçeli, Metin 157, 158
Keçeli, Muharrem 157
Keçeli, Necdet 157
Keçeli, Nedim 157, 158
Keçeli, Orhan 157
Keçeli, Osman 157
Keçeli, Sedat 157
Keçeli, Suat 157
Keçeli, Şeref 157, 158
Keçeli, Şevki 157
Keçeli, Turan 157
Keçeli, Yaşar 157
Keçeli, Zeki 157
Kel Hasan Paşa 229
Kemal, Orhan 119
Kemal, Yaşar 178, 229, 230
Kenanpaşazade Sait Bey 296
Kent, Muhtar 203
Kent, Necdet 203
Kenter, Yıldız 81, 82
Kerimzade, Nimet 300
Kesici, Ilhan 133
Kılıç Ali 131, 132, 147
Kılıç, Altemur 131, 132, 220,
Kılıç, Aytemur 147, 151
Kılıç, Dündar 158, 284
Kılıç, Günduz 131, 132
Kıpçak, Ayşegül 91
Kıraç, Ali Numan 138
Kıraç, Can 84, 105, 137, 138
Kıraç, İnan 84, 137, 138
Kıraç, Suna 83, 137, 138, 161
Kırat, Ali 91
Kırca, Ali 218
Kırca, Coşkun 214
Kırdar, Asu 129
Kırdar, Lütfi 64, 129
Kırdar, Üner 129
Kırımlı Ahmet Tevfik Paşa 91
Kırımlı, Mirza Mustafa 91
Kısakürek, Necip Fazıl 180
Kısakürek, Sare 180
Kışlalı, Ahmet Taner 180
Kışlalı, Mehmet Ali 180
Kıvılcımlı, Dr. Hikmet 69
Kıyıcı, Hale 255
Kıyıcı, Mustafa Lütfi 255
Kızılırmak, Gülsüm Güzin 297
Kibar, Fadıl 175
Kibar, Osman 63
Kibar, Ulya 63
Kilercioğlu, Orhan 163
Killigil, Mehmet Kamil 267
Kinyas Kartal 238
Kiremitçi, Tuna 78
Kobra, Melek 75
Koca, Turgut 268
Kocaoğlu, Aziz 297
Kocasinan, Ziya 79
Kocatepe, Şükrü 144

Levent Şahverdi Arşivi

Kocatopçu, Nevzit 97
Kocatopçu, Şahap 97, 226
Koç, Vehbi 72, 77, 84, 85, 87, 137, 147, 148, 156, 157, 158, 159, 161, 172
Koç, Ali 83, 163, 288
Koç, Aylin 163
Koç, Berrak Derin 159
Koç, Esra Çiğdem 162
Koç, Mustafa 163, 289
Koç, Ömer 83, 163
Koç, Rahmi 137, 140, 156, 159, 161, 162, 268,
Koç, Sadberk 137
Koçman, Ali 83
Koçzade Mustafa Efendi 137
Kohen, Berna 126
Kolağası Necip Bey 280
Kolesnikova, Galina Grigoryevna 288
Koloğlu, Bilge 150
Koloğlu, Doğan 93, 150, 151
Koloğlu, Orhan 92, 151
Koloğlu, Sina 151
Koloğlu, Sohban 151
Konur, Gönül 98
Konur, Zeki 98
Koper, Daniş 226
Korap, Elif 166
Koray, Cenk 158
Koray, Muharrem Hasbi 96
Koray, Müşerref 96
Koray, Sırrı 96
Korle, Sara 151
Korle, Sinan 151
Korur, Ayşe Salih 234
Korutürk, Emel 128, 231, 235, 237,
Korutürk, Fahri Sabit 66, 128, 140, 156, 231, 235, 237, 250
Korutürk, Osman 235
Korutürk, Selah 237
Korutürk, Zergün 237
Koyuncuoğlu, Mine 301
Kozakçıoğlu, Hayri 98
Kozanoğlu, Abdullah Ziya 163
Kozanoğlu, Ahmet 163, 166, 297
Kozanoğlu, Uğur 166, 167
Kozanoğlu, Yasemin 163, 166, 168, 171, 297
Kölemen, Abdullah 155, 266
Köprülü, Fuat 214, 267
Kösemen, Yusuf Ziya 283
Köseoğlu, Gülten 185
Köseoğlu, Kazım 185
Köseraif, Abdüllatif Nihat 175
Köseraif, Ethem Ragıp 175
Köseraif, Mehmet Fuat 175
Kulin, Ayşe 216, 226
Kunal, İsmail 121
Kurmel, Hakkı 130
Kurmel, Necati 130
Kurşuncu, Zeynep Talu 297
Kurttepeli, Güldem 146
Kurttepeli, Yücel 145, 146
Kut, Halil 268
Kutlu, Ilkay 66
Kutlu, Ayla 66
Kutvan, Ali Bülent 166
Kuyucak, Hazım 226
Kuçuk Sait Paşa 249
Kür, İsmet 276
Kür, Pınar 276
Kütükçü Zehra 137
Kütükçü, Halim 137, 156
Kütükçüzade Fatma Hanım 137

L

Lange, Homer 139
Latife Hanım 74, 104, 128, 129, 132, 139, 231, 232, 235, 249
Lefline, Hortense 277
Leyla Hanım 81, 139, 214, 271, 272, 276, 277, 278, 280, 281, 290, 293, 300
Leyla Hanım (Şair) 214, 300
Leyla Makbule Hanım 292
Lezize Hanım 121
Lobaçov 105, 108, 109, 110, 117
Locke, John 209
Lorentzon, Oscar 100
Lorenz, Edward 27
Loti, Pierre 175
Luicienne Sacaré 247

M

M. Emin Derviş Paşa 258
Macar Ali Paşa 292, 295
Macar Ali Rifat Bey 282
Machiano, Sam 129
Madra, Ömer 301
Madra, Piyale 301, 302
Mahmut Kemal 240
Mahmut Muhtar Paşa 183
Mahmut Şevket Paşa 129, 289
Mahmut, II 22, 68, 213, 246, 249, 259
Malikgil, Malike 229
Manço, Barış 162
Mandil, Jak 178
Mansur, Cem 171
Mansur, Lale 171
Manuel Efendi 225
Manukyan, Madam 126
Mardin, Betül 130
Marx, Karl 15, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 113, 128, 189
Masar, Destine 138
Mavrokor Dato 177
Mazhar Paşa 68, 79, 81
Medina, Jeffi 78
Mehmet Ali Bey 175, 281, 291, 292, 293, 294
Mehmet Ali Efendi 64
Mehmet Ali Hasan 183, 184
Mehmet Ayetullah Bey 252
Mehmet Emin Efendi 217, 298
Mehmet Emin Şukuhi 240
Mehmet Faik Memduh Paşa 214
Mehmet Hayrullah Efendi 243
Mehmet Ihsan Bey 67
Mehmet İsmet Efendi 269
Mehmet İzzet 229
Mehmet Kani Paşa 227
Mehmet Nazım Paşa 278
Mehmet Nazif Süleymen 258
Mehmet Necip Efendi 300
Mehmet Reşit Paşa 216
Mehmet Rıza Paşa 128, 231
Mehmet Sait Paşa 67, 184, 284
Mehmet Salih Paşa 214, 228

Levent Şahverdi Arşivi

Mehmet Şerif Paşa 173, 174
Mehmet Şükrü 240
Mehmet Talip Paşa 228
Mehrûba Fatma 175
Melen, Ferit 300
Menderes, Ethem 100
Menemencioğlu, Ethem 266
Menemencioğlu, Hatice Nermin 83
Menemencioğlu, Turgut 83
Menger, Veli 120
Menzir, Necdet 296
Mercinkus 153
Meriç, Cemil 211
Mermerci, Adile 159, 161
Mermerci, Ahmet Suha 159
Mermerci, Deniz 159
Mermerci, Ender 159, 160
Mermerci, İhsan 137, 159, 161
Mermerci, Mehmet 159
Mermerci, Petek 159
Mermerci, Süha 83
Mermerci, Şölen 179
Mermerci, Yavuz 159
Mermerci, Yunus 159
Merzeci, Cemil 150
Merzeci, Osman 147, 148
Merzifonlu Kara Mustafa Paşa 214
Meserretçioğlu, Aslan Nuri 145
Meserretçioğlu, Avni 140
Meserretçioğlu, Çiğdem 137, 140, 145
Meserretçioğlu, Suat 140
Meşalcizade Esat Efendi 213, 214
Mevhibe Celaleddin 151
Mevhibe Hanım 129
Mevlana 55, 83, 156, 229, 230
Mimar Sinan 39, 265
Minkari, Tarık 227
Miran Paşa 228
Mithat Paşa 35, 175, 176, 250, 288
Mocan, Şevket 278, 283, 284, 285
Moralı Ali Rıza Paşa 82
Moralı Bacaksız Ahmet Paşa 82
Moralı İbrahim Paşa 230, 235, 248
Moralı Naci 235
Moralızade Ahmet Celaleddin Bey 230, 248
Moralızade Hamit Efendi 213, 214
Moralızade Mehmet Ali Bey 230, 248
Moran, Erol 91
Moran, Fatma Zehra 91
Moran, Hanzade 91
Moran, Mazlum 93
Moran, Memduh 93
Moran, Nail 93
Moran, Tevfik 91
Moran, Ümit 93, 199
Moran, Yıldız 93
Muallim Naci 37, 38, 57, 58, 59
Muhassıloğlu, Behice 121
Muhassıloğlu, Gonca 121
Muhtar, Reha 221
Mumcu Halil Ağa 298
Mumcu, Uğur 217, 298
Muradoğlu, Abdullah 78
Mussumici 152, 153
Mustafa Behçet Efendi 240, 243
Mustafa Cavit Paşa 201
Mustafa Celaleddin Paşa 275, 276
Mustafa Edip Efendi 216
Mustafa Eşref Paşa 227
Mustafa Fazıl Paşa 67, 228
Mustafa Fevzi 177
Mustafa Hikmet Fuat 228, 244
Mustafa Memduh Paşa 214
Mustafa Nuri Bey 270
Mustafa Reşit Paşa 210, 243, 261
Mustafa Şükrü Efendi 231, 277
Mustafa Zihni 176, 180
Mümtaz, Zeynep 289
Müren, Raşit İlhan 133, 134
Mürşit, Gazanfer 157
Mürşit, Haşmet 157

N

Naci, Fethi 199
Naciye Sultan 267
Nadi, Doğan 139
Nadi, Nadir 147
Nadi, Rukiye Berin 32, 33, 34, 81, 139, 158
Nadi, Yunus 79, 139, 177, 285
Nahum, Bernard 157
Naile Hanım (Marie) 266
Naipoğlu, Rüştü 163, 164
Naki Bey 217
Namık Kemal 28, 65, 123, 184, 227, 249, 250, 266, 297, 302
Narin, Halit 64, 119, 125, 127, 128, 129, 130, 134, 187, 231, 135
Narin, Nurullah Emre 129
Nasuhi Mehmet 240
Nazım, Dr. 91, 219
Nazım Kamil 82
Nebioğlu, Hamdi 285
Nebioğlu, İlhan 83, 284
Nebioğlu, Kemal 284
Nebioğlu, Osman 284
Nebioğlu, Rüya Mocan 284
Necip Paşa 249
Neriman Hikmet 257
Nesimi 53
Nesin, Aziz 113, 195, 230
Nevzat, Tevfik 140
Newton, İzac 18, 22, 56, 57, 111, 112, 113, 115, 116
Neyzi, Leyla 184, 301
Neyzi, Nezih 151, 301
Nigar, Feridun Metin 60
Nigar, Feridun Salih 34, 59, 60
Nigar, Fırat 34
Nigar, Salih Keramet 59
Nigar, Salih Münir 59
Noyan, Bedri 103
Noyan, Engin 102, 103
Noyan, Eser 103
Nun, Lale 139
Nun, Nilüfer 139
Nun, Niyazi 139
Nusret, Bezmi 219

O

Odabaşı, Yılmaz 51
Ogan, Aziz 267
Ogan, Raif 283
Okan, Tanju 295

Levent Şahverdi Arşivi

Okay, Süleyman 72
Okçu, Avni 278, 285
Okday, Ahmet Tevfik 91
Okday, Ali Güven 91
Okday, Ali Nuri 91, 92, 93
Okday, Aylin 91, 92, 151
Okday, Ayşe 91
Okday, Fatma Edibe 91
Okday, İsmail Hakkı 91, 93, 101, 150, 151, 152
Okday, Nesligül 91
Okday, Şefik Tevfik 92
Okday, Ulviye Sultan 91
Okday, Zeynep 91
Okyar, Ali Fethi 139, 268, 269
Okyar, Osman 269
Olcay, Zuhal 55
Oral, Ahmet 221
Oral, Sümer 133
Oral, Zeynep 218, 221
Oran, Bülent 184, 227, 283
Oranus, Vecahat 79
Orhun, Canip 163
Osman Bey 124, 284
Osman Hamdi Bey 155, 227, 250, 265, 266, 267, 268, 269
Osman Paşa (Adolf Farkaş) 33
Osman Sahip 246
Ozansoy, Faik Ali 28, 275

Ö

Ögelman, Süleyman Sami 128
Öğün, Musa 16
Öke, Gülümser 232
Öke, Nevzat 232
Öker, Berrin 300
Ökmen, Ayla 70, 71, 72, 73
Ökmen, Çiğdem 70, 155
Ökmen, Laçin 71, 72, 73
Ökmen, Leman 70
Okmen, Mümtaz 70, 73
Ömer Paşa276
Öner, Kenan 78
Önger, Bakiye Beriya 41
Öngüt, Elçin 172
Öngüt, İbrahim 172
Öngüt, Mehmet 172
Örf, Ayşe 78
Öymen, Atlan 180
Öymen, Münir Raşit 180
Öymen, Onur 180
Öymen, Örsan 180
Oz, Erdal 76
Öz, Saniye 76
Özal, Korkut 127
Özal, Semra 163
Ozal, Turgut 65, 94, 97, 123, 125, 127, 128, 132, 160, 164, 165, 189, 198, 199, 203, 204, 246
Özbaş, Halil 91, 93
Özbaş, Halim 91
Özbaş, Hümeyra 91, 101
Özbay, Hatice Behlül 133
Özbek, İsmet 244, 245
Özbek, Mithat 245
Özbek, Murat 245
Özbek, Rifat 95, 244, 246, 271
Özbekkan, Suphi Ziya 261, 262
Özbizerdik, Onur 158
Özdemir, Asaf 93
Özdemir, Yıldız 78
Özdoğancı, Fikret 237
Özdoğancı, Nuzhet 237, 238
Özerman, Arzu 282
Özerman, Aslı 282
Özerman, Ergül 282
Özgener, Esen 63
Özgener, Mahmut 63
Özgentürk, Işıl 230
Özgür, Taylan 255
Özkan, Hüsamettin 130, 131, 133
Özkan, Necdet 131, 133
Özkan, Tuncay 238
Özkaya, Günseli 65
Özkaya, Şükran 65
Özkök, Ertuğrul 62, 127, 221, 289
Özkök, Rakim 227
Özkul, Güner 93
Özkul, Halid 128, 279
Özkul, Münir 93
Özkurdum, Çiğdem 98
Özmen, Berki 121
Özsaruhan, Haluk 83
Öztan, Ziya 143
Öztrak, Adnan 65
Öztrak, İlhan 65, 66
Öztrak, Mustafa Faik 65, 66, 67
Öztrak, Orhan 65
Öztuna, Yılmaz 227
Öztürkmen, Bülent 123, 125
Özyeğin, Hüsnü 97, 165
Özyeğin, Madam Edvina 165
Özyeğin, Murat 165

P

Paker, Can 173
Pakize Hanım 119
Paksoy, Hatice Ayşe 154
Paksoy, Mehmet Hakan 154
Pamir, H. Nafiz 131
Pamir, Hamit Nafiz 147
Pamir, Leyla 131
Pamir, Naime 147
Pamuk, Orhan 38, 40, 42, 43, 47, 48, 50, 55, 282
Parmaksız Hamdi 187
Paşakay, Kaya 268
Paşakay, Ahu 268
Paşakay, Gülseren 268
Pekinel, Güher 78
Pekinel, Süher 78
Pekiş, Cenap 244
Pekiş, Mehmet Rıfat 244
Pekiş, Melike 244
Pekiş, Yüksel 244
Pekkan, Samiramis 172
Pekkan, Ajda 164, 186
Peksimetçioğlu, İbrahim Ethem 298
Pelitözü, Sefa 203
Perinçek, Sirmen 93
Pertev Paşa 251
Pirinççioğlu, Ali Fevzi 79
Pirinççioğlu, İnci 79
Pirinççioğlu, Rana 79, 273, 279
Pirinççioğlu, Yasemin 79, 273
Pirioğlu, Sade 244

Levent Şahverdi Arşivi

Pirizade Sa(h)ip Molla 244
Pişan, Sadık 145
Platon 18, 56, 57, 106, 107, 209, 211, 212, 213
Polatkan, Hasan 141
Polatkan, Mutahhare 141
Polatkan, Sema 141
Priştina, Ahmet 73, 297

R

Radomisli, Aylin (Devrimel) 216
Rahmi Bey 163, 184, 289, 290
Rahmi, Mustafa 137
Raif Paşa (Köse) 174, 175
Ran, Nazım Hikmet 34, 69, 98, 223, 256, 261, 262, 276, 285, 289
Ranke, Leopold Von 14
Rasih Bey 295
Rasim, Ahmet 37, 222, 231
Rauf, Mehmed 60, 131
Recaizade Mahmut Ekrem 28, 29, 33, 60
Refiğ, Ata 261
Refiğ, Fahri 261
Refiğ, Halit 261
Remide Hanım 133
Renda, Abdülhalik 298, 299
Reşat Bey 123, 268
Reşat Fuat (Baraner) 228, 239, 255, 257, 258
Reşit Paşa 34, 177, 207, 210, 216, 243, 249, 261, 262
Rey, Ahmet Reşit 28
Rey, Cemal Reşit 227, 269
Reyent, Handan 74
Reyent, Süreyya 74
Reyent, Şerif Remzi 70, 72, 73
Reza, Olivier 159
Rıza Nur 231
Rıza Paşa 29, 82, 129, 231, 232, 251
Rıza Tevfik 140, 174
Riemann 108
Ruacan, Ayşe Nükhet 80
Ruacan, Mehmet Neşet 80
Ruacan, Roksan 80
Ruhsel, Ahmet Asım 81

S

Saadet Hanım (Pirinçoğlu) 79
Saadet, Hatice 256
Saba, Mahmut 222
Sabahattin Ali 272, 277
Sabancı, Ali İhsan 185, 186
Sabancı, Aynur 185
Sabancı, Aysel 185
Sabancı, Demir 186
Sabancı, Erol 185
Sabancı, Hacı Ahmet Sabancı 184
Sabancı, Hacı Mehmet 184, 185
Sabancı, Hacı Ömer 183, 184, 185, 186
Sabancı, Hayırlı Zerrin Sapmaz 186
Sabancı, Kaya 185, 186
Sabancı, Özdemir 186
Sabancı, Pembe 185
Sabancı, Sadıka 185
Sabancı, Sakıp 186, 189, 196, 197
Sabancı, Saliha 185
Sabancı, Sevil 186
Sabancı, Sevilay 185
Sabancı, Şevket 185, 186
Sabire Hanım 274
Sadak, Necmettin 171, 284
Sadıkoğlu, Berna 148
Sadıkoğlu, Celal 141, 142
Sadıkoğlu, Esin 141
Sadıkoğlu, Hilal 141, 142
Sadıkoğlu, Kahraman 140, 145
Sadıkoğlu, Kemal 140
Sadıkoğlu, Vuslat 140, 144
Sadullah Asaf 91
Sadullah Naci 129
Sadullah Paşa 67, 68, 79, 91
Sağıroğlu, Münevver 146
Sait Halim Paşa 230
Sait Paşa 37, 79, 82, 184, 284
Sakarya, Kayhan Edip 255
Salih Paşa 78
Salis, Isak 150
Samipaşazade Sezai 64, 240, 248, 249, 250, 267
Samipaşazade Suphi Paşa 261
Samyeli, Defne 184, 297
Sandalcı, Emil Galip 120, 121
Sandalcı, Kudret Azmi 121
Sandalcı, Mert 121
Sandıkçıoğlu, Can 152
Sapmaz, Ahmet 186, 187
Sapmaz, Bekir 187
Sapmaz, Coşkun 186, 187
Sapmaz, Gülseren 187
Sapmaz, Seyhan 187
Sapmaz, Zerrin 185, 186
Saraçoğlu, Şükrü 278
Sarç, Ömer 266
Sargın, Nihat 283, 284
Sarı, Leyla 172
Sarıalp, Ayşe Cebesoy 291, 294, 295
Sarıalp, Nazlı Defne 295
Sarıalp, Ruhi 295
Sarol, Mükerrem 215
Satılgan, Hasan 120
Satılgan, Nail 120
Savaş, Kutlu 123
Sayın, Emel 125
Sayın, M. Zeki 128
Sayman, İnci 301
Saz, Leyla 32, 214, 269, 270
Sazak, Ayşe Bilgün 124, 125
Sazak, Derya 124
Sazak, Emin 124
Sazak, Gün 123, 124, 125, 153
Sazak, Güven 124
Sazak, Yılmaz 124
Schumann, Anna 167
Seba, Süleyman 163
Sedat Nuri 271
Sedes, Selami İzzet 64, 256
Selahattin Ali 230
Selahattin Maktule 292
Selahattin Tevfik 277
Selanikli Abdi Kamil 175
Selçuk, Hazal 80
Selçuk, İlhan 158
Selçuk, Mercan 80
Selçuk, Munir Nurettin 79, 80
Selçuk, Selim 80
Selçuk, Timur 79, 80

Levent Şahverdi Arşivi

Selen, Suna 93
Selim I 39
Selim III 22
Selimoğlu, Kürşad 128
Selimoğlu, Tevfik 128
Seray, Sever 166, 169
Sertel, Sabiha 220, 288
Sertel, Zekeriya 220, 221, 285
Sertoğlu, Murat 64, 140
Sertoğlu, Sedat 64, 65, 256
Sertoğlu, Vedat 64
Setton, İbrahim 199
Seydol, Memduh 196
Sezer, Ahmet Necdet 66
Sığındım, Hasan Reşat 159, 160
Sırrı Paşa 269, 270, 300
Simavi, Aliye 162
Simavi, Erol 140, 153, 155, 199
Simavi, Haldun 120, 155, 162
Simavi, Sedat Süleyman 35, 140, 155
Simavi, Yasemin 155
Simeon Rabi 44
Sohtorik, Ali 141
Sohtorik, Sevinç 129
Solaksubaşı, Fatma Sevinç 222
Solaksubaşı, Nazmiye 222
Solaksubaşı, Tevfik 222
Songar, Ayhan 128
Songar, Hasan 277
Songar, Ömer 277
Soysal, İlhami 196, 208, 230
Sökmen, Cem 160
Sökmen, Müge Gürsoy 97, 138
Söymez, Saliha 301
Spain 120
Spencer 124, 209
Sultan Abdülhamit 231, 232
Sultan Aziz 34, 261, 271
Sultan Cemile 151
Sultan Emine 173
Sultan Mahmut 59, 213
Sultan Reşat 289
Sunalp, Turgut 184, 227, 279
Sunay, Cevdet 72, 163, 201
Sunter, Kemal 230
Suphi, Mustafa 271
Sururi, Alev 75
Sururi, Ali 75
Sururi, Gülriz 75, 97
Sururi, Lütfullah 75
Sururi, Nazif 75
Süleyman Bey, Dr. 267
Süleyman Nazif 28, 32, 79, 239,
Süreyya, Nüveyre 221
Süryanos 55

Ş

Şahenk, Ayhan 143
Şakir Efendi 278
Şanlı Mehmet Efendi 229
Şemiler, Bülent 160
Şen, Ali 77, 158
Şener, Abdüllatif 144
Şerife Rikkat Hanım 76
Şerifzade Mehmet Efendi 216
Şeyka Fatma Hanım 269
Şevket Süleyman 174
Şeyh Ahmet Efendi 248
Şeyh Galip 213, 282
Şeyh Saffet 65
Şeyh Sait 274
Şinasi 73, 129, 251, 297
Şükrü Paşa 231

T

Tabanlıoğlu, Hayati 123
Tahir, Kemal 279
Tahsin Nahit 176
Taki, Erol 260
Talat Paşa 63, 220
Talu, Çiğdem 184, 227, 258, 297
Talu, Ercüment Ekrem 178, 296
Talu, Erdem 297
Talu, Eren 297
Talu, Şule Ersözlü 298
Talu, Umur Ekrem 33, 164, 178, 184, 227, 296, 297
Tamer, Rauf 64, 127
Tamöz, Volga 164
Tanaçan, Can 76
Tanaçan, Ela 76
Tanaçan, Ömer 76
Tanaçan, Tekin 76
Tanaçan, Zeynep 76
Tanburi Cemil Bey 81
Tandoğan, Nevzat 36
Taner, Güneş 146
Taner, Haldun 147
Taner, Kemal 146
Tanla, Bülent 29
Tanman, Ahmet Hulusi 83
Tanman, Baha 83, 88
Tanman, Fahri 83, 88, 94
Tanman, Gülfiliz 83
Tanman, Hulusi Serezli 83, 84, 87, 92
Tanman, Nazlı 94
Tanman, Sadi 91
Tanman, Saffet 84
Tanman, Semra 91
Tanman, Sündüz 91
Tanrıöver, Altemur 251
Tanrıöver, Hamdullah Suphi 213, 248, 258, 261
Tanrıöver, Özkul 251
Tanrısever, Ali 216
Tapan, Eran 186
Tara, Sinan 99
Tara, Şarık Hazma 94, 98, 99, 163, 290
Tara, Nazlı 98
Taranci, Cahit Sıtkı 79, 273, 274, 275
Tarcan, Selim Sırrı 93
Tarcan, Yüksel 185
Tarhan, Abdülbak Hamit 239, 244, 246, 247, 271
Tarhan, Mümtaz 256
Tarı, İsmail Hakkı 145
Taron, Gabriela 278, 281
Taşçıoğlu, Bilge 221
Taşkent, Kazım 298
Taşkentli Mehmet Ağa 217
Tatlıcı, Ahmet 155
Taviloğlu, Mustafa 83
Tavşanoğlu, Ayşe 222
Tavşanoğlu, Faik Emine 222
Tavşanoğlu, Leyla 222

Levent Şahverdi Arşivi

Tavşanoğlu, Sedat 222
Tavşanoğlu, Vedat 222
Tayfur, Ferdi 75, 128
Taylan, Azize 161
Taylan, Mümtaz Fazlı 161
Taylan, Süha Fazlı 161
Tecimer, Ayşegul Nadir 68
Tek, Ahmet Ferit 68, 79
Tek, Müfide Ferit 68, 79
Tek, Vedat 269
Tekeli, Zeynep 83
Tekin, Berrin 154
Tekin, Orhan 187
Tektaş, Besire 300
Telci, Alim 172
Telci, Ayşe 172
Telci, Emine Dudu 225
Telci, Engin 172
Telci, Gülçin 172, 224, 225
Telci, İbrahim 172
Telci, Münevver 172
Telci, Osman 225
Temelli, Emre 128
Temelli, Mutlu 231
Temelli, Oya 128
Tepedelen, Kenan 81
Tepedenli Ali Paşa 213, 258, 259, 260
Tepedenlioğlu, Nizamettin Nazif 256, 258
Terzioğlu, Sibel 226
Tesal, Merih 122
Tesal, Necip 123
Tesal, Reşat Dürrü 122, 123
Tevetoğlu, Fethi 272
Tevetoğlu, Tarkan 272
Tevfik Ebuziyya 297
Tevfik Nevzat 140
Tevfik Paşa 91, 92, 93, 150
Tevhide Hanım 228
Tezman, Ralp 159, 160
Tezman, Selim 160
Tigrel, Ali Zülfü 65
Tigrel, İhan Hamit 65
Timur 145
Tlabar, Nazlı 93, 94
Tlabar, Ömer Tevfik 91, 94
Togan, Zeki Velidi 272
Tokar, Berna 148, 150
Tokar, Esra 148
Tokar, Hidayet Feyyaz 140, 147, 148, 150
Tokar, Serra 147, 148, 150
Tokgöz, Ahmet İhsan 28, 29, 30, 31, 62
Tokuş, Lale 158
Tongue, David 139
Topal, Ömer Lütfü 130
Topaloğlu, Ahmet 122
Toparlak, Binnaz 164
Toparlak, Said 164
Topbaş, Eymen 127, 128
Topbaş, Mustafa 127
Topuz, Hıfzı 215, 270, 277
Torun, Osman Nuri 158
Tosh, John 15
Tör, Ahmet Nedim Servet 224
Tör, Engin 224
Tör, Fikri Servet 222, 223
Tör, Vedat Nedim 223
Trak, Razi 77, 122, 123
Tuğ, Bakı 163
Tuğbay, Afet 166, 172
Tuğbay, Ahu 166, 168
Tuğcu, Nejat 163
Tuğcu, Seyhan 163
Tuğcu, Taner 143
Tuğcu, Tülay 143
Tulça, Enis 176
Tulyakova, Vera 288
Tuncalı, Ahmet 98
Tuncalı, Auf 98
Tuncalı, Emine Naciye 98
Tunuslu Mahmut Bin Ayad 249
Turgul, Yavuz 78
Turhan, Talat 161
Turnier, Abel 280
Türeman, Toca 176
Türemen, Hale 176
Türkeş, Alpaslan 134, 180
Türkkan, Aülla 273
Türkkan, Ömer Fahrettin 273
Türkkan, Reha Oğuz 273
Türkkan, Selim 272, 273
Türkmen, Behçet Güner 120, 238
Türkmen, İlter 120, 237
Türkmen, Mima 238

U

Uçuk, Cahit 121
Uğurlu, Gürnar 166
Uğurlu, Muris Ali 166
Uluç, Fuat 180
Uluç, Hıncal 78, 159, 180, 229
Uluğbay, Hikmet 201
Uluğbay, Ragıp 201
Uluğbay, Sevgi 201
Umar, İhsan 216
Umar, Leyla 132, 147, 216, 280
Unakıtan, Kemal 127, 128
Uncu, Haslet 297
Uncu, Suret 290, 297
Uraz, Selçuk 290
Uraz, Ulvi 290
Urgan, Mina 23, 30, 176
Us, Hakkı Tarik 257
Uşaki, Ismail 232
Uşaki, Vecihe 232
Uşaklıgil, Zeynep 158
Uşaklıgil, Bülent 139
Uşaklıgil, Ekrem 221
Uşaklıgil, Emine 139
Uşaklıgil, Guzin 139
Uşaklıgil, Halid Ziya 30, 34, 62, 139, 140, 250
Uşaklıgil, Leyla 139
Uşaklıgil, Sadun 139
Uşaklıgil, Vedide 139
Uysal, Sermet Sami 103
Uzan, Hakan 134
Uzel, Reha 294

Ü

Üçok, Bahriye 121
Ülker, Emine 157
Ülker, Ercan 157
Ülker, Erkan 157

Levent Şahverdi Arşivi

Ülker, Fatma 157
Ülker, Görsev 157
Ülker, Güner 157
Ülker, Hüseyin 157
Ülker, Mustafa 157
Ülker, Rıza 157
Ülker, Vahdet 157
Ümmü Külsüm 227
Ünaydın, Ruşen Eşref 31, 80, 273
Ünür, Esen 173
Üstündağ, Muhittin 79

V

Vámbéry, Arminus Herman 278
Vargı, Murat 203, 204
Vecihi Paşa 68
Vehbi Paşa 68
Vehip Paşa (Kaçi) 217, 298
Vehip Paşa 217, 298
Veliyüddin Paşa 216
Venizelos 176
Veral, Bilkay 76
Veral, Emel 76
Veral, Emin 76
Veral, Ferdi 76
Verdi, Bülent 127
Verdi, Ferhunde 127
Verdi, Nükhet Ruacan 80
Verel, Oktay 64
Veysel Paşa 271
Vicdan, Nesibe 230
Volkan, Leyla 91
Vural, Cevdet 91
Vural, Sezen 91

W

Wolfisberg, Elisabeth 92

Y

Yahya Efendi 243
Yahya Kaptan 292
Yahya Reşat Fuat 228, 239
Yalçın, Hüseyin Cahit 28, 62, 176
Yalçın, Şiar 62, 132, 133, 151, 176
Yalçın, Tülin 292
Yalman, Ahmet 92
Yalman, Ahmet Emin 150, 151, 152, 161, 262
Yalman, Alp 92, 93, 140, 150, 151, 152, 166
Yalman, Gür 151
Yalman, Mustafa 151
Yalman, Nilüfer 150
Yalman, Osman Tevfik 150
Yalman, Rezzan 151
Yalman, Şen 151
Yalman, Tunç 151
Yalman, Vecit A. 152
Yalman, Varlık 140
Yalman, Zümrüt Alp 92, 93, 140, 150, 151, 152, 166
Yalur, Nuran 187
Yalurım, Ayşe 282
Yalurım, Hikmet Kadri 282
Yalurım, Rıza Seyda 282
Yalurım, Ziya Naki 282
Yamak, Kemal 125
Yamut, Nuri 201
Yargıç, Aytuğ 164
Yarsuvat, Alikonur 99,100
Yarsuvat, Billur 99
Yarsuvat, Duygun 100
Yarsuvat, Erdem 100
Yarsuvat, Hüseyin Derin 98, 99, 100, 101
Yarsuvat, İhsan (Dede) 100
Yarsuvat, İhsan Osman 100
Yarsuvat, Nimet 100
Yarsuvat, Okşan 99
Yarsuvat, Pınar 99
Yarsuvat, Zeynep 98
Yasavul, Metin 279, 288
Yaşar, Durmuş 79
Yaşar, Mehmet 125
Yaşar, Selçuk 79, 83, 132
Yavuzlar, Berrin 172
Yazar, Gönül 159, 164
Yazgan, Nuh Naci 119
Yazır, Hamdi 128, 177
Yemeniciler, Günay 187
Yemişçi, Müzdat 237
Yemişçi, Oktay 237
Yemişçi, Tuğrul 237
Yener, Jerfi 132
Yerlici, Emre 129
Yerlici, İnci 129
Yerlici, Muvaffak Ata 129,
Yerlici, Vedat Asım 129, 130
Yıldız, İbrahim 158
Yılmaz, A.Mesut 33, 133, 134, 147, 148, 150, 248
Yılmaz, Berna 133, 147, 148, 150
Yılmaz, Hasan 147, 148
Yılmazoğlu, Rafet 144
Yırcalı, Nur 146
Yırcalı, Rana 95, 96, 97, 146, 246
Yırcalı, Sıtkı 95, 96
Yırcalı, Sinan 97
Yırcalızade Sırrı 95, 96
Yırcalızade Şükrü 95, 96
Yosun, Sedef 159
Yönsel, Atıf 171
Yörük, Abdulhak Kemal 222
Yurçenko, Lumilla (Lena) 288
Yurdatapan, Şanar 171
Yusuf İzzettin 289
Yusuf Kamil Paşa 184
Yusuf Paşa 299
Yusuf Ziya Paşa 261
Yücel, Can 64, 102, 130, 151
Yücel, Hasan Ali 64, 171

Z

Zabcı, Mahmud Nedim 150
Zahir, Faik Ali 31
Zaim, Sunay 51
Zarif Mustafa Bey 186
Zdok, Iryna 172
Zekiye Hanım 70, 119, 277, 291
Zeybek, Namık Kemal 123, 153
Zeynep Kamil Hanım 184
Zonaro, Fausto 280
Zorlu, Fatin Rüştü Zorlu 81, 91, 219, 220, 283
Zorlutuna, Halide Nusret 76
Zühtü Paşa 278, 291

Levent Şahverdi Arşivi

Tayfun Er'in

Çıkacak Diğer Kitapları

6-7 Eylül'ü Anlamak

Mavera (Erguvaniler'in devamı olarak)

Oligarşi (Erguvaniler'in devamı olarak)

1826-Tarihin En Hayırlı Olayı

Kanlı Pazar

Gül Yüzlü Kadın-Rosa Luxemburg Haklıydı

Terzi Fikri'nin İnce Gülü

Levent Şahverdi Arşivi